

Annotation

И след преодоляването на много опасности миналото на Олд Шуърхенд си остава загадка. Олд Шетърхенд и Винету се изкачват заедно със своите спътници, сред които е и «Обърнатия тост» — Дик Хамердал и Пит Холбърс високо в Скалистите планини, където всички нишки се разплитат.

«Олд Шуърхенд II» принадлежи към двутомно издание. Първи том е: «Олд Шуърхенд I» (Band 14).

- [Карл Май](#)
 - [1. глава](#)
 - [2. глава](#)
 - [3. глава](#)
 - [4. глава](#)
 - [5. глава](#)
- [info](#)
 -
- [notes](#)
 - [1](#)
 - [2](#)
 - [3](#)
 - [4](#)
 - [5](#)
 - [6](#)
 - [7](#)
 - [8](#)
 - [9](#)
 - [10](#)
 - [11](#)
 - [12](#)
 - [13](#)
 - [14](#)
 - [15](#)
 - [16](#)

- [17](#)
- [18](#)
- [19](#)
- [20](#)
- [21](#)
- [22](#)
- [23](#)
- [24](#)
- [25](#)
- [26](#)
- [27](#)
- [28](#)
- [29](#)
- [30](#)
- [31](#)
- [32](#)
- [33](#)
- [34](#)
- [35](#)
- [36](#)
- [37](#)
- [38](#)
- [39](#)
- [40](#)
- [41](#)
- [42](#)
- [43](#)
- [44](#)
- [45](#)
- [46](#)
- [47](#)
- [48](#)
- [49](#)
- [50](#)
- [51](#)
- [52](#)
- [53](#)

- [54](#)
 - [55](#)
 - [56](#)
 - [57](#)
 - [58](#)
 - [59](#)
 - [60](#)
 - [61](#)
 - [62](#)
 - [63](#)
 - [64](#)
 - [65](#)
 - [66](#)
 - [67](#)
 - [68](#)
 - [69](#)
 - [70](#)
 - [71](#)
 - [72](#)
 - [73](#)
 - [74](#)
 - [75](#)
 - [76](#)
 - [77](#)
 - [78](#)
 - [79](#)
 - [80](#)
 - [81](#)
 - [82](#)
-

Карл Май
Олд Шуърхенд II

1. глава

При майка Тик

Джеферсън Сити, столицата на щата Мисури и същевременно най-голямото населено място в Каунти Коул, е разположен на десния бряг на Мисури върху едно красиво възвишение, което предлага заплениващ изглед към течащата долу река, където цари голямо оживление и кипи трескава дейност. По онова време градът имаше далеч по-малко жители отколкото днес, но въпреки това местоположението му и обстоятелството, че тук редовно заседаваше областният съд, му придаваше важно значение. Той разполагаше с няколко големи странноприемници, които срещу добро заплащане даваха сносен подслон и поносима храна. Но аз се отказах от мисълта да се настаня в коя да е от тях, защото предпочитам да отида там, където мога да опозная хората в тяхната самобитност и защото знаех едно място, където срещу много по-малко пари се живееше доста по-добре и човек биваше обслужван великолепно. Това място беше на Файърстрийт № 15 при «майка Тик», в онази boardinghouse^[1], тъй добре позната от северните езера чак до Мексиканския залив и от Бостън до Сан Франциско. В случай че се озовеше в Джеферсън Сити, положително нито един истински уестман нямаше да мине покрай нея, без да се отбие, за да пийне някое и друго питие и да послуша разказите на присъстващите ловци, трапери и скватери. Заведението на майка Тик беше известно като място, където по този начин човек можеше да опознае Дивия запад, без да му се налага сам да посети «the dark and bloody grounds»^[2].

Беше се свечерило, когато влязох във все още непознатото ми помещение за гости. Коня и пушките си бях оставил в една ферма малко по-нагоре по реката, където Винету щеше да ме чака. Той не обичаше градовете и затова се бе настанил там за няколко дни, подалеч от Джеферсън Сити. Възнамерявах да направя в града различни покупки, а и извънредно пострадалите ми дрехи се нуждаеха да бъдат малко поизкърпени и подновени или по-скоро много се нуждаеха от това. Особено ботушите ми с дълги кончови на доста места бяха

станали изключително «проветриви» и дотолкова бяха изгубили предишното си чувство за подчинение, че колкото и да ги дърпах нагоре, все се смъкваха чак до глезените ми.

Същевременно исках да използвам краткия си престой в града, за да събера някои сведения за Сигурната ръка. Когато при нашата раздяла го бях попитал дали, кога и къде мога пак да се срещна с него, той не бе в състояние да ми отговори нещо определено, а ми каза: «Ако някой път случайно минеш през Джеферсън Сити в Мисури, отиди в банката „Уолас и Сие“. Там ще разбереш къде се намирам в момента.»

Ето че сега бях в този град и не ми се щеше да пропусна възможността да посетя «Уолас и Сие».

И тъй, беше се свечерило, когато влязох в странноприемницата на майка Тик. Видях дълго и доста широко помещение, силно осветено от няколко лампи. Навярно имаше към двайсетина маси. Половината от тях бяха заети и то от едно твърде пъстро общество, обгърнато от гъсти кълба тютюнев дим. Сред хората имаше неколцина изискано облечени джентълмени със силно изскочили от ръкавите на саката маншети от картонена материя и с доста килнати назад цилиндри, сложили върху масите крака, обути в лъскави кожени ботуши. Присъстваха трапери и скватери с какъв ли не вид и от какъв ли не калибър, облекли неописуеми дрехи; цветнокожи от най-тъмното черно до най-светлото сиво-кафеникаво, със силно къдрава, начупена или права коса, с дебели месести и тесни устни, със сплеснати негроидни носове или пък с повече или по-малко кавказки черти; салджии и моряци, с високо изтеглени кончови на ботушите, затъкнали в пояса си лъскавия нож до коварния револвер; метиси и мелези от какъв ли не вид с всевъзможен цвят на кожата.

Между тях чевръсто сновеше добре закръглената достопочтена майка Тик и полагаше усърдни грижи никому от гостите да не липсва нещо. Тя познаваше всички, обръщаше се към всекиго по име, на едни хвърляше дружелюбни погледи, а предупредително вдигнатият ѝ пръст скришом се заканваше на други, които изглеждаха кавгаджийски настроени. Щом седнах, тя се приближи до мен и ме попита какво желая.

— Майко Тик, мога ли да получа чаша бира? — попитах аз.

— Йес — кимна тя, — даже много хубава бира. Радвам се когато гостите ми я пият. Туй е по-здравословно, а е и по-прилично да пиеш

бира, отколкото бренди, което често така завърта главите на хората, че вършат шуротии. Навярно си немец, а сър?

— Йес.

— Тъй си и помислих, когато поиска бира. Немците винаги пият бира и умно постъпват. Май досега не си идвал при мен, а?

— Не, но тази вечер ми се иска да се възползвам от твоето гостоприемство. Имаш ли някое хубаво легло?

— Всичките ми легла са хубави!

Тя ме огледа изпитателно. Изглежда, лицето ми й допадна повече от останалата ми външност, понеже добави:

— Като че отдавна не си си сменял бельото, ама очите ти са добри. Искаш ли да нощуваш евтино?

Да нощуваш евтино означава да делиш леглото с някой друг.

— Не — отвърнах й. — Дори ще се радвам, ако не бъда принуден да спя в общо помещение, а получа самостоятелна стая. Въпреки окаяното си облекло съм платежоспособен.

— Вярвам ти, сър. Ще ти дам стая. А ако си гладен, ето ти листата за ястията.

Тя ми подаде менюто и се отдалечи, за да донесе бирата. Добрата женица правеше впечатление на много разбрана, дружелюбна и грижовна домакиня, за която щастието се състои в това, да вижда около себе си доволни хора. От обзавеждането на помещението за гости също лъхаше домашен уют. То беше повече немско, отколкото американско.

Бях се настанил на една празна маса близо до друга по-голяма дълга маса, заета изцяло от посетители, които водеха особено оживен и интересен разговор. Разправяха си приключения от Дивия запад, някои от които бяха чували, а други пък сами бяха преживели. Един или друг от тях бе прекарал там дълги, изпълнени с опасности, години и навярно съвсем рядко се появяваше при майка Тик, за да се върне после отново към своя съсипващ занаят, който все пак го правеше толкова щастлив. От приказките на посетителите край дългата маса скоро разбрах какви бяха тези хора — един трапер, един индиански агент, един педлар^[3], един ловец и няколко скватери. Кажи-речи, всеки имаше какво да прибави към разговора от свои лични преживявания. Един от тях описа срещите и приключенията си с Олд Файерхенд, друг — с Олд Дет или Безухия, както и с моите стари весели приятели

Дик Хамердал и Пит Холбърс. Говориха също и за Олд Шуърхенд, споменаха и моето име. Някакъв мъж разказа за Канада Бил, друг — за капитан Кайман, и при това разказвачът се оказа същият онзи детектив Тресков, който бе заловил пирата и се беше срещнал навремето с Винету. Той също живееше тук в странноприемницата.

Майка Тик ми донесе втора чаша бира и доверително ми пошепна:

— Тази вечер е особено приятно тук, сър. Винаги много ми харесва, когато джентълмените си разказват такива хубави истории, защото всичко живо слуша най-внимателно и наоколо е тихо и мирно. Мисля, че така е много по-добре и по-изискано, отколкото ако се карат и бият помежду си, при което съсипват маси и столове, чупят чаши и бутилки.

Няколко часа изминаха тъй в сладки приказки, но после дойдоха нови посетители. Бяха шестима мъже, които влязоха с голям шум и изглежда, бяха изпили повече алкохол, отколкото можеха да носят. Огледаха се за места и макар че имаше достатъчно свободни маси, предпочетоха да седнат при мен.

Идеше ми да стана и да се преместя, но те сигурно щяха да го вземат за обида, а тъй като не исках да давам повод за кръчмарски свади, останах на мястото си. Мъжете си поръчаха бренди и то им бе донесено, ала майка Тик ги обслужи по такъв начин, от който стана ясно, че предпочита тези хора да не бяха прекрачвали прага ѝ.

Не бе възможно да са местни жители, защото освен ножове и револвери имаха и пушки. Приличаха на истински побойници и буквално воняха на бренди. Действително ми струваше голямо усилие на волята да издържа на една и съща маса с тях. Перчеха се и говореха тъй високо и неспирно, че почти нищо не се чуваше от разговора на другите посетители. Спокойствието и уютът, които царяха допреди малко, изчезнаха.

Най-шумният измежду тях бе един дангалак с яка недодялана фигура и с кръвнишка физиономия на булдог. Крайниците и чертите на лицето му изглеждаха сякаш грубо изсечени от дърво. Той важничеше и се държеше като предводител на останалите и наистина можеше да се забележи, че те се отнасяха към него по някакъв си свой начин на почтителност.

Разговаряха за подвизи, които или вече бяха извършили, или се канеха да извършат, за цели състояния, които са притежавали и прахосали по гуляи, но със сигурност пак щели да придобият. Изливаха чаша подир чаша в гърлата си, а когато майка Тик ги предупреди да пият по-полека, те станаха груби и заплашиха, че ще сложат ръка на бара и ще се обслужват сами.

— Няма да позволя подобно нещо — отвърна храбрата ханджийка. — Ей там се намира револверът ми. Първият, който посегне на имуществото ми, ще получи куршум.

— Да не би от теб?

— Да, от мен!

— Не ставай смешна! Ръце като твоите са за шевна игла, а не за револвер. Наистина ли мислиш, че ще ни уплашиш?

— Какво мисля си е моя работа. Във всеки случай не се страхувам и ако ми потрябва помощ, тук ще се намерят достатъчно джентълмени, които ще вземат под закрила една беззащитна вдовица!

— Достатъчно джентълмени? — повтори той думите ѝ с подигравателен смях, като се изправи и хвърли наоколо предизвикателен поглед. — Тогава нека се приближат да видим кой ще спечели и кой ще изгуби, те или аз!

Никой не му отговори, разбира се и аз си мълчах. Изглежда, той изобщо не разчиташе на съпротива от моя страна, защото при думите си дори не ме погледна. Може би спокойното изражение на лицето ми го убеди, че съм кротък човек, тъй че не си направи труд да ме слага и мен в сметката. Но аз съм от онези хора, чиито черти на лицето придобиват съвсем скромнен израз тъкмо когато вътре в мен ври и кипи. Един мой познат, който се мислеше за голям психолог, ми обясни веднъж това състояние с думите: «Когато духът се насочи навътре към сърцето и душата, лицето неизбежно изглежда глуповато. Това се разбира от само себе си.»

Щом Булдога видя, че никой не се отзовава на подканата му, той стана още по-дързък.

— Тъй си и мислех, никой не се осмелява да дойде насам! — засмя се той. — Много ми се иска да видя онзи, който ще събере кураж да изкара един танц с Тоби Спенсър! Ще му извия врата като на пиле! И тъй като именно на мен ми викат Тоби Спенсър, ако някой иска да разбере, що за юначага е този Тоби, нека се приближи насам!

Той сви юмруци, изпъна ръце и предизвикателният му поглед отново обходи всички наоколо. Дали наистина от страх или пък просто от отвращение пред такъв човек, но и сега никой не помръдна. Тогава Булдога се разсмя още по-силно от преди и извика:

— Виждате ли, момчета, как си глътнаха езиците от страх, щом Тоби Спенсър каза само няколко думи! Сред тях наистина не се намира нито един, който да се осмели да рече дори гък. И това ми било джентълмени!

Тогава все пак се изправи един от скватерите. Ако се съдеше по външността му, той бе фермер, здраво сложен човек, но въпреки всичко надали можеше да се мери с този скандалджия. Приблужи се няколко крачки и каза:

— Тоби Спенсър, много се лъжеш, ако си мислиш, че тук се намират все хора, дето нямат куража да ти излязат насреща. Сега например пред теб е застанал един човек, който ще се застъпи за майка Тик.

— Тъй, тъй! — Побойникът го огледа презрително. — Ами защо се спря, щом си толкова смел? Защо не се приблужиш?

— Идвам! — отвърна другият, направи още няколко крачки и отново спря. Гласът му не прозвуча вече тъй уверено както преди. Тъй като и Тоби Спенсър беше пристъпил малко напред, двамата се озоваха доста близо един до друг.

— Well! Значи ти си онзи, дето не се страхува? — попита нехранимайкото. — Какъвто си мухльо с един пръст да те бутна, ще паднеш!

— Докажи го, ако можеш!

— Да го докажа ли? Веднага!

С тази заплаха Спенсър направи две крачки към него.

— Come on — извика другият, но отстъпи две крачки назад.

— Та стой си на мястото, нали си голям герой! Дръж се, защото ще те окача на стената да останеш там да висиш.

Спенсър отново направи две-три крачки напред, а фермерът пак отстъпи назад, като премина към словесна отбрана:

— Не мисли, че ще се оставим да ни сплашиш!

— Pshaw, нека видим дали ще ми устоиш, или не! Ще те закача малко по-нависоко, та хората да се порадват какъв храбър закрильник си има майка Тик!

Той му нанесе два светкавични и мощни удара по раменете, после го сграбчи за ръцете над лактите, притисна ги към тялото му, бутна го до стената и го вдигна нагоре така, че яката му се закачи на една кука за дрехи. Това не беше съвсем обикновена демонстрация на сила и той се справи, без каквото и да било видимо напрежение. Фермерът остана минута-две окачен на стената, размахвайки ръце и крака, после яката на дрехата му от биволска кожа се скъса и той падна на пода. Спенсър се разсмя с все сила. Неговите спътници взеха да му пригласят, а и другите не успяха да останат съвсем сериозни при тази сцена, макар че това съвсем не означаваше одобрение на постъпката на нехранимайкото. Изпроводен от смеха на Спенсър, фермерът се върна на мястото си и ето че в този момент и аз бях спокоен от голямото щастие да бъда удостоен с вниманието на скандалджията.

Най-напред той ме огледа с любопитство, а после ме попита:

— Дали и ти не си също такъв храбър джентълмен като онзи там, а?

— Не вярвам, сър — отговорих му спокойно. Хората по масите притихнаха, за да чуят какво ще стане. Може би пак щеше да има нещо смешно.

— Значи не си? — продължи той. — Не ми изглеждаш голям герой! И то за твой късмет, иначе и теб щях да окача да висиш като стар парцал!

Понеже си замълчах, той грубо додаде:

— Да не би да се съмняваш?

— Хм-м! Вярвам ти и то с голямо удоволствие.

— Сериозно ли говориш? Защото Тоби Спенсър не е човек, с когото можеш да се шегуваш!

Беше ясно, че търси свада с мен. Видях загрижения поглед, който ми хвърли майка Тик, и заради нея отвърнах много учтиво:

— Убеден съм в това, сър. Онзи, който притежава физическата сила само с един замах да окачи някой мъж на куката за дрехи да виси като стар парцал, няма причина да позволява на другите хора да си правят майтап с него.

Злобният му поглед, отправен към мен, поомекна и на лицето му се изписа, кажи-речи, дружелюбно изражение, когато с тон на задоволство ми каза:

— Прав си, сър. Очевидно ти все пак си човек на място. Ще ми кажеш ли с каква професия се занимаваш?

— Хм-м, всъщност с никаква, понеже тъкмо сега не върша нищо.

— Но все пак трябва да правиш нещо, да работиш. Или не е така?

— Разбира се. Опитвал съм какво ли не.

— Но не си я докарал до нещо свястно!

— За съжаление!

— С какво се занимава напоследък?

— Напоследък бях в прерията.

— В прерията? Значи си ловец? Нима умееш да стреляш?

— Горе-долу.

— Ами да яздиш?

— Също.

— Но ми изглеждаш малко страхлив по характер!

— Хм-м! Зависи от обстоятелствата. Човек трябва да проявява смелост единствено когато е наложително, иначе това си остава само перчене.

— Прав си! Слушай, започваш да ми харесваш. Ти си скромен момък, който може да върши работа. Ако знаех, че не си някой истински грийнхорн, тогава...

— Тогава...? — попитах, защото той не довърши мисълта си.

— Тогава щях да те попитам дали нямаш желание да тръгнеш с нас.

— Накъде?

— Към Запада. Искаш ли?

— Преди да ти отговоря, трябва да разбера къде ще отидете и какво ще правите там.

— Well, това също е вярно и разумно. Каним се да пообиколим нагоре из Колорадо приблизително до «парка»^[4] на Сан Луис (Според испанския правопис в оригиналния текст). Ходил ли си някога толкова на север?

— Да.

— Какво? Чак дотам? Не бих го очаквал от теб! А позната ли ти е околността на Фоум-каскайд?^[5]

— Не.

— Там искаме да отидем. Горе в планините напоследък пак са открили такива количества злато, че човек не бива да пропуска толкова

изгоден случай.

— Ще копаете да търсите злато?

— Хм...да-а-а! — отвърна провлечено той.

— Ами ако не намерите нищо?

— Тогава други ще намерят — отговори ми с многозначително повдигане на раменете. — Не е необходимо да си дигър^[6], за да припечелиш нещо в златните мини.

Разбрах какво имаше предвид. Канеше се да жъне там, където не беше сял.

— Няма защо да се безпокоиш, че ще се върнем с празни ръце — продължи той, за да не изгубя желание. Сериозно бе намислил да ме вземе със себе си, защото колкото по-многобройна беше групата, толкова по-голяма щеше да е печалбата, а мен навярно ме смяташе за човек, когото можеше да използва и после, в най-добрия случай, да изгони... — Всички ние сме убедени, че ще имаме хубав добив, тъй като с нас ще бъде един човек, който разбира от тези работи.

— Някой геолог?

— Нещо повече от геолог. Има всички познания и опит, необходими в златоносните находища. Съмненията ти ще се разсеят, ако ти кажа, че той е офицер с висок чин, а именно генерал.

— Генерал ли? — попитах аз и през ума ми мина една мисъл. — А как се казва този джентълмен?

— Дъглас. Участвал е в сума битки, а после е започнал в планините най-подробни научни изследвания, чиито резултати ни убедиха, че ще намерим много злато. Е, не желает ли да дойдеш?

Ако той действително имаше намерение да търси злато, надали щеше да спомене дори и дума пред толкова свидетели. Следователно имаше предвид нещо съвсем друго, а че то не беше нищо добро, ставаше ясно от участието на мнимия генерал в начинанието им. Фактът, че той все още се казваше Дъглас и не си беше сменил името, бе от негова страна голяма непредпазливост, която не можех да разбера.

— Не, сър, нямам желание — отвърнах му аз.

— Защо?

— Много просто, защото цялата работа не ми харесва.

— И защо не ти харесва?

Досегашната дружелюбност постепенно изчезна от лицето му, то взе да става все по-мрачно и по-мрачно и накрая придоби дори заплашителен израз.

— Защото не ми е по вкуса.

— Ами какъв вкус имаш, сър?

— Вкус, който върви ръка за ръка с честността.

При тези думи той скочи на крака и ми изкрещя:

— По дяволите! Да не искаш да кажеш, че не съм честен?

Неколцина от останалите посетители също се изправиха, за да проследят внимателно сцената, която неминуемо щеше да последва.

— Твоята честност ме засяга толкова малко, колкото и теб засяга моят вкус — отвърнах аз, като спокойно останах на мястото си, но зорко го държах под око. — Ние двамата няма какво да делим и взаимно ще се оставим на спокойствие!

— Да се оставим на спокойствие ли? Ти ме обиди и ще трябва да ти покажа кой всъщност е Тоби Спенсър.

— Не е нужно тепърва да ми го показваш.

— Тъй ли? Нима знаеш вече?

— Да. Ти си точно това, което съм и аз, а именно посетител при майка Тик. Като посетител всеки човек трябва да се държи благоприличие, ако иска и към него да се отнасят така.

— Аха! Ами ти как ще се отнасяш с мен?

— Тъй както заслужаваш. Не съм те канил да сядаш при мен. Имаше достатъчно други свободни места. А също не съм искал от теб да разговаряш с мен. Дори след като ти поде с мен разговор, аз отговорях учтиво и делово. Безразлични са ми твоите планове и намерения, но тъй като ме попита дали искам да тръгна с вас за Колорадо, най-спокойно ти казах, че нямам такова желание.

— Но ти взе да приказваш за честност, момчето ми! Не понасям такива неща!

— Така ли? Хм-м! Струва ми се, че всеки честен човек спокойно може да слуша да му говорят за честност, без да изпада в ярост.

— Човече, внимавай! Отново изричаш хули, за които ще...

Той бе прекъснат от ханджийката, която го подкани да мирува. Спенсър вдигна ръка срещу нея и я заплаши.

— Не се излагай на опасност, майко Тик! — помолих я аз. — Свикнал съм да се грижа сам за себе си и винаги сам съм си бил

защитник.

Тези думи още повече разпалиха гнева на скандалджията. Той ми изкрещя:

— Сам си си бил защитник, а? Е, тогава защитавай се! Ето, на ти за обидата!

Той замахна с юмрук да ме удари. Очаквах това. Грабнах бирената чаша и с нея поех удара. Вместо да ме улучи, ръката му срещна чашата и мигновено я направи на парчета. Незабавно скочих на крака и с такава мощ ударих негодника с юмрук под брадичката, че колкото и да бе як и тежък, той полетя назад, събори една маса и няколко стола и се просна на земята.

Този беше «готов». На първо време трябваше да насоча вниманието си към неговите другари, понеже те незабавно с дивашки викове се втурнаха към мен. Два юмручни удара накараха един от тях да отхвъркне наляво, а друг надясно. Третия посрещнах с такъв удар на двата си юмрука в слънчевия сплит, че със задавен вик той рухна на пода. Последните двама слисано се отдръпнаха назад.

Но в този момент Спенсър с мъка се изправи. Ръката му кървеше от счупената чаша, ала от устата му течеше още по-силно кръв. От юмручния ми удар си беше прехапал езика. Плюейки срещу мен кръвта, той изрева:

— Куче, това ще ти струва живота! Един тип, който дори не си знае професията, да се осмели да посегне на Тоби Спенсър! Аз ще те...

— Стой! Веднага си махни ръката от пояса! — прекъснах го аз, понеже посегна към револвера си. Същевременно измъкнах моето оръжие и насочих дулото към него.

— Напротив, ръката в пояса! — пенеше се той. — Куршумът ми ще те...

— Пак те предупреждавам хвърли оръжието иначе ще стрелям! — не го изчаках да се доизкаже.

Въпреки това го извади. Прицелих се в ръката му. Той извика, дланта му се разтвори и револверът падна на пода.

— Горے ръцете! Веднага, всички, горе ръцете! Който не се подчини, ще получи куршум! — заповядах аз.

«Горе ръцете» са опасни думи в Дивия запад. Онзи, който пръв сложи пръст на спусъка, получава голямо предимство. За да спаси собствения си живот, не бива да щади противника. Извика ли

заповеднически «горе ръцете!» и не му се подчинят незабавно, той непременно ще стреля. Това го знаят всички. И тези шестима негодници го знаеха. Веднага побързаха да вдигнат ръце. Бях извадил и втория си револвер и като държах двете дула насочени към тях, ги предупредих:

— Няма да си сваляте ръцете, докато не свършим! Имам още единайсет куршума. Майко Тик, вземи на тези типове пушките, револверите и ножовете! Нека утре рано сутринта изпратят някого за тях или сами да дойдат да си ги вземат! И им претърси джобовете за пари! Ще им приспаднеш сметката, която са направили, както и цената на чашата, счупена от Спенсър. После нека се омитат.

Майка Тик побърза да последва указанията ми и всъщност бе доста забавно да се гледа как шестима мъже стоят около масата с високо вдигнати ръце и не смеят да помръднат. «Богатствата», които притежаваха, ясно показваха към кой сорт хора спадаха. Имаха само няколко цента повече от сумата, на която възлизаше сметката им. След като ханджийката прибра каквото ѝ дължаха, аз казах:

— А сега, майко Тик, отвори вратата. Да си обират крушите! Навън могат да си свалят ръцете, но не и по-рано, защото иначе ще стрелям!

Вратата беше отворена и с високо вдигнати ръце те се измъкваха един подир друг. Спенсър беше последен. Преди да прекрачи прага, той се обърна и със задавен от ярост глас изрева закана:

— Довиждане! Но след време ти ще вдигнеш ръцете, куче!

В помещението за посетители се разнесе въздишка на всеобщо облекчение. Добрите джентълмени не си бяха представяли подобен край! Когато майка Тик ми донесе нова чаша бира, тя ми подаде ръка и каза:

— Сър, трябва да ти изкажа моята благодарност. Отърва ме от тези хора, които кой знае какво още щяха да направят. И как само се справи с тях! Ще ти дам най-хубавата стая, каквато имам. Но пази се от тях! Съвсем сигурно е, че още при първата ви среща ще се нахвърлят върху теб.

— Pshaw! Не ме е страх!

— Не гледай така лекомислено на нещата! Такива мерзавци нападат не очи в очи, а в гръб.

После забелязах, че хората взеха да я разпитват за мен, но тя не можеше да им даде никакви сведения. Много им се искаше да разберат кой съм, но аз нямах основание да завързвам познанства, които щяха да траят най-много два-три дни. По-дълго не смятах да оставам в Джеферсън.

Когато малко по-късно ми беше дадена стая, видях, че майка Тик бе удържала думата си. Всичко в нея бе толкова хубаво и чисто подредено, че повече нямаше какво да се желае. Спах далеч по-добре отколкото бях предполагал, защото когато уестманът за пръв път отново пренощува в затворено помещение, обикновено не може да мигне цяла нощ.

На следващата сутрин се погрижих да придобия по-добра външност и след това посетих банката «Уолас и Сие», за да се осведомя за Олд Шуърхенд. Бях извънредно любопитен да разбера какво го свързва с тази фирма и какво щяха да ми отговорят за него.

Не беше необходимо да ходя твърде далеч, защото банката се намираше на същата улица, където бе и странноприемницата на майка Тик. Когато попитах в канцеларията за мистър Уолас, поискаха да си кажа името, но тъй като не знаех как стоят нещата, предпочетох да го премълча. Често така е по-добре, особено когато хората не те познават. Много пъти по време на странстванията ми съм печелил известно предимство само благодарение на обстоятелството, че околните не са знаели кой съм.

— Кажете на мистър Уолас, че съм познат на Олд Шуърхенд!

Едва бях изрекъл това име и всички чиновници незабавно извърнаха глави към мен. Съобщиха за идването ми както бях пожелал, след което ме отведоха в една стая, където самотен мъж седеше пред бюрото си и при влизането ми се изправи. Беше янки на средна възраст с твърде приятно лице. Отправил към мен очаквателно-изпитателен поглед, той се представи:

— Казвам се Уолас, сър.

— А мен ме наричат Олд Шетърхенд.

— А-а! Добре дошъл, сър, седнете. Чувал съм много хубави неща за вас. Разбира се, дошъл сте току-що в Джеферсън Сити, нали?

— Не, от вчера съм тук.

— Какво? И не сте ме посетил незабавно? Къде пренощувахте, сър?

— Недалеч от тук, при майка Тик.

— Познавам я, тя е добра и почтена жена, но странноприемницата ѝ не е място за джентълмен като Олд Шетърхенд!

— О, там съм настанен превъзходно и съм много доволен.

— Е да, претенциите ви са тъй скромни, понеже сте свикнал да лагерувате на открито при какво ли не време. Но щом като веднъж сте дошли на цивилизовано място, трябва да си отпочинете и да си доставите всякакви удобства. Длъжен сте да го направите заради собственото си здраве. И тялото и духът се нуждаят от възстановяване.

— Именно заради здравето си не желая да живея при крайно противоположни условия, сър.

— Може и да сте прав, но се надявам, че ще приемете поканата ми да останете по време на тукашния си престой в моя дом!

— Извинете, ако ви откажа с най-големи благодарности! Вероятно още утре ще напусна града. Освен това обичам да съм напълно независим и да имам пълна свобода на действие, а остана ли да живея у вас, няма да е така. И още нещо — обещах на Олд Шуърхенд да не ви досаждам.

— Как да го разбирам?

— Познавате ли го добре?

— По-добре от всеки друг. Дори ще ви кажа, че сме роднини.

— Well! Той ме помоли да не разпитвам и да не се интересувам от живота му. Ако остана у вас, вероятно някои неща няма да ми убягнат от вниманието или сам ще отгатна нещичко, което не е необходимо да знам.

— Хм-м! — кимна той замислено. — Наистина, принуден съм да уважава този довод, както и желанието ви за самостоятелност. В такъв случай няма да настоявам, но откровено ще ви кажа, че щях да ви посрещна с много голяма радост.

— Благодаря ви, мистър Уолас! Причината за посещението ми е само да ви попитам дали знаете, къде горе-долу се намира в момента мистър Шуърхенд.

— Тръгна нагоре към «парковете». Най-напред ще отиде до «парка» на Сан Луис.

— Аха! Кога потегли оттук?

— Само преди три дни.

— Тогава ще мога да го догоня.

— Искате да отидете в планините? Да се присъедините към него?

— Да. И Винету ще дойде с мен.

— И Винету? Извънредно много се радвам! Винаги изживяваме големи тревоги заради Олд Шуърхенд. Ако знаем, че заедно с него ще бъдат двама такива мъже, можем да сме далеч по-спокойни. Веднъж вече сте му спасил живота, ето защо мисля, че...

— О, моля ви! — прекъснах похвалите му. — Както споменах, не желая да прониквам в неговите тайни, но може би ще науча дали във форт Теръл е успял да намери търсения от него Дан Еърс?

— Не, Еърс изобщо не е бил там.

— Значи «генералът» ни е излъгал?

— Да.

В този момент влезе един чиновник и му представи някакъв документ с въпроса дали да го осребри.

— Чек за пет хиляди долара, издаден от «Грей енд Уд» в Литъл Рок — прочете Уолас. — Редовен е и ще бъде изплатен.

Чиновникът се отдалечи. След малко покрай нашия прозорец премина някакъв мъж. Погледнах го. Банкерът също.

— Небеса! — извиках аз. Това е «генералът»!

— Какво? Имате предвид «генерала», който тъй ненужно изпрати Олд Шуърхенд да отиде чак до форт Теръл?

— Да.

— Той мина оттук и ми се струва, че е бил в моята кантора. Позволете ми да разпитам какво е търсил насам!

— А аз трябва да видя накъде отива!

Побързах да изляза навън, но той беше изчезнал. Отидох до следващото кръстовище, ала и там не го видях. Разбира се, не изпитах кой знае какво разочарование, понеже няхах вече никаква работа с него. Само в случай, че ме беше забелязал, трябваше да се пазя от коварно нападение. Когато се върнах при Уолас, научих, че «генералът» бил представил онзи чек. Естествено никой не го познаваше.

Тъй като отказах да живея при него, Уолас ме покани поне на закуска. Бях посрещнат от близките му така сърдечно, че не беше им трудно да ме придумат да остана за обяд, но и след като свърши обядът ме задържаха толкова дълго, че, кажи-речи, дойде време за вечеря. И

тѣй бе станало почти девет часѣтъ, когато трѣгнах да се връщам при майка Тик.

Ханджийката не скри, че ми се сърди, защото се бях забавил толкова много. Призна ми, че този ден била приготвила за мен някакво съвсем специално печено, но тѣй като не съм дошъл, го бил изял мистър Тресков. Една част от вчерашните гости отново бяха тук и пак имаше оживени разговори.

След като разпитах, разбрах, че веднага след излизането ми дошъл човек на Тоби Спенсър, за да вземе оръжията. Заех такова място, че можех да наблюдавам входната врата. Ето защо бях един от първите, забелязали влизането на двама мъже, които скоро привлякоха погледите на всички присъстващи. И наистина външността им бе съвсем подходяща да предизвика най-жив интерес.

Единият от тях бе нисък и дебел, а другият висок и кльощав. Дебелият имаше голобрадо загоряло от слънцето лице. Лицето на Дългуча също бе потъмняло от слънцето, което обаче, изглежда, му бе отнело цялата «плодородност», понеже брадата и мустаците му се състояха от двайсетина-трийсет косъма. Те висяха по бузите, брадичката и горната му устна, достигайки почти до гърдите и имаха такъв вид, сякаш бяха проядени от молци и силно оредели. Но още по-странно бе облеклото на двамата мъже. От глава до пети те носеха светлозелени дрехи. Къси широки светлозелени палта, къси широки светлозелени панталони, светлозелени гамаши, светлозелени вратовръзки, светлозелени ръкавици и светлозелени шапки с две козирки, една отзад и една отпред, също като колониалните шлемове. Само им липсваха моноклите, за да могат да бъдат обявени за откриватели или предтечи на съвременната контешка мода, още повече че носеха в ръка и много обемисти и безформени светлозелени чадъри.

Естествено всички погледи се насочиха към тях. Въпреки облеклото им, което по-скоро можеше да бъде наречено маскарадно, в тях незабавно разпознах мои стари добри приятели. Но тѣй като исках да си направя удоволствието да ги изненадам, извъртях се заедно със стола си така, че да не могат да видят лицето ми. И през ум не им мина да поздравят. Чувстваха се като хора, които не смятат за нужно да проявяват подобно снизхождение. Също така не намериха за необходимо да разговарят тихо. Огледаха се набързо, после Дебелия се

спря пред една свободна маса и попита кльощавия, последвал го с бавни и отмерени крачки:

— Какво ще кажеш, Пит, стари Куне^[7], дали да се спрем да лагериуваме тук на това четирикрако чудо?

— Ако мислиш, че туй място е подходящо за нас, аз нямам нищо против, драги Дик — отвърна Дългуча.

— Well! Значи тук сядаме!

Настаниха се на масата. Ханджийката се приближи и ги попита какво желаят.

— Ти ли си стопанката на туй място за пийване и спане, мем^[8]? — осведоми се Дик Хамердал.

— Йес. Може би искате да пренощувате тук, сър?

— Дали искаме да пренощуваме тук или не, е все едно, защото вече си имаме къщица, където си живеем. Какво имаш за пиене?

— Всички видове бренди. Особено ви препоръчвам моя ментов и билков джулеп^[9], който е направо превъзходен.

— Джулеп не джулеп, ние не пием бренди. Нямах ли бира?

— Дори много хубава.

— Тогава донеси ни две чаши, ама да са големи!

Получиха желаното. Хамердал вдигна чашата си и я изпи на един дъх. Щом Пит Холбърс видя това, и той изпразни своята чаша до дъно.

— Какво ще кажеш, Пит, да накараме ли пак да ги напълнят?

— Ако мислиш, Дик, че няма да се удавим, нямам нищо против. Бирата е по-вкусна от водата в саваната.

Големите им чаши бяха напълнени отново и едва тогава двамата намериха време подробно да огледат помещението и намиращите се в него посетители. При това погледът на Дебелия падна най-напред върху детектива Тресков, който досега бе наблюдавал двамата с изненадан и очаквателен израз на лицето.

— Гръм и мълния! — извика ловецът. — Пит, стари Куне, я погледни към дългата маса! Познаваш ли джентълмена, дето е седнал ей там отдясно в ъгъла и ни се хили насреща, сякаш сме му тъстове или някакви други роднини?

— Ако мислиш, че го познавам, скъпи Дик, тогава няма да ти възразя.

— Не е ли полицаят, който навремето си беше поставил за задача да залови онзи пират? Ела, нека поразтърсим предните му лапи!

Те се завтекоха към масата. Силно зарадван, Тресков стана да ги посрещне. Още предната вечер, докато разказваше за капитан Кайман, го бях наблюдавал много внимателно. Лицето му бе загрубяло и силно загоряло от вятър, дъжд и слънце и макар че все пак не оставяше впечатление на уестман, одухотворените му черти, и умният, бистър проницателен поглед издаваха решителност, хладнокръвие и целеустременост. Той не беше пожелал пръв да поздрави двамата уестмани, за да види дали щяха да го познаят. Дик Хамердал и Пит Холбърс, за които миналия ден слушах толкова да се говори тук, при майка Тик! Разбира се, това бе голямо радостно събитие. Всички, които седяха на масата, им разтърсиха ръцете и естествено двамата бяха принудени да изоставят досегашните си места и да седнат при своите стари и нови познати.

— Вчера говорихме за вас — рече Тресков. — Разказах нашите тогавашни приключения. Затова няма защо да се чудите, че за тези джентълмени сте стари и добри познати. Ще може ли да научим как живяхте след това? В Ню Йорк бях принуден да се разделя с вас, след като присъствах на екзекуцията на капитан Кайман, мис Адмирал и техните съмишленици.^[10]

— Как живяхме ли? Много добре — отвърна Хамердал. — Тръгнахме право към Запада, където естествено незабавно посетихме нашето Hide-spot^[11]. Оттогава преживяхме още какво ли не, а ловът ни винаги беше доходен. Кесиите ни така се напълниха, че не знаем какво да си правим парите.

— Ами тогава сте направо за завиждане, мистър Хамердал!

— За завиждане ли, мистър Тресков? Я не дрънкай глупости! За какво са ми на човек толкоз много пари, след като не знае къде и как да ги похарчи? Какво да правя с това самородно злато, с моите чекове и бонове в Дивия запад, а?

— Ами върви в източните щати и се радвай на живота!

— Благодаря! Какво има там толкоз да ми се радваш? Да седна в някоя гостилница и да излапам всичко, каквото се предлага в нея, след като нито едно от ястията не е печено на открито на лагерен огън, а само във фурната на печката? Нима трябва да отида в някоя концертна зала, за да ме смачка тълпата, да се нагълтам с най-лошия въздух по целия свят и да се изложам на опасността тимпани и тропети напълно да ми съсипят добрия слух? Далеч от градовете в шумолящата вековна

гора и сред тайнствените гласове на девствената пустош за всеки, който има усет и чувство за това, Господ-бог предлага такъв концерт, в сравнение с който вашите цигулки и барабани бледнеят. Нима трябва да седна в някой театър, да си завра носа в носещите се там мускусни миризми и аромат на пачули^[12] и да изгледам и изслушам някоя пиеса, дето ще подкопае здравето ми, защото сигурно ще се поболея от смях или от яд? Нима трябва да наема някое жилище, където няма да появява ветреца и не може да падне капка дъжд? Да легна в легло, над което няма да има открито небе, звезди и облаци и където тъй ще се увия в пухени завивки, че самият аз ще се помисля за скубано-недоскубано пиле? Не! Махни ми се от главата с твоите източни щати и техните удоволствия! Единствените истински удоволствия намирам в Дивия запад и за тях човек нищо не плаща. Ето защо там не ти трябва нито злато, нито пари и можеш да си представиш колко ще се ядосваш, ако си някой богат тип, комуто богатството не носи никаква полза и ни най-малко удоволствие. И ето на ние взехме, че се размислихме какво да правим с нашите пари, дето не ни трябва. Цели месеци си блъскахме главите, докато най-сетне на Пит Холбърс му хрумна една много добра, просто великолепна идея. Нали Пит, стари Куне?

— Хм-м, ако наистина мислиш, че е великолепна, тогава ще се съглася с теб. Имаш предвид старата ми леля, нали?

— Дали ти е леля или не, е все едно, но ще приведем идеята ти в изпълнение. Още като малко дете Пит Холбърс останал без родители и бил отгледан и възпитан от някаква стара леля, от която обаче избягал, защото нейният начин на възпитание бил за него доста болезнен. Както всички вие ще признаете, мешърс, има чувства, от които човек не може да се отърве, още повече когато биват освежавани всекидневно с помощта на пръчка и шамари. Точно такива били болезнените чувства, от които Пит Холбърс се спасил с бягство, защото с младежкото си незнание той сметнал възпитателското изкуство на старата леля за по-нетърпимо, отколкото трябва към определени много чувствителни негови телесни части. Сега обаче му дойде акълът и разбра, че всъщност е трябвало да получи значително повече удари. Добрата леля се явява в съзнанието му вече не като дърта вещица, а като любвеобилна фея, която обработвала с пръчка телесата му, само за да направи щастлив човека в него. Това убеждение породило в сърцето му чувството на благодарност, а същевременно в главата му

и мисълта да започне издирване и да разбере дали лелята е все още жива. Ако е умряла, вероятно са живи наследниците ѝ, понеже освен племенника тя имала и собствени деца, които били възпитавани по същия начин и затова сега безспорно заслужават да станат щастливи хора. Искаме да им помогнем да се доберат до това щастие. Ако открием лелята, тя ще получи парите ни, моите също, защото нямам нужда от тях и е все едно дали тя е моя леля, или негова. Е, вече знаете, мещърс защо ни виждате тук на границата между Изтока и Запада. Искаме да потърсим добрата фея на Пит Холбърс и тъй като е невъзможно да се появим пред очите на подобно създание така, както се скитаме из дивите девствени гори, захвърлихме изпокърпените си легинси^[13] и ловни дрехи и се сдобихме с това красиво зелено облекло, за да ни напомня за цвета на прерията и зеленеещите се горски гъсталаци.

— Ами ако не намерите лелята, сър? — попита Тресков.

— Тогава ще потърсим нейните деца и на тях ще дадем парите.

— Ами ако и те не са живи?

— Да не са живи? Глупости! Сигурно още живеят! Деца, които са възпитавани по такива принципи, са жилави и не умират толкова лесно.

Тогава навярно носите парите си у вас?

— Йес.

— Но сигурно добре сте ги скътали, мистър Хамердал? Питам, защото знам, че по отношение на парите уестманите проявяват учудваща доверчивост и нехайство.

— Дали са доверчиви, или не, е все едно. Тъй добре сме ги скътали, че и за най-изпечения негодник е невъзможно да ги набара.

Той, както ѝ Пит Холбърс, бе праметнал през рамо ремъка на светлозелена чанта, която потупа сега с длан и рече:

— Винаги ги носим със себе си. Парите ни са скрити тук в тези чанти и през нощта ги слагаме под главите си. Цялото си състояние сме превърнали в хубави сигурни чекове и бонове, издадени от «Грей енд Уд» в Литъл Рок. Всяка банка ще ни изплати пълната сума. Ето, виж, сега ще ти ги покажа!

Щом чух да споменава фирмата «Грей енд Уд» от Литъл Рок аз неволно си спомних за «генерала», който днес на касата на «Уолас и Сие» бе представил за изплащане чек от тази банка. Дик Хамердал

разкопча чантата, бръкна вътре, извади кожен портфейл и го отвори с помощта на малко ключе.

— Тук са парите, мешърс — рече той, — значи двойно съхранявани, тъй че жив човек не може да се докопа до тях. Видите ли тези чекове...

Той замлъкна. Думите му замряха не на езика, ами още в самото гърло. Беше се наканил да извади чековете и да ги покаже. Отдалече видях, че държеше в ръка малко светло пакетче. По лицето му се бе изписал изразът на учудване, та дори на смайване.

— Какво е това? — попита той. — Нима след като вчера държах чековете в ръцете си съм ги загърнал после във вестник? Спомняш ли си нещо, Пит Холбърс?

— За никакъв вестник не си спомням — отвърна Пит.

— И аз, но все пак това е парче от вестник, в който са увити чековете. Странно, извънредно странно!

Той разгърна хартията и пребледнявайки като платно, изплашено извика:

— По дяволите! Чековете са изчезнали! — Той бръкна в другите отделения на портфейла. И те бяха празни. — Няма ги! Не са тук... и тук не са... и тук ги няма. Пит Холбърс, стари Куне, я провери веднага къде са твоите чекове! Дано все още са у теб!

Холбърс разкопча чантата си и отговори:

— Ако мислиш, че са изчезнали, скъпи Дик, то аз не мога да кажа, как е било възможно да стане.

Скоро се оказа, че и неговите чекове липсват. Двамата устмани скочиха на крака и втренчиха сличаните си погледи един в друг. И без това тясното и продълговато лице на Пит Холбърс се удължи още повече, а Дик Хамердал забрави да затвори уста след последните си думи.

Не само седящите около масата хора, но и всички други посетители съчувствуваха на изплашените и окрадени ловци, защото както за всички, така и за мен веднага стана ясно, че е била извършена именно кражба. Дори ми се струваше, че се досещах кой беше крадецът. От всички страни хората настойчиво заговориха на Хамердал и Холбърс. Двамата изобщо не бяха в състояние да отговорят на отправените им въпроси, докато най-сетне със силен глас Тресков се намеси в бъркотията и извика:

— Тишина, джентс! С такъв шум нищо няма да постигнем. Работата трябва да се подхване иначе. Тя е по моята специалност и те моля, мистър Хамердал, спокойно и разсъдливо да ми отговориш на няколко въпроса. Твърдо убеден ли си, че ценните книжа се намираха в този портфейл?

— Също тъй твърдо, както съм убеден, че името ми е Дик Хамердал!

— И този вестник го е нямало вътре?

— Нямаше го.

— Тогава крадецът е взел ценните книжа и на тяхно място е оставил сгънатия вестник, за да си мислиш колкото е възможно по-дълго, че чековете са вътре. Портфейлът и преди е бил толкова дебел и вземеш ли го в ръка, сигурно ще останеш със заблуждението, че никой не го е отварял. Но кой ли е крадецът?

— Да, кой... ли... е... крадецът? — рече проточено Хамердал, обзет от голяма възбуда. — Нямам ни най-малка представа! А ти, Пит?

— И аз нямам, драги Дик — отвърна Холбърс.

— Тогава ще трябва да го издирим — обади се Тресков. — Някой знаеше ли, че носиш парите или ценните книжа в тази чанта?

— Никой! — промърмори Дебелия.

— Кога пъкна чековете в нея?

— Завчера.

— Кога отвори портфейла за последен път?

— Вчера, преди да си легнем да спим. Тогава те все още бяха вътре.

— Къде пренощувахте?

— В странноприемницата на Хили, на Уотърстрийт.

— Този ханджия е почтен човек. Върху него не могат да паднат подозрения. Но той няма самостоятелни стаи, а само едно голямо общо спално помещение, нали?

— Да, там ни бяха леглата.

— Аха! И в това помещение сте си отваряли чантите, така ли?

— Не, това стана долу в гостилницата.

— Сигурно някой ви е наблюдавал?

— Не. Тогава бяхме единствените посетители и нямаше жива душа, която можеше да види какво правим. После отидохме да спим и сложихме чантите под възглавниците си.

— Тъй! Хм-м! Това не ни дава никаква опорна точка. Трябва бързо да отидем при Хили, за да огледам помещенията и да потърся някакви други данни. Мистър Хамердал, мистър Холбърс, да тръгваме! Нека побързаме!

В този момент, докато всички други посетители се тълпяха около масата им, аз казах:

— За Бога, мистър Тресков, останете тук! В странноприемницата няма да намерите крадеца!

Всички погледи се отправиха към мен, а Тресков припряно попита:

— Кой се обади? А-а, вие! От къде на къде можете да твърдите подобно нещо? Да не сте юрист или полицаи?

— Не, не съм, но мисля, че не е необходимо да си едното или другото, за да можеш да подхванеш правилно някоя работа. Позволете ми да задам няколко въпроса на мистър Хамердал и мистър Холбърс!

Станах от стола си и се приближих към масата. Така въпреки многолюдната тълпа, която ги бе наобиколила, двамата ловци можаха да ме видят. Случи се онова, което предвиждах. Дик Хамердал протегна ръце напред, посочи към мен с двата си показалеца и силно извика:

— Heavens! Кого виждам? Нима е възможно, или ме лъжат очите? Пит Холбърс, стари Куне, виждаш ли този джентълмен?

— Хм-м, ако мислиш, че го виждам, тогава, изглежда, си отгатнал истината, драги Дик — отвърна му Дългуча, целият засиял от радост.

— Welcome, welcome, мистър Шетърхенд! Ама че изненада, ама че радост пак да те видим тук! Сигурно си влязъл току-що, нали?

— Не, още при пристигането ви бях тук. Нарочно се извърнах, за да не ме познаете веднага.

— Тогава всичко си чул и знаеш, че са ни обрели, нали?

— Разбира се. Дори се надявам, че ще мога да ви помогна.

Откакто бе произнесено името ми, в голямото помещение цареше дълбока тишина. Присъстващите се отдръпнаха от масата, за да ми направят място и аз се видях заобиколен от хора, които ме оглеждаха с любопитство. Но ето, че ханджийката се провря през образувания кръг, протегна към мен и двете си ръце и извика:

— Поразяващата ръка ли си, сър, Поразяващата ръка? Добре дошъл, сър, хиляди пъти добре дошъл! За моето заведение това е такъв

славен ден, който никога няма да забравя. Хора, чухте ли всички? От вчера Поразяващата ръка живее тук, а аз да не знам! Наистина, когато снощи изгони оттук шестимата побойници, ние всъщност можехме да се досетим! Но сега ми се иска да...

— За това по-късно, майко Тик! — помолих я аз, като я прекъснах. — Засега ще ти кажа само, че тук ми харесва и съм доволен от теб. По-късно ще чуеш всичко, каквото пожелаеш. В момента обаче трябва да се занимаем с кражбата. И тъй, Дик Хамердал, значи завчера сте сложили изчезналите ценни книжа в портфейлите си, така ли?

— Да — отговори той. — Чантите с тези портфейли купихме едва завчера тук в града.

— А къде бяхте, когато прибрахте чековете в тях?

— Това стана на място още в самия магазин.

— Имаше ли там и други купувачи?

— Не. После дойде един човек, който искаше да си купи и аз не знам какво. Чантите толкова му харесаха, че и той си взе две от тях.

— Видя ли, че сложихте ценните си книжа в чантите?

— Да.

— Разбра ли и подозираше ли що за книжа са това?

— Не може да е знаел. А дали е подозирал, е невъзможно да се каже, нали Пит Холбърс, стари Куне?

— Ако мислиш, че е невъзможно да се каже, тогава не си прав, драги Дик — отвърна Пит, като този път изрази несъгласие с него.

— Не съм прав ли? Защо?

— Защото ти спомена за чековете.

— Аз ли? Но това не е вярно! Нито дума не съм разменял с този човек.

— Но размени с продавача. Докато прибираше книгата, ти му каза, че този вид портфейли били много удобни за съхраняване на чекове и бонове с такава висока стойност.

— Това е било голяма непредпазливост! — взех отново думата. — Онзи човек кога си купи чантите, преди да чуе тези думи или след това?

— След това — отговори Холбърс.

— А кой си тръгна пръв, той или вие?

— Ние.

— Не забелязахте ли дали ви следи?

— Не.

— Въпреки това допускам, че ви е проследил, разбира се, тайно. Искал е да види, къде сте отседнали.

Ето че в този миг Хамердал се намеси бързо и припряно:

— Дали сме отседнали или не, е все едно, но там пак го видяхме.

— Във вашата странноприемница?

— Да, там живееше.

— Навярно е спал в същото помещение, където сте били и вие?

— Естествено, нали нямаше никаква друга стая.

— Тогава той е крадецът. Чантите, които имате, изобщо не са вашите.

— Не са...? — недоизрече той въпроса си, като иначе толкова дяволитото изражение на лицето му се смени с коренно противоположното.

— Не, те са купени от онзи човек. Напъхал е в тях вестници и после, навярно докато сте спали, просто ги е разменил с вашите.

— А-а...! Ако е така, този мерзавец е подхванал цялата работа извънредно хитро!

— Разбира се. Сигурно притежава голяма сръчност като джебчия, защото малко хора ще успеят да измъкнат изпод възглавницата чантата на един уестман, който е свикнал да спи съвсем леко.

— Що се отнася до това, сър, ние изобщо не спяхме леко, а спяхме като заклани. Лошият въздух в помещението, димът от газените лампи, всичко това беше ужасно. Лежахме като замаяни.

— Е, тогава не му е било трудно да извърши кражбата. Знаете ли името му?

— Не.

— Ще го научим в странноприемницата — намеси се Тресков.

— Едва ли — обадох се аз. — Сигурно там е казал някакво лъжливо име, както на вас като полицаи ви е добре известно, че става. И тъй няма да имаме никаква полза, ако разберем как се е назвал.

— Но ще ни даде някаква опорна точка, за да го намерим.

— Да не би да вярвате, мистър Тресков, че той все още се намира тук, в Джеферсън Сити?

— Не. Незабавно ще отида да уведомя полицията и...

— Изобщо не мислете за полицията — прекъснах го. — Двамата обрани не могат да очакват от полицията абсолютно нищо.

— Струва ми се, че могат!

— Не, абсолютно нищо! Ако самите ние не подхванем нещата както трябва, още по-малко това ще стори полицията. Нека поразмислим! Само че не тук, където се вдига такъв шум. Елате да отидем в малката стая! Нека майка Тик ни донесе чашите!

Прехвърлихме се с съседното малко помещение. Като казвам «прехвърлихме се» имам предвид Тресков, Хамердал, Холбърс и себе си. Нямах намерение да допусна и други хора да слушат разговора ни, защото сред тях много лесно можеше да има и някой съмнителен субект, който да ни провали плановете. Но и никой друг от присъстващите не се опита да ни последва.

Щом се настанихме на една маса, където никой не можеше да ни подслушва, без заобикалки казах:

— Мешърс, познавам крадеца и понеже искам да ви кажа името му, ви доведох тук. Не е необходимо да го чуват и другите посетители, защото не е изключено сред тях да се намира някой, който да го предупреди. Този тип го видях съвсем случайно, след като беше осребрил един от чековете, издаден за пет хиляди долара.

— Какво? Направо пет хиляди? — разгневи се Дик Хамердал. — Дяволите ще го вземат този негодник, ако пропилее сумата, преди да сме го заловили Как се казва този човек?

— Сигурно е имал вече различни имена. Запознах се с него, когато носеше името Дъглас.

— Дъглас? — намеси се Тресков. — И на мен ми е известно това име. Ха, де да е онзи Дъглас, когото търся!

— Търсите човек с такова име? — попитах аз.

— Да. Това ще рече, че споменатото име е едно от многото, които вече е използвал. Но тъй като сте го виждал, сър, ще можете ли да ми опишете как изглежда?

— Дори съвсем точно. Два дена прекарахме заедно.

Описах му «генерала».

— Всичко съвпада, съвпада с подробности! — възкликна той. Ще ви кажа съвсем поверително, че пристигнах в Джеферсън Сити, за да го заловя. Научихме, че по всяка вероятност ще се отправи насам. Мистър Шетърхенд, къде се запознахте с него?

— В Ляно Естакадо. Той и там побърза да се прояви като крадец.

Разказах им накратко историята.

— Само петдесет удара ли отнесе? — попита със съжаление в гласа Тресков. — Било е твърде малко. На него работата му е много по-нечиста, отколкото си мислите. Трябва да го заловя, не бива да ми се изплъзне!

Няма защо да се тревожите, сър. Вече открих следите му.

— Накъде водят?

— Далеч оттук! Толкова далеч, че вие може би ще се откажете да го преследвате.

— Нямам такова намерение. На времето гоних онзи пират надлъж и на шир през целия континент. Ще положа не по-малко усилия, за да заловя и «генерала». И тъй, кажете ми къде иска да отиде?

— Нагоре към Роки Маунтънс^[14].

— Наистина ли? С толкова много пари в джоба?

— Въпреки това! Този човек е твърде умен, за да остане в източните щати, да прогуляе парите и да се изложи на опасността да бъде заловен.

— Но Скалистите планини се простират през целите Съединени щати. Не знаете ли точно към кое място е решил да се отправи?

— Знам, а и вие го знаете.

— Аз ли? — попита той учудено. — Че откъде ли бих могъл да го науча?

— От същия човек, който ми го каза и на мен, а именно от Тоби Спенсър.

— Спенсър... Спенсър... та кой ли се казваше... аха, имате предвид вчерашния грубиян, когото вие тъй великолепно «любезно» изпроводихте да си ходи, нали?

— Да. Нали чухте разговора му с мен? Какво предложение ми направи?

— Да тръгнете с него за «парка» на Сан Луис?

— Да. И «генералът» отива там.

— Спенсър ли го каза?

— Нима ви се е изплъзнало?

— За пръв път чувам, че е споменавал за «генерала». Сигурно в този момент вниманието ми е било отвлечено от нещо друго. Значи и «генералът» се кани да отиде нагоре в планините?

— Естествено! Та той е предводителят на тези типове, които очевидно имат намерение да образуват разбойническа банда. Мистър

Тресков, нима искате да тръгнете подир такива хора и да рискувате да се озовете в опасна близост с тях?

— Никакъв риск няма да ме изплаши само и само да го заловя.

— Тогава дори и да оставим настрана онова, което знам за него, той трябва да е някой страшно голям престъпник.

— Наистина е такъв. Бих могъл да ви разкажа какви ли не истории за него, но не му е тук мястото. А и нямаме излишно време.

— Но помислете само какво означава да се предприеме едно пътуване нагоре към «парковете»! Ще трябва да прекосите територията на осагите!

— Сигурно е, че нищо лошо няма да ми сторят!

— Тъй ли мислите? Напоследък отново са се разбунтували. Те са част от голямото племе на сиусите, а какво значи това, са ви показали още на времето оглаласите^[15]. И още един въпрос: имате ли придружители?

— Хм-м! Сам съм, но ми се струва, че мога да разчитам на мистър Хамердал и мистър Холбърс.

— Защо на нас? — попита дебелият Дик.

— Защото вашите пари са в джоба му. Или може би искаш да му ги оставиш, сър?

— И през ум не ми минава! Ако парите бяха наши, по-лесно можехме да се простим с тях, ала те принадлежат на лелята на Пит Холбърс и ето защо заради нея трябва да си ги възвърнем.

— Тогава имаме една и съща цел и не мога да повярвам, че ще ме оставите да яздя сам и да действам вместо вас.

— Една цел или не, ние тръгваме с теб.

— Чудесно! Значи сме трима. Това утроява надеждата ми да заловя «генерала».

— Дали я утроява или не, е все едно, но ако ми падне в ръцете, за него няма да има измъкване. Не си ли на същото мнение, Пит Холбърс, стари Куне?

— Скъпи Дик, щом мислиш така, тогава тръгваме и ние, вземаме му парите, напердашваме го здравата и после го предаваме на мистър Тресков, който може да му избере някоя по-хубава бесилка. И тъй, тримата потегляме на път, но кога?

— По този въпрос ще трябва най-напред да поразмислим. Може би мистър Шетърхенд ще ни даде някой добър съвет — обади се

Тресков.

— С удоволствие — отзовах се аз. — Съветът ми гласи: не тръгвайте трима, мистър Тресков, а ме вземете с вас.

— Какво? — попита той, като бързо вдигна поглед. — Наистина ли искате да дойдете с нас?

— Разбира се! И Винету ще ни придружи.

— Ах, Винету! И той ли е тук в Джеферсън?

— Не, но е наблизо.

— И вие мислите, че ще се присъедини към нас?

— Съвсем сигурно. Имахме намерение да съберем тук сведения за един човек и после да го посетим, освен ако не е някъде много далеч. Научихме, че е тръгнал нагоре към Колорадо и решихме да го последваме. А този път съвпада с вашия, затова не бива да си мислите, че правим някаква жертва.

— Дори и да не говорим за жертва, все пак ни правите голяма услуга. Значи вече сме петима.

— А по-късно ще станем шестима.

— Шестима ли? Кой е шестият?

— Онзи, за когото разпитвахме в града. А чуете ли името му, ще видите, че компанията му ще бъде за вас направо добре дошла. Той е Сигурната ръка.

— Какво? Дори и Сигурната ръка ли ще дойде? Е, тогава «генералът» може да върви където си ще, пак ще го намерим! Дик Хамердал, нима не се радваш, че с нас ще бъдат трима такива мъже?

— Дали се радвам или не, е все едно, но съм направо възхитен, че ще мога да бъда в подобна компания. Какво ще кажеш ти по въпроса, Пит Холбърс, стари Куне?

— Ако мислиш, че това за нас е чест, тогава съм съгласен с теб, драги Дик, и предлагам да не се мотаем излишно в туй загубено селище, дето му викат Джеферсън Сити.

Добрият Пит Холбърс имаше обичай да говори единствено тогава, когато го попиташе неговият «скъп Дик», а и в такъв случай отговорът му съдържаше само съгласието му. Сега обаче той се бе решил да положи усилия, за да направи дори едно предложение. Отвърнах му:

— Наистина тук няма да губим какво време, но не бива да пропускаме нищо, което сме длъжни да вземем предвид. Преди всичко

става въпрос за конете. Вие двамата се канехте да отидете на изток, следователно навярно нямате коне, а?

— Нямаме коне ли? Мистър Шетърхенд, значи зле познаваш Дик Хамердал! Ако някога му се наложи да се раздели със своята добра стара кобила, това става в краен случай. Взех я със себе си, а и конят на Пит Холбърс е тук. Канехме се да ги оставим на нечии грижи, а на връщане щяхме да си ги приберем. Сега вече тази работа е излишна.

— Добре! Значи вие двамата имате коне. Ами траперското ви облекло?

— Вярно, че се простихме с него. Ще тръгнем тъй, както сме в момента.

— А чадърите? — попитах на шега.

— И тях ще вземем, нали са платени. Онова, за което съм платил, е мое, а което е мое, мога да го взема със себе си, без полицията да има някакво право да си навира носа в тези неща.

— Well! Ами оръжия?

— В странноприемницата са.

— Значи всичко е наред. Ами вие, мистър Тресков?

— Имам един револвер. Всичко друго ще трябва да си купя. Ще ми помогнете ли в покупките?

— С удоволствие. Тук ще си набавите пушка и муниции, но кон едва в Канзас Сити или Топика.

— Ще минем ли оттам?

— Да. Няма да започнем да яздим веднага, а отначало ще пътуваме с парахода. Първо, тъй ще е по-бързо и второ, ще запазим силите на животните. Ако Сигурната ръка постъпи умно, ще тръгне нагоре покрай Рипъбликън Ривър. Ние също ще следваме този път. Ще бъде такава езда, за която ще са необходими добри коне.

— Знаете ли кога потегля параходът оттук?

— Струва ми се утре, малко след пладне. Значи разполагаме с целия предобед за нужните приготовления. Но трябва да съберем някои сведения, а това не бива да се отлага за утре.

— Какви сведения?

— Съвсем сигурно «генералът» вече е отпътувал оттук. Следователно излишно е да полагаме усилия да го търсим. Но добре ще е да научим кога, как и в каква посока Тоби Спенсър и петимата му съучастници ще напуснат или са напуснали града.

— Мога да ви кажа, сър. Заминаха с влака в два часа.

— А-а! Значи с влака? За Сент Луис^[16] ли отпътуваха?

— Да, с мисурийския влак за Сент Луис. Вие да не сте помислил, че ще тръгнат с «генерала»?

— Разбира се!

— Но, сър, не може да е вярно! Той смята да се изкачи нагоре към «парка» на Сан Луис, което ще рече на запад, а те отпътуваха на изток.

— Така е. Те са тръгнали в обратна посока, за да могат после толкова по-бързо да се придвижат напред. Съвсем ясно е, че смятат да вземат влака от Сент Луис за Канзас.

— По дяволите! А къде възнамеряват да се срещнат с «генерала»?

— Вече са се срещнали.

— Какво? Значи мислите, че...че...той е тръгнал с тях?

— Да. Къде видяхте Тоби Спенсър?

— На гарата. Седеше с петимата негодници в купето. Изглежда, ме помнеха още от снощи, защото подигравателно ми се захилиха от прозореца.

— Един обаче не ви се е хилил, а е гледал да седи по-далеч от прозореца.

— «Генерала» ли имате предвид?

— Да, мистър Тресков, твърдо съм убеден, че е отпътувал заедно с тях.

— Ах, ако е така! Щях напразно да търся този тип тук из града, а когато е заминавал, съм бил най-много на пет крачки от вагона, където е седял!

— Сигурно!

— Ама че досадно! Но ако променим плана си, все още може да се поправи този пропуск.

— Как?

— Като не пътуваме с парахода, а още тази нощ вземем следващия влак за Сент Луис.

— Не бих дал подобен съвет. Дори само заради конете ми се иска да се откажем от железницата. Освен това Винету не е тук. Ще трябва да изпратим някой да го извика. И трето, твърде е възможно тези негодници да не заминат веднага от Сент Луис, а по някаква причина да се забавят в града. В такъв случай ние ще тръгнем оттам преди тях и няма да знаем накъде да се отправим.

— Вярно!

— Разбирате го, нали? Така можем да си провалим целия план. Не, онези, които искаме да спипаме, трябва да са пред нас, а не зад нас. После ще проследим дирите им и няма да е възможно да се заблудим. Съгласни ли сте, мешърс?

— Да — отговори Тресков.

— Дали сме съгласни или не, е все едно — заяви Дик Хамердал, — но ще постъпим точно така, както ти каза. По-добре да следваме теб, отколкото нашите глупави глави. Пит Холбърс, стари Куне, какво ще кажеш по този въпрос?

Ловецът му отвърна по своя безизразен начин:

— Ако мислиш, че имаш глупава глава, то аз нямам нищо против, драги Дик.

— Говориш щуротии! Аз споменах за «нашите глави», а не за моята.

— Постъпваш много несправедливо! Как можеш да говориш за някоя глава, която изобщо не е твоя собственост, а моя? Аз никога не бих си позволил да кажа за твоята глава, че е глупава, но тъй като ти сам си го казваш, сигурно го знаеш по-добре от мен, скъпи Дик.

— Дали съм ти скъп или не, е все едно, но ако ме обиждаш, няма още дълго да ти бъда такъв. Я сега ни кажи, мистър Шетърхенд, за нас двамата днес има ли друга някаква работа!

— Не виждам каква. Елате утре с конете си на пристана. Това е всичко, което имам да ви казвам. Но за малко щях да забравя нещо важно — тъй като са ви обрели, сигурно нямате пари, нали?

— Сър, да не би да ни дадеш някой заем?

— С удоволствие.

— Благодаря! Ако имаш нужда от пари и ние можем да ти заемем. Дори ще ти оставя на разположение цялата си кесия и проявиш ли добрината да я приемеш като подарък, това ще бъде за мен голяма чест.

При тези думи той извади от джоба си обемиста добре натъпкана кожена кесия и я хвърли на масата тъй, че тя силно иззвънтя. Звукът беше на чисто злато.

— Ако я взема, тогава ти няма да имаш нищо — отговорих му.

— Няма значение, защото и Пит Холбърс притежава една също толкова голяма и също толкова пълна кожена торбичка. Проявихме

достатъчно разум, за да приберем в портфейлите си само ценните книжа. Няколко хиляди долара превърнахме в златни късчета и ги натъпкахме в тези кесии. Следователно можем да заплатим всичко, от което имаме нужда. А сега сигурно не ще е зле да легнем да спим, защото до Канзас Сити навярно няма да имаме възможност да спим кой знае колко. Известно е, че на парахода човек не може да мигне. Хайде, Пит Холбърс, стари Куне! Или имаш желание още да поостанеш?

— Хм-м! Поразмисля ли както трябва, ми става ясно, че бирата, която тече от бъчвата на майка Тик, е такава течност, в която едва ли ще можем да се къпем горе в Скалистите планини. Или не я харесваш, скъпи Дик?

— Дали я харесвам или не, е все едно, но тя е едно великолепно питие и ако имаш желание да останеш тук още някой и друг час, аз няма да те изоставя, още повече че заговорих за спане само за да си тръгнем заедно. И аз съм жаден.

И тъй те двамата останаха на местата си, а ние с Тресков не проявихме чак такава безчовечност да ги зарежем сами в уютната стаичка. Пак се завърза много оживен разговор, по време на който голямо удоволствие ми достави забавният нрав на двамата трапери. Кражбата никак не беше повлияла на неизчерпаемия им хумор и на техните духовити словесни престрелки. Такива бяха «обърнатите тоуст», както ги наричаха двамата в Дивия запад. Известно е, че «тоуст» означава препечена филия, намазана с масло или сандвич от две такива филии, залепени една за друга с масло. По време на бой Хамердал и Холбърс имаха обичай да застават с гръб един към друг, като по този начин взаимно се прикриваха. Тъй да се каже биеха се, стоейки с «опаката» си страна един към друг, поради което бяха получили прякора си — «обърнатия сандвич».

Много се радвах, че ги бях срещнал тук. Веселият Дик и мълчаливият сдържан Пит бяха двама такива придружители, в чиято компания не можеше да има никаква скука и тъй като бяха далеч подобри уестмани, да речем, от Сам Паркър и Джош Холи, нямаше защо да се страхувам, че с някакви грешки в поведението си ще ми развалят доброто настроение. Тресков не беше уестман, но бе джентълмен с интелект и опит, с богати познания и въпреки това скромен. И тъй,

можех да очаквам, че щяхме да се разбираме много добре и да действаме задружно.

Майка Тик се погрижи да намери един благонадежден куриер, когото изпратих при Винету. Сигурно този човек бе бързал много, защото вождът на апачите пристигна пред странноприемницата още на следващото утро, когато бях седнал горе да си пия кафето. Естествено водеше и коня си. Скрито се зарадвах на възхитените, изпълнени със страхопочитание, погледи на присъстващите, както и на любезния и внимателен начин, по който го обслужи майка Тик, макар че той поиска само една чаша бира.

Разказах му какво се беше случило и защо бях изпратил да го повикат. Той веднага позна Тресков, но, изглежда, си припомни грешките, извършени от него навремето, защото каза:

— Дедли-гън беше вожд на своите бледолики. Ето защо от мига, когато влезе в онзи «hide spot» Винету не издаде вече нито една заповед и се съобразяваше с действията на белия ловец. А и моят брат Шетърхенд не беше там. Сега всичко ще бъде другояче. Ще избягваме всяка грешка и ще пролеем по-малко кръв. По кой път е тръгнал Олд Шуърхенд?

— Не знам, но ще разбере, понеже пак ще посетя мистър Уолас, за да се сбогувам с него.

Преди това придружих Тресков и му помогнах при неговите покупки. Той нищо не разбираше от пушки и сигурно щяха да го измамат с някоя много лъскава, но съвсем негодна «райфъл»^[17]. Дори и за мен не беше лесно да открия, че барутът, който ни предложиха отначало, съдържаше поне двайсетина процента стрити дървени въглища.

След като уредихме тези делови работи, аз се отправих към банкера, за да му съобщя, че се каня да напусна града. Нищо не му споменах за «генерала» и събитията, разиграли се последната вечер. Нямах наложителна причина да ги споделям с него, а винаги е по-добре да си мълчиш, отколкото да кажеш нещо, което не е чак толкова необходимо да казваш. По едно време ми хрумна още един въпрос, който трябваше да му задам:

— Сър, нали знаете, че в пътуването си към форт Теръл Олд Шуърхенд бе придружаван от Апаначка, младия вожд на команчите?

— Да, разказвал ми е — отвърна Уолас.

— Къде е отишъл този индианец? Къде се е разделил с Олд Шуърхенд?

— От форт Теръл са яздили заедно до Рио Пекос, където Апаначка се е сбогувал с него, за да се върне при племето си.

— Много добре! А дали знаете, по кой път е поел сега Олд Шуърхенд?

— Взе парахода за Топика, а после се канеше да продължи на кон нагоре по брега на Рипъбликън Ривър.

— Така и предполагам. Какъв кон има?

— Същия, който сте му подарил, сър.

— Тогава разполага с чудесно животно. Надявам се твърде скоро да открия следите му.

— Що се отнася до това, аз може би съм в състояние да ви дам някои указания. Щом стигнете Топика, посетете Винарната на Питър Лебрънс! Олд Шуърхенд сигурно се е отбивал там. Той познава кръчмаря. А после, след два дни езда нагоре срещу течението на Рипъбликън Ривър, на десния бряг на реката има внушителна ферма с обширни участъци земя. Собственикът притежава големи стада коне и говеда. Казва се Фенър. Винаги, когато Олд Шуърхенд минава през онези райони, се отбива да посети фермера. За съжаление не мога да ви дам никакви други сведения, мистър Шетърхенд.

— И не е необходимо. Това, което ми казахте, е достатъчно, за да ме ориентира. С доста голяма сигурност се надявам да се срещна с нашия приятел Шуърхенд.

Тръгнах си.

Когато дойде време да се отправим към пристана, попитах майка Тик за сметката. Но се оказа, че извърших голяма грешка, защото тя толкова се обиди, че за малко да се разплаче. Заяви, че било невиджана обида да ѝ предлагам пари за незабравимата чест и за удоволствието, че Олд Шетърхенд е бил в нейното заведение. Аз от своя страна ѝ отговорих, че мога да се чувствам гост само тогава, когато съм бил поканен и че характерът ми не ми позволява да приемам като подарък нещо, което съм поръчал и консумирал, защото съм мислил да го заплатя, както му е редът. Тя разбра, че и аз за себе си съм прав и ми предложи да се спогодим по невероятно изненадващ начин:

— Е добре, значи настояваш да си платиш, аз пък в никакъв случай не ще го допусна. Тогава ми дай нещо друго, което да не е

пари!

— Какво?

— Нещо, което за мен има по-голяма стойност от парите и което ще пазя като свят спомен от Олд Шетърхенд, докато съм жива — една къдрица от косата ти!

Направих няколко крачки назад от слисване.

— Една моя...къ...къ... къдрица? Вярно ли чух? Правилно ли те разбрах, майко Тик?

— Да, да, сър. Моля те за една къдрица от косата ти. Въпреки това уверение не ми беше лесно да го повярвам. Моята коса и къдрици! Наистина смешно! Защото имам истинска джунгла на главата си — толкова гъста е косата ми, а всеки косъм от нея е много дебел и съвсем прав. И ето че добрата майка Тик ме молеше за «една къдрица». Да беше казала поне «кичур» или «фитил»! Тя сметна смайването ми за съгласие и побърза да донесе ножица.

— Значи ми разрешаваш? — попита тя, като вече се оглеждаше за някое място от главата ми, откъдето щеше да отреже «къдрицата».

— Е, ами щом говориш сериозно, майко Тик, тогава вземи си каквото пожелаеш!

Сведох глава и жадната за къдрици старица (понеже тя бе надхвърлила шейсетте години), плъзна опипом ръката си по нея. След като откри мястото, където джунглата бе най-гъста, тя зарови ножицата в нея и...хррръц! Разнесе се звук, сякаш разрязваха стъклени влакна и тя си получи тъй желаната «къдрица». Поднесе ми я с триумфален вид пред очите и рече:

— Сърдечно ти благодаря, мистър Шетърхенд! Тази твоя къдрица ще бъде поставена в медальон и ще бъде показвана на всеки посетител, който пожелае да я види.

Лицето ѝ сияеше от щастие, но не и моето, тъй като онова, Усоето държеше в ръката си, не бе нито къдрица, нито кичур, а такава шепа коса, че от нея можеше да се изработи една от големите дебели бояджийски четки. В медальон! Много мило! Ако напъхаше тази коса в някоя обемиста консервена кутия, тя щеше да се напълни до пръсване! Изплашено посегнах с ръка към мястото, където ножицата бе свършила опустошителната си работа. То беше оголено. Напипах едно кръгче с големина на сребърна монета от пет марки. Тази ужасна майка Тик! Незабавно нахлупих шапката на главата си и оттогава не

позволявам вече да ми режат къдрици от косата — нито на майки, нито пък на дъщери.

След тази загуба сбогуването с майка Тик премина по-леко, отколкото си го представях и щом се качих на парахода, аз си потърсих някое самотно място, където необезпокоявано и незабелязано можех да извърша едно планиметрично изследване колко подобни рязвания с ножица щяха да са достатъчни, за да накарат главата на един войнствено изглеждащ уестман да заприлича на кратуната на някой миролюбив плешив човечец.

Параходът, който ни взе на борда си, не бе от онези плаващи дворци, каквито си представят хората, щом стане дума за пътуване по Мисисипи или Мисури, а беше тежък недоद्याлан пощенски кораб, едва влачен напред от пъшкащата машина. Необходими ни бяха цели пет дена, за да стигнем до Топика, където потърсих Винарната на Питър Лебрънс и разпитах за Сигурната ръка. Беше минал оттук преди три дни. Намерихме един хубав кон за Тресков и го купихме. После продължихме през «вълнистата» прерия нагоре по брега на Рипъбликън Ривър. Източната, част от Канзас е просто осеяна с хълмове. Навсякъде, докдето ти стига окоето, земята е така да се каже на вълни. Това придава на околността такъв изглед, сякаш развълнувано море внезапно се е вкаменило. Оттам идва и названието «Rolling-prairie»^[18].

Привечер на втория ден се добрахме до фермата на Фенър. Открихме я след като попитахме тук-там из пасищата, през които минахме, доста каубои надзираваха стадата. Фенър бе дружелюбен човек, който отначало ни огледа подозрително, но щом споменах името на Олд Шуърхенд, ни покани да му гостуваме.

— Мешърс, не бива да се учудвате — рече той, — че не ви казах веднага сърдечно «добре дошли». Тук при нас попадат какви ли не хора. Завчера при мен лагеруваха седмина негодници, които посрещнах най-гостоприемно. Но след като рано сутринта си отидоха, на мен ми липсваха седем от най-хубавите коне. Наредих да ги преследват, ала хората ми не успяха да ги догонят, защото онези имаха вече твърде голяма преднина, а и просто защото ми бяха взели тъкмо най-добрите коне.

Накарах го да ми опише седмината и се уверихме, че са били «генералът», Тоби Спенсър и другите петима. Олд Шуърхенд бе

прекарал една нощ във фермата. Решихме да направим същото.

Тъй като предпочитяхме да сме на открито вместо вътре в стаята, навън бяха изнесени столове и една маса. Останахме да седим пред къщата, като се хранехме и разговаряхме. Встрани от нас, вече разседлани, пасяха конете ни, а по-нататък в далечината каубоите препускаха насам-натам, за да съберат стадата за през нощта. Отляво на галопиращ кон се зададе някакъв ездач, който препускаше право, към фермерската къща. Зад гърба му се развяваше нещо бяло много подобно на грива. Нямаше как да не се сетя веднага за Олд Уобъл.

— Аха, ето го, че идва! — обади се Фенър. — Сега ще се запознаете с един извънредно забележителен човек, който преди години е бил прочут и са го наричали «King of the cowboys».

— Уф! — обади се Винету.

— Мистър Фенър, да не сте назначил този човек на работа във фермата си? — попитах аз.

— Не. Той пристигна днес следобед с малка група уестмани, с които се разположи на лагер ей там край онези дървета, откъдето утре сутринта ще продължат пътя си. Отдавна е надхвърлил деветдесетте години, а седи на седлото като младеж. Вижте го, вече е тук!

Да, той беше тук. Приблужи се в бесен галоп почти до самите нас, без да ни огледа добре, спря коня си и се наклони да скочи на земята. Едва тогава погледът му се спря по-внимателно върху нас, незабавно десният му крак се върна в стремето и той извика:

— All thousand devils^[19] Поразяващата ръка и Винету! Мистър Фенър, тези типове ще останат ли днес тук?

— Йес — отвърна му учуденият фермер.

— Тогава ние си тръгваме. Няма място за честните люде там, където се намират подобни мерзавци. Сбогом!

Той рязко обърна коня си и отново препусна. Фермерът бе изненадан не само от поведението на Стария, но и от имената, споменати от него.

— Сър, наистина ли сте Поразяващата ръка? А този червенокож джентълмен е Винету, вождът на апачите?

— Да, мистър Фенър.

— Защо не ми казахте по-рано? Щях да ви посрещна съвсем иначе!

— Ние сме хора като всички други и нямаме никакво право на претенции за нещо повече и по-добро, отколкото останалите!

— Възможно е, но това, как да ви нагостя е моя, а не ваша работа. Ще кажа на жена си за какви гости ще трябва да се погрижи.

Той влезе в къщата. Винету не откъсваше очи от мястото, където все още се развяваше бялата грива на Олд Уобъл.

— Погледът му говореше за омраза и отмъщение — рече той. — Олд Уобъл каза, че си отива, но още през нощта ще се върне. Винету и белите му братя трябва да бъдат предпазливи.

Все още не се бяхме нахранили, когато Фенър отново се появи. Той събра закуп месото, хляба, чиниите, накратко всичко, каквото имаше пред нас на масата и каза:

— Мешърс, моля ви, направете малка почивка! Жена ми слага вътре друга маса. Не ми отказвайте, а ми доставете удоволствието да ви покажа, че сте ми добре дошли!

Нямаше как. Той го правеше с добри намерения и ние се подчинихме на волята му. След като жена му ни покани да влезем, на масата видяхме поднесени всички лакомства, каквито може да предложи една ферма, отдалечена на два дни път от най-близкото градче. И тъй яденето започна отново, но то бе второ, подобро издание. Междувременно обяснихме на нашия домакин странното поведение на стария Уобъл, като му разказахме за кражбата на пушките и наказанието на крадците. Но въпреки това той не можеше да си обясни яростта на стария Крал на каубоите. Олд Уобъл имаше пълно основание да ни бъде благодарен, защото всъщност се бяхме отнесли твърде милостиво към него. Самият той не беше наказан, макар че бе взел участие в кражбата, като беше завел «генерала» в къщата на Блъди Фокс.

Докато се хранехме, навън се стъмни. Безпокояхме се за конете си и споделихме това с фермера. Той ни направи следното предложение:

— Ако не искате да ги оставяте навън на открито заради Олд Уобъл и неговите хора, аз имам зад къщата един навес, където можем да ги вържем. Ще се погрижа да получат там вода и хубав зоб. Вярно, че навесът няма как да се заключи, понеже от едната страна е открит, но ще поставя там един мой доверен човек да пази.

— Що се отнася до това, ние предпочитаме да се осланяме на себе си — рекох аз. — Ще се редуваме да стоим на пост. Пръв ще бъде Пит

Холбърс, втори Дик Хамердал, след това ще бъда аз, а накрая Винету. Всеки ще стои по два часа.

— Well! А ще спите в съседната стая, където ще наредя да ви приготвят хубави постели. Там ще сте в безопасност от всяко коварно нападение. Освен това навън по пасищата разполагам с достатъчно каубои, които също ще бъдат нащрек.

И тъй конете бяха подслонени под навеса и Пит Холбърс излезе навън, за да застане на пост. Ние останахме в стаята, насядали около масата на приказки. Все още не ни се спеше, а Фенър непрекъснато ни караше да разказваме преживяванията си. Много му се искаше да чуе колкото може повече. На него, както и на жена му, особено удоволствие доставяше духовитият начин, по който добре закръгленият Дик описваше различни епизоди от своя богат на приключения живот.

След като изминаха два часа, той излезе навън, за да смени Пит Холбърс. Пит ни докладва, че всичко било спокойно и не бил видял, нито чул нещо подозрително. Изтече още един час. Тъкмо разказвах едно мое забавно преживяване в колибата на един лапландец и цялото ми внимание бе насочено към засмените лица на слушателите ми, когато Винету внезапно ме хвана за яката и с такава сила ме дръпна встрани, че за малко да падна от стола.

— Уф! Карабина! — извика той, като посочи прозореца, Едновременно с думите му отвън изстреля изстрел. Куршумът счупи стъклото на прозореца и се заби зад мен в отвесната гредка, подпиреща тавана. Той беше предназначен за мен и сигурно щеше да ми прониже главата, ако Винету светкавично не ме бе дръпнал. Мигновено грабнах карабината «Хенри» и се втурнах към вратата. Останалите ме последваха.

Предпазливостта повеляваше да не отварям широко вратата, за да не послужи като мишена за втори изстрел. Затова я откряхнах около педя и погледнах навън. Нищо не се виждаше. Тогава я блъснах да се отвори цялата и излязох на открито. Фенър и моите спътници се измъкнаха подир мен. Внимателно се ослушахме.

Нейде зад къщата се разнесе пръхтене на коне и удари на конски копита в земята. В същото време гласът на Дик Хамердал извика:

— На помощ! Конете, конете!

Втурнахме се покрай първия и втория ъгъл на постройката и видяхме как някакви човешки силуети се мъчеха да обуздаят

съпротивляващите се коне, които се изправяха на задните си крака. Двама ездачи се опитаха да минат покрай нас и да избягат.

— Стой! Слезте от конете! — извика Фенър. След като бяха стреляли по мен, той бе грабнал от стената двуцевката си и сега я насочи към ездачите. Два изстрела и те паднаха от конете. Негодниците, които напразно се мъчеха да обуздаят животните, се отказаха от безплодните си опити и си плюха на петите. Изпратихме подир тях няколко куршума.

— Само така, само така! — отново чухме гласа на Дик. — Напълнете им кратуните с хубаво олово! Ама после елате насам! Този подлец не иска да мирува.

Отзовахме се на подканата му и го видяхме да затиска с тялото си някакъв човек, който се съпротивляваше и когото с големи усилия едва смогваше да задържи на земята. Този човек беше...старият Уобъл! Незабавно го пленихме.

— Я ми кажи какво и как се случи! — подканих Дебелия, който стоеше пред мен и шумно пъхтеше от напрежение. Той дълбоко пое дъх и отговори:

— Какво и как се случи е все едно, но бях легнал под навеса при конете и по едно време ми се стори, сякаш зад конюшната чувам тихи човешки гласове. Излязох навън и се ослушах. Ето че пред къщата се разнесе изстрел и веднага след това иззад ъгъла се втурна някакъв човек с пушка в ръка. Въпреки тъмнината бялата му коса се виждаше съвсем ясно. Разбрах, че е Олд Уобъл, нахвърлих се върху него, съборих го на земята и завиках за помощ. Неговите съучастници са се намирали зад навеса и в същия момент се втурнаха, за да отмъкват конете ни. Твоят кон, жребецът на Винету, както и моята стара умна кобила не пожелаха да помръднат оттук, обаче конете на Пит Холбърс и мистър Тресков не проявиха чак такъв интелект. Двама от негодниците ги възседнаха и тъкмо се канеха да офейкат, когато се появихте и ги свалихте с куршумите си. Тъй стоят нещата. Какво ще правим със стария Крал на каубоите, когото ще е по-добре да наричаме Крал на разбойниците?

— Отведете го в стаята! Ей сега ще дойда и аз.

Изстрелите привлякоха неколцина от каубоите на Фенър, с чиято помощ върнах нашите коне под навеса. Накарахме ги да останат при тях да ги пазят, а ние претърсихме близката околност. Крадците бяха

изчезнали. Но двамата, които изстрелите на Фенър свалиха от конете, бяха мъртви.

Когато се върнах в стаята, видях, че Олд Уобъл беше здраво вързан за отвесната греда, в която се беше забил неговият куршум. Той дори не сведе очи, а открито и нагло впери поглед в мен. Колко добре и снизходително се бях отнасял с него! Бях изпитвал уважение пред дълбоката му старост, а сега той ме отвращаваше. Разговорът явно се въртеше около наказанието, което трябваше да получи, защото тъкмо когато прекривах прага. Пит Холбърс казваше:

— Той е не само крадец, ами и опасен подъл убиец. Трябва да бъде обесен!

— Олд Уобъл стреля по Олд Шетърхенд — обади се Винету, — следователно моят бял брат ще каже какво да правим с него.

— Да, той е мой. Аз ще определя участието му — съгласих се аз. — Нека през нощта остане вързан за гредата. Рано сутринта ще произнесе присъдата му.

— Произнеси я веднага де! — изсъска срещу мен престъпникът. — Застреляй ме, та после като благочестив пастир да има защо да хленчиш и се молиш за клетата ми загубена душа!

Обърнах му гръб без никакъв отговор. Фенър излезе, за да изпрати каубоите си да търсят избягалите крадци. Те яздиха цяла нощ из околността но не успяха да открият никого. Човек лесно може да си представи, че спяхме много малко, едва се беше зазорило, когато бяхме вече на крак. Олд Уобъл имаше съвсем бодър вид. Изглежда, нощта, прекарана на гредата, не му се беше отразила зле. Докато закусвахме, той ни наблюдаваше тъй непринудено, сякаш срещу него нямаше никакви обвинения и се намираше сред най-добрите си приятели. Това толкова възмути Фенър, че той гневно извика:

— През целия си живот не съм виждал подобно нахалство! Винаги, когато е идвал при мен, съм го посрещал с уважение, макар и само заради възрастта му. Но сега и аз съм за осъждането му според законите на прерията. Конекрадците и убийците ги бесят. Нека рухне в гроба, в който отдавна вече е стъпил с единия си крак!

При тези думи Стария язвително изръмжа насреща му:

— Не се грижи за моя гроб! Все едно е дали трупът ми още отсега ще гние в гроба, или ще остана жив още няколко години. Плюя на това!

Всички останахме възмутени от думите му.

— Ама че човек! — възкликна Тресков. — Заслужава само въже и нищо друго. Произнеси присъдата му, мистър Шетърхенд! Ще я изпълним без никакво колебание.

— Да, ще я произнеса. Няма да се наложи да я изпълнявате — отвърнах аз. — Все едно му е дали ще е жив, или мъртъв. Може би Бог ще му даде възможност да разбере, че всяка секунда от живота има такава стойност, която не е възможно да се заплати дори с всички земни богатства. Тогава този човек ще хленчи, за да му се продължи живота с една-единствена минута. И когато тялото му се загърчи под ръката на смъртта, ще започне да скимти за опрощаване на греховете си!

Развързах го от гредата. Той остана на мястото си, протегна и разкръши схванатите си ръце и ме погледна въпросително.

— Можеш да си вървиш — казах му.

— А! Свободен ли съм?

— Да.

Тогава той избухна в подигравателен смях и рече:

— Също както пише в Библията, да насипеш горящи въглени върху главата на врага си. Мистър Шетърхенд, ти си образец християнин! Ала при мен такива неща не минават, защото подобни въглени мен не ме горят. Може да е извънредно трогателно да играеш ролята на великодушния пастир, който не закача своите лоши овчици, но мен това не ме трогва. Сбогом, мешърс! Видим ли се отново, то ще бъде по съвсем различен начин!

Тръгна си с високо вдигната глава. Колко скоро щяха да се сбъднат последните му думи! Да, пак се видяхме и колко различно, свършено различно беше неговото положение!...

2. глава

Мато Шако

Много често съм получавал упреци от читателите на моите книги, че когато са ни попадали в ръцете лоши хора, държали се с нас враждебно и причинявали ни само вреда, съм се отнасял към тях твърде милостиво и снисходително! Във всеки отделен случай съм преценявал тези упреци и от онази страна, от която изглеждаха оправдани, но винаги съм стигал до извода, а и до ден-дневен съм на това мнение, че поведението ми е било правилно. Между отмъщение и наказание има голяма разлика. Отмъстителният човек не е добър човек. Той не само че не постъпва благородно, но действията му са осъдителни и долни. Без да има никакво право, той се намесва в работата на Божието и човешкото правосъдие и, давайки пълна воля на своя егоизъм и на своите страсти, по този начин само показва на всички жалкия си слаб характер. Съвсем иначе стоят нещата с наказанието. То е колкото естествена, толкова и неизбежна последица от онова деяние, което се осъжда от законите и гласа на съвестта. Само че не бива всеки да мисли, че е призван да бъде съдия. Не бива да си го мисли дори и пострадалият. В първия случай наказанието може да придобие характера на непозволена постъпка, а във втория — лесно може да се превърне в осъдителен акт на отмъщение. Та кой човек е толкова чист, толкова необременен от каквато и да било вина и тъй морално възвишен, че без да е упълномощен от държавната власт, самозвано да поеме ролята на съдник над делата на ближния?

Освен това човек не бива да осъжда единствено онзи, който извършва някаква грешка, простъпка или престъпление! Нека се изследва предисторията на всяко злодеяние. Нима само телесните и духовни недъзи са вродени? Не могат ли и моралните недъзи да са такива? После нека не забравяме каква сила се крие във възпитанието! Имам предвид възпитанието в неговия по-широк смисъл, а не само онова въздействие и влияние на родители, учители и роднини. В живота има хиляди неща, често оказващи върху човека по-дълбоко и трайно въздействие, отколкото усилията на лицата, които според общоприетите възгледи минават за негови възпитатели. Една-

единствена вечер прекарана в долнопробен театър, прочитането на една-единствена лоша книга, разглеждането на една-единствена безнравствена картина могат да съсипят плодовете и на най-доброто родителско възпитание. Какво море от грехове тежат на съвестта на хилядоглавата хидра, наричана от нас общество! И същото това общество с истинско наслаждение се заема да играе ролята на съдия, когато туморът, от който страда самото то, се прояви в един или друг от неговите членове! С какъв благочестив поглед към небето, с какво отблъскващо сбръчкване на носа, с какъв страх от по-нататъшен допир хората се отдръпват от клетника, имал нещастieto всеобщото отравяне на кръвта да избие именно по неговото тяло в гноясали рани и циреи!

И ако говоря така за живота в «цивилизованото» общество, то по отношение на тъй наречените диви или полудиви народи трябва да бъде далеч по-снизходителен. Дивият или подивелият човек, който никога не е имал морални норми за поведение, или пък ако ги е имал, ги е изгубил, може да бъде държан отговорен за недъзите си още помалко, отколкото грешника, който се е препънал и паднал, въпреки че са му били на разположение всички морални устои на нашето прехвалено нравствено общество. Един индианец, преследван от белите до смърт, който грабва оръжие, за да се защити, заслужава не бич, а съчувствие. Човекът, завинаги отритнат от «very moral and virtuous society»^[20] заради някаква си простъпка, и намерил прием единствено в Дивия запад, започва да пропада все по-ниско и по-ниско, понеже там му липсва каквато и да било опора; като скитник из Запада той наистина попада под влиянието на строгите кървави закони на прерията, но в моите очи такъв човек се нуждае от снизхождение и извинение. И Винету, винаги великодушен и благороден в помислите си, когато съм го помолил, никога не е отказвал да пощади такъв покварен и пропаднал индивид. Дори се е случвало по свой собствен подтик и решение да прояви милосърдие, без да изчаква моята молба.

Понякога нашата снизходителност ни е поставяла по-късно в трудни положения. Признавам го. Но всичко се компенсираше предостатъчно от ползата, косвено постигана чрез това наше поведение. Ако някой поискаше да се присъедини към нас, трябваше да се откаже от жестокостите и коравосърдечието, типични за Запада и всъщност, без да иска и без да го съзнава, ако не на думи, то на дело се

превръщаше в разпространител на човешината, в която тъй да се каже биваше възпитаван при нас.

Олд Уобъл беше един от онези покварени и пропаднали типове, към които ние проявявахме повече снизхождение, отколкото заслужава. В случая заедно с нашето принципно и непрестанно прилагано милосърдие определена роля изигра и първоначалното впечатление, което ми направи изключителната му личност. Напредналата му възраст също внесе своя дял. Освен това в негово присъствие аз винаги изпитвах едно много особено чувство, което ме възпираше да се отнасям към него както заслужаваше според постъпките си и тъй дръзко демонстрираната от него безбожност. Имах усещането, сякаш съм принуден да се съобразявам с някаква независима от мен воля, която бе вселена в съзнанието ми и ми забраняваше да посегна на него, защото ако не се покаеше и променеше, той трябваше да бъде предоставен на наказанието на един съвсем особен по-висш съд.

Ето защо на сутринта след опита за убийство във фермата на Фенър аз пак го пуснах да си върви, постъпвайки така съвсем според волята и на Винету. Разбира се, Дик Хамердал и Пит Холбърс не бяха съгласни с това, а Тресков като полицаи още по-малко. Но от страна на тримата поне не ми бяха направени такива упреци, каквито трябваше да изслушам от фермера. Той изобщо не можеше да проумее, защо пускаме да си отиде без никакво наказание един човек, от чийто куршум ме беше спасила само бдителността на апача. Такава глупост, както той се изрази, не бил виждал през целия си живот. Закле се, че щял да поеме отмъщението в собствените си ръце и дръзнул ли Стария пак да се мерне във фермата му, щял да го застреля като бясно куче. Впрочем Фенър и този ден ни показва колко се радва на посещението ни. Преди да се сбогуваме, ни снабди с толкова изобилни провизии, че имаме храна поне за пет дни и следователно също тъй дълго нямаше защо да си губим времето да «правим месо» с ловуване. А какво означава това човек може да разбере едва когато поради близостта на червенокожи или бели неприятели не бива изобщо да стреля и се види принуден или да гладува, или да се изложи на опасността сам да се издаде.

Всъщност веднага след тръгването си от фермата ние трябваше да потърсим следите на Олд Уобъл. Вече ни беше известно каква

неприязън хранеше към нас и имахме пълно основание да се запознаем с по-нататъшните му намерения. Но искахме да догоним Сигурната ръка по най-бързия възможен начин, тъй като пред нас бяха «генералът» и Тоби Спенсър, които заедно с хората си яздеха нагоре към планините на Колорадо и ето защо засега старият Крал на каубоите не беше толкова важен за нас.

Тъй като отвъд фермата на Фенър Рипъбликън Ривър прави голям завой, който искахме да пресечем, ние се отдалечихме от реката и навлязохме направо във «вълнистата» прерия, за да се доберем по-късно отново до речния бряг. Видяхме следите на каубоите, които през нощта безрезултатно бяха търсили Олд Уобъл и спътниците му. По-късно дирите им изчезнаха и чак привечер се натъкнахме на никакви признаци от присъствие на човешки същества.

Тъкмо по това време ни се наложи да се прехвърлим на другия бряг и макар че Рипъбликън Ривър като всички други реки на Канзас е широка и плитка и следователно почти навсякъде лесно може да бъде прегазена, все пак Винету ни отведе до един брод. Той бе толкова плитък, че по цялата му ширина водата не достигна до коремите на конете ни.

Когато се добрахме до отсрещния бряг, ние прекосихме пояса от храсталаци и дървета, проточил се покрай реката, и отново излязохме в откритата прерия. Щом оставихме гъсталака зад гърба си, веднага забелязахме някаква следа, която минаваше успоредно на реката на около петстотин крачки от нас. Дик Хамердал посочи с пръст натам и каза на кльощавия си приятел:

— Пит Холбърс, старий Куне, виждаш ли онази тъмна линия отсреща в тревата? Какво мислиш, че е това? Просто само една черта или човешка диря?

— Скъпи Дик, ако смяташ, че е диря, то аз нямам нищо против — отговори му неговият приятел по своя пестелив начин.

— Да, така е. Трябва да отидем до нея, за да видим откъде идва и накъде води.

Той помисли, че споделяме мнението му и ще го последваме, обаче Винету мълчаливо накара коня си да свърне надясно и без да обръща никакво внимание на дирята, ни поведе по близкия бряг. Хамердал не можа да си обясни поведението му и затова се обърна към мен:

— Мистър Шетърхенд, защо вие двамата не искате да отидем дотам? Види ли човек в Дивия запад непознати следи, той е длъжен да ги разчете. Безопасността го повелява!

— Така е — кимнах в знак на съгласие.

— Виждаш ли! Значи непременно трябва да разберем, каква е посоката ѝ!

— От изток на запад.

— Защо пък от изток на запад? Никой не може да го твърди, преди внимателно да я е огледал. Възможно е да минава и от запад на изток.

— Pshaw! От изток на запад е и толкоз. От няколко дни вятърът духаше все от запад и можеш сам да се убедиш, че в следствие на това навсякъде тревата се е привела на изток. Всеки добър уестман би трябвало да знае, че една диря, оставена в същата посока, няма да е толкова ясна както дирята, направена срещу полегналата трева. Онези следи отсреща се намират поне на петстотин крачки от нас. Фактът, че ги виждаме въпреки голямото разстояние, ни доказва, че някой е яздил срещу вятъра, следователно от изток на запад.

— All devils, каква проникателност! Аз не бих се сетил! Не си ли и ти на същото мнение, Пит Холбърс, старий Куне?

— Ако мислиш, че те имам за достатъчно глупав, та да не може да ти хрумне подобна находчива мисъл, имаш право — кимна Холбърс.

— Дали имам право или не, е все едно. Във всеки случай и ти не си черпил от мъдростта с пълни шепи! Но, мистър Шетърхенд, все пак се налага да огледаме дирята, защото трябва да разберем от кого и от колко души е оставена.

— Защо да се отклоняваме на цели петстотин крачки от посоката си? Не виждаш ли, че скоро следата ще се слее с нашия път!

— Наистина! И това не ми мина през ума! Човек толкоз дълги години се смята за добър уестман и ето на тук, край старата Рипъбликън Ривър, е принуден да проумее, че има още много да учи. Не е ли така, мистър Шетърхенд?

— Похвално себепознание! Но който осъзнае своите грешки и недостатъци, е на път вече да се поправи.

Не се бяхме отдалечили още кой знае колко от брода, когато реката направи остър завой на север, давайки простор на прерията да се ширне на запад. Една тъмнозелена ивица идваше от тази посока и на север се врязваше в пояса от храсталаци и дървета, проточил се

покрай Рипъбликън Ривър, като ни караше да предположим наличието на малък поток, който далеч от нас вдясно се вливаше в реката. Преди да достигне устието си, този поток многократно лъкатушеше ту в една, ту в друга посока. На най-външната точка от последната дъга, която описваше, растеше малка горичка, разположена на около половин час път точно срещу нас. Спряхме конете си, понеже споменатата диря ненадейно се появяваше отляво и достигаше до завоя на реката, където се намирахме в момента. Това бяха следи от самотен ездач, който точно тук се беше позабавил минута-две. Не беше слизал на земята. Отпечатъците от предните копита на коня му образуваха полукръг, в чийто център бяха тъпкали задните копита. От това можехме да си направим извода, че идващият от изток човек се е огледал тук на другите три небесни посоки, като навярно е търсел нещо. След това в галоп се е насочил право към споменатата вече горичка. Следователно там трябваше да се намира мястото, което е търсил. Тази мисъл ни накара да отправим погледи в избраната от него посока.

Всъщност можеше да ни е безразлично кой е бил този ездач, а и засега не съществуваше никаква причина, поради която горичката да привлече вниманието ни, обаче дирята бе оставена най-много преди половин час, а това ни даваше достатъчно основание да проявим предпазливост.

— Уф! Во-у-ке-ца! — обади се в този момент апачът и вдигна ръка, за да ни посочи една определена точка от горичката.

«Во-у-ке-ца» е дума от езика на дакотите и означава «копие». Защо Винету не си послужи със съответната дума от езика на апачите? Скоро разбрах причината и отново получих потвърждение за изключително острото му зрение, нещо, което често се е случвало. След като проследих накъде сочи протегнатата му ръка, в самия край на горичката съзрях някакво дърво, един клон от което стърчеше доста напред. На този клон бе завързано отвесно поставено копие. И аз го видях. От такова голямо разстояние то приличаше на чертичка, драсната с молив върху небето, обагрено в червено от залязващото слънце. Ако дирята на ездача не беше насочила вниманието ни в тази посока никой от нас нямаше да забележи копието. То сигурно би убягнало от зрението на всеки, който не минеше съвсем близо край горичката. Щом Дик Хамердал чу за него, каза:

— Не мога да го различа, но ако действително е един от онези индиански шишове, за какъвто го мислите, то всеки знае, че копията не растат по дърветата. Следователно трябва да е някакъв знак!

— Знакът на някой дакота — кимна Винету.

— Значи е дакотско копие, така ли? — учудено попита Дебелия.

— Да. Само че още не знам точно на кое племе от дакотите принадлежи.

— Племето не племе, все едно! Направо смайващо е, че може да има такива очи, които от една миля да различат толкова точно какво е копието. Но най-важното в случая е дали ние имаме нещо общо с него.

Тъй като тези думи бяха отправени към мен, аз му обясних:

— Естествено, че не може да ни е безразлично. Из тези местности живеят само осаги и никакви дакоти и понеже знаем, че осагите са изровили бойната секира и това копие е оставено като знак за някого, ние сме длъжни да си изясним значението му.

— Тогава да яздим натам! — каза той и се нареди да пришпори старата си кобила. Но аз хванах юздите му и го предупредих:

— Нима искаш да рискуваш живота си? Вероятно копието означава, че отсреща са се скрили осаги и очакват някого или по-скоро са го очаквали. Ездачът, чиито следи виждаме пред нас, е отишъл при тях, като преди това навярно се е оглеждал тук, за да открие копието. Продължим ли право по следите му, непременно ще ни забележат.

— Нима мислиш, че все още не са ни видели?

— Да, така мисля. Ни най-малко не се открояваме на фона на храсталаците зад нас, следователно не е възможно да са ни забелязали. Въпреки това трябва незабавно да се махнем оттук. И тъй, ела, виждаш, че Винету вече тръгна!

Апачът изобщо не бе обърнал внимание на разговора ни, а проявявайки предпазливост, бе поел на север. Последвахме го и яздихме в тази посока, докато горичката се скри от погледите ни. После свърнахме на запад, за да достигнем потока. Щом се озовахме при него, ни оставаше само да продължим нагоре срещу течението на реката, за да се доберем под прикритието на храсталаците до горичката откъм северния ѝ край. Но ето че тук Винету спря коня си, слезе на земята, даде ми своята Сребърна карабина и каза:

— Моите братя ще ме чакат тук, докато се върна и им съобща, кого съм видял при дървото с копието!

Значи той имаше намерение да се отправи към горичката като разузнавач и незабавно пропълзя в храсталака, за да започне изпълнението на своята нелека задача. Винету винаги предпочиташе сам да се нагърби с подобни задължения, а и спътниците му имаха пълно основание да му ги предоставят. Скочихме от седлата и натирихме конете си през храстите чак до потока, за да утолят жаждата си. После насядахме на земята да чакаме завръщането на апача. В случай че в горичката наистина имаше осаги, той можеше да се забави няколко часа. Но беше изминал най-много половин час, когато апачът отново се появи и ни извести:

— Под клоните на дървото с копие то седи един блеодик и очаква завръщането на червенокож воин, който е бил там половин ден, а после е възседнал коня си, за да отиде да «направи месо».

На мен ми бяха напълно достатъчни тези сведения, потвърждаващи голямата проникателност на апача. Но Дик Хамердал, комуто те се сториха твърде оскъдни, се осведоми:

— Беше ли вождът на апачите вътре в самата горичка?

Винету кимна. Дебелия продължи:

— И не е видял никакъв индианец?

Винету поклати глава.

— Ами кой е белият, дето седи при дървото?

— Олд Уобъл — кратко отвърна апачът.

— Zounds! Какво ли търси там старият каубой?

Винету повдигна рамене. Хамердал продължи с въпросите си:

— Кой ли ще е индианецът, очакван от Олд Уобъл?

— Мато Шако, военният вожд на осагите.

— Мато Шако ли? Не ми е известен този тип. Никога не съм чувал за него. Познава ли го вождът на апачите?

Винету пак кимна. Той не обичаше да го разпитват по такъв начин и със стаено задоволство аз само чаках мига, когато търпението му щеше да се изчерпи. Нисичкият трапер обаче продължи любопитно да се осведомява:

— Храбрец ли е този червенокож?

Такъв въпрос бе напълно излишен. Мато Шако означава «Седемте мечки», и то се имат предвид гризли. Онзи, който убие седем сиви мечки и тръгне по пътеката на войната без никакви придружители, сигурно притежава смелост. Ето защо Винету изобщо не отговори на

въпроса му, а това даде на Хамердал достатъчно основание да го повтори. Но след като и този път не получи отговор, той попита:

— Защо Винету престана да говори? Винаги е от полза човек да знае, с кого си има работа. Затова зададох въпроса си два пъти.

При тези думи Винету обърна глава, погледна го право в очите и с онзи благ и все пак доста нелюбезен тон, който бях чувал единствено от него, отговори:

— Защо моят брат Олд Шетърхенд не ме попита? Защо той мълчи? Първо трябва да се мисли и едва тогава да се говори. За размисляне стига и един-единствен човек, а за приказки са необходими най-малко двама. Моят бял брат Хамердал сигурно има твърде много мозък и трябва да умее да мисли добре. Поне ако се съди по дебелината му!

Забелязах, че отначало смърненият ловец се наклони гневно да избухне, но уважението, което хранеше към Винету, го накара да се овладее и със спокоен тон взе да се оправдава:

— Дали съм достатъчно дебел или не, е все едно, но мога да си позволя волността да забележа, че не съм в състояние да мисля с корема си, понеже както е известно мозъкът се намира не в търбуха, а в главата на човека. Я ми кажи, Пит Холбърс, старий Куне, не съм ли прав?

— Не си — отвърна му запитаният по своя пестелив начин. Не се случваше често Дългуча да не даде право на Дебелия. Ето защо, извънредно учуден, Дик Хамердал извика:

— Не съм ли? Не съм прав? Защо?

— Защото твоите въпроси ме карат да предполагам, че мозъкът ти наистина не е в главата, а в онази част от тялото, където при други нормално развити хора се намира жлъчката или черният дроб.

— Какво? Занасяш ли ме? Слушай, Пит Холбърс, старий Куне, започнеш ли да ставаш лош, тогава много лесно може да...

Направих му знак да млъкне, защото Винету взе Сребърната карабина, улови юздата на жребеца си и се наклони да напусне мястото, където се намирахме. Той твърде обичаше да слуша полушеговитите — полусериозни спорове между Дик и Пит, но сега имаме по-важна работа. Ние хванахме юздите на конете и го последвахме. Първо излязохме от гъсталака, а после, без да възсяда жребеца си, Винету ни поведе покрай храсталаците, докато се

озовахме близо до горичката. Там отново свърнахме в ниския гъсталак и с приглушен глас вождът ни каза:

— Поразяващата ръка ще ме придружи. Другите бели братя ще останат тук, докато чуят трикратно изсвирване. Тогава ще яхнат конете и ще дойдат при дървото с копието, където ще ни намерят заедно с двама пленници.

Тези думи бяха изречени с такава сигурност, като че той бе в състояние предварително съвсем точно да предвиди какво ще стане. Винету остави карабината си, а аз — моите две пушки и, без отново да излизаме от храстите, тръгнахме срещу течението на потока, който щеше да ни отведе до горичката.

Свечери се и понеже се намирахме в гъсталака, около нас бе потъмно, отколкото навън сред откритата прерия. Напредвахме съвсем безшумно. Достигнахме мястото, където потокът извиваше надясно и пред очите ни се изпречи горичката. Там нямаше нискостеблена растителност, така че промъкването ни бе улеснено. Пълзейки от един ствол на друг, ние се приближавахме до дървото, на чийто клон бяхме забелязали копието. Понеже дървото растеше в самия край на горичката, където имаше нисък храсталак, там беше по-светло, отколкото при нас под покрива от гъстите корони на дърветата, тъй че, без самите ние да бъдем забелязани, можехме да видим, кой се намираше при толкова често споменаваното «сигнално дърво».

Там имаше старо изоставено леговище на прериен заек, образуващо малка могилка, висока все пак повече от метър. До нея седеше някогашният Крал на каубоите. Конят му пасеше в откритата прерия, едно доказателство, че тук Олд Уобъл се чувстваше в безопасност. В противен случай Стария щеше да скрие жребеца си навътре в гората, където открихме друг кон, завързан за едно дърво. Юздите му бяха изработени и поставени по индиански маниер, а доколкото ни позволяваше да видим настъпващата тъмнина, той беше великолепно сложен тъмнокафяв жребец. Между гърба и седлото му (една рядкост за индиански кон), бе поставено тъмно кожено покривало, по което имаше изрязани фигурки, представляващи седем мечки. Те се открояваха съвсем ясно, защото под тях бяха подложени бели кожени парчета. Значи това бе причината, накарала Винету с такава сигурност да ни съобщи, че Олд Уобъл очаква Мато Шако.

Както вече споменах, това име означава седем мечки, тъй че жребецът можеше да бъде само негов.

Обстоятелствата несъмнено показваха, че вождът се е отдалечил само временно, за да издебне някакъв дивеч, тъй като провизиите му са се били свършили. Фактът, че беше оставил тук своя скъпо струващ кон, доказваше, че и той смята местността и горичката за напълно безопасни. Изключено бе Винету или аз да проявим подобно безгрижие. Обстоятелството, че Олд Уобъл бе дошъл тук и толкова спокойно изчакваше завръщането му, ни караше да стигнем до извода за някакъв особен вид споразумение между двамата. Не беше трудно да се досетим от какъв характер е то. Преди години Олд Уобъл си бе спечелил прозвището Изстребителя на индианци и като такъв бе мразен от всички червенокожи. Но те се и страхуваха от него. Ето защо един вожд на индианско племе можеше да се съюзи с него само ако очакваше някаква голяма изгода. Понеже в момента осагите бяха тръгнали по бойната пътека, можеше да става въпрос само за някое сатанинско дело, насочено вероятно срещу бели. Очевидно това не беше първата среща между Мато Шако и Стария и аз не смятах за изключено Олд Уобъл да се е поставил в служба на осагите като шпионин. От него можеше да се очаква подобно нещо.

Щом Винету бе предвидил, че спътниците ни ще ни заварят с двама пленници, значи беше убеден, че осагът едва ли щеше да се забави много. На същото мнение, бях и аз, понеже след падането на мрака надали вече можеше да става дума за убиване на какъвто и да било дивеч. Сякаш в потвърждение на правилността на това предположение, както гледахме между стволовете на дърветата към откритата прерия, в последните минути на сумрака съзряхме един индианец, който крачеше към горичката толкова безгрижно, че без съмнение нито за миг не го тревожеше мисълта за възможно присъствие на някакво враждебно настроено човешко същество в околността.

Колкото повече се приближаваше към нас със странната си походка, която се дължеше на тънките, лишени от всякакъв ток мокасини, толкова по-ясно можехме да го разгледаме. Повечето осаги имат много високи представителни фигури. Този индианец не беше толкова снажен, но бе неимоверно широкоплещест и въпреки необичайно кривите си крака и напредналата възраст (навярно бе над

петдесетгодишен) правеше впечатление на човек с изключително голяма физическа сила. В едната си ръка държеше пушка, а в другата носеше убита прерийна кокошка. Когато почти достигна горичката, въпреки все по-силно сгъстяващия се мрак той сигурно забеляза следите на Стария. Спря се и обърнат с лице към дърветата, извика на горе-долу сносен английски:

— Кой е оставил тези следи и какво прави сега в гората?

Винету сложи длан върху ръката ми и леко я стисна, което навярно трябваше да замести съжалителната му усмивка. В горичката се намираше или съюзникът на осага и в такъв случай той спокойно можеше да навлезе между дърветата, или в нея се беше скрил неприятел, от чийто куршум такъв въпрос не бе в състояние да го спаси. Със силен глас старият каубой му отговори:

— Аз съм, Олд Уобъл. Ела тук!

— При теб има ли и други бледолики?

— Не. От следите ми сигурно си видял, че съм дошъл сам!

В случая той не беше прав. При него можеше да има и други спътници, с които да се е разделил преди известно време, а после те да са се приближили до горичката от съвсем друга посока, също както бяхме постъпили и ние. Знаехме, че Олд Уобъл не пътуваше сам по бреговете на Рипъбликън Ривър. Къде ли бяха сега другарите му? Дали те не биваше да узнаят нищо за срещата му с осага, или ги бе оставил някъде по други съображения? Надявах се скоро да разберем как стоят нещата.

Мато Шако навлезе в гората, с внимателни крачки се приближи до него, седна на земята и го попита:

— Откога Олд Уобъл е тук?

— Почти от два часа — отвърна Стария.

— Веднага ли забеляза уговорения знак?

— Не. Отсреща при завоя на реката взех да се оглеждам и през ума ми мина, че тази горичка ще е добро скривалище. Ето защо тръгнах насам и когато се приближих, забелязах и копието. Много добре си избрал мястото.

— Тук сме в безопасност, понеже освен мен и теб в цялата околност няма жив човек. Пристигнах още вчера. Това беше денят, когато трябваше да дойдеш и ти. Тъй като бях принуден да те чакам и

днес, ми се свърши месото и трябваше да отида на лов. Застрелях ето тази птица.

Думите му прозвучаха като упрек. Олд Уобъл отговори:

— Вождът на осагите не бива да ми се сърди, че го накарах да ме чака. После ще му кажа защо закъснях и съм убеден, че новината, която нося, ще му достави голяма радост. Това е ясно!

— Беше ли Олд Уобъл във фермата на Фенър?

— Да. Вчера малко преди обед пристигнахме там. Посещението на другите три ферми обаче, които също се каните да нападнете, ни забави по-дълго отколкото си мислехме. Вина за закъснението ми има един голям и важен улов, който ще можеш да направиш, ако се съгласиш с предложението ми.

— Какъв улов има предвид Олд Уобъл?

— По-късно ще научиш! Най-напред искам да ти докладвам какво е положението в четирите ферми, на които сте хвърлили око.

Безшумно пропълзахме до противоположната страна на заешкото леговище и можехме да чуваме всяка дума. От подслушаното до момента преди всичко се уверих, че Олд Уобъл наистина беше шпионин на осагите. Ставаше въпрос за нападението и плякосването на четири големи ферми, включително и имението на Фенър. Беше старата, за съжаление, непрекъснато повтаряща се история: осагите били измамани от белите в полагаемите им се доставки и за да се обезщетят донякъде и да си набавят необходимото месо, отмъкнали говедата на една ферма. После хората от фермата ги преследвали и избили част от воините им. Според схващанията на индианците това изискваше отмъщение, така че край съвещателния огън било взето решение за война срещу бледаликите. Най-напред се споразумели да нападнат четирите най-големи ферми по течението на Рипъбликън Ривър. Но тъй като в тях имало на работа значителен брой каубои, а червенокожите се боят от тези полудиви и безумно смели типове повече от всички други свои врагове, трябвало да изпратят разузнавачи, за да разберат приблизително колко са каубоите. Предпазливостта повелявала тази задача да не се възлага на индианци, поне не на воини от собственото племе. Ето че случаят срещнал червенокожите с Олд Уобъл и неговите спътници. Изглежда, той и порано се е съюзявал с тях за подобни начинания, иначе осагът едва ли щеше да направи на Стария подобно предложение. Споразумението

гласяло, че осагите ще получат скалповете, оръжията и стадата на нападнатите, а Олд Уобъл и другарите му ще вземат всичко останало. Разбира се, той от своя страна бе хвърлил око само на парите и такива предмети, които лесно могат да бъдат продадени. Едва ли е необходимо тепърва да подчертавам кой от двамата, Мато Шако или Олд Уобъл бе всъщност истинският негодник. Направи ми впечатление, че вождът нито веднъж не се обърна към Краля на каубоите с «моя бял брат», а винаги го наричаше по име. Това бе едно доказателство, че подобни хора и сред индианците не се радват на по-голямо уважение, отколкото сред цивилизованите бледолики.

Когато Олд Уобъл потеглил със своята шпионска мисия, осагите все още не били завършили «мобилизацията» си. Но тъй като сведенията за отбранителните възможности на четирите ферми били от най-голямо значение за успеха на начинанието, самият вожд решил да тръгне на път без никакви придружители, за да пресрещне Стария на завоя на Рипъбликън Ривър и да изслуша доклада му. Копието трябвало да посочи мястото, където Олд Уобъл щял да се срещне с Мато Шако.

И ето на, сега двамата седяха заедно в горичката и старият каубой докладваше, че фермите можело да се превземат с минимални загуби на воини. Той направи различни предложения, които е по-добре да подмина, защото в резултат на намесата ни планираните нападения и бездруго нямаше да се осъществят. Отчасти вождът се съгласи с тях, а после разговорът отново се върна на «големия и важен улов», обещан му от Олд Уобъл още в самото начало. Старият каубой му отговори по своя хитър и пресметлив начин:

— Преди да каже за какво става дума, вождът на осагите трябва да ми отговори на няколко въпроса. Познаваш ли вожда на апачите Винету?

— Това куче ли? Познавам го.

— Наричаш го куче. Да не би някога да се е държал враждебно към теб?

— И то неведнъж! Преди три лета бяхме изровили бойната секира срещу шайените и в няколко битки избихме мнозина от воините им. Тогава дойде апачът и заедно с вожда им застана начело на техните редици. Винету е страхлив като койот, но е хитър като хиляда старици взети заедно. Престори се, че иска да се бие с нас, но се оттегли и

когато го последвахме, внезапно изчезна нейде отвъд Арканзас. Докато търсехме из околностите както него, тъй и онези крастави жаби шайените, дето бяха офейкали, той взел че препуснал с най-голяма бързина към нашите вигвами, отмъкнал стадата ни и пленил всичко живо, което си е било у дома. А когато се върнахме, беше обърнал лагера ни в укрепление, където се намираха останалите в него наши воители, старците, жените и децата ни. Там се беше настанил и той с шайените, за да ни принуди да сключим мир, който не му струва нито капка кръв, обаче нас лиши от цялата слава, спечелена с храбростта ни. Дано Великият дух се вслуша в молбата ми и този крастав пимо^[21] ми падне някога в ръцете!

Бойният подвиг, описан току-що от вожда, бе наистина едно майсторско изпълнение от страна на моя Винету. За съжаление по онова време не бяхме заедно, но от самия него знаех всички подробности за умелите му ходове, с които бе успял не само да спаси от сигурна гибел дружески настроените шайени, а ги беше извел и до пълна победа, макар че били значително по-слаби от враговете си. Съвсем разбираем бе гневът на Мато Шако, който той таеше срещу него.

— Защо все още не сте му отмъстили? — попита Олд Уобъл. — Та нима е толкоз трудно да бъде пленен? Той рядко се намира във вигвамите на своите апачи, защото Злият дух все го кара да се скита из саваните и планините. И понеже не обича да има около себе си придружители, е необходимо само да се действа енергично, за да ти падне в ръцете.

— Приказваш, без да обмисляш думите си. Той не може да бъде заловен тъкмо защото непрекъснато е на път. Слуховете неведнъж са ни водили до различни места, където уж го били виждали, но пристигнехме ли там, той винаги вече беше изчезнал. Апачът прилича на борец, когото не можеш да хванеш и да задържиш, защото си е намазал тялото с мазнина. А когато някой път човек повярва, че Винету му е съвсем сигурно в ръцете, тогава пък с него ще е онзи бледолик, дето го наричат Олд Шетърхенд. Този бял е най-великият от всички магьосници и ако е заедно с апача, и сто васайи^[22] не са достатъчно силни, за да ги нападнат, а камо ли да ги пленят.

— Ще ти докажа, че се заблуждаваш. Значи ти гледаш и на Олд Шетърхенд като на ваш враг?

— Уф! Него го мразим много повече от Винету. Вождът на апачите е поне червенокож воин, а Поразяващата ръка е бледолик, когото само заради това трябва да мразим. Вече на два пъти помага на племето юта срещу нас. Той е най-върлият враг на оглаласите, които са наши приятели и братя. Той осакати с куршумите си мнозина от нашите воители, когато поискаха да го пленят, тъй че сега те са като стари баби. Това е по-лошо отколкото ако ги беше убил. А този пес твърди, че вземал живота на неприятелите си само тогава, когато го принудели да ги убие. Иначе ги ранява с изстрелите си или в колената, или в тазовата кост и така за цял живот им отнема възможността за бъдат причислявани към мъжете, към воините. Това е по-ужасно и от най-бавната и мъчителна смърт. Тежко му, ако някога ни падне в ръцете! Но това навярно никога няма да стане, защото и той, и Винету са като големите птици, които се реят високо над морето. Никога не слизат на земята, та да ги хванеш.

— Ти пак се лъжеш. Те много често слизат. Дори знам, че тъкмо сега пак са на земята и лесно могат да бъдат заловени.

— Уф! Истина ли е това? Ти видя ли ги?

— Дори разговарях с тях.

— Къде, къде? Кажете ми!

Вождът изрече тези думи бързо и припряно. По гласа му си личеше, колко много жадува да види най-сетне изпълнено съкровено си желание да му паднем в ръцете. Но затова пък Олд Уобъл отговори толкова по-спокойно и сдържано:

— Мога да ти помогна да заловиш Винету, Поразяващата ръка и още трима други бледолики, тъй като знам къде се намират. Но ще ти издам тази тайна само при едно условие.

— Казвай какво е то!

— Ще пленим и петимата. Вие ще получите другите трима бели, а на мен ще предоставите Поразяващата ръка и вождя на апачите.

— Кои са другите трима бледолики?

— Двама уестмани, Хамердал и Холбърс, и един полицаи, който се казва Тресков.

— Не ги познавам. Значи ще пленим тези петима мъже и за нас ще останат само тримата, които са ни безразлични, докато ти ще получиш двамата, на които държим толкова много? Как можеш да искаш подобно нещо от мен?!

— Принуден съм, защото към Винету и Поразяващата ръка имам такова страшно и неумолимо отмъщение, че бих дал и живота си само и само да го видя изпълнено.

— Нашият гняв към тях не е по-малък!

— Възможно е, но аз съм онзи, който ги държи в ръцете си и на мен се полага предимството да избирам.

Вождът поразмисли минута-две и после попита:

— Къде се намират?

— Съвсем наблизно.

— Уф, уф! Кой би помислил? Но нима са ти вече сигурни? Нима ги държиш в ръцете си, както спомена преди малко?

— Нуждая се само от един отряд от твоите воини, за да ги пленя.

— Нуждаеш се от моите воини? Тогава значи все още не са ти в ръцете. Моите воини ще трябва да ти помогнат да ги вкараш в капана и да ги заловиш. Без хората ми целият ти улов пропада. Как можеш тогава да поставяш такива неприемливи условия и да искаш тъкмо онези от тях, на които държим най-много!

— Мога, защото, ако не изпълниш желанието ми, вие ще останете с празни ръце.

— Уф! Ами ти какво ще получиш, ако не ти помогнат воините на васайите? Нищо, абсолютно нищо! Искаш твърде много от мен!

Двамата продължиха да спорят и да се пазарят още известно време. Мато Шако бе твърде умен, за да позволи на стария каубой да го надхитри, а тъй като Олд Уобъл разбра, че ще трябва да се откаже от условията си, ако не иска да се прости навярно с цялото си отмъщение, предпочете да отстъпи:

— Е добре! За да видиш, че искам да ти угодя, ще ви предоставя освен тримата бели и Винету. Но Олд Шетърхенд непременно трябва да бъде мой! Той има да ми плаща такава сметка, която е къде-къде по-голяма от сметката на апача и откажеш ли да ми го предадеш, тогава ще предпочета да оставя и петимата да си вървят по пътя. Това е последната ми дума. А сега постъпи, както искаш!

На осагът не му се искаше особено много да приеме това условие, но в крайна сметка сигурно си каза, че ще е по-добре да се задоволи с онова, което му се предлага, и ето защо изрази съгласието си с думите:

— Нека бъде волята на Олд Уобъл, той ще получи Поразяващата ръка. Но сега най-сетне искам да науча къде се намират петимата мъже

и как можем да ги пленим.

Старият каубой му каза, че сме се срещнали във фермата на Фенър, но внимаваше много да не спомене нещо за безславното положение, в което беше изпаднал. В края на разказа си той добави и следното:

— Сега знаеш защо не успях да пристигна в уреченото време. Трябваше да науча всичко, отнасящо се до тези петима негодници и не биваше да пропусна нищо, което е необходимо, за да успеем да ги заловим. Каубоите от фермата не знаеха в какви отношения съм с Винету и Поразяващата ръка. Един от тях бе дочул в къщата защо двамата са дошли до бреговете на Рипъбликън Ривър и го беше разказал на другите. Поразпитах ги, а после, когато се смрачи, се промъкнах до прозореца. Фенър седеше заедно с тях в стаята. Разказваха си различни преживелици. От време на време между отделните истории подмятаха по някоя и друга забележка за предстоящите си планове. Канят се да се изкачат нагоре към Колорадо, накъдето е тръгнал преди тях един друг бял, който винаги е бил върл враг на червенокожите мъже. Не можах да чуя къде мислят да се срещнат с него, но после възнамеряват да нападнат група бледолики, които...

— Кой е белият, за когото говориш? — прекъсна го вождът на осагите.

— Обикновено го наричат Сигурната ръка.

— Сигурната ръка? Уф! Веднъж три дни гонихме този пес, без да успеем да го спипаме. При това той застреля двама наши воини и няколко коня и оттогава не се е мяркал из земите ни. Той избягва тази област, защото го е страх от отмъщението ни.

— Ето че пак се заблуждаваш. Преди няколко дни е бил във фермата на Фенър и понеже е потеглил нагоре към Колорадо, сигурно е минал през вашите земи. Значи както изглежда не се страхува от вас.

— Тогава Злият дух трябва да му е дал дарбата да става невидим. Но затова пък, ако не се прехвърли отвъд големите планини, на връщане ще ни падне в ръцете. И тъй, няма да ни се изплъзне. От страх пред нас сигурно е яздил само през нощта, иначе щяхме да го видим.

— Дори и да е било така, през деня трябваше да забележите следите му. Този тип не знае що е страх. Колко малко се страхуват хора

като него от вас можете да разберете и по това, че Винету и Поразяващата ръка, вашите смъртни врагове, дойдоха тук, макар сигурно да знаят, че сте изровили бойната секира.

— Мълчи! Не са го направили, защото не ги е страх от нас, а защото Великият дух ги е заслепил, та да ги натика в ръцете ни. Важното е да разберем къде се намират и по кой път смятат да поемат.

— Мислиш ли, че съм дошъл при теб, без да го узная? Взел съм такива мерки, че не е възможно да ни се изплъзнат. Наистина не знам колко са се бавили във фермата на Фенър, защото за съжаление трябваше да си тръгна, но е сигурно, че днес са потеглили оттам, понеже искат да догонят Сигурната ръка. Разбира се, ще следват реката и тъй като ще им се наложи да се прехвърлят на отвъдния бряг, оставих по един от моите придружители на пост на всички места, които са особено подходящи за целта. Тъкмо поради тази причина дойдох при теб сам. Постовете получиха указания да изчакат петимата мерзавци да прекосят реката, да тръгнат тайно по петите им и после да побързат да дойдат тук, за да ни известят в каква посока са поели онези типове. Я ми кажи, не съм ли постъпил хитро!

— Олд Уобъл е действал умно! — съгласи се осагът. Разбира се, ние двамата бяхме на съвсем друго мнение. Като е допуснал, че ще следваме самата река, старият Крал на каубоите бе извършил голяма грешка. Както вече споменах, ние пресякохме завоя, образуван от Рипъбликън Ривър, така че се озовахме пак при реката далеч зад неговите постове. Сега те можеха да ни чакат колкото си искат и вместо пред тях щяхме да се изпречим пред Олд Уобъл.

— Вождът на осагите — продължи Олд Уобъл, — ще признае, че съм направил всичко, каквото е било по силите ми. Сега е необходимо само твоите воини да са ни подръка в момента, когато ни потрябват.

— Веднага тръгвам да ги доведа — рече Мато Шако.

— Къде се намират? Далече ли са оттук?

— Имат заповед да се съберат край Вара-ту^[23], която е разположена на голямата пътека на бизоните. Това място е толкова далеч от реките, които всички бледолики предпочитат да следват, че там воините ми ще могат да се стекат, без да бъдат забелязани от нито един бял. И тъй, макар бледоликите да знаят, че сме изровили бойната секира, те няма дори да предположат от кое място и от коя посока да очакват нападението ни.

— Не знам къде се намира Вара-ту. Колко време трябва да язди човек, за да стигне до това място?

— Конят ми е отпочинал и е най-добрият бегач на васайите. Мога да пристигна там дълго преди зазоряване и до обед да ти доведа толкова воители, колкото ще са необходими, за да пленим четиримата бели и апача.

— И какъв ще е броят им?

— Двайсет са повече от достатъчно.

— Не се заблуждавай! Ех, де да не беше проклетата карабина «Хенри» на Олд Шетърхенд, дето я мислите за омагьосана! Наистина знам, че и дума не може да става за някаква магия, обаче тази карабина има стойността на дваайсет или трийсет обикновени пушки. На теб мога да кажа, че бях откраднал карабината на Олд Шетърхенд, но не ми се удаде да стрелям нито веднъж с нея. Устройството ѝ е толкова загадъчно, че напразно си блъсках главата да разбере как се бораи с нея. Нямаше нито пружина, нито едно-единствено винтче, което да помръднеш.

— Уф, уф! Откраднал си му пушката, а не си я задържал?

— Да. Ти можеш и то с право, да се учудваш, че съм се оставил да ме принудят да я върна, но тогава положението беше такова, сякаш всички дяволи се бяха съюзили срещу мен. Това е ясно. Трябваше да я счупя, да я направя на парчета. Тази мисъл действително ми мина през главата, ама генералът не се съгласи. Този подлец имаше намерение да я задържи за себе си и затова не ми позволи да я...

Той не довърши изречението си. Навярно му беше хрумнало, че ще е по-добре да премълчи онази случка, приключила толкова зле за него. Но вождът го попита:

— Олд Уобъл заговори за някакъв генерал. Защо млъкна тъй внезапно?

— Защото няма никакъв смисъл да говоря за него. Има имена, които е най-добре човек изобщо да не изрича. Но се надявам, че преди да умра, този генерал отново ще ми падне в ръцете. Тогава ще получи десетократно повече удари от онези, които отнесе навремето в Хелмърс Хоум, където има низостта да издаде, че съм... pshaw! Значи вождът на осагите ще тръгне веднага, за да доведе дваайсет воители? Не са достатъчни. Ще трябва да са поне петдесет. Това е ясно!

Преди малко вождът бе споменал за двајсет војни навярно само за да не го заподозрат в страхливост. Но сега той набързо се съгласи:

— Олд Уобъл сигурно знае най-добре как стоят нещата. Щом мисли, че ще са необходими петдесет војни, тогава ще изпълня желанието му. Ще отида да ги доведа.

— А докато се върнеш, аз тук ли да чакам? Не е ли по-добре да тръгна с теб?

— Не. Трябва да останеш тук, за да посрещнеш хората си. Те не знаят точно на кое място се намираш. Ето защо е необходимо да нападиш голям огън, чиято светлина да стига надалеч.

— Не бива да го правя, защото ако Поразяващата ръка и Винету дойдат насам, ще го забележат. По-добре ще е ако...

Той не можа да продължи, понеже в същия миг беше сграбчен от Винету с две ръце за гърлото. Междувременно Мато Шако бе станал и се беше приближил до коня си, за да го отвърже. Ето защо за нас настъпи моментът за действие. Докато апачът се зае с Олд Уобъл, аз се стрелнах приведен подир вожда, изправих се зад гърба му, хванах го с лявата ръка за врата, а с десницата си му нанесох моя вече нееднократно описван юмручен удар, тъй че коленете му се подгънаха и той рухна на земята. Отнесох го до мястото, където бе седял и където Винету току-що се беше справил с Олд Уобъл. Не изминаха и две минути, докато двамата бяха вързани и Винету изсвири рязко три пъти, както беше уговореният сигнал. След броени минути нашите трима другари се появиха с конете и пушките ни. Двамата пленници, които се намираха в безсъзнание, бяха проснати направо върху гърбовете на собствените им коне и завързани към тях като чували. После излязохме от горичката, където не биваше да оставаме заради спътниците на Олд Уобъл. Ако макар само един от тях се добереше до «дървото с копието», без да го забележим, можеше, или по-скоро неминуемо щяхме да се изложим на най-голяма опасност. Ето защо започнахме да яздим най-напред нагоре по потока, после го прегазихме, след което се насочихме навътре в прерията и продължихме, докато се добрахме до някакво усамотено островче от храсталаци и ниски дървета, където спряхме. Тук земята бе влажна и на едно място се бе образувала доста дълбока падина от търкалянето на бизони, тъй че на дъното ѝ между храстите можехме да рискуваме да запалим малък огън, чиято светлина нямаше да прониква навън и да се вижда в откритата прерия.

Когато свалихме пленниците от конете и ги сложихме легнали край огъня, те вече отдавна бяха дошли в съзнание. Бяха мълчали по време на ездата. И след като видях лицата ни, вождът не пророни нито дума, обаче Олд Уобъл взе да опъва насам-натам ремъците си и изплашено извика:

— Мътните го взели, та това са пак онези благочестиви пастири, но този път отведоха на паша не една, а две овчици! Нима вече съжалявате за живите въглени, които си въобразихте, че сте сложили върху старата ми побеляла глава?

Винету бе твърде горд, за да му отговори. Аз последвах примера му, но Дик Хамердал знаеше вече за кроежите на Стария срещу нас, тъй като пътем бях разказал всичко и на тримата. Той се беше страшно разгневил на Олд Уобъл и понеже смяташе за проява на малодушие спокойно да приеме язвителните думи на каубоя, му отговори:

— Откажи се от това да се наричаш овчица! Ти си нещо по-лошо и от най-кръвожадните хищни зверове, които убиват само за да живеят! Тъй като тук и бездруго гори огън, много ми се иска да сложа върху старата ти перука истински пламтящи въглени. Няма нужда да ме молиш кой знае колко, като нищо ще го направя. Можеш да разчиташ на мен!

— Няма да ти позволи благочестивият мистър Шетърхенд! — изсмя се беловласият каубой.

— Дали ще ми позволи или не, е все едно. Ако вчера чашата все още не бе съвсем пълна, то днес се кани вече да прелее и ако си мислиш, че с нахалство ще можеш да подобриш положението си, много се лъжеш!

— Тъй ли? Тогава нека поне те попитам, с какво право ни пленихте?

— Не задавай такива глупави въпроси, стари грешнико! Поразяващата ръка и Винету са лежали скрити в горичката зад вас и са чули всяка ваша дума. И тъй, знаем съвсем точно какви са били намеренията ви към нас и мислим, че имаме пълно основание да ви обезвредим!

Тези думи охладиха дързостта на стария Уобъл. Щом като бяхме узнали, че са имали намерение да ни пленят и убият, тогава дори и нахалството не можеше да му помогне да потисне страха си от нашето отмъщение. Вярно, че му бях простил опита да ме убие и може би

въпреки всичко пак щях да проявя склонност за прошка, в случай че ставаше въпрос само за мен. Но новият му план бе насочен срещу всички нас и навярно каубоят добре разбираше, че с язвителните си подигравки нямаше да постигне каквото и да било. Ето защо той престана да говори и Дик Хамердал също се видя принуден да млъкне.

В този момент се случи нещо, което отново ми доказва каква духовна близост съществуваше между вождата на апачите и мен, и каква невероятна съгласуваност имаше обикновено между мислите на двама ни. Веднага след като излязохме от горичката, аз си помислих за Фенър и другите фермери, които щяха да бъдат нападнати. Наистина, вождът на осагите беше в ръцете ни, и можеше да се очаква, че с това провеждането на разбойническия му план щеше да се отложи, но самите ние бяхме толкова малко господари на сегашното положение, а и на своето време, че всеки час можеше да се случи нещо непредвидено, което да ни лиши от спечеленото предимство. Планираното нападение засега щеше да се отложи, но в никакъв случай не бе напълно осуетено, тъй че трябваше да предупредим поне Фенър. После той можеше да уведоми и останалите. Но кого ли да изправим да го предупреди? Само не и Тресков. Вярно че Хамердал и Холбърс бяха добри уестмани, но толкова важна задача не ми се искаше да поверя на никой от тях. Ставаше въпрос не само един от нас да отиде до фермата, но което бе може би още по-трудно и благополучно да се върне. И тъй, имавме само един избор — Винету или аз. Самият аз предпочитах апачът да се нагърби да отнесе вестта, понеже той по-малко подхождаше на тримата ни спътници, с които щеше да е принуден да остане без посредническата ми роля, ако самият аз тръгнеш за фермата. Забелязах как той оглеждаше коня на Мато Шако с остро око на познавач. И ето че Винету стана, приближи се до животното, бръкна в кобурите на седлото, изхвърли навън всичко каквото имаше вътре, напъха няколко къса месо, метна през рамо своята Сребърна карабина и се обърна към мен с въпроса:

— Какво ще каже мойт брат за жребеца на осагите?

— Има здрави бели дробове — отговорих аз, — издръжливи мускули и жили, а краката му са като на антилопа. Нека враният жребец на моя червенокож брат пести силите си за пътуването ни до Колорадо. Аз специално ще го пазя и ще се грижа за него, тъй че нека

Винету яхне този тъмнокафяв кон, който бързо ще го отнесе до фермата и обратно.

— Уф! Моят брат Шетърхенд знае къде искам да отида?

— Да. Ние ще останем тук и ще те чакаме. Ще се върнеш утре преди залез слънце.

— Хау! Нека моите братя си останат със здраве!

Той се метна на седлото и скоро изчезна. Знаеше, че е излишно да ми казва каквото и да било, а още по-малко пък да ми дава някакви указания за поведението ни. Но другояче стояха нещата с моите трима другари, които веднага щом го видяха да ни обръща гръб, започнаха да ме разпитват за целта и задачата на тази среднощна езда. Тихо споделих с тях най-необходимото, защото не беше нужно пленниците да узнаят, че собствениците на застрашените ферми ще бъдат предупредени. След това се нахранихме. После определих кой кога да стои на пост и то така, че да мога да спя и малко след полунощ. В прерийния живот най-критично време е времето между един-два часа след полунощ и настъпването на утрото. Искях точно тогава да съм буден, защото мислех, че на себе си мога да разчитам повече, отколкото на своите другари.

След като внуших на спътниците си да бъдат извънредно предпазливи с пленниците и огъня, аз легнах и незабавно заспах. Нямах особени тревоги, които да прогонват съня ми. Спах, докато ме събуди Дик Хамердал, който беше поел третата стража. Видях, че всичко е наред и докато той си лягаше да спи, аз се измъкнах от падината и започнах да се разхождам насам-натам от външната страна на храсталаците. Взех да си мисля какво да правим с двамата пленници.

Не исках да посягаме на живота им, макар че законите на саваната ни даваха пълно право да ги убием, за да не бъдат опасни нито за нас, нито за други хора. Но биваше ли строежите им за грабеж и убийства да останат без никакво наказание? И ако отговорът беше не, тогава как трябваше да ги накажем? Хрумна ми мисълта да ги вземем с нас нагоре към Колорадо и да ни придружават дотогава, докато отmine удобното време за нападение на фермите. Но срещу подобно решение възникваха съществени възражения. Присъствието на двама вързани пленници сигурно щеше много да ни забави и в много отношения

щеше да ни създава затруднения. Най-добре беше засега да забравя тази мисъл и да изчакам да чуя мнението на Винету.

Много добре познавах мястото, където се намираха в момента осагите. Неведнъж и два пъти сме били там заедно с Винету. Стадата бизони, които през есента се преселваха на юг, а през пролетта пак се връщаха на север, имаха навика да се движат по едни и същи пътища, които на места бяха дълбоко утъпкани и личаха през цялата година. Вара-ту (Дъждовната вода) беше разположена на една такава «пътека на бизоните». Тази местност приличаше на мястото, където се намирахме в момента, само че там имаше значително повече растителност — храсти, дървета и трева, а и падината бе много по-дълбока, тъй че дъждовната вода можеше да се събира, без напълно да се изпарява дори и в най-горещото годишно време. Винету нарочно беше избрал да лагеруваме тук, защото тъй се намирахме на мислената линия, образувана между горичката, където заловихме нашите пленници, и Вара-ту. Изглежда, след завръщането си той имаше намерение, макар и само отдалече, да поогледа Дъждовната вода.

Нощта измина и утрото настъпи. Въпреки това не разбудих спътниците си, а ги оставих да спят. Та нали засега няхахме никаква работа и по-късно вероятно добре щяхме да използваме силите, които можехме да съберем със здрав сън. След като всички се събудиха, закусихме с по едно малко парче месо. Пленниците нищо не получиха. Лечение с неколкодневен глад изобщо не можеше да навреди на подобни хора. После отново легнах да спя и тъй в редуване на спане с бодърстване изминаха и предобедът и следобедът, докато на свечеряване, както предвидих миналия ден, се върна Винету. Той бе прекарал в езда към двайсетина часа, не бе спал нито минута и въпреки това изглеждаше тъй свеж и бодър, сякаш си бе отпочинал не по-зле от нас. Тъмнокфавият жребец, който бе яздил, също с нищо не издаваше някаква преумора и аз видях с какъв доволен и горд поглед досегашният му господар, вождът на осагите, установи този факт. Взех решение да превърна гордостта му в ярост. Според законите на саваната пленникът заедно с цялото си имущество принадлежи на онзи, в чиито ръце е попаднал. Ние имахме нужда от добри коне. Враният жребец на Винету, както и моят бяха великолепни животни. Кобилата на Дик Хамердал бе наистина невероятно грозна, но иначе бе яка и издръжлива. Освен това никой не би могъл да го накара да се

раздели с нея. Конят на Тресков бе най-добър между онези, които ни бяха предложени за избор, ала през малкото изминали дни бе показал незадоволителни качества. Същото се отнасяше и за крантата на Пит Холбърс. Вярно, че досега не бяхме имали повод за оплакване, но ако някой път постигането на някаква важна цел или дори спасяването на живота ни зависеше от бързината на конете ни (а без такъв случай едва ли щеше да мине), споменатите две животни щяха да се превърнат в пречка, която можеше да се окаже гибелна за нас. Мато Шако нямаше да види повече своя тъмнокафяв жребец.

Винету скочи от коня, кимна ни за поздрав и седна до мен. Ние разменихме по един поглед и, без каквито и да било думи, се разбрахме как стоят нещата. Той бе успял да предупреди Фенър, а тук при нас не се бе случило нищо особено. Ето това си казахме само с по един поглед. И тъй думите бяха излишни. Ала Тресков, Хамердал и Холбърс го гледаха очаквателно. Бяха разочаровани, че не продумваше, но все пак не се осмелиха да му досаждат с въпроси.

Ако той смяташе за излишно да обели макар и една-единствена дума за току-що приключилото пътуване до фермата на Фенър, аз го познавах достатъчно добре, за да знам, че по един друг въпрос мълчанието му нямаше да продължи дълго. Трябваше да разберем как стояха нещата с осагите, лагеруващи при Дъждовната вода. Колцина бяха на брой? И дали, макар и заради самия Фенър, не можеше по някакъв начин да им се даде да разберат, че бледоликите са предупреждени за нападението им? Но нали все пак това място не се намираше на пътя ни за Колорадо? А, от друга страна, ако искахме да се промъкнем тайно до осагите, нямаше да можем да вземем с нас двамата пленници в такава опасна близост с тези червенокожи, защото там не беше изключено да ни ги отнемат. Този въпрос сигурно занимаваше и Винету и затова бях убеден, че твърде скоро той ще проговори и щях да чуя мнението му. И наистина, оказа се, че не съм се лъгал, защото нямаше и пет минути откакто бе седнал при мен, когато ме попита:

— Моят брат Шарли си е отпочинал добре. Готов ли е веднага да тръгне към Вара-ту?

— Да — отговорих му.

— Ще вземем с нас пленниците до границата на Колорадо, но трябва да знаем как стоят нещата с осагите, които ще останат зад гърба

ни. Сигурно моят брат ще иска да разбере това.

— А ще потегли ли моят брат Винету оттук с пленниците право към Колорадо?

— Да. Веднага щом гладният кон на осагите се напасе до насита.

— Няма ли да е по-добре, ако Винету изчака до разсъмване? През цялата нощ не е спал, а не се знае дали следващата нощ ще ни позволи да мигнем.

— Вождът на апачите е свикнал да спи само тогава, когато има време. Моят брат Шетърхенд има същия железен организъм. Следователно знае, че не съм изморен.

— Добре, както искаш! Къде ще се срещнем?

— Моят брат Шарли знае голямата дупка, наричана от дакотите Вако-кан, а от чернокраките Ки-пе-та-ки^[24], нали?

— Да. Те са й дали това име, защото формата ѝ прилича на седнала стара жена. Там ли ще ме чакаш?

— Да. Тъй като ще трябва да се отклониш от пътя ни, а и ще ти е необходимо време, за да наблюдаваш осагите, ние ще пристигнем там преди теб и Хамердал.

— Хамердал ли? Той ще дойде с мен? Нима моят брат мисли, че ми е необходим придружител?

— Да, но не заради многобройните осаги. Твърде е възможно Олд Шетърхенд да се нуждае от човек, който да му помага, макар и само за да му пази коня, тъй като той няма да може да го вземе със себе си чак дотам, докдето ще му се наложи дръзко да се промъкне. Не ми ли дава право моят брат Шарли?

— Давам ти, макар да знам много добре, че по-скоро твоята любов и загриженост за мен са те накарали да ми определиш този придружител.

Той видя, че съм прозрял истинските му помисли и усмихнато ми кимна. После се обърна към пленения вожд на осагите, с когото до този момент все още не беше разменил нито дума:

— Нека Мато Шако ми отговори на въпроса: искали сте да нападнете четири ферми на бледоликите, нали?

Осагът не отговори, тъй че Винету повтори въпроса си. След като и този път не получи отговор, той каза:

— Вождът на осагите се страхува толкова много от вожда на апачите, че думите са заседнали в гърлото му.

Винету постигна целта си, защото Мато Шако гневно го сръза:

— Аз, върховният вожд на васайите, убих седем сиви мечки ей с тази ръка. Името ми го казва на всеки, който иска да го чуе. Как мога тогава да се страхувам от един който от народа на «пимо»?.

Думата «пимо» бе използвана в случая като обида към Винету. Въпреки това той остана спокоен и рече:

— Мато Шако няма ли да признае, че е възнамерявал да нападне фермите?

— Не. Нищо не признавам. Не е вярно.

— Въпреки това ние знаем, че е така, защото лежахме скрити зад Олд Уобъл, още преди ти да се появиш с прерийната кокошка и после чухме всяка ваша дума. Твоето копие остана там на клона. То трябва да известява на онези, които по-късно го видят, колко глупав може да бъде един човек, наричащ себе си вожд. Винету никога досега не е чувал подобно нещо — някой, който иска да се скрие, да постави на скривалището си знак, за да посочва на всеки друг, че се е стаил там. Не е необходимо да признаваш замисляното нападение над фермите, защото то няма да може да се проведе. Снощи се метнах на коня и отидох да предупредя бледоликите. В случай че кучетата осаги все пак се появят, белите ще ги избият с камшиците си. Казах им също, че Олд Уобъл е твой шпионин. Мерне ли се някой път из фермите, няма да го застрелят, а ще метнат на врата му въже, както се полага на един шпионин.

Осагът не отговори, но личеше, че побесня от гняв, защото Винету бе разкрил плановете му. Обаче старият Крал на каубоите извика:

— Аз шпионин? Това е най-голямата лъжа, каквато може да съществува! Ако Винету ме нарича шпионин, тогава той е мерзавец!

Вождът на апачите не отговори на тези хули. Но за мен подобно нахалство бе все пак твърде голямо, за да мога да го подмина, без каквото и да било наказание. Този тип заслужаваше да бъде бит, но наредих на Холбърс да направи нещо друго:

— Пит, стегни му ремъците около ставите така, че да го накараш да започне да крещи и не ги разхлабвай, преди да захленчи за милост!

Пит Холбърс се накани да изпълни нареждането ми, но благородният Винету го спря с думите:

— Не го прави! Този човек не може да ме обиди. Оскъдните дни от живота му са преброени. Той е застанал до ямата, която ще го погълне, много по-близо отколкото си мисли, а никой не бива да измъчва един умиращ!

— А-а! — изсмя се подигравателно Стария. — Дори червенокожият започва вече да проповядва! Даже ако ямата ей сега се отвореше пред мен, пак не бих се страхувал, а само ще се изсмея. Животът е нищо. Смъртта е нищо. А вашият отвъден свят е най-голямата измама, измислена от мъдри папищаши за децата и старите бабички! Веднъж вече ви казах и ми се струва, че все още не сте забравили думите ми: до-пълзял съм на този свят, без никой да ме е питал за съгласието ми и нека ме вземат всички дяволи, ако аз от своя страна не изпълзя от него, без да попитам когото и да било за съгласието му! За това не ми трябва нито религия, нито господ!

Да, той беше казал веднъж тези думи, съвсем същите думи. Много добре си ги спомнях. И както тогава буквално ме побиха тръпки на ужас пред него, така и сега, когато бях принуден отново да ги чуя, усетих как, сякаш някой прекара по гърба ми парче лед. Можеше ли да остане ненаказано подобно богохулство? Не, не и пак не! Обърнах му гръб, приближих се до Дик Хамердал и за да не ме чуят пленниците, му съобщих тихо, че незабавно ще трябва да тръгне с мен към Вара-ту. Той много се зарадва, понеже гледаше на поканата ми като на проява на голямо доверие. Запасихме се с месо за един ден и после възседнахме конете.

Когато напускахме нашия лагер, слънцето бе кацнало вече на хоризонта. След половин час щеше да се смрачи. Но това не можеше да ни попречи. Уестманът е свикнал да не прави разлика между ден и нощ и ако има необходимият опит, дори звездите на небето му служат за пътеуказатели, които са толкова безпогрешни, че той никога не може да се заблуди. А колко поразително е, че милионите светлинки по небето, признак за съществуването на небесни тела, в сравнение с които нашата Земя е само една мъничка прашинка, ни служат винаги като най-верни водачи през местности без път и пътека, както и в земните ни нощи. Също тъй верен и чистосърдечен е и техният знак, с който насочват погледа на смъртните към отвъдния свят и отговарят на големия изпълнен със страх въпрос за по-сетнешния живот с едно «да», което успокоява и ощастливява.

Слънцето залезе. Пурпурната вечерна заря угасна. Последните слабо светлеещи ивици на сумрака се стопиха на хоризонта като умиращи надежди. За щастие има и изток, който отново ни връща светлината и надеждата. Настъпи дълбокият мрак на онези първи часове на вечерта, които са по-тъмни и от самата нощ, защото по небето все още няма нито една звезда. Ако не искаше да си счупи врата, всеки градски жител щеше да се види принуден да слезе от коня и да изчака появяването на звездите. А ние летяхме в галоп по прерията, която не беше вече «вълниста», а равна като тепсия. Тренираното ни зрение бе остро, но още по-остро бе зрението на конете ни. Веднъж без видима причина моят вран жребец описа дъга. Не му попречих, защото знаех много добре, че нямаше да го направи без повод. Вероятно в шеметен бяг се носехме покрай колония на прерийни кучета. Често тези животни живеят на едно място със стотици и така подкопават земята, че всеки ездач, който не иска конят му да си счупи краката, а той главата си, трябва да заобиколи по-отдалеч. По твърдия звук на конските копита разбрахме, че нямаше трева. Намирахме се вече в западните предели на щата Канзас, където земята е по-гола, по-суха и по-неплодородна, отколкото в източната му част.

Нямаше нито дървета, нито каквито и да било други предмети, които да ни послужат за белег, но дори и да имаше, в подобна тъмнина не бихме могли да ги забележим. В такова положение човек трябва да се ръководи от онова чувство, което е вродено само на любимците на дивата пустош и е необяснено и досега от нито един учен. Струва ми се, че «чувство за ориентиране» не е най-точният израз. Дали е инстинкт? Навярно е нещо като онова тайнствено вътрешно «зрение», което помага на прелетните птици да намерят най-правия път от Швеция до Египет? Не знам. Но винаги, когато съм се осланял на това скрито в мен загадъчно «око», безпогрешно съм достигал целта си.

Няколко пъти Дик Хамердал ме попита дали знам верния път. Не можех да му отговоря нищо друго, освен че в тези необитаеми местности изобщо липсват пътища. Следователно няма как да съм нито по верния, нито по грешния път. По своя забавен начин той се завайка:

— Не препускай така де, мистър Шетърхенд! Нека яздим по-бавно! Имам чувството, сякаш галопираме през някакъв кюнец,

проснал се върху земята на дълги мили. И моята глава все струва нещо, а ако се строполя с коня си и я счупя, нямам друга, за да я сменя. Нима се налага да бързаме чак толкоз много, сър?

— Да, трябва да достигнем Вара-ту далеч преди зазоряване. Това място е разположено в доста голяма и открита прерия и ако е светло, осагите ще ни забележат.

— Дали ще ни забележат или не, е все едно, но наистина се налага да побързаме, защото ако ни видят, ще излезе, че целия дълъг път сме го били напразно. Пит Холбърс, старий Куне, не мислиш ли, че...

Разсмях се на глас. Той прекъсна въпросителното си изречение и също се разсмя. Толкова беше свикнал да се съветва със своя стар приятел Пит, че и сега се опита да отправи недоизречения си въпрос към Холбърс, който за съжаление липсваше.

По-късно на небето се появи една звезда, а след нея и друга. Към тях започнаха да се присъединяват все повече и повече, докато накрая над главите ни се ширна най-великолепното звездно небе, тъй че вече бяхме излезли от «просналия се на мили кюнец» на Дик Хамердал. Оттук нататък ездата ни се улесни и добре, че стана така, защото, без да има никакви особени възвишения, местността се беше превърнала в «пресечена», както обикновено се изразяват военните. Виждаха се многобройни падини, разпръснати на толкова различни посоки, че ние, понеже препускахме все напред, се принуждавахме ту да ги следваме, ту да ги пресичаме. Това бе много измерително за конете ни, но те бяха почивали един цял ден. По моят Хататитла нямаше и следа от умора, а кобилата на Хамердал галопираше тъй упорито до него, сякаш се беше превърнала в сянка на моя жребец. От време на време позволявахме на животните да забавят ход, а веднъж, когато излязохме на един поток, им разрешихме да пият вода. Но, общо взето, яздехме толкова бързо, че ако бяха с нас конете на Холбърс и Тресков съвсем сигурно щяха да изостанат.

Мина полунощ и звездите изчезнаха, но не защото им беше време да угаснат, а защото по небето се появиха облаци, които ставаха все по-гъсти и накрая покриха целия небосвод. Надигаше се буря.

— Само това липсваше — каза ядосано Хамердал. — Около нас пак стана тъмно като в рог, още по-тъмно отколкото преди. Предлагам тук да спрем и да седнем на земята!

— Защо?

— Е, ами нали названието Вара-ту означава Дъждовна вода?

— Да.

— Добре! Тогава защо да продължаваме? Ако се настаним тук сред тази хубава прерия и малко почакаме, върху главите ни ще се излее толкова дъждовна вода, колкото ни душа иска.

— Стига тъпи вицове! Ти може и да ругаеш влошаването на времето, но за мен то е добре дошло.

— Върви го разбери!

— Нима не проумяваш, че в тази тъмнина ще ни е много по-лесно да се приближим до осагите, отколкото под предишното звездно небе?

— Хм-м, да. Не бях помислил за това. Прав си, но при условие, че въпреки тъмнината успееш да намериш Вара-ту.

— Само още половин час и сме там.

— Нима? Но това място трябва да е нейде по-надалеч! Нали Мато Шако се канеше да тръгне вечерта и да доведе войните си едва на следващия ден по обед.

— Въпреки това не греша. Мястото, където лагерувахме, се намира на един час път по-близо до Вара-ту, отколкото дървото с копие. Осагът нямаше да може да тръгне обратно веднага след пристигането си при своите хора. Щеше да е принуден да се позабави там поне половин час. А освен това с не така добрите коне на осагите нямаше да измине обратния път толкова бързо, колкото щеше да го отнесе дотам великолепият му жребец. Той бе взел всичко това предвид, когато каза на Олд Уобъл колко ще се забави. Ако прибавиш към сметката и нашата езда, по-добре казано нашата лудешка езда, няма защо да се чудиш, като ти кажа, че ни остават още две мили до целта.

— Well, но ако я намерим, и ако не я подминем при това ужасно слънчево, лунно и звездно затъмнение!

— Не се тревожи, драги Дик! Познавам тази местност.

— Дали я познаваш или не, е все едно, стига само да се оправиш!

Говорих му с голяма сигурност, но скоро щеше да стане ясно дали не съм се нагърбил с твърде непосилна за мен задача. Трябваше да пресечем една доста дълга и широка долина, прилична на огромно корито. Не се ли натъкнехме на нея, това означаваше, че сме се заблудили. В мен вече взеха да се пораждат съмнения, когато теренът доста бързо започна да се спуска надолу. Слязохме от конете и ги

поведохме по нанадолнището. Щом се озовахме долу, отново ги възседнахме, прекосихме дъното на «коритото» и се изкатерихме по отсрещния склон. Тогава вече радостно можех да кажа:

— При ездата си сме спазили толкова точно върната посока, сякаш сме препускали на най-ярка слънчева светлина. Само след пет минути галоп през равнината ще се натъкнем на Вара-ту.

— Безкрайно се радвам, че при тази липса на каквато и да било светлинка не сме се озовали на северния полюс. Има ли храсталаци край Вара-ту?

— Колкото щещ, а дори има и няколко дървета.

— Съвсем ли ще се приближим?

— За да мога да отговоря на този въпрос, най-напред ще трябва да отида на разузнаване. Ако не беше толкова тъмно, щях да се видя принуден да те оставя заедно с конете в долината, през която минахме, а самият аз с мъка да се запромъквам напред. Виждаш колко добре дошла ни е бурята, която скоро ще се разрази, както и облаците, покрили цялото небе. Като че специално сме ги поръчали. А сега да яздим по-бавно. Трябва да бъдем много предпазливи!

Забавихме хода на конете и едва измина една минута, когато точно пред нас над хоризонта започна да се святка. Под светлината на светкавиците забелязахме доста надалеч проточили се храсталаци, до които се бяхме приближили може би на около петстотин крачки.

— Стигнахме до нашата цел — казах аз и слязох от седлото. — Нека конете легнат на земята. Ти ще останеш при тях, ето вземи и пушките ми.

— Няма ли да уговорим някакъв сигнал, или си сигурен, че ще ме намериш? — попита Хамердал.

— Щом успях да намеря Вара-ту, сигурно ще намеря и теб. Достатъчно си дебел!

— Ето че сега ти взе да разправяш тъпи вицове, мистър Шетърхенд. Но пред теб е вече хубавата Вара-ту. Хайде, върви!

С ръка направих знак на коня си да легне. Той се подчини, също както и кобилата на Хамердал. После предпазливо се отправих към гъсталака.

Нека читателят си представи една подобна на супник падина, събрала доста дъждовна вода, с диаметър от около петдесетина метра, обградена къде от непрекъснати гъсталаци, къде от отделни храсти, но

така, че между водата и храстите бе останал твърде широк пръстен от гола земя, навсякъде осеян от вдлъбнатини с мидеста форма, образували се от търкалянето на дивите бизони. Тези животни инстинктивно имат навика да се въргялят на местата с размекната почва, за да покрият телата си с кора от кал, която ги предпазва от някои видове насекоми. Значи това беше Вара-ту, която трябваше внимателно да обиколя и огледам. Да я обиколя? Не. Дотам изобщо не се стигна.

Лесно се добрах до първите храсти и... отляво едновременно надуших миризма и чух шума от коне. Ниско приведен, тръгнах в тази посока, защото в подобни случаи винаги е добре човек да прояви интерес към конете на неприятеля си. Всички те бяха спънати с изключение на един, който бе вързан за две забити в земята колчета. Зад гъсталаците горяха няколко огъня, а светлината им минаваше през някакъв отвор сред храстите така, че падаше върху този кон. Това ми стигаше, за да го разгледам. Беше благородно животно с тъмночервеникав косъм, чиято разкошна грива бе навързана на малки възли и възелчета така, както съм виждал да правят команчите наини. Откога ли осагите бяха възприели този начин за разкрасяване на конската грива? Но в момента това не бе от значение. По-важно ми се струваше обстоятелството, че при конете нямаше нито един пазач! Сигурно индианците се чувстваха в пълна безопасност! За да избегна светлината от огньовете, се върнах няколко крачки назад, легнах на земята и пропъльзях навътре в храсталака.

Силно осветени от четири големи огъня, на споменатата вече, оголена от растителност, ивица земя около водната площ се бяха разположили на лагер навярно над двеста осаги и с голямо внимание наблюдаваха шестима воители, които тъкмо бяха започнали да изпълняват танца на бизоните. След като се огледах на всички страни, погледът ми се спря върху едно от малкото издигащи се наблиз дървета, на което гърбом се беше облегал някакъв индианец, чието лице не бе изрисувано с бои. Беше вързан за дървото, а това означаваше, че е пленник. Лицето му бе силно осветено. Стреснах се, когато го видях, но по-скоро от радост, отколкото от уплаха. Това лице ми бе много добре познато. Беше на един мой близък и скъп познат. Вече можех да си обясня присъствието на коня със странно оплетената грива. Дорестият жребец принадлежеше на пленника. Тази висока

широкоплещеста мускулеста фигура, яките и все пак толкова пъргави и подвижни крайници, кавказките черти на лицето, издаващи гордо самоуверено спокойствие, всичко това притежаваше само един човек, когото не бях виждал дълго време, но затова пък толкова често бях мислил за него — Апаначка, младия благороден вожд на команчите наиини!

Какво ли го беше довело чак до Канзас? Как беше попаднал в ръцете на осагите? Осаги и команчи! Знаех каква непримирима вражда цареше между тези две племена. Ако не успеях да го спася, той бе загубен! Да го спася? Ха, нищо по-лесно! В момента никой не му обръщаше внимание, защото всички погледи бяха отправени към танцьорите. Зад дървото, където беше вързан пленникът, имаше два храста, напълно достатъчно прикритие, за да се приближа до него откъм гърба му.

Колкото бързо ми хрумна този план, толкова бързо го и изпълних. Измъкнах се от храсталака, изправих се и се завтекох към Хамердал.

— Вдигай конете! — наредих му аз. — Яхвай кобилата, хайде!

— Какво се е случило? — попита той. — Защо трябва да тръгваме?

— Осагите имат един пленник, когото познавам и трябва да освободя!

— Heavens! Кой е той, мистър Шетърхенд?

— По-късно ще ти кажа. Само ела, ела!

По мой знак враният ми жребец скочи на крака. Хванах го за юздите и го поведох след себе си. Въпреки пълнотата си Хамердал бързо се метна на седлото и ме последва. Не отидохме до мястото, където бях преди малко, а се насочихме право към най-крайните храсти, намиращи се зад гърба на Апаначка.

— Чакай ме тук! Ще доведе още един кон.

С тези думи аз отново се втурнах напред. Трябваше да побързам, защото се налагаше да освободя пленника още преди да свърши танцът на бизоните, който изцяло приковаваше вниманието на осагите. Затичах се на другата страна към дорестия жребец, развързах го от колчетата и понечих да се отдалеча с него. Но той се опъна, не помръдна от мястото си и силно изпръхтя. Това можеше да стане опасно и за мен и за моето начинание. За щастие знаех какво трябваше да направя, за да го накарам да ми се подчини.

— Минам, коби, минам, минам!^[25] — казах му аз и го погалих по гладкия кадифен врат.

Щом чу познатите звуци, той веднага престана да се противи и тръгна с мен. Тъкмо когато стигнах с него при Хамердал, първата светкавица раздра небето над нас и първият гръм изтреця. Трябваше да побързам, защото заради бурята танцът можеше да свърши преждевременно.

— Дръж и този кон, който ще бъде язден от освободения пленник — подканих аз Дебелия. — Щом се върна, ще ми дадеш пушките!

— Well! Гледай само първо да го доведеш, а не и ти да загазиш! — отвърна ми той.

Пак проблесна светкавица и тресна гръм. Колкото можех по-бързо и по-безшумно навлязох в гъсталака, хвърлих се на земята и започнах да пълзя напред. Танцът все още продължаваше, но сега всички осаги го придружаваха с преминаващи във фалцет викове: «пе-те, пе-те, пе-те!»^[26] и пляскаха в такт с ръце. Едва ли можеха да чуят шумоленето на клонките. Ето защо успях твърде бързо да се озова зад пленника. Не видях някой да гледа към него. Вероятно и той наблюдаваше танца. Най-напред докоснах крака му, за да му обърна внимание върху себе си. Той леко потрепна, но това бе само за секунда.

— Карбуне!^[27] — казах аз толкова високо, че въпреки песните и шума да може да ме чуе единствено той.

В знак, че е усетил ръката ми и е разбрал какво му казах, индианецът сведе глава — едно кимване, забележимо само за мен. Беше вързан за дървото с три ремъка. Единият от тях бе омотан около глезените му и дървото, вторият около врата му и ствола, а с третия бяха стегнали китките на ръцете му, извити назад около дървото. Тъй както се криех сега зад Апаначка, на времето се бях стаил зад Винету и баща му Инчу-чуна, за да прережа ремъците, с които кайовите ги бяха вързали за дърветата.^[28] Бях убеден, че Апаначка ще се държи не помалко разумно, отколкото тогава апачите и извадих ножа си. Две бързи движения на острието бяха достатъчни да прережа най-долния ремък, а после и другия около китките му. Но за да достигна ремъка около врата му, трябваше да се изправа, а това беше опасно, защото, ако в същия миг един-единствен осаг погледнеше към пленника, можеше да бъде разкрит. Но ето че случайността ми се притече на помощ. Увлечен

в доста енергичните си движения един от танцьорите се приближи твърде много до водата, рохкавата почва на брега се срина под краката му и той падна в езерцето. Проехтя задръжен смях и очите на всички се отправиха към танцьора, от когото шуртеше вода. Използвах този миг. Бързо се изправих, едно рязване с ножа, а после също тъй бързо легнах на земята! Никой не ме видя.

— Минам! Темакимаар! Нوماхиик!^[29] — подканих Апаначка със същия глас, както и преди, и пропъльзах няколко крачки назад.

Внимателно го наблюдавах и видях, че минута-две той не помръдна от мястото си. После внезапно приклекна и се стрелна при мен в храсталака. Вече можеше да ми е безразлично какво щеше да става отсега нататък. Нямаше да ни заловят! Хванах го за ръката и го поведох подир мен. Все още вървахме приведени. Но ето че светкавица озари целия гъсталак. Последва страхотен гръм и изведнъж от небето се изсипа дъжд като из ведро. Вече беше свършено с танца. Сигурно незабавно щяха да открият бягството на команча. Изправих се, с едно дръпване на ръката накарах и индианеца да се изправи и изскачайки от храстите, се озовахме при Хамердал. Десетки гласове завикаха и закрещяха подир нас. Дебелия ми подаде пушките и аз ги преметнах през рамо. Апаначка забеляза коня си и без нито за секунда да прояви някакво учудване, незабавно се метна на седлото. Мигновено и аз възседнах моя жребец и потеглихме, ала не особено бързо, защото това не бе необходимо. Силният шум от плющия дъжд напълно заглушаваше стъпките на конете ни.

Не се върнахме по пътя, по който бяхме дошли, а се отправихме към мястото, където щяхме да се срещнем с Винету — към Ки-пе-та-ки. От Вара-ту дотам ни очакваха не по-малко от цели четири часа езда. Като изчислих точно и сравних разстоянията, без да забравям, че Винету едва ли е имал някаква наложителна причина да тръгне на път кой знае колко рано от мястото, където вчера лагерувахме, ми се стори твърде вероятно да пристигнем при «Старицата» преди него. Той сигурно е предположил, че промъкването ни до осагите ще ни отнеме значително повече време, а ето че всичко бе станало толкова бързо! Каква цел бе имала всъщност ездата ни до Вара-ту? Да научим колко осаги са се събрали там и ако е възможно, без самите ние да се излагаме на опасност, заради Фенър, да им дадем да разберат, че бледоликите са предупреждени за замисляното от тях нападение. Бяхме

постигнали голям успех, който ме правеше извънредно щастлив, и то не само защото бях обикнал Апаначка още в Ляно. Чувах в себе си някакъв вътрешен глас и смътно предчувствах, че този храбър млад вожд на команчите наистина щеше да привлича все по-силно вниманието ми, че сигурно отношенията ми с него щяха да придобият съвсем друг характер. Имам навика да се вслушвам в такива гласове. Те рядко ме лъжат.

Младият вожд не беше успял да ме огледа добре и следователно не знаеше кой го е освободил. Докато яздехме пред него с Дик Хамердал, дъждът продължаваше да вали като из ведро, тъй че Апаначка можеше да различава само силуетите ни и ако не искаше да ни изгуби из очи, трябваше да язди съвсем близо по петите ни. Правеше ми удоволствие все още да го държа в неизвестност относно моята личност. Ето защо се извърнах към Дик Хамердал и му прошепнах:

— Ако те пита кой съм, не му казвай!

— Ами той кой е?

— Вожд на команчите, но не се издавай, че знаеш, защото ще се досети, че го познавам.

— А може ли да научи, че отиваме при Винету?

— Не. За апача съвсем не бива да му споменава.

— Well! Тези неща ще премълча по всички правила на изкуството!

Вероятно осагите мигновено се бяха метнали на конете си и въпреки дъжда се бяха разпръснали из цялата околност на Вара-ту. Наистина бе странно, че никой от тях не ни се изпречи на пътя, макар да яздехме доста бавно. При изливащите се от небето водни маси беше много трудно да се движим във вярната посока. Тъмнината бе такава, че както обичаме да се изразяваме, «да ти бръкнат с пръст в окото пак нищо няма да видиш». Колкото и ослепителни да бяха светкавиците около нас, светлината им никак не бе благоприятна за ориентирането ни, а напротив, затрудняваше го, защото внезапната рязка смяна между дълбоката тъмнина и яркия блясък на мълниите въздейства твърде зле на очите и после предметите не могат да се възприемат реално. Поройният дъжд продължи повече от два часа. Не ни бе възможно да водим разговор. Трябваше да се ограничим само с най-необходими подвиквания.

При това положение на нещата нямаше защо да се опасявам, че Апаначка ще ме разпознае преждевременно, още повече че облеклото ми се различаваше от дрехите, с които бях облечен, когато навремето се запознахме. Освен това бях нахлупил ниско над очи широкополата си шапка, тъй че външният ми вид изглеждаше съвсем променен.

Най-сетне дъждът престана. Но облаците все още плътно покриваха небето и бе тъй тъмно, както и преди. Пришпорих коня си, за да избягна всякакви ненавременни въпроси, тъй че Апаначка се видя принуден да се обърне към Дик Хамердал. Заприказваха се. Нямах намерение да ги подслушвам, но неволно долових някои думи на Дебелия, които възбудиха любопитството ми. Ето защо позабавих галопата на врания си жребец и наострих уши, без да се издавам с каквото и да било, че се интересувам от разговора им. Апаначка си служеше с онази смесица от английски, испански и индиански думи, която обикновено се използва при общуването между бели и червенокожи и се разбира и говори от всеки добър уестман. Изглежда, команчът току-що бе задал въпроса, с какво се занимавам, защото чух Дебелия да отговаря:

— Той е «player»^[30] и нищо повече.

— Какво значи «плейър»?

— Това е човек, който обикаля навсякъде и изпълнява танца на мечките или на бизоните, както преди малко видях да танцуват осагите.

— Уф! Бледоликите са странни хора. Червенокожите мъже са твърде горди, за да танцуват за другите. Ще ми кажеш ли как му е името?

— Казва се Катапататаматафатагатаалатараташа.

— Уф, Уф, уф! Ще трябва да го чуя много пъти, докато успея да го изговоря. Защо добрият бледолик, който ме спаси, не разговаря с нас?

— Защото няма да чуе какво му казваме. Глух е.

— Сърцето ми изпитва болка, че не може да чуе думите на благодарност, които Апаначка иска да му изкаже. А има ли скуоу^[31], има ли деца?

— Има дванайсет скуоу, понеже всеки плейър е задължен да има дванайсет жени, и два пъти по двайсет синове и дъщери, които също без изключение са глухи.

— Уф? Уф! Тогава той може да разговаря с жените и децата си само чрез знаци?

— Да.

— Но в такъв случай трябва да разполага с десет пъти по десет, а и с много повече различни знаци! Та кой ще ги запомни всичките! Сигурно е много храбър мъж щом се осмелява да навлезе в дивата пустош, без да може да чува, защото дебнещите наоколо опасности стават двойно по-големи, ако човек е принуден да се осланя само на зрението си.

Дали, като ме представяше за глух, Дик Хамердал искаше да си направи някаква шега, или го каза просто ей така, това си оставаше «все едно», както обичаше да се изразява самият той, защото в този момент се случи нещо, което разкри плиткоумната му измама. Въпреки шума, вдиган от конете ни, ми се стори, сякаш долових тропот от други копита. Незабавно спрях и, разбира се, с тих глас наредих на Дебелия и на Апаначка да дръпнат поводите и на своите коне. Да, не се бях излъгал. Приближаваше някакъв самотен ездач, но не идваше право към нас. Възникваше въпросът, дали да го оставим да мине край нас, или не. От разбираеми съображения бях склонен да предположа, че е осаг. Ако не се лъжех, в такъв случай той можеше да ни бъде полезен като пратеник до воините на осагите. Та нали те трябваше да научат, че сме заловили вожда им и ето защо реших да го пленя.

— Чакайте ме тук, дръжете поводите на коня и пушките ми — прошепнах на двамата, като скочих от седлото и оставих на Апаначка врания си жребец, а на Хамердал двете си пушки. После се завтекох наляво, където, ако не ме лъжеше слухът, трябваше да пресрещна приближаващия ездач. Ето че той се появи. Пропуснах го колкото да мога да се засия подир него, втурнах се и скочих зад гърба му на коня. Още докато минаваше покрай мен забелязах, че е индианец. Когато ме усети зад себе си, нищо неподозиращият човек се оказа толкова изненадан и слисан, че не направи никакъв опит за съпротива. Стиснах го за гърлото тъй здраво, че той изпусна юздите и ръцете му се отпуснаха. За съжаление конят му прояви повече непокорност. Почувствал внезапно удвоилия се товар, той се изправи на задните си крака, а после започна да хвърля къч и да скача едновременно и с четирите си крака във въздуха. Това ме постави в много трудно положение. Седях зад седлото, като не биваше и за миг да изпускам

ездача, а в същото време трябваше да направя опит да докопам юздите. През деня това щеше да ми се удаде по-лесно, но при царящата в момента тъмнина не можех да видя поводите и бях принуден да положа усилия единствено да се задържа върху гърба на коня. Ала в този миг до мен изникна тъмен силует, който посегна към главата на индианския жребец. Освободих десницата си, хванах дръжката на револвера, затъкнат в пояса ми, и попитах:

— Кой е? Ще стрелям!

— Аз съм Апаначка — отвърна сянката. — Нека Поразяващата ръка пусне осага на земята!

По звука от тъпчещите копита той бе разбрал в какво положение се намирам, беше скочил от жребеца си, хвърлил юздите на моя кон в ръцете на Хамердал и побързал да ми се притече на помощ. Апаначка успя да улови поводите на индианския жребец и да го укроти. Пуснах пленника на земята и незабавно скочих след него, за да го сграбча отново, тъй като пасивността му можеше да е само някакъв номер, с който да иска да ме заблуди. Ала и сега той не оказа никаква съпротива. Не беше в безсъзнание, изглежда, уплахата го бе оковала.

— Как ме позна Апаначка? — попитах команча.

— Когато ми подаде юздите на коня си да го държа, ми се стори, че разпознавам твоя Хататитла — отвърна той. — После забелязах, че спътникът ти взе от теб не една, а две пушки и ако и тогава все още се колебаех, след като те видях как се метна зад червенокожия воин, най-сетне със сигурност разбрах кой си. Само Винету и Поразяващата ръка могат да дръзнат да направят такъв скок и то през нощта, макар че както казват, за съжаление този прочут бял ловец вече не можел да чува! Какво ще правим с пленника, който несъмнено е осаг?

— Предполагам, че е съгледвач, когото ще трябва да вземем с нас.

Извикахме Хамердал. Ето че индианецът се съвзе. Опита да се съпротивлява, но безрезултатно. Вързахме го върху коня му и продължихме прекъснатата си езда.

Нека читателят не се лъже, че ние двамата с Апаначка се разбъбрихме, както това неизбежно би станало между бели. Човек би помислил, че щом тъй неочаквано и то при подобни обстоятелства се срещнат двама приятели, които толкова дълго не са се виждали, най-напред непременно ще дадат израз на чувствата си. И наистина стана така, обаче тези чувства не се изразиха в излишно многословие. След

като отново поехме по пътя си, команчът приближи коня си плътно до моя, протегна десница, стисна ми ръката и с най-искрена радост в гласа каза:

— Апаначка благодари на великия добър Маниту, че му разреши отново да види най-благородния измежду всички бледолики воини. Поразяващата ръка ме избави от сигурна смърт!

— Откакто бях принуден да се разделя с моя млад приятел, храбрият вожд на наините, сърцето ми непрекъснато копнееше за него — отвърнах аз. — Великият дух обича своите чада и изпълнява желанията им тъкмо тогава, когато те смятат за невъзможно!

Повече не разговаряхме, но продължихме да яздим близо един до друг. Скоро нощта започна да отстъпва на сивеещото утро и аз успях да установя, че не съм сбъркал посоката. Това ме зарадва, понеже ми се искаше да достигна целта преди Винету.

Местността Ки-пе-та-ки е разположена в западните предели на Канзас, които са изградени от скали, образувани през кредния период. Там, както и в югозападната част, в по-ново време се добива много сол. Ако на някое място, където солта се намира в по-големи количества, дъждовната вода или пък някакъв извор я разтворят и отнесат, могат да възникнат подземни пещери, чиито тавани се срутваат при липса на здрава опора. След подобно срутване обикновено остават високи отвесни стени с много остри ръбове. Ако стените са водонепропускливи, след време се образува езеро, изпълващо цялата вдлъбнатина, но ако са порьозни, водата се процежда през тях и само по дъното се задържа влага, която създава благоприятни условия за повече или по-малко пищна растителност. В случай че отначало тя се състои от сололюбиви растения, с течение на времето колкото повече намалява съдържанието на сол в почвата, толкова повече настъпва растителният свят, непонасящ солта. Ако подобна падина е разположена в напълно равнинна местност, отдалече тя прави много странно впечатление, защото над земята се виждат само върхарите на дърветата, пуснали корени по дъното ѝ.

Такова място бе и Ки-пе-та-ки, едно име от езика на чернокраките, означаващо Старицата, защото неговите рязко открояващи се граници от неплодородната равнина имаха форма на клекнала на земята старица.

Слънцето тъкмо изскочи на хоризонта зад гърба ни, когато пред нас се появи тази зелена скуоу. Добрахме се до мястото откъм лявата страна на фигурата, докато пристигането на Винету трябваше да се очаква отдясно. От предпазливост веднъж обиколих цялата Старица. Не се виждаше никаква следа от човешко същество и по едно не толкова стръмно място отведохме конете до дъното на падината, където свалихме пленника от неговия жребец и го вързахме за близкото дърво. Червенокожият наистина бе осаг. Беше се нашарил с бойните цветове и не ни отговори на нито един въпрос.

Сега вече имах време да побъбря с Апаначка за преживелиците му по време на раздялата ни, но предпочетох да изчакам, докато самият той започне да говори за тях. Към човек с такъв характер не биваше да проявявам любопитство. Но моят дебел приятел Хамердал показва по-малко изискани обноски. Веднага, щом се настани на земята, той се обърна към Апаначка с въпроса:

— Чух, че моят червенокож брат е вожд на команчите. Как се е случило така, че е попаднал в плен на осагите?

По лицето на команча се плъзна лека усмивка, но той само посочи с ръка двете си уши.

— Имаше ли борба между теб и тях? — продължи да разпитва нахалният шишко.

Апаначка му отговори със същите движения и гримаси. Тогава Хамердал се обърна към мен:

— Изглежда, не иска да ми отговори. Мистър Шетърхенд, я го попитай ти!

— Пак ще е напразно — отговорих аз. — Нали виждаш, че не може да чува!

При тези думи Дебелия разбра за какво става въпрос. Устата му се разтегли в широка усмивка, чу се лукав смях и после рече:

— Well! Значи и той има дванайсет жени и два пъти по двайсет синове и дъщери като теб?

— Вероятно!

— Тогава ще трябва да внимавам да не оглушея и аз, иначе и тримата няма да можем да чуваме! И бездруго сме достатъчно мълчаливи. Сър, няма ли някаква работа за мен, та да не ми е толкова скучно?

— Има. Изкачи се горе и гледай кога ще се зададе Винету. Много ми се иска предварително да знам, че идва.

— Дали ще знаеш или не, е все едно, но ще ти кажа, когато го видя.

След като Дебелия се отдалечи, Апаначка сметна, че е необходимо да направи поне някаква забележка, за да не би да си създам за него не особено благоприятно мнение. Погледът му се плъзна с презрение по пленника и той каза:

— Синовете на осагите не са истински воители. Те се страхуват от оръжията на по-силните мъже и нападат само невъоръжени хора.

— Нима моят брат е бил невъоръжен? — попитах го аз.

— Да. Имах само един нож, защото ми бе забранено да нося всякакво друго оръжие.

— А-а! Моят брат е тръгнал на път, за да вземе от свещената яткуан^[32]?

— Така е, Апаначка бе избран от Съвета на старейшините, за да отиде на север и да посети свещените глинени находища. Моят брат Шетърхенд знае, че докато съществуват червенокожите мъже, никой воин, изпратен от племето си да донесе яткуан, не трябва да носи друго оръжие освен един нож. Той не се нуждае нито от лък и стрели, нито от пушка и томахок, защото не бива да яде месо, а само растения и плодове и не му се налага да се защитава срещу врагове, тъй като е забранено да се отнасяш враждебно с човек, тръгнал към свещените глинени находища. Никога досега Апаначка не е чувал някой да е нарушил този закон, който е валиден за всички племена. Но тези кучета осагите се покриха с позор, като ме нападнаха и плениха, въпреки че имах само нож и с вампума на калюмета си им доказах, че съм тръгнал на път за онова свещено място.

— Показал си им вампума?

— Да. Те ми го взеха и го хвърлиха в огъня, който го погълна!

— Невероятно! Но подобно нещо никога досега не е ставало! Дори да си им и най-върлият враг, те са длъжни да се отнасят с теб като към гост!

— Уф! Щяха даже да ме убият!

— Когато те заловиха, ти оказа ли съпротива?

— Нима имах право? Ако се бях отбранявал, щеше да се пролее кръвта на мнозина от тях. Но понеже се осланях на моя вампум и на

прастарите закони, които никой досега не се е осмелил да наруши, ги последвах в лагера им доброволно като някое дете. Отсега нататък всеки честен воин, срещнал на пътя си осаг, ще има правото да го заплюе в лицето и...

Той бе прекъснат от Дик Хамердал, който се завърна и ни съобщи, че Винету идва. Искях да изненадам Винету с присъствието на вожда на команчите наиини и затова помолих Апаначка да остане при пленника, а заедно с Дик Хамердал се отправих към другата страна на Ки-пе-та-ки, където трябваше да се появят забелязаните от него хора. Очаквах да видя петима ездаци — Винету, Тресков, Холбърс, Олд Уобъл и Мато Шако, но за мое учудване открих, че между тях имаше още един индианец. Когато се приближиха, различих, че той е вързан на коня си. Значи Винету бе пленил още един човек. Боите по лицето му издаваха, че и той е осаг.

За да не започне апачът тепърва да разузнава из околността, аз излязох от храсталака и заставах така, че непременно да ме види. Той насочи коня си право към мен, после го спря и ме попита:

— Да не би моят брат да е пристигнал тук преди мен, защото му се е случило нещо лошо?

— Не, тук съм защото всичко мина по-бързо и по-добре, отколкото си мислех.

— Тогава нека ни заведе при коня си! Имам да съобщавам нещо много важно на моя брат!

Мато Шако чу тези думи. Забелязах победоносния поглед, който ми хвърли, и затова казах:

— Конете се намират на срещуположната страна, а ние ще лагеруваме ей тук съвсем наблизо.

Проницателният Винету веднага се досети, че става въпрос за нещо, което засега трябва да остане в тайна. Само за секунда ме погледна в очите и после по устните му заигра доволна усмивка. А вождът на осагите с груб тон ми направи следната забележка:

— Поразяващата ръка ще научи какво се е случило и в най-скоро време ще се види принуден да ме освободи!

Не му отговорих и се спуснах в падината. Другите ме последваха, като Хамердал и Холбърс водеха за юздите конете на двамата индианци. Докато яздехме, чух как Дебелия попита своя интимен приятел, Дългуча:

— Пит Холбърс, старий Куне, значи при вас се е случило нещо важно?

— Ако мислиш, че е важно, тогава си отгатнал — гласеше отговорът.

— Дали съм отгатнал или не, е все едно. Във всеки случай не е толкова важно, колкото...

— Стига приказки! — прекъснах го аз. — Тук присъстват хора, които имат думата преди теб.

Хамердал забеляза, че за малко щеше да направи грешка и прекара длан през устата си. Щом стигнахме дъното на падината, отвързахме пленниците от конете, сложихме ги легнали на земята и насядахме край тях. Винету, който не можеше да знае какво криех от враговете ни, тайно ми отправи въпросителен поглед, след което го подканих:

— Нека моят брат ми каже онова важно нещо, което има да ни съобщава!

— Да говоря ли открито?

С този въпрос той целеше да разбере дали можеше да приказва, без да се съобразява с онова, което все още исках да премълча.

— Да — кимнах аз. — Дано не се е случило нещо неприятно!

Стана каквото очаквах. Олд Уобъл се намеси със саркастичен тон:

— Нещо изключително неприятно за теб! Ако мислиш, че все още здраво ни държиш в ръцете си, лъжеш се! Накарай Винету да ти разкаже как стоят нещата!

Апачът превъзмогна гордостта си и презрително отвърна:

— От езика на стария каубой капе отрова. Няма да му попреча да я изплюе срещу нас.

— Да, и тя е такава отрова, която ще ви унищожи до крак, ако незабавно не ни освободите. Това е ясно!

— Дрънкаш празни приказки, за да ни сплашиш! — изсмях се.

— Смей се, смей се! Но щом чуеш какво се случи по време на славното ти отсъствие, смехът ти незабавно ще се изпари. — Той посочи към най-новия ни червенокож пленник и продължи: — Отсъствието на вожда на осагите се сторило на воините му твърде дълго. Ето защо те изпратили този човек при него, за да научи причината за продължителното му забавяне. Той се добрал до горичката, където ни нападناхте, но ние вече сме били на път. Обаче

индианецът проследил дирите ни и открил мястото, където вчера лагерувахме. Все още нищо ли не се досещаш?

— Досещам се само, че е бил пленен.

— Добре! Но едно нещо не знаеш, а именно, че той не е бил сам. С него имало и друг осаг, който се оказал по-умен и по-предпазлив. Та другият избягал и побързал да се върне при своите, за да доведе неколкостотин преследвачи, които вече са по петите ни. Съветвам те незабавно да ни освободиш. Това е най-разумното, което можеш да направиш, защото появи ли се този многоброен отряд осаги и завари ли ни все още ваши пленници, не очаквайте пощада от тях. Ще бъдете пометени тъй, както бурята помита сухите листа по пътя си.

— Дори да допуснем, че всичко е точно така вие все още се намирате в ръцете ни, а пък от вашите осаги няма и следа. Какво ни пречи тогава да постъпим с вас както вятърът със сухите листа?

— Няма да го направиш, защото си твърде добър и твърде милозлив християнин за такава работа и сигурно ще ти мине през главата мисълта, че осагите ще отмъстят ужасно за смъртта ни.

— Тъй ли? Хм-м. Е тогава ще приготвя малка изненада за теб и за Мато Шако.

Прошепнах няколко думи на ухото на Дик Хамердал. Той кимна засмяно, изправи се на крака и се отдалечи. Всички, дори и Винету, макар че с нищо не го издаваше, бяха в напрегнато очакване да видят кого ли щеше да доведе Дебелия. След няколко минути той се завърна, като водеше пленения от нас осаг.

— Уф! — изплашено възкликна Мато Шако.

— All devils! — извика Олд Уобъл. — Та това е... Той сметна за по-уместно да не довърши започнатото изречение. Направих знак на Хамердал да отведе индианеца, защото той можеше, макар и с една дума, да издаде присъствието на Апаначка. След това попитах стария каубой:

— Тора е воинът, който трябваше да доведе стотиците осаги, нали? Все още ли се надяваш, че ще дойдат?

— Върви по дяволите! — изсъска той.

— Уф! — намеси се Мато Шако. — Олд Уобъл съвсем забрави за команча на наините!

— Не съм! — отвърна му каубоят и обръщайки се към мен, добави: — Държа в ръцете си още един коз, който сигурно няма да

можеш да биеш, колкото умен и мъдър да се мислиш!

— Иска ми се да го видя!

— Ще ти помогна! Несъмнено все още с удоволствие си спомняш за Ляно, където имаше честта да...

— ...да бъда обран от теб — прекъснах го аз.

— И това е вярно, макар че исках да кажа нещо друго — разсмая се той. — Там имаше един млад вожд на наините. Та как му беше името?

— Апаначка — отвърнах му, преструвайки се на ни лук ял, ни лук мирисал.

— Йес, Апаначка! Ти много го обичаше, нали?

— Да.

Стария говореше с тон на превъзходство, понеже се чувстваше напълно уверен в себе си, а и аз подех същия тон, защото забелязах, че Апаначка ме улесняваше, влизайки сам в ролята, която бях замислил да му отредя. След като отведе осага, Хамердал не се върна при нас. Вместо него видях как сред храсталаците се появи вожда на наините. Изглежда, бе предположил, че и с него исках да изненадам нашите неприятели и се бе промъкнал насам, без да изчаква да изпратя някой да го повика. Един мой поглед, отправен към Винету, ми издаде, че остроото око на апача също бе открило присъствието на команча.

— Тъй значи! — каза подигравателно Олд Уобъл. — И навярно с това искаш да кажеш, че и до ден-дневен все още гледаш на него като на свой приятел и брат, а?

— Разбира се! Не бих го изоставил в никаква опасност дори и да се наложи да рискувам живота си.

— Хубаво! Случайно съм в състояние да ти кажа, че той се намира в най-голямата опасност, каквато може да има за него — попадна в плен на осагите.

— Не го вярвам.

Олд Уобъл ме гледеше очаквателно, но след отговора ми, последвал тъй бързо с толкова безразличен глас, ме увери припряно:

— Вероятно си мислиш, че нещо те будалкам, а? Тогава попитай този осак, дете Винету снощи го плени! Той ни донесе вестта, която ни зарадва толкова много, колкото сигурно теб ще опечали.

— И тъй, навярно пленяването на Апаначка е онзи коз, който нямало да мога да бия, така ли? Мислиш си, че ще разменим команча

срещу вас, нали?

— Виждаш ли колко мъдър ставаш, когато човек ти отвори очите! Наистина отгатна.

— Тогава ми е направо жал за теб, защото се налага и аз да ти отворя очите, като ти обърна внимание на едно определено място.

— Какво ли ще е това място?

— Ей онзи храст вдясно от теб. Бъди тъй добър да хвърлиш един поглед натам!

Той обърна глава в указаната посока. Апаначка бе чул и разбрал всяка наша дума. Команчът разтвори клоните с ръце, излезе от храстите и се приближи до нас.

— Е? — попитах аз. — У кого е по-силният коз?

Никой не отвърна. Но ето че се разнесе гласът на един човек, който говореше обикновено само когато неговият интимен приятел го попита нещо, и това бе гласът на Дългуча, Пит Холбърс:

— Neigh-day, ама че майтап! Никой няма да бъде нито сменен, нито разменен. Олд Уобъл загуби играта!

Каубоят така скръцна със зъби, че всички го чухме, после тръсна едно ужасно проклятие и с пресекващ от ярост глас ми извика:

— Мръсна, проклета гад! Ти си в съюз с пъкъла и всичките му дяволи! Сигурно си им продал и живота, и душата си, иначе не би могло във всичко тъй да ти върви като по поръчка! Но аз плюя на теб! Така те мразя, както никой никого не е мразил! Чуваш ли, проклет дъчман^[33], запомни го!

— А аз дълбоко те съжалявам — отвърнах му спокойно. — Виждал съм не един и двама окаяни клетници, но най-окаеният от всички си ти! Дано някога Бог прояви поне мъничко от състраданието, което аз изпитвам сега към теб! Това е отговорът ми на твоето проклятие, защото всяко проклятие от устата ти сигурно ще се превърне в благословия за онзи, към когото е отправено. Ти си толкова жалко човешко създание, че всеки, който е принуден да те гледа, усеща как започват да го болят очите. Хайде, обирай си крушите!

Приблжих се до него, разризах ремъците му, а после му обърнах гръб. Ако бях мислил, че бързо ще скочи на крака и веднага ще офейка, то се видях излъган. Чух го да става бавно и спокойно. После усетих дланта му върху рамото ми и с нескрита подигравка в гласа той каза:

— Значи очите те заболяват, щом се наложи да ме погледнеш, а? И затова ли ме освобождаваш? Само не си въобразявай, че в морално отношение стоиш кой знае колко над мен! Ако наистина съществуваше Бог, в когото се хвалиш, че вярваш тъй непоклонливо, то в неговите очи аз стоя не по-долу от теб, иначе той ще се окаже още по-голям негодник, отколкото съм, да речем, аз в твоите очи! Той е създал и теб и мен и ни е пуснал по широкия свят и ако се различаваме, вината не е моя, а неговата. Следователно не към мен, а към него трябва да насочиш възмущението си и ако в действителност съществуват вечен живот и някакъв Страшен съд, което обаче ме кара да се смея, то не Бог трябва да бъде мой съдник, а аз негов, защото той ме е създал такъв — с моите тъй наречени недостатъци и грехове. Тогава сигурно най-сетне ще проумееш, какви детинщини и смехотворни глупости са твоята набожност и богобоязливост! Ти наистина мислиш, че постъпваш тъй от доброта, но към това те подтиква не друго, а съзнанието, което имам и аз, че всъщност никой човек не е добър и никой не е лош, защото вината и за едното и за другото ще носи единствено Бог, откривателят на първородния грях. И тъй, сбогом, проповеднико на любовта и състраданието! Въпреки гламавщината ти сега съм пак много доволен от теб. Но гледай това да не те подлъже да си въобразиш, че ако отново се срещнем, ще разговарям с теб по друг начин освен с куршуми! Тук в саваната няма място за двама ни. Един от нас ще трябва да изчезне и тъй като ти изпитваш ужасен страх от проливане на човешка кръв, при следващата ни среща аз ще ти направя кръвопускане. Същото се отнася и до останалите. Мешърс, сбогом за някой и друг ден! Скоро пак ще се видим!

Разбира се, всички оръжия на пленниците им бяха отнети. Карабината на Олд Уобъл висеше на седлото на коня му, а неговият нож бе затыкнат в пояса на Дик Хамердал. Старият каубой се приближи до Дебелия и протегна ръка, за да си вземе ножа. Но ловецът се отдръпна и рече:

— Какво искаш? Нямах какво да търсиш в пояса ми!

— Искam си ножа! — предизвикателно заяви Олд Уобъл. — Или си имам работа с крадци?

— Внимавай какво дрънка бърбривата ти уста, иначе ще ти фрасна един по муцуната, стари мошенико! Известни са ти законите на

прерията и следователно знаеш кому принадлежат оръжията на пленниците.

— Но аз вече не съм пленник, а свободен човек!

— Дали си свободен или не, хич не ме засяга. Ако Олд Шетърхенд ти е върнал свободата, това още не означава, че непременно ще си получиш обратно и оръжията.

— Тогава задръж ги и бъди проклет, глупав дебелако! Осагите ще ми дадат друг нож!

Той се отправи към коня си, взе пушката от седлото, преметна я през рамо и се наклони да яхне животното. В този миг пред него се изправи Винету, протегна ръка и заповеднически каза:

— Чакай! Дай пушката!

В поведението и изражението на апача имаше нещо толкова неотразимо и покоряващо, че Олд Уобъл се подчини, макар това никак да не беше в характера му. Той пак окачи своята «райфъл» на седлото, но после се извърна към мен и възрази:

— Какво означава това? Нима конят и карабината не са моя собственост?

— Не са — отговори Винету. — Връщайки ти свободата, моят брат Шетърхенд искаше да ти покаже само отвращението, което не може да не изпита кой да е човек от теб. Всички сме съгласни с него, защото, само при мисълта да те докоснем с нож или да ти пратим някой куршум, ни побиват тръпки на ужас. Ние няма да ти отмъщаваме, а ще те предоставим на справедливостта на великия Маниту. Ти щеше да получиш и коня и оръжията си, но тъй като заплаши, че искаш да ни пуснеш кръв, няма да ти върнем нищо друго освен свободата. Сега трябва незабавно да си вървиш. А ако след десетина минути си все още наблизо, ще метнем на врата ти един ремък и ще те обесим на някое от околните дървета. Аз казах! Хау! А сега веднага изчезвай!

Олд Уобъл силно се изсмя, направи дълбок поклон и отвърна:

— Направо думи на крал! Само дето звучат в ушите ми като джафкане на псе! Отивам си, но пак ще се видим!

Той ни обърна гръб, изкатери се нагоре по склона на падината, който поради срутване на това място не беше толкова стръмен и изчезна. Когато след някоя и друга минута от предпазливост го последвах, видях бавно да крачи през равнината по своя особен начин,

като отпуснато се поклащаше, а крайниците му странно потреперваха. Преди време бях уважавал този човек, и то не само заради необикновената му възраст, а и заради славата, която имаше, защото го смятах за храбър и свестен уестман. Но сега и в едното, и в другото отношение мнението ми напълно се бе променило. Дори и да беше добър като човек, като «man of the west»^[34] той бе за нас напълно безполезен. А фактът, че и този път отново го пуснах безнаказано да си върви, не беше толкова резултат на трезво размисляне, колкото последица от моментен емоционален изблик или от завладяло ме чувство на такова отвращение, което не ми позволи да отправя към него нито дума повече.

Винету бе изказал съгласие с поведението ми. Знаех, че Хамердал и Холбърс бяха на съвсем друго мнение, само че не се осмеляваха да ме упрекнат. Но когато се върнах при спътниците си, Тресков, който като юрист и полицаи се почувствува раздразнен от нееднократно проявеното от мен снизхождение, ме посрещна с думите:

— Не ми се сърди, мистър Шетърхенд, но не мога да не те укоря! Няма да говоря от християнска гледна точка, макар че и в този смисъл ти не постъпи правилно, защото и християнството учи, че след всяко злодеяние трябва да последва наказание. Но я се постави на мястото на един криминалист, на един представител на светското правосъдие! Какво би казал той за това, че ти непрекъснато позволяваш на Фред Кътър да офейка, който е такъв изпечен, покварен и непоправим негодник? Този човек е заслужил вече стократно смъртта, дори и ако се вземат предвид само престъпленията му като Изстребител на индианци. И ако ми възразиш, че това нас не ни засяга, то имаме доказателства, че неколкократно се е опитвал да посегне и на твоя и на нашия живот, а и току-що ни заплаши със смърт. Какво да каже един юрист за това, че ти буквално полагаш усилия да го отървеш от заслуженото наказание? Невъзможно ми е да разбера какво основание имаш за подобно поведение.

— Мистър Тресков, аз юрист ли съм? — попитах го в отговор.

— Мисля, че не си.

— Ето виждаш ли! И въпреки това нямам никакво намерение да го отървавам от заслуженото наказание, само че не искам да играя ролята на съдия, а още по-малко пък на палач. Твърдо съм убеден, че вече от дълго време съдбоносният бляскав меч, държан от съвсем

друга, къде-къде по-могъща и по-висша десница, е надвиснал над главата му. Чувствам, че в мен има нещо, на което не мога да се противопоставя и което не ми позволява да изпреваря справедливото Божие правосъдие и ако ти не можеш да разбереш поведението ми, сигурно поне няма да оспориш, че в душата и сърцето на човека има неписани закони, които са по-ненарушими, по-неумолими и по-властни от всички ваши книжни параграфи.

— Възможно е! В това отношение просто не съм тъй чувствителен и тактичен като теб. Само искам да ти обърна внимание на последиците, произтичащи от това, че следваш тези тайнствени душевни и сърдечни закони, които си остават за мен голяма загадка!

— Какви последици? Дай ми някакъв пример!

— Ти помилва Олд Уобъл. Ами какво ще правим с вожда на осагите, неговия съучастник? И той ли ще бъде пуснат на свобода, без да получи каквото и да било наказание?

— Ако ме питате мен — да.

— Тогава мътните ги взели всички твои тъй наречени закони на саваната, които самият ти не признаваш, въпреки че толкова хвалиш тяхната безпримерна строгост!

— Аз съм едва на пето или шесто място уестман, а преди всичко съм християнин. Осагите са били измамени от белите. Искали са чрез планираното нападение да се обезщетят. Според схващанията си те имат пълно оправдание за подобна стъпка. Нима ще накажем Мато Шако единствено заради намеренията му, които изобщо не са осъществени?

— Ти сигурно знаеш, че дори само опитът за извършване на престъпление е наказуем!

— Хм-м, думи на един истински юрист!

— Имам не само правото, но и дълга да съм такъв и те моля също да вземеш предвид моето становище!

— Добре, така да бъде! И тъй, ако допуснем, че още самият опит за извършване на престъпление е наказуем, възниква въпросът, дали намерението на вожда на осагите да нападне фермите и да ни избие е било навлязло вече в стадия на опита?

Той позабави отговора си, а после промърмори:

— Намерение...намерение...опит...може би поне тъй нареченият недовършен опит... хм-м и за него не може да става дума! Мистър

Шетърхенд, я ме остави на мира с тази твоя дребнавост!

— А-а, значи становището ти започва да се разклаща! Кажи ми ясно и определено: самото намерение наказуемо ли е?

— От морална гледна точка да, но от юридическа не!

— Well! Тогава трябва ли да наказваме Мато Шако?

Той се помъчи да се измъкне по някакъв начин, но накрая ядосано извика:

— Ти си най-ужасният адвокат, който може да се изправи срещу някой съдия! Повече не искам да имам нищо общо с тази работа!

— Спокойно, спокойно, мистър Тресков! Аз съм по-строг, отколкото си мислиш. Ако не можем да накажем някого заради намерението му, то аз съм за вземането на такива предпазни мерки, които да си приличат с наказанието като двама братя.

— Това наистина звучи добре! Какво предлагаш?

— Засега все още нищо. Тук не съм единственият, който има право на глас.

— Съвсем вярно! — незабавно се съгласи с мен Дик Хамердал. — Индианецът трябва все пак да получи някаква «отплата». Не си ли на същото мнение, Пит Холбърс, старий Куне?

— Хм-м, ако мислиш, че заслужава да му дръпнем здрав пердах, имаш право, драги Дик — отвърна му Дългуча.

— Тогава нека обсъдим какво ще правим с него! — предложи Тресков, който, придавайки си строг израз на лицето, седна на земята.

Много интересно беше да се наблюдава как Мато Шако сменяше изражението на лицето си, докато следеше разговора ни. Не му се беше изплъзнала нито една наша дума и следователно бе разбрал по какъв начин се бях застъпил за него. Погледът му, отначало толкова мрачен, се бе спрял върху мен вече със съвсем друго, почти дружелюбно изражение. Ясно беше, че изпитваше благодарност към мен. Но това можеше да ми е безразлично, защото когато влязох в спор с Тресков заради него, не го направих от никакви лични чувства. И тъкмо в този момент, когато детективът с толкова сериозен тон ни подкани да седнем да се съвещаваме, вождът на осагите наруши мълчанието си и се обърна към мен с думите:

— След като говориха бледоликите, Поразяващата ръка ще прояви ли готовност да изслуша и мен?

— Говори! — подканих го аз.

— Долових думи, които не мога да разбера, защото са ми чужди. Но затова пък толкоз по-ясно чух как Поразяващата ръка се застъпи за мен, докато другият бледолик беше, против мен. Тъй като Винету, вождът на апачите, не се намеси в спора, ми се струва, че той дава право на своя приятел и брат. Вярно, че и двамата са врагове на васайите, но всички червенокожи и бледолики мъже знаят колко справедливи са тези прочути воини и как постъпват, тъй че аз ги подканям да бъдат справедливи и в дадения случай!

Понеже той замълча и ме погледна така, сякаш очакваше някакъв отговор от мен, аз му заявих:

— Вождът на осагите не се е излъгал. Няма защо да очаква несправедливост от наша страна. Преди всичко му обръщам внимание на това, че не сме врагове на осагите. Ние искаме да живеем в мир с всички червенокожи и бели хора, но ако на пътя ни се изпречи някой, който дори замисля да ни убие, нима и тогава не бива да се защитаваме? И ако ние постъпим точно така и го победим, нима този човек има правото да твърди, че сме негови врагове?

— Вероятно Поразяващата ръка има предвид мен. Но кой всъщност може да каже за себе си, че е бил нападател? Мато Шако, вождът на васайите, иска да попита, за какво и защо бледоликите имат съдии и съдилища?

— Накратко казано, за да раздават правосъдие.

— А нима действително се раздава правосъдие?

— Да.

— Вярва ли Поразяващата ръка на думите си?

— Да. Настина и съдиите са само хора, които могат да сгрешат и затова.

— Уф, уф! — прекъсна ме набързо той. — ... и затова тези съдии грешат винаги, когато става въпрос да се прояви справедливост към червенокожите мъже! Поразяващата ръка и Винету са седели край хиляди лагерни огньове и десет пъти по хиляда са слушали жалбите на червенокожите срещу бледоликите. Няма да повтарям нито една от тези жалби, нито ще прибавя някоя нова към тях, но аз съм вожд на моето племе и следователно имам право да говоря за онова, което е изстрадал народът на васайите и което наскоро пак го сполетя. Колко често сме били лъгани и мамени от бледоликите, без да се намери нито един съдия, пожелал да се смили над нас и да защити законното ни

право! Само преди около една луна отново бе извършена голяма измама спрямо нас, но когато поискахме справедливост, ни се изсмяха в лицето. Как постъпва белият човек, щом някой съдия откаже да му помогне? Той се обръща към друг по-висш съд. А ако и той не му обърне внимание, белият човек сам влиза в ролята на съдия, като линчува противниците си или организира съюзи от хора, наречени комитети, които тайно и незаконно му помагат, когато официално не може да очаква от законите никаква подкрепа. Защо тогава и червенокожият да няма право да постъпва като бледоликия? Вие казвате линч, а ние — отмъщение. Вие казвате комитет, а ние — Съвет на старейшините. Съвсем същото е. Но когато си помогнете сами, говорите за «насилствена справедливост», а когато ние си помогнем сами, това наричате вече грабеж и разбойничество. А всъщност истината гласи следното: бледоликият е почтеният човек, който непрекъснато мами и ограбва червенокожия, а червенокожият е крадецът, разбойникът, от когото белите винаги дерат по две кожи. При това вие непрекъснато говорите за вяра и набожност, за любов и доброта! Наскоро отново ни измамиха с месото, барута и много други неща, които трябваше да получим. Когато отидохме при агента по индианските въпроси, за да го помолим да ни помогне, ни посрещнаха само подигравателно ухилени физиономии и заплашително насочени дула на пушки. Тогава си набавихме месо, барут и олово както можахме, защото тези неща са ни необходими, за да живеем. Преследваха ни и избиха мнозина от нашите воини. Кой е виновен тогава, че сега сме тръгнали да отмъстим за смъртта на воините ни? Кой е изманият и кой измамникът? Кой е ограбеният и кой грабителят? Кой е нападнатият и кой кому е враг? Нека Поразяващата ръка ми даде правилния отговор на тези въпроси!

Той ме погледна очаквателно. Какво можех, какво трябваше да му отговоря като почтен човек? Винету, който досега бе мълчал, ме измъкна от мъчителното ми положение, вземайки думата:

— Винету е върховен вожд на всички племена на апачите. Няма друг вожд, на когото добруването и щастието на неговия народ да му е по-скъпо, отколкото на мен. Онова, което ни каза Мато Шако, не е нищо ново за мен. Самият аз съм го излагал пред бледоликите безброй много пъти... ала без каквото и да било успех! Но нима езерото, където има много хищни риби, всяка риба трябва да живее от месото

на събратята си? Нима всяко животно в гората, където обитават скунксове, непременно трябва да започне да смърди? Защо вождът на осагите не прави никаква разлика? Той иска справедливост, а самият постъпва съвсем несправедливо, като се държи враждебно към хора, които не носят ни най-малка вина за несправедливостта, извършена спрямо него и племето му! Може ли да ни даде за пример един-единствен случай, когато Поразяващата ръка и аз сме ставали неприятели на когото и да било, без преди това да сме били нападнати от него? Нима непрекъснато не е научавал и чувал тъкмо обратното, че щадим дори и най-върлите си врагове, докато все още виждаме някаква възможност за това? А даже и да не го е знаел досега, то се разигра преди малко пред собствените му очи и уши, когато моят приятел и брат Олд Шетърхенд се застъпи за него, въпреки че Мато Шако замисляше да го убие! Онова, което ни каза вождът на осагите, го знаем отдавна и то толкова добре, че не беше необходимо да си хаби думите. Ала, изглежда, той никога досега не е чувал и не знае това, което имам да му казвам аз, а именно, че не бива да извършваш несправедливост, щом ти самият търсиш справедливост! Вождът на осагите бе определил за нас съдбата на кола на мъченията и знае, че сега можем да му вземем и скалпа и живота, но той ще запази и едното и другото. Ще му върнем дори и свободата, макар това да не стане още този ден. Ще отговорим на враждата му с добрина, на жаждата му за кръв с пощада и ако после пак продължава да твърди, че сме врагове на осагите, тогава името му няма да е достойно да бъде изричано от устата на нито един червенокож или бял воин. Преди малко Мато Шако държа дълга реч и аз последвах примера му, макар че не бяха необходими нито неговите, нито моите думи. Аз казах. Хау!

Когато Винету млъкна, настъпи продължителна дълбока тишина. Това не беше само резултат от въздействието на речта му, а се дължеше далеч повече на неговата личност, на начина му да говори и да се изразява. Навярно аз бях единственият сред всички присъстващи, който разбра, че думите му не са отправени само към осага. Те бяха предназначени и за другите и особено за Тресков. Мато Шако лежеше с безизразно лице. По нищо не личеше, дали отговорът на апача му бе направил някакво впечатление. Тресков беше свел очи и сякаш изпаднал в неловко положение, гледайки нейде встрани. Най-сетне той вдигна поглед към мен и продума:

— Мистър Шетърхенд, особени хора сте вие двамата с Винету. Дали на човек му се иска или не, все едно, в крайна сметка се вижда принуден да мисли също като вас. Ако искате да пуснете да си вървят вожда на осагите и двамата му воители, както освободихте и Олд Уобъл, сега аз съм човекът, който няма нищо против! Само се опасявам, че после ще тръгне с бандата си по петите ни, та ако има късмет, в крайна сметка все пак да ни плени.

— Ще изчакаме да видим! Ако правилно те разбирам, вече не смяташ, че е необходимо да правим съвещание, така ли?

— Няма нужда. Постъпи както искаш!

— Well, тогава ще бъда кратък! Чуйте, какво реших в съгласие с Винету! Мато Шако ще язди заедно с нас, докато сметнем, че можем да го освободим. Ще бъде вързан, но ще се отнасяме към него с вниманието, което добрият уестман е длъжен да оказва на вожда на всяко храбро племе. Неговите двама воители са свободни. Нека се върнат при Вара-ту, за да разкажат на осагите какво се е случило. Нека им известят, че бледоликите са предупредени и ако те въпреки това се опитат да нападнат фермите, ние ще застреляме вожда им. Развържете ги!

Това нареждане се отнасяше до Хамердал и Холбърс, които с готовност го изпълниха. Щом двамата осаги се почувстваха свободни, веднага скочиха на крака и понечиха бързо да се втурнат към конете си. Но аз също тъй бързо им попречих:

— Стойте! Няма да яздите до Вара-ту, а ще вървите пеша. Конете и пушките ви ще вземем с нас. Дали ще ви ги върнем, зависи от поведението на Мато Шако. И тъй, тръгвайте и съобщете на братята си, че Поразяващата ръка е бил онзи, който вчера освободи Апаначка, вожда на наините!

Не им беше лесно да изпълнят тази заповед. Погледнаха въпросително към вожда си. Той ги подкани:

— Направете, каквото ви казва Поразяващата ръка! Ако и след това воините на васайите все още се колебаят как да постъпят, нека попитат Хонске Нонпе^[35], на когото предавам командването. Той ще вземе правилно решение!

Докато им даваше тези наставления, аз внимателно наблюдавах лицето му. То бе непроницаемо. Нищо по него не издаваше дали отстъпването на командването щеше да означава за нас по-късно

война, или мир. Двамата освободени индианци се изкатериха нагоре по склона и се отдалечиха по посоката, в която преди малко бе поел и Олд Уобъл. Те вървяха по следите му и можеше да се очаква, че скоро щяха да го настигнат.

Имах няколко причини, за да задържа конете им. Ако язدهа, щяха да стигнат Вара-ту много по-бързо, отколкото ако вървяха пеша и очакваното от нас преследване можеше да започне няколко часа по-рано. Следователно така печелехме време. Освен това като вестоносци, които трябваше да яздят бързо и надалеч, двамата бяха получили много добри коне, а ние се нуждаехме тъкмо от такива животни. И оръжията им можеха да ни бъдат от полза. Апаначка, който както вече споменах бе въоръжен само с един нож, получи пушката на Мато Шако. Засега той се отказа от първоначалното си намерение да язди към свещените глинени находища и реши да ни придружи нагоре към Колорадо. Тъй като почти със сигурност очаквахме, че веднага щом двамата пратеници осведомяха осагите за пленяването на вождата им, те незабавно ще потеглят за Ки-пе-та-ки и оттам ще започнат да ни преследват, за да го освободят, ние не можехме да се бавим повече на това място. Вързахме Мато Шако върху коня му, но доколкото ни позволяваха обстоятелствата го направихме по-внимателно. Пит Холбърс и Тресков яхнаха двата коня на осагите. Другите коне използвахме като товарни животни. Така напуснахме Старицата, където ни бе отредена толкова краткотрайна почивка.

По-нататъшният ни път налагаше да се отдалечим доста от Рипъбликън Ривър, защото тази река извиваше на север по посока към Небраска. Насочихме се право на запад, за да се доберем до Саломън Ривър. При това се намирахме между две опасности. Първата дебнеше пред нас и това бе отрядът на «генерала», от който се надявахме скоро да открием някакви следи, а втората бе зад гърба ни — осагите, чието появяване бе повече от вероятно. Но никоя от тези опасности не бе в състояние да ни разтревожи кой знае колко. Обаче изобщо не подозирахме, че съществува и трета, много по-близка опасност, макар че яздохме право към нея.

За да заблудим осагите, можехме да се отклоним за известно време в южна посока, но от една страна, не се страхувахме от тези индианци, а от друга страна, с подобно заобикаляне щяхме да забавим срещата си със Сигурната ръка повече, отколкото ни се искаше. Ето

защо продължихме да яздим на запад до следобед на следващия ден, когато имахме една среща, която въпреки първоначалното ни намерение все пак ни накара да свърнем на юг.

Срещнахме трима ездаци и от тях научихме, че из местностите, намиращи се точно пред нас, се е разпръснала многобройна банда трампове^[36]. Тримата мъже попаднали в ръцете на една част от шайката и били изцяло ограбени. Единият от тях ми показва не съвсем безопасна огнестрелна рана в бедрото си, получена при схватката с тях. Който е чувал за трамповете или дори е имал възможност лично да ги опознае, той сигурно ще разбере защо нямахме желание да се срещаме с подобни хора, от които всеки свестен уестман бяга като от чума, понеже смята за позор да мери сили с тях. Както най-сръчният и елегантен рапирист не може да излезе срещу вилата за сено на грубия и як селски ратай, тъй и всеки честен прериен ловец внимава да не застава срещу тези типове, завинаги отритнати от обществото. Но той постъпва така не от страх, а защото изпитва отвращение от подлия им начин на действие.

Същото направихме и ние. Взехме бързо решение и свърнахме на юг. Още привечер се прехвърлихме през северния ръкав на Саломън Ривър, на чийто десен бряг спряхме да пренощуваме.

Тук Апаначка наруши досегашното си мълчание и ми разказа преживелиците си след раздялата ни в Ляно Естакадо, както вече се спомена, ездата му с Олд Шуърхенд до форт Теръл не бе имала никакъв успех, защото там те не намерили търсения от тях Дан Етърс. Във форта изобщо нямало нито един човек, който някога да е чувал това име, а камо ли лично да познава собственика му. След като Апаначка свърши разказа си, аз се обадох:

— Значи тогавашното ми предвиждане е излязло вярно. Нямах никакво доверие в тъй наречения «генерал». Имах чувството, че той нарочно искаше да изпрати Сигурната ръка по лъжливите дири на този Етърс. С това той преследваше някаква определена цел, която за съжаление не успях да отгатна. Струваше ми се, сякаш отношенията между Сигурната ръка и Етърс му бяха много по-добре известни, отколкото си личеше от сдържаното му поведение. Обърнах внимание на нашия приятел върху подозренията си, но той не ми повярва. Разговарял ли е поверително белият ловец с моя червенокож брат Апаначка по този въпрос?

— Не.

— Не е ли казвал нито дума защо толкова ревностно търси Дан Етърс?

— Никога.

— И тъй после сте се разделили край Рио Пекос и ти си се завърнал при твоето племе, нали?

— Да. Отправих се към Каам-кулано.

— Където майка ти сигурно те е посрещнала с радост.

— В първия момент ме позна и ме прие с голяма любов, но после духът ѝ отново я напусна — отвърна той, като бързо изпадна в тъжно настроение.

Въпреки това, без да се съобразявам с чувствата му, попитах:

— А спомняш ли си все още думите, които навремето чух от нея?

— Знам ги. Тя непрекъснато ги повтаря.

— Вярваш ли и до ден-днешен, че това са думи от индианските жречески заклинания?

— Да.

— А аз никога не съм го вярвал, не го вярвам и сега. В нейния дух оживяват образи и картини на лица и събития, които не могат да придобият по-ясни очертания. Никога ли не си забелязвал у нея някой миг на просветление?

— Никога. Рядко съм бил заедно с нея, защото скоро след завръщането си бяхме принудени да се разделим. Воините на наините и особено Вупа-Умуги не можаха да ми простят, че моят бял брат Шетърхенд ме е сметнал за достоен да изпуша с него лулата на приятелството и верността. Направиха живота ми в Долината на зайците непоносим и затова си тръгнах.

— Къде отиде?

При племето на команчите похоними.

— Те веднага ли приеха моя брат?

— Уф! Вярно че съм най-младият вожд на наините, но досега не се е намерил нито един воин, който да ме победи. Ето защо, когато мъжете на похонимите седнаха да се съвещават дали да ме приемат или не, никой не надигна глас срещу мен. Сега съм върховен вожд на това племе.

— Радвам се да го чуя, защото те обикнах. Не можа ли да измъкнеш майка си от наините и да я отведеш със себе си?

— Опитях се, но мъжът ѝ не позволи.

— Жрецът ли? Ти не го наричаш свой баща, а неин мъж. Още навремето ми направи впечатление, че не го обичаш.

— Не можа да спечели сърцето ми и сега го мразя, защото отказа да пусне с мен жената, която ме е родила.

— Знаеш ли със сигурност, че тя е твоя майка?

Той ми хвърли изненадан поглед и продума:

— Защо ми задаваш такъв въпрос? Убеден съм, че моят брат Шетърхенд никога не казва нещо, за което няма основание. Всичко, каквото прави или говори, е обмислено преди това от него най-обстойно. Ето защо той сигурно има причина да ме пита такива странни неща.

— Наистина имам причина, но тя не е плод на премисляне, а резултат на един вътрешен глас, който и по-рано долавях в себе си, а го чувам все още и до ден-дневен. Ще ми отговори ли моят брат Апаначка?

— Щом ме пита Поразяващата ръка, ще отговоря, макар и да не схващам каква цел преследва. Жената за която говорим, е моя майка. Никога не съм се съмнявал в това и я обичам.

— А тя действително ли е жена на жреца?

Той отвърна с глас, в който личеше учудване:

— И този въпрос не го разбирам. Откакто се помня, всички са смятали двамата за мъж и жена.

— А ти убеден ли си, че той е твой баща?

— Винаги са ми казвали, че ми е баща.

— И самият той ли? Размисли добре!

Команчът сведе глава, помълча известно време, после с рязко движение отново вдигна поглед към мен и каза:

— Уф! Сега за първи път ми прави впечатление, че никога, нито един-единствен път той не ме е нарекъл итуе.

— Но майка ти ти е казвала нертуа, нали?

— И тя не е.

Думите за «син» при повечето индиански племена са различни според това, дали се употребяват от бащата, или от майката. В дадения случай итуе се използва от бащата, а нертуа от майката. Апаначка продължи:

— И двамата винаги се обръщаха към мен с уносо^[37].

Единствено майка ми ме наричаше от време на време нертуа, но само когато говореше с други хора за мен.

— Странно, извънредно странно! Искам да разбера само още дали той имаше навик да я нарича и-вуετε, а тя него — и-воушингва^[38].

Апаначка пак се замисли минута-две, а после отговори:

— Струва ми се, че когато бях малко дете, те се обръщаха така един към друг, но отдавна вече не съм чувал тези думи от устата им.

— Значи от онова време те употребяват само думите тибо така и тибо вете, нали?

— Да.

— И ти смяташ тези думи за жречески заклинания?

— Да. Баща ми винаги е казвал, че са заклинания. И сигурно е така, защото нито един червенокож или бледалик не знае какво означава думата тибо. Или може би моят брат Шетърхенд знае?

Обаче и аз не знаех. Наистина, неволно мисълта ми ме наведе на френските имена Thibaut и Thibault (Тибо), но все пак ми се струваше прекалено смело да търся връзка между тях и почти еднакво звучащата дума «тибо». Тъкмо се канех да отговоря в този смисъл, когато еднакво бързо и едновременно бях изпреварен от двама души, които не бяха обърнали внимание на първата част от разговора ни, но затова пък щом чуха от мен имената Тибо така и Тибо вете, проявиха толкова по-силно любопитство.

Сигурно читателите си спомнят, че навремето в Ляно Естакадо обещах на Апаначка пред никого да не споменавам тези тайнствени думи. Спазвах обещанието си толкова съвестно, че не бях проговорил дори и пред Винету. Ето защо не бе малко учудването ми, когато той се намеси:

— Тибо така и Тибо вете? Чувал съм тези имена!

Явно той имаше да добави и още нещо, но тъкмо тогава и вождът на осагите извика:

— Познавам Тибо така и Тибо вете! Те бяха в лагера на васайите и ни откраднаха много кожи и най-добрите коне!

Апаначка бе не по-малко изненадан от мен. Той се обърна най-напред към Винету:

— Откъде вождът на апачите знае тези думи? Да не би да е бил в лагера на наините, без да съм разбрал?

— Не, но Инчу-чуна, моят баща, е срещал един мъж и една жена, които са се казвали Тибо така и Тибо вете. Той бил бледолик, а тя индианка.

— Къде ги е срещнал? Къде е било това?

— Там където свършва Ляно Естакадо. Както те, тъй и конете им, били полумъртви от жажда и изтощение, а жената носела малко момченце, загърнато в шала й. Баща ми, вождът на апачите, се заел да им помогне и ги завел до най-близкия поток, за да се напият с вода и да ги нахрани, където останали, докато се съвзели. После поискал да ги придружи до най-близкото селище на бледоликите, но те го помолили да им каже къде могат да намерят команчите. Яздил заедно с тях два дни, докато открил следи от команчите. Но понеже тези индианци били негови смъртни врагове, бил принуден да се върне. Той оставил на жената и мъжа месо и една кратуна пълна с вода и им дал толкова подробни напътствия, че съвсем сигурно да намерят команчите.

— Кога се е случило това?

— Отдавна, когато бях още малко момче.

— Какво друго може да ни каже моят брат за тази двойка и детето им?

— Жената си била загубила душата. Приказвала несвързано, а където имало храсти, тя вземала едно клонче и го увивала около главата си. Това е всичко, което съм чул от баща си за тази негова среща.

С движение на ръката апачът потвърди, че няма какво друго да каже и отново потъна в мълчание. Тогава Мато Шако нетърпеливо взе думата:

— Но аз мога да добавя още нещо. За тези крадци знам повече, отколкото може да знае Винету, вождът на апачите!

Апаначка понечи да протестира, но аз му направих знак да мълчи. Нямах съмнение, че той е бил онова малко момченце и тъй като мъжът и жената, смятани за негови родители, бяха обвинени от осага в кражба, се опитах да предотвратя някоя още по-голяма обида, която можеше да се очаква от негова страна и затова го изпреварих:

— Нека Мато Шако, вождът на осагите, ни разкаже какво знае за мъжа и жената, за които става въпрос! Вероятно няма да чуем нищо добро.

— Поразяващата ръка има право, не е нищо добро — кимна той. — Може би той познава един мъж на име Ралър, който е сред бледоликите онова, което те наричат офицер.

— Не познавам офицер с такова име.

— Тогава се потвърждават моите по-късни подозрения, че на времето ни е казал лъжливо име и е дошъл при нас само с намерението да ни измами. Търсихме го навсякъде. Бях дори във фортовете и в големите градове на бледоликите, за да разпитвам за него, но никъде не чух да има офицер с името Ралър.

— Вероятни са две възможности: или е бил офицер и не се е казвал Ралър, или това му е истинското име, но не е бил офицер. Какво е търсил при воините на осагите?

— Дойде при нас съвсем сам. Носеше облеклото на офицерите и ни каза, че бил пратеник на Великия бял баща в Уошингтън. Наскоро бил избран нов бял баща, който изпращал този офицер при нас, за да ни предаде, че той обичал червенокожите мъже, желаел да живее с тях в мир и щял да се грижи за тях по-добре, отколкото всички предишни бели бащи, които не били добри и честни към индианците. Това много се хареса на воините на осагите. Те приеха пратеника като приятел и брат и се отнасяха към него с по-голямо внимание и страхопочитание, отколкото към своя най-възрастен и най-велик вожд. Офицерът сключи с тях договор — те трябваше да му доставят кожи, срещу които им обещавахе хубави оръжия, барут, олово, ножове и томахоки, готово облекло, а също и разкошни дрехи и украшения за жените. Даде им срок от две седмици, за да обмислят договора, яхна коня си и замина. Завърна се още преди да изтече уговореното време, като доведе със себе си друг бял мъж и една много красива, млада индианка с малко момченце. Ръката на бледоликия бе превързана през врата. Беше ранен от куршум, но прегледът на раната показва, че тя бързо заздравява. Младата жена бе негова скуоу, а момченцето — негов син. Но красивото тяло на жената беше празно, защото духът ѝ го беше напуснал. Тя все споменавахе думите Тибо така и Тибо вете и увиваше клонки около главата си. Понякога говореше и за някакъв Вава Дерик. Не знаехме, какво искаше да каже, а и бледоликият, чиято скуоу бе тя, ни заяви, че не разбирал приказките ѝ. Племето ни ги прие, като че бяха брат и сестра на васайите. После Ралър отново пое нанякъде.

Тук Мато Шако направи малка пауза. Използвах я, за да го попитам:

— В какви отношения бяха двамата бледолики? Можеше ли от тях да се заключи дали са приятели, или пък само обикновени познати?

— Пред очите на други хора се държаха като приятели, но когато си мислеха, че никой не ги наблюдава, се караха.

— А да имаше раненият някакъв белег или особеност по тялото си?

— Той не, обаче офицерът, който се казваше Ралър, имаше — липсваха му два зъба.

— На кое място? — попитах бързо аз.

— На горната челюст от предните зъби — отдясно един и отляво един.

— Ха! Етърс! — възкликнах аз.

— Уф! Бил е Дан Етърс! — обади се и иначе толкова мълчаливият Винету.

— Етърс ли? — попита вождът на осагите. — Струва ми се, че никога не съм чувал това име. Така ли се е казвал мъжът?

— Вероятно първоначално е имал друго име. Бил е или все още е голям престъпник, сменил е много лъжливи имена. Ами как се обръщаше той към другия, към ранения бледолик, когато искаше да го заговори или повика?

— Когато помежду им нямаше разногласия, той го наричаше Лоте, но щом мислеха, че са сами и започнеха да се карат, много често в гнева си се обръщаше към него с Е-ка-мо-те.

— Не се ли лъжеш? Дали вождът на осагите е запомнил добре двете имена? Дали през продължителното време, изтекло оттогава, не са се променили в паметта му?

— Уф! — възкликна той. — Мато Шако има навика така да запомня имената на хората, които мрази, че чак до смъртта му да останат непроменени в главата му.

Неволно опрях лакът на коляното си и подпрях с длан глава. Беше ми хрумнала една мисъл — дръзка и все пак толкова близка до ума. Поколебах се гласно да я изразя. Винету ме погледна, по устните му заигра усмивка и после каза:

— Нека моите братя внимателно огледат Поразяващата ръка! Открие ли някоя важна диря, винаги изглежда така.

Изобщо не мисля, че съм имал особено умно изражение. Напротив, известно ми е, че когато «душата се оттегли за размишления», обикновено правя доста глуповата физиономия. Навярно Дик Хамердал бе на същото мнение, тъй като по повод забележката на Винету каза:

— Изглежда в случая е тъкмо обратното — мистър Шетърхенд има такъв вид, сякаш не само че не е намерил важната диря, ами току-що безнадеждно я е изгубил. Не мислиш ли и ти така, Пит Холбърс, старий Куне?

По своя безизразен начин Дългуча взе моята страна:

— Хм-м! — измърмори той. — Ако мислиш, че на лицето ти е изписан по-мъдър израз, отколкото на неговото, тогава си същинска рогата жаба, която си въобразява, че има божествен лик!

— Мълчи! — сопна му се Дебелия. — Какво ли разбираш ти от божества и от техните ликове? Да ме сравняваш мен с рогата жаба! Та това е обида на височайша особа, за която би трябвало да ти тръснат поне десет години Eastern pnitentiary^[39]!

— Ти мълчи! — отвърна му Пит Холбърс. — Не аз, ами ти се провини в обида на височайша особа, като обърка собственото си лице с лицето на Олд Шетърхенд. Не той, а ти изглеждаш точно така, сякаш не само си изгубил някаква диря, ами изобщо никога не можеш да намериш каквато и да било следа. Вярно, че си ми приятел, но дори и на теб не бих разрешил безнаказано да обиждаш мистър Шетърхенд!

Възнаградих го с благодарствен поглед, макар че не взех насериозно думите на Дик Хамердал. После, обръщайки се към Винету и Мато Шако, казах:

— Вероятно се заблуждавам, но ми хрумна една мисъл, която не ми се иска да отхвърля, без да проверя дали е състоятелна, или не. Струва ми се, че вече знам, какво означава тайнствената дума «тибо». Всичко зависи само от това, дали вождът на осагите правилно е запомнил двете имена, които спомена преди малко. Първото беше Лоте. Поради особеностите на родния си език Мато Шако не произнася «Л» и «Р» съвсем ясно. Вероятно има предвид думата «Лотер», която е едно френско собствено име.

— Да, да! — прекъсна ме осагът. — Тъй, точно тъй звучеше името, когато го изговаряше Ралър.

— Добре! Тогава второто име Е-ка-мо-те сигурно представлява френската дума «ескамотьор», която означава джъглър, фокусник, човек, който притежава голяма сръчност и по неразбираем начин може да кара различни предмети да изчезват и пак да се появяват.

— Уф, уф, уф! — възкликна Мато Шако. — Поразяващата ръка е попаднал на вярната диря!

— Наистина ли? — попитах зарадвано. — Нима раненият бледолик е имал навремето глупостта да развлича осагите с подобни номера?

— Да, правеше го. Всичко, каквото си поискаше, можеше да накара да се появи и да изчезне. Ние го смятахме за такъв голям магьосник, какъвто не бе възможно да се намери при нито едно индианско племе. Всички мъже и жени, всички момчета и момичета с удивление, а често и с ужас гледаха умението му.

— Добре! Тогава ще напомня на вожда на апачите за един човек, за когото той е чувал да се говори. И в мое, и в негово присъствие неведнъж са разказвали за някакъв на времето много прочут, но после внезапно безследно изчезнал «ескамотьор», за чието изкуство и номера хората твърдяха, че били несравними и направо недостижими. Както сигурно ще си спомни и Винету, той бе наричан не как да е, а мистър Лотер, the king of the conjurers^[40].

— Уф! — възкликна апачът. — Нееднократно сме чували да се говори за него, както във фортовете, тъй и край лагерните огньове.

— А спомня ли си все още моят брат, защо този човек бе принуден да изчезне безследно?

— Да. Беше правил фалшиви пари, страшно много фалшиви пари и когато решиха да го задържат, застреля двама полицаи, а един рани.

— И не само това! — намеси се Тресков. — Макар и да не го познавам лично, подробно съм запознат със случая, споменаван често в нашите служебни кръгове, защото бе изключително поучителен за всеки полицай. Този Лотер непрекъснато се измъкваше от преследвачите си толкова сръчно и умело, извършвайки все нови и нови убийства, че неговият случай непременно трябваше да послужи като поука за хората ни в тяхното обучение. Не помня от коя френска колония произхождаше, където също не биваше вече да се мярка. Ако не се лъжа, беше креол от Мартиника и за последен път го бяха виждали в Бентс Форт на Арканзас.

— Всичко съвпада. Ще видите, че по-нататък още по-добре ще съвпадне! — казах аз. — Лотер е било само собственото му име. Често се случва подобни хора да изберат собственото си име за псевдоним. Мистър Тресков, кажи ми дали не можеш да си спомниш и фамилното му име!

— Казваше се...казваше се...хм, как ли се казваше? Също беше някакво чисто френско име и ако... аха, ето че се сетих! Казваше се Лотер Тибо и...мътните го взели! Ами тогава вече имаме и това «Тибо», което както преди малко чух, напразно търсите толкова дълго!

— Да, имаме го! «Така» означава мъж, а «вете» е жена. Тибо така и Тибо вете са господин и госпожа Тибо. Когато споменавахме цялото си име, жената на жреца казваше: Тибо вете елен. Подозирам какво означава това «Елен».

— Да не би да е собственото име Елен?

— Възможно. Ако в умопомрачението си жената на жреца не си въобразява, че е някоя друга жена, а е истинската Тибо вете елен, тогава тя е покръстена индианка от племето моки.

— Защо пък от моки?

— Защото тя споменава за своя «вава», тоест брат Дерик. А «така», «вете» и «вава» са думи от езика на моките. Тибо така е бил прочут фокусник и изчезнал сред индианците, защото никъде при белите не бивало да се мярка повече. На него, на ловкия ескамотьор, сигурно е било лесно да стане жрец на червенокожите и да си спечели голям авторитет сред тях.

— Ами цветът на кожата, този индиански цвят?

— Pshaw! Просто дреболия за един толкова изкусен фокусник! Вече съм почти убеден, че Тибо така и Тибо вете не са мъж и жена. А дори и да са женени, въпреки това поне мога да твърдя, че Апаначка не е син на двамата, поне не е син на фокусника, който никога не се е отнасял към него като със собствено дете.

Команчът следеше заключенията ни с най-голямо внимание. От само себе си се разбираше, че всяка дума бе за него от огромно значение. По лицето му личеше как в душата му се бореха и сменяха най-противоречиви чувства. Много по-малко го засягаше това, че бе възможно фокусникът да не му е баща и на всичко отгоре да е голям престъпник, отколкото фактът, че исках да му отнема майката. Виждах

как в него напираше желанието да ми възрази и затова му направих благонамерен знак да мълчи и отново се обърнах към Мато Шако:

— Ние прекъснахме вожда на осагите и сега го молим да продължи разказа си. Бледоликият, който се е наричал Ралър, не е спазил склучения с вас договор, нали?

— Не го спази, защото е лъжец като всички бледолики с изключение на Олд Шетърхенд и още шепа други хора. Но воините на васайите удържаха думата си. Те отидоха до ямите, където складираат и пазят кожата, добити по време на лов и му ги донесоха в своя лагер.

— Къде се намираха вигвамите ви тогава?

— Край реката, наричана от белите Арканзас.

— Аха! За последен път Тибо се е мернал именно край Арканзас. Очебийно съвпадение! Много ли бяха кожата?

— Много, страшно много вързопи! Напълнихме една огромна лодка. Направихме я за бледоликия от върлини и кожи. Само лисичите кожи бяха далеч повече от десет пъти по десет вързоп, всеки вързоп по десет долара. Да оставим настрана другите кожи, които, общо взето, струваха далеч повече от лисичите.

— Толкова голямо количество? Но на него не му е било възможно да ги откара надалеч, а сигурно е бил принуден скоро да ги продаде. Къде се канеше да ги занесе?

— Във форт Додж.

— Аха! Той е разположен край Арканзас, там където големият и много оживен път за Симарън^[41] пресича реката. Оттам минават много хора и винаги се намират търговци на кожи със значителни капитали, които по всяко време могат да платят такава сума. Но във форта има и многочислен гарнизон. А това че Тибо изобщо е дръзнал да се отпрати натам след извършването на подобна измама, е такова нахалство, което няма равно на себе си. Проявили сте голяма непредпазливост, като сте му поверили тази стока. Предполагам, че не сте го оставили да тръгне без придружители от вашето племе.

— Поразяващата ръка позна. Тъй като бледоликият беше пратеник на Великия бял баща, ние не сметнахме, че ще проявим непредпазливост, ако му се доверим. Просто нямаше как да не му повярваме и да не му се доверим, още повече че той сам ни подкани да го придружим до форт Додж, където щеше да ни заплати кожата с други стоки.

— Колко осаги тръгнаха с него?

— Шестима. И аз самият бях между тях.

— Имаше ли в лодката място за толкова много хора?

— Едва ли! Той взе в лодката двама души, за да му помагат в гребането. Другите четирима трябваше да го следват на коне по брега на реката. За да не изостанат от бързо плаващата лодка, се наложи да бъдат избрани най-добрите коне.

— Колко хитро скроено! Убеден съм, че е бил хвърлил око и на конете!

— Поразяващата ръка пак отгатна истината. Това стана по времето, когато реката има много вода и силно течение. Ето защо лодката достигна форта един ден по-рано от нашите коне. Ние дойдохме толкова късно вечерта, че влязохме във форта малко преди да затворят голямата му порта. Оставихме конете навън с двама пазачи. След затварянето на портата, не биваше повече да излизаме от форта. Ралър ни даде храна и толкова огнена вода, колкото поискахме. Пихме докато заспахме. Събудихме се чак когато настъпи вечерта на следващия ден. Ралър беше заминал. Другият бледолик със своята скуоу и детето също беше заминал. Нашите коне ги нямаше, а с тях бяха изчезнали и двамата воители, които трябваше да ги пазят. Когато разпитахме, узнахме, че Ралър продал кожата още преди пристигането ни. След като огнената вода ни приспала, той накара да отворят портата, измъкнал се заедно с другия бледолик, жената и детето и повече никой не го видял. Ето че пак бе настанала нощ, тъй че не можехме да търсим следите му. Бяхме много разгневени и си поискахме кожата, които все още бяха в лодката на брега. Войниците и другите бледолици ни се изсмяха. Това ни докара до още по-голяма ярост и затова ни затвориха и ни освободиха едва след три дни, като през това време не ни дадоха нито храна, нито вода. Следите на негодниците бяха вече заличени. Въпреки всичко започнахме да търсим наоколо и в храсталака на речния бряг открихме труповете на двамата воители, останали да пазят конете. Били са убити с ножове пред форта, а после са ги завлекли до онова място, за да ги скрият.

— Съобщихте ли във форта за убийството?

— Съобщихме, но не ни пушнаха да влезем. Заплашиха ни, че ако се осмелим да минем през портата, пак щели да ни затворят. Каквото бяхме добили от лова през цялата година, отиде на вятъра. Загубихме

двама воини и най-добрите си коне. Вместо да ни се окаже помощта, за която помолихме, началството на бледоликите искаше да ни затвори. Убиецът и мошеникът Ралър не бил пратеник на белия баща, но понеже нямахме коне, а и три дни стояхме затворени, ни беше невъзможно да го преследваме и накажем. Това е справедливостта на бледоликите, които само говорят за любов, доброта, мир и помирение и наричат себе си християни, а нас езичници! Поразяващата ръка вече знае какво имах да казвам за Тибо така и Тибо вете.

Като бял бях принуден да се въздържа от какъвто и да било коментар на разказаното от Мато Шако. Можех да му дам само най-общ и безсъдържателен отговор:

— Вождът на осагите е чувал вече, че не смятам никоя раса за по-добра от другите. Сред всички народи и във всички страни има добри и лоши хора. А Мато Шако не е ли срещал по-късно отново някой от тези двама бледолики?

— Не. От онова време днес за пръв път пак чух имената Тибо така и Тибо вете. Навсякъде непрестанно търсихме мъжа с двата липсващи зъба, но въпросите и издирванията ни останаха напразни. Междувременно изминаха над двайсет лета и зими и затова помислихме, че е умрял. Но ако смъртта все още не го е сполетяла, аз моля великия Маниту да го доведе право в ръцете ни, защото Маниту е добър и справедлив. Обаче бледоликите не са такива, макар че се наричат негови любими чеда.

Настъпи продължително мълчание, понеже всеки от нас, белите, чувстваше, че не е в състояние да възрази срещу обвинението на осага, а още по-малко пък да го опровергае. Ако някога съм изпадал в затруднено положение, това е било, когато съм бил принуден мълчаливо да понеса упреците, отправени към бялата раса от представители на други националности. Всичко каквото може да се възрази срещу тях, не би имало никакъв успех, поне не веднага, в самия момент. Най-добрият начин, по който е възможно да се постъпи в случая, е със собственото си поведение да дадеш доказателство, че подобни обвинения не засягат поне собствената ти личност. Ако всеки започне да постъпва така, скоро тези обвинителни гласове сигурно ще замлъкнат.

Току-що приключилият разговор несъмнено засягаше от всички нас най-много Апаначка. Вероятно той имаше много въпроси и

възражения, но след моя знак се бе показал достатъчно умен да мълчи. Не беше разумно пред Мато Шако да се разкриват близките отношения между Апаначка и Тибо така още по-подробно, отколкото това бе станало вече. И бездруго изпитвах голямо задоволство, че осажът още не се беше сетил да разпита за връзката между Тибо така и жреца на команчите.

Що се отнася до Ралър, мнимия пратеник на «Великия бял баща», у мен започна да се заражда едно смътно подозрение, чието основание все пак ми се струваше съмнително. И тъй, въздържах се да засегна този въпрос, макар от опит да знаех, че с подобни на пръв поглед безпочвени предположения и неволни мисловни връзки често улучвах истината.

Когато Мато Шако спомена, че Ралър, се представял за офицер, изведнъж се сетих за «генерала», Дъглас. Нямах никаква основателна причина да поставям тези две лица в толкова тясна връзка. И двамата бяха престъпници. Незаконно си бяха присвоили офицерски чин. Това бе всичко, съвсем недостатъчно, за да може да се приеме, че са едно и също лице и въпреки това в съзнанието ми, в моите представи те постепенно тъй се преплетоха, че най-сетне не представляваха две отделни фигури, а се сляха в едно. Душевният свят на човека е богат на тайнствени закони, сили и явления, чиито въздействия ние често отминаваме, без каквото и да било внимание. Но който толкова често е седял и си е блъскал главата над своите книги като мен, който толкова нощи е прекарвал в самовглъбяване под шумнатия покрив на девствената гора или под откритото небе на пустинята или саваната, той се научава да се вслушва в своя вътрешен глас и свиква да му се доверява и то съвсем заслужено.

От само себе си се разбира, че всички тези лица поставих в най-тясна връзка със Сигурната ръка. Несъмнено той стоеше във фокуса на тайната и макар все още да не знаеше, държеше в ръцете си ключа за разгадаването ѝ. Затова реших засега да запазя за себе си моите подозрения и да ги изкажа едва след срещата ни с него. Та нали бяхме по петите му и вероятно скоро щяхме да го догоним.

След като си легнахме, тези мисли ме занимаваха още дълго, преди да заспя. Рано сутринта, когато отново тръгнахме на път, те бяха придобили в съзнанието ми съвсем ясен порядък и за мен оставаше открит само въпросът, кой може да е Вава Дерик.

Местността, през която минавахме, бе съвсем гола. Намирахме се между северния и южния ръкав на река Саломън и яздехме през прерия, покрита с бизонска трева. Следобед се приближихме до южния ръкав и съзряхме самотен конник, който далеч пред нас пресичаше пътя ни, идвайки от север. Веднага спряхме и слязохме от конете, за да не му дадем възможност да ни види. Обаче той ни беше вече забелязал и насочи коня си към нас. Ето защо ние отново се метнахме на седлата и тръгнахме срещу него.

Когато се приближихме на разстояние, което ни позволяваше добре да го огледаме, се оказа, че е бял. Щом откри, че групата ни се състои от хора с различен цвят на кожата, той се стъписа и спря, защото това обстоятелство винаги може да събуди подозрения. С готова за стрелба пушка в ръце той очаквателно ни оглеждаше. След като се приближихме на около трийсетина конски дължини, мъжът се прицели с пушката в нас и ни подкани да спрем, иначе щял да стреля. Тази заплаха беше нещо примамливо за нашия дебелак Хамердал. Като че напук той смуши кобилата си да продължи и през смях подвикна на непознатия:

— Сър, я стига глупави шеги! Или действително си въобразявате, че ще се изплашим от това старо желязо в ръцете ви? Я го свалете и бъдете по-кротък. Тогава и ние ще ви отговорим със същото!

Пълното закръглено лице на дебелака наистина излъчваше такава дружелюбност, на която явно не можаха да устоят нито ездачът, нито конят му, животното весело изцвили, а човекът отпусна ръце и отговори:

— Мога да ви направя тази услуга. Впрочем засега за вас не си въобразявам абсолютно нищо — нито добро, нито лошо, макар сигурно ще признаете, че имам пълно основание да ви подозирам.

— Да ни подозирате? Защо?

— Мястото на белите не е при червенокожите и ако някой път човек види, че тези два цвята добре се понасят, обикновено после трябва да плаща за това зрелище.

— Добре се понасят ли? Та нима не забелязвате, че единият от индианците е пленник?

— Толкоз по-лошо, че не сте завързали и другия с няколко ремъка. Пленникът ми прилича на примамка, която е само за да подлъгва хората!

— Дали ще се подлъжете или не, ни е все едно, но току-така няма да се отървете от нас. Искаме да знаем кой сте и с каква цел сте възседнали коня си и се разхождате из тази хубава прерия.

— Да се разхождам ли? Благодаря! Пътуването ми никак не беше приятно. Но преди да ви дам сведения, искам първо да знам кои сте вие!

— Тъй значи! Веднага съм готов най-покорно да ви услужа! — И като започна да ни посочва поред, той продължи: — Аз съм императорът на Бразилия, сигурно вече сте го разбрали по външността ми. Свободният индианец е единият от тримата влхви, от които както е известно първият е бил бял, вторият червенокож, а третият чернокож. Значи този тук ще да е вторият. Мъжът с голямата и малката пушка — при тези думи той посочи към мен, — е Билеам^[42], който навярно скоро ще ви накара да проговорите. Белият до него — той имаше предвид Тресков, е омагьосан принц от Мароко, а редом с него виждате придворния му шут...

Тъй като при думата «придворен шут», той посочи към Пит Холбърс, Дългуча енергично го прекъсна:

— Много дрънкаш, стар присмехулнико! Държиш се така, сякаш се намиращ пред някаква менажерия и имаш за задача да покажеш зверовете й на този непознат!

— Зверове или не, е все едно. Пит Холбърс, старий Куне, ти да не би да си на мнение, че трябва да му кажа имената ви? В такъв случай зле познаваш и мен, и законите на Запада. Този мъж е сам, а ние сме цял отряд. Следователно той трябва пръв да отговаря, а не ние и ако не го стори незабавно, ще му направя дупка в корема с пушката си или просто ще го прегазя с кобилата.

Разбира се, Дебелия не говореше сериозно. Не знам дали непознатия взе думите му на шега, или не, но той хвърли презрителен поглед към старата кобила на Хамердал, чиято козина беше опадала и след като гръмко се изсмя, каза:

— Lack-a-day^[43]! С тази скапана коза ли ще бъда прегазен? Та на нея веднага ще й се разпаднат всички кости. Я се опитайте! Come on!

Дебелия толкова много държеше на кобилата си, че нищо не бе в състояние тъй бързо да го разлюти, както подигравките по адрес на грозната й външност. Така стана и в този случай. Доброто му

настроение се изпари и едва непознатият бе изрекъл язвителната си подкана, когато чухме гневния му отговор:

— Веднага, веднага! Go on!

Кобилата разбра добре познатите й думи. Тя усети натиска на бедрата му, както и дръпването на юздите и мигновено се подчини. С един скок, който едва ли някой непознат би очаквал от нея, тя връхлетя и блъсна чуждия кон. Първоначално животното се олюля, а след повторната атака на кобилата приседна на задните си крака. Всичко стана толкова бързо и неочаквано за ездача, че след като не му остана време да се отдръпне, краката му се изплъзнаха от стремената, а той изхвъркна от седлото. Сега вече дойде ред на Хамердал да му се присмее. Той размаха победоносно късите си дебели ръце и извика:

— Neigh-day^[44]! Хей как полетя скапаният му ездач! Дано не си счупи нещо! Пит Холбърс, старий Куне, дъртата коза не се ли справи добре с работата си?

Дългучът отговори с обичайното си безразличие:

— Ако мислиш, че си е заслужила цял чувал с овес, навярно имаш право, скъпи Дик.

— С овес или не, е все едно, но за съжаление тук има само трева за конете!

Непознатият с мъка се изправи на крака, вдигна пушката си, паднала от ръката му и намръщен се качи на седлото. За да не се превърне тази груба шега в някоя сериозна разправия, аз се обърнах към него:

— Виждате, че понякога и на най-добрия каубой може да се случи да сбърка — да подцени чуждия кон и да надцени собствения. Изглежда, също така сте се излъгали и в ездачите. Това, че имаме червенокож пленник, не ви дава основание да ни смятате за хора, на които не можете да имате доверие. Ние сме честни уестмани и понеже знаем, че на север, откъдето идвате, се скитат трампове, които не желаем да срещаме, искаме да научим кой сте и какъв сте.

По дрехите и екипировката му разбрах, че е каубой. Сега вече той с готовност отговори:

— Именно заради трамповете ви нямах доверие, а всъщност и все още ви нямам.

— Хм-м, възможно! Надявам се незабавно да разсея подозренията ви, стига само да ви е известно името Винету.

— Винету? Та кой ли не е чувал това име!

— Знаете ли обикновено какво облекло носи и какви оръжия има?

— Да. Облича се с кожени дрехи, около кръста му е навито едно сантилско одеяло, дългата му коса е спусната, а Сребърната карабина...

Той млъкна, погледът му се спря изпитателно за няколко секунди върху апача, после се плесна по челото и възкликна:

— Къде ми бяха очите! Та това е самият той, прочутият вожд на апачите! Сега всичко е наред. Все ми е едно кои са другите. Там, където е Винету, няма никакво притворство и измама. Вече ми е ясно, че мога да ви кажа всичко, каквото искате да знаете. Аз съм на служба във фермата на Харбър и се казвам Бел.

— Къде се намира тази ферма?

— На юг, на две мили оттук край реката.

— Сигурно е основана наскоро. По-рано там нямаше ферма.

— Познахте. Харбър живее тук едва от две години.

— Трябва да е голям храбрец щом се е осмелил да се засели в такава самотна местност.

— Пак познахте. Ние не се страхуваме. Досега се справяме с индианците. Но с трамповете работата е по-сериозна. Щом научихме, че горе край Норт Форк се скита подобна паплач, метнах се на коня и тръгнах, за да разбера какви са намеренията им. Вече знам, че е излишно да се тревожим, тъй като са хвърлили око на Небраска. Днес чака ли ви още дълъг път, мешърс?

— Имаме да яздим още един час, преди да достигнем подходящо място за бивак.

— Нима не предпочитате да отседнете в нашата ферма, отколкото да останете на открито?

— Не познаваме собственика й.

— Аз ви казвам, че е джентълмен и половина и при това голям почитател на Винету, когото е виждал вече няколко пъти. Често разказва за него и за Поразяващата ръка, за великолепните им врани жребци и...

Той отново млъкна, хвърли поглед към коня ми, на който досега, изглежда, изобщо не беше обърнал внимание, а после с нескрита радост в гласа бързо продължи:

— Ето че споменах Поразяващата ръка и виждам един вран кон, който прилича с жребеца на Винету като две капки вода! Сър, вие имате две пушки. Да не са в крайна сметка мечкоубиецът и карабината «Хенри»? Да не би да сте Поразяващата ръка?

— Да.

— Тогава сър, трябва да изпълните молбата ми и да дойдете с мен при Харбър! Нямаме представа с каква радост ще ви посрещнат във фермата! Пренощуването ви в нея сигурно ще бъде по-приятно, отколкото в прерията или под открито небе. Конете ви ще получат добър фураж, какъвто навярно им е необходим, а и вие, е и вие ще получите по-хубава храна от онази, която е възможно да си набавите в саваната.

Този човек ни молеше тъй сърдечно, поканата му бе съвсем искрена, а и имаше право. Конете ни се нуждаеха от хранителен зърнен фураж, а на нас фермата ни предлагаше възможност да попълним провизиите си, които бяха на свършване. За да разбере мнението на Винету, му хвърлих въпросителен поглед. Той ми отговори, като първо притвори очи, а след това погледна към осага. Разбрах този безмълвен и толкова красноречив знак и казах на каубоя:

— Виждате, че имаме пленник. За нас е много важно да не ни избяга. Можем ли да разчитаме, че във фермата никой няма да направи какъвто и да било опит да го освободи?

— Уверявам ви сър, че пленникът ще е при нас на такова сигурно място, което едва ли отстъпва дори на най-дълбоките подземия в старите рицарски замъци! А вашето появяване ще превърне за мистър Харбър днешния ден в празник.

И тъй, наканихме се да напуснем мястото, където бяхме спрели. Вързахме краката на Мато Шако под корема на коня му, но той можеше да го управлява, защото оставихме ръцете му свободни. Осагът задържа животното с юздите, колебаейки се дали да ни последва. След като го попитахме за причината на поведението му, той ни обясни:

— Преди да продължим, вождът на васайите желае да съобщи нещо на Винету и Поразяващата ръка.

— Нека вождът говори! — подканих го аз.

— Знам, вие не се каните да ме убие, а ще ме освободите щом стане невъзможно бързо да се върна при воините си, за да тръгна с тях по петите ви. Предадох на Хонске Нонпе командването над синовете

на васайите, защото не исках да ви преследват. Той беше против войната, както и против нападението над бледаликите. След като предадох командването тъкмо на него и наредих да му кажат, че той знае какво трябва да направи, Хонске Нонпе сигурно ще отгатне каква е волята ми — да се въздържа от всякакви враждебни действия. Ще повярват ли Поразяващата ръка и Винету на думите ми?

— Не може да става въпрос нито за доверие, нито за недоверие. Ще те изпитаме. Врагът не се превръща толкова бързо в приятел!

— Тогава чуйте какво още имам да ви казвам! Ако в този миг ми върнете свободата, няма да се отделя от вас.

— Уф! — възкликна Винету.

— Вождът на апачите може и да се учуди, но е тъй както казах. Наистина ще продължа с вас. Снощи се спомена, че Тибо така е станал жрец на наините. Тогава не проговорих, за да размисля, но вече взех решение и ще продължа с вас и след като ме освободите, понеже искам да спечеля приятелството на Апаначка, вожда на команчите.

— И защо?

— Стане ли мой приятел, той ще ми помогне да заловя жреца на наините.

При тези думи Апаначка бързо вдигна длан като за клетва и извика:

— Никога няма да го направя, никога!

Протегнах ръка към него и извиках със същия тон:

— Ще го направиш!

— Никога! — повтори той. — Мразя го, но той ми е баща!

— Не е вярно.

— Тогава поне майка ми му е жена!

— Кой знае? Ти си отвлечено дете. Тибо така и Етърс са похитителите. За мен няма никакво съмнение. Тибо вете също е замесена в това престъпление. С радост съм готов да отида при наините заедно с теб и вожда на осагите, за да разоблича техния жрец. Но нека не говорим повече за това, по-добре е да продължим да яздим!

Каубоят застана начело да ни води и ние тръгнахме подир него. Само след половин час по пищната растителност разбрахме, че се приближаваме до реката. Отначало поотделно, а после на цели групи се появиха храсти и дървета. Сред тях пасяха говеда, коне и овце.

Видяхме дори няколко големи царевични ниви, както и други насаждения, а после пред нас се появи сградата, където тази нощ щяхме да намерим подслон.

Щом я зърнах, у мен се породих смътното желание да се върна. Тя се простираше пред погледа ми съвършено еднаква с Фенъровата ферма, само дето се намираше много по-на запад и на брега на съвършено друга река. Във Фенъровата ферма животът ми бе изложен на голяма опасност и в този момент ме прониза някакво предупреждаващо чувство. Ако се вслушах в него, кракът ми не биваше да пристъпва прага на тази къща. Приписах появата на това чувство на съвършено еднаквото разположение на фермите. Ако на някое място човек преживее нещо неприятно, да не говорим за смъртна опасност и по-късно се озове на друго подобно място, е напълно разбираемо лошите спомени да предизвикат появата на неприятно чувство, което го предупреждава да се върне.

Не можех да се съобразявам с това предчувствие, дори не биваше да споменавам за него, ако не желях околните да ми се изсмеят или поне да посрещнат думите ми с двусмислено поклащане на глави. Каубоят Бел избърза напред, за да извести за нашето пристигане. Ето защо заварихме фермера готов да ни посрещне. Семейството му се състоеше от него, жена му, трима синове и две дъщери — всички с яките жилави фигури на американските пионери, по които личеше, че нямаше да се изплашат от неколцина индианци, а сигурно нямаше и защо да се плашат. По изражението на лицата им разбрахме, че наистина сме добре дошли. Радостта им беше искрена. Беше се предала и на техните «hands»^[45], чието любопитство ги бе събрало пред къщата, за да се запознаят с прочутия вожд на апачите.

Фермата приличаше по-скоро на южняшка асиенда, само дето при строежа ѝ бе използван повече дървен материал. Камъните са рядкост край Саломън Ривър. Дългата сграда, скована от дебели и високи талпи, заграждаше обширно пространство, в чийто северен край се издигаше жилищната сграда. В южната му част бе направен голям навес, който да предпазва добитъка от дъжд и слънце. От другите две страни се намираха непретенциозни стопански постройки и общите помещения за ратаите и обикновените гости. Извън оградата имаше няколко корала за конете, говедата и овцете, а не липсваше и специално място за ездитните коне на Харбър и членовете на

семейството му. Там подслониха и нашите коне. По желание на Винету, а и по мое желание останаха да ги охраняват двама пеони, защото не искахме да ги излагаме на опасността да бъдат откраднати, от което едва се отърваха във Фенъровата ферма. Жилищната сграда се състоеше от три помещения. Предната половина от къщата по цялата ѝ ширина се заемаше от всекидневната. Тя имаше три прозореца, на които бяха поставени стъкла. Мебелите бяха изработени саморъчно и трайно. Наоколо по стените висяха оръжия и ловни трофеи. В задната половина на къщата бяха разположени кухнята и спалното помещение, което смятаха да ни отстъпят. Но ние не приехме това предложение и заявихме, че после ще легнем да спим на отворени прозорци във всекидневната.

След сърдечното посрещане и след като пред очите ни пеоните отведоха нашите коне в споменатия вече специален корал, безопасността ни налагаше да разпитаме дали освен обитателите на фермата тук не пребиваваха и други хора. Фермерът ни отговори:

— Преди около час пристигна един лекар с някаква болна жена, която той трябвало да придружи до форт Уолас.

— Откъде идват двамата? — осведомих се аз.

— От Канзас Сити. Тя страда от неизлечима болест и иска да се върне при роднините си. Болестта ѝ е някакъв вид рак и така е обезобразила лицето ѝ, че е принудена да носи плътен воал. Пристигнаха на коне без придружители само с едно товарно животно.

— Тогава лекарят или е безумно смел, или е много непредпазлив човек. Съчувствам на дамата заради толкова продължителното пътуване на кон. Съществуват и други възможности.

— И аз казах същото на лекаря, но той съвсем правилно ми отговори, че за съжаление отвратителната и отблъскваща болест е принудила поверената на грижите му жена да предприеме пътуването на кон далеч от всякакви хора.

— Срещу това наистина няма какво да се възрази. Кога се канят да тръгват оттук?

— Утре в ранни зори. И двамата бяха много изморени, набързо похапнаха и после ги отведоха в една от страничните постройките да спят. Конете им са подслонени в задния двор.

Тъй като пред къщата нямаше пейки, ние влязохме в стаята, където бързо ни поднесоха изобилна вечеря. Разбира се, фермерът,

жена му и децата му трябваше да седнат при нас и докато се хранехме скоро се завърза такъв разговор, който обикновено хората наричат «приказки край лагерния огън». Вождът на осагите също седеше при нас, между мен и Винету и то вече като свободен човек, защото бяхме свалили всичките му ремъци. С благодарност, от която лъхаше гордост, той прие това като доказателство за доверието ни към него и аз бях убеден, че нямаше да ни даде повод да съжаляваме за тази наша стъпка, макар, разбира се, Тресков да не беше съгласен с нея.

Когато навън започна да се смрачава, запалиха голяма лампа, която осветяваше цялото обширно помещение. И както навсякъде топлата интимна светлина на газената лампа отваря устата и развързва езиците, тъй и тук нашият разговор ставаше все по-оживен и по-оживен. Разказваха се преживелици и случки, каквито и най-находчивият писател не би могъл да измисли, защото животът е и си остава творецът с най-богато въображение. Отново Дик Хамердал бе онзи, който със своя драстичен начин на изразяване ни караше да се смеем, въпреки че не бе в състояние да запълни една голяма празнина. А фермерът и близките му напразно се надяваха това да стане — искаше им се Винету да разкаже нещичко от бурния си живот, ала мълчаливият апач нямаше намерение да влиза в ролята на разказвач единствено за развлечение на околните. Той беше човек на делото. Наистина и Винету в най-висша степен притежаваше дарбата да говори, но той черпеше от този богат извор само когато необходимостта го повеляваше и ставаше въпрос да се постигне такова въздействие, каквото умееше да постига единствено той. В подобни случаи неговото разтърсващо, богато на образи слово можеше да се сравни с могъща тътнеща река, която помита всяка друга логика и накрая, винаги носеща благодат, изпълва очакващите я напоителни канали, за да прогони сушата и да превърне пустошта в цветуща плодородна земя.

Харбър също разказваше много увлекателно. Преди години се бе скитал надалеч из щатите, преживял твърде необикновени неща и най-сетне след дълго очакване щастието му се беше усмихнало, чрез една, както той допълни, честна спекулативна сделка. После се оказал достатъчно разумен да се откаже от авантюристичния начин на живот и на първо време решил да се засели нейде другаде. Преди две години окончателно се установил да живее край Саломън Ривър.

Онова, което ми хареса най-много у него, беше, че никога не бе губил ведрото си и твърдо упование в Бога. Също тъй ме радваше, че не споделя обичайното по тези земи становище за индианската раса. Приведе ни многобройни примери за червенокожи мъже, чийто характер и начин на живот могат да послужат като образец за който и да било бял. А когато въпреки всичко Тресков упорито възрази, че индианците не били способни да приемат цивилизацията и християнството, той се ядоса и му отправи следния много важен въпрос:

— Всъщност какво разбирате под цивилизация и християнство? Щом като толкова добре сте запознати и с двете понятия, тогава я ми кажете какво донесоха те на червенокожите! В Светото писание се казва: «Ще ги познаете по техните плодове». Бъдете тъй добър да ми посочите плодовете, които са получили индианците от тези тъй цивилизовани и християнски бели «дарители»! Не ми споменавайте за такава цивилизация, която живее само от грабеж на земя и газии кръв до колене! Но нека не говорим само за червенокожата раса, о не! Погледнете какво става по всички континенти без значение как се казват! Нима навсякъде тъкмо най-цивилизованите не вършат непрекъснато грабежи, не крадат насилствено земи, в резултат на което падат империи, унищожават се цели нации и милиони хора биват измамани, като им се отнемат законните права? Ако сте добър човек, а сигурно имате такива претенции, не бива да формирате преценките си според възгледите на завоевателите, а според мнението и чувствата на победените, на потиснатите и поробените. И ако ми отвърнете, че откакто свят светува са съществували завоеватели и основатели на нови империи, то аз ще ви отговоря: това са били гърци, римляни, перси, монголи, хуни, с една дума езичници, които са нямали Христос, чиято втора по важност повеля изисква от нас: «Обичай ближния си като самия себе си!» И ако тези езичници са размахвали навсякъде по земното кълбо окървавените си мечове като кръвожадни главорези, то за нас, християните, съществува съвсем друг начин на завладяване. «Аз ви нося мир, оставям ви моя мир!» е казал Спасителя. Занесете този мир като християни при всички народи от всички страни на земята! Приберете като апостол Петър мечовете си в ножниците, нека единственото ви оръжие бъде любовта, а на знамето ви да се чете само думата помирение. Тъй както се е намерил човек, който сътворил

първото смъртоносно оръжие, кълна се в небето над нас ще дойде време, когато ще се намери човек, който да строши с ръцете си последното оръжие. Но колко ли дълго ще чакаме, докато това стане? Христос издал тази заповед още преди почти две хиляди години. Нима ще трябва да изминат други хилядолетия, преди да бъде изпълнена? Пак повтарям: не ми говорете за вашата цивилизация и вашето християнство, докато все още се проливат макар и капки човешка кръв от стомана и желязо, от барут и олово!

Доблестният фермер се отпусна назад върху облегалото на стола си и замлъкна. Никой не се осмели да му отвърне, макар и с една дума. Първият, който наруши възцарилата се тишина, бе моят иначе толкова сдържан Винету. Той сърдечно стисна ръката на Харбър и каза:

— Моят бял брат изрече тъкмо онези думи, които звучат и в моята душа. Словото му беше слово на истински християнски проповедник. От кой извор е черпил тези мисли, които за съжаление са мисли само на малцина бледолики? Моля го да ми каже това!

— Този извор се намира в сърцето не на бял, а на червенокож мъж, който наистина беше проповедник и вестител на истинското християнство. От всички бели учители и оратори, които съм слушал да говорят, нито един не може да се сравни с него. За пръв път го срещнах отвъд планините Моголон край Рио Пуерко. Навахиите ме бяха пленили и се канеха да ме вържат за кола на мъченията. Тогава той се появи сред тях и произнесе такава завладяваща реч, че те ме освободиха само мигове след като отзвучаха последните му думи. Той беше велик дух, а също и физически беше великан — истински Голиат, който не се боеше дори от сивата мечка.

— У ф! Не е бил никой друг освен Икветзи-па!

— Не. Вождът на апачите сигурно се лъже. Навахиите наричаха този човек Сикис-зас.

— Това е съвсем същото име. Той беше от племето моки и двете имена в двата езика означават едно и също — Голям приятел. От бледоликите в Ню Мексико, както и от други хора, които говорят испански, той бе наричан Падре Дитерико.

— Вярно е, вярно е! Значи Винету също го познава?

— Не, но баща ми Инчу-чуна му беше приятел и често ми е говорил за него. Душата му е принадлежала на великия добър Маниту, сърцето му — на потиснатото човечество, а десницата му — на всеки

бял или червенокож човек, изпаднал в опасност или в беда. Очите му излъчвали само доброта. На словото му не можел да противостои никой и всичките му мисли били насочени само към това, как да носи полза и щастие. Бил се покръстил и имал две сестри, които също направил християнки. Добрият Маниту бил дал голяма красота на двете му сестри и много воини рискували и живота си, само и само да спечелят любовта им, но всичко било напразно. По-голямата се казвала Техуа, Слънце, а по-малката била Токбела, Небе, имена от езика на моките. Преди години изчезнали с брат си, без някой да разбере къде, и оттогава никой не ги е виждал.

— Никой ли? Наистина ли никой? — попита фермерът.

— Никой! — потвърди Винету. — Заедно със Слънцето и Небето изчезнали и надеждите на червенокожите воини, а в лицето на Икветзи-па християнството изгубило такъв проповедник, какъвто едва ли може да се намери между двете големи морета. Той бил приятел и брат, верен съветник на моя баща. Инчу-чуна силно го беше обикнал и какво ли не би дал, дори и живота си, само и само да научи каква беда е сполетяла брата и сестрите, защото единствено някакво нещастие може да е виновно за тяхното изчезване.

Фермерът следеше думите на Винету с голямо и нескрито внимание. В този момент той го попита:

— Ако предишният вожд на апачите е бил готов на такива големи жертви, дали и сегашният им вожд има същата готовност?

— Да, готов съм да действам от името и в духа на моя баща, чието сърце обичаше Големия приятел.

— Тогава тук те е довела някаква странна щастлива случайност, защото аз съм в състояние да ти дам някои сведения.

За да опиша силното въздействие на тези думи върху апача, е необходимо само да кажа, че Винету, това олицетворение на спокойствие и сдържаност не само стана от стола си, а направо подскочи, сякаш подхвърлен нагоре от пружина. С мъка поемайки си дъх, той възкликна:

— Да ни дадеш сведения? За Икветзи-па, за Падре Дитерико, когото всички ние смятаме за изчезнал? Наистина ли? Възможно ли е? Но това може да е само някаква заблуда или измама!

— Няма никаква измама. В състояние съм да ви дам сигурни сведения. Но, за съжаление те не са тъй радостни както би ми се

искало. Той не е вече между живите.

— Уф! Мъртъв ли е?

— Да. Убит е. Иначе не знам нищо за случилото се между изчезването му и неговата смърт. Дори не мога да кажа как са го убили и кой е неговият убиец.

При тези думи Винету така тръсна глава, че разкошната коса, която падаше по плещите му, прелетя над раменете и закри лицето му като воал.

— Уф, уф! — разнесе се изпод «воала». — Убили са го значи, убили са го! Ръката на убиец ни е отнела безценния живот на Икветзипа! Докажи го!

С две ръце апачът отново отхвърли косата си назад. Очите му мяхаха мънии, а устата му бе отворена, сякаш искаше буквално да «изпие» отговора на фермера.

— Видях гроба му — каза Харбър. — Слушайте ме внимателно!

Винету бавно се отпусна на стола си, като шумно и дълбоко пое дъх.

Фермерът отпи глътка чай от чашата пред себе си и се осведоми:

— Бил ли е някога вождът на апачите горе в «парка» на Сан Луис и позната ли му е местността Фоум Каскейд?

— Да.

— А знае ли онази толкова опасна планинска пътека, която води оттам нагоре към Девилс Хед^[46]?

— Не знам нито пътя, нито къде се намира Девилс Хед, но със сигурност ще намеря и двете. Хау!

— Там горе взех решението си да се откажа от суровия живот в Дивия запад. Бях женен и вече имах двете си по-големи момчета, които по онова време бяха, разбира се, още съвсем дребни малчугани. И добре се прехранвахме, но сграбчи ли веднъж животът на Запада някого, хич лесно не го изпуска и тъй стана, че зарязах и жена и деца, слава Богу за последен път и се присъединих към неколцина мъже, които се канеха да отидат в Колорадо, за да търсят злато. Добрахме се щастливо дотам, но колкото повече се отдалечавах от дома, толкова повече се засилваше копнежът ми по жената и децата. Чак тогава проумях, че не е все едно дали си ерген, или женен човек, когато се катериш из планините и си винаги нащрек, за да посрещаш десетки опасности. Отначало бяхме четирима, но горе се изкачихме само

трима, защото един ни изостави от малодушие още в подножието на планините. Няма да ви разказвам дълги истории, а ще бъде кратък. В продължение на повече от два месеца при неописуеми лишения и напрежение търсихме злато, без да намерим дори и следа от скъпоценния метал. После най-добрият златотърсач сред нас падна от една скала и си счупи врата. Останахме само двамина, и то с убеждението, че ще открием още по-малко злато отколкото дотогава, което ще рече съвсем нищо. Така и стана. В лова нямахме никакъв късмет и затова страшно гладувахме. Дрехите ни се изпокъсаха, ботушите ни се разпаднаха. Бяхме в такова окаяно положение, каквото едва ли можете да си представите. Изгубих сили, другарят ми отпадна още повече и най-накрая дори се разболя. Това бе много зле за него, защото му струва живота. Беше валяло в продължение на няколко дни, а ни се налагаше да се прехвърлим през един буен планински поток, в който водата бе опасно придошла. Искях да изчакаме докато нивото му спадне, но моят спътник вярваше, че ще успеем да го преминем и трябваше да отстъпя пред волята му. Течението го отнесе. След дълго търсене го намерих долу в ниското, удавен и обезобразен. Погребах го, както бяхме погребали и другия — покрит с три стъпки студена земя, изпратен с гореща искрена молитва. След това останах съвсем сам и без никакъв друг избор, освен да потегля към дома с полуголите си изранени и окървавени крака. Страшно отпаднал, аз се придвижвах много бавно и, смъртно изтощен, след няколко дни се добрах до Девилс Хед. Наистина, никога дотогава не бях виждал това място, но веднага го познах. По своята форма скалата толкова наподобява дяволска глава, сякаш самият сатана беше позирал на някой скулптор. Тръшнах се върху мекия мъх и ми се приплака. Да, вода имаше, но нямах нищо за ядене, тъй като затворът на пушката ми се беше счупил. Нямах възможност да убия какъвто и да било дивеч и вече от два дена не бях хапвал нищичко. Изтощението ме надви и затворих очи, за да поспя и може би никога да не се събудя. Но ги отворих още веднъж, и то всъщност, без да искам. Междувременно се бях обърнал настрана, тъй че умореният ми поглед падна върху една друга част от скалата. Там се виждаха букви, издълбани с нож или някакъв друг подобен инструмент. Това ме съживи. Имах чувството, сякаш в мен отново се вляха сили. Станах и отидох до скалата, за да прочета написаното. Тогава видях, че имаше не само букви, но и фигури.

Не успях да разбера значението им, ала бяха човешки фигури, разположени както над, тъй и вляво, и вдясно от изсечен в скалата кръст. Под кръста ясно се четяха думите: «На това място Д.Б. уби Падре Дитерико, за да си отмъсти на Е.Б.» Отдолу се виждаше слънце, обградено от двете страни с буквите «Е» и «Б».

Тук фермерът бе прекъснат от Винету:

— А моят брат Харбър познава ли човек, чиито имена да започват с «Д» и «Б»?

— Навярно има хиляди такива хора, но не познавам нито един.

— Къде по-точно се намираше гробът? Едва ли в твърдата скала, нали?

— Не, а досами нея. Надгробната могила беше покрита с мъх и ми изглеждаше поддържана.

— Горещо в онази пустош? Уф!

— Това не е чак толкова чудно. Но после ми се случиха необясними неща. Лесно можете да си представите, мешърс, душевното ми състояние, когато тъй неочаквано открих гроба на Падре Дитерико. Почувствах се двойно по-отпаднал. От мен се изтръгна вик и се строполих на земята. Когато се съвзех, бе изминало почти цяло денонощие, защото вече приближаваше пладнe на следващия ден. От изтощение и глад едва успях да се изправя на крака. Довлякох се до близкия извор и пих вода. После пропълзях навътре в гъсталака, където за щастие намерих няколко ядливи «mushrooms»^[47] и веднага ги изядох сурови. След това отново заспах. Когато отворих очи, бе започнало да се свечерява. До мен имаше половин печена «bighorn»^[48]. Кой ли я бе оставил там? Естествено това не беше маловажен въпрос, но не размислях кой знае колко над него, а се залових да ям и ядох ли ядох, докато се наситих и отново потънах в сън. Събудих се едва на сутринта с укрепнали сили. Остатъците от месото все още се намираха до мен. Скрих ги добре и започнах да търся щедрия дарител, но не намерих и следа от него, а и виковете ми останаха без резултат. Тогава се върнах при гроба, измъкнах месото от скривалището и се отправих надолу към Фоум Каскейд. Този път е много опасен, но благополучно го изминах и на следващия ден, тъкмо когато бях останал без месо, се натъкнах на един ловец, който ме взе под закрилата си. В случая няма никакво значение, как после слязох от «парка» и се прибрах у дома.

Най-важното ви го разказах и вождът на апачите сигурно вече вярва на твърдението ми, че Падре Дитерико е бил убит.

Винету бе подпрял с ръка ниско сведената си глава, тъй че не можех да виждам лицето му. Когато след време вдигна поглед, забелязах, че в него все още не беше изчезнал изразът на съмнение. Той ме изгледа въпросително и аз отговорих на нямата му подкана:

— Според мен няма никакво съмнение, че това убийство е било извършено.

— Значи моят брат Шетърхенд вярва, че гробът и надписът са истински? — попита апачът.

— Да, там е погребан човекът, за когото мислиш!

— Тогава, изглежда, моят брат Шетърхенд има и някакви други доказателства?

По лицето му Винету разбира, че размисля и прави различни догадки.

— Те засягат ли гроба горе в планините?

— Да. Нашият гостоприемец домакин, мистър Харбър, ми каза много повече неща, отколкото подозира. Най-сетне открих Вава Дерик, когото напразно търсих толкова дълго. Той е Икветзи-па.

— Уф!

— Онова, което имам още да ти съобщя, ще те учуди далеч повече. Токбела, по-малката сестра на Падрето, е Тибо вете, жената на жреца на наините.

— Уф!

— Освен това мога да ти кажа, че Техуа, по-голямата сестра на Падрето, е може би още жива.

— Мислите ти вършат чудеса, те могат да събудят и мъртвите!

— Ти чу, че под надписа на гроба е било изобразено слънце. По-голямата сестра се е казвала Техуа, което означава слънце. Тя е направила надгробната могила и е издълбала онези букви и знаци, следователно след убийството е била още жива.

— Уф! Тази мисъл е толкова проста и ярна, че се учудвам как не ми хрумна и на мен! Значи Техуа...още е жива...печената планинска овца е била от нея?

— Да. Всеки, който няма нищо общо с убийството и онзи гроб, е могъл без никакви опасения да се покаже, когато е донесъл месото. А

този човек е предпочел да се крие, следователно е в някаква връзка с престъплението.

— Би могло да се предположи, че е бил и самият убиец, макар той да има най-основателна причина да не се мярка на местопрестъплението — подхвърли Тресков. — Известно е, че убиецът чувства как нещо все го тегли да се върне там, където е извършил злодеянието.

— Признавам, че е така, но постъпката на съществото, донесло месото, издава, че е имало милостиво сърце и състрадателна душа. Как можем да припишем подобни качества на един убиец, чийто характер е коренно противоположен?

— Значи Поразяващата ръка наистина вярва, че е била Техуа? — отново се обади Винету. — Каква причина може да я е накарала да живее в такова усамотение? Та нали знае колко много приятели ще скърбят за нея в далечния ѝ роден край?

— Може би има някаква тайна, която засега все още не съм в състояние да разкрия. Но не е речено, че непременно трябва да е тайна. Тъкмо защото убиецът обикновено се чувства привлечен от мястото на престъплението, тя е останала там, за да го чака! А може би не се е завърнала в родния си край, понеже я е задържало нейното семейство.

— Семейството ѝ? Да не би моят брат да иска да каже, че е възможно да е била омъжена?

— Защо не? Щом по-малката сестра има мъж, тогава съвсем вероятно е и по-голямата да е омъжена!

— Да, но съществува едно обстоятелство, което ще обърка всичките ти догадки, колкото и да си проникателен — подхвърли Тресков.

— Кое е то?

— Харбър е бил приятел на Падreto, познавал е и сестра му, а и тя него. Нали?

— Да.

— От глад и изтощение той паднал в несвяст до гроба, а после от ръката на непознат получил месо. Ако му го е дала Техуа, сестрата на Падreto, тогава тя не би се крила от него, техния приятел, а напротив, щяла е да го вземе под закрилата си и да се грижи за него.

— Бояла се е да не би Харбър да я види и познае. Искала е да избегне всякаква среща с него.

— Но нали една слаба жена няма да се реши да води толкова самотен, изпълнен с трудности и лишения живот горе в Скалистите планини?

— Дали е била сама в планините? И тъкмо в това отношение не съществува ли толкова голяма разлика между калената индианка и бялата жена?

— Вярно е. За всичките ми възражения винаги имаш готов отговор, с който съм принуден да се съглася.

— И все пак си служи по-скоро с предположения, отколкото с твърдения. Досега нашата цел беше Фоум Каскейд. Стигнем ли до горе, ще посетим гроба и тогава навярно ще се изясни кои от мислите ми са били правилни и кои не.

— Да, ще посетим гроба — съгласи се Винету. — Трябва и ще открием следи от убийството и убиеца дори и след толкова години. Тежко му, като го заловим! Никога не съм се противопоставял на моя брат Шетърхенд, когато е проявявал снисхождение, но в случая ще бъда безмилостен!

Тези думи отново ми показаха какъв чудесен, несравним човек беше Винету. След повече от двайсет години той бе убеден, че ще открие някаква следа от убиеца. Вярвах, че е способен на подобно нещо, макар че някои хора ще се усмихнат снисходително. Дори всички издирвания да се окажеха напразни, след отварянето на гроба все можеше да се доберем до някаква следа. За щастие още в момента бях в състояние да му помогна с някои други указания. Като изразих съгласието си с него, заявих:

— В този случай и аз съм склонен да проявя най-голяма строгост. Впрочем твърдо съм убеден, че посещението ни на гроба няма да остане напразно. Един от убийците е тръгнал вече натам.

— Уф! Кой е той?

— Дъглас, тъй нареченият генерал.

— Уф, уф! И този човек ли е участвал в убийството в планините? Откъде му хрумна на Олд Шетърхенд подобна мисъл?

Читателите сигурно си спомнят, че на времето, докато бяхме във фермата на Хелмърс, «генералът» изгуби един пръстен, който ми беше даден да го пазя. Бях го сложил на пръста си и все още го носех. Сега го издърпах и го подадох на апача с думите:

— Моят брат сигурно познава този пръстен още от Хелмърс Хоум. Нека разгледа буквите от вътрешната му страна!

Той огледа пръстена и забеляза гравирания надпис Е. Б. 5.VIII.1842. После го даде на фермера и каза:

— За да разбере нашият брат Харбър, че вече сме по следите на убийците, нека сравни тези инициали с написаното на скалата над гроба!

Фермерът изпълни подканата му и възкликна:

— All devils! Та това са съвсем същите букви Е.Б., които видях на онази скала дори на две места! А и името на убиеца имаше едно Б., заедно с което...

Не чух какво каза по-нататък, защото цялото ми внимание бе силно привлечено от нещо друго. Фермерът седеше право срещу мен с гръб към един от прозорците. Тъй като погледът ми беше насочен към него, в полезрението ми попадаше и този прозорец. Ето защо там забелязах главата на някакъв мъж, който стоеше отвън и надничаше в стаята. Лицето му бе светло като на бял и ми се струваше познато. Сигурно бях виждал някъде този човек, само че не можех да се сетя веднага къде. Тъкмо се канех да обърна вниманието на присъстващите върху незвания подслушвач, когато, седналият до мен Мато Шако изведнъж припряно вдигна ръка, посочи натам и силно извика:

— Тибо така! Отвън пред прозореца стои Тибо така!

Всички, които знаеха това име, наскочаха на крака. Наистина беше жрецът на наините! Но сега лицето му не бе червеникаво-кафяво, а светло като на бледолик. Поради тази причина не го бях разпознал веднага. Такъв заклет неприятел на прозореца, а всички ние в силно осветената стая! Светкавично се сетих за изстрела на стария Уобъл във фермата на Фенър и затова извиках:

— Бързо изгасете лампата! Може да стреля!

Още не бях доизрекъл тези предупредителни думи, когато парчета стъкло от счупения прозорец шумно се посипаха по пода и се показва дулото на пушка. С един-два скока се намерих зад най-близкия ъгъл, образуван от външната стена, и в същия миг проехтя изстрелът, който очевидно беше предназначен за мен. Като изсвистя над стола ми, куршумът се заби в стената на кухнята. Пушката бързо изчезна от прозореца. Втурнах се към лампата и я изгасих, тъй че вратата не беше вече осветена и като се завтекох към нея, аз я отворих, измъкнах

единия револвер от пояса си и надникнах навън. По това време все още не се бе появила нито една звезда и всичко наоколо тънеше в пълен мрак. Не само че нищо не можех да видя навън, но и нищо не чувах, защото хората в стаята вдигаха такъв ужасен шум, че усилията на Винету да ги накара да млъкнат оставаха напразни. Той дойде при мен, хвърли бърз поглед в тъмната нощ и ме подкани:

— Да не стоим тук, нека се отдалечим!

Ако жрецът имаше достатъчно акъл, той нямаше да мръдне от мястото си, а спокойно щеше да изчака да се появи на прага и повторно да стреля по мен. Но веднага след първия изстрел, който отиде на вятъра, той си беше плюл на петите. Затичахме се с Винету колкото ни държаха краката и щом се отдалечихме от къщата толкова, че шумът от нея вече да не ни пречи, легнахме на земята, притиснахме ухо в нея и внимателно се ослушахме. Ясно доловихме бърз тропот на копита от три коня, които се отдалечаваха от фермата в западна посока.

Три коня? Значи жрецът не е бил сам във фермата. Как ли изобщо е стигнал чак до Канзас, изминавайки толкова дълъг път от юг през териториите на враждебно настроените индиански племена? Каква ли причина, каква цел имаше това колкото дълго, толкова и тежко пътуване?

Свикнал винаги бързо, но задълбочено да обмислям всяко произшествие и всяка случка, за да мога после без колебание да кажа какво трябва да се направи и предварително да предотвратя всяка евентуална опасност, аз и този път светкавично прехвърлих през ума си както вече споменатите, така и някои други въпроси. Изглежда и Винету го занимаваше същото. И той бе готов със заключенията си тъй бързо, както и аз, защото конският тропот все още не беше заглъхнал, а това ще рече че не сме имали на разположение за размисъл повече от минута-две, когато апачът се обади:

— Тибо така е станал бледалик, бял лекар, който иска да отведе една болна жена с обезобразено от болест лице до форт Уолас. Какво ще каже моят брат Шетърхенд?

— Че правилно си се досетил. Болната лейди е Тибо вете, неговата поне телесно здрава жена, която той представя за болна, за да може да скрие лицето ѝ с воал и да не се разбере, че един бял язди заедно с индианка. Естествено нямат никакво намерение да отиват във форт Уолас, а ще тръгнат с «генерала» нагоре към Колорадо. Ще се

срещнем с убийците на гроба на убития. Ела да се върнем и да разпитаме фермера!

Тръгнахме обратно към къщата. Едва в този момент всички хора излизаха от вратата с оръжие в ръка.

Обзе ме чувство на задоволство, че Мато Шако също бе с нашата група. Той можеше да използва този удобен случай, за да избяга. Фактът, че не го направи, беше сигурно доказателство за сериозността на намерението му доброволно да продължи пътуването с нас. Приблжих се до него и му казах:

— От този миг вождът на осагите е свободен. Нашите ремъци няма да се докоснат повече до него и той може да отиде, където си поиска!

— Оставам при вас! — отвърна той. — Апаначка трябваше да ме заведе при Тибо така, но тъй като жрецът сам дойде, в никакъв случай няма да ми се изплъзне. Ще го преследвате ли?

— Непременно! Ти го позна веднага, нали?

— Да. Бих го познал и след хиляда слънца. Какво ли търси тук в Канзас? Защо се промъква тайно посред нощ в тази ферма?

— Не се е промъкнал, а се е измъкнал, и то не тайно, а със силен пушечен изстрел, останал за щастие без лоши последици. Веднага ще ти докажа, че е така.

Обърнах се към фермера, който стоеше наблизко:

— Лекарят с болната жена все още ли е тук?

— Не — отговори той. — Каубоят Бил ми каза, че си е отишъл.

— Този човек не е никакъв лекар, а е жрецът на наините, а жената е била неговата скуоу. Разговарял ли е някой от вас с нея?

— Не. Но я чух да говори на мъжа си. Тя искаше от мнимия лекар да ѝ даде «myrtle wreath». Тогава той бързо я изведе от стаята и отидоха към постройките в задната част на двора.

— Нали се е канел да си тръгва едва утре? Какво го е накарало да промени решението си?

Ето че сега каубоят се приближи до мен и каза:

— По този въпрос мога да ви дам най-точни сведения, мистър Шетърхенд. Непознатият се появи на двора, за да нагледа конете си. Тогава чу силния смях в стаята, където тъкмо в този момент мистър Хамердал разказваше една от своите весели истории, и ме попита що за хора има в къщата. Казах му и въпреки тъмнината забелязах, че се

изплаши. Заедно се отправихме към лицевата страна на сградата, и там той надникна в стаята през един от прозорците. След като ми даде няколко долара, поверително ми съобщи, че се чувствал във фермата твърде «излишен», понеже неотдавна в Канзас Сити бил спечелил срещу вас някакво трудно съдебно дело за паричен иск, заради което сте се заклел жестоко да си отмъстите. Ето защо тук не бил сигурен вече за живота си и предпочитал тайно да се измъкне. Клетникът толкова се страхуваше, че го съжалих и му помогнах незабелязано да напусне фермата. Отворих му портата откъм задната страна на оградата и го пуснах да излезе заедно с жена си и товарния кон. После той сигурно е вързал трите си коня нейде на подходящо разстояние и се е промъкнал обратно.

— Така е станало. Мистър Бел, направили сте голяма грешка, но не сте виновен, защото не сте знаел, че този човек е престъпник. Само за мен ли спомена?

— Да.

— Не стана ли дума и за ето този млад червенокож воин, когото наричаме Апаначка?

— Не!

— Well! А сега много искам да видя стаята, където е пребивавал заедно с жена си.

Каубоят запали един фенер и през двора ме поведе към доста ниската сграда, която се състоеше само от четири стени и плосък покрив и следователно имаше едно-единствено помещение. Съвсем не си въобразах, че заплашен от такава опасност, жрецът би проявил непредпазливостта да забрави или загуби нещо важно за нас. По стар навик просто не исках да пропусна нито една от необходимите мерки, които в подобни случаи ги налага предпазливостта. Наистина нищо не намерих, но поне изпълних дълга си и доволен се върнах в стаята, където всички отново се бяха събрали и разискваха произшествието.

Като казвам «доволен», имам основателна причина. Също както във фермата на Фенър, тъй и този път просто само по чудо избягнах смъртта. Вътрешният глас, който при пристигането ни ме беше предупредил, е бил съвсем сигурно гласът на моя ангел-хранител. Не го бях послушал, но въпреки това ме беше спасил, насочвайки в момента на опасността погледа ми към онзи прозорец. Приликата между инцидентите в тази ферма и във фермата на Фенър бе твърде

странна. Сега оставаше само още да нападнат конете ни или пък самите нас. Тогава двете вечери щяха да изглеждат съвсем еднакви!

Може би някои от моите читатели усмихнато ще поклатят глава при думите ми за моя ангел-хранител. Драги скептико, съвсем не ме блазни мисълта да ти внуша възгледите си и да те приобща към моята вяра, но каквото и да ми кажеш, не ще успееш да ме разубедиш, че мойт ангел-хранител съществува. Дори съм твърдо убеден, че имам не само един, а няколко и че съществуват хора, които са под закрилата на множество такива небесни пазители. Руският цар, чийто трон е поставен върху динамит, владетели на империи и народи, от чиито решения зависи съдбата на милиони хора, морският капитан, чиято най-малка небрежност, най-незначителната грешка в изчисленията може да доведе до гибелта на целия екипаж и всички пътници, дипломатът, който си играе с различни нации, пълководецът, командващ големи армии, лекарят, чието перо изписва смърт или живот за пациентите, всички тези хора много повече се нуждаят от съветите, закрилата и предупрежденията на ангела-хранител, отколкото например някой затлъстял рентиер без професия, който, изглежда, няма никаква друга работа, освен да прибира лихвите. Нека ми се смеят! Аз имам смелостта спокойно да преглътна присмеха. Но докато седя сега и пиша тези редове, съм напълно убеден, че моите невидими закрилници витаят около мен и, образно казано, потапят перото ми в мастилницата. И, което е ставало доста често, ако някой заблуден читател чрез някоя от книгите ми тръгне по правия път, неговият ангел-хранител идва при моя и двамата се радват на успеха си, под чието влияние аз съм писал, а другият е чел. Съвсем не казвам това с някакво чувство на самодоволно възгордяване, о не! Онзи, който знае, че само една незначителна част от делата си може да благодари на самия себе си, не е възможно да се държи иначе освен смирено и скромно. Правя обществено достояние тези мои възгледи само защото в нашата материалистическа епоха много рядко някой ще се осмели да каже, че има нещо общо с онези, които вярват в тези неща и не ги отричат.

Колко утешително и успокояващо, колко ободряващо и насърчително е да знаеш, че Божиите пратеници са непрекъснато около нас! И каква огромна морална сила се крие в тази вяра! Който е убеден, че е заобиколен от невидими същества, умеещи да прочетат

всяка негова мисъл да чуят всяка негова дума и да видят всяка негова постъпка, доколкото му е възможно той сигурно ще внимава да не си навлече недоволството и неодобрението на тези пратеници на Съдника на цялата Вселена. За нищо на света не бих се отказал от тъй наречената вяра за деца, бабички и любители на приказки, към която вече се отнасят с такова неуважително пренебрежение!

— Ангели-хранители? Смешна работа! — каза ми преди години един много учен господин, обиколил целия свят, чието име бе известно в не един континент, а и все още се помни. — Вие имате ли си такъв ангел? Виждал ли сте го, чувал ли сте го, разговарял ли сте с него? Покажете ми го и тогава ще повярвам, че съществува!

Година по-късно го срещнах в Тирол. След кратък сърдечен поздрав, без какъвто и да било повод, първите му думи бяха:

— Сега вече знам, че съществуват. И аз имам един!

— Какво? — попитах учудено.

— Ангел-хранител имам предвид. Навярно си спомняте последния ни разговор?

След това разказа следното: бил в планините и като отчупвал парченца от каменните отломки и търсел различни растения, твърде рисковано се приближил до самия край на висока скала, откъдето започвала стръмна и дълбока пропаст. Подхлъзнал се върху съвсем тънкия слой от ситни камъчета и пясък и полетял надолу в бездната. Падайки тъй неочаквано от толкова високо, той с голяма сила започнал да се удря в издатините и острите ръбове на скалата, но след няколко мига неочаквано се закачил и увиснал на пънчето на някакъв клек. То се забило в плата до самия подгъв на връхната му дреха и тази крехка нестабилна опора можела да се скъса всеки момент. Изобщо щяло да бъде чудо ако не се скъса. Но чудото станало. Подгъвът издържал повече от половин час, което е цяла вечност в едно такова опасно за живота положение. Нещастникът крещял за помощ, ала напразно. Виело му се свят от голямата височина. Пред очите му причерняло, а в ушите му сякаш биели тъпани. Сърцето му щяло да се пръсне. Тялото му се тресяло като в силна треска. Обзел го смъртен страх и той започнал да се моли. Отначало успял сподавено да промълви само едно «Господи, в твоите ръце предоставям съдбата си!» После бързо като на сън, но с пределна яснота през неговото съзнание преминал целият му живот. В тези кратки мигове той за пръв път истински

опознал сам себе си. Видял прегрешенията си да стърчат като остъроръбести стръмни глетчери, а неизпълнените задължения да зият като бездънни пропасти. Неговото безверие му се сторило подобно на огромен кратер, който се кани да го погълне. Тогава страхът му внушил истинската молитва:

«Прости ми, Господи, защото вече вярвам в теб!» Изведнъж се сетил как отричал съществуването на ангели-хранители и като удавник за сламка се вкопчил в мисълта, че все пак ги има. Единствено Бог можел да го спаси, да го спаси чрез небесните си пратеници. Увисналият над бездната човек започнал да се моли и се молил, докато постепенно го обзело спокойствие. Получил усещането сякаш нечия ръка докоснала челото му. Страхът му се стопил и отстъпил място на крепка увереност в скорошното спасение. Съзнавал, че това не е празно фантазиране — сякаш чрез дрехата, на която висял, го обзело усещането, че над него се намира невидимо същество и здраво държи закачилият се на клека подгъв.

Тогава изчезнал и световъртежът му. Спокойно можел да погледне под себе си. Щом го сторил, видял собственика на странноприемницата, където бил отседнал за няколко дни, да се задава заедно със сина си. И двамата били отлични алпинисти. Щом го забелязали, те му извикали да не губи кураж. Синът се затичал обратно, за да доведе още хора, както и да вземе въжета, а бащата, макар и бавно, но с насърчително постоянство, започнал да се катери нагоре. Най-сетне се озовал точно над нещастника и му хвърлил примката на едно въже, през която той трябвало да си провере ръцете. Това му дало надеждна опора, гарантираща окончателното му спасяване, което за късо време наистина завършило с успех. Неразбираемо било как въпреки многото удари при продължителното падане по тялото му нямало други наранявания освен няколко синини. Но направо чудо може да се нарече причината, накарала ханджията да му се притече на помощ. Най-малкото му дете, момиченце на осем години, дотичало при него от градината и му казало, че човекът, дето все търсел цветя, бил паднал от някаква височина и висял нейде по средата ѝ. Но това било станало в онази част от планината, намираща се откъм противоположната страна на селото, тъй че от градината съвсем нищо не можело да се види, а и детето не било излизало навън. На въпросите на бащата то отговорило, че чуло как онзи човек викал за

помощ. Въпросното място обаче било толкова отдалечено, че било изключено да се доловят човешки викове. След като бащата не пожелал да изпълни молбата на детето, то се разхълцало и после заплакало тъй жалостиво и безутешно, че само за да го успокои, той тръгнал заедно със сина си към мястото на злополуката. И до ден-дневен спасеният човек е твърдо убеден, че дължи живота си на два ангела-хранители. Твърди, че единият здраво го държал, а другият изпратил детето при ханджията.

Въпросът, дали съм виждал и чувал моя ангел-хранител, не може да ме постави в затруднено положение. Да, виждал съм го с духовния си поглед, да, чувал съм гласа му в сърцето си. Усещал съм влиянието му, и то безброй много пъти. Дали имам някаква особена дарба за това? Разбира се, че не! Всекиму е дадена способността да забелязва намесата на ангела-хранител. Единственото условие е човек много добре да познава себе си и непрекъснато да се наблюдава. Само който притежава вярно себепознание и внимателно се контролира, може да различи дали дадена мисъл му е била внушена, или е плод на собствената му глава, дали някое чувство или решение се е породило в самия него или извън духовното му «аз». Но колко хора могат да твърдят, че добре познават себе си?

Колко често съм бил твърдо и непоклатимо решен да извърша нещо и въпреки това съм се отказвал без видима и основателна причина! И обратното, колко често съм вършил нещо, което ни най-малко не е било в плановете ми! Колко често съм променял поведението си съвсем неочаквано и напълно в разрез с намеренията си, без да мога да намеря някакво логично основание за това! И всичко е било в резултат на едно влияние, което винаги е идвало отвън и е имало за мен най-благоприятни последици. Колко често съм стоял в недоумение пред случки и събития, предизвикани от самия мен, колко често след някой постигнат от мен успех съм бил принуден да казвам: «Това не съм го сторил аз, а Бог!» Колко често някоя съвсем чужда за мен идея е прекъсвала порядъка на мислите ми и им е давала непозната дотогава за мен насока! Колко често ме е предупреждавало едно — нека го нарека «духовно облъхване» — да се пазя от лица, които са ми били симпатични, както и от обстоятелства и събития, които направо горещо съм желал да настъпят. А после, след като съм се подчинявал на това внушение, то винаги се е оказвало основателно!

Колко често предварително съм си представял или съм се вживявал в житейски ситуации, в които, доколкото човешкият разум е в състояние да прецени, не можех и да помисля, че ще изпадна дори и до самия край на живота си, а когато ставах действителност съвсем според моята предварителна представа, за моя най-голяма изненада и благодарност трябваше да установя, че това предусещане на нещата ми е било внушено само за мое добро, от него съм имал само полза.

Но какъв ли намиращ се извън мен разум, каква ли съвсем независима от мен сила е могло да има, които тъй са се разпореждали с мен, напомняли са ми, предупреждавали са ме и са ме наказвали с така наречената нечиста съвест, когато са ме виждали невнимателен или дори непокорен? Не е могло да бъде нито инстинкт, нито случайност, а е бил Божи ангел, изпратен ми от повелителя на небесното войнство, за да ме води, предупреждава и съветва. Веднъж в ученическите си години, след като успях да избягна една голяма опасност благодарение на толкова често споменаваната «случайност», която обаче за мен съществува, написах в дневника си няколко реда, родили се под въздействието на смъртния ми страх и от поетична гледна точка съвсем «неогладени»:

С чудесни приказки растем от малки,
разказват те за ангели, русалки,
които пазят хората от зло.
И всеки иска с вяра да живее,
защото в приказките полъх вее
от истинско Божествено крило.
И аз отдавна в детството далечно
отдавах се на туй вълшебство вечно,
което слушах с пламнали страни.
Тогава в моя детски сън летяха
безбройни нимфи. Нежни феи пяха
и песента им още в мен звъни.
И нека много хора се съмняват
в героите, които обитават
неуловим за сетивата свят.
Аз знам, ще пазя чудните картини,
омаяли ме в детските години

защото те ме правят по-богат. ^[49]

Знам, че като писател може би върша грях с тези осемнайсет стиха, но мисля, че през последния четвърт час не писателствах, а говорих към читателите си като човек, като доброжелателен приятел. И ми се струва, че стихчета от момчешките години на един приятел обикновено навсякъде се посрещат с безкритична благосклонност и със снизходителни усмивки.

И така моят ангел-хранител ме спаси от смърт в дома на Харбър, също както ме беше спасил и във фермата на Фенър, и ето че сега отново седях на стола си, където куршумът на жреца за малко не ме улучи. Духовете все още не се бяха успокоили и инцидентът се обсъждаше, тъй да се каже, с неподправена оживеност. Неочакваното появяване на Тибо така и Тибо вете несъмнено най-много засягаха Апаначка, който бе смятал двамата за свои родители, а навярно и въпреки опровержението ми все още продължаваше да вярва в това. Освен Винету и мен всички останали се нахвърлиха върху него с въпроси, обаче не получиха друг отговор освен безмълвно поклащане на глава. За мен и за вожда на апачите това бе разбираемо. Та какво ли можеше да отговори Апаначка, какво ли можеше да каже? Всички ние бяхме зле настроени към двойката Тибо. Той нито бе в състояние да ги защити, нито разполагаше с необходимите доказателства, за да се отрече от тях. И тъй единственото и най-доброто, което можеше да направи, бе да мълчи.

Другите се губеха в безброй догадки за пътуването на жреца и жена му до Канзас. Разменяха мнения относно целите, накарали ги да тръгнат на такъв далечен път. На мен и Винету ни доставяше удоволствие да гледаме и слушаме как налягаха умове, спореха помежду си, като всеки от тях искаше да въвлече другите в собствената си заблуда. Не сметнахме за необходимо да им разкриваме онова, което вече знаехме самите ние, и най-накрая се видяха принудени да се задоволят с уверението ни, че щом настъпи утрото ще тръгнем по петите на жреца и скоро ще получим обяснение за всички неясни неща.

Тъй като не ни се искаше да тръгваме късно, в стаята ни приготвиха постелите. Но понеже от Тибо така можеше всичко да се

очаква, все пак не беше изключено да му хрумне мисълта да се върне през нощта и да ни скрои някой лош номер. Ето защо исках да разпределя между нас времето за нощна стража, както имахме навик да правим, когато лагерувахме на открито, обаче Харбър се противопостави с думите:

— Не, сър, няма да допусна подобно нещо. Вие сте на път и не знаете какво може да ви се случи. Не е изключено да нямате възможност спокойно да подремнете няколко нощи поред. Затова наспете се здравата тази вечер при мен! Имам каубои и пеони, които в замяна на голямата чест, че са се запознали с вас, с удоволствие ще поемат нощната стража.

— Мистър Харбър, благодарни сме ви за това предложение — отговорих аз. — Ще го приемем при едно условие — че хората ви се заемат с тази задача с голяма съобразителност и предпазливост.

— Това се разбира от само себе си. Тук ние водим един вид полудиво съществуване и сме свикнали да бъдем внимателни. Впрочем нали става въпрос само за един човек, който на всичко отгоре, изплашен от вас, тайно е офейкал. А жена му изобщо не влиза в сметката. Ако той има нахалството да се върне, моите хора така ще го посрещнат, че свят ще му се завие. Тъй че спокойно можете да си легнете да спите.

Така и направихме. Но преди това още веднъж излязох навън и отидох при корала, за да нагледам конете.

Навярно фермерът беше прав. В случая ставаше въпрос само за жреца, на когото въпреки и присъствието на жена му пречеше да предприеме нещо срещу нас. Но в мен се бе загнездило някакво безпокойство, което не ми позволяваше да заспя. Непрекъснато ми се натрапваше сравнението между този ден и деня прекаран във фермата ма Фенър и в съзнанието ми постоянно кръжеше мисълта, че ни липсва само още едно нападение!

Ето защо заспах късно и бях измъчван от толкова неприятни кошмари, за които вече не си спомням никакви подробности, че бях радостен, когато скоро след това се събудих. Станах и за да не разбудя спящите около мен хора, тихо се измъкнах навън. Звездите пръскаха светлина и можеше да се вижда доста надалеч. Отново се отправих към корала, където двама пеони стояха на стража.

— Всичко наред ли е? — попитах ги, след като затворих зад себе си портата.

— Да — отвърна ми един от тях.

— Хм-м! През нощта и моят жребец, и жребецът на Винету имат навика да лежат, а сега са на крака. Това не ми харесва.

— Изправиха се току-що, навярно защото дойдохте.

— Сигурно причината е друга. Я да видим!

Приближих се до двата коня. Бяха обърнали глави към къщата. Очите им блестяха възбудено и щом ме видяха да идвам изпръхтяха. Това бе резултат от грижлива дресировка — в отсъствието на господарите си да стоят спокойно и безмълвно дори и при приближаваща се опасност, но когато господарите им са при тях с пръхтенето си да им издават опасността. Животните бяха надушили нещо съмнително и се бяха изправили, но докато никой от нас не е бил при тях са стояли съвсем кротко, обаче щом се приближих, те веднага ме предупредиха. Върнах се при пазачите и им казах:

— Нещо ни застрашава, но не знам какво е. Внимавайте! Наблизо до къщата се намират хора, скоро ще разберем дали са приятели или врагове. Не се виждат, притаили са се. Но приятелите няма защо да се крият. Или са ей там зад онези храсти, или са залегнали още по-наблизо във високата трева.

— По дяволите! Да не би да са трамповете, заради които Бел тръгна към Норт Форк на Саломън Ривър?

— Ще разберем. Винаги е по-добре пръв да започнеш танца, отколкото да изчакаш, докато врагът ти извие хорото. Аха, ето там точно срещу входната врата от тревата се надигна някакъв силует. Значи не мога да се върна в стаята, но ще събудя спътниците си. Пушките ви тук ли са?

— Да, ей там са облеegnати.

— Вземете ги, за да отбранявате входа. Но не стреляйте, преди да съм ви казал!

Присвих длани, сложих ги като фуния около устата си и три пъти нададох крясъка на орела толкова силно, че сигурно можеше да се чуе на половин английска миля. Само след няколко секунди същият крясък се разнесе и откъм стаята. Това беше отговорът на Винету, който много добре знаеше какво означава моят вик. Също само секунди след това видях как многобройни тъмни сенки наизскачаха от високата трева и

въздухът потрепери от силни крясъци, в които разпознах сигнала за нападение на индианците шайени.

Какво ли търсеха тези червенокожи тук? Защо ли се бяха спуснали толкова надалеч от изворния район на Рипъбликън Ривър? Явно имаха намерение да нападнат фермата, следователно и те също като осагите бяха изровили бойната секира. Нямаше защо да се страхуваме от тях, понеже не само че между нас цареше мир, но бяхме дори техни приятели. Достатъчно е само да припомним какво беше разказал Мато Шако на стария Уобъл за Винету, докато седяха под клоните на «дървото с копието». Вождът на апачите беше застанал начело на шайените и бе превзел лагера на осагите. Следователно те му бяха задължени. Вярно че аз не бях присъствал там и не бях взел участие в нападението, но никой индианец не можеше едновременно да бъде приятел на Винету и неприятел на Поразяващата ръка. И тъй, щом по бойните викове разбрах, че нападателите са шайени, веднага се успокоих.

Странното беше, че те не връхлетяха най-напред върху конете, както обикновено постъпват индианците. На първо време нападението изглеждаше насочено единствено срещу къщата, което налагаше извода, че имаха някаква съвсем особена причина. Не беше необходимо да отбраняваме корала, защото нито един червенокож не се насочи насам. Видях, че всички стояха пред постройката. Несъмнено са имали намерение тайно да се промъкнат до вратата, да я разбият и да нахлуят вътре, обаче моят сигнал бе осуетил плановете им, тъй като събуди всички. Изненадващото нападение бе провалено.

Любопитен бях да видя какво щеше да стане. Те не можеха да проникнат в къщата и бяха достатъчно непредпазливи да се спрат точно пред нея. Нима никой от тях не се досещаше, че намиращите се в стаята мъже щяха да стрелят през прозореца? Като не преставах да крещат и да реват, индианците образуваха пред лицевата страна на постройката полукръг, който стигаше от единия ъгъл до другия. Веднага щом заеха тази позиция, настъпи дълбока тишина. Тъй като познавах моя Винету, бях убеден, че той щеше да започне да им говори. И наистина така стана. Апачът отвори вратата, безстрашно излезе навън и с плътния си звучен глас подвикна:

— Чух бойния вик на шайените. Тук е Винету, вождът на апачите, който е пушил с тях лулата на мира и приятелството. Как се казва

предводителят на войните, които виждам пред мен?

От средата на полукръга му отговори глас:

— Тук е Маки Моте^[50], вождът на шайените.

— Винету познава всички знатни войни на шайените, но сред тях няма човек с името Маки Моте. Откога онзи, който се нарича така, е предводител на своите хора?

— Той отговаря на такива въпроси, когато сам пожелае.

— А нима не желае? Да не би да се срамува от името си или пък името му се срамува от него? Защо шайените с бойни крясъци нападат тази къща? Какво търсят тук?

— Искаме да заловим Мато Шако, вожда на осагите.

— Уф! Откъде знаете, че се намира тук?

— И това не е необходимо да ти го казваме.

— Уф, уф! Изглежда, шайените умеят само да крещат, но не и да говорят! Когато пита, Винету е свикнал да получава отговор. Не го ли получи, ще се върне обратно в къщата и спокойно ще изчака да види какво ще се случи.

— Ще превземем къщата, защото искаме осага Мато Шако. Дайте ни го и ние ще продължим пътя си!

— За шайените ще е по-добре, ако незабавно продължат пътя си, без да изчакват да видят дали ще получат осага!

— Няма да си тръгнем, преди да ни е паднал в ръцете. Знаем, че в къщата се намират Винету и Поразяващата ръка. Вътре е и един млад воин, който се казва Апаначка. Той също трябва да ни бъде предаден.

— Ще убие ли Мато Шако?

— Да.

— А също и Апаначка?

— Не. Нищо лошо няма да му се случи. Тук при нас има един човек, който иска да разговаря с него. После ще може да си отиде, където поиска.

— Нито той ще дойде, нито Мато Шако.

— Винету е сляп и глух. Нима не вижда, че тук стоят повече от осем пъти по десет войни? Какво ли могат да направят срещу нас онези в къщата, ако речем да я нападнем? Всички те са осъдени на смърт. Даваме един час на вожда на апачите, за да се посъветва с Поразяващата ръка. Изтече ли това време, без да ни бъдат предадени Мато Шако и Апаначка, тогава всички вие ще трябва да умрете. Хау!

Преди Винету да успее да му отговори се случи нещо, което навярно не беше очаквал нито той, нито предводителят на шайените. И то дойде от моя страна. Начинът, по който бе проведен неуспешният опит за изненадващо нападение над фермата, показваше, че си имаме работа с неопитни хора. Да се предприеме атака само срещу лицевата страна на постройката, без цялата да се обгради, а после всички да се подредят в полукръг и да се изложат на куршумите ни, това бяха такива грешки, които можеха да предизвикат само усмивка. Фактът, че апачът ги наричаше само «шайени», а не «воини на шайените» доказваше, че тези осемдесет индианци никак не го плашеха. Твърде добре познавах моя Винету. Нима трябваше да се отнасяме с такива хора като със стари опитни воини? И през ум не ми минаваше подобна мисъл. Не биваше по-късно да се хвалят, че сме се държали с тях като с равностоен противник. Ето защо незабелязано се промъкнах през портата на корала, легнах на земята и запълзях в тревата в гръб на образувания полукръг, докато се озовах точно зад Железния нож. Това стана бързо и лесно, защото в момента всички индианци гледаха към къщата и не обръщаха никакво внимание на онова, което се разиграваше зад тях. След като Маки Моте изрече последната си дума, заповедническото «хау!», аз се изправих на крака, втурнах се напред, достигнах полукръга, пробих кордона на шайените и изникнах до предводителя им, преди в смайването си те да могат да ми попречат. Застаналият на прага на вратата Винету още не беше успял да отговори на смешния ултиматум както подобаваше, когато аз извиках:

— Не е необходим цял час, за да известим решението си. Шайените ще го чуят веднага!

Внезапното ми появяване сред тях във вътрешността на полукръга предизвика голямо вълнение. Без да му обръщам внимание, аз продължих:

— Тук стои Поразяващата ръка, чието име сигурно е познато на всички шайени. Ако сред тях се намира някой, който да се осмели да вдигне ръка срещу мен, нека се приближи!

Тези думи постигнаха целта си. Вълнението и възбудата отстъпиха място на абсолютна мъртворешка тишина. Ако моето на пръв поглед дръзко, дори безумно смело появяване сред тях ги беше само изненадало, то предизвикателството ми направо ги изуми. Без

колебание използвах слисването им, като хванах предводителя за ръката и заявих:

— Маки Моте незабавно ще чуе какво решихме да направим. Нека дойде с мен!

Отправих се към къщата, държейки го здраво за ръка. Това не можеше вече да се нарече смелост, а чисто нахалство. Но то не остана без резултат. Така го обърка, че той изобщо не оказа съпротива. Като послушно дете индианецът ме придружи до Винету, който все още стоеше пред отворената врата и хвана шайена за другата ръка. Къде с дърпане, къде с побутване ние го вкарахме в стаята и затворихме вратата зад нас.

— Бързо светлина, мистър Харбър, побързайте! — подвикнах в тъмното помещение. Проблесна пламъчето на кибритената клечка. Лампата бе запалена и вече можехме да огледаме лицето на Железния нож. Както читателите сигурно ще ми повярват, в този момент то нямаше особено интелигентно изражение.

Всичко бе станало толкова бързо, че шайените отвън едва сега проумяха каква голяма грешка бяха направили, като допуснаха да се случи подобно нещо. Чухме ги да крещят, но не им обърнахме никакво внимание, защото докато предводителят им се намираше при нас, нямаше и през ум да им мине да предприемат каквито и да било враждебни действия. Побутнах шайена към един стол и го подканих:

— Нека Маки Моте седне при нас! Ние сме приятели на шайените и се радваме да го поздравим като наш гост.

И това му се стори толкова странно, че седна на стола без никаква съпротива. Той, който бе дошъл с осемдесет души, за да нападне фермата, само десетина минути след първите бойни викове се намираше вътре в жилищната постройка, но не като победител, а като наш пленник и беше принуден търпеливо да слуша как иронично го наричахме наш гост. Чрез моята дръзка постъпка предотвратих всяко кръвопролитие, превърнах сериозното положение едва ли не във фарс и раздадох картите така, че у нас да попаднат всички козове и онъори, докато шайените държаха в ръцете си само седмици и осмици.

Колко много се зарадвах тайно в себе си на признанието на Винету! Той не го изказа с думи, но го прочетох в израза на лицето и в погледа му, спрял се върху мен със сърдечна топлина. Този поглед стопли и моята душа. Хванах го за ръка и продумах:

— Чета в сърцето на моя брат и ще му кажа само едно — че той беше моят учител, а аз неговият ученик!

Винету ми стисна ръката, но замълча. А и нямаше нужда от думи, защото добре го разбирах. Какъв човек бе само той, особено ако го сравнях с шайена, който седеше тъй смутено сред нас, че, кажи-речи, не смееше да вдигне очи! Мато Шако се беше настанил срещу Маки Моте и приковал мрачния си поглед в него, го попита:

— Познава ли ме предводителят на шайените? Аз съм Мато Шако, вождът на васайите, когото ти поиска да ти предадат. Какво ще правим с теб, как мислиш?

На заплахата, която криеха тези думи, шайенът отговори:

— Поразяващата ръка ме нарече гост!

— Казал го е той, а не аз! Ти беше решил да умра, следователно сега имам правото да искам твоя живот.

— Поразяващата ръка ще ме закриля!

Това беше непряка подкана, отправена към мен, и затова строго отговорих:

— Ще зависи единствено от поведението ти! Дадеш ли ми сведенията, които ще поискам от теб, без да ме излъжеш, ще останеш под закрилата ми, но иначе не. Днес сте срещнали един бял човек с червенокожа скуоу, нали?

— Да.

— Този човек ви е казал, че сме тук и че Мато Шако се намира сред нас.

— Така е.

— Срещу тази услуга е поискал да му предадете Апаначка, воина, който седи до теб. За какво му е вождът на наините?

— Не знам, не съм го питал, понеже този непознат воин ни е безразличен.

— А къде се намира бледоликият?

— Отвън при воините ми.

— Но жена му не е сред вас, нали?

— Не е. Оставихме я при конете.

Преди да успее да продължа, Винету взе думата:

— Неведнъж съм бил при шайените, обаче никога не съм виждал Маки Моте. Защо?

— Ние сме от племето на сиби-шайените, където вождът на апачите все още не е идвал.

— Научих каквото исках да знам. Нека моят брат Шетърхенд продължи!

Изпълнявайки подканата му, зададох на шайена следния въпрос:

— Виждам, че сте грабнали томахока на войната. Срещу кого сте предприели този поход?

Той се поколеба да ми отговори, но след като направих заплашително движение, призна:

— Срещу осагите.

— Аха, досещам се! Дочули сте, че осагите са напуснали лагера си, за да потеглят на бой срещу бледоликите и сте решили да използвате случая да нападнете изоставения от воините лагер, нали?

— Да.

— Тогава се радвай, че ни срещнахте! Осагите се върнаха. Те пак са си у дома и тъй като сте само осемдесет души, щяха да ви вземат скалповете. Срещата ни е голямо щастие за вас. Тя ви спаси живота или спаси поне мнозина от вас. Какво смятате да правите сега?

— Ще отведем Мато Шако. Нямам нищо против да задържите Апаначка.

— Не ставай смешен! Много добре знаеш, че си мой пленник. Да не мислиш, че се страхуваме от твоите осемдесет воители? Сиби-шайените са известни като хора, които не разбират как се водят сражения.

— Уф! — избухна гневно той. — Кой разпространява тази лъжа?

— Не е лъжа. Днес вие го доказахте. Нападението ви бе проведено толкова неумело, сякаш си имахме работа с хлапета. Освен това аз бях сред вас, без да се намери нито един човек, който да се осмели да ме докосне. После те отведох за ръка в къщата като послушно дете. Ако разгласим тази история, над всички планини и савани ще се разнесе неудържим смях и другите племена на шайените ще се отрекат от вас, защото сигурно ще се срамуват от поведението ви. Можеш да избираш. Ако искаш да се бием, ще те застреляме веднага щом хората ти отвърнат първия изстрел. Куршумите ви няма да ни навредят, понеже стените ни закрилят. А я погледни оръжията ни. Сигурно си чувал за...

— Pshaw! — прекъсна ме Винету, като стана от мястото си и се приближи до Железния нож. — Защо са необходими толкова много

приказки? Веднага ще се справим с шайените!

С бързо движение той откъсна от ремъчето висящия на врата на Маки Моте амулет. Шайенът изплашено извика и скочи на крака, за да си възвърне малката торбичка с амулета. Но аз отново го принудих да седне на стола, задържах го на мястото му и казах:

— Мирувай! Подчиняваш ли се, ще си получиш амулета, но в противен случай няма да го видиш!

— Да, само ако се подчинява — потвърди Винету. — Искам шайените миролюбиво да се завърнат у дома си. Тогава нищо лошо няма да им се случи и никой няма да разбере, че са се държали като малки хлапета. Но не се ли съгласи Маки Моте с това условие, незабавно ще хвърля амулета му в огнището да изгори, а после пушките ни ще заговорят. Хау!

Който знае какво означава амулетът за всеки червенокож, а още повече пък за един вожд и какъв позор е да го изгубиш, той едва ли ще се учуди, че макар след като известно време се опъва, шайенът се съгласи с искането на апача.

— И аз имам едно условие — заяви Тресков.

— Какво е то? — попитах.

— Шайените трябва да ни предадат Тибо така и Тибо вете.

— Да предявим подобно искане ще е най-голямата грешка, каквато можем да направим. Впрочем аз съм убеден, че жрецът вече съвсем не е отвън. Веднага щом плених вожда, на него му е станало ясно накъде духа вятърът и бързо си е плюл на петите. А това може само да ме радва. Скоро ще разбереш защо.

Доста време и място би ми отнело да опиша как сключихме мир с шайените. Достатъчно е да кажа, че в крайна сметка те бяха радостни, защото съвсем неумело предприетото им нападение срещу фермата приключи без проливането на капка кръв. Когато предиобедът се преполови, те си тръгнаха, а час по-късно и ние потеглихме на път. Мато Шако, получил обратно оръжията си, яздеше като свободен човек. Той беше побеснял от гняв, понеже жрецът отново ни се изплъзна. Но Дик Хамердал, който винаги бе във весело настроение, го утеши:

— Нека вождът на осагите не се безпокои. Жрецът все ще ни падне в ръцете, защото който трябва да бъде обесен, ще бъде обесен. Това е една вярна поговорка.

— Той не трябва да бъде обесен, а да умре от десетократна смърт! — изръмжа осагът.

— Дали ще умре еднократно, двукратно или шесткратно е все едно. Но ще бъде обесен. За такъв негодник няма по-хубава смърт от въжето. Нали Пит Холбърс, старий Куне?

— Йес, драги Дик — отвърна Дългуча. — Ти винаги имаш право!

3. глава

Колма Пуши

Един ден след тръгването от фермата на Харбър ни сполетя нещастие. Конят на Тресков падна и хвърли ездача си на земята. Животното бързо скочи на крака и побягна, влачейки Тресков, чийто крак се беше заклешил в стремето. Вярно, че ние бързо се притекохме на помощ и задържахме коня, но това стана твърде късно, за да предотвратим удара с копито, който за щастие засегна не главата, а рамото на детектива. Макар да се случва рядко, този път ударът се отрази зле не само на улученото място, но и на цялата лява половина на тялото на Тресков. Тя остана като парализирана. Раненият не можеше да движи дори крака си и се оказа, че е невъзможно да го качим на коня му. Не бяхме в състояние да продължим ездата си.

За щастие наблизко минаваше поток, до който го занесохме. Там бяхме принудени да бивакуваме. Докога? Трябваше да изчакаме, за да разберем.

Винету го прегледа. Нямаше счупена кост, но удареното място бе силно подуто и беше придобило тъмновиолетов цвят. Можехме да му помогнем само със студени компреси и масаж, който се оказа извънредно болезнен, още повече че Тресков не бе от най-издръжливите. Той просто не спадаше към уестманите, преминали през школата на Дивия запад, където човек се учи безмълвно да понася и най-силните болки.

При всяко докосване и раздвижване той стенеше, обаче ние не му обръщаме внимание и успяхме да отстраним схващането, тъй че още на следващия ден можеше да движи ръката и крака си. След още два дни отокът почти спадна, а болките му изчезнаха дотолкова, че бяхме в състояние да продължим пътуването си.

С този неприятен инцидент изгубихме цели три дни, време, което не ни беше възможно да наваксаеме. Видяхме се принудени да се откажем от намерението си да догоним Сигурната ръка, преди да е достигнал «парка». Тези мисли ме разтревожиха. Ако поне му беше известно, че по същото време и към същия «парк» се е насочил и «генералът», той можеше да се пази от него. Обаче Олд Шуърхенд не

го знаеше. Нямах никакво доверие и на стария Уобъл. Наистина не ми бе известно накъде всъщност се канеше да се отпрати стария Крал на каубоите със своите придружители и можех да правя само неясни предположения. Но след всичко случило се, нямаше как да не приема, че той ще ни следва по петите, за да си отмъсти. Нищо не променяше и обстоятелството, че му бяхме взели коня. То можеше най-много да позабави изпълнението на неговия план. А на това забавяне ние не можехме вече да разчитаме, защото трите загубени дни му даваха възможност да навакса спечелената от нас преднина. Тибо така също ми създаваше грижи. Всъщност целта му си оставаше за нас неизвестна. Несъмнено думите му, че искал да отиде във форт Уолас бяха лъжа. Също като Винету и аз бях на мнение, че по някакъв за нас все още неизвестен начин белият жрец е бил подканен от «генерала» да тръгне към Колорадо и там двамата ще се срещнат на някое предварително уговорено място. Всъщност нямаше защо да се боим от един-единствен човек, чиято свобода на действие бе на всичко отгоре затруднявана от присъствието на жена му, но онова, което обикновено наричаме късмет, често поне привидно и временно е по-благосклонно към злия, отколкото към добрия човек, и затова ни се струваше уместно в нашите сметки да се съобразяваме и с него.

Тъй че по време на по-нататъшната си езда бяхме много предпазливи. Прехвърлихме границата и навлязохме доста навътре в Колорадо, без да бъдем обезпокоявани от когото и да било и без да открием каквато и да било следа от споменатите лица.

Намирахме се вече близо до Ръш Крийк, а Винету знаеше някакъв стар, отдавна изоставен бивак, до който мислехме да се доберем привечер. Според описанието на апача там имало един никога непресъхващ извор и мястото било обградено с каменен вал, който предлагал добра защита, въпреки че не образувал истински зид, а бил издигнат така, както в някои области селяните натрупват около нивите си един върху друг намерените в тях камъни. Макар и невисок, подобен защитен вал предлага на уестмана едно винаги добре дошло прикрытие срещу евентуални нападения.

Малко след пладне открихме диря от двайсетина конници, която идваше от североизток и, изглежда, също се насочваше към Ръш Крийк. Следите показваха, че конете бяха подковани. Това обстоятелство, както и липсата на всякакъв порядък в начина им на

езда, ни наведоха на предположението, че тези хора са бели. Дори и да не водеше право в нашата посока, ние пак щяхме да проследим дирята, защото в Дивия запад човек винаги трябва да знае що за люде се намират пред него. За нас нямаше никакво съмнение, че те имаха намерение да се изкачат горе в планините, още повече че тъкмо по онова време се говореше за значителни златни и сребърни залежи, открити в «маунтънс». Вероятно пред очите ни бяха следите на цяла група от онези авантюристи, които в следствие на подобни слухове незабавно се събират, за да се разпръснат по-късно във всички посоки с не по-малка бързина. Това бяха все дръзки и безсъвестни типове, които очакват животът да им поднесе всичко наготово, но пък и малко се тревожат; ако не получат нищо от него.

Дирята бе оставена поне преди пет часа. Следователно имахме основание да допуснем, че този ден нямаше да се срещнем с въпросните хора. Ето защо безгрижно тръгнахме по следите, докато достигнахме едно място, където ездачите бяха спирали. Няколко празни консервени кутии, захвърлени на земята, съвсем непредпазливо оставени, издаваха, че там бяха обядвали. Наблизо се търкаляше и една празна бутилка. Слязохме от конете, за да огледаме внимателно мястото но не открихме нищо, което можеше да ни даде повод за някакви особени опасения. Дик Хамердал взе бутилката вдигна я срещу светлината, видя, че в нея все още се намираше една глътка, поднесе я към устата си, но после незабавно пак я захвърли. Като плюеше, пръхтеше и правеше различни физиономии, той извика:

— Пфу! Вода, застояла, отвратителна вода! Бях си въобразил, че ще намеря глътка хубаво бренди! Не е възможно тези хора да са джентълмени! Който носи със себе си бутилка и вътре има само вода, той не може да претендира да спечели уважението ми, защото е просто съвсем обикновен човек! Не си ли на същото мнение, Пит Холбърс, старий Куне?

— Хм-м! — обади се Дългуча. — Ако си очаквал да намериш бренди, мога само страшно да те съжалявам, драги Дик. Да не мислиш, че тук, в Дивия запад, някой ще вземе да ти сервира точно под носа бутилка, пълна с бренди?

— Дали ще е пълна или празна, е все едно, стига само нещичко да се намира в нея. Но вода, такова отношение към мен е направо позорно!

От време на време и най-умният човек извършва някоя глупост, и то може би точно тогава, когато има всички основания да бъде предпазлив. Същото се случи и с нас! Беше непростима небрежност, че не обърнахме внимание именно на тази бутилка. Празните консервени кутии нямаха никакво значение, но шишето би трябвало да привлече вниманието ни. Ако в него бе имало бренди, е, тогава то просто е било изпито, а бутилката — захвърлена. Но в нея е имало вода, вода! Следователно не са я носили заради брендита, а са я използвали вместо манерка, която се пълни с вода и се пъха в кобурите на седлото, за да могат хората да утолят жаждата си там, където местността е безводна. Поне по онова време в Дивия запад стъклените шишета бяха рядкост. Те не се хвърляха току-така, а се запазваха. И това шише не е било захвърлено, а забравено и щом собственикът му забележеше, че го е загубил, щеше да се върне, за да си го вземе, и тогава непременно щеше да открие присъствието ни. Ето за какво трябваше да помислим, а ние изобщо не се сетихме за това.

Тук хората бяха бивакували повече от три часа. Продължаващата по-нататък дияра бе оставена преди по-малко от два часа, но въпреки това се движихме по нея може би още около половин час, като яздихме през тревиста савана, докато на хоризонта и от двете ни страни изплуваха храсталаци и ниски дървета, а от дясно се проточи гористо възвишение, част от предпланините на долината Биг Санди, чийто «крийк»^[51] бяхме прехвърлили още същата сутрин. Винету посочи към възвишението и каза:

— Ако искаме да се доберем до бивака, ще трябва да минем покрай ей онази планина. Нека братята ми ме последват!

Той свърна на дясно.

— Ами тази дияра? — попитах го. — Няма ли да я проследим?

— Днес не. Утре пак ще я намерим.

Изчислението му беше съвсем вярно. Рано сутринта на следващия ден щяхме да се върнем при диярята, ако не бяхме извършили онази страхотна грешка с бутилката. Нищо неподозиращи, ние го последвахме. Самият той също не допускаше колко съдбоносен щеше да се окаже бивакът за нас.

Като яздехме през нискостеблена гора и храсталаци, след около час напуснахме споменатото планинско възвишение, зад което се откриваха все нови и нови планински вериги, наподобяващи театрален

декор. Следвайки апача, ние навлязохме между тях и привечер достигнахме широка, леко изкачваща се нагоре долина, в средата на която ни посрещна блесналото водно огледало на тих вир. Близко до мястото, откъдето водата му се изтичаше, си играеха безброй малки сребристи рибки. Ту отделно, ту на групи около вира се издигаха сенчести дървета, а на отсрещната му страна забелязахме камъни, отрупани така, че отдалеч приличаха на развалините от някогашно селище.

— Това е бивакът, който имах предвид — обясни Винету. — Поставим ли един човек на стража при входа на долината, няма защо да се опасяваме от изненадващо нападение.

Той имаше право. Едва ли можеше да се намери друго такова място, което да е по-подходящо за безопасно лагеруване, от този бивак. Благодарение на меката почва ние яздохме един подир друг почти безшумно към вира. Но ето че Винету, който беше начело, изведнъж спря коня си, вдигна пръст, за да ни накара да пазим тишина, и внимателно се послуша.

Последвахме примера му. Отвъд отрупаните камъни се разнасяха звуци, които, от мястото, където се намирахме, можеше да долови само много остър слух. Апачът скочи на земята и ми направи знак да сторя същото. Оставихме конете си на нашите спътници и започнахме тихо да се промъкваме към камъните. Колкото повече се приближавахме, толкова по-ясни ставаха звуците. Беше някакъв висок мъжки баритон или пък доста нисък женски алт, който бавно и жаловно пееше на индиански. Това не бе индиански напев, но не бе и мелодия в нашия смисъл. По-скоро беше нещо средно — сякаш някой червенокож се опитваше да се пригоди към начина на пеене на бледоликите и го вършеше на своя език и по своеобразния изразен начин на индианците. Бих се хванал на бас, че човекът, който пееше пред нас, бе измислил сам и текста, и мелодията. Това бе такава песен, която почти несъзнателно блика от сърцето и душата на певеца, за да отзвучи също тъй тайнствено, както е и прозвучала.

Продължихме да се промъкваме все по-близо и по-близо, докато се добрахме до тясна пролука в каменния вал, през която можехме да хвърлим поглед отвъд него.

— Уф, уф! — възкликна от изненада почти на глас Винету.

— Уф, уф! — обадох се в същото време и аз, не по-малко слисан от него.

Камъните обграждаха едно място с диаметър от около четиридесет метра, засенчено от околните дървета, покрито с висока сочна трева. Тук-там се виждаше по някой и друг храст. В края на ограденото място, съвсем близо до пролуката, пред която бяхме залегнали, седеше... Винету, вождът на апачите!

Да, от малко по-голямо разстояние човек непременно би взел този индианец за Винету. Беше гологлав. Дългите му черни коси бяха оплетени в шлемовидна прическа и тъй като седеше, те се спускаха по гърба му чак до земята. Ловната му върхна дреха и легинсите бяха изработени от кожа. Носеше мокасини. Около кръста си имаше навито пъстро одеяло, под което бе затъкнал само един нож. На земята до него лежеше двуцевка. Вързани за шнуrowe и ремъчета, на врата му висяха различни необходими предмети, но сред тях нямаше такъв, който да може да мине за амулет.

Не беше ли външността му почти като на Винету? Наистина индианецът в ограденото място бе по-възрастен от апача, ала все още си личеше, че някога е бил красив. Чертите на лицето му бяха строги и сериозни, но като че в тях имаше нещо женствено. Общо взето, в първия миг бях слисан от приликата му с Винету, а когато смайването ми премина, бях завладян от такова чувство, което не мога да опиша. Намирах се пред нещо загадъчно, пред някакъв забулен образ, чието було бе невидимо.

Индианецът продължаваше полугласно да пее. Но колко малко подходдаше затрогващата дълбока болка в песента на дръзките енергични черти на лицето! Как ли можеха да «съжителстват» суровият неумолим израз, застинал около пълните устни, и чудният благ блясък на очите, на тези очи, за които със сигурност можех да твърдя, че наистина бяха черни, макар че в действителност никога не се срещат черни очи? Този червенокож навярно не беше това, което изглеждаше на пръв поглед. Бях ли го виждал вече някъде? Съвсем не или пък го бях виждал десетки пъти! За мен той бе една загадка, но не бях в състояние да кажа доколко и защо.

Винету вдигна ръка и прошепна:

— Колма Пуши!

И неговите очи се бяха разширили, за да обгърнат непознатия индианец с такъв поглед, какъвто рядко съм наблюдавал у апача.

Колма Пуши! Значи предположенията ми бяха верни — пред нас бе една загадъчна, действително загадъчна личност. Горе във високите «паркове» живееше индианец, когото никой не познаваше по-отблизо. Той не принадлежеше към никое племе и гордо отбягваше каквото и да било общуване с други хора. Ловуваше ту тук, ту там и щом някой го видеше, веднага изчезваше също тъй бързо, както се и беше появил. Никога не се бе държал враждебно към червенокож или бял, но пък и никой не можеше да се похвали, макар и за един ден да му е бил спътник. Едни са го виждали на кон, други пеша, но винаги бе оставял у тях впечатлението на човек, който умее да борави с оръжията си и с когото шега не бива. И за индианците, и за белите личността му минаваше във всички случаи за неутрална, за неприкосновена. Да се отнесеш враждебно към него би означавало все едно да разгневиш великия Маниту и да си навлечеш отмъщението му. Дори имаше такива индианци, които твърдяха, че този червенокож не е човек, а духът на прочут воин, изпратен от Маниту да се върне от Вечните ловни полета на земята, за да разбере как живеят неговите червенокожи чада. Не се срещаше нито един човек, който да е успял да научи името му, а тъй като все пак всеки предмет и всяко човешко същество трябва да има име, заради тъмните му, черни като катран очи го бяха нарекли Колма Пуши, Тъмното око или Черното око. Но никой не знаеше кой му бе дал това име, кой го бе изрекъл за първи път и кой го бе разпространил.

Значи този тайнствен индианец се намирал пред нас. Винету не го познаваше, не го бе виждал досега, но незабавно със сигурност заяви, че е Колма Пуши. И през ум не ми мина да се усъмня в това твърдение, защото всеки, който зърнеше този индианец, след като вече е слушал за Колма Пуши, веднага можеше да каже, че е той и никой друг.

Нямахме основание да оставаме скрити по-дълго и тъй като не искахме да караме нашите спътници да ни чакат, станяхме от земята и нарочно вдигнахме шум. Индианецът светкавично грабна пушката си, насочи я към нас, петлетата й изщракаха и той извика:

— Уф! Двама мъже! Кой сте?

Това бяха колкото кратки, толкова и заповеднически думи. Винету отвори уста, за да му отговори, но с непознатия стана внезапна промяна. Като улови с една ръка пушката си за цевите, той отпусна приклада ѝ на земята, а с другата ръка направи широко движение, сякаш искаше да ни поздрави с добре дошли и възкликна:

— Инчу... чуна! Инчу-чуна, вождът на апа..., но не! Това не е Инчу-чуна, това може да е само Винету, неговият син, неговият много по-велик и по-прочут син!

— Ти си познавал Инчу-чуна, моя баща? — попита Винету, след като минахме през процепа и влязохме в ограденото място.

За миг ми се стори, сякаш тайнственият непознат размисли дали да отрече, или не, но понеже вече нямаше как да не признае, той отговори:

— Да, познавах го. Виждал съм го един или два пъти и ти си негово истинско копие.

Гласът му бе мек и все пак силен и решителен. Беше, кажи-речи, още по-звучен и мелодичен от гласа на апача, а регистърът му бе по-висок, почти женски.

— Да, аз съм Винету. Ти ме позна. А твоето име е Колма Пуши, нали?

— Познава ли ме Винету?

— Не. Никога не съм те виждал. Но отгатнах. Ще ни позволи ли Колма Пуши, за когото винаги сме чували само добро, да седнем до него?

Очите на индианеца се спряха сега и върху мен. След като ме измери с острия си изпитателен поглед от глава до пети, той отговори:

— И аз съм чувал за Винету само добро. Знам, че често заедно с него е един бледалик, който досега не е извършвал злодеяние и се казва Олд Шетърхенд. Това същият бледалик ли е?

— Той е — кимна Винету.

— Тогава седнете и бъдете добре дошли на Колма Пуши!

Той ни подаде ръка, която ми се стори необичайно малка. Винету му съобщи:

— С нас има и други спътници, които чакат отвън при вира. Ще им разрешиш ли и на тях да дойдат?

— Великият Маниту е създал земята за всички добри хора. Тук има достатъчно място за всички ваши придружители.

Отдалечих се, за да доведе нашите спътници. Откъм отсрещната страна на ограденото място имаше по-широк вход от процепа, през който бяхме преминали. Когато се върнах оттам заедно с останалите, Винету и Колма Пуши седяха под клоните на едно дърво. Очите на тайнствения индианец се насочиха очаквателно към нас. Погледът му се плъзна по приближаващите се хора с интереса, проявявай обикновено към непознати, с които си принуден да общуваш само за кратко време. Но щом зърна Апаначка, който влезе на коня си последен, той се втренчи в него като хипнотизиран. Сякаш някаква невидима сила изведнъж го накара да скочи на крака. Без да отмества поглед нито за секунда от младия вожд, Колма Пуши направи десетина крачки към него, после спря, като не преставаше с неопишимо напрежение да следи всяко негово движение, след това много бързо се приближи до него и почти заеквайки, го попита:

— Кой...кой си ти? Ка...кажи ми!

Младият вожд му отвърна с дружелюбно безразличие:

— Аз съм Апаначка, вожд на команчите похоними.

— Ами...какво търсиш тук в Колорадо?

— Бях тръгнал на север, за да посетя свещените глинени находища, но се натъкнах на Винету и Поразяващата ръка, които се канеха да отидат в планините. Тогава промених моя път и се присъединих към тях.

— Уф, уф! Вожд на команчите! Не е възможно, не е възможно!

Втренченият му поглед все още не се откъсваше от Апаначка, тъй че последният го попита:

— Познаваш ли ме? Виждал ли си ме вече някъде?

— Сигурно, сигурно съм те виждал, но навярно е било на сън, в сънищата на моята младост, която вече отдавна е отминала.

Колма Пуши положи усилия да овладее обзелото го вълнение, подаде му ръка и продължи:

— Бъди ми и ти добре дошъл! Днес е такъв ден, какъвто рядко се среща!

Той се върна при Винету, при когото междувременно бях седнал, и като продължаваше да оглежда Апаначка, зае предишното си място така, сякаш все още не се бе отърсил от «сънищата на младостта си». За един индианец подобно поведение е рядкост и не може да остане незабелязано. То направи на Винету не по-малко впечатление,

отколкото на мен, но макар да проследихме тази сцена с напрегнат интерес, ние с нищо не го показахме.

Отведохме конете на водопой, а после им дадохме достатъчно зелена шума, за да се нахранят. Двама души събраха сухи съчки за огън, който запалихме веднага щом се смрачи, а в същото време Пит Холбърс се отдалечи, за да застане пръв на пост при входа на долината. По-късно щеше да бъде сменен от Тресков, след което щяхме да го последваме в обичайния си ред.

Скоро всички седяхме в широк кръг около горящия огън. Бяхме добре запасени с храна и тъй като помислихме, че Колма Пуши няма какво да яде, му предложихме от нея.

— Моите братя са дружелюбни към мен — каза той, — но и аз мога да им дам толкова месо, че всички да се наситят.

— Къде е месото? — попитах го.

— При коня ми.

— Защо не си го взел със себе си?

— Защото не мислех да се бавя тук, а да продължа пътя си. Оставил съм го на такова място, където е в по-голяма безопасност.

— Нима смяташ този бивак за опасен?

— За един човек не е безопасен, но тъй като сте повече хора и можете да поставите стражи, едва ли има от какво да се страхувате.

С голямо удоволствие щях да продължа този разговор, но Колма Пуши се показва толкова несловоохотлив, че се отказах. Разбира се, той ни попита накъде сме тръгнали. Щом научи, че целта ни е «паркът» на Сан Луис, стана още по-мълчалив. Но това нито ни направи кой знае какво впечатление, нито можеше да ни обиди. В Дивия запад човек е по-предпазлив от обикновено дори към добри познати. Само Дик Хамердал бе недоволен, че от непознатия индианец успяхме да научим толкова малко. Искаше му се да разбере нещо повече и по своя фамилиарен начин го попита:

— Моят червенокож брат вече чу, че идваме от Канзас. А не може ли и ние да научим, откъде идва той?

— Колма Пуши идва от различни места. Той е като вятъра, всички пътища за него са открити — гласеше неопределеният отговор.

— А накъде ще тръгне оттук?

— И в тази, и в онази посока, накъдето се отправят стъпките на коня му.

— Well! Дали насам, или натам е все едно, но човек би трябвало да знае поне, накъде ще насочи коня си! Или не е така?

— Достатъчно е Колма Пуши да го знае.

— А-а! Значи не е необходимо аз да го знам, така ли? Този отговор е не само искрен, но дори и груб! Не си ли и ти на същото мнение, Пит Холбърс, старий...

Той забеляза, че в момента Холбърс не беше наблизко и преглътна последната дума от въпроса си. Колма Пуши се извърна изцяло към него и със сериозен тон каза:

— Бледоликият, назован Хамердал, ме нарече груб. А нима преди малко бе изискано и учтиво да иска да ми отвори устата, когато предпочитам тя да остане затворена? Изглежда, дебелият човек не познава Запада особено добре. Който премълчава целта на пътуването си, той не може да бъде изпреварен от опасността и изненадващо нападнат. Нека Хамердал запомни това!

— Благодаря! — засмя се смърненият дебелак. — Жалко, мистър Колма Пуши, че не си станал даскал! Имаш такава дарба! Впрочем няхах лоши намерения. Извънредна много ми харесваш и ще се радвам, ако пътят ти съвпадне с нашия. Затова те попитах.

— Знам, че моят дебел бял брат не е имал лоши мисли, иначе изобщо не бих му отговорил. Ще видим дали моят път ще съвпадне с неговия. Хау!

С тези думи разговорът приключи. Скоро си легнахме да спим, защото искахме да тръгнем на път още в ранни зори. Това стана тъкмо когато Пит Холбърс се върна в бивака след като бе сменен от Тресков.

Не знам колко дълго съм спал. Събуди ме многогласен рев и когато отворих очи, това стана само за миг, в който зърнах някакъв изправен пред мен човек да замахва, за да ме удари с приклада на пушката си. Преди да успея да се помръдна, ударът се стовари върху ми и с мен бе свършено... за щастие не завинаги.

Драги читателю, дали си по природа толкова чувствителен, че да се вживееш в състояние като моето, когато човек се съвзема от пълно безсъзнание, за да направи радостния извод, че в тъпоглавието си е проявил голямото лекомислие да посрещне с глава свистящия приклад на пушка? Нарочно използвам думата «тъпоглавие», защото след подобен удар едва ли ще се намери човешка глава, която да се чувства по-тъпо от моята! Отначало изобщо не я усещаш. Жив си само от

петите до врата и едва постепенно, благодарение на едно особено бучене и шум разбираш, че не си съвсем обезглавен, а само са те халосали по най-горната част от тялото ти. На човек не му става веднага ясно — на първо време всичко му е неясно, че тази част е главата му, а го разбира едва когато бученето се превърне в такова стягане и такива режещи болки, сякаш някой обработва притиснатата ти в преса за грозде кратуна със стотина свредела. В следващия стадий всеки удар на сърцето ти, което подхранва мозъка с кръв, извиква у теб чувството, сякаш главата ти е поставена под трамбовката на маслобойна или под парните чукове на железодобивен завод и че от време на време в обиталището на разума ти се забиват лъвски нокти. Разбирам, че за един умен човек е недостойно да описва подобно състояние, в което се изпада след такъв удар. Ще кажа само следното: тъпо, във висша степен тъпо състояние!

Та така се чувствах. След като преминах през гореописаните степени, пред очите ми се изредиха всички цветове на дъгата, а в ушите ми забушуваха прибоите на стотина вълнолома. Не можех нито да виждам, нито да чувам, и затова направих най-доброто и най-мъдрото, което е възможно да се направи в подобен случай — отново изгубих съзнание.

Когато за втори път дойдох на себе си, за моя радост почувствах, че горе-долу отново съм във владение на моите физически и духовни способности. Само едно не бях все още в състояние да различа съвсем ясно — дачи между раменете си имах глава или приклад на пушка. Незабавно се възползвах от възвърналите ми се способности, като най-напред отворих очи. Онова, което видях, не можеше да се нарече особено утешително. Гореше голям буен огън, а пред мен седеше Олд Уобъл, втренчил в лицето ми изпълнените си с омраза очи.

— А-а, най-сетне, най-сетне! — извика той. — Наспа ли се, мистър Шетърхенд? Мен сънува, нали? Убеден съм, че съм ти се явил на сън като ангел и с радост съм готов да продължа да играя тази роля. Това е ясно! Като какъв ли ангел ще ме опознаеш? Дали като ангел на отмъщението или като ангел-спасител?

— Pshaw! Нямах необходимата сръчност нито за единия, нито за другия ангел — отвърнах му аз.

Страшно ме беше яд, че трябваше да отговарям на този човек, но щеше да е съвсем погрешно, ако предпочетях гордо да мълча.

Погледът ми се плъзна наоколо. Всички бяхме пленени, дори и Тресков, който бе стоял на пост. Вероятно не бе внимавал достатъчно и се беше оставил да го изненадат и заловят. Всички бяхме вързани. Вляво от мен лежеше Винету, вдясно — дебелият Хамердал. От двайсетината негодници, насядали около нас, не познавах никой, освен Олд Уобъл. Това бяха хората, чиито дири забелязахме през деня. Как ли са се озовали в бивака? Та нали бяха пред нас и следите им водеха наляво, а ние се отклонихме надясно? И в същия миг се сетих за бутилката с остатъка от вода. Изведнъж ми стана ясно, каква грешка сме извършили.

Старият Крал на каубоите седеше точно срещу мен. Радостта, че ме е заловил, лъхаше от всяка бръчка и бръчица на подигравателно ухиленото му похабено лице. Дългата бяла коса, падаща по раменете му на отделни кичури, подобни на змии, му придаваше вида на някаква състарена евменида или горгона от мъжки пол, от чиито пипала, напомнящи октопод, нямаше никакво спасение. Несигурната светлина на припламващия огън му придаваше нещо толкова авантюристично и фантастично и караше неговата тресяща се фигура с дългите ръце и крака да изглежда толкова странно, че, ако за съжаление няхах пълното съзнание за заобикалящата ме гола и прозаична действителност, щях да си помисля, че преживявам някаква сцена от приказките.

Той възприе отговора ми напълно правилно като подигравка и гневно ми кресна:

— Не бъди толкова нахален, иначе тъй ще ти стегна ремъците, че кръв да пуснеш! Нямам намерение да ти позволявам да ми се подиграваш и да ме обиждаш. Аз не съм индианец! Разбираш ли какво искам да кажа?

— Да, искаш да кажеш, че изобщо не се числиш към съществата, които наричаме хора!

— Ами към кои тогава?

— Слез колкото ти е възможно по-ниско в животинското царство и си избери най-грозното, най-отвратителното създание — така ще видиш какво представляваш.

Той дрезгаво се изсмя и каза:

— Този тип е наистина толкова смахнат, че не ме разбира! Казах ти да не забравяш, че не съм индианец. Червенокожите дълго време

мъкнат със себе си пленниците си, за да ги закарат до своите пасища. Хрантутят ги добре, та да имат сили да издържат страшните мъчения. Както сам научих в твоята компания, така на пленника му се предлага възможността да изчака някой благоприятен миг за бягство. А който няма надежда да офейка и иска да умре бързо и безболезнено, обикновено прилага старото изтъркано средство толкова много да обиди индианците, в чиито ръце е попаднал, че в гнева си те да изгубят самоконтрол и да го убият на място. Ако си въобразяваш, че ще можеш да избираш между тези две възможности, се лъжеш. При мен няма да ти се удаде удобен случай за бягство, защото и през ум няма да ми мине да те влача дълго със себе си. Но ти няма да ме доведеш и дотам, набързо да ти тегля куршума или да те наръгам с нож и така да се откажа от удоволствието, което ще изпитам, когато ти съвсем бавничко и с големи мъки ще се преселиш от този живот в твоето отвъдно блаженство. Спомняш ли си все още какви ми ги надрънка за вечния живот по време на онази нощна езда през Ляно Естакадо?

Не му отговорих и той продължи:

— Според теб отвъд било толкоз чудесно, че, като твой най-добър приятел, какъвто съм без съмнение, ме боли сърцето да гледам как се измъчваш и страдаш в този земен живот. И тъй, ще ти отворя портите на твоя рай и с някои малки неприятности, които съм ти приготвил, ще се погрижа щото хубостите на отвъдния свят да ти се сторят още по-прекрасни.

— Нямам нищо против — подхвърлих с възможно най-безразличния тон.

— Убеден съм в това! Ето защо се надявам, че за любезната услуга, която ти оказвам, ще ми отвърнеш със същото. Страшно много ми се ще да разбера как изглежда отвъд. Ако бъдеш тъй добър след блаженото си отпътуване за оня свят някой път да ми се явиш като дух или призрак, за да ми разкажеш някои неща, ще ти бъда изключително благодарен и можеш да бъдеш сигурен, че аз от своя страна ще те посрещна по най-сърдечен начин. Ще го направиш ли заради мен, мистър Шетърхенд?

— С удоволствие! Ще направя дори нещо повече, отколкото искаш. Още преди смъртта си така ще връхлетя върху теб, че вместо един ще видиш хиляда призрака!

— Well, значи се споразумяхме — засмя се той. — Ти наистина си такъв тип, дето никога не губи кураж, но ако все още продължаваш да таиш някаква надежда, значи зле познаваш Фред Кътър, когото наричат Олд Уобъл. Решил съм да приключа сметката си с теб и чертата, която ще тегля отдолу, ще означава и краят на живота ти. Защото, драги мой, вчера следобед ти направи един безподобен гаф, нали?

— Pshaw, една бутилка и нищо друго!

— Правилно! Да, бутилката, тя се оказа съдбоносна за вас! Не един и двама са се затривали вече по вина на бутилката, по-точно казано, по вина на съдържанието ѝ, но навярно за пръв път се случва човек да отиде във Вечните ловни полета заради някаква си празна бутилка! Та нима ти не я подуши?

Ето че сега вместо мен отговори Дик Хамердал.

— И през ум не ни е минавало. Ти наистина ли си мислиш, че ще поднесем към носа си нещо, което е било в ръцете ти?

— Много хубаво се изрази, дебелако, но скоро ще ти се изпари желанието да се шегуваш! Сметнали сте бутилката за захвърлено шише от бренди, но това е шишето ми за вода, което бях забравил. Ако знаеш какво означава глътка вода там, където не се намира и капчица, тогава няма да ти е чудно, че щом открих липсата му, веднага спрях коня си и се върнах. Има местности, където животът ти зависи от няколко глътки вода. Щом достигнах края на прерията, където по обед бяхме лагерували, аз ви забелязах, но не можах веднага да ви позная. Ала вие продължихте да яздите и се приближихте до мен. Тогава за моя голяма радост разбрах, че пред очите ми са джентълмените, които търсех. Незабавно препуснах обратно и доведох моите хора. Последвахме ви в тази долина, където постът ви се оказа тъй любезен да се остави да го пленим. Промъкнахме се пеша дотук и ви обградихме, Спяхте си съня на праведници и сънувахте толкова великолепни неща, че ми беше безкрайно жал, дето ви събудихме. При по-нататъшната си езда ви предлагаме нашата компания. За съжаление мистър Шетърхенд няма да може да вземе участие в нея, защото се кани да заминава. Щом се съмне, от тази красива долина той ще поеме по стълбата, водеща към небето, и следователно ще бъде възпрепятстван заедно с нас да...

— Не дрънкай тъй дълго и безсмислено! — прекъсна го в този миг един от мъжете, облегнал се със скръстени ръце на едно дърво. — Каквото ще става, може да стане и без толкова много приказки! Не ни интересуват сметките ти с Олд Шетърхенд. Главното за нас е обещанието, което ни даде.

— Ще го изпълня! — отвърна му Олд Уобъл.

— Тогава се погрижи да стане дума за него! Искаме да знаем как стоят нещата!

— Та нали вече знаете!

— Не. Преди да си говорил с Винету, всичко друго няма никаква стойност за нас. В Канзас ти ни откъсна от най-добрите ни гешефти, а тъй като сега пленихме тези типове, искаме преди всичко да разберем дали надеждите, които ни вдъхна, могат да се осъществят. Обърни се към Винету, но не дрънкай с него тъй дълго, както с Олд Шетърхенд! Все пак нали апачът е човекът, от когото имаме нужда!

— Спокойно, мистър Реди, спокойно! Разполагаме с толкова много време, че можеш да поизчакаш.

Значи облегнатият на дървото мъж се казваше Реди! Тъй като той спомена за Канзас и някакви добри сделки в този щат, предположих, че хората, които ни нападнаха, са от трамповете, отбягвани от нас толкова старателно. Очевидно Реди бе предводителят на тази група, а Олд Уобъл го беше придумал да тръгне с него, за да ни преследват. С какви обещания и при какви условия, това предстоеше да разберем.

Положението ни беше лошо. Негодяите, в чиито ръце бяхме попаднали, бяха по-опасни и от най-дивата и пропаднала индианска банда. От всички нас аз бях онзи, за когото изгледите бяха най-неблагоприятни. Решено бе да бъда убит и бях убеден, че ако не настъпеше някое благоприятно обстоятелство, Олд Уобъл като нищо щеше да изпълни заканата си. Този път животът ми висеше на косъм.

Реди се приближи към апача и му каза:

— Мистър Винету, работата се състои в това, че искаме да направим една сделка с теб. Надявам се да не се възпротивиш!

Винету разбираше също тъй добре като мен, че в случая мълчанието не беше уместно. Трябваше да си изясним намеренията на тези хора и следователно да разговаряме с тях. Ето защо апачът отвърна:

— Каква сделка има предвид бледоликият?

— Ще бъде кратък и искрен. Олд Уобъл има да си отмъщава на Олд Шетърхенд, но не смее да го направи сам. Той дойде при нас и ни подкани да му помогнем. Съгласихме се при едно условие — да получим добра награда. Обеща ни злато, много злато. Надявам се, че ме разбираш, а?

— Уф!

— Не знам какво искаш да кажеш с това «уф!», но се надявам, че означава съгласие. Тук в Колорадо бяха открити много хубави «плейсърс»^[52]. Щом си свършихме работата в Канзас, ние също се канехме да дойдем насам, за да търсим злато. Ама това си остава твърде несигурна работа. Който не намери нищо, просто нищо не получава и се връща с празни джобове. Но ето, че Олд Уобъл ни наведе на една безценна мисъл — ти, мистър Винету, сигурно знаеш много места, където може да се намери злато, нали? Без да бърза, Винету отвърна:

— Има червенокожи мъже, на които са им известни места, където има големи количества злато.

— Ще ни покажеш такова място!

— Червенокожите мъже имат обичай да не издават такива находища.

— Ами ако ги принудят?

— Те предпочитат да умрат.

— Phsaw! Не се умира тъй лесно!

— Винету никога не се е страхувал от смъртта!

— Според онова, което съм чувал за теб, ти вярвам. Но този път става въпрос не само за теб, а и за всичките ти спътници. Поразяващата ръка ще трябва да умре, това не може да се промени, защото така обещахме на Олд Уобъл. Но ако ни издадеш някой хубав плейсър, можеш да спасиш себе си и останалите.

Винету затвори очи в знак, че иска да размисли. Настъпи мълчание. Да, той знаеше къде има златни залежи, но дори и най-ужасната заплаха не беше в състояние да го накара да издаде някой от тях. Той трябваше да измами трамповете и да се престори, че е съгласен. За него бяха важни две неща: първо — да спаси мен, чиято смърт бе вече решена, и второ — да спечели време, за да можем да изчакаме някое обстоятелство, което ще се окаже благоприятно за освобождаването ни.

— Е, кога ще получа отговор? — попита Реди, след като мълчанието му се стори вече твърде продължително.

— Бледоликите няма да получат злато — каза Винету, отваряйки отново очи.

— Защо? Значи отказваш да ни издадеш някой плейсър?

— Не. Винету знае не само един плейсър, а и една голяма и богата бонанса. Ако му беше възможно, той щеше да ви посочи мястото ѝ.

— Какво? Известна ти е бонанса, а не можеш да ни я покажеш? Това е невероятно!

— Винету не жадува да притежава злато. В Колорадо знае само едно находище и това е тази бонанса. Тя е неизмеримо богата. Но не мога да ви заведа до нея, защото точното ѝ местонахождение не ми е известно.

— All devils! Безмерно богата бонанса, но не знаеш точното ѝ местоположение! Това може да се случи само с някой индианец. А не ти ли е възможно поне да ни кажеш горе-долу в коя местност се намира?

— Това го знам. Тя е край Скуиръл Крийк^[53]. Моят брат Шетърхенд и аз се бяхме разделили, за да проследим две различни дири. След няколко дни благополучно се срещнахме на уговореното място. Тогава Поразяващата ръка ми разказа, че нямало причина да се опасяваме от дирята, която беше проследил той. Завръщането му се позабавило, защото пътем трябвало да скрие от чужди очи някаква бонанса. Беше взел със себе си само няколко мостри.

— Мостри! А колко големи... колко големи? — попита Реди и всички наостриха слух с някакво чувство на благоговение.

— Достигаха размерите на голям картоф. Някои бяха и още по-едри.

— Бре да се не види! Но тогава там лежат милиони, много милиони закуп! И просто сте ги оставили да си лежат ли?

— А защо трябваше да вземаме златото с нас?

— Защо ли? Защо е трябвало да го вземате? Слушайте, хора, тези двамата намират огромна бонанса и ето че този човек ме пита защо е трябвало да вземат златото!

Отговорът бе всеобщо мърморене, изразяващо смайването им. Изобщо лесно можете да си представите с какво внимание тези типове следяха думите на апача. И през ум не им минаваше да се усъмнят в

истинността на разказа му. Аз от своя страна бях убеден, че Винету дори и сега не лъжеше. Сигурно някъде имаше такава богата бонанса, само че вероятно тя не се намирал край Скуиръл Крик, а на съвсем друго място.

— Защо белият човек се учудва толкова много? — попита апачът. — Навсякъде има плейсърс, откъдето Винету и Поразяващата ръка могат да вземат злато. Щом им се наложи, те посещават онзи плейсър, който в дадения момент се намира най-близо до тях. Сега тъкмо се канехме да се изкачим до Скуиръл Крик, за да си напълним джобовете.

— А-а! Искали сте да вземете злато! На нас ни мина мисълта, че сте се отправили нагоре в планините по тази или по някаква подобна причина! Но... как да го разбирам? Ти нали каза, че не знаеш къде е бонансата!

— Така е. Обаче моят брат Поразяващата ръка е запомнил мястото.

Ето че той изрече, каквото бе искал да каже и което трябваше да ме избави от смъртта. Ако бандитите желяеха да намерят бонансата, чието точно местоположение уж бе известно единствено на мен, щяха да се видят принудени да ми пощадят живота. Разбира се, Винету бе достатъчно умен да наблегне на тези думи толкова малко, че да не се отгатне тяхната преднамереност. Незабавно се оказа, че е постигнал целта си, защото Реди бързо извика:

— Та това е съвсем същото! Няма никаква разлика дали мястото се знае от Винету или от Поразяващата ръка, тъй като и двамата са наши пленници. Ако Винету не може да ни заведе, тогава Олд Шетърхенд ще поеме ролята на водач!

— Мистър Реди, казваш го, без да ме питаш, така ли? — обърна се към него Олд Уобъл. — Струва ми се, че Олд Шетърхенд трябва да умре още днес, и то тук, в тази долина!

— Тъй ли? Не, не трябва, а трябваше, но сега ще остане жив и ще ни заведе при бонансата.

— Няма да го допусна!

— Стари Уобъл, мисля, че си си изгубил разсъдък! Да не би да искаш да се откажеш от бонансата? All devils! Наистина си се побъркал!

— Съвсем не съм се побъркал! Наех ви, за да заловите Олд Шетърхенд. В замяна на това ви дадох съвета да принудите Винету да ви издаде някой плейсър. Следователно бонансата ще е единствено ваша собственост, с която аз няма да имам нищо общо. Но след като успяхме да спипаме Олд Шетърхенд, няма да се откажа от него само заради нещо, в което нямам никакво участие. Не го ли убия още днес, той ще избяга, ще офейка!

При тези думи Реди избухна в смях и каза:

— Ще офейка, на нас ще ни офейка! Хора, чухте ли, този човек, който е наш пленник, щял да избяга, можело да ни офейка!

Всички взеха да пригласят на смеха му, но Олд Уобъл гневно извика:

— Колко сте глупави самите вие, дето ме смятате за побъркан! Ако си въобразявате, че ще успеете да задържите този мерзавец, мога само да ви съжалявам! Той е в състояние да разкъса железни окови, а ако нещо не става със сила, подхваща го с хитрост, в което е ненадминат майстор.

— Нямаме железни окови, а и не са ни нужни. Кожените ремъци вършат по-хубава работа, много по-хубава! Хитрост! Ще ми се да видя човека, който може да избяга на двацет такива мъже като нас! Колкото и хитро да подхване нещата, четирийсет очи ще го надзирават. Кое то не забележи един от нас, ще го види друг. И най-хитроумните му кроежи ще бъдат разкрити от нас.

— Наистина е смешно да гледам какво си въобразяват някои хора! Та нима не сте чували колко често е бил пленяван от индианците и как все е успявал да им се измъкне?

— Ние не сме индианци!

— Но и с бели се е случвало същото! Казвам ви, че за този негодник е възможно всичко, което на другите не се удава! Тоя трябва да бъде застрелян веднага щом го заловиш. Не го ли сториш, ще ти се измъкне между пръстите като живак! Това ми е известно, защото дълго яздих заедно с него.

— От мухата правиш слон. Пак повтарям: ще ми се да видя човека, който ще избяга, когато аз искам да го задържа! Каквото казах остава в сила — той ще ни заведе до бонансата!

— А аз не разрешавам!

Двамата се бяха изправили гърди срещу гърди, готови да се нахвърлят един върху друг. — Олд Уобъл, подигравчията, неверникът, богохулникът и Реди, бруталният предводител на трамповете, който без всякакви скрупули се беше спазарил да ме залови и предаде на убиеца. Това бяха напрегнати мигове, толкова напрегнати, та забравих, че спорът се водеше не за нещо друго, а за моя живот. Но не се стигна до насилие. Реди сложи ръка върху рамото на стария Уобъл и със заплашителен тон му каза:

— Ти наистина ли мислиш, че ще те питам дали разрешаваш, или не?

— Надявам се! Или искаш да ме измамиш с Олд Шетърхенд? Да нарушиш обещанието си?

— Не. Ще удържим дадената дума. Обещахме ти да заловим Олд Шетърхенд и да ти го предадем. Пленихме го и можеш да бъдеш сигурен, че ще го получиш, но не и днес!

— Върви по дяволите с обещанието си! Няма да имаш възможност да го спазиш!

— Ще го спазим. А ако ти се иска да ни попречиш да го отведем с нас, тогава се поогледай наоколо! Ние сме двацет души!

— Да, разбира се, на това се осланяте! — извика разгневеният каубой. — Най-добре ще е изобщо да не питам много-много, а да му тегля куршум в главата. Това ще сложи точка на всякакъв спор!

— Само да посмееш! Застреляш ли Олд Шетърхенд, или раниш ли го, макар и съвсем леко, още в следващия миг няма да ти се размине куршумът ми.

— Осмеляваш се да ме заплашваш?

— Да се осмелявам ли? В този случай не ми е необходима никаква смелост! Тръгнахме заедно с теб и искаме да си останем добри другари. Но тук става въпрос за бонанса, която вероятно струва милиони и ако ти ни лишиш от тези купища злато, по дяволите, пет пари на давам за живота ти! И тъй, едно да знаеш: Олд Шетърхенд тръгва с нас и ако го раниш, макар и съвсем леко, ако само му падне и косъм от главата, ще поемеш нагоре по небесната стълба, по която сам се канеше да го изпратиш да се катери!

— Заплашваш ме със смърт! Това ли ти е другарството, за което толкова приказваш?

— Да, това е! Да не би ти да постъпваш много другарски, като искаш да ни лишиш от бонансата?

— Е добре, тогава ще трябва да се подчиня, но не и без да поставя едно условие. Когато намерим бонансата и аз искам да получа своята част от нея. Това е ясно!

— Well! Съгласен! Ето виждаш, че ти мислим доброто!

— Можете да си го позволите, защото, ако се докопате до такива купища злато, ще трябва да благодарите единствено на мен. Впрочем що се отнася до Шетърхенд ще разчитам не на вас, а на самия себе си. И обръщайки се към мен, той продължи с язвителен тон:

— Разполагам с превъзходно средство да те възпра от бягство.

Той посочи към карабината «Хенри» и към мечкоубицеца и добави:

— Без тези пушки сигурно няма да офейкаш! Познавам те и ми е известно, че в никой случай няма да се простиш с тях. Веднъж вече ги притежавах, но за съжаление за кратко време. Сега ще са завинаги мои! Не разчитай на това, че смъртта ти е кой знае колко далече! Или може би си с небето в толкова добро разбирателство, че ако там почувстват нужда от теб, ще ти изпратят първо един бърз вестonosец, за да те покани най-покорно да вземеш участие в небесното блаженство?

— Не богохулствай! Все още не ми е дошло време да умра, защото ми предстои много работа.

— О-о! И ти си мислиш, че добрият Бог ще изчака, докато я свършиш? Много услужлив Бог, трябва да се признае! Нали?

Не му отговори. Тогава той ме подритна с крак.

— Ще благоволиш ли да говориш, когато те питам? За теб е голяма и съвсем незаслужена чест, ако Олд Уобъл те заговори! Когато ме отпрати да си ходя от Ки-пе-та-ки без кон и пушка, навярно не ти мина през ума, че тъй скоро ще те спипам, а? Отидох при осагите. Там ми дадоха друг кон и друга карабина. Но на онези типове вече им се беше изпарила всякаква предприемчивост. Оня Хонске Нонпе, на когото бе предадено командването, не прояви никакво желание да ви преследва. Дори, колкото и смешно да беше, прекрати всички враждебни действия срещу бледоликите и заедно с воините си потегли обратно. Ето защо се присъединих към трамповете и както вече чу, наех тези джентълмени, разбира се, на ваши разноски! Сега си възвърнах коня и пушката, а освен това получих и вашите коне и

карабини. В моите очи животът ти не струва вече и пукната пара и заслужаваш само ей такива ритници!

С все сила той ме ритна в корема, а после направи същото и с Винету. Вдигна крак, за да тегли един ритник и на Хамердал, но веднага го отпусна. Дебелия му беше значително по-безразличен от нас двамата. Обаче след като Олд Уобъл ни обърна гръб, Хамердал се обади по своя забавен начин и с онова чувство за хумор, което не го напускаше и в най-трудните положения, рече:

— Това бе цяло щастие за теб, уважаеми мистър Уобъл!

— Кое? — попита Стария.

— Че си отдръпна крака.

— Защо?

— Защото тъкмо коремът ми е страшно чувствително място.

— Я веднага да опитаме дали е така!

Той изрита грубо и него. Въпреки обемистите си форми Дебелия беше много пъргаво и чевръсто човече. Както на всички нас, тъй и на него бяха вързани глезените на краката и китките на извитите на гърба му ръце. Той сви колене и пхна стъпалата си под тялото, при което зад гърба си здраво опря пръсти в земята, после изведнъж се изхвърли като пружина и връхлетя с глава в стомаха на Олд Уобъл. Ударът беше толкова силен, че Хамердал се строполи обратно на мястото си, а старият каубой отхвъркна назад и падна в огъня. Вярно че светкавично скочи пак на крака, но този кратък миг се оказа достатъчен, за да изгуби половината от дългата си бяла грива, а облеклото над кръста му да се поопърли. Проехтя всеобщ смях. Ядосан от това, Олд Уобъл изля гнева си не върху Хамердал, а върху трамповете, които му се присмиваха. Докато той с гръмовен глас им държеше едно пиперливо конско евангелие, Дебелия се обърна към Пит Холбърс:

— Не си ли свърших чудесно работата? Не се ли радваш и ти, стари Пит?

— Хм-м, ако мислиш, че беше хубав номер, имаш право! — отговори неговият дълъг приятел по познатия си безизразен начин.

— Тоя човек си мисли, че може да ме рита току-така, без да се защита! Какво ще кажеш за това?

— И аз бих го запратил в огъня!

— Дали щеше да го запратиш в огъня, или не, е все едно, защото все пак отлетя право в него!

Едва сега Олд Уобъл се приближи, за да си отмъсти на Дебелия, но Реди го възпря, като каза:

— Остави хората на мира, за да не ти се случи пак нещо подобно! Олд Шетърхенд ти принадлежи, но останалите са наши и аз не желая да бъдат ненужно малтретирани.

— Изведнъж си станал твърде човеколюбив! — изръмжа Стария.

— Наречи го както искаш! Тези мъже трябва да яздят с нас, а аз не мога да влача със себе си ранени и пребити хора. Впрочем имаме далеч по-важна работа, отколкото да се караме и разправяме с тях, защото все още не знаем къде се намират конете им. Потърсете ги!

Бяхме отвели конете извън ограденото място на открито и там ги бяхме вързали за забити в земята колчета. Скоро ги намериха. Трамповете се бяха нахранили още докато съм бил в безсъзнание и сега се канеха да поспят до настъпване на утрото. Реди заповяда на двама души да застанат на пост и след това всички налягаха. На Олд Уобъл му хрумна извънредно неприятната идея да се настани между мен и Винету и с един отделен ремък да завърже десницата ми за своята ръка. Тази изключителна предпазливост на Стария бе в състояние да потисне в мен всяка мисъл за бягство. И все пак аз мислех за бягство и още как! Едва ли има положение, което да е чак толкова тежко и така да държи човека приклещен, че да не може да бъде измъкнат от него — със собствени усилия, или когато това е невъзможно, с чужда помощ. И в този случай аз съвсем не бях отчаян. Та нали незабавната смърт, отредена ми от Олд Уобъл, ми се беше разминала! До Скуиръл Крийк имаме дълго пътуване. Защо дотам да не ни се предложеше удобен случай да избягаме? Впрочем вниманието ми никак не бе насочено чак към онзи тъй далечен път, а съвсем наблизо. Таях една надежда, която носеше индианско име, името Колма Пуши.

Ако ме попитат защо откакто легнахме да спим не съм споменавал това име, ще отговоря: Колма Пуши не беше вече тук. Когато отново дойдох на себе си, първата ми работа бе да се огледам. Веднага забелязах, че тайнственият индианец липсваше.

Къде ли беше изчезнал?

Отначало за миг у мен се промъкна едно неприятно подозрение — дали не е бил в съюз с трамповете? Но веднага се видях принуден да го

отхвърля. Доброто име на Колма Пуши правеше невъзможна всяка връзка с подобни хора.

Тогава възникваше друг въпрос: дали бе чул приближаването на трамповете, при което бързо си беше плюл на петите? Но и на това не вярвах да е способен. Не, изчезването му имаше сигурно някаква друга причина.

Дик Хамердал го беше попитал дали ще се присъедини към нас, а той бе отговорил, че първо трябва да си помисли. Конят му не беше тук, а на някое друго място. След като сме заспали, Колма Пуши тайно се е отдалечил или за да доведе жребеца си, или изобщо да не се върне вече. В този случай той си е тръгнал, без да се сбогува, само за да избегне всякакви натрапчиви въпроси и нахалното любопитство на някои хора. През кратките часове, прекарани заедно с нас, той нееднократно бе показал, че подобни разпити са му неприятни.

В случай че си беше тръгнал, за да не се върне вече, ние нищо не можехме да очакваме от него. Но ако е искал само да доведе коня си, това е станало малко преди да ни нападнат и докато се е връщал, при шума, вдигнат от трамповете, сигурно си е помислил, че се е случило нещо, което му повелява да бъде предпазлив. После много вероятно тайно се е промъкнал насам, открил е промяната в положението и е подслушал всички разговори. Ако наистина е такъв мъж, за какъвто го смятах благодарение на неговата слава и име, той непременно е взел решение да не ни изоставя, още повече че бе проявил не само голяма радост от срещата си с Винету, но и много жив, макар и необясним, интерес към Апаначка. А хора, към които имаш толкова силни чувства, не се оставят току-така в положение, каквото беше нашето...

Ако разсъжденията ми бяха верни, в момента Колма Пуши се криеше нейде наблизко и щом трамповете заспяха, можех да очаквам някакъв знак от него. Следователно човек лесно може да си представи, че се намирах в доста напрегнато състояние. Впрочем бях напълно убеден, че Винету, чиято съобразителност и остър ум бяха несравними, таеше същите мисли и подобно на мен очакваше Колма Пуши.

Скоро с радост установих, че надеждите ми не останаха излъгани. Двата стражи седяха от двете страни на огъня един срещу друг и го поддържаха. По-късно човекът от отсрещната страна легна на земята — изглежда, беше уморен. Постът от моята страна седеше с гръб към мен и тъй като ние тримата се намирахме на една права

линия, той ме скриваше от очите на другия. Това беше благоприятно обстоятелство и аз се надявах, че индианецът ще го използва. В момента през долината духаше вятър, който разклащаше дърветата и храстите така, че клоните и листакът шумоляха, шепотът им сигурно щеше да заглуши всеки шум, който евентуално би причинил тайно промъкващ се към нас човек.

Като повдигах от време на време глава, аз наблюдавах кръга от спящи хора и след около половин час се убедих, че освен пазачите, Винету и мен няма друг буден човек.

Тъкмо когато си помислих, че е настъпило най-благоприятното време за индианеца, ако изобщо можеше и искаше да се появи, забелязах как вдясно зад мен безшумно и бавно нещо се раздвижи. Полека-лека нечия глава се приближи до моята. Беше очакваният от мен човек.

— Нека Поразяващата ръка остане неподвижен! — прошепна ми той. — Помисли ли си моят бял брат за мен?

— Да — отвърнах му също тъй тихо.

— Всъщност Колма Пуши искаше да се промъкне до Винету, но при него няма никакво прикритие. Затова пропълзях до Поразяващата ръка, където се намирам в гръб на пазача. Нека моят бял брат ми каже какво желае. Готов съм да го изслушам!

— Ще ни освободиш ли?

— Да, когато Олд Шетърхенд нареди. Той най-добре знае кой момент е най-подходящ.

— Засега още не. Трябва да имаме възможност незабавно да развържем всички мои спътници. Но надали моят червенокож брат ще се съгласи да ни следва?

— С удоволствие. Докъдето трябва, за да бъдете освободени.

— Успя ли да чуеш какво говорихме?

— Да. Колма Пуши лежеше зад камъните и чу всичко. Белите искат да сложат ръка на бонансата при Скуиръл Крийк.

— Знае ли моят червенокож брат къде тече Скуиръл Крийк?

— Познавам всички местности, разположени не само наоколо, но и много по-надалеч.

— А по пътя за Скуиръл Крийк ще се намери ли някое подходящо място, за да бъдем освободени още днес след смрачаване? Там ще трябва да има много повече дървета и храсти отколкото тук, където е

трудно да се доберем до стражите, а на тях им е достатъчен един-единствен поглед, за да разберат дали всички пленници са по местата си.

— Колма Пуши знае къде има подобно място, което ще достигнете в подходящо за нощувка време, тъй че няма да им направи никакво впечатление, ако поискате да спрете. Но дали белите мъже ще ви последват дотам?

— Сигурно. Изглежда, тези местности са им непознати и щом ще трябва да ги заведем до Скуиръл Крийк, ще се видят принудени да ни се доверят.

— Тогава нека Поразяващата ръка язди оттук право на запад-югозапад и щом се натъкне на Ръш Крийк, да го прехвърли. Нека после продължи да следва този поток по отсрещния му бряг, докато достигне до мястото, където неговите ръкави Норт Форк и Саут Форк се сливат. Оттам ще опише дъга, успоредно на последния завой на Саут Форк и после ще продължи право на запад-северозапад през леко издигаща се нагоре прерия, по която често се срещат храсталаци и ниски дървета, към едно виждащо се още отдалеч скалисто възвишение. В неговото подножие от земята бликат няколко извора. По възвишението, както и около изворите, растат много дървета. Най-северният от изворите е мястото, където ще трябва да се разположите на лагер.

— Добре, ще намеря този извор.

— Колма Пуши също ще дойде там. Какво още има да ми казва Поразяващата ръка?

— Засега нищо, защото не знам с подробности каква ще е обстановката в бивака ни довечера. Дано успееш да се промъкнеш до нас, но в такъв случай си избери Винету или мен, понеже никой от останалите не притежава необходимата сръчност незабавно и енергично да използва помощта ти.

— Значи сега мога да си отида?

— Да. Благодаря на моя червенокож брат Колма Пуши и след като се освободим, веднага съм готов да рискувам живота си за него, ако изпадне в каквато и да било беда.

— Великият Маниту насочва стъпките на своите чада по неведоми пътища. Затова не е изключено някой път Колма Пуши също да се нуждае от помощта на Поразяващата ръка и Винету. Аз съм ваш приятел, бъдете мои братя!

Той се оттегли тъй безшумно, както и беше дошъл. В този момент откъм другата страна на Олд Уобъл се разнесе полувисокото покашляне на апача. То се отнасяше до мен. Така той искаше да ми покаже, че е наблюдавал посещението на Колма Пуши. То не му беше убягнало — той притежаваше несравнимо изострени сетива.

И двамата бяхме доволни, защото вече знаехме, че сегашното ни положение нямаше да трае дълго. Можехме спокойно да заспим. Но преди това през главата ми преминаха какви ли не мисли за Колма Пуши. Той говореше почти свободно английски. Беше си послужил с думи като «запад-югозапад» и «запад-северозапад», които досега не бях чувал от нито един индианец. Откъде бе научил този плавен английски, когато не общуваше с никого и водеше толкова самотен и уединен живот? Дали от този факт не можеше да се заключи, че порано често е общувал с бели? Ако беше така, тогава несъмнено лошият му опит го бе отблъснал от тях и го бе накарал да заживее в сегашното си усамотение.

Когато сутринта се събудих, трамповете тъкмо се канеха да разпределят помежду си нещата, които бяха плячкосали. На всичко, отнето от нас, гледаха като на своя законна собственост. Олд Уобъл си беше присвоил моите вещи. Реди взе Сребърната карабина на Винету, без да помисли, че по-късно навсякъде, където я видеха в ръцете му, тя несъмнено щеше да го уличава като разбойник и убиец или най-малкото като крадец. Той определи за себе си и жребца Илчи на апача и даде следния добър съвет на Олд Уобъл:

— Мистър Кътър, вземи другия вран жребец, който сигурно е бил язден от Олд Шетърхенд. Така ще разбереш, че съвсем не ти мисля злото!

Обаче Олд Уобъл поклати глава и отвърна:

— Много благодаря, не го искам!

Той добре знаеше защо. Беше опознал моя Хататитла.

— Защо не? — учудено попита Реди. — Та ти си още по-добър познавач на коне от мен и сигурно знаеш, че никой друг кон не може да се сравни с тези врани жребци.

— Разбира се, че ми е известно, но все пак предпочитам ей това животно.

При тези думи той посочи към коня на Мато Шако. И така Реди определи друг човек, който да получи моя жребец. По същия начин

постъпиха и с останалите ни коне, които до един бяха по-добри от конете на трамповете. Изключение направиха само с кобилата на Дик Хамердал, защото никой не я искаше.

Вече се радвах на сцените, които неизбежно щяха да последват разпределението на конете. Нашите благородни жребци не търпяха чужди хора на седлото.

Бяха ни взели и хранителните провизии. Започнаха да ядат. Ние също получихме, макар и недостатъчна, закуска. После отведоха конете на водопой, след което трябваше да ги възседнем и да потеглим на път. Качиха ни върху техните кранти, като ни вързаха ръцете отпред, за да можем да държим поводите. Ето че тогава докараха и плячкосаните животни.

Конете на осагите не създадоха особени главоболия на хората, които искаха да ги яздят. По-лошо беше положението с дорестия жребец на Апаначка. Едва ездачът се бе озовал на гърба му и той веднага препусна напосоки. Измина доста време, преди конят и трампът да се върнат. След това Реди се метна върху Илчи, жребеца на Винету. Илчи посрещна всичко това тъй спокойно, сякаш бе от най-кротките коне, каквито има в обоза или на манежа. Трампът тъкмо понечи да се нагласи по-удобно на седлото, когато изненадващо описа широка дъга във въздуха, а недалеч от това място се разнесе силен вик — в същата секунда и моят Хататитла бе запратил на земята типа, който го бе яхнал.

С проклетия двамата трампове се изправиха на крака и за свое учудване видяха враните жребци да стоят на местата си тъй неподвижно, сякаш нищо не се бе случило. И тъй, те отново се метнаха на седлата, за да бъдат едновременно пак хвърлени на земята. Направиха и трети опит, но със същия неуспех. Олд Уобъл наблюдаваше сцената, като тайничко се подхилваше. Но ето че в този момент избухна в силен смях и подвижна на предводителя:

— Е, мистър Реди, навярно вече знаеш, защо не исках да взема черния дявол? Тези врани жребци са дресирани така, че и най-добрият ездач на света да не може да се задържи на гърба им дори минута!

— Защо не ми го каза по-рано?

— Защото не исках да те лиша от удоволствието веднъж и ти да се запознаеш с майката земя. Сега доволен ли си?

— Дяволите да те вземат! Наистина ли не търпят никого на гърба си? Какво ще правим тогава?

— Ако не искаш да си имаш по пътя какви ли не ядове, остави засега да ги яздят предишните им собственици! По-късно винаги може да се опита дали тези дяволи няма да бъдат укротени.

Този съвет бе последван. Дадоха ни нашите коне и Апаначка получи своя, а после тръгнахме на път. Докато яздехме към входа на долината, Реди се приближи до мен и каза:

— Вярвам, че няма да ти хрумне да утежняваш положението си с непокорство и твърдоглавие! Знаеш ли пътя?

— Да.

— Докъде ще стигнем днес?

— До един извор отвъд Ръш Крийк.

Той смяташе за съвсем естествено да играя ролята на водач, защото нали според думите на Винету аз бях отбелязал мястото на бонансата. Това ми бе добре дошло. За да разбере доколко трамповете познаваха околностите, се осведомих:

— Навярно знаеш местностите през които се минава нагоре, за да се стигне до Скуиръл Крийк?

— Не.

— А може би някой от твоите хора?

Той бе достатъчно глупав, за да отговори:

— И те не го знаят.

— Тогава нека Винету ви показва пътя.

— Та нали той не знае точното място на златното находище.

— И ти си мислиш, че аз наистина ще ви го издам? Ама че си странен човек!

— Защо?

— Каква ще ми е ползата, ако ви помогна да се доберете до златото? Никаква, абсолютно никаква! Смъртта ми е сигурна. Дали ти ще получиш бонансата, или не, аз и в двата случая губя живота си. Да не мислиш, че ще ми достави удоволствие, ако в замяна на това, че ни нападнахте и ограбихте и че ще бъда убит, аз ви направя милионери?

— Хм-м! — бе единственото, което ми отговори.

— Струва ми се, че изобщо не си поглеждал работата от тази страна, нали?

— Наистина не съм. Но ти трябва да се съобразяваш с другарите си. Ако не ни дадете бонансата, всички те ще трябва да умрат!

— Какво ме засяга това, щом на мен ми е писано да умра? Кой се съобразява с мен? След като умра, каква ще ми е ползата, че другите ще живеят?

— Chimney corner^[54]! Сигурно няма да постъпиш тъй безсърдечно с тях!

— Аз ли? Да постъпя безсърдечно? Ама че си шегобиец! За какво безсърдечие говориш, когато ти самият се каниш да ни избиеш, в случай че не получиш златото!

Той гледа известно време замислено пред себе си, а после каза:

— Well, нека говорим откровенно! Ти наистина ли си решил да не ни издадеш къде се намира бонансата? Това непременно ще доведе до смъртта на другарите ти, а освен това ще навреди и на теб.

— Как ли пък ще ми навреди?

— Все още съвсем не е толкова сигурно, че ще те предам на стария Уобъл.

— А-а! — проточих аз учудено.

— Да — кимна той. — Случайно сега Стария язди отпред и не може да чуе разговора ни. Ако ни покажеш бонансата и ако тя е тъй богата, както ни я описа Винету, аз съм в състояние да освободя не само спътниците ти, но и теб самия.

— Наистина ли? Обещава ли?

— За съжаление съвсем твърдо не мога да обещая.

— Тогава всичките ти приказки са безполезни! Искам точно да знам на какво мога да разчитам!

— Не са безполезни! Всичко зависи от богатството на бонансата. Останем ли доволни и ти ще бъдеш доволен от мен.

— Но какво ще каже Олд Уобъл?

— Това не те засяга, остави го на мен! Ако му хрумне да ми създава ядове, ще го пръждосам да върви по дяволите!

— Да, но някак си не върви, нали има дял в бонансата!

— Глупости! Ти не забеляза ли, че само го пратих за зелен хайвер? Не съм толкова глупав да спазя обещанието, което му дадох!

И все пак глупав беше. Щом като не смяташе да удържи на дадената на стария Уобъл дума, как тогава можех да повярвам, че ще спази обещанието си, дадено на мен! Сложеше ли ръка на бонансата

сигурно и през ум нямаше да му мине да ме освободи. Нещо повече — тъй като не биваше да има никакви свидетели за извършеното над нас насилие, то и моите спътници не можеха да бъдат сигурни за живота си. Сега той искаше само да си осигури съгласието ми да им помогна. Получеше ли после златното находище, за него нямаше да има никакво значение дали щеше да наруши обещанието си и да извърши още едно престъпление. Но онова, което ме възмущаваше най-много, беше, че този нахален тип се осмеляваше да ми говори с толкова фамилиарен тон.

— Е, размисли ли? — попита ме той след малко. — Как ще постъпиш?

— Да видим дали ще удържиш на думата си.

— Значи ще ми покажеш бонансата, така ли?

— Да.

— Well! Това е най-умното, което можеш да направиш. Впрочем дори ако наруша дадената дума и умреш, ще ти е все едно дали ще вземем златото, или то ще си остане в земята.

Това беше един безкрайно удовлетворителен край на разговора ни! Да, наистина в такъв случай можеше и щеше да ми е напълно безразлично! За щастие изпитвах голямо задоволство, че при Скуиръл Крийк нямаше никакво златно находище и следователно не аз, а той беше измаменият.

Скоро след като Реди се отдалечи получих възможност да чуя друг не по-малко интересен разговор. Зад мен яздеха Дик Хамердал и Пит Холбърс с един трамп помежду си. Трамповете не се интересуваха особено от реда, в който яздехме, нито от надзираването ни. Та нали бяхме вързани и според тяхното мнение няхаме възможност да избягаме. Затова ни позволиха да яздим с когото си искахме.

«Обърнатия сандвич» разговаряше с придружителя си, което ще рече, че Дик Хамердал говореше с него, докато Пит Холбърс отвърщаше сухо и безизразно само ако му задаяха някакъв въпрос. Докато Реди яздеше редом с мен, няхам възможност да обърна внимание на разговора, който се водеше зад мен, но в този момент чух Дик да казва:

— Значи вие наистина мислите, че ни държите здраво в ръцете си?

— Да — отвърна трампът.

— Глупости! Просто ще се поразходим малко с вас. Това е всичко.

— Ама сте вързани!

— За собствено удоволствие!

— Благодаря за такова удоволствие! И при това ограбени!

— Да, ограбени! Тъжно наистина! — засмя се Дебелия. Когато тръгнаха на път към Дивия запад той и Пит си бяха зашили парите в дрехите. Затова се смееше.

— Щом това ти се струва толкова смешно, толкоз по-добре за хубавото ти настроение — отвърна му ядосано трампът. — Аз на твое място щях да бъда далеч по-сериозен!

— Сериозен ли? Каква причина можем да имаме, та да провесим носове? И днес се чувстваме тъй добре, както винаги.

При тези думи трампът изруга и извика:

— Това не е нищо друго освен черен хумор. Вярвам, че подозирате каква участ ви очаква!

— Представа си нямам! Каква ли толкоз прочута участ ще е тя?

— Ще бъдете очистени.

— Pshaw! Няма никакво значение, няма никакво значение, защото ако бъдем очистени, просто най-спокойно пак ще се изцапаме!

— Луд човек, направо луд!

— Луд ли? Слушай, ако някой от трима ни е луд, това си ти! Вярно, че съм дебелак, но въпреки това се промъквам през иглени уши. А Пит Холбърс, Дългуча, изобщо не може да бъде задържан. Носът му стърчи високо над всякакви мрежи и прегради. За Винету и Поразяващата ръка хич да не говорим. С най-голямата тържественост, каквато може да изискваш от мен, ти заявявам, че ще ви офейкаме, преди да сте усетили. После ще стоите като истукани с широко зяпнала уста. Или няма да ви офейкаме, а ще направим нещо по-добро, много по-добро — ще обърнем листа и ние ще ви пленим. Тогава устата ви ще се затвори от само себе си. Ако останем при вас по-дълго от един ден ще е такъв позор, че аз със своето нежно телосложение не бих могъл да го преживея. Ще избягаме! Нали, Пит Холбърс, старий Куне?

— Хм-м! — промърмори Дългуча. — Ако мислиш, че ще го направим, имаш право, драги Дик. Ще избягаме!

— Да се измъкнете, да ни офейкате? — засмя се подигравателно трампът. — Казвам ви, че сте ни тъй сигурно и здраво в ръцете, колкото е сигурно, че случайно и аз се казвам Холбърс!

— Ха, и ти ли си Холбърс? Хубаво име! Нали! Да не се казваш и Пит?

— Не. Собственото ми име е Хоузия. Нима ви интересува?

— Хоузия? Уф! Разбира се, че ни интересува!

— Ти извика «уф!» Да не би нещо да те заболя, когато чу името ми!

Вместо да отговори на въпроса му, Дик се обърна към Холбърс:

— Чу ли, Пит Холбърс, стари Куне, че този човек носи хубавото, благочестиво и библейско име Хоузия?

— Ако мислиш, че съм чул, имаш право — отвърна приятелят му.

— Що за тайнствени приказки са това? — попита трампът. — Да не би да са във връзка с мен и моето име?

— Както изглежда, да. Я ми кажи има ли в семейството ти и други подобни библейски имена?

— Има още едно — Джоуел^[55].

— Уф, пак един от пророците! Изглежда, баща ти е бил много набожен човек с голямо упование в Библията!

— За пръв път чувам такова нещо! Той беше много умна глава, не се оставяше да го лъготят попищаците и аз съм се метнал на него.

— Тогава навярно майка ти е била вярваща жена, а?

— Да, за съжаление.

— Защо за съжаление?

— Защото със своите молитви и хленчене тъй отрови живота на баща ми, че той се видя принуден да си го подслажда с бренди. Но на никой умен мъж не е възможно да издържи край една ревностна богомолка. Той я зарязва да кисне у дома и отива в кръчмата. Това е най-доброто, което може да се направи!

— Аха! Но навярно си е подслаждал живота дотогава, докато най-сетне го е пресладил. Тъй ли е?

— Да. Накрая му писна и когато един хубав ден забелязал, че има едно излишно въже, което не става за нищо друго, той го окачил на здрав пирон, направил му примка, пхнал си главата в нея и висял така, докато някой прерязал въжето.

Като слушах зад гърба си този негодник да говори с такъв цинизъм за смъртта на баща си, който се беше самоубил, почувствах как ме досърбяха за съжаление вързаните ми ръце. Хамердал се въздържа да покаже възмущението си от безнравствеността на този

човек — и бездруго щеше да е съвсем безполезно да му каже например, че дори и най-пропадналият индианец би се срамувал да говори така за мъртвия си баща. През смях Дебелия продължи да преследва тайната цел на този разговор:

— Well! Но да се върнем отново на майка ти. Много ми се иска да разбера дали освен своята набожност тя не е имала и други характерни черти, които да са се запазили в паметта ти.

— Други черти ли? Не те разбирам. Какво искаш да кажеш?

— Е, ами по отношение на възпитанието. Благочестивите хора обикновено са строги.

— А, тъй ли? — засмя се трампът, който нямаше никаква представа накъде биеше Хамердал. — За съжаление си прав. Ако всичките кафяви и сини петна, които можеха да ти го докажат, все още се намираха на гърба ми, от болки не бих съумял за се задържа върху коня си.

— А-а, значи нейният начин на възпитание е бил направо неотразим, а?

— Да, често ми се отразяваше твърде зле на кожата.

— А тъй ли беше и с брат ти Джоуел?

— Да.

— Още ли е жив?

— Разбира се. Дори не мисли за умирачка!

— Ами къде се намира в момента със своите прекрасни спомени по гърба, а твърде вероятно и по другите си телесни части?

— Тук при нас. Само погледни напред! Онзи, дето язди до Реди, е брат ми.

— Good lack! Значи и двамата пророци са тук? Хоузия и Джоуел, и двамата? Какво ще кажеш за това, Пит Холбърс, стари Куне?

— Нищо — отвърна Дългуча още по-кратко, отколкото обикновено имаше навик да отговаря.

— Всъщност какво сте се захванали с мен и брат ми? — попита трампът, комуто все пак накрая този особен разговор започна да прави впечатление.

— Вероятно скоро ще разбереш. Но я преди това ми кажи, какъв беше баща ти!

— Всичко, каквото е възможно да бъде един мъж, принуден да бере такива ядове с жена си.

— Навярно това означава всичко и нищо. Но аз имам предвид какъв беше, когато един ден разбрал, че въпросното въже му е излишно.

— Наскоро беше открил бюро за женитби.

— Странно! Сигурно го е направил, за да прехвърли и на другите малко ядове! Но е било много хубаво от негова страна в името на общественото благо!

— Да, намеренията му бяха добри, но резултатите лоши. В крайна сметка той обърна гръб на живота, който не му предлагаше никакво препитание.

— Изискан тип, няма що! Постъпил е съвсем gentlemanlike^[56]! Ако ми беше тук пред очите, гърбът му скоро щеше да тъне в същите блажени спомени като твоя гръб! Тъй подло да зареже жена и деца! Отвратително!

— Я не ми дрънкай такива глупости! След като изчезна заживяхме по-добре.

— Разбира се! Щом мъжът не може вече да пропива парите, спечелени от жената, вдовицата и сираците ще заживеят по-добре!

— Слушай, отде ти хрумнаха тези приказки? Майка ми наистина беше човекът, който печелеше парите.

— Да, работеше като вол.

— Ти откъде знаеш?

— Тя живееше в малкото градче Смитвил в Тенеси, когато мъжът ѝ, твоят мил баща решил да се обеси, нали?

— Вярно! Но кажи ми, откъде знаеш всичко...

— А после заедно с децата си се преселила на изток — невъзмутимо го прекъсна Дик Хамердал.

— И това е вярно! Ще ми обясниш ли най-сетне...

— Почакай! Тя работила тъй много и припечелвала толкоз пари, че дори успяла да вземе при себе си да възпитава своя малък племенник, беден като църковна мишка, който по-късно, когато строгият ѝ начин на възпитание станал прекалено болезнен, един хубав неделен ден изчезнал. Тъй ли е, или не е?

— Така е. Не мога да проумея откъде знаеш всичко това!

— Ти имаше и сестра, нали? Къде е тя?

— Не е жива.

— Значи ти и твоят високопочтен пророк Джоуел сте останали единствените наследници на вашата майка?

— Наследници ли? По дяволите! Тя имаше само неколкостотин долара и нищо друго. Какво ли можехме да направим с тях, освен да ги изпием!

— Well! Изглежда, действително съвсем сте се метнали на баща си! Предупреждавам ви, пазете се от въжето, оказало се тъй опасно за него! Ти какво мислиш. Пит Холбърс, стари Куне? Да им ги дадем ли, или не?

— Хм-м — промърмори със страшно кисела физиономия приятелят му, — ще направя каквото пожелаеш, драги Дик.

— Well, тогава няма да им ги дадем! Съгласен ли си?

— Йес. Не ги заслужават.

— Дали ги заслужават, или не, е все едно, но ако им ги дадем, ще е направо срам и позор!

— Какви са тези потайности? Всъщност за кого говорите? — попита трампът.

— За Хоузия и Джоуел — отговори му Хамердал.

— Значи за мен и брат ми? Ние двамата ли няма да получим нещо?

— Да.

— А какво? Само дяволът може да те разбере!

— Pshaw! Парите ни! Събрахме много, много хиляди долари, за да ги подарим на теб и на твоя прелестен Джоуел. Но току-що взехме решение да не получите нищо, ама хич нищо, дори един-единствен цент.

Не се обърнах назад, но си представих смаяната физиономия на трампа. Измина доста време, преди да го чуя да пита:

— Нямало... да получим... вашите... пари? Вие будалките ли се с мен?

— И през ум не ми минава!

Изглежда, той внимателно се взираше в лицата на «Двойния сандвич», защото пак настъпи доста продължително мълчание, което най-сетне наруши с глас, изпълнен с почуда:

— Наистина не зная какво да мисля за вас! Правите толкова сериозни физиономии и все пак всичко това не може да е нещо друго освен някоя глупава шега!

— Тогава ще ти обясня. Нали ни каза фамилното си име!

— Да, Холбърс.

— А как се казва приятелят ми?

— Също така.

— И как е собственото му име?

— Доколкото чух, Пит. Пит Холбърс. Това е съвсем... а-а-а!

Той млъкна. Чух го как тихо подсвирна през зъби, а после припряно продължи:

— Пит, Пит, Пит... но тъй се казваше и хлапето, братовчедът, дето майка ми го взе и... thunder-storm! Нима е възможно? Да не би той безкрайно дълъг човек да е малкият Пит?

— Той е! Най-сетне си на прав път! Доста труд и усилия ни струва, докато загрееш! Не бива да си въобразяваш, че си кой знае колко мъдър!

Трамът се престори, че не чу тази обида и извика:

— Какво? Наистина ли? Ти си глупавият Пит, който винаги доброволно се оставяше на майка ни да го пердаши вместо нас двамата? И на когото в крайна сметка това заместничество се стори толкова болезнено, че избяга?

Навярно Пит само кимна с глава, защото не чух нито дума.

— Ама че щура история! — продължи братовчед му. — Ето че пак те срещам, но като наш пленник!

— Когато се каните да убиете! — добави Хамердал.

— Да те убием ли? Хм-м! Да не говорим сега за това. По-добре ми разкажи, драги Пит, къде избяга навремето и къде ходи, какво прави оттогава до ден-днешен! Любопитен съм да го чуя!

Пит се покашля няколко пъти и после съвсем в противоречие със своя обичаен безизразен и пестелив маниер на говорене, поде:

— Значи дотам пропаднахте вие двамата! Станали сте хора, които тъй са плюли и на чест, и на добро име, че не се срамуват да се присъединят към трамповете! За съжаление трябва да призная, че съм син на вашия чичо, но за свое оправдание мога да кажа, че не нося никаква отговорност за това роднинство. Голяма радост ми доставя да ви уверя, че съм ваш роднина против волята си.

— Охо! — гневно го прекъсна трамът. — Искаш да кажеш, че се срамуваш от мен, тъй ли? Но не се срамуваше, когато те изхранвахме, нали?

— Вие ли сте ме изхранвали? Само майка ви. А и онова, което ми даваше, трябваше да го изкарвам с честен труд. Докато вие вършехте какви ли не щуротии, аз бях принуден да работя така, че пушек се вдигаше. А между другото ме пердашеха и заради вас, което бе горе-долу нещо като десерт. Следователно нямам ни най-малко основание да съм ви благодарен. Въпреки това исках да ви доставя голяма радост. Търсихме ви, за да ви подарим спестяванията си, защото сме уестмани, които нямат нужда от пари. Щяхте да станете богати. Но понеже ви срещаме като трампове, като окаяни и пропаднали субекти, опазил ме Бог да ви тикна в ръцете толкоз много хубави парички, с които можем да ощастливим други по-добри и достойни хора. Тук се срещаме за пръв път от детството ни, но веднага става ясно, че нямаме нищо общо помежду си. От все сърце си пожелавам никога да не преживявам този срам и позор пак да се видя с вас!

Иначе толкова мълчаливият Пит Холбърс държа тази дълга реч толкова леко и свободно, че направо ме смая. И най-изисканият джентълмен не би могъл да се държи по-добре от него. Дик Хамердал изрази признанието си като незабавно се съгласи с него:

— Само така, драги Пит, само така! Взе ми думите от устата. Можем да ощастливим по-добри хора от тях.

Сигурно на чужд човек трампът щеше да отговори по съвсем друг начин, но понеже вече знаеше, че Пит му е роднина, предпочете извителността пред гнева и като се изсмя подигравателно, каза:

— Хич не им завиждаме на добрите и по-добрите хора, дето ще получат парите ви. Нямаме нужда от няколкото жалки долара, които сте отгладували. Щом намерим бонансата, ще имаме милиони!

— Ако я намерите! — изкиска се Хамердал. — Вече виждам как Олд Шетърхенд посочва с показалеца си към земята и ви казва: «Ето тук са отрупани кюлче върху кюлче, кое от кое по-голямо. Бъдете тъй добри да ги изкопаете и вземете! По-голяма услуга едва ли можете да ни направите на нас, клетите пленници!» После ще ни изпозастреляте всички, за да не можем нищо да издадем, ще съберете милионите, ще се върнете на изток, ще ги вложите в банката и от лихвите им ще заживеете в удоволствия и разкош също като онзи богаташ от евангелието и всеки ден ще нареждате да ви правят плодов сладкиш със сливи, за да си тъпчете търбусите. Тъй си представям нещата и

сигурно тъй ще стане. Не си ли на същото мнение, Пит Холбърс, старий Куне?

— Да, особено си прав за плодовия сладкиш — отвърна Пит отново по своя лаконичен начин.

— Не дрънкайте глупости! — сръза Хоузия двамата приятели. — Само безумният гняв и завистта ви карат да говорите така! Как ви се иска да задържите бонансата за себе си!

— О-о, от все сърце ви я отстъпваме! Отсега се радваме на слисаните ви физиономии, които ще направите, когато се озовем на онова място. Само че в цялата история имам известни немалки опасения.

— Какви?

— Че прехласнати от възхищение ще забравите да вземете златото.

— О, ако е само това, не си блъскайте главите! Но сега ще трябва да отида при моя брат, за да му кажа, че съм намерил Пит, братовчеда Пит, който навремето избяга от къщи!

Той пришпори коня си и, минавайки край мен, се насочи към челото на колоната, където яздеше Джоуел, другият брат-нехранимайко.

— Можеше ли да си представиш подобно нещо? — чух зад мен да пита Хамердал.

— Не! — отвърна кратко Пит.

— Хубави роднини, няма що!

— Страшно се гордея с тях!

— Да се пръснеш от яд!

— О не! Хич не се ядосвам, защото са ми безразлични.

— Ами, не това имах предвид, а нашите пари! На кого ще ги подарим сега? Аз не искам да съм богат, не искам да клеча върху чувал с пари и да си загубя здравия хубав сън заради това, че някой може да ми го открадне.

— Да, ето че отново ще започнем да си блъскаме главите!

— Пак ще трябва да размисляме кой да получи парите ни! Ама че глупава, страшно глупава история!

В този момент извърнах глава и се обадох:

— Стига сте си създавали излишни грижи!

Двамата веднага се приближиха от лявата и от дясната ми страна и Дебелия попита:

— Излишни грижи ли? Ти да не би да знаеш някой, комуто да ги подарим?

— Мога да ви предложа стотици хора, но нямах това предвид. Нима парите са у вас?

— За съжаление не са. Мистър Шетърхенд, нали знаеш, че са у «генерала»?

— Тогава не се измъчвайте още отсега! Кой знае дали ще го заловим!

— О-о, нали ти и Винету сте тук! Все едно, че вече ни е в ръцете! Ти чу ли разговора ни, разбра ли, че намерихме братовчедите на Пит?

— Да. Бяхте много непредпазливи.

— В какъв смисъл? Нима трябваше да премълчим кой е Пит Холбърс?

— Не. Но се държахте тъй, сякаш съвсем сигурно знаехте, че скоро ще бъдем свободни. Така лесно ще събудите у трамповете подозрения, които много да ни попречат, а може би и всичко да провалят.

— Хм-м. Вярно. Но нима трябва да направя на тези типове удоволствието от мъка да провеса нос чак до седлото? С Реди и Олд Уобъл ти също разговаря много самоуверено!

— Но не и по такъв очебийно наперен начин, както вие двамата с Хоузия Холбърс, който за щастие не е достатъчно умен, за да заподозре нещо. Иронията ви относно големите златни кюлчета бе изключително опасна за нас. До последния момент трамповете трябва да са уверени, че знаем мястото на бонансата.

— Добре, ама кога ще настъпи този последен момент?

— Може би още днес.

— Ура! Наистина ли? А как?

— Отсега не мога да ти кажа подробности. Колма Пуши, индианецът, ще дойде и ще ме освободи.

— Той ли? Кой би предположил!

— Колма Пуши ми обеща. Как ще постъпя след като бъда свободен, ще зависи от обстоятелствата. Не бива да заспивате, но ще трябва да се престорите, че спите. Предпазливо го предайте на

останалите ни другари! Не искам да говоря с тях, защото може да събуди подозрения.

Двамата не знаеха, че Колма Пуши тайно е бил при мен и взеха да ме разпитват откъде съм разбрал, че той ще дойде, но аз ги подканих отново да поизостанат с конете си зад мен и спокойно да изчакат развитието на нещата. По-добре беше, ако трамповете не ме виждаха да разговарям много-много със спътниците си.

В този момент братята Холбърс спряха конете си, за да изчакат Дик и Пит. Когато се изравниха с тях Хоузия посочи към Пит и каза:

— Ето това е той, братовчедът, дето навремето винаги обираше пердаха, а сега се прави на толкоз важен.

Джоуел хвърли презрителен поглед към Пит и отговори:

— Сигурно ще се зарадва, ако му разрешим да разговаря с нас! Значи е искал да ни подари пари, тъй ли?

— Да, дори цяло състояние!

— Я го погледни! Тоя и състояние! Самото плитко хитроумие! Искал е само да ни подхвърли стръв. Но, разбира се, с такива глупави детинщини няма да ни подлъже! Ела!

Те отново избързаха напред. Дик Хамердал се пошегува:

— Пит Холбърс, старий Куне, значи ние с теб сме били хем плитки, хем хитроумни! Това са две качества, които можем да си поделим. Ако нямаш нищо против, ще запазя хитроумието за себе си. Другото остава за теб.

— Съгласен съм! Тъй трябва да бъде между приятели! Всеки да заема на другия от капитала си!

— Мътните го взели! Не беше лош отговор! Благодаря ти!

— Моля! Няма защо!

В този момент ме извикаха отпред, за да застана начело на колоната като водач. Досега само от време на време подвиквах по някоя и друга дума, за да им кажа в коя посока да се придържат. Бяхме яздили доста бързо и се намирахме близо до мястото, където се сливаха двата ръкава на Ръш. Местността бе твърде богата на водни запаси и затова в прерията често се срещаха по-големи или по-малки горички от дървета и храсталаци. Следователно бе необходимо да застана начело. Но за да не ми се удаде възможност да избягам, Реди и Олд Уобъл яздеха съвсем близо от двете ми страни. Пред нас отново се

изпречи едно такова «островче» гора, когато Олд Уобъл посочи напред с ръка и извика:

— All devils! Виж ти кой се задава! Хора, внимавайте! Обградете плътно пленниците, защото идва един човек, който ще направи всичко възможно да ги освободи!

— Кой е той — попита Реди.

— Добър приятел на Винету и Шетърхенд. Казва се Олд Шуърхенд. Поне ми се струва, че е той.

Изад горичката изскочи един конник и препусна към нас в пълен галоп. Все още беше твърде далеч. Не можехме да разпознаем лицето му, но виждахме дългата му коса да се развява като подхванат от вятъра воал. Това наистина му придаваше голяма прилика с Олд Шуърхенд, но аз веднага забелязах, че той нямаше неговата едра и яка фигура. Не беше Олд Шуърхенд, а Колма Пуши. Задавайки се срещу нас, той искаше да ни покаже, че вече е тук.

Отначало се престори, че не ни забелязва. После се стъписа, спря коня си и взе да ни оглежда. След това си даде вид, сякаш се канеше да се отбие встрани от пътя ни, но пак обърна коня си и зачака да се приближим. Когато стигнахме на такова разстояние, че да можем да различим чертите на лицето му, с нескрито облекчение Олд Уобъл каза:

— Не е Олд Шуърхенд, а някакъв индианец. Това е добре! От коя ли банда може да е той?

— Глупава среща! — обади се Реди.

— Защо? Много по-добре, отколкото ако беше бял. Но всъщност няма какво да ни се мотае из пътя, това е ясно! Трябва малко да го посплашим, та да не би да му хрумне да ни шпионира.

В този момент ние стигнахме до Колма Пуши и спряхме. С гордо свеждане на главата той поздрави и попита:

— Не са ли виждали моите братя червенокож воин, който носи едно седло и търси коня си, избягал през тази нощ?

Реди и Олд Уобъл гръмко се разсмяха и трампът му отговори:

— Червенокож воин, който носи седло? Хубав воин, няма що!

— Защо се смее моят бял брат? — попита сериозно и учудено индианецът, когото трамповете не познаваха. — Щом някой кон избяга, човек трябва да го потърси!

— Съвсем си прав! Но който допусне да му офейка конят и после вземе да търчи подир него със седло на гърба, не може да е прочут воин. Да не би да е някой твой другар?

— Да.

— А имате ли и други спътници?

— Не. Докато сме спали през нощта, животното скъсало ремъка и на сутринта нямаше и следа от него. Тръгнахме да го търсим. Ето че сега не мога да намеря нито коня, нито спътника си!

— Нито коня, нито спътника си! Смешна история! Изглежда и двамата сте юнаци и половина. Човек не може да не изпита уважение. А от кое племе сте?

— От никое.

— Значи сте прокудени! Дрипави скитници! Е, ще проявя човечност и милосърдие и ще ви помогна. Да, видяхме го.

— Къде?

— Приблизително на две мили зад нас. Ще трябва само да яздиш обратно по дирите ни. Той ни попита за теб.

— Какви думи каза по-точно воинът?

— Много хубави, изпълнени с достойнство думи, с които можеш да се гордееш. Попита дали не сме срещнали едно вонящо червенокожо куче, гонено през прерията от досадни гадинаи.

— Моят бял брат не е разбрал правилно воина.

— Тъй ли? Наистина? Че какво ли друго е искал да каже?

— Попитал е бледаликите не са ли видели кучето, което гони из прерията смърдящите гадинаи. Такива са били думите му, а кучето сигурно ще настигне гадинаите.

Той накара коня си да се вдигне на задните крака... последва леко притискане с бедрата... и с дълъг скок жребецът полетя във въздуха, а после в елегантен галоп Колма Пуши продължи обратно по нашите дири, както го беше посъветвал трамът. Всички се загледаха подир него, но той не се обърна да хвърли макар и един-единствен поглед назад. Реди недоволно изръмжа:

— Проклет червенокож тип! Какво ли искаше да каже? Мистър Кътър ти разбра ли нещо от това обръщане на думите ми?

— Не — отвърна му старият Уобъл. — Индиански дрънканици! Отвори си устата, колкото да каже нещо, без да е имал кой знае какво предвид.

— Well! Тогава нека измине двете мили и там да продължи да търси! Червенокож «воин» със седло на гърба! Жалка сган, която все повече пропада!

След този малък инцидент ние продължихме пътя си. Трамповете не бяха уестмани, но се учудих, че и Олд Уобъл не отдаде никакво значение на думите на червенокожия. Ако бях на негово място в мен щяха да се породят такива подозрения, че съвсем сигурно щях да тръгна подир индианеца, за да го наблюдавам какво върши. Не е дорасъл за опасностите на Дивия запад онзи, който в подобни отговори не усеща скритите предупреждения или намеци.

Не бяхме яздили кой знае колко дълго, когато имяхме нова среща и то много важна среща, за която никой от нас не беше подготвен. Поне за този ден не.

Минахме покрай тесен пояс от храсталаци, извиващ се през саваната като змия и тъкмо когато достигнахме другия му край, забелязахме двама ездачи, които, задавайки се от дясно с един товарен кон, неизбежно щяха да се натъкнат на нас. Понеже в същия миг и те ни видяха, нямаше смисъл да се крием вече едни от други. И тъй, продължихме да яздим и забелязахме как един от конниците взе пушката си в ръка, както се прави винаги при среща с непознати.

Щом се озовахме на около триста крачки от тях, те спряха с очевидното намерение да ни пропуснат да ги отминем, без да ни дадат възможност да ги заговорим. Но Олд Уобъл се обади:

— Тъй като те хич не искат и да ни знаят, ние ще отидем право при тях!

Така и стана. Изминахме само незначително разстояние, когато зад гърба си дочух няколко силни възклицания:

— Уф, уф! — обади се гласът на Мато Шако.

— Уф! — извика само веднъж Апаначка, но затова пък толкова по-изразително. Сигурно изненадата му бе твърде голяма.

Сега вече и аз се вгледах по-внимателно и... останах не по-малко слисан от двамата, защото ездачът с пушката в ръка беше белият жрец на команчите наиини, нашият Тибо така, за когото толкова често ставаше дума. Вторият ездач едва ли можеше да бъде някой друг освен неговата червенокожа скуоу, тайнствената Тибо вете. Та нали и във фермата на Харбър водеха със себе си един товарен кон.

Когато жрецьт забеляза, че не продължаваме по пътя си, а се насочваме право към тях, бе обзет от безпокойство, но то трая само броени мигове. После той подкара коня си срещу нас и, размахвайки ръка във въздуха, извика:

— Олд Уобъл, Олд Уобъл! Welcome! Щом си тук, мистър Кътър, няма от какво да се боя!

— Кой е този тип? — попита старият каубой. — Не го познавам.

— Аз също — отвърна Реди.

— Ще разберем, когато се озовем при него. По необикновено кльощавата и висока фигура, а още по-лесно по дългата бяла коса Олд Уобъл можеше да се разпознае още отдалеч, макар че предишния ден бе изгубил половината от косата си, когато падна в огъня. Щом се приближихме, жрецьт позна и нас. Отначало се поколеба дали да избяга, или да остане. Но щом видя, че сме вързани, от радост буквално изкрещя:

— Олд Шетърхенд, Винету, Мато Шако и...и...и... — той все пак не се реши да изрече името на мнимия си син — ...и негодниците, дето ги придружаваха, всичките вързани! Мистър Кътър, каква чудесна изненада! Как можа да се случи това? Как успя да ги спипаш?

В този момент стигнахме до него и Олд Уобъл го попита:

— Сър, ти всъщност кой си? Значи ме познаваш? Вярно, и на мен ми се струва, че те познавам, но нищо определено не се сещам.

— Спомни си за Ляно Естакадо!

— Какво, кога и къде?

— Когато бяхме пленени от апачите.

— Ние! Кого имаш предвид?

— Ние команчите!

— Какво? Как? Ти да не си от команчите!?

— Тогава бях, но не и сега.

— А не каза ли току-що, че нямало от какво повече да се боиш?

— Точно така! Не е възможно да си приятел на враговете ми, защото навремето ти открадна пушките на Олд Шетърхенд и беше доста близък с генерала. Освен това във фермата на Харбър научих от каубоя Бел, че пак си имал неприятна разправа с Винету и Олд Шетърхенд. Затова толкова се зарадвах, че те срещнах тъй неочаквано.

— Well! Дотук добре, обаче...

— Та спомни си де! — прекъсна го бившият команч. — Като индианец тогава имах червеникав цвят на кожата, тъй че...

— All devils! Червеникав цвят на кожата? Сега се сетих! Май че си някогашният жрец на команчите, а?

— Разбира се.

— Как е възможно! Жрец, който, както разбирам сега, е всъщност бледалик! Интересно, много интересно! Ще трябва всичко да ми разкажеш! Ето тук ще спрем, защото това е такова приключение, каквото рядко се среща!

— Благодаря, мистър Кътър, много благодаря! Но не бива да се бавя, трябва да продължа, обаче се надявам, че пак ще се видим. Не мога да не ти кажа, че днешният ден е най-щастливият в живота ми, защото виждам, че в ръцете ти са попаднали хора, които, ако зависеше от мен, още начаса щях да пречукам. Пази ги добре!

По време на този разговор внимателно огледах другия ездач. Това беше жена му и то без булото, с което във фермата на Харбър бе крила лицето си. Вярно, че беше облечена като мъж, но все пак я познах. Пред мен бе същата висока широкоплещеста фигура както навремето в Каам-кулано. Това бе същото тъмнокафяво силно набръчкано и ужасно изпито лице с почти кавказки черти и с безутешни безизразни очи, в които припламваха онези безумни пламъчета, навели ме веднага на мисълта, че тя е умопобъркана. Жената седеше на коня по мъжки, здраво и сигурно като опитна ездачка. Тя насочи жребеца си към нас. Неволно бяхме образували около жреца полукръг, в единия край на който тя се озова при последните думи на мъжа си. Там тя спря, без да каже нещо и зарея неவிждация си поглед нейде в пространството. Очите ми потърсиха Апаначка. Той седеше на коня си съвсем неподвижно като статуя. Изглежда, за него не съществуваше никой друг освен жената, която досега бе смятал за своя майка. Но въпреки всичко той не направи и най-малкия опит да се приближи до нея.

С видимо неудовлетворение жрецът наблюдаваше приближаването на жена си. Но пълната ѝ безучастност го успокои. Той отново се обърна към Олд Уобъл:

— Както вече споменах, трябва да продължа по пътя си, но щом пак се срещнем, ще разбереш защо тъй страшно се радвам, че си пленил тези негодяи. Какво ще стане с тях?

— Ще видим — отговори Стария. — Твърде малко те познавам, за да ти отговоря на този въпрос.

— Well! И така съм доволен, защото ми се струва, че няма да се церемониш много-много с тях. Те заслужават смърт, само смърт. Казвам ти, едва ли можеш да извършиш по-голям грях от онзи, ако решиш да ги оставиш живи. За радостта да ги видя тук вързани давам десет години от живота си. Каква наслада за очите ми! Мистър Кътър, разрешаваш ли да ги поогледам малко по-добре?

— Защо не? Гледай ги колкото искаш!

Жрецът смуши коня си, за да се приближи до самия осаг, изсмя се в лицето му и каза:

— Това е Мато Шако, който дълги години напразно се мъчеше да ни открие! Нищожество! Ти да заловиш такива хора, каквито бяхме ние двамата и каквито сме и до ден-днешен! Оказа се, че за тази цел мизерното ти мозъче не е дорасло! Но онова навремето беше великолепен номер, нали? Да купиш толкова много кожи и то тъй евтино, това навярно не се е удало повече на никой друг!

Вождът не отговори нито дума, но мускулите на ръцете му изпъкнаха, лицето му потъмня, а очите му със заплашителен и мрачен израз се впиха в неговия противник.

— Убиец! Крадец! — изскърца през зъби Мато Шако. — Ако ръцете ми бяха свободни, щях да те удуша.

— Вярвам ти и още как! Дано сам се задавиш в злобата си!

После се обърна към Тресков:

— А това сигурно е фамозният полицаи, за който каубоят ми каза, че седял в стаята, нали? Глупак! Всъщност за какво душиш тук наоколо? Смешен и напразен труд! Само след няколко седмици за всичко ще има давност. Затова ние ще се върнем. Толкова ли не загряваш?

— Нека първо изминат тези седмици! — отвърна му Тресков. — Доста прибързано се появяваш на сцената, мосю Тибо.

— Mille tonnerre^[57]! Знаеш името ми? Да не би изведнъж полицията да е станала всезнаеща? Поздравявам те, сър!

Той приближи коня си до Апаначка, подхвърли му в лицето едно кратко «тзари»^[58] и после се спря пред Винету.

— А ето го и вожда на апачите, изобщо най-прочутият вожд! — каза той със саркастичен тон. — Човек просто да не повярва какво

може да стане от едно такова голямо пале! Ние се познаваме, нали? Надявам се, че този път си поел право към Вечните ловни полета. Ако ли не, пази се да не ме срещнеш! Иначе ще ти прострелям с куршум главата, та слънцето да може от две страни да освети мозъка ти!

Винету не вдигна поглед и изразът на лицето му остана непроницаем. А жрецът използва предоставената му възможност до край, насочвайки коня си и към мен. Като бял не бях задължен да показвам проявената от Винету стоическа безчувственост. А що се отнася до гордостта ми имах достатъчно причини да се престоря, че изобщо не забелязвам някогашния фокусник, но благоразумието ми налагаше друго поведение. Трябваше да се опитам да го предизвикам да направи някои непредпазливи изказвания. Ето защо, когато се изправи пред мен, аз обърнах глава към него и с развеселен тон му казах:

— А сега сигурно аз съм наред за прочутия Тибо така, нали? Ето ме тук здраво вързан. Имаш възможност да си изплачеш всичко, което ти тежи на сърцето. Започвай!

— Diable^[59]! — изсъска той, побеснял от гняв. — Този тип дори не изчака да го заговоря. Нахалството му няма равно на себе си! Да, подлецо, трябва да си поговоря с теб, и то изчерпателно. Тъй удобно си седнал срещу мен!

— Well! Готов съм, но, преди да започнеш, ми се иска заради самия теб да ти дам един доброжелателен съвет.

— И съвет ли имаш? Какъв е той? Казвай!

— Бъди съвсем предпазлив докато разговаряш с мен! Вероятно отпреди знаеш, че си имам някои чудатости!

— Да, имаш ги, но скоро ще ти бъдат избити от главата. Навярно не обичаш много-много да си приказваш с някого тъй задушевно?

— О, с удоволствие разговарям, но не и с малоумни типове, които могат да бръщолевят само глупости.

— На мен ли казваш това, нещастно нищожество? Да не мислиш, че щом веднъж куршумът ми не те е улучил, винаги ще бъде така?

Той насочи пушката си към мен и запъна спусъка. Но само за миг Реди се озова до него, блъсна оръжието му настрана и го предупреди:

— Я си прибери пушкалото, сър, иначе ще бъда принуден да се намеся! Който посегне на Олд Шетърхенд, ще получи от мен куршум!

— От теб ли? Ха! Ами че кой си ти?

— Казвам се Реди и съм предводителят на този отряд.

— Ти ли? Мисля, че предводителят е Олд Уобъл!

— Не е той, а аз. Това ти стига!

— Тогава извинявай, сър! Не знаех. Но нима човек трябва да позволява да го обиждат по подобен начин?

— Мисля, че да! Без мое разрешение мистър Кътър ти позволи да разговаряш с тези хора, както си искаш. Досега го търпях, но ако те не оставят учтивостите ти без отговор, вината си е единствено твоя. Няма да допусна да посегнеш на тях!

— Но нали мога да продължа разговора си с този човек?

— Нямам нищо против.

— И аз нямам — обадох се аз. — Винаги е развеселяващо да си побъбриш с един истински смешник. Този стар палячо ме забавлява извънредно много!

Той сви пестник и вдигна ръка, но после я отпусна и гордо каза:

— Pshaw! Няма да ме ядосаш повторно! Де да не беше вече пленник, да ме срещнеш нейде из прерията! Щях така да ти платя за тогавашното ти посещение в Каам-кулано, че всичките ти очаквания щяха да бъдат надминати!

— Да. Изглежда, че това посещение е надминало мисловните ти възможности и не проумяваш как е станало. Ти би ли могъл да извършиш същото? Нямам намерение да те обиждам, уважаеми, защото когато някому нещо липсва, то просто му липсва и нищо не може да се направи, но ми се струва, че онова, дето го имаш горе под шапката си, няма да ти стигне, за да свършиш подобна работа!

— По дяволите! — скръцна със зъби той. — Да съм принуден да търпя такова нещо! Де да можех да направя каквото ми се иска...!

— Да, да, изобщо за какво ли те бива! Дори Вава Дерик не си могъл да очистиш сам! Трябвало е да търсиш чужда помощ.

Очите му се разшириха. Той втренчи поглед в мен. Изглежда, искаше да проникне в най-скритите ми мисли. След като видя, че въпреки всичко продължавам да се усмихвам не принудено, той извика:

— Какви ти ги е надрънкарал навремето онзи проклет негодник, младият Бендър?

Аха! Бендър! Това име започва с «Б». Веднага си спомних буквите Д.Б. и Е.Б. горе при гроба на убития Падре Дитерико. Но кого ли имаше предвид под името Бендър? Така направо, разбира се, не

биваше да го питам. Следователно зададох въпроса си иначе и го изговорих тъй бързо, че не му оставих време за предпазливи размисли:

— Навремето ли? Кога?

— Когато беше с теб в Ляно Естакадо и се би със собствения си...

Той млъкна изплашено. За част от секундата, каквато човешкият мозък е в състояние да усети или измери, през ума ми светкавично мина една мисъл и също тъй бързо продължих започнатото от него изречение:

— ...и се би със собствения си брат ли? Pshaw! Отдавна знаех онова, което ми каза той тогава, знаех го много по-добре и от него самия! Значително по-отдавна бях започнал да издирвам Падре Дитерико!

— Ди...те...ри...?! — проточи жрецът изплашено.

— Да. А ако нямаш желание да изговаряш това име, можем да го наречем Икветзи-па, както се е казвал в родината си при индианците моки.

Отначало той остана безмълвен, но по лицето му се четеше силно безпокойство. Непрекъснато преглъщаше като човек, в чието гърло е заседнал прекомерно голям залък. Най-сетне от устата му се изтръгна силен дрезгав вик и той изрева:

— Куче, ти отново ме надхитри, също както навремето ни надхитри всички! Ти трябва, трябва да бъдеш обезвреден! Ето ти наградата!

Той пак вдигна пушката си, петлото щракна и... Реди отново пришпори коня си, за да се притече. Но той надали щеше да успее да ме спаси от куршума на побеснелия бивш жрец, ако самият аз не си бях помогнал. Приведох се напред и с вързаните си ръце хванах юздите съвсем късо, забих пети в слабините на коня и извиках:

— Ча, Хататитла, ча!^[60]

Този вик, познат много добре на врания ми жребец, трябваше да компенсира неизгодното ми положение. Жребецът присви тялото си като котка и с мощен скок прелетя покрай Тибо толкова близо, че конете се докоснаха. С цялата сила на този скок кракът ми блъсна крака на моя противник и пускайки юздите, със свитите юмруци на вързаните си ръце му нанесох такъв удар отстрани, че тъкмо в мига, когато изстрелът му изтрещя, къде смъкнат, къде отхвърлен от удара,

той излетя от другата страна на седлото и, описвайки широка дъга, падна на земята.

В този миг с изключение на Винету и умопобърканата сред присъстващите едва ли се намираше човек, който да не нададе вик на уплаха, на изненада или пък на признание. А моят великолепен жребец направи само този единствен скок и нито крачка повече. После застана тъй спокойно, сякаш бе излят от бронз. Обърнах се да видя какво става с жреца. Той с мъка се надигна от земята и грабна пушката си, отхвъркнала от ръката му. Очите му искряха от ярост. Но Реди му взе огнестрелното оръжие и с гневен глас му рече:

— Пушката ти ще остане у мен, докато си тръгнеш, сър, иначе сигурно ще направиш някоя беля! Казах ти, че спрямо Олд Шетърхенд няма да търпя никакви враждебни действия, поне никакво физическо насилие!

— Нека се опита, нека само се опита! — казах аз. — Ако отново дръзне да се разправя с мен, ще го сполети нещо още по-лошо! Впрочем предупредих го да внимава, но този човек действително е безнадеждно тъп!

При тези думи Тибо буквално се запъхтя от ярост и едва изрече:

— Ще го убиеш ли, мистър Реди? Ще го убиеш ли?

— Да — кимна трампът. — Обещахме живота му на Олд Уобъл.

— Слава Богу! Иначе въпреки всичко веднага щом ми върнеше пушката щях да го застрелям, излагайки се на опасността да бъда пронизан от твоя куршум. Изобщо нямаш представа какъв сатана на сатаните е този мерзавец! В сравнение с него дори Винету е цял ангел! И тъй застреляйте го, застреляйте го!

— Що се отнася до това можеш да бъдеш сигурен, че желанието ти ще бъде изпълнено — увери го Олд Уобъл. — Или той, или аз! Само за един от двамата има място на тази земя и тъй като този един съм аз, той е другият, който трябва да отстъпи. Кълна ти се с всички възможни клетви!

— Тогава не се бавете и карайте по кратката процедура, иначе все пак ще вземе да ви офейка!

Междувременно, без да се смуцава от каквото и да било, дори и от изстрела, жената на жреца насочи коня си към храстите, откърши няколко клончета, сплете ги във формата на венче и го сложи на

главата си. После се върна обратно, приближи се с коня си до най-близкостоящия трамп и посочвайки към главата си, му каза:

— Виждаш ли, това е моят «myrtle-wreath»! Сложи ми го моят Вава Дерик!

При тези думи някогашният команч ме заряза и обзет от страх, да не би с приказките си тя да издаде някоя негова тайна, се втурна към нея. Заплашвайки я с юмрук, той ѝ кресна:

— Млъквай с щуротиите си, луда жено! — И като се обърна към трамповете, им обясни: — Жената е умопобъркана и дрънка неща, които могат да шашнат другите.

Той постигна целта си при трамповете, но после веднага трябваше да насочи вниманието си към един друг човек, а именно към Апаначка. До този момент младият воин бе запазил вече споменатото спокойствие и неподвижност на статуя. Но след като чу думите на жената, той смуши коня си да се приближи до нея и я попита:

— Ще ме познае ли пия^[61] сега? Очите ѝ отворени ли са за нейния син?

Тя го погледна с тъжна усмивка и поклати отрицателно глава. Въпреки това Тибо така незабавно се нахвърли върху Апаначка, като гневно му кресна:

— Какво искаш да говориш с нея? Мълчи!

— Тя ми е майка — спокойно отвърна Апаначка.

— Вече не ти е майка! Тя е от племето на наините, а ти бе принуден да ги напуснеш. Няма какво да се интересувате един от друг!

— Аз съм вожд на команчите и няма да позволя да ми дава заповеди никакъв си бял, който измами и тях, и мен. Ще говоря с нея!

— Аз съм неин мъж и ти забранявам!

— Попречи ми, ако можеш!

Тибо така не се осмели да посегне на Апаначка, макар че той бе вързан. Мнимият жрец се обърна към Олд Уобъл:

— Мистър Кътър, помогни ми! Ти си човек, в когото имам доверие! Този червенокож, някогашният ми храненик, е виновен, че жена ми полудя. Винаги когато тя го види, положението ѝ се влошава. Нека я остави на спокойствие. Помогни ми, сър!

Несъмнено Олд Уобъл изпитваше известна ревност, че Реди се беше представил за предводител на всички. В момента му се предлагаше една желана възможност да покаже, че и неговият глас

трябва да се слуша. Възползва се от случая и със заповеднически тон сръза Апанака:

— Хайде, разкарай се отгук, индианецо! Нали чу, че тази жена не те засяга. И тъй, махай се, изчезвай!

Разбира се, Апанака нямаше никакво намерение да допусне да му говорят с подобен тон. Той измери стария каубой с презрителен поглед и попита:

— Кой говори така на мен, върховният вожд на команчите от племето на похонимите? Жаба ли е, която квака, или пък врана, дето грачи? Не виждам кой може да ми попречи да говоря с тази скуоу, която е моя майка!

— Охо! Жаба! Врана! Изразявай се по-учтиво, обеснико, иначе ще те науча как трябва да се уважава Краля на каубоите!

Той се изпречи с коня си между Апанака и жената. Команчът отстъпи няколко крачки назад и насочи коня си така, че да се озове от другата страна на индианката. Но Стария го последва. Апанака продължи да обикаля, Олд Уобъл също. И тъй те се движеха в два кръга около жената, която се намираше в центъра им. Кътър непрекъснато я прикриваше от погледа на команча, без двамата да се изпускат из очи.

— Кътър, я остави! — подвижна му Реди. — Остави бащата и сина да се оправят! Тази работа изобщо не те засяга!

— От мен поискаха да помогна! — отвърна Стария. — Все ще мога да обузда един червенокож, на всичко отгоре и вързан!

— Вързан? Pshaw! Спомни си какво направи Олд Шетърхенд с този непознат! Индианецът съвсем не е човек, с който можеш да се мериш.

— Нека се опита!

— Well! Както искаш! Тази работа повече не ме засяга!

Сега всички погледи се отправиха към двамата противници, които продължиха да описват своите кръгове — Олд Уобъл вътрешния, а Апанака външния. Жената седеше неподвижно на коня си в центъра със съвсем занесен израз на лицето. Тибо така бе наблизил и навярно с най-голямо напрежение измежду всички очакваше изхода от тази странна сцена. След известно време Апанака попита:

— Ще ме пусне ли най-сетне Олд Уобъл при жената?

— Не! — заяви Стария.

- Тогава ще го принудя!
- Опитай се!
- Изобщо няма да пощадя стария убиец на индианци!
- И аз няма да те щадя!
- Уф! Тогава задръж жената за себе си!

Той обърна коня си и се престори, сякаш се канеше да се откаже от обиколките си около индианката. Но това бе само номер. Макар само за секунди той искаше да отклони вниманието на Стария от себе си. Развръзката наближаваше, Олд Уобъл действително допусна да бъде измамен. Той също обърна коня си и се насочи към мястото, където стоеше Реди. Със самодоволен тон му подвигна:

— Е, кой се оказа прав? Фред Кътър да се остави на някакъв си червенокож! Тая никога няма да я бъде. Това е ясно!

— Внимавай, внимавай! Идва! — разнесоха се предупредителните викове на неколцина от трамповете.

Стария обърна глава, но не обърна коня си. Той видя, че жребецът на Апаначка с мощни скокове се носеше към него и от уплаха силно извика, защото бе вече късно да го избегне. Цялата сцена се разигра само за броени секунди, в които сърцата на всички присъстващи изтръпнаха. Скокът на моя Хататитла преди малко, насочен срещу жреца, бе само един от онези, които в Запада наричат *force — and androitness* — скокове^[62]. Апаначка имаше намерение да направи нещо съвсем друго, много по-дръзко. Надавайки пронизителния вик за нападение на команчите, той се понесе към Стария и с един скок прелетя над коня му така, сякаш на седлото му изобщо нямаше ездач. При този скок той рискуваше живота си, защото китките на ръцете му бяха стегнати с ремък, краката му — вързани за коня, а и нали щеше да се сблъска с Олд Уобъл. Ала всичко премина успешно. Когато копитата на коня му докоснаха земята, животното за малко да се преметне през глава, но Апаначка светкавично се наведе назад и го накара да се вдигне на задните си крака. После жребецът му измина в галоп още стотина метра и се спря. Поех няколко пъти дълбоко дъх, понеже изживях голям страх заради младия вожд.

А Олд Уобъл? От силата на страшния удар той изхвъркна от седлото. При това конят му също бе съборен на земята. След като няколко пъти размаха крака във въздуха, той се изправи невредим. Но Стария остана да лежи в безсъзнание. Настъпи такова вълнение и

бъркотия, които нямаха равни на себе си. В този момент можехме лесно да избягаме и сигурно щяхме да успеем да се измъкнем, обаче без нашите вещи. Ето защо останахме.

Реди коленичи до Стария, за да се погрижи за него. Не само че не беше мъртъв, но и скоро дойде на себе си. Ала когато понечи да се изправи и се подпря на ръцете си, се оказа, че не му е възможно. Трябваше да му помогнат, за да стъпи на крака. Когато се изправи, целият трепереше, олюляваше се и тресеше крайниците си по своя странен маниер и тогава се оказа, че може да движи само едната си ръка. Другата висеше безжизнена. Беше счупена.

— Нали те предупреждавах! — скастри го Реди, което, разбира се, не можеше да промени случилото се, нито да му помогне. — Сега си носи последствията! Що за Крал на каубоите си, когато изправяш старото си над деветдесетгодишно тяло срещу противник като Апаначка!

— Застреляй го това куче, проклетия мерзавец, който ме метна с номера си като последния глупак! — процеди гневно Стария.

— Защо трябва да го застрелям?

— Заповядвам ти! Чуваш ли, заповядвам ти! Е, ще побързаш ли?

Но не се намери човек, който да го послуша. Тогава той започна да беснее и да крещи с цяло гърло, докато най-сетне от своя страна Реди му викна:

— Млъквай най-после иначе ще те зарежем тук и продължаваме без теб! По-добре взemi се погрижи за ръката си! Трябва да видим как може да ти се помогне!

Олд Уобъл проумя, че това е най-доброто за него и позволи да смъкнат от тялото му старата върхна дреха, което обаче не мина, без да му причинят големи болки. После Реди, а след него и другите трампове заопипваха ръката му, при което Стария ту крещеше, ту стенеше. Никой не разбираше каквото и да било от медицина. По едно време Реди се обърна към нас:

— Слушайте, мешърс, сред вас няма ли човек, който да разбира от рани и подобни неща?

— Нашият домашен и придворен лекар е винаги Винету — отговори Дик Хамердал. — Ако позвъните на нощния му звънец, веднага ще се появи.

Но в случая Дебелия се лъжеше, защото, когато подканиха апача да прегледа ръката, той отказа с думите:

— Винету не се е учил да лекува убийци. Защо едва сега, когато се нуждаете от помощта ни, изведнъж ни наричате мешърс? Защо не бяхме такива и досега? Щом преди малко старият каубой наложи волята си, нека и в този случай прави каквото си иска. Винету каза!

— Но и той е човек!

Каква странна забележка! И то от предводителя на такива хора! Винету не отговори; Щом веднъж беше заявил, че «е казал», той оставаше непреклонен и повече не разговаряше. Дик Хамердал взе думата:

— Изведнъж откривате, че между вас имало един човек, така ли? Струва ми се, че и ние не сме диви зверове, които, щом някому е угодно, могат да бъдат пленявани и избивани, а хора! Ще се отнасяте ли с нас като с хора?

— Хм-м! Това е съвсем друга работа!

— Дали е друга, или не, е все едно, стига само наистина да е друга! Освободете ни и ни върнете всички вещи, тогава тъй добре ще изпозакърпим стария негодник, че няма да можете да му се наравдате. Впрочем няма друго живо същество на земята, което да бъде тъй лесно превързано като Кътър. Та той е направен само от кожа и кости. Смъкнете му кожата и увийте с нея счупената кост. Така ще ви остане още сума кожа за други счупени кости, които тъй силно му пожелаваме! Не си ли на същото мнение, Пит Холбърс, стари Куне?

— Хм-м, да — кимна Дългия. — Дори да са и неколкостотин, за нито една от тях няма да ми се зловиди, скъпи Дик.

Кътър тъй стенеше и хленчеше, че направо да ти дожалее. Щом раздвижеха ръката му, острите краища на счупената кост се забиваха в месата му. Реди се приближи до него, но твърде скоро пак се върна и ми каза:

— От Олд Уобъл разбрах, че си бил и нещо като хирург. Погрижи се за него!

— Това негово желание ли е?

— Да.

— А ти наистина ли очакваш от мен да се смиля над него? Въпреки че ме е обрекъл на смърт?

— Да. Може би после ще си промени решението и ще те пусне да си отидеш.

— Хубаво! Чувам, че той е най-прекрасният човек, какъвто може да има. Може би, именно «може би», ще ме пусне да си отида! Нима не разбираш какво изрече с тези думи! Една безподобна глупост, едно безпримерно безсрамие са те! Нима съвсем не забеляза, че преди малко всички ние можехме да препуснем и да изчезнем, стига само да имахме такова желание? Нима наистина мислиш, че сме овце, които можете да мъкнете със себе си накъдето поискате и да им теглите ножа, когато ви е угодно? Ами ако кажа, че ще помогна на Стария само в случай, че ни освободите?

— Разбира се, ние няма да се съгласим с това!

— Ами ако поставя условието да не бъде убит, а да се отнесете към мен също като към моите спътници?

— Може би ще е възможно да се поговори с него по този въпрос!

— Може би! Нима едно «може би» ми върши работа?

— Well! Да отида ли при него да го попитам?

— Да.

Той преговаря доста време с Олд Уобъл, после се върна и ме уведоми:

— Твърдоглав е. Държи на своето, че трябва да умреш. Предпочита да търпи болките. Твърде много злоба се е събрала у него срещу теб.

Това се видя на моите спътници прекалено. Не бяха смятали, че е възможно да получим такъв отговор. Започнаха да се надпреварват в употребата на всякакви други, но само не и на любезни изрази.

— Нищо не мога да променя! — обади се Реди. — Разбира се, при това положение няма да се заемеш с него, нали мистър Шетърхенд?

— Защо не? Преди малко ти каза, че и той бил човек. Но сбърка. Правилното е аз да кажа за себе си: аз също съм човек и ще постъпя човешки. И тъй ще забравя всичко друго и в моите очи той ще бъде само едно страдащо същество. Ела!

Другарите ми се опитаха да ме спрат. Тресков направо ми се скара. В крайна сметка ги оставих да мислят и говорят каквото си искат, развързаха ме от коня и се отправих към Кътър. Той затвори очи, за да не ме гледа. Разбира се, ремъкът на китките ми също беше

отстранен. Ръката на Стария имаше двойно счупване и при неговата възраст това нараняване бе много опасно и почти неизлечимо.

Кътър взе да реди проклятие след проклятие и се закле ужасно да си отмъсти на Апаначка.

— Ти действително не бива да бъдеш причисляван към човешкия род! — прекъснах го аз. — Толкова ли нямаш разум, та не можеш да проумееш, че за всички твои беди сам си си виновен?

— Не, за това наистина не ми достига! — подигра ме той.

— Ако не беше предизвикал команча, той нямаше да те свали от коня. И ръката ти щеше да е здрава, ако не ми беше взел пушките.

— Какво общо имат пушките със счупената ми ръка?

— Съвсем ясно видях как те събориха от коня. Ти беше преметнал пушките през рамо. При падането на земята ръката ти попадна между тях и те изиграха ролята на два лоста. Оттам дойде и двойното счупване на костта. Ако не беше посегнал на собствеността ми, щеше да се изправиш на крака здрав и читав.

— Говориш така само за да ме ядосаш! Pshaw! Сега пак ще те вържат и тръгваме към реката. Проклет да бъде непознатият с жена си! Ако двамата не се бяха появили, всичко това нямаше да се случи! И нека ми разправят още, че имало някакво провидение и някакъв си Бог, след като не може да пази по-добре чадата си!

Значи дори и сега този ужасен човек не се въздържа да отрича Бога или по-скоро да богохулства! Доброволно се оставих пак да ме вържат, макар че имах чудесна възможност да избягам. Докато стоях при стария Уобъл, бях напълно свободен. Пушките ми лежаха наблизко на земята, а враният ми жребец ме очакваше. Нямаше да ми отнеме повече от половин минута да грабна оръжията си, да се метна на коня и да изчезна. Ами след това? Щях да тръгна по дирите на отряда, за да освободя спътниците си през нощта. Но трамповете можеха да очакват подобен ход и щяха да ги охраняват с удесеторено внимание. А засега те нищо не подозираха и затова тази нощ освобождаването ни с помощта на Колма Пуши сигурно щеше да стане значително по-лесно. Ето защо оставих неизползван този удобен случай за бягство.

Апаначка се намираше до индианката и се опитваше да разговаря с нея, но без какъвто и да било успех. Наблизко бе спрял с коня си Тибо и ги наблюдаваше със сдържан гняв. Не се осмеляваше да попречи на команча. Урокът, който му бях дал, не беше останал без резултат. Дори

когато се присъединих към тях, той не каза нито дума, но се приближи още повече. Заслушах се. Апаначка не можеше да изтръгне от Тибо вете нищо друго, освен обичайните думи, които тя повтаряше.

— Духът ѝ я е напуснал и не иска да се върне! — оплака ми се той. — Синът не може да разговаря с майка си. Тя не го разбира!

— Позволи ми да опитам дали душата ѝ не може да бъде повикана обратно! — помолих го аз и накарах коня си да се приближи откъм другата ѝ страна.

— Не, не! — извика Тибо. — Олд Шетърхенд няма право да говори с нея. Няма да разреши!

— Ще разрешиш! — срязах го със заплашителен тон. — Апаначка, наблюдавай го и при най-малкото застрашително движение го събори от коня, но така, че да си счупи и ръцете, и краката! Ще ти помагам!

— Моят брат Шетърхенд може да разчита на мен — отвърна Апаначка. — Нека говори с жената, а ако белият жрец помръдне дори едната си ръка, в следващия миг ще бъде труп, отъпкан от копитата на коня ми!

Той приближи жребца си до Тибо и зае бдителна и заплашителна поза.

— Днес беше ли в Каам-кулано? — попитах жената. Тя поклати глава и ме погледна с толкова празни и безизразни очи, че от този поглед буквално ме заболя сърцето. Дори празнотата в човешките очи може да бъде затрогваща.

— Имаш ли си во-ушингва (Съпруг)? — продължих да питам. Тя отново поклати отрицателно глава.

— Къде е твоят тхайо (Момче.)? Същото поклащане.

— Виждала ли си своята кокхе (По-възрастна сестра.)?

Съвсем същото механично поклащане на главата ме убеди, че в момента до съзнанието ѝ не достигаха въпросите, засягащи живота ѝ сред команчите. Направих друг опит.

— Ти познаваше ли Вава Икветзи-па?

— И...квет...зи...па? — промълви тя.

— Да. И... квет... зи... па? повторих аз, като наблягах на всяка сричка.

Тогава тя ми отговори макар и като в унес:

— Икветзи-па е моят Вава.

Значи предположението ми беше вярно. Тя беше сестра на Падре Дитерико.

— Познаваш ли Техуа? Те-ху-а!

— Техуа беше И-кокхе (Моята по-възрастна сестра).

— А коя е Токбела? Ток-бе-ла?

— Токбела нуу (Токбела съм аз.)

Вниманието и се изостри. Думите, засягащи нейното детство и нейната младост, ѝ направиха впечатление. Духът ѝ се завърна във времето преди настъпването на нейната лудост и напразно затърси светлина в царящия мрак. Тъкмо в това се състоеше умопомрачението ѝ. Щом до слуха ѝ достигнаха звуци от онова време, духът ѝ изплува от дълбините на забравата. Това бе лесно разбираемо. Погледът ѝ не беше вече тъй празен и безизразен. Започна да се изпълва с живот. Тъй като се канехме да тръгваме на път, времето ми бе извънредно скъпо. Затова незабавно ѝ зададох въпроса, който засега бе най-важен за мен:

— Познаваш ли мистър Бендър?

— Бендър... Бендър... Бендър... — повтори тя и по лицето ѝ се плъзна приветлива усмивка.

— Или мисис Бендър?

— Бендър...Бендър...! — продължи да повтаря тя, при което погледът ѝ все повече се оживяваше, усмивката ѝ ставаше по-ведра, а гласът ѝ все по-ясен и по-сигурен.

— Може би Токбела Бендър?

— Токбела... Бендър... не съм аз!

В този момент тя ме гледаше с бистър поглед и пълно съзнание.

— Или Техуа Бендър?

При тези думи тя радостно плесна с ръце, сякаш бе намерила нещо отдавна търсено и почти с блажена усмивка ми отговори:

— Техуа е мисис Бендър, да, мисис Бендър е!

— Мисис Бендър има ли дете?

— Две деца!

— Момичета?

— И двете деца са момчета. Токбела ги носи на ръце.

— А ти как наричаш децата? Нали имат имена!

— Казват се Лио и Фред.

— Колко са големи?

— Фред толкоз, а Лио толкоз!

Тя посочи с длани, колко високи били децата, пресметнато от седлото на коня. Успехът, постигнат с моите въпроси, бе надхвърлил всичките ми очаквания. Видях, че Тибо бе вперил в мен очи с едва сдържана ярост, също като кръвожаден хищник, пригответил се да се нахвърли върху плячката си. Обаче Апаначка бдеше!

За съжаление самият той стана причина преждевременно да се сложи край на въпросите ми. Загрижеността му за жената, която смяташе за своя майка, го подтикна да ме прекъсне, а малко след това бях принуден да установя, че лицето на клетата индианка отново прие същия безутешен, лишен от всякакъв живот израз, какъвто имаше преди разговора си с мен.

Държейки Тибо така внимателно под око, Апаначка се приближи до мен и ме попита:

— Скоро белият жрец ще иска да се раздели с трамповете. Ще отведе жената със себе си. Не може ли да я вземем с нас?

— Не.

— Уф! Защо да не може?

— Нека първо Апаначка ми каже, защо желае тя да остане при нас!

— Защото ми е майка.

— Не ти е майка.

— Дори наистина да не е, тя все пак ме обичаше и се грижеше за мен като за собствено дете.

— Добре. Но нима воините на команчите, а още повече вождовете им, имат обичая да вземат със себе си жените или майките си, когато им предстоят дълги дни път и предварително знаят, че ще трябва да преодолеят не една и две опасности?

— Не.

— Защо тогава Апаначка желае тази жена да е до него? Предполагам, че той има някаква особена причина.

— Има такава причина. Тя не бива да остава при бледоликия, който дълги години се представяше за червенокож мъж и така измами воините на наините. Ами къде ще заведе белият жрец жената? Пуснем ли я да заmine с него, вече никога няма да видя тази, която смятах за своя майка!

— Апаначка се лъже, той ще я види!

— Кога?

— Може би съвсем скоро. Нека моят брат Апаначка премисли всичко! Белият жрец няма да иска да я пусне. Трамповете няма да я вземат със себе си, а ние сме пленени. А ако тя тръгне с Тибо така, тези проблеми ще отпаднат и скоро ти пак ще я видиш.

— Но това пътуване е тежко, а Тибо така няма да бъде към нея добър и мил!

— Той не е бил такъв и в Каам-кулано, значи тя му е свикнала. Впрочем нейният дух рядко се завръща в нея и тя няма да съзнава, че жрецът не се държи любезно. А освен това, изглежда, Тибо така е предприел продължителното си пътуване с някаква цел, за която присъствието ѝ е необходимо. Следователно той ще се държи към нея дотолкова внимателно и грижливо, че тя да не пострада. И тъй, нека моят брат Апаначка я остави да язди с него! Това е най-добрият съвет, който мога да му дам.

— Щом моят брат Шетърхенд мисли така, тъй да бъде! Той винаги знае кое е полезно за приятелите му.

Междувременно бяха вдигнали Олд Уобъл на коня му, а в този момент и Тибо така отново се метна на седлото. Той смуши коня си и се приближи до Стария, за да се сбогува.

— Мистър Кътър, приеми благодарностите ми, че тъй енергично се застъпи за мен! — каза той. — Ние пак ще се видим и тогава ще имаш възможност да разбереш...

— Бъди така добър да млъкнеш! — прекъсна го Стария. — Дяволът те изпречи на пътя ми, ако изобщо съществува някакъв дявол, в което хич не вярвам. Заради теб си счупих ръката като кибритена клечка, и ако дяволът, а само заради теб много ми се иска да го има, реши да те сложи да вриш в катрана за няколко милиона години, тогава ще призная, че сред всички зли духове едва ли има друг, който да постъпва с повече ум и разбиране от него.

— Съжалявам за ръката ти, мистър Кътър. Дано заздравее бързо и добре. Та ти държиш в ръцете си най-хубавите пластири за рани.

— Какво имаш предвид?

— Негодниците, които са твои пленници. Слагай си всеки ден по един такъв пластир и самият ти съвсем скоро ще оздравееш.

— Това навярно означава всеки ден да застрелвам по някой от тях? Well! Съветът ти е добър и може би ще го последвам. Но най-голямо удоволствие ще ми достави, ако благоволиш да бъдеш първият

пластир. Това е ясно. А сега се омитай и не ми се мяркай повече пред очите!

При тези думи жрецът подигравателно се изсмя и отвърна:

— Нека не избързваме, стари Уобъл! И аз никак не държа отново да се срещам с такъв подлец като теб, но ако все пак някой път, естествено съвсем против волята ми, това се случи, тогава ще те посрещна не по-малко дружелюбно, отколкото се сбогуваш сега с мен. Върви в пъкъла!

— Проклет негодник! Пратете му някой куршум! — изрева Стария.

Никому не мина през ума подобно нещо. Последван от жена си, Тибо необезпокоявано насочи коня си наляво, в същата посока, в която яздеше, преди да се срещнем.

— Дали наистина пак ще го видим? — промълви Апаначка като на себе си.

— Непременно — отговорих му.

— Моят бял брат действително ли има толкова сигурни основания, за да мисли така?

— Да.

Винету, който в момента се намираше до нас, чу въпроса на команча, както и отговора ми и добави:

— Ще стане тъй, както казва Олд Шетърхенд. Има неща, които не можеш предварително да знаеш с подробности, но затова пък ги предчувстваш с толкова по-голяма сигурност. Подобно предчувствие има и той сега, имам го и аз!

Пушките ми, допринесли за злополуката на Олд Уобъл, бяха дадени на двама от трамповете да ги носят. Аз трябваше отново да застана начело на колоната и скоро се добрахме до реката, където слязохме от седлата. Докато неколцина от трамповете се заеха да търсят удобен брод, отново ме свалиха от коня, за да превържа стария Уобъл. Това отне доста време и не мога да се похваля, че извърших работата си с кой знае каква нежност. Често старият каубой изреваваше от болки и ме обсипваше с ругатни и такива изрази, които ми е невъзможно да предам.

Когато свърших с него и пак седях на коня, трамповете бяха намерили брод. Прехвърлихме реката и по отсрещния бряг тръгнахме надолу по течението докато стигнахме мястото, където двата ръкава се

сливаха. Следвайки завоя на Саут Форк поехме на запад-северозапад през споменатата от Колма Пуши прерия.

Тя не беше равна, а образуваше леко наклонен терен, просечен тук-там от падини. Подобно на парк, прерията беше осеяна с островчета от храсти, подредени в сравнително права линия. Наоколо имаше доста диви пуйки, от които лека-полека трамповете убиха половин дузина. Но как! То беше такава левашка стрелба!

Късно следобед видяхме точно пред нас да изплува някакъв хълм. Сигурно бе онзи хълм, в чието подножие се намираха изворите, от които трябваше да намеря най-северния. И тъй на първо време се насочих повече на дясно, и едва после, когато възвишението се изпречи пред нас точно на юг, отново свърнах на ляво. Така сигурно щяхме да се натъкнем най-напред на вече споменатия извор. Любопитен бях да разбера дали щяха да се потвърдят думите на Колма Пуши, че разположението на това място и околността са подходящи за целта ни.

Колкото повече се приближавахме, толкова по-ясно виждахме, че възвишението е покрито с гора и на няколко места тази гора се спускаше доста ниско, стигайки недалеч от нас. Вече започна да се смрачава, когато наближихме едно поточе. В галоп потеглихме срещу течението му, за да стигнем до извора преди спускането на мрака. Добрахме се до целта си тъкмо когато взе да гасне и последният дневен светлик. За мен това беше добре дошло, защото в случай че тук не се харесаше на трамповете, в нощната тъма нямаше вече как да тръгнат да търсят друго място.

Не бях съвсем сигурен дали се намирахме при споменатия от Колма Пуши извор, но си мислех, че все пак трябва да е той. Водата извираше между куп безредно разхвърляни камъни, покрити с мъх, и то на малка тревиста поляна, разделена от храстите и дърветата на три части. Взети заедно тези части предлагаха място колкото за всички нас и конете ни, но нито педя повече, което изключително много утежняваше охраняването ни. Това можеше само много да ни радва. Но докато слизаше от коня Олд Уобъл, комуто не убегна споменатото неблагоприятно обстоятелство, недоволно промърмори:

— Туй място не ми харесва за лагериране. Ако не беше вече толкова тъмно щяхме да продължим, докато намерим нещо по-подходящо.

— Защо не ти харесва? — попита Реди.

— Заради пленниците. Та кой ще ги охранява? Тук се нуждаем от трима пазачи наведнъж!

— Pshaw! Ами за какво са ремъците? Давай да сваляме пленниците от конете! Легнат ли на земята, ще са ни съвсем сигурно в ръцете!

— Но нали ще трябва да ги разделим на три. Поляната е преградена на три части!

— Ще съберем всички пленници в средната част, а другите две ще останат за нас.

— Ами конете?

— Ще ги отведем в откритата прерия, където ще ги спънем. Тогава за тях ще е необходим само един пазач и още един за пленниците.

— Да, но ако запалим два огъня!

— И това не е нужно! Веднага ще разбереш, че съм прав! Свалиха ни от конете, отново ни вързаха и ни завлякоха в средната част от полянката. После там, където трите ѝ части се срещаха. Реди накара хората си да запалят голям огън, който наистина осветяваше всичките части. Много доволен от взетите мерки, той попита стария У объл:

— Е, бях ли прав, или не? Както виждаш, достатъчен е един-единствен човек, за да охранява негодниците. Повече от това не можеш да искаш.

Стария промърмори нещо неразбираемо под носа си и по изражението му пролича, че остана доволен. А аз? Е, и аз бях доволен, навярно по-доволен и от него, защото бивакът изобщо не можеше да бъде по-подходящ за нашите цели, още повече при начина, по който Реди разпредели хора и животни.

Поставиха ме в средата на малката полянка, но аз незабавно се претърколих към края ѝ. Същата маневра бе предприета и от Винету, а за наша радост трамповете изобщо не ѝ обърнаха внимание. Лежахме с глави към храсталаците и то си бяхме избрали такова място, където те не растяха тъй нагъсто и вероятно на Колма Пуши нямаше да му е трудно да пропълзи между тях до нас. Свободното пространство бе твърде ограничено. Всички мои спътници лежаха около мен толкова нагъсто, че не само се допирахме един до друг, а можехме и тихо да разговаряме.

Скоро въздухът се изпълни с аромата на печени пуйки. Трамповете ядяха на воля, но... на нас не дадоха и залък.

— Тези негодници са налягали толкова нагъсто, че човек изобщо не може да мине между тях, за да им даде да се наплюскат — рече Олд Уобъл. — Нека чакат до сутринта, когато се развидели. Няма да умрат дотогава от глад и жажда. Това е ясно!

Що се отнасяше до гладната и жадна смърт, аз никак не се тревожех, защото бях убеден, че още през нощта щяхме да се нахраним и напием до насита. Но Дик Хамердал, който лежеше близо до мен, не се примири тъй лесно с това положение и гневно каза:

— Ама че поведение! Нищо за ядене ц нито глътка вода! Иска ми се да видя онзи, комуто не би се отщяло да бъде пленник! Не си ли и ти на същото мнение. Пит Холбърс, старий Куне?

— Не получа ли нещо за ядене, нямам никакво мнение — отвърна Дългуча. — Дано тази неприятна история приключи час по-скоро!

— Дали ще приключи, или не, е все едно, стига само да й се види край. Мога ли да знам какво ще кажеш по въпроса ти, мистър Шетърхенд?

— Много вероятно още тази нощ ще имаме хубаво печено от пуйка — отвърнах аз. — Само не заспивай и избягвай всичко, което би могло да събуди подозрението на трамповете!

— Well! Тогава ще посрещна нещата със спокойствие. Щом има някаква надежда, не е необходимо друго, освен тя да се сбъдне.

Тъй като с тези духовити разсъждения той се успокои, никой от другите не отвори уста и без завист се заслушахме колко много се услаждаше яденето на трамповете. Нищо не виждах, но затова пък слухът ми толкова по-добре долавяше какво става.

Когато първият пазач край огъня, късайки със зъби по не съвсем апетитен начин пуешкото месо от костите, най-сетне се нахрани, другарите му също бяха привършили вечерята си и се приготвиха да спят. Старият Крал на каубоите се приближи до нас със странната си походка, като доведе Реди. Искане да проверят ремъците ни. След като се убедиха, че са в задоволително състояние, Кътър ми каза:

— Всичко е наред и ми се струва, че и без вечеря ще имаш хубав сън. Сънувай ме в приятните си сънища!

— Благодаря! — отвърнах му. — Аз също ти пожелавам дълбок и блажен сън!

— О, мерзавце! Сигурно много ще се радваш, ако Фред Кътър изпитва страшни болки и не може да спи, нали? Но предварителната ти радост е напразна! Старото ми тяло е по-здро и го бива повече, отколкото си мислиш. Имам железен организъм и ми се ще да видя треската, която би посмяла да ме хване. Във всеки случай ще спя много по-добре от теб!

Той злобно се изсмя и със строг и предупредителен тон се обърна към втория пост, който току-що беше сменил първия:

— Този тип, с когото ей сега разговарях, е като шило в торба. Внимавай специално за него какво върши и ако направи и най-малкото съмнително движение, веднага ела при мен да ме събудиш!

Той се отдалечи заедно с Реди, а постовият седна така, че да съм му пред очите, което, разбира се, никак не ме зарадва.

Бяха събрали голяма купчина сухи съчки, отрупани до огъня. За да вземе от тях и да поддържа огъня, пазачът трябваше да се обърне. Кратките секунди, в които от време на време вършеше тази работа, бяха единствените мигове, когато той не ни наблюдаваше и в случай че Колма Пуши имаше възможност да удържи на думата си и да дойде при извора, ние трябваше да ги използваме. Ако бях имал някакви опасения дали загадъчният индианец щеше да се появи, те скоро се разсеяха, защото още когато постът за втори път слагаше съчки в огъня, долових зад мен лек шум и съвсем близо до ухото ми нечий глас прошепна:

— Колма Пуши е тук. Какво трябва да направя?

— Изчакай, докато се обърна на другата си страна — отвърнах също тъй тихо. — После ще прережеш ремъка на ръцете ми и ще ми дадеш ножа си!

Постът отново се обърна към нас и същото почти недоловимо прошумоляване ми показа, че Колма Пуши бързо се оттегли.

Времето за действие все още не бе настъпило. Трябваше да изчакаме, докато можехме да приемем, че всички трампове са заспали. Останахме спокойно да лежим още повече от час, след което многогласно хъркане, пухтене и други добре известни звуци ни накараха да предположим, че с изключение на Олд Уобъл всички спяха. Само една тънка ивица от хрусталаци ни отделяше от спящите. Следователно не можех да ги виждам. С описаните вече звуци от време на време се смесваше кратко изпъшкване или стенание. Несъмнено

идваше от каубоя. Ръката го болеше. Дали трябваше да изчакам докато, макар и за кратки минути, заспеше и той? Но може би и до зазоряване нямаше да мигне! Не! Не биваше да губим нощта. За щастие неговите стонове ми издадоха, че лежи отвъд храстите на такова място, откъдето не можеше да вижда нашия пост.

И тъй обърнах се на другата страна и поставих ръцете си така, че да са в най-удобно положение за нашия спасител. Скоро след това постът се извърна към огъня. Веднага усетих как острието на нож преряза ремъците ми, след което в ръката ми незабавно бе тикната дръжката му. Светкавично се изправих в седнало положение, присвих колене и прерязах ремъците, стягащи глезените ми. Едва успях също тъй бързо пак да легна на земята, когато постът престана да хвърля съчки в огъня и отново се обърна към нас. Трябваше да се чака, но вече се чувствах свободен.

— А сега освободи и мен! — прошепна ми Винету, който естествено бе следил движенията ми и видя, че успях.

Той легна така, че ръцете му останаха обърнати към мен. И щом постът за пореден път посегна към съчките, бяха необходими само две-три секунди, за да освободя ръцете и краката на апача. Останахме обаче в старото си положение, сякаш все още сме вързани. Тогава прошепнах на апача:

— А сега най-напред поста! Кой ще се заеме с него?

— Аз — отговори Винету.

Трамът трябваше да бъде обезвреден, без какъвто и да било шум. Но между него и нас лежаха другарите ни. Налагаше се да ги прескачаме. Ако при това вдигнем и най-малкия шум и пазачът се обърне и се развикаше за помощ, освобождаването на нашите хора, тъй както мислех да стане, щеше да е невъзможно. Винету бе необходимият за тази цел човек, сигурно единственият, който можеше да се справи с това трудно положение. С голямо напрежение зачаках решителния миг.

Този път пазачът остави огъня да се слегне повече от обикновено. Най-сетне той ни обърна гръб и отново посегна към купа съчки! Винету се изправи светкавично и с истински лъвски скок прелетя над нашите спътници. После притисна коляно в гърба на трампа и с двете си ръце го стисна за гърлото. Човекът се вкамени от уплаха. Не направи никакво движение да се защити. Не се дочу никакъв шум, ни

най-лекото стенание. В този миг, тъй като ръцете на Винету бяха заети, аз се втурнах към него, и с юмрук ударих два пъти трампа по главата. Бавно и внимателно апачът отпусна хватката си, за да разбере дали човекът е в безсъзнание. Тялото на негодника се свлече на земята и остана да лежи неподвижно. Бързо го завързахме и тикнахме в устата му кърпа. Първата част от плана ни бе успяла!

Спътниците ни бяха будни. Те видяха как се справихме с поста. Тъй като не исках да говоря, им направих знак с ръка да мълчат и с Винету се заловихме да развързваме ремъците им, които не исках да режем, защото по-късно щяха да ни потрябват, за да завържем трамповете. Онова, което ме учуди, докато се занимавахме с тази краткотрайна работа, беше, че Колма Пуши никакъв не се виждаше. Дали този тайнствен индианец отново си беше отишъл? Скоро щеше да се разбере.

Когато всички освободени другари мълчаливо се изправиха на крака, заедно с апача, пълзейки, заобиколихме огъня, за да видим как стоят нещата с трамповете. Всички спяха. Олд Уобъл също лежеше, изпънат в тревата. Беше вързан, устата му бе затъкната с парцал, а до него седеше... Колма Пуши, нашият спасител! Не можеше да не се възхитим от майсторския номер, изпълнен от червенокожия толкова безшумно.

Тъмните му очи бяха вперени в мястото, откъдето, както знаеше, щяхме да се появим. Щом ни забеляза, той ни кимна с усмивка. Какво спокойствие, хладнокръвие и сигурност!

Преди всичко трябваше да се въоръжим. Понеже трамповете лежаха съвсем близо един до друг, за да им бъде по-удобно бяха събрали пушките си на едно място. Само за минута те преминаха в наши ръце. Взех моята карабина «Хенри» и я приготвих за стрелба. Единствено Сребърната карабина на Винету лежеше до Реди, който не беше пожелал да се раздели с нея. Апачът пропълзя като змия до него и я взе. Това също бе майсторско изпълнение от негова страна.

Щом всички се въоръжихме, обградихме спящите трампове така, че никой от тях не можеше да ни се изплъзне. Дик Хамердал хвърли нови съчки в огъня. Пламъците лумнаха нависоко.

— А сега най-напред поста, който е при конете! — казах тихо на Винету, посочвайки отвъд храстите.

Колма Пуши забеляза движението на ръката ми, тихо се приближи и ни съобщи:

— Бледоликият, когото Поразяващата ръка има предвид, лежи вързан при конете. Колма Пуши го просна на земята с приклада си. Нека моите братя почакаят няколко мига, докато се върна!

Безшумно се стрелна напред и изчезна. Когато се върна след минута-две, в ръцете си носеше предостатъчно кожени ремъци. Хвърли ги в краката ни и каза:

— Пътем Колма Пуши уби един сръндак и нарязва кожата му на ремъци, защото знаеше, че тук ще ни потрябват.

Исклучителен човек! Винету мълчаливо му подаде ръка, а и аз сторих същото. След това можехме да събудим нищо неподозиращите трампове. Дик Хамердал ни помоли той да свърши тази работа. Кимнахме му в знак на съгласие. Дебелия нададе такъв рев, чиято сила отговаряше на начина, по който си разчекна устата. Всички негодници наскачаха на крака, Видяха ни с вдигнатите за стрелба пушки и от страх замръзнаха на местата си. Само Олд Уобъл остана да лежи, защото беше вързан. Използвайки първите мигове на уплаха, им извиках:

— Hands up или ще стреляме! Hands up! Всички «Hands up, горе ръцете!»

Който чуе тези думи и не вдигне незабавно ръце, получава куршум. Случвало се е само двама или трима безумно смели бандити да нападнат влак. Тежко и горко на пътника, който след вика «Hands up!» не вдигне веднага ръце! Начаса бива застрелян. Докато единият от разбойниците с револвера си държи всички пътници в шах, другият или другите ги обират, и те са принудени да стоят тъй с високо вдигнати ръце, докато джобовите и на последния са претърсени и изпразнени. Думите «hands up!» са единствено виновни за това, че когато са изненадани, хора с голямо числено превъзходство не могат да направят каквото и да било само срещу неколцина. Дори и най-големият смелчага ще предпочете да вдигне ръце, отколкото да посегне към оръжието си, защото, преди да успее да го докосне, смъртоносният куршум ще прониже главата му.

Същото бе и сега! Едва бях изрекъл заповедта за втори път, когато всички ръце бързо се вдигнаха нагоре.

— Добре, мешърс! — продължих аз. — А сега чуйте какво ще ви кажа: стойте така, без да мърдате! Защото ако някой от вас отпусне макар и само една ръка, преди да сме свършили, ще се просне мъртъв на тревата! Знаете колко пъти може да стреля карабината ми. На всеки от вас се пада по повече от един куршум. Дик Хамердал и Пит Холбърс ще ви вържат. Да няма никаква съпротива! Дик, Пит, започвайте!

Положението беше сериозно, но въпреки това и аз, и всички останали тайно в себе си се забавлявахме да гледаме как трамповете стояха с високо вдигнати ръце сякаш играеха гимнастика или някаква колективна игра, чакайки, без каквато и да било съпротива, да им вържат ръцете и краката и един подир друг да ги сложат легнали в тревата. В този случай ремъците, донесени от Колма Пуши, наистина се оказаха съвсем на място.

Свалихме пушките си едва след като и последният трамп бе вързан. Заедно с Мато Шако нашият спасител се отправи към конете, за да вземе оставения там пленен пост. След като го донесоха, край огъня извадихме от устата на поста и на Олд Уобъл кърпите, които им бяха пречили да викат.

Сега вече не те, а ние бяхме господари на положението. Негодниците се чувствуваха толкова сломени, че никой от тях не пророни и дума. Само от време на време Олд Уобъл изригваше по някое проклятие. Посбутахме трамповете, колкото бе възможно по-нагъсто и така за нас се откри достатъчно място край огъня. Все още бяха останали две цели пуйки, които приготвихме за нас. Докато траеше тази работа Дик Хамердал не можа да се съдържи спокойно на мястото си. Съвсем пресметливо той бе сложил двамата братя Холбърс да лежат един до друг и в този момент се приближи до тях:

— Good evening, братовчеди и роднини! — поздрави ги той с комично достойнство. — Присвоявам си честта да ви попитам дали все още си спомняте какво ви казах, докато яздехме?

Никакъв отговор.

— Правилно! Точно така! — кимна той. — Казах, че или ще ви офейкаме и тогава ще останете с широко зяпнала уста, или пък, че ще обърнем листа и ще ви пленим и тогава ще си затворите човките. Не беше ли така, Пит Холбърс, старий Куне? Казах ли го, или не?

Холбърс седеше край огъня и скубеше едната пуйка. Отговори му лаконично:

— Да, каза го, драги Дик.

— Значи съм бил прав! Ето че ги пленихме и сега лежат тук със затворени човки и нямат куража пак да ги отворят. Тези клетници са си глътнали езиците!

— Не сме! — озъби му се Хоузия. — Вие хич не сте хората, които могат да ни накарат да си глътнем езиците! Остави ни на мира!

— На мира ли? Pshaw! Та нали досега спяхте! Внезапното ви събуждане бе наистина малко особено, а? Ами какво се канехте да правите с ръцете си, тъй високо вдигнати във въздуха? Изглеждаше, сякаш имате намерение да ловите падащи звезди. Беше много странна поза!

— Когато ви пленихме вчера, вашата не беше кой знае колко похубава. Дори не успяхте да си вдигнете ръцете!

— Ама аз и иначе никога не ги вдигам, защото не съм ловец на падащи звезди. Впрочем, многоуважаеми Хоузия, не се горещи толкоз! Нали виждаш колко сдържан и кротък е твоят скъп Джоуел! Ако не съм се излъгал в него, в момента той си мисли за наследството на моя стар приятел Пит Холбърс.

При тези думи Джоуел също наруши мълчанието си:

— Нека запази за себе си каквото има! Не ни е нужно нищо от него, хлапето, дето все отнасяше боя, защото ще станем богати. Ние ще...

Тъй като той млъкна, весело засмян, Дик Хамердал продължи:

— ...отидем до Скуиръл Крийк и ще изпразним бананската? Нали това искаше да каже, сър Джоуел, пророкът?

— Да, ще го направим! — извика ядосано трампът. — Никаква земна сила няма да е в състояние да ни възпре. Ясно ли е?

— Мисля, че ние ще ви възпрем, като вземем малко да ви застреляме.

— Тогава ще станете убийци!

— Няма значение! Нали и ти ми каза, че искате да ни очистите, на което ви отговорих, че ние пак ще се изцапаме. Не си ли и ти на същото мнение. Пит Холбърс, стари Куне?

— Само съм на мнение, че трябва да си държиш човката затворена! — поучи го приятелят му откъм огъня. — Тези негодници не заслужават да разговаряш с тях. По-добре ела тук да ми помагаш в скубането на пуйката!

— Дали ще ти помагам, или не, е все едно, но понеже не обичам да ям неоскубана пуйка, идвам!

Той седна край огъня до приятеля си Пит и започна да му помага.

Междувременно Колма Пуши бе изчезнал. Беше отишъл до коня си, скрит кой знае къде и скоро донесе дивеча, застрелян от него през деня, за да ни го подари. После се приближи до Реди и му каза:

— Днес бледоликият говори за едно вонящо куче и някакви гадини. Колма Пуши му отговори, че кучето ще гони вонящите гадини, докато ги залови!

Реди изръмжа нещо неразбираемо под носа си. Индианецът продължи:

— Въпреки че вече бях далеч, успях да дочуя, че бледоликият нарече червенокожите мъже жалка сган, която все повече пропада. Но кой е пропаднал повече и кой заслужава презрение, белият ли, които подобно на крастав гладен пес се скита из страната като трамп и върши насилие след насилие, или индианецът, който, непрестанно ограбван и преследван, се лута из пустошта и оплаква неизбежната гибел на своята невинна раса? Ти си мерзавецът, а аз, аз съм джентълменът. Това исках да ти кажа, макар че обикновено червенокожият воин не разговаря с мерзавци. Хау!

Той му обърна гръб, без да получи какъвто и да било отговор и седна при нас. Ние не можехме да не му дадем право от цялата си душа и сърце. Поне бе изрекъл изцяло мислите на Винету, както и моите мисли. При този конкретен случай другите наистина му даваха право, но едва ли щяха да се съгласят с него изобщо. Отношенията между червенокожата и бялата раса спадат към онези отношения, за които отдалеч могат да се правят по-верни заключения и оценки, отколкото от непосредствена близост. Истинският, роден в Америка янки, никога и за нищо на света няма да признае вината си за гибелта на индианците, за насилствената смърт на червенокожия си брат.

Докато се хранехме, пленниците лежаха тихо и кротко. Само от време на време до нас долиташе по някоя тиха забележка, прошепната от един човек на друг, без да можем да разберем отделните думи. Олд Уобъл непрекъснато се въртеше на мястото си. Постепенно въздишките му преминаха във все по-чести и все по-засилващи се стегания. Имаше болки, навярно засилвани от ремъците, с които бе стегнат от Хамердал и Холбърс по-здравно, отколкото всъщност бе

необходимо, и то след като вече Колма Пуши го беше вързал по друг по-лек начин. Най-сетне той ни кресна с гневен глас:

— Та не чувате ли какви болки имам! Хора ли сте, или кождери без никакви чувства?

Понечих да се изправя и да видя дали мога да облекча положението му, без да излагам всички ни на опасност, но Тресков ме задържа и поклащайки глава, каза:

— Не те разбирам, мистър Шетърхенд! Предполагам, че искаш да отидеш при него и да превърнеш неговия ад в рай, нали? Не съм против всеки вид позволена или разбираема човечност, но твоето милосърдие към този човек е направо казано грях!

— Той е лош, но все пак е човек! — подхвърлих аз.

— Той ли? Pshaw! Спомни си собствените думи, когато искаше да го превърнеш. За теб беше меродавно, не че той е човек, ами че ти си такъв. Да, ти си човек и то по отношение на него си много слаб човек. Не ми се сърди за тези думи! А сега, ако не съм прав, върви и в името на цялото човечество го развържи!

— Ръката ми, ръката ми! — захленчи Стария с жален глас.

Тогава Хамердал му подвижна:

— Дърт бухал, сега можеш да се вайкаш, колкото си искаш! Ами какво стана със здравето ти тяло, с твоя забележителен железен организъм, с който наскоро толкова се хвалеше? Вече взе да цивриш за милост.

— Не за милост! — отвърна Олд Уобъл. — Искam само да ми разхлабите ремъците!

— Дали ще са хлабави, или не, е все едно, стига само тъй да ти развалят кефа, както си заслужил. Всяко нещо се използва с определена цел, която трябва да се постигне. Ремъците също имат своята цел!

Колма Пуши се хранеше заедно с нас, без да проронва нито дума. Кажи-речи, беше по-мълчалив и от Винету и само веднъж, когато затворихме за срещата ни с белия жрец и неговата скуоу, той се обади:

— След като бледоликият Реди го обиди, Колма Пуши тръгна по следите на братята си, за да се убеди, че не са се отклонили от верния път. Тъй той достигна едно място, където те бяха спирали. Там видя следите от три коня, които идваха отдясно, натъкваха се на вашата

диря и после продължаваха наляво. Това ли беше белият човек с червенокожата си скуоу, за които току-що споменахте?

— Да — отговорих му.

— Този бледолик е бил команч. Какво е търсил тук на север, щом е команч?

— Не знаем.

— Защо е махнал боята от лицето си? Защо идва не като червенокож, а като бял човек?

— Вероятно заради собствената си безопасност. Като команч тук всички бледолики, а още повече и всички индианци ще гледат на него като на враг.

— Струва ми се тези думи улучват истината, но на Колма Пуши му идват и други мисли.

— Може ли да ги чуем?

— Един червенокож воин има право да изрича само такива мисли, за които знае, че са верни. Сега ще размисля дали е така!

Той сложи пушката си съвсем близо до себе си и легна да спи. Приех това като знак, че не желаше повече да приказва. По-късно наистина разбрах колко по-добре щеше да бъде, ако разговорът ни бе продължил. Тогава сигурно щях да спомена името Тибо, едно име, което щеше да окаже върху него неподозирано от мен въздействие.

Нека въпреки прехваленото богатство на духовните си качества и възможности тъй нареченият «господар на природата» не се одързостява да твърди, че не зависи от нищо и от никого освен от собствената си воля! Нека се съмнява колкото си иска, въпреки това съществува и една друга Воля, която стои много по-високо от всякакви земни желания и претенции.

Щом се нахранихме, изпразнихме джобовете на пленниците. След като си взехме обратно заграбената ни собственост, всеки от тях отново получи онова, което не беше наше. Че при тази работа не се отнесохме твърде нежно с трамповете, това нямаше как да се избегне. Олд Уобъл беше присвоил всички мои вещи и сега бе направо бесен, че трябваше пак да се раздели с тях. Но, изглежда, болките, които изпитваше, бяха по-силни от гнева му. Отново ме помоли да облекча положението му. Изглежда, отначало съм проявил слабохарактерност, за да се боя от упреците на Тресков, но, от друга страна, най-сетне ми омръзна да слушам вайкането на каубоя и му казах:

— Отговориш ли ми на въпросите, ще се смиля над теб. Питай, питай, ще ти отговоря! — каза той умолително.

— Наистина ли искаше да ме убиеш?

— Да.

— Що за човек си ти! Не си спомням нито веднъж да съм ти причинил някакво зло и въпреки това се стремиш да ми отнемеш живота! Само преди няколко часа ти бе готов да понесеш всевъзможни болки, но не и да ме освободиш. Колко горд бе да притежаваш пушките ми! Беше на мнение, че те «завинаги» са твоя собственост, а аз ти предсказах, че скоро отново ще са в ръцете ми. И ето че пак са мои!

— Искане ми се да бяха заедно с теб в ада! Няколкото часа, през които ми принадлежаха, заплатих със счупването на ръката си!

— И със силни болки, които ще трябва дълго да търпиш. Не бива да си мислиш, че вече са към края си! Ти се чувстваше толкова уверен в себе си, че поиска от мен след смъртта си да ти се появявам като призрак. Спомняш ли си все още какво ти отговорих?

— Хич не искам да го чувам!

— Ще трябва да го чуеш! Казах ти: «Още преди смъртта си ще върхлетя върху теб». Ето че думите ми се сбъднаха. Тъй и най-обикновеният човек става пророк, стига само да знае, че доброто винаги побеждава злото! Признай, че постъпваше зле към мен!

— Добре де, да, да!

— Ще тръгнеш ли по по-добър път?

— Да, да, да! Само разхлаби ремъците ми и престани с това проклето даскалско поучаване! Не съм дете!

— За съжаление не си! Това, което смяташ за даскалско поучаване, е нещо съвсем друго. А внимавай също да не вземеш моето милосърдие за слабост. Към теб изпитвам само съчувствие и нищо друго. Не храня ни най-малка надежда, че с думи ще мога да те поправам. Думите, дори и най-красивите и покъртителни думи, не ти оказват никакво въздействие. Но с теб ще си поговори съвсем друг Съдник, и то не с думи, а с дела. И след като рухнеш, смазан от могъществото Му, ще мога да кажа на себе си, че съм опитал всичко възможно за спасяването ти. Ето поради тази причина отново и отново искам да говоря с теб. А сега да видя какво да те правя. В случая става

въпрос не толкова за ремъците, колкото за огъня, в който гори ръката ти.

Докато спътниците ми налягаха да спят, аз поех първата стража, използвайки цялото време да охлаждам ръката на Стария с вода. Колма Пуши доброволно пое втория пост. Докато се отдалечавах от Олд Уобъл, за да събудя индианеца, чух как Стария промърмори зад гърба ми:

— Лигльо, глупав пастир на заблудени овчици!

Начинът му да ми благодари не можеше да ме засегне. Не се надявах на успех и въпреки това безкрайно ми беше жал за стария човек, защото вече бях принуден да го смятам за безвъзвратно загубен.

Когато ме събудиха, вече от един час се беше разсъмнало. Кратък оглед ми бе достатъчен, за да се убедя, че всичко е наред. Не забелязах само Колма Пуши. Мато Шако бе стоял на пост след него. На въпроса ми той отговори следното:

— Колма Пуши ми каза, че не можел повече да остане тук. Великият дух го викал да отиде на друго място. Помоли ме да поздравя Олд Шетърхенд, Винету и Апаначка и да им кажа, че пак ще се срещнат.

— Ти видя ли го да си тръгва на кон?

— Не, той си тръгна пеша. Не знаех къде е конят му, а не биваше да напускам това място, нали бях на пост. Но щом се развидели, проследих дирята му. Тя ме отведе навътре в гората, където е стоял скрит конят му. Ако искаме да разберем накъде се е отправил, лесно ще намерим следите му. Да отида ли да ги потърся и да ви ги покажа?

— Не. Ако е наш неприятел, длъжни сме да го проследим. Но той ни е приятел. Ако желаете да научим накъде е тръгнал, той сам щеше да ни каже. Човек трябва да уважава волята на приятелите си!

Преди да закуся от месото, оставено ни от Колма Пуши, отидох до мястото, където стояха спънати нашите коне. Намираха се в едно тревисто «заливче», врязало се в спускащата се от планината гора, за която споменах предишния ден. Още с настъпването на деня ги отведохме там. От това място можеше да се вижда далеч на север, откъдето бяхме дошли. Щом погледнах в тази посока, забелязах три точки, приближаващи се към лагера ни. Те бързо нарастваха, докато най-сетне различих двама ездачи и един товарен кон. Дали не беше Тибо с индианката, поели предишния ден в югозападна посока? И ако

това предположение се окажеше вярно, какви ли причини можеше да са ги накарали да тръгнат обратно по нашите следи?

Незабавно се върнах в бивака, за да уведомя Винету.

— Не е необходимо този човек да има никакви други причини освен омразата си — каза той. — Тибо така иска да разбере дали Олд Шетърхенд е вече мъртъв, или не. Да се скрием.

Пропълзяхме зад храстите и зачакахме. Не измина много време и ето че доловихме тропота от копитата на един кон. Заедно с товарния кон Тибо бе оставил жената малко по-назад и се приближаваше към извора сам, за да разузнае как стоят нещата. Видя, че Олд Уобъл и трамповете лежат вързани на земята и смаяно извика:

— Behold! Не ме ли лъжат очите? Вързани ли сте? Ами къде са негодниците, които вчера бяха ваши пленници?

Олд Уобъл не знаеше, че сме подготвени за посрещането на този човек и че само заради него привидно се бяхме отдалечили. С приглушен глас той припряно му подвикна:

— Ти тук ли си? Ах, ти! Бързо слизай от коня и срежи ремъците ни!

— Да срежа ремъците ви? Но струва ми се ти гледаше на мен като на враг!

— Глупости! Това вчера бяха само приказки. Побързай!

— Ами къде са пленниците ви?

— През нощта са се освободили, изненадаха ни и ни вързаха. Не се колебай цяла вечност, а действай, действай де!

— А те къде са? Ами ако се появят и ме изненадат?

— Побързаш ли, тогава ние ще сме свободни и ще ги смажем.

— Well! Особено много ми пречи Олд Шетърхенд. Непременно трябва да бъде пречукан, щом ти падне в ръцете, нито миг по-късно, иначе сигурно ще офейка. И тъй, ще побързам да ви освободя!

Докато изговаряше тези думи той слезе от коня, приближи се до Олд Уобъл и извади ножа си. Но ето че право пред лицето му Дик Хамердал промуши през листака цевта на карабината си и извика:

— Мистър Тибо така, я почакай малко! В тези храсти са се настанили някои хора!

— По дяволите! Твърде късно! — запроклина Олд Уобъл като побеснял.

Тибо отстъпи няколко крачки назад и каза:

— Кой се крие в храсталака? Махни си пушката!

— Кой се е скрил тук, е все едно и дали ще си махна пушката, или не, е също все тая, но ако не хвърлиш незабавно ножа си, тя ще гръмне! Ще броя само до три. И тъй, едно... две...

Тибо захвърли ножа си и отстъпи толкова назад, че конят му се озова между него и опасния храст. Тогава подвижна:

— Махни я тая пушка де! Не ща да си имам никаква работа с теб. Незабавно яхвам коня си и изчезвам!

— Незабавно ли? Не, драги приятелю, ще поостанеш още малко! Тук има и други хора, които много искат да ти кажат добро утро.

— Кои са? Къде?

— Непосредствено зад теб.

Тибо бързо се обърна и ни видя всички зад себе си. Докато разговаряше с Хамердал, ние тихо се измъкнахме от храстите. Приблжих се до него и казах:

— Значи трябвало да бъда очистен, а? Изглежда, само донякъде ме познаваш, но все пак не достатъчно добре. Мосю Тибо, какво ще кажеш, ако си сменим ролите и аз взема да те очистя?

— All devils! Няма да го направиш! Нищо лошо не съм ти сторил!

— Искаше да ме убиеш. Това стига. Нали са ти известни законите на прерията!

— Само се пошегувах, мистър Шетърхенд!

— Тогава и аз ще се пошегувам с теб. Тук има още няколко ремъка. Дай ми ръцете! Ще те вържем като трамповете.

— Не е възможно!

— Не само че е възможно, но и веднага ще стане действителност. Пит Холбърс и Дик Хамердал, вържете го! Окаже ли съпротива, ще го застрелям. След като казва, че трябвало да бъда убит веднага щом ме заловят, тогава и аз няма много-много да се церемоня с него. И тъй побързайте!

Хамердал също се беше приближил. Заедно с Холбърс вързаха жреца, който не посмя да им окаже съпротива. Поне не на дело, защото иначе словесните му възражения бяха извънредно енергични:

— Мешърс, това е насилие, с което поемате тежка отговорност! Наистина не съм го заслужил!

— Не си го заслужил, макар че вчера даде на Олд Уобъл съвета всеки ден да застрелва по един от нас, така ли?

— Но и това беше само шега!

— Изглежда, си голям шегобиец, което ни кара да вярваме, че хубаво ще се позабавляваме с теб. Ето защо искаме да те задържим при нас и ти сигурно проумяваш, че това може да стане най-добре с помощта на тези ремъци. Шега за шега, съвсем в реда на нещата!

— Но аз не съм сам!

— Знаем. Малко по-нататък те чака своята скуоу.

— Нима ще вържете и нея?

— Не. С дами не си правим такива шеги. Напротив, ще я посрещнем като желан гост. Решението ни какво да правим с теб ще зависи единствено от поведението ти. Ако кротуваш, може би изобщо няма от какво да се опасяваш... Не го оставяйте при трамповете, а настрани от тях!

— Well! Насилието закон не признава. Следователно трябва да се подчиня.

Сложихме го да лежи сам, настрана от другите пленници, за да не може да разговаря с тях. После ние двамата с Винету напуснахме лагера, за да потърсим жената. Все още на седлото тя се намираше при нашите коне и държеше в ръка поводите на товарното животно. Появяването ни не ѝ направи абсолютно никакво впечатление. Държеше се така, сякаш изобщо ни нямаше. Отведохме я при извора, където без подкана слезе от коня и седна до Тибо. Изглежда, тъй и не забеляза, че той е вързан.

Бяхме оставили товарния кон при другите животни отвъд храстите. След малко отведох там коня на жената и жребеца на Тибо. Жрецът не биваше да забележи, че ще претърсваме багажа му. Възможно бе в него да открием нещо, което да ни е от полза. Когато се завърнах при извора, Реди и Тресков бяха завързали разговор. Полицаят отново защитаваше юридическите си схващания, при което се бе разпалил, докато останалите спокойно седяха и изчакваха. Той ме посрещна с думите:

— Представи си само, мистър Шетърхенд, Реди иска да го освободим! Ти какво ще кажеш?

— В момента нищо. А после мнението ми ще съвпадне с мнението на Винету.

— Така се въртим в омагьосан кръг. Какво е тогава мнението на Винету?

— Правилно.

— Е хубаво! Съгласен! Но законът казва, че...

— Pshaw! — прекъснах го. — Ние тук не сме юристи, а преди всичко гладни хора. Нека седнем да ядем.

— Ах, да ядем! Така искаш само да се измъкнеш!

— Съвсем не! Само искам да ти покажа кое според моите възгледи е юридически правилно.

— Кое?

— Снощи трамповете ядоха, а на нас нищо не дадоха. Сега ние ще ядем, а те няма да получат нищо. Не е ли това най-правилното юридическо тълкуване на нещата, каквото може да има?

— Да те вземат... дяволите, щях да кажа за малко! Залагам главата си, че си в състояние да пуснеш тези типове да си вървят!

— А аз не се обзалагам, но знам, че ще стане онова, което е правилно.

Започнахме да се храним с голям апетит, като дадохме на жената най-хубавото месо. Тя го взе от ръцете на Апаначка, без да го познае. Никой от пленниците не получи храна. След като Винету и аз се нахранихме, двамата се отправихме към конете, за да претърсим багажа на Тибо. Товарният кон носеше хранителни провизии, няколко женски дрехи, малко бельо и други лични вещи. Там не намерихме нищо особено. Не открихме нищо и при коня на жената. Тогава се заехме с коня на жреца.

На издадената предна част на седлото бе окачена пушката му. В десния кобур на седлото беше пъхнат един зареден двуцевен пистолет и тенекиена кутия с различни бои, несъмнено за боядисване на лицето. И нищо друго. В левия кобур намерихме патрони, бръснач, сапун и още една тенекиена кутийка значително по-плоска от предишната. В нея имаше четириъгълно продълговато парче от много добре ошавена бяла кожа покрито с различни червени чертички, знаци и фигури.

— Аха, «говоряща кожа», както казват индианците! — обърнах се към Винету. — Може би тя ще ни разкрие нещо.

— Нека моят брат ми я покаже! — каза той. Дадох му я. Той дълго и внимателно я оглежда, после поклати глава и най-сетне каза:

— Само наполовина разбирам това писмо. Написано е съвсем по маниера на червенокожите мъже — с острието на нож и после е оцветено с цинобър. Тези линии с многото извивки сигурно

представяват реки, а кожата е географска карта. Ето тук е Рипъбликън Ривър, а тук двата ръкава на Саломън. После идва Арканзас с Биг Санди Крийк и Ръш Крийк, по-нататък са Адобе и Хорс Крийк, а южно от тях Нипишапа Ривър и реката Уерфано. Тъй следват река подир пека нагоре чак до «парка» на Сан Луис. Всички тези реки и потоци са ми известни. Но около тях има знаци, които не разбирам — точки, кръстове с различна форма, кръгчета, триъгълници, четириъгълници и други фигури. Поставени са на такива места по картата, където в действителност не се намират нито селища, нито каквато и да било къща. Не мога да открия значението на всички тези многобройни знаци.

Той ми върна кожата, която наистина бе гравирана и оцветена с голямо старание и финес. Съвсем ясно можеше да се различи дори най-малката и тънка чертичка. И аз не бях в състояние да си обясня значението на знаците, докато не обърнах кожата. От другата страна те бяха повторени един подир друг, а до тях имаше имена, но не на селища или местности, а собствени имена. Извънредно странно! Дълго време напразно си блъсках главата, докато най-сетне ми направи впечатление, че няколко от тях бяха имена на светци. Сега вече държах ключа на загадката! Извадих от джоба си моя бележник, в който имаше календарче, сравних имената с разстоянията между знаците на картата и тогава можех да обясня на апача следното:

— Това писмо е писано до жреца с цел да му съобщи къде и кога трябва да се срещне с неговия изпращач. Обичайното посочване на дните от месеца би издало всичко. Както вече ти обясних, християните са нарекли всички дни на годината с имената на благочестиви или свети мъже и жени, които отдавна са умрели. Авторът на писмото е избрал тези наименования. Разгадаването им е затруднено, защото имената не са нанесени направо върху картата, а върху обратната ѝ страна. Ето тук чета: Егидий, Роза, Регина, Протей, Евлогий, Йосиф и Тиела, а това означава 1-и, 4-и, 7-и, 11-и, 13-и, 18-и и 23-и септември. На тези дни изпращачът на писмото ще бъде там, където са знаците, поставени на картата до имената. Следователно в ръцете си държим плана за пътуването на изпращача и получателя на писмото с всички данни за място и време.

— Разбирам моя брат много добре, само дето не знам, кои дни от годината са означени с тези мъжки и женски имена.

— Щом аз го знам, няма значение. Тази кожа може да придобие голяма стойност за нас, но не бива да я задържаме.

— Защо?

— В никой случай Тибо така не бива да подозира, че неговият път ни е известен.

— Тогава моят бял брат трябва да препише знаците на писмото!

— Да, веднага ще го направя.

Накарах Винету да държи «говорящата кожа», а аз съвсем точно я прерисувах в бележника си, като използвах конското седло за подложка. После прибрахме кожата пак в ламаринената кутийка, която пхнахме в кобура на седлото. След това се отправихме обратно към бивака.

Тъкмо, когато се канехме да заобиколим последните храсталаци, бяхме пресрещнати от индианката. Тя бе напуснала лагера, без Тибо да може да ѝ попречи, защото беше завързан. Тя не бе обърнала внимание и на виковете му. Тъй като мина покрай нас с високо вдигната глава, но сведен поглед, с бавни отмерени крачки, без да ни обръща каквото и да било внимание, тя много приличаше на лунатичка. Аз се обърнах и тръгнах подир нея. Тя се спря до един храст, откърши тънка гъвкава клонка и я уви около главата си. Зададох ѝ няколко въпроса, но не получих отговор. Изглежда, изобщо не ме чуваше. Трябваше да използвам някоя позната дума и затова я попитах:

— Това твойт «myrtle-wreath» ли е?

Тогава тя ме погледна и промълви:

— Това е моят «myrtle-wreath».

— Кой ти го подари?

— Моят Вава Дерик.

— Техуа Бендър имаше ли също такъв «myrtle-wreath»?

— Да, имаше! — кимна тя усмихнато.

— Същия ден, когато и ти го носеше?

— Не. Много, много по-преди!

— Ти виждала ли си я с нейния «myrtle-wreath»?

— Да, Техуа беше много красива, много красива!

Следвайки логичния ход на мислите си, колкото и странно да звучеше, аз я попитах:

— А ти видя ли тогава и някакъв фрак?

— Фрак...да! — отвърна тя след известно замисляне.

— Сватбен фрак?

При тези думи тя плесна с ръце, изсмя се радостно и извика:

— Сватбен фрак! Колко беше хубав! С едно цвете!

— Кой го носеше? Кой беше облечен в него?

— Тибо така.

— И ти стоеше до него?

— Да, до Тибо така — кимна тя. — Ръката ми бе в неговата.

После...

Тя потръпна сякаш внезапно обзета от ужас и замлъкна. Следващите ми въпроси останаха без отговор, докато най-сетне ми хрумна какво ми беше разказал Мато Шако — че когато Тибо така дошъл при осагите, бил с превързана ръка. Следвайки тази мисловна връзка, се осведомих:

— Фракът се изцапа с червено, нали?

— Червено — кимна тя и отново потръпна.

— От вино?

— Не вино, а кръв!

— Твоята кръв?

— Кръвта на Тибо така.

— С нож ли го раниха?

— Не с нож!

— Значи са стреляли по него?

— С куршум.

— А кой?

— Вава Дерик. О-о-о-о! Кръв, толкова много кръв!

Тя бе обзета от силна възбуда и побягна на десетина метра от мен. Тръгнах подир нея, но тя непрекъснато ме отбягваше, като викаше силно и изплашено, тъй че се видях принуден да се откажа от мисълта да получа други сведения от нея.

Бях убеден, че в деня на нейната сватба се беше случило нещо, от което тя бе изгубила разсъдъка си. Неин годеник е бил Тибо, един престъпник. Дали точно тогава той е бил разкрит и нейният брат е стрелял по него? Дали затова по-късно Тибо е убил брат й? Изпитах дълбоко съчувствие към тази клета жена, чиято лудост сигурно бе неизлечима, още повече че от онзи ден навярно бяха изминали около трийсетина години. Думата фрак ме накара да си извадя следното заключение — въпреки че годеницата е била от червенокожата раса,

сватбата е била отпразнувана (или е трябвало да бъде отпразнувана) в доста порядъчно общество. Та нали тя е била християнка, сестра на прочут индиански проповедник. Навярно тези факти даваха задоволително обяснение на нещата.

Изглежда, сестра й Техуа също си бе намерила добра партия за женитба. Може би умопобърканата се бе запознала със своя годеник именно при сестра си. Жалко че в момента не можех да науча нищо повече!

Оставих я да стои при коня, с който започна да си играе като дете и се върнах в бивака, където Винету беше пристигнал преди мен. Щом се появих, погледите на всички се насочиха към мен. По това разбрах, че ме очакваха.

— Най-сетне, най-сетне! — подвикна ми Реди. — Къде се бавиш? Нали трябваше да разговаряме за освобождаването ни! А ти изчезваш!

Но тогава Тресков веднага му обясни как стоят нещата.

— Преди да стане дума за освобождаването ви, ще си поговорим първо за вашето наказание!

— Наказание ли? Охо! Какво сме направили?

— Нападناхте ни, пленихте ни, ограбихте ни, вързахте ни и ни довякохте тук! Малко ли е? За това се дава строг тъмничен затвор.

— Тъй ли!? Да не би да ни помъкнете към Синг Синг? Ами опитайте се де!

— Тук няма да се правят никакви опити, а ще бъдат произнасяни присъди, които ще се изпълняват незабавно. Съдебните заседатели ще се съберат веднага!

— Ние не признаваме този съд!

— Не ни карай да се смеем! Ела, мистър Шетърхенд. Не бива да протакаме тази работа и се надявам, че този път няма пак да ни попречиш с някой от твоите човеколюбиви номера. Тези типове не го заслужават!

В случая той наистина беше прав. Трябваше да бъдат наказани, но как? Със затвор? Нямаше такъв. С парична глоба? Та тези хора нямаха пукната пара. Да им вземем конете и оръжията? Тогава щяхме да ги обречем на гибел, а в очите им щяхме да сме крадци. С бой? Хм-м, да, това е едно доста ефикасно лекарство! Какво ми е изобщо мнението за телесното наказание ли? То е нещо ужасно за всеки човек, у когото все още има някакви морални устои. То може дори напълно да го

унищожи. Но и бащата, и учителят наказват своето дете и своя ученик с пръчката именно, за да създадат в него морални устои! Нима едно дете е по-лошо, по-опасно или по-безчестно от престъпника, който не бива да бъде бит, въпреки че за двадесети път попада в затвора и щом го пуснат на свобода, веднага пак започва да «свива»? Ако, както се е случвало, някой жесток баща със седмици държи отпадналото си от глад дете, вързано за крака на масата и без никаква причина ежедневно го налага с пръчката, с машата, с обувалката за ботуши и с празни бирени бутилки, и затова получи няколко месеца затвор, нима това наказание е съразмерно с неговата свирепа бруталност или по-скоро със зверщината му? И действително такъв негодник е истински звяр! В затвора той безплатно получава жилище, достатъчно храна, топли дрехи, спокойствие и порядък, чистота и книги за четене и още някои други неща. Излежава си няколко месеца и после се надсмива над всичко и над всички! Не, с такъв звяр би трябвало да се отнасят като със звяр! Бой, бой и пак бой, но ежедневен бой, здрав и хубав бой, това е единственото правилно наказание за него. В случая човеколюбието само би направило злото още по-голямо. Или ако някоя оскотяла алкохолизирана жена съвсем преднамерено и със сатанинско постоянство се заеме да осакатява децата си, за да тръгне с тях по просия или срещу пари да започне да ги «заема» на просяци, тогава кое ще е по-правилно — да бъде изпратена временно в затвора по всички правила и с всички придобивки на съвременната наказателна процедура, или да бъде осъдена на затвор със здрав бой? Който извърши човешко прегрешение, нека бъде наказван по човешки, но за извергите заедно със строгия тъмничен затвор би трябвало да има и тояга! Такова е мнението на един човек, който вдига от пътя всеки полезен бръмбар, за да го пренесе там, където няма да бъде смачкан, това е мнението на човек, обиколил света, който, навсякъде, където е ходил, винаги е мислил как да постъпи, та после хората да си спомнят за него с думите «той беше добър човек» и най-накрая това е мнението на един писател, който винаги пише книгите си с желанието да разпространява вечната любов и да доказва, че човек е създаден по образ и подобие на Бога.

И тъй, за трамповете бой! Признавам, че ми беше неприятно, още повече че в случая бях страна, но нямаше по какъв друг начин да ги накажем, а и те си го бяха заслужили.

Изглежда, Винету прочете мислите ми и отгатна колебанията ми, защото след като по устните му заигра решителна почти сурова усмивка, той ме попита:

— Да не би моят брат да иска да им прости?

— Не — отвърнах му. — Така само ще поощрим престъпните им наклонности. Но как да ги накажем?

— С тояга! Хау!

Кажеше ли Винету «хау», въпросът беше решен. Никакви възражения не можеха да имат резултат. Тресков незабавно се съгласи:

— Да, тояга! От нея имат нужда, всичко друго ще е безполезно или дори вредно. Нали, мистър Хамердал?

— Съвсем вярно, да им нашарим гърбовете! — отговори Дебелия. — Хоузия и Джоуел, двамата братя с благочестиви имена, ще бъдат първи. Ще получат удари вместо парите, на които се смяха. Или ще се застъпиш за братовчедите си. Пит Холбърс, стари Куне?

— Хич нямам такова намерение! — отговори Дългуча.

— Да, ще запишем роднинството им с теб в именния регистър, дето няма страници за обръщане и то с такива синьо-зелени дебели букви, че да не могат да се изтрият с гума! Хау!

Въодушевлението му и начинът на изразяване не можеха да не ни разсмеят. Другите също бяха съгласни, само осагът се обади:

— Мато Шако моли да му разрешите да мълчи.

— Защо? — попитах го.

— Защото и той беше ваш враг и се опитваше да ви убие.

— Но нали сега си наш приятел и също беше нападател и ограбен от трамповете. Намеренията, които изобщо не успя да осъществиш, си имал като вожд на племето си, като воин. А трамповете са безчестни и пропаднали субекти, отритнати от обществото, които са запазили чувство само за едно-единствено нещо — за тоягата.

— Щом Поразяващата ръка така вижда нещата, ще чуе и моето мнение: нека от първия до последния изпитат това чувство!

— Чудесно! Всички са съгласни! — извика Хамердал. — Ела, драги Пит, да отидем да отрежем «свирки», та концертът да може да започне!

Двамата станаха и се отдалечиха, за да изберат подходящи жилища пръчки. Ние не бяхме разговаряли толкова високо, че трамповете да успеят да разберат думите ни. Щом видяха, че съвещанието ни

свърши, Реди попита с тон, който никак не отговаряше на положението му:

— Е, какво става? Кога ще ни развържете?

— Когато поискаме — отвърна Тресков. — Но засега все още не ни се ще.

— А докога ще лежим така? Искаме да си вървим!

— Не ни засяга какво искате вие. Сега важи нашата воля!

— Ние сме свободни уестмани, запомнете го! Ако не пожелаете да се съобразите с това, пак ще си имате работа с нас!

— Мерзавецо! Нима днес искаш да изглеждаш по-смешен и от вчера, когато се надуваше така, сякаш ние бяхме кучета, които можеш да водиш на ремъка накъдето си щеш? Нима кратуната ти не проумя, че само един час след нападението ви ние вече знаехме кога и къде ще бъдем свободни? «Вонящото куче», както ти нарече Колма Пуши, пресрещна отряда ни само от хитра пресметливост. Той искаше да се убеди, че наистина сме ви повели към клопката, където искахме да ви заловим вас, будалите. Фактът, че нищо не забеляза и за нищо не се досети, те представя като връх на най-окаяната тъпота. А ето че на всичко отгоре ти хрумва и мисълта да ни заплашваш! Нещастници такива! В момента вече режат «свирките», по които скоро ще затанцувате и запеете! И понеже в глупостта си сигурно не знаете какво искам да ти кажа с тези думи, ще се изразя съвсем ясно и конкретно: сега режат пръчки, защото ще ядете бой, великолепен бой, такъв бой, че да ви избие тъпоумието от главите. Тъй, вече знаете, какво ще става!

Тази дълга реч на обзетия от гняв юрист има въздействие, което е невъзможно да се опише. Изобщо смятам за по-удобно и по-приятно да се спра колкото може по-накратко върху следващия извънредно неприятен за трамповете час. Дик Хамердал се зае с изпълняването на задачата с такова усърдие и всеотдайност, че в края на това шумно занимание буквално бе окъпан в пот, а и Пит Холбърс също показва в боравенето с тъй болезнените «свирки» сръчност, на която досега самият той едва ли беше вярвал, че е способен.

Вследствие на тази грандиозна дейност външният вид на трамповете бе малко повече раздърпан, отколкото на «обърнатия сандвич», но пък вътрешното им състояние можеше да се определи само с известния израз «вря и кипя от жажда за отмъщение». Но това

не ни интересувахе. Олд Уобъл бе пощаден и не беше бит, което дължеше, разбира се, единствено на мен. Не исках да допусна да налагат с пръчки този стар и вече бездруго ранен човек. Обаче той не само не прояви никаква благодарност, ами сякаш се състезаваше с трамповете по ругатни. Тибо играеше ролята на привидно безпристрастен наблюдател, но и на него едва ли щеше да му навреди една хубава порция бой. Запазих фокусника за по-късно. Съвсем сигурно пак щеше да ми падне в ръцете.

Когато започнахме да се приготвяме за път, Апаначка ме помоли незабавно да вземем жената с нас, понеже не сме били вече пленници, а можело да се очакват възражения само от страна на Тибо така. Много трудно ми беше да го разубедя. Жената щеше само да ни пречи, и тъй като знаехме накъде ще се отправи мъжът ѝ, бяхме сигурни, че скоро пак щяхме да я срещнем. Именно тези съображения накараха Мато Шако засега да остави жреца ненаказан.

Пак си върнахме цялата собственост. Никому не липсваше и най-дребният предмет. Доколкото позволяваха обстоятелствата справедливостта бе възтържествувала и с чувство на задоволство ние напуснахме извора, където бяхме пристигнали в съвсем друг вид. Хората, с които се разделихме, не бяха дотам доволни. Оставихме ги, както бяха вързани с ремъци. Нека се оправяха както можеха. Никак не бяха сърдечни пожеланията, които чухме от тях. Въпреки счупената си ръка Олд Уобъл за кой ли път ме заплаши с отмъщение и смърт. Дори ако досега не ми бе станало пределно ясно, то вече трябваше да разбера, че каквото и да било състрадание към него означава напразно пилеене на човешки чувства. Той бе толкова закоравял, че и за един-единствен миг не беше възможно да се затрогне сърцето му. Никога не бих повярвал, че може да съществува такъв човек!

Преди да се метнем на седлата, Апаначка направи опит да изкопчи някоя дума за сбогуване от жената, останала при конете, ала напразно. Тя не го позна и се отдръпна назад, сякаш той бе някакъв враг. Изглежда, едва след като потеглихме, успяхме да привлечем вниманието ѝ. Тибо вете се затича подир нас, свали от главата си зеленото клонче и, размахвайки го продължително, завика:

— Това е моят «myrtle-wreath», «myrtle-wreath»!...

4. глава

В Куй-Ерант-Юав

Ездата през миналия ден от укрепения изоставен бивак край Ръш Крийк до извора ни беше отклонила значително от пътя и за да компенсираме доколкото бе възможно това заобикаляне, ни се налагаше да продължим натам, накъдето иначе нямаше да се отправим и където във въображението си бяхме «открили» богата бонанса, а именно към Скуиръл Крийк. Щом Хамердал чу това, отначало лицето му придоби сериозно изражение, но после той се засмя и каза:

— Надявам се да не се окажат чак толкова глупави!

— Кой? — попита Тресков, който яздеше редом с него.

— Трамповете.

— В какъв смисъл?

— Да вземат да ни следват до Скуиръл Крийк!

— В такъв случай ще заслужават много повече бой, отколкото изядоха! Сигурно ще разберат, че тази бонанса изобщо не съществува.

— Да разберат ли? А аз ти казвам, мистър Тресков, че щом са вършили вече такива гафове и дума не може да става да имат разум. Обзалагам се, че и досега вземат за чиста монета лъжата, с която ги метнахме!

— Ако си прав, те наистина ще ни преследват и в такъв случай трябва много да внимаваме да не ни открият.

— Съвсем на същото мнение съм и аз. Сигурно и ти, мистър Шетърхенд?

— Да — отговорих му. — Дори имат две причини, за да тръгнат по петите ни.

— Две ли? Сещам се само за една, а именно бонансата. Навярно и ти допускаш, че все още вярват в съществуването на златното находище?

— Да. Въпреки цялата си глупост тези хора се смятат за много умни и понеже след като се освободихме не им се подиграхме за това, че повярваха в измамата ни, те все още са твърдо убедени в съществуването на бонансата.

— Значи по тази причина ще тръгнат подир нас. Ами другата причина?

— Отмъщението, разбира се.

— Да, вярно. Сигурно в тях всичко ври и кипи като в парен котел. Не бях помислил за това. Ето защо ще се втурнат по дирите ни с цялата си стръв и ще положат всички усилия да ни догонят.

— Което обаче няма да им се удаде! Защото първо, конете ни са по-добри от техните и второ, докато успеят да тръгнат от извора, ще мине доста време.

— Да, ще продължи твърде дълго, докато някой от тях съумее да се освободи от ремъците, за да развърже и останалите.

— На жената не могат да разчитат, макар че тя не е вързана. Накарат ли я да ги освободи, тя само ще поклати глава и ще отмине. А и после, когато се развържат и яхнат конете — хм-м!

Хамердал разбра това «хм-м!». Той допълни подробностите:

— После няма да се придвижват тъй бързо, както навярно им се иска. Защото от пръчките са станали най-чувствителни там, където е най-малко подходящо за ездача. Поне от сърце ми се иска да е така! Пит Холбърс, старий Куне, ти какво ще кажеш?

Приятелят му отговори:

— Скъпи Дик, щом мислиш, че в съответната област изпитват особено приятни усещания, то аз нямам нищо против. Струва ми се, че и с теб не би било по-различно.

— Пфу! Никога няма да позволя да ме бият!

— Спипат ли те, аз съм убеден, че ще те напердашат също тъй, както и ти им нашари гърбовете.

— Дали ще ме напердашат, или не, е все едно, защото от само себе си се разбира, че за нищо на света няма да успеят да ме спипат.

— Pshaw! Нали им беше вече в ръцете!

— Дръж си човката затворена и не ме ядосвай излишно! Знаеш, че в това отношение имам много слаби и чувствителни нерви!

— Да, като корабни въжета!

— А нима само мен спипаха, а не всички ни? Тогава защо трябва да ми отправяш упреци, стари мърморко? Нека видим дали ще им се удаде повторно! Немислимо, нещо абсолютно невъзможно!

— Внимавай! Жабата, която квака най-силно, щъркелът първа я изяжда. Това е много стара истина!

— Аз — жаба? Нима нявга се е чувала и виждала подобна обида на короната? Дик Хамердал, олицетворението на всичко възвишено, красиво и стройно, да бъде сравняван с жаба! Ами че тогава с какво земноводно или насекомо остава да бъдеш сравнен ти, скакалец такъв? Да, скакалец, туй най ти подхожда! Доволен ли си, драги Пит?

— Йес! В сравнение с жабата скакалецът си остава благородна животинка!

— Много ми се ще да знам, къде му е благородството. Впрочем не ставаше дума нито за жаби, нито за скакалци, а за трамповете, които съвсем не стоят по-високо в зоологическата стълбица. Както всички мислим, те ще искат да тръгнат подир нас към Скуиръл Крийк, но дали ще намерят този поток, мистър Шетърхенд?

— Сигурно!

— Но те не знаят къде се намира?

— Нали ще видят следите ни!

— Не ми се вярва да умеят добре да разчитат дири.

— И на мен не ми се вярва, но днес цял ден ще яздим само през откритата прерия и ще оставим такива следи, които и утре ще се виждат все още съвсем ясно. Освен това предполагам, че сред тях има един човек, който знае пътя до Скуиръл Крийк.

— Кой е той?

— Белият жрец.

— Тибо така? Откъде пък ще го знае този фалшив команч?

— По-рано, преди да отиде при команчите, е бил по тези места. Не мога да кажа със сигурност дали ще се сети точно за въпросната река, но все пак може да се допусне, че поне ще знае горе-долу къде се намира.

— Well! Но дали ще се присъедини към трамповете? Нали вчера в прерията се скараха с Олд Уобъл!

— Обаче днес пак се помириха! А дори и да не е така, той гледа на нас като на врагове, също както и трамповете. Следователно съвсем близко до ума е, че ще се присъедини към тях, за да ни преследва.

— Но дали те ще го вземат със себе си?

— Без съмнение! Впрочем ако тръгне с тях, той изобщо няма да се отклони от пътя си, защото също има намерение да отиде до «парка» на Сан Луис.

— Тогава навярно горе пак ще се срещнем с него?

— Да, и това никак няма да му е приятно!

— Well, тогава съм доволен! Негодникът има толкова нахална мутра, че отсега сърдечно се радвам на срещата ни. Тъй ще обработя физиономията му с юмруци, че следите им още дълги години ще си личат по нея!

Както вече споменах, пътят ни водеше през прерия, която съвсем бавно, но непрестанно се изкачваше все по-нагоре и по-нагоре. Бързата езда ни приближаваше към планините, които преди обед виждахме пред нас като непрекъсната забулена в мъглявини верига. Постепенно мъглявият воал се разсея и следобед бяхме вече толкова близо до изградените от пясъчници великански предпланини на Роки Маунтенс, че между гъстите гори съвсем ясно можехме да различим светлооранжевия цвят на голите скалисти масиви.

Вече се смрачаваше, когато се добрахме до Скуиръл Крийк и то на такова място, което ни бе познато от по-рано, тъй че не бе необходимо продължително да търсим къде да разположим бивака си.

Заедно с Винету на два пъти бях пренощувал тук, тъй че околността ни бе добре позната. Заради безопасността ни ми се искаше и сега да я претърсим, но за тази цел бе станало вече твърде тъмно. Видяхме се принудени да се примирим с пропускането на тази предохранителна мярка, но това стана без особено съжаление, защото още на времето не бяхме открили признаци от стъпването на човешки крак, а и до ден-дневен, общо взето, течението на Скуиръл Крийк си оставаше толкова неизвестно, че няхахме основание тъкмо сега и тъкмо тук да предположим, че е възможно да се навъртат враждебно настроени хора.

На това място реката правеше къс остър завой и заедно с околните скали обграждаше една поляна, където по индиански обичай запалихме огън, който по-скоро мъждукаше отколкото гореше. Отсрещният бряг бе гъсто обрасъл с храсталаци и дървета, а зад тях отново започваше прерията. Имахме предостатъчно храна, защото освен нашите провизии бяхме взели и припасите на трамповете. Не им бяхме оставили ни къс месо. Нека ловуването ги забавеше.

Докато се хранехме, по едно време Хамердал силно се изкиска, а после каза:

— Мешърс, току-що ми хрумна великолепно идея!

— На тебе ли? — изсмя се Холбърс. — Каква рядкост!

— Ти пак ли искаш да нагазиш лука?! Ако хубавите идеи са такава рядкост за мен, както искаш да ни убедиш, тогава ти самият си онзи, който се излага!

— Защо?

— А нима не е излагане, че ти, олицетворението на върховна мъдрост и хитрост яздиш заедно с един толкова глупав човек?

— Правя го само от състрадание, изобщо не се излагам!

— Слушай, ако някой има право да говори за състрадание, това съм само аз. Не го ли признаеш, направо ще те зарежа!

— Да, ще ме зарежеш, като пак седнеш при мен. Но я ми кажи, скъпи Дик, за каква идея ставаше дума преди малко?

— Искам да ядосам трамповете.

— Излишно е. И бездруго вече се ядосват повече от достатъчно.

— Все още хич не е достатъчно! Мешърс, не сте ли на мнение, че трамповете ще предположат, че незабавно сме се отправили към бонансата?

— Възможно е — отговори Тресков.

— Не само е възможно, ами е съвсем сигурно! Ще си помислят че веднага ще отидем там, за да прикрием находището така, че никой да не може да го намери. В такъв случаи сме длъжни да си направим с тях голям майтап.

— Какъв?

— Ще поразкопаем земята на някое място и после ще го позакрием така, че лесно да се забелязва и всеки да може да разбере, че сме копали. Ще си помислят, че бонансата е там и с неவிжданo трескаво усърдие ще се заловят да дълбаят земята.

— Well! И няма да намерят нищо! — кимна Тресков.

— Не съм на същото мнение. Ако не намерят нищо, ще е все същото, както ако вземат напразно да търсят където и да било другаде по реката. Ще бъдат само разочаровани, а аз искам да ги ядосам, страшно да ги ядосам! Трябва да намерят нещо!

— Да не би да имаш предвид злато?

— Pshaw! Дори да газя в злато до колене, за тези негодници не бих жертвал и едно зрънце, даже и за майтап, не! Те ще намерят нещо друго, а именно една бележка, една много хубава бележка!

— Написана ли?

— Разбира се! Тъкмо написаното на нея трябва страшно да ги ядоса!

— Тази идея наистина не е лоша.

— Дали е лоша, или не, е все едно, стига само на тях да им стане лошо от нея. Какво ще кажеш, Пит Холбърс, стари Куне?

— Хм-м, струва ми се, че от тая работа ще излезе голям майтап, който можем да си направим с тях.

— Нали, добри ми стари приятелю! — каза Дебелия с най-нежния тон, на който бе способен, защото съгласието на приятеля му го зарадва. — Понякога ти съвсем не си толкова глупав, колкото изглеждаш!

— Да, точно в това се състои голямата разлика между теб и мен.

— Разлика ли? Какво искаш да кажеш?

— Аз не съм толкова глупав, колкото изглеждам, а ти изглеждаш по-умен, отколкото си всъщност.

— Мътните го взели! Гледай само пак да не ме разяриш! Не ме дразни, защото ще взема да кажа какво мисля за теб, а това може да те обиди!

— Well! Тогава аз също ще те пощадя. Но що се отнася до бележката, която щели да открият трамповете, я ми кажи, откъде ще я намериш? В прерията не расте хартия.

— Знам, че мистър Шетърхенд има бележник. Той ще ми даде от него един лист, та да мога да изпълня прекрасната си идея. Нали, мистър Шетърхенд?

— Зависи от това дали и аз намирам идеята ти за прекрасна — отговорих му.

— Да не би да не е?

— Не е. Първо, съвсем не е толкова сигурно, че трамповете ще дойдат право насам. Някое непредвидено обстоятелство може да им попречи или да ги отклони.

— И второ?

— Второ, ако предположат, че сме тръгнали право към бонансата, те ще са най-глупавите хора. Ако наблизко наистина имаше златно находище, ние би трябвало по-скоро да го заобиколим, отколкото да го посетим.

— О, на тези типове не им достига акъл да се досетят за подобно нещо.

— Дори и да е така, както си мислиш, каква ще ни е ползата от бележката? Нали няма да присъстваме, когато я намерят.

— И не е необходимо. Тъй живо си представям техните физиономии, сякаш съм сред тях и ги наблюдавам.

— Ами какво ще пише на бележката?

— За това ще се посъветваме. Трябва така да е написана, че да се пръснат от яд!

Неговата идея го бе въодушевила и той ме моли дотогава, докато му откъснах един лист от бележника си и му го дадох заедно с молива. После преди всичко трябваше да се обсъди текстът на бележката. Бях помолен да я напиша, но отказах всяко сътрудничество. Тресков и тримата вождове последваха примера ми, тъй че за съчиняването на голямата литературна творба останаха само Хамердал и Холбърс. Дългуча се обади:

— Слушай, не съм добре с писането. Ще трябва сам да се оправяш.

— Хм-м! — промърмори Дебелия. — Учил съм се да пиша, ама в цялата работа има една голяма пречка.

— Каква?

— Не мога да прочета какво съм написал.

— Но нали другите могат?

— Другите пък хич!

— Тогава добре се насадихме! Е, ами ако тези джентълмени не желаят да вземат участие в измислянето на текста, дали някой от тях ще бъде тъй добър поне да напише думите върху хартията?

След дълги молби и увещания Тресков се съгласи.

— Well, тогава да започваме! — каза Хамердал. — Хайде, Пит!

— Е да — отвърна Дългуча, — ти винаги се заемаш с леките неща. Но има ли някога нещо трудно, все аз трябва да го започна! По-добре започни ти!

— Сигурно и сам ще можеш да го съчиниш!

— Е, що се отнася до това, все ще мога! Но и ти ще помагаш, нали?

— С удоволствие! Страшно ме бива в съчиняването.

Също като повечето неграмотни хора така и двамата ловци под «съчиняване» разбираха изобщо написването на какъв да е текст.

Тресков, който добре знаеше това и искаше да си направи малка шега, подхвърли:

— Съчиняване ли? Нима не знаете, че в такъв случай редовете трябва да се римуват?

— Да се римуват ли? — попита Хамердал и от учудване зяпна с уста. — Мътните го взели! Не съм и помислил дори. Значи тая работа трябва да се римува, да се римува, тъй ли?

— Естествено!

— Ами например как?

— Горедолу така: сърце и перце, море и пере, пари и гори.

Дебелия закима припряно с глава и каза:

— Ако е само това, мога го и аз! Например ще кажа: вол и стол, ракия и туршия, кал и сал, картоф и пантоф. Чудесно върви! Ами какво е положението с теб, драги Пит? Можеш ли и ти?

— Защо не? С моите способности! — отвърна Дългуча.

— Тогава кажи и ти нещо!

— Веднага! И тъй започвам: яйце и лице, чорап и долап, човек и...и...човек и...и...

— Изглежда, с човек не става и аз не се сещам никаква рима. Я по-добре кажи нещо друго!

— Добре! И тъй, ярки и мярки, момче и врабче, пушка и чушка, топлийка и кутийка, глупак и дебелак...

Тук Дебелия бързо го прекъсна:

— Стига, стига! Вземеш ли да ме римуваш с «глупак», нищо няма да излезе! Но вече се убедих, че работата ще стане. И тъй, веднага започваме заедно!

— Веднага заедно ли? Не! Комуто е хрумнала идеята с бележката, той трябва да започне, а това си ти!

— Well! Тогава да си плюя на ръцете!

Той взе да се намества с твърде предприемчив вид и положи усилия да придаде на лицето си по възможност по-мъдър израз, но се получи тъкмо обратното. Залови се на работа и то как!

Виждал съм да работят с пот на чело: дървари, стоманолеяри, хамали, огняри, ковачи и други такива хора, но усилията им са били детинска игра в сравнение с напрежението на всички духовни сили, с което Хамердал и Холбърс се мъчеха да скалпят няколко римувани реда. Безмълвни, но вътрешно развеселени, ние гледахме и слушахме

какво става. От време на време, за да им помогне, Тресков подхвърляше някоя и друга дума в гъстата езикова каша на двамата и тъй след около час с подсмърчане, покашляне, много пот и страдалческо пъшкане се родиха шест стиха, които детективът написа върху листа. Понеже дословният им превод от английски направо е невъзможен, ще се опитам да им придам горе-долу приемлив за четене вид:

Как може да сте толкоз тъпи
да ровите къде кракът ви стъпи
да търсите съвсем безславно бонанса златна,
що специално измислихме за вас с целта
да ви се смее днес света!
Дик Хамердал, Пит Холбърс.

И тъй, Тресков бе принуден да прибави под майсторското произведение и имената на двамата измъчени поети. После те се заловиха да разкопаят земята, което им бе къде-къде по-лесно, макар тя да беше много камениста. Трудиха се около два часа, докато най-сетне сметнаха, че изкопаната дупка е достатъчно дълбока за целите им. След като увиха листа така, че да не пострада от влагата на почвата, писмото бе поставено вътре и после засипаха ямата. По време на тази работа те затъпкаха с крака камъните и пръстта колкото можеха по-здраво, та трамповете доста да се поизмъчат, без да им мине през ума, че в случая собствените им усилия бяха далеч по-големи от онези, които евентуално подготвяха за негодниците.

Лесно е да си представи човек, че такова копане, тъпкане, хвърляне и тропане не мина безшумно. Ако местността, в която се намирахме, не бе тъй затънтена и изключително рядко посещавана, ние, останалите, изобщо нямаше да допуснем подобна детинска шега. Нямах нищо против Хамердал да си направи това удоволствие, но сред нас имаше един човек, който трябваше да плаща за него и за съжаление и съвсем не за мое удоволствие този човек бях аз!

Дупката бе запълнена. Насядахме около огъня и по стар навик подехме разговор на тих глас. По едно време забелязах, че Винету хвана карабината си при затвора и бавно, колкото можеше по-

незабележимо я придърпа до себе си. Същевременно той присви коляното на десния си крак. Нямаше съмнение, канеше се да стреля и то ставаше въпрос за изстрел от коляно, най-трудния, който съществува. Вече често съм го описвал. Лицето на апача бе обърнато към реката. Сигурно в храсталака на отсрещния бряг бе открил някакъв човек, когото искаше да улучи с куршума си.

Изстрелът от коляно се използва само в строго определени случаи. Да речем, че откриеш неприятел, който те наблюдава от някакво скривалище. За да спасиш собствения си живот трябва да го убиеш. Вдигнеш ли пушката да се прицелиш, той ще я види, ще разбере, че е открит и ще изчезне. За да се избегне това, се използва изстрелът от коляно, наречен така, защото в случая коляното сочи целта. Придърпваш крака под коляното към тялото си докато бедрото заеме такова положение, че мислената линия, прекарана по бедрото през коляното, да попада точно в целта, която искаме да вземем на мушка. След това посягаш към пушката — това не може да направи някакво особено впечатление, защото всеки опитен и добър уестман винаги държи пушката до себе си. Избягвайки всяко движение, което би издало намерението ти да стреляш, запъваш с десния си палец ударника, слагаш показалеца си върху спусъка, после вдигаш пак със същата ръка цевта и я слагаш да легне здраво върху бедрото, насочена точно по вече описаната въздушна линия. Въпреки че дулото е отправено към него, скритият съгледвач и в този момент все още не подозира намерението ти да стреляш по него. Трябва да го заблудиш с различни номера. Полупритваряш очи, за да не забележи накъде гледаш. Разбира се, така прицелването е трудно, защото не може да стане с открит поглед, а през ресниците на клепача и защото не бива да присвиваш другото око, за да не предизвикаш подозренията на неприятеля. Междувременно правиш разни движения с дясната ръка, обръщаш глава насам-натам, оживено разговаряш с другарите си. С една дума правиш всичко възможно, за да не разбере спотаеният съгледвач, че си го открил и се каниш да стреляш по него. Щом цевта заеме правилното положение, натискаш спусъка.

Това е изстрелът от коляно! Във всички случаи той изплашва другарите ти, защото не бива да им казваш какво възнамеряваш да правиш, иначе поведението им, техните лица, погледи, както и внезапно настъпилото мълчание ще събудят подозрението на врага, ще

му издадат, че е разкрит. Както вече казах, това е най-трудният изстрел какъвто може да има. Ако хиляда майстори в стрелбата започнат да упражняват изстрела от коляно, може да се случи никой от тях да не се усъвършенства дотам, че да е сигурен в улучването на целта и то особено вечерно време. Необходимо е да се упражняваш непрекъснато с години, но само упражнението и придобитата издръжливост също не вършат работа — човек трябва да е роден за това. Изстрела от коляно научих от Винету и освен нас двамата познавах само малцина, на които бих писал висока оценка. А понякога и те не улучваха. Но той, ненадминатият майстор във всички видове оръжия на Дивия запад, Винету, дори в катранено черна нощ никога не е пропускал целта си с изстрел от коляно. Изобщо нито веднъж не съм виждал някой от куршумите му да не улучи.

И до ден-днешен високо ценя оръжията си. Карабината «Хенри» и моят мечкоубиец са най-ценното, което притежавам. Но още по-скъпа и от тях ми е Сребърната карабина на Винету, на която още докато той беше жив, винаги съм гледал или съм я вземал в ръка с известно благоговение и боязън. Когато вождът на апачите беше убит, го погребяхме яхнал кон, заедно с всичките му оръжия, което ще рече и с нея. Няколко години по-късно заедно с тогавашните мои спътници при преследването на отряд огласи се озовахме при гробницата на Винету тъкмо когато сиусите се канеха да я отворят и ограбят. След ожесточено сражение ги прогонихме. Бяха хвърлили око на Сребърната карабина. Нямах възможност да стоя винаги в долината на реката Местър, за да пазя гробницата и тъй като можеше да се очаква, че опитът за оскверняването ѝ щеше да се повтори, извадих Сребърната карабина, взех я със себе си и се погрижих това да се разчуе навсякъде. Сиусите научиха, че погребаното с вожда оръжие е «възкръснало» и оставиха гробницата непокътната. Сега тази великолепна пушка виси на стената близо до писалището ми между старото «оръдие» на Сам Хокинс и моя мечкоубиец и докато ви разказвам за нея, тя е пред очите ми. С дълбока меланхолия си спомням за човека, когото тя не изостави в беда нито веднъж и който бе моят най-добър, а може би и единствен приятел, като имах предвид думата «приятел» в нейния истински, най-благороден и възвишен смисъл!

И тъй, лицето на Винету бе обърнато към реката, а цевта на карабината му — към гъсталака на отсрещния бряг. Там се криеше някакъв човек, за когото бе предназначен куршумът ѝ. Незабавно легнах на земята, посегнах към карабината «Хенри» и присвих дясното си коляно. После подех разговор с Хамердал и преструвайки се, сякаш цялото ми внимание е насочено към него, полупритворих клепачи и през миглите си отправих поглед към отсрещните храсталаци. В мига, когато сторих това, между две елички се показва цев на пушка насочена срещу мен, и преди да успея макар за секунда-две да вдигна карабината си и да се прицеля натам, изстрелът изтрещя, но в същия миг се обади и Сребърната карабина на Винету. Отсреща проехтя вик. Апачът беше улучил, а аз усетих удар в бедрото, който ми изпъна крака.

Веднага след това отсреща в гъсталака се разнесе шум от счупени клони и после бързо настъпи гробна тишина. Тук реката бе широка най-малко три метра и половина, но въпреки всичко с един от несравнимите си скокове Винету се озова на отвъдния бряг и направо влетя в гъсталака.

Нищо неподозиращите наши другари наскочаха на крака. Аз също се изправих светкавично и докато те припряно ме обсипваха с куп въпроси, се заех с крак да разпръсна горящите дърва тъй, че пламъците угаснаха. Направих го, за да не послужим като мишена и за други изстрели. После много внимателно се ослушахме. Измина много, много време, може би половин час. Кракът ме болеше и когато опипах болезненото място, усетих, че силно кърви. Бях ранен. Ето че отсреща се разнесе силният вик на Винету:

— Запалете отново огъня!

Събрах пак на едно място все още тлеещите полуизгорели клони, взех да духам, докато пламъците лумнаха и тогава сложих нови сухи съчки. Видяхме апача, изправен на отвъдния бряг до самата вода. Държеше в ръка единия край на ласото си. С другия му край бе завързано лежащо до него човешко тяло. Без да има възможност да се засили, държейки здраво ласото в ръка, той отново прескочи реката и започна да тегли към нашия бряг безжизненото тяло, което падна във водата. Взех да му помагам. Докато вършехме тази работа, той ни обясни:

— Забелязах отвъд реката човешко лице и стрелях по него. Но там е имало и още някой, когото не видях. Той също стреля. Прескочих реката, за да разбера дали наблизо се намират и други хора. Дочух бягащи стъпки и се втурнах подир тях. От другата страна на гъсталака стояха петима ездачи, но конете бяха седем. Беглецът бързо отиде при тях и им каза, че е застрелял Олд Шетърхенд, но другарят му бил убит от Винету. Бяха бледолики, сред тях нямаше нито един червенокож мъж, защото и беглецът, който възседна един от свободните коне, говореше съвсем чист английски. Те почакаха още известно време, но тъй като застреляният от Винету човек не се появи, същият мъж каза: «Мъртъв е, иначе щеше да дойде или да вика за помощ. Трябва да изчезваме, защото сигурно ще ни търсят. Но жаждата ми за отмъщение е утолена, понеже Олд Шетърхенд не е вече между живите!» Винету се изплаши от тези думи и се промъкна обратно до мястото, където се беше целил и намери един труп. Завърза го с ласото си и извика да запалите огъня. Как се зарадва щом видя, че неговият брат Шетърхенд е още жив!

— Кои ли са тези бели? — попита Тресков. — В никой случай не са били трамповете, защото не е възможно да са вече тук.

Наведох се над убития. Безпогрешният куршум на апача го бе улучил в челото. Веднага го разпознах — беше един от разбойниците на Тоби Спенсър. Досега вниманието на всички бе насочено към трупа и към апача. Но в този момент Винету забеляза тъмните мокри петна в тревата, проследи ги с поглед и изплашено възкликна:

— Уф! Моят брат е ранен, значи все пак е улучен! Кръвта тече силно. Опасна ли е раната?

— Не вярвам — отвърнах му.

— Костта зесегната ли е?

— Не е, защото мога да стоя на крака.

— Но тази рана е много странна. В положението, което бе заел моят брат на земята, изобщо не е възможно да го улучат на това място!

— И аз си го помислих. Сигурно е било рикошет. Куршумът се е ударил ей в тази скала, отскочил е и се е забил в бедрото ми.

— Лошо. Раните от рикоширали куршуми са болезнени. Незабавно ще я прегледам!

— Предпочитам да не е веднага. Трябва да се махнем оттук!

— Заради онези шестима бледолики ли?

— Да. Огънят ни пак гори. Ако се върнат много лесно ще могат да очистят всички ни.

— Няма да дойдат, защото гласът на онзи, който говореше, трепереше от страх. И все пак предпазливостта ни повелява да тръгнем оттук, но преди това трябва да прегледам раната. Твърде дълго е стояла отворена. Сигурно моят брат е изгубил много кръв. Ето защо не можем повече да отлагаме превързването й.

— Тогава нека Хамердал нахвърля повече дърва в огъня, за да осветяват пламъците добре отсрещния бряг, а другите да наблюдават храсталаците с готови за стрелба пушки и помръдне ли нейде някое клонче, веднага да стрелят!

Прегледът на раната доведе и до благоприятен, и до неблагоприятен резултат. Благоприятното беше, че бедрената кост не бе засегната, а неблагоприятното, че раната имаше всички изгледи да забере. Куршумът бе проникнал през меките части чак до костта. Винету го извади с помощта на ножа си. От едната си страна куршумът се беше сплескал и с образуваните по този начин ръбове не бе оставил правилна кръгла дупка, а направо бе разкъсал плътта, още повече че и силата му е била значително отслабнала. Това обещаваеше треска, силни болки и бавно заздравяване. Твърде неприятно! И то в такъв момент, когато всяко забавяне на пътуването ни криеше опасности!

За щастие имах в кобурите на седлото няколко чисти кърпи. Докато Винету поставяше временна превръзка, ми каза:

— Добре е, че моят брат се е научил да понася болките също като червенокожите воини. Ако в най-скоро време не намерим достатъчно читутлиши^[63], ще настъпи тежко възпаление. Но намерим ли нужното количество, а преди това и денчу-тата^[64], тогава се надявам, че ще превъзмогнеш нараняването си по-лесно, защото имаш силен организъм и много здрава кръв. Дано си в състояние да яздиш.

— Разбира се! Нямам желание да играя ролята на слабо-силен пациент.

— Тогава заради нашата безопасност нека напуснем това място и потърсим друго. Но ти внимавай да не се поднови кръвотечението!

Тръгнахме си от бивака, донесъл ми такива неприятности и почти час яздохме надолу по течението на реката, след което слязохме от конете и отново запалихме огън. Спътниците ми събраха смолисти клони, чиято светлина щеше да им помогне да търсят растенията.

Тримата индиански вождове ги запалиха и се отдалечиха, за да съберат билки за ранения си приятел и брат Шетърхенд.

Дик Хамердал беше седнал до мен, спрял изпълнения си с нежност поглед на добряшките си очи върху раната ми. Изведнъж в прилив на загрижена ласкавост той прекара длан по страната ми и изръмжа:

— Сатанинско изобретение са тези пушки! Особено когато куршумите им улучват. Имаш ли силни болки, мистър Шетърхенд?

— В момента изобщо нямам — отвърнах му.

— Тогава да се надяваме, че няма да се появят!

— За съжаление трябва да ги очаквам. Всяка рана си иска да се наболи. Едва после заздравява.

— Болка! Каква мизерна дума! Въпреки всичко ми се ще да можех да поема страданията ти върху себе си. И сигурно не съм единственият, който мисли така. Нали, Пит Холбърс, старий Куне?

— Хм-м — обади се Дългуча, — предпочитам да бяха улучили мен!

— Аха! Е, защо не седна там, дето стреля онзи негодник? Лесно е после да се правиш на самопожертвувателен!

— Да не съм всезнаещ бе, дебел грубиян, такъв!

— Не си, но щом съм казал вече, че ми се иска аз да бях поел страданията му върху себе си, тогава ти нямаш право на никакви претенции!

— Но нали ти ме попита! И аз съм привързан към мистър Шетърхенд не по-малко от теб!

— Дали аз съм привързан или не, е все едно, стига само и двамата да сме привързани към него, ясно ли е?! Ако спипам мерзавеца, който стреля толкова непредпазливо, че онзи глупав куршум се върна обратно, тогава нека само се опита пак да си събере всичките дванайсет кокала!

— Двеста четиридесет и пет, драги Дик! — поправих го аз.

— Защо толкоз много?

— Защото всеки човек има такъв брой кости.

— Още по-добре, понеже толкоз по-дълго ще ги търси, докато ги събере! Но двеста четирийсет и пет кости? Вярно, че все още не съм броил моите, ама досега не съм и подозирал, че под кожата ми има толкоз много кокали!

— Има кости и кости. Към общия им брой се прибавят например и дребните слухови костици, както и многобройните ставни кости на дланта и стъпалото.

— Ставни костици ли? Ставни? Начаса да ме линчуват, намажат с катран и овъргаят в перушина, ако някога съм ги виждал! Пит Холбърс, тъй като ти имаш къде-къде повече и по-яки кокали от мен, запознат ли си с твоите ставни костици?

— Never mind!^[65] Да не си мислиш, че някога съм се обръщал наопаки като ръкавица, за да броя ставните си костици? Напълно достатъчно ми е, че ги имам. Не е нужно да ги разглеждам и да ги броя.

— Но онзи, дето стреля, ще си преброи своите, стига само да го спипам! Много ми се ще да разбере кой ли е бил!

— Вероятно самият Тоби Спенсър.

— Страшен стрелец, няма що!

— По-рано сигурно е стрелял по-добре, но нали при майка Тик отнесе от мен в ръката си револверен куршум и то за мое щастие, защото, ако не бях го ранил, вече нямаше да съм жив. Прицелил се е добре, но при дръпването на спусъка му е трепнала ръката. Виж, изстрелът на Винету беше съвсем друг. Изстрел от коляно в тази тъмнина и да улучиш право в челото! Впрочем утре трамповете ще има да пулят очи, когато намерят мъртвеца край бивака ни!

— Well! Тогава вече съвсем ще са сигурни, че бонансата се намира на онова място, — непременно ще си помислят, че сме убили този човек, защото е открил златното находище.

— Възможно е да повярват подобно нещо. Но тази твоя история с бонансата е виновна, че съм ранен.

— Ха, тъй ли? Защо?

— Шумът, който вдигнахте, докато копахте ямата, е привлякъл тези хора. Чули са го.

— Хм-м! Не мога да ти противореча. Значи ме упрекваш?

— Never mind!

— Не. Станалото, станало. Никой не е в състояние да го промени. Но я чуй, вождовете се връщат!

Да, те се връщаха. С радостен глас Винету ми извести:

— Моят брат Шетърхенд може да е спокоен, намерихме много читутлиши, а също и денчу-тата, тъй че той ще понесе раната си по-

леко, макар че без болки няма да се размине.

Макар и да не мислех за «леко понасяне», все пак се зарадвах, като чух думите му. При такъв вид превръзка, каквато носех в момента, последствията изобщо не могат да се предвидят. Може би трябваше да се откажа да продължа пътуването, ако не исках състоянието ми да се влоши. Но на мен ми беше известна невероятната лечебна сила на билките, които Винету използваше за рани и бях убеден, че щях да се отърва без тежки последици.

Превръзката ми отново бе свалена, а раната — промита. После от едно меко листо Винету приготви нещо като тампон с подходяща форма, който напои със силно смъдящия сок от денчу-тата. Това растение, както и нашият хелидоний^[66], спада към семейството на маковите растения, но се различава от него по това, че няма жълто-червен млечен сок, а съдържа бяла съвсем рядка течност. Докато апачът вкарваше в раната ми тампона като свредел, имах чувството, че в мен забиват нажежено желязо. Свикнал съм да понасям болки, но този път трябваше да положа всички усилия, за да не правя болезнени гримаси. Винету ме погледна в очите и, кимайки с глава, ми каза:

— Знам, че Олд Шетърхенд е вързан за кола на мъченията, но тъй като превъзмогва тези болки с усмивка, на истинския кол той сигурно би се смял. Хау!

Извънредно болезнената процедура бе повторена още два пъти, при което всеки път усещах как свирепата болка малко поотслабваше. После апачът накапа в раната ми бистрия като сълза сок на читутлиши, постави върху нея билка и здраво я превърза. Тази билка спада към семейството на Plantaginaceae^[67], но никак не прилича на нашия живовлек. Нито в Германия, нито в източните предели на Съединените щати съм виждал тези растения, които наистина вършат чудеса. Освен с вече споменатите две имена апачите наричат и едната, и другата билка шис-инте-тзи, което означава «индианско растение» и твърдят, че било дар от Великия дух за неговите червенокожи синове. Затова се срещало само там, където живеели те. Заедно с тях то се било оттеглило в Далечния запад и заедно с тях щяло да загине. Дори Винету, който никога не страдаше от предразсъдъци, веднъж ми каза съвсем сериозно:

— Когато умре последният индианец, ще увехне и последното листенце шис-инте-тзи и тази билка никога вече няма да се раззелени.

Но заедно с червенокожата нация, тя ще процъфти в онзи живот!

Не беше изключено шестимата бели, забелязани от Винету, да се върнат, за да ни следят. Взехме необходимите предпазни мерки, като хвърлихме жребий кой кога да стои на пост. Понеже бях ранен, ме освободиха от това задължение. Въпреки раната си спях непробудно чак до зори. Но после бях събуден от чувството, че всичките стави ме въртят, а и устата ми бе съвсем пресъхнала. Винету отново се зае с хирургическите си задължения, като този път използва само сока от втората билка. След това се нахранихме и тръгнахме на път.

Преди всичко трябваше да разберем накъде са се отправили шестимата бели. Прехвърлихме се през потока и, за да ме щадят, спътниците ми започнаха да яздат бавно, но Винету препусна напред да открие търсената от нас следа. Съвсем скоро той се върна и ни заведе до нея. Тя минаваше през прерията точно в нашата посока, както и мислехме, защото нали вече ни беше известно, че Тоби Спенсър също се кани да отиде високо горе до «парка» на Сан Луис. Тръгнахме по дирята.

Прерията не беше голяма. Изобщо оттук нататък чезнеха всякакви равнини, които често са толкова отегчителни и все пак оставят онова величествено впечатление, присъщо на океана. Скоро достигнахме «предвисочините» на предпланините, ако мога така да се изразя, и вече бяхме принудени да се откажем от ездата в права посока. Добре, че познавахме пътеките и проходите, откъдето трябваше да минем. Преди всичко се налагаше да се доберем до стария тъй наречен «континентален път», предпочитан по-рано от уестманите, чийто безбройни завои водят през планините, но който, както изглежда в последно време, е почти забравен.

Понеже покритата с трева равнина остана зад нас, не беше никак лесно да се разчете дирята, която следвахме. Често тя съвсем изчезваше и то за продължително време, но после, без да си даваме особен труд да я търсим, винаги отново се натъквахме на нея. Така у нас се затвърди убеждението, че ездачите пред нас също са се отправили към континенталния път.

Тук трябваше да спомена, че слизах от коня навсякъде, където срещнехме вода, за да разхладя раната си. Това не ни отнемаше много време по начина, по който вършех тази процедура. Над коляното бях стегнал високия кончов на ботуша си с ремък толкова здраво, че

надолу кракът ми оставаше херметически затворен. После с шепи напълвах горния край на кончова с вода, която почти винаги ми стигаше докато отново се натъкнехме на прясна вода. Понякога изобщо не слизах от коня, а карах някой от спътниците си да ми «напълни ботуша».

Човек едва ли може да си представи какво впечатление правят Скалистите планини, след като тъй дълго ден подир ден напразно си «гонил» хоризонта на необятната безбрежна равнина. В саваната летиш все напред към далечината, към безкрайността. Очите ти буквално се молят за някаква опорна точка, на която да се спрат, но не намират такава. Те се изморяват, ала продължават да се взират напред с копнеж... напразно, напразно! Човекът, който сред безбрежното море от трева сам се чувства като стръкче от нея, заприличва на Ахасвер^[68], който крещи за спокойствие, но не го намира. И ето най-сетне след дълги дни на копнеж и стремления в далечината изплуват сивите воали, зад които «Обетованата земя» за очите въздига своите планини към небето. Те не образува хоризонт, който, отстъпвайки, неумолимо и вероломно все бяга от теб. Не, тази завеса остава вярна, държи на думата си! Тя дори като че не само изчаква приближаването ти, но и сама тръгва срещу теб да те пресрещне. И колкото повече се приближаваш до нея, толкова по-прозрачна става тя или постепенно започва да се издига все по-нагоре и по-нагоре и лека-полека ти позволява да видиш цялото великолепие в много по-красиви краски, отколкото ти го е обещавала още отдалеч. Тогава окото намира опорна точка, а животът придобива форма и багри. Ако саваната прилича на огромна равна плоскост без начало и без край, върху която с огромни и величествени рунически знаци е изписано «Аз, Създателят, Съм алфата и омегата на всичко!», то сега звучащите с гранитния си глас тържествени химни се въздигат над земята:

«Небесата славословят Бога и планините възвестяват творението на ръцете Му. Днешният ден го нашепва на утрешния и едната нощ на следващата!» И това «каменно ликуване» събужда отклик в човешката душа, ръцете се сключват смирено, а устните започват да мълвят молитва: «Господи, колко величави и многобройни са творенията Ти! Мъдростта Ти ги е поставила в определен ред, а земята е изпълнена с твоята любов и доброта!»

Винаги, винаги са ме обземали такива мисли и чувства, когато от онези безкрайни равнини съм навлизал в планините, когато от низините съм поемал към висините. Хиляди хора са се изкачвали нагоре със смъртоносни оръжия в ръка, за да изстребват безмилостно Божиите създания. Хиляди са се изкачвали, а се изкачват и до ден-днешен, заслепени от измамния блясък на златото и среброто, за да рискуват дадения им от Бога живот в търсене на гибелния мамон. Колцина е имало между тях, които ако са знаели библийските думи:

«Аз вдигам очи към планините, където мога да намеря помощ и спасение», действително са помисляли за своето истинско спасение и за онзи, от когото единствено могат да очакват истинска помощ?

И този път яздех сам след моите спътници, за да не бъде смуцаван и душата ми се бе отворила за багрите и светлините, които искряха срещу мен. Защото Скалистите планини са по-богати на багри и светлините им са по-величествени от светлините на които и да било други планини по цялата земя. Това не е прекалено гордото величие на Алпите, нито епичното на Пиринеите, а е онази величавост, която те гледа отгоре със сериозно достойнство, но и с блага усмивка. Ако древните гърци са населили Олимп със своите богове, то индианците са имали и имат далеч по-голямо право да вярват, че тук в Скалистите планини живее техният велик добър Маниту.

През този ден ние все още не навлязохме в планината, а най-напред между далеч напред разклонилите се възвишения на полите ѝ, и въпреки това какво великолепие се откри още отсега пред нас! При всеки завой пред очите ни се вдигаше нова завеса и ни предлагаше някоя и друга красива картина.

Това бе една несравнима сменяща се панорама, само дето ние се движехме, а сътворените от Бога планини не помръдваха. Ето че високостеблената гора изпрати първите свои предвестници да ни поздравят: «Добре дошли! Моята катедрала е храм, който не е сътворен от човешка ръка!» Тук ги нямаше мътните и лениви реки на саваната, а срещу нас с пъргави скокове се втурваше бистър светъл поток и с тих плясък предупредително ромолеше: «Тъй както високо горе ще търсиш моя извор, така се стреми винаги към първопричината на всички неща!» А ветровете, които при всеки нов завой на пътя ни посрещаха с полъха си, разхлаждайки лицата ни, нежно ни нашепваха: «Ти не знаеш откъде идваме и къде отиваме, нас ни насочва

Владетелят на всички неща. Тъй е и с човешкия живот, не познаваш нито началото му, нито начина, по който ще протече. Единствен Бог знае всичко и го направлява!»

Драги читателю, може би ще си помислиш, че съм прекомерно набожен, нали? Но истинската набожност не знае що е прекомерност. Тя изобщо не може да бъде измерена. Винаги обичам да съм много весел и ведър човек и добре знам кому дължа тази ведрост. Не бива да ми се сърдиш, че всичко, което съм мислил и чувствал далеч в Дивия запад, описвам тук, в «дресираната от цивилизацията» моя родина. Каквото съм направил и преживял отвъд океана, е било резултат от моите помисли и чувства и щом ти разказвам за последствията, не бива да премълчавам и причините! Освен това всеки читател има правото да надникне в сърцето на своя писател, а писателят е задължен винаги да държи сърцето си отворено за него. Така и аз ти предоставям моето сърце. Ако това ти харесва, ще се радвам, ако ли пък не, въпреки всичко то винаги ще остане отворено за теб. Искате ли една книга да постигне целта си, тя трябва да има душа, душата на своя автор. Ако е написана с бездушна резервираност, то аз не бих желал да я чета.

Бе станало вече следобед, когато малко преди да достигнем една гора, се озовахме на континенталния път. Тъй като познавахме това доста характерно място, бяхме сигурни, че се лъжем и свърнахме в новата посока. Скоро навлязохме във високостеблена гора и отвсякъде се видяхме заобиколени от великолепни борове. Може би яздихме около четвърт час в сенките им, когато срещу нас се зададе самотен ездач, облечен изцяло в дрехи от лек ленен плат и с широкополо сомбреро на главата. Изобщо сомбрерото е много популярно в Колорадо.

Човекът беше млад, изглежда, не бе надхвърлил двайсетте с който знае колко години. Щом ни съзря, той спря коня си и ни отправи изпитателен поглед сякаш искаше да прецени, що за хора сме. Беше въоръжен само с един нож, затъкнат в пояса. Малко преди да го достигнем, той ни поздрави:

— Good day, gent's! Накъде сте тръгнали?

— Нагоре в планините — отвърнах му.

— А докъде ще стигнете днес?

— Не знаем точно. Навярно дотам, където ни завари вечерта и намерим място, подходящо за бивакуване.

— Сред вас има и бели, и червенокожи. Ще ми кажете ли кои сте?

— Защо?

— Защото търся помощ, а помощ може да получиш само от джентълмени.

— В такъв случай сте попаднали на търсените хора. Наричат ме Олд Шетърхенд, а...

— Олд Шетърхенд ли? — бързо ме прекъсна той. — Но аз мислех, че сте мъртъв!

— Тъй ли? Кой го твърди?

— Човекът, който снощи ви е застрелял!

— Аха! Къде е този тип?

— Веднага ще научите, сър. Щом онези хора са стреляли по вас, значи мога да ви се доверя. Баща ми е «blacksmith». ^[69] Преди известно време се заселихме в тукашната местност, защото сега край този стар път може да се спечелят добри пари. Горе в планините откриха нови златни и сребърни залежи и всеки ден край нас минават хора, които се изкачват нагоре и се нуждаят от ковач. Досега живяхме добре, доволни сме, само дето понякога при нас се отбиват люде, които са всичко друго, само не и джентълмени. Но никой не ни е причинявал толкова злини както шестимата негодници днес. Пристигнаха преди четири часа, накараха ни да им свършим сума работа, а после не пожелаха да си платят. Сестра ми беше принудена да се скрие, едва ли е необходимо да ви обяснявам защо. Затвориха баща ми в едно помещение, а мен принудиха да им надонеса всичко, каквото имаше у дома за ядене и пиене. Започнаха просто ей така да хвърлят по пода месо, брашно, хляб, а бутилките полетяха из въздуха, преди да са ги допили. Най-после успях да избягам и тъкмо се канех да се спусна долу в долината, за да извикам моя брат, който отиде там за риба.

— А знаете ли как се казват тези типове?

— Името на един от тях е Спенсър, а на друг му викат «генерала».

— Well! Тук попаднахте на хората, които ви трябва и не е необходимо да слизате в долината. Ние ще ви помогнем. Да тръгваме!

Той обърна коня си и ние потеглихме подир него. След известно време гората от дясната ни страна свърши. Отляво тя все още продължаваше, описвайки дъга, след което и там свърши. Спряхме конете си в сянката на последните дървета, защото на около половин пушечен изстрел от нас край пътя видяхме постройка, по външния вид

на която веднага си личеше, че е ковачница. Досами нея имаше открито място, заобиколено с дървена ограда, където се намираха коне, но колко, не можехме ясно да различим.

Винету ме погледна въпросително. Извън къщата не се виждаше жив човек. Следователно разбойниците сигурно все още бяха в стаята. Ето защо казах:

— Най-добре ще е да ги изненадаме. И тъй, в галоп до там, скачаме от конете, връхлитаме в къщата, вземаме им пушките, после «Hands up!» Напред! Мистър Тресков ще остане пред вратата да пази конете!

Направих последното разпореждане, защото детективът не беше уестман и много лесно можеше да допусне грешка при вика «Hands up». Освен това някой трябваше да остане при конете. Препуснахме напред. Щом стигнахме къщата, всички мигновено скочиха от седлата. Аз не можех да бъда толкова бърз, но все пак ги последвах. Вътрешността на постройката се състоеше от две помещения — ковачницата и стаята за живеене. За да се добере до стаята, човек трябваше да мине през цялата ковачница. Когато се появих на прага на отворената врата на стаята, негодниците стояха вече с вдигнати ръце. Виждах само ръцете им, но не и тях самите, защото помещението беше малко. Бях принуден да остана до вратата, а пред мен бяха моите спътници. Тъкмо в този миг Винету заповяда:

— Който отпусне ръце ще бъде застрелян! Нека Мато Шако им вземе пушките!

След като това бе направено, последва друго нареждане:

— Хамердал да им вземе останалите оръжия от поясите!

И това бе изпълнено. После апачът пак заповяда:

— А сега сядайте един до друг до стената! Вече можете да си свалите ръцете! Но който се опита да стане, ще получи куршум!

Побутнах настрана Апаначка и Холбърс, които ми пречеа, и пристъпих напред. Тогава се разнесе уплашеният вик:

— По дяволите! Олд Шетърхенд!

Беше Спенсър. Когато бяхме при майка Тик, той не ме познаваше, но вчера, след като бе стрелял по мен, беше споменал името ми пред своите другари. Сега пак го каза. Откъде ли го знаеше? Засега този въпрос беше второстепенен. Най-важното бе самият човек. Обърнах се към него със строг глас:

— Да, мъртвите възкръсват. Лошо си се целил.

— Да съм се целил...? Аз...? — попита той.

— Не се опитвай да отричаш, нищо няма да ти помогне! Спомняш ли си, когато бяхме при майка Тик в Джеферсън Сити с какви думи се сбогува с мен?

— Нищо... не... си... спомням... — заекна той.

— Тогава ще опресня паметта ти. Ти каза: «Довиждане! Но по-късно ти ще вдигнеш ръцете, куче!» Днес пак се видяхме, обаче кой си вдигна ръцете, ти или аз?

Забил поглед в земята, той не отговори. Физиономията му напомняше булдог, изял голяма порция бой.

— Но днес сметката ще бъде много по-различна оттогава, когато трябваше да си платиш само собствения гуляй и строшената чаша — продължих аз. — Ти ме рани, а това струва кръв.

— Аз не съм стрелял по теб — настоя той на своето. Тогава измъкнах револвера, насочих го към него и казах:

— Признавай! Излъжеш ли още веднъж, ще стрелям. Ти ли беше?

— Не... да...не... да, да, да! — завика той все по-страхливо, тъй като дулото на револвера все повече се приближаваше до главата му.

— Вчера твойт другар заплати коварството ти с живота си. А ти с какво ще ми платиш раната, която дължа на теб?

— Сега сме квит! — отвърна той предизвикателно.

— Как така квит?

— Ти ми простреля ръката! — той вдигна нагоре все още превързаната си дясна длан, за да ми я покаже.

— И кой е виновен за това?

— Ти! Кой друг!

— Ти се канеше да стреляш в мен, а аз те изпреварих. Тъй стоят нещата. За мен беше самоотбрана, но вместо да те наранявам, можех да те застрелям. Къде е «генералът»?

Дъглас не се намираше в стаята. Затова и попитах за него.

— Не знам — отговори ми той. — Без да ни каже нещо, тръгна нанякъде.

— Кога?

— Тъкмо преди да пристигнете.

— Негоднико, знаеш къде е отишъл! Но щом отричаш, няма много да се церемоня с теб и ще те застрелям!

Той видя как револверът ми отново се насочи към него. Подобни груби недодялани и брутални типове обикновено не притежават истинска смелост. Спенсър можеше да се досети, че не бих стрелял дори ако продължеше да отрича, но страхливостта му изтръгна признанието:

— Искаше да догони сина на ковача, защото мислеше, че е отишъл да доведе други хора.

— Тогава не е тръгнал малко преди да се появим, нали?

— Не, потегли веднага по петите на сина.

— Пеша?

— Не. Взе коня си, защото и момчето беше на кон.

— В каква посока пое?

— Не обърнахме внимание.

— Well! Струва ми се, че тази работа ще се разбере.

Излязох навън, за да дам указания на Тресков, в случай че «генералът» се завърнеше. При него стоеше и синът на ковача, който от предпазливост не беше влязъл заедно с нас в стаята. От лявата ни страна се зададе някаква девойка. Посочих към нея с ръка и попитах момчето:

— Коя е тя?

— Сестра ми, беше се скрила от разбойниците.

— Трябва да я попитам нещо.

Щом момчето се приближи до нас, брат й я успокои, че няма защо да се страхува повече, тъй като ние сме били тук. Попитах я:

— Къде се бяхте скрили, мис?

— Отсреща в гората — отвърна ми тя.

— През цялото време ли?

— Не. Видях, че брат ми се метна на коня си и исках да го последвам. Но в същия момент от къщата излезе онзи човек, дето му викат «генерал» и изведе коня си от ограденото място. Ала щом го възседна, ме забеляза и се отправи към мен. Побягнах обратно, но той ме настигна тъкмо когато се добрах до гората.

— И после? — подканих я аз, защото замлъкна.

— После пристигнаха други ездачи.

— Това сме били ние. Той видя ли ни?

— Да. Изглежда, страшно се изплаши и взе ужасно да ругае.

— Познал ни е.

— Тъй изглеждаше. Спомена за Олд Шетърхенд и за някакъв си Винету.

— Неприятно! После какво направи?

— Пришпори коня си и изчезна.

— Без да каже нито дума?

— Поръча ми нещо за Олд Шетърхенд.

— Това съм аз. И какво трябва да ми кажете?

— Ами...ами...навярно ще се обидите, сър.

— Не, никак. Моля ви да ми предадете точно всяка дума!

— Нарече ви най-големия мерзавец по цялата Божия земя. Нямам нищо против, ако ви се прииска да обесите или убиете по някакъв друг начин неговите спътници, но той щял да си разчисти сметките с вас.

— Това ли е всичко?

— Нищо друго не каза. Но понеже ви нарече голям мерзавец, това ме накара да се страхувам и от вас, и ако не бях видяла, че брат ми тъй дълго и спокойно стои пред вратата, без да му се случи нищо лошо и досега нямаше да изляза от гората.

— Можете да бъдете спокойна. Никой няма да ви стори повече никакво зло.

Отново влязох в къщата и синът на ковача ме последва.

— Е, разбра ли къде е генералът? — подвижна ми Тоби Спенсър.

— Да — отвърнах му. — Избягал е.

— А-а! Наистина ли е избягал? — попита ме той зарадвано.

— Да. Аз не съм като теб, казвам истината веднага.

— Ха-ха! Тогава няма да го заловите!

— Днес не, но по-късно с толкова по-голяма сигурност. Но пък вие сте ни здраво в ръцете.

— Pshaw! Като нищо ще ни пуснете на свобода!

— Защо?

— От страх пред него.

— От страх пред този мухльо, който, щом ни видя, веднага офейка?

— Да. Той ще отмъсти за нас!

— Pshaw! Поръчал е на дъщерята на ковача да ми каже, че хич няма да му пука, ако ви обеса или убия по някакъв друг начин.

— Не го вярвам!

— Безразлично ми е дали го вярваш, или се съмняваш. А сега по един друг въпрос! Къде е стопанинът на този дом?

— Долу в избата — отвърна синът, посочвайки към дървения капак на пода.

— Там ли са го затворили?

— Да. Надвиха го и го хвърлиха долу.

— Пуснете го да излезе!

Но липсваше ключът от катинара. Отначало Спенсър отричаше да го е прибрал, но от страх пред револвера ми все пак го даде.

Из цялата стая бяха пръснати парчета от счупени бутилки, чаши, паници и други съдове. Бяха се разигравали дивашки сцени. Когато отворихме капака, от избата излезе ковачът — висок, як и кокалест мъжага. Сигурно на негодниците е струвало много усилия, докато затворят този човек в избата. Личеше си, че се е защитава. Лицето му беше изподрано и покрито с подутини и синини. Още кървеше. Видът му бе ужасен. След като се огледа наоколо и, изглежда, разбра, че тук се слушаше моята дума, той се обърна към мен:

— Кой ме освободи от избата?

— Ние — отговорих му.

— Ти как се казваш?

— Олд Шетърхенд.

— Това не е ли името на един известен уестман?

— Да.

— Ами тези червенокожи? Може ли човек да им се довери?

— Те са прочути вождове на своята нация и са свикнали да закрилят всеки изпаднал в беда човек.

— Well, тогава сте дошли съвсем навреме точно където трябва, мешърс! Не е ли ужасно, че трябва да дойдат индианци, за да защитят един почтен човек от тези бели разбойници? Нямаме представа какви презрени и коварни мерзавци са те!

— Известно ни е, защото ги познаваме. И ние имаме с тях сметка за уреждане.

— Нима!? А голяма ли е?

— Доста. Ей този тип с физиономията на злобен булдог снощи стреля по мен, за да ме убие.

— Слава Богу!

— Какво? Благодарих на Бога, че срещу мен е извършено покушение ли?

— Да. Благодаря на Бога два пъти. Един път, защото не са те убили и ти можа да дойдеш да ме освободиш, и втори път, затова, че са стреляли по теб, защото така имаш правото да не се церемониш много-много с подлия убиец, макар и да не е улучил.

— Улучи ме!

— А-а! Така ли? Но изобщо не ти личи!

— Куршумът се заби ей тук в бедрото ми. Отвори ми доста тежка рана в крака. Ето, все още се вижда кръв!

— Тогава ще плаща с живота си и това страшно ме радва!

— Каква ми е ползата?

— Остава ти удовлетворението, че на този свят има един подлец по-малко.

— Нима това ще облекчи болките ми? Ще заздравее ли раната ми?

— Слушай, ти да не си решил да го пуснеш да си ходи?

— И през ум не ми минава!

— Тогава ми кажи какво го очаква!

— Ще образуваме съд и съдът на саваната ще реши.

— Справедливо е. А ще разрешите ли и аз да участвам в него?

— Да ти разрешим ли? Дори си длъжен да участваш. Нали са извършили престъпление и срещу теб.

— И още как! Ако зависеше от мен, ковчегът им вече да е готов. Кога ще започне заседанието на съда?

— Най-добре веднага!

— Къде?

— Отвън пред къщата. Както е известно, доколкото е възможно съдът на саваната винаги трябва да заседава под открито небе.

— Но тогава негодниците ще ни офейкат!

— Нека само се опитат! Впрочем нали можем да ги вържем.

— Well! Така ми харесва. Имам достатъчно ремъци и въжета.

— Да ги донеса ли? — попита синът му с голяма готовност.

— Да, донеси ги! Висят окачени отвън.

В този момент Тоби Спенсър взе думата:

— Само не се перчете тъй, сякаш сте наши съдии и можете да ни съдите! Не сте вие хората за тази работа. Няма да позволим да ни вържете!

Ковачът се приближи до него, размаха кокалестия си юмрук пред лицето му и каза:

— Мълчи, нещастнико! Ако продължиш тъй нахално да си отваряш устата и да протестираш, извън съдебното заседание ще изкарам с теб още един специален танц! Ясно ли е?

Синът донесе въжетата и ремъците. Дадох нареждането:

— Връзвайте ги поред, тъй както са седнали! Който се съпротивлява, да бъде бит!

— Да, да ги напердашим! — ликуващо извика ковачът. — Навън имам достатъчно жилави пръчки. Нека момчето донесе и тях!

Синът излезе и ги донесе.

Това помогна. Вярно, че негодниците страшно ругаеха, но иначе не оказаха никаква съпротива. Скоро лежаха проснати на земята, вързани по маниера на уестманите. Момчето на ковача получи поръчението да ги охранява най-строго. После излязохме навън. Отначало възнамерявах да вземем и разбойниците с нас, но се отказахме, защото само щяхме да си усложним работата.

Ето че отново се поставиха старите въпроси, появиха се вече неведнъж възникналите противоречия във възгледите ни. Нямах никакво намерение да бъда снизходителен, още повече че самият аз бях ранен, но с изключение на Винету всички останали искаха смърт поне за Тоби Спенсър, а аз не го желаех и не можех да дам съгласието си. Започна се дълъг и много разгорещен спор, докато най-сетне ковачът, който се държеше като някой «разлютен Хаген»^[70], скочи на крака и извика:

— Виждам, че тъй ще си седим тук и до утре, без да се споразумеем. Тези хора са преди всичко мои, защото нападнаха дома ми като диваци, изпотрошиха всичко, а мен раниха. Виждате, че лицето ми все още кърви. Мистър Шетърхенд, ти си твърде мекосърдечен човек, но въпреки това ще се съобразя с мнението ти и няма да искам смъртта на Спенсър. В замяна обаче очаквам, че ще бъдат приети предложенията, които ще направя.

— Какви са те? — попитах го.

— Най-напред да ми разрешите от тяхната собственост да се обезщетя за онова, което ми унищожиха. Съгласен ли си, сър?

— Да. От само себе си се разбира, че трябва да те обезщетят.

— Well! Тогава остава Спенсър, който е виновен за всичко. Ти не искаш да дадеш съгласието си да бъде убит, защото той не те е пречукал, а само те е ранил. Смятам, че това е проява на мекушавост от твоя страна, тъй като Дивият запад не знае пощада за убиеца, независимо дали убийството е успяло, или не. Но въпреки това нека проявим един вид милосърдие. Той е заслужил смъртта, но няма да го екзекутираме ей така, а ще му дадем възможност да се защитава.

— Какво имаш предвид?

— Нека се бие с мен на живот и смърт!

— Едва ли можем да се съгласим на подобно нещо.

— Защо не?

— Този човек има великанска сила.

— Pshaw! И аз не съм някое хлапе! Или си мислиш така само защото съм позволил да ме затворят в избата? Но те ме изненадаха и бяха шестима!

— И тъй да е! Виждам, че си здравеняк, но въпреки всичко двубоят не е равностоеен.

— Защо?

— Защото той е негодник и за него няма да е жалко, а ти си почтен човек, който има деца. Нямах право да залагаш живота си срещу неговия.

— Но аз не го залагам. Споменатата от теб неравностойност ще се компенсира от оръжията, с които ще се бием.

— Какви ще са те?

— Ковашки чукове.

— Ковашки чукове! Ама че хрумване? Значи ставаше дума за двубой между циклопи. [\[71\]](#)

Искрено си признавам, че такъв двубой страшно ме привличаше като уестман, но като човек смятах, че съм длъжен да се противопоставя. Обаче изобщо не намерих време да дам израз на раздвоението си, защото спътниците ми с голяма готовност приеха това предложение. Двубой и то такъв двубой според обичаите на саваната не можеше да бъде отхвърлен. Какво зрелище само щеше да е да гледаш как двамата се нахвърлят един срещу друг с железните чукове в ръце — задебелият здраво сложен ковач и Тоби Спенсър, който притежаваше силата на няколко души! Никой не бе преживявал

досега подобно нещо. Никога не го е имало! Всички мигновено изпаднаха във възторг. Хамердал извика:

— Чудесна, великолепна идея! Какъв ли череп трябва да имаш за да можеш да понесеш такива удари! Съгласен съм! А ти Пит Холбърс, старий Куне, не си ли?

— Хм-м! Щом ти мислиш, че такива чукове ще окажат по-добро въздействие, отколкото ако вземеш да галиш някого с ватирани ръкавици, тогава няма как да не ти дам пълно право, драги Дик — отговори му Дългуча.

Другите също изразиха съгласието си. Дори вождът на апачите каза:

— Да, нека се бият. Винету няма нищо против.

И тъй отнета ми бе всякаква възможност да възразявам. Дадох съгласието си.

Изведохме разбойниците навън, понеже страшният двубой можеше да се състои само на открито. Щом научиха какво решение сме взели, отначало просто не им се вярваше, но скоро така разсеяхме съмненията им, че на бърза ръка се видяха принудени да проумеят сериозността на намеренията ни. Разбира се, възраженията на Спенсър бяха най-гръмогласни. Той заяви, че в никакъв случай нямало да участва в двубоя, но ковачът му каза:

— Хич не ме интересува дали искаш да участваш или не, щом дадат сигнала започвам да удрям и не се ли отбраняваш, още в следващия миг ще бъдеш труп. Няма какво да се церемоним много-много с такъв мерзавец като теб. Сигурно ще вземеш да се защитаваш.

— Но това е чисто убийство!

— А нима вчера е било нещо друго, когато си стрелял по Олд Шетърхенд?

— Теб това не те засяга!

— Засяга ме, и то много, защото ще се бия с теб вместо този джентълмен. Ако той беше благоволил да се изправи срещу теб, смъртта ти бе сигурна, а срещу мен все пак имаш някаква възможност да излезеш победител.

С изпитателен поглед разбойникът измери фигурата на ковача и после каза:

— А какво ще стане с мен, ако те убия?

— Нищо. Никой няма да посегне на победителя.

— И ще мога да отида където си поискам?

— Да отидеш, да, само че, без да яздиш.

— Защо?

— Защото от този момент всичко, каквото имате, става мое.

— По дяволите! И защо?

— Като обезщетение за собствеността ми, която съсипахте.

— Всичко? Конете и всичко останало?

— Да.

— Но това е обир! Това е измама! Та туй си е чист грабеж!

— Pshaw! Трябва да заплатите щетите, които ми нанесохте. Знам, че нямате пари, понеже преди не веднъж и дважд се хвалихте, че сте изяли и изпили всичко с каквото разполагам, без да имате възможност да ми го платите. Сега съм принуден да се обезщетя с вашите вещи.

— Но това е много повече от сумата, която ти се полага!

— О, аз не издребнявам чак дотам! И вие не се проявихте кой знае колко добре по отношение на правото и справедливостта. Сега ще понесете последствията!

Тогава Спенсър се обърна към мен, навярно защото ме смяташе за най-човеколюбив от всички:

— И ти ли си в състояние да допуснеш подобна несправедливост?

— Да не би да искаш да обжалваш присъдата пред мен? — отговорих му с учудване в гласа. — Пред мен, по когото стреля?

— Да, въпреки това! Този изстрел няма нищо общо с ограбването ни!

— И аз нямам вече нищо общо с теб. Мисля, че можеше да се досетиш!

— Тогава всички да ви вземат дяволите, всички, от първия до последния! Щом по този начин ме принуждавате да стигна до крайности, не си мислете, че ще се отнеса особено нежно към този ковашки скелет. Все едно че вече съм пръснал черепа му. Да започваме танца!

Булдожкото му лице бе станало тъмночервено от ярост и можеше да се чуе как скърцаше със зъби. Ковачът нямаше нищо против и каза:

— Добре, ще донеса чуковете, а после тъй ще го изкова, че свят ще му се завие!

Той влезе в ковачницата, а аз го последвах, за да му дам един добър съвет:

— Внимавай, сър! Спенсър е силен и опасен тип!

— Pshaw! Не ме е страх. Знам, че нищо не може да ми направи!

— Не бъди толкова самоуверен! Струва ми се, че се каниш само да нанасяш удари с чука, нали?

— Да. Че какво друго?

— От него трябва да очакваш не само удари с чука, а и да го хвърли по теб!

— Няма да има право. Тъй ще се уговорим.

— Дори да е забранено, той пак ще го направи! А случи ли се, нищо няма да можеш да промениш. Ще ти пречи ли, ако чукът бъде вързан?

— Вързан за какво?

— С ремък за ръката, най-добре за китката.

— Хич няма да ми пречи, ама никак. Но защо е необходимо?

— За да не може безчестният да получи предимство пред честния, като хвърли чука, вместо само да удря с него. Имаш ли нещо против?

— Разбира се, не! Стига да разполагам с достатъчно свобода на движенията, за да мога да въртя чука.

— За това сам ще се погрижа, защото аз ще ги вържа. Хайде, ела!

Когато се върнахме, Тоби Спенсър бе вече развързан. С по един револвер във всяка ръка Винету бе застанал пред него и чух да го заплашва:

— Ако бледоликият направи и най-малкия опит за бягство, веднага ще стрелям!

Завързах чуковете за китките на двамата противници така, че можеха удобно да удрят с тях, но не и да ги хвърлят. После и аз извадих револвера си и повторих заплахата на апача.

Положението бе извънредно напрегнато, а хората — изпълнени с нетърпеливо очакване. Образувахме кръг, в средата на който двамата стояха близо един срещу друг с големите еднакво тежки чукове в ръка. Взаимно се измерваха с погледи. Ковачът беше спокоен и хладнокръвен, докато Спенсър бе извънредно възбуден.

— Няма да започвате, преди да съм ви казал! — нареди Винету. — Може да използвате всякакви трикове, а също и свободните си ръце!

— Добре, много добре! — заликува Спенсър. — Сега този тип ми е сигурно в ръцете!

— Да — извика един от неговите хора, — щом ти разрешават да действаш и с другата си ръка, с него е свършено. Стисни го за гърлото да му секне дъхът!

— Дръж си устата затворена! — срязва го Дик Хамердал. — Никой не те е питал за мъдрия ти съвет. Можеш само спокойно да гледаш, без да се месиш!

— Охо! Сигурно ще ни разрешите поне да говорим! Та за какво човек има уста?!

— Дали имаш уста или не, е все едно, но трябва да я държиш затворена, иначе ще ти натъпча някой парцал между зъбите. Запомни го!

И аз също като останалите бях обзет от голямо напрежение. Кой ли щеше да победи? Несъмнено по-голямата физическа сила бе на страната на Тоби Спенсър, докато ковачът бе по-опитен в употребата на тъй необичайното оръжие. Освен това той проявяваше такова хладнокръвие, което будеше доверие във възможностите му, докато с всяка изминала минута разбойникът ставаше все по-нервен.

Синът на ковача заедно със сестра си също бе застанал в нашия кръг. Лицата на двамата не издаваха ни най-малка загриженост за бащата. Това обстоятелство също ме успокои.

— Сега можете да започвате! — каза Винету. Тоби Спенсър незабавно замахна, за да нанесе удар и същевременно с лявата си ръка посегна към гърлото на ковача, но не се съобрази, че така силата на удара му неизбежно щеше да се намали. Ковачът го парира с насрещен удар, тъй че чуковете се срещнаха, ала неговият чук продължи движението си надолу и удари лявата ръка на Спенсър, който я отдръпна с болезнен вик.

— Куче! — изрева негодникът. — Ако не те смачках веднага, ще го направя ей сега!

Той направи скок напред, замахна с всичка сила, за да удари ковача, но якият мъж се изплъзна настрани и ударът не го улучи. Силният замах огъна нехранимайкото одве, тъй че той се приведе към земята.

— Бързо, тате, удрай сега! — извика синът. Подканата му се оказа излишна, защото с високо вдигнат чук ковачът се извъртя под деветдесет градуса към противника си и с един-единствен удар го просна на земята. Вдигайки незабавно ръка за втори удар, той застана

така с впит поглед в лежащия на земята враг, който конвулсивно потръпваше с крака и ръце и издаваше хъркащи, изпълнени със страх стенания. Тогава ковачът отпусна ръка, изсмя се презрително и каза:

— Негодникът е проснат на земята! Можех да му смачкам черепа, но няма да го сторя, защото вече не е в състояние да се отбранява. И това му стига!

Да, на Спенсър му стигаше! Той нито беше в безсъзнание, нито пък мъртъв, но, изглежда, бе изгубил всякаква власт над крайниците си. Едва след известно време си възвърна способността да се движи по собствената си воля и бавно се изправи, подпирайки се на едната си ръка. Другата се оказа неспособна да му служи.

— Прокле...! — прогъгна той, като успя да процеди през зъби само тези две срички. Очите му бяха налети с кръв, лицето му се бе изкривило от такава животинска злоба, каквато едва ли може да се забележи дори в озъбил се който.

— Строших му лопатката — обади се победителят. — Макар че няма да пукне от това, поне никога вече няма да може да върши насилие над мирни люде. Отвържи ми чука!

Той протегна ръката си към мен и аз развързах тежкия инструмент.

В този момент Спенсър се изправи, но се олюляваше на-сам-натам. Изглежда, цялата му сила го бе напуснала. Но пък се възвърна способността му да говори и, възползвайки се от това, той ни засипа с такъв порой от проклетия и псувни, че Хамердал доближи револвера си на педя от главата му и го заплаши:

— Веднага млъкни, иначе ще ти пръсна черепа с куршум!

Спенсър го погледна право в очите с безсрамна усмивка, изплю се в краката му и, олюлявайки се, отиде при другарите си, където безсилно се отпусна на земята. Вързаха го, без да окаже никаква съпротива.

— Fiat justitia!^[72] — каза Тресков. — Получи си заслуженото, макар и да не е смърт. А сега какво ще го правим? Дали да го превържем?

При тези думи той погледна към Винету. Апачът отговори:

— Вождът на апачите няма да се докосне до този човек!

— От мен също не може да очаква помощ — заявих аз.

— Well! Нека сам види къде ще намери лекар да му оправи рамото!

В този момент от гората се появиха четирима ездачи, един млад човек и трима по-възрастни. Отправиха се към нас. Ковачът каза:

— Ето идва и другият ми син, дето беше отишъл за риба, а останалите трима са наши добри познати, най-близките ми съседи, макар поради тукашните големи разстояния това понятие да е твърде относително. Идват тъкмо навреме, защото, когато утре си тръгнат оттук, ще ме отърват от тези гости, които, без да ме питат и без каквито и да било формалности, се самопоканиха в моя дом.

Изглежда, синът бе имал добър улов, защото пред себе си напреко на коня придържаше пълна мрежа с риба. Той и спътниците му се учудиха, щом видяха вързаните хора. С кратки думи ковачът им разказа случилото се, а после сподели с тях молбата си. Добре беше, че тримата мъже нямаше да останат в ковачницата, а искаха да продължат. Възнамеряваха да заведат някакво съдебно дело и отиваха в града, тоест мястото, което там по онова време хората имаха добрината да наричат град. Те трябваше да яздят цяла нощ, за да достигнат целта си на сутринта и предложиха да вземат със себе си негодниците, но не чак до града, а пътем щяха да се отърват от тях, като ги пускат един по един на различни места. Така щяха да им попречат в близко време да се съберат и да предприемат нещо срещу семейството на ковача. Понеже пленниците трябваше да бъдат отведени на коне, синовете също щяха да ги придружат, за да върнат обратно освободените коне.

Докато изпразвахме джобовите на разбойниците и ги връзвахме върху конете, последваха много шумни и бурни сцени. Обстоятелството, че успяхме по такъв начин и то още същия ден, да се отървем от тях, бе твърде благоприятно защото очаквахме и трамповете, които несъмнено следваха дирите ни и всеки миг също щяха да се появят при ковачницата. Не биваше да заварят хората на Спенсър и евентуално да се съюзят с тях.

Всичко друго само не и благопожелания чухме от устата на пленниците, когато, придружавани от петимата мъже, напускаха мястото, харесало им отначало тъй много, колкото по-малко им бе допаднало после. Разбира се, още по-хубаво щеше да е, ако и

истинският им предводител, «генералът», не бе имал късмета да ни се изплъзне.

Този човек бе за нас толкова важен, че Винету тръгна да търси следите му. Завърна се едва след като се беше стъмнило. Той бе стигнал до убеждението, че Дъглас не е имал намерение да се задържи в близост до ковачницата, защото дирята му водела непрекъснато все в права посока. Изглежда, той се боеше от нас твърде много, за да му хрумне мисълта тайно да се промъкне обратно и да разбере как ли ще постъпим с неговите спътници. Беше предпочел да ги изостави на произвола на съдбата само и само да бъде колкото е възможно по-далеч от нас.

Винету донесе нови билки за раната ми, които бе намерил по време на ездата си. Това много ме зарадва. Докато бяхме заедно с хората на Спенсър на тях обръщах по-голямо внимание, отколкото на себе си. После, когато вълненията преминаха, усетих болките и онова твърде добре познато чувство на празнота в главата и безтегловност на цялото тяло, които обикновено поне при мен са предвестници на треска. Направиха ми нова превръзка, но въпреки това през нощта ме втресе. Заспивах по за петнайсетина минути, но после винаги отново се събуждах, а когато призори отворих дума да продължим пътуването, Винету, който беше бдял над мен, поклати глава и каза:

— Моят брат не бива прекомерно да се осланя на силите си. Ще останем тук.

— Но нямаме време.

— Щом става дума за здравето на Олд Шетърхенд, винаги имаме време! По-добре е да останем тук един ден, за да дадем възможност на билките да действат, отколкото по-късно да легнеш болен в планините.

Имаше право, тъй че останахме при ковача, който от сърце се зарадва на решението ни.

Синовецете му се завърнаха с конете и ни разказаха как негодниците се противили на това, че ги зарязват един подир друг сами в тъмната нощ. Най-далеч отвели Тоби Спенсър. Навярно ако бях на тяхно място щях да оставя при него някой от другарите му да се грижи за него. Но те не проявили чак такава човечност, още повече че по пътя поведението му съвсем не е било такова, което да ги настрои по-състрадателно.

Докато другарите ми седяха вътре в стаята и обядваха с дивечово месо, аз лежах в тревата пред къщата, защото нямах апетит, а и на открито ми беше по-приятно, отколкото затворен между стените на тясното помещение. Конете ни се намираха във вече споменатото оградено място, където им бяха оставили предостатъчно зелен фураж. И тъй отдалеч те не можеха да бъдат забелязани или поне никой не можеше да разпознае в тях нашите коне, и ето защо групата ездачи, появили се току-що иззад последните дървета на гората, не видя никаква причина да заобиколи ковачницата, пред която лежах. Бяха трамповете. Начело яздеха Реди и Олд Уобъл, а най-отзад следваха някогашният жрец и неговата скуоу.

За да не ме забележат, аз не станах на крака, а пропълзях в ковачницата, откъдето отидох в стаята да известя за пристигането на тези скъпи приятели. Вече бяхме разказали на ковача за срещата си с тях. Ето защо той предложи:

— Джентълмени, останете тук! Ще изляза сам. Какви ли физиономии ще направят, щом разберат кои хора се намират при мен!

Междувременно трамповете бяха стигнали до къщата. Завикаха собственика да се появи и слязоха от конете. Поведението им не беше особено възхитително. Дик Хамердал тихичко се изкиска и каза:

— Все още усещат сладките спомени от нашите пръчки. Сигурно е, че ще предпочетат да намерят тук аптека вместо ковачница!

И без да се гледа опърлената коса на Олд Уобъл, видът му пак беше много отпаднал и болнав. Освен индианката той единствен все още седеше на седлото с безсилно отпуснато тяло. Явно го беше хванала много по-силна треска от моята през изминалата нощ. Когато ковачът излезе при тях. Реди го попита:

— Слушай, човече, вчера не минаха ли оттук седмина ездачи?

— Да — отвърна му той.

— И сред тях имаше трима редмани?

— Тъй беше!

— С два катраненочерни жребци между конете?

— И туй е вярно.

— Сигурно си ги наблюдавал и знаеш дали бързаха.

— Не повече от вас.

— Добре. Да имаш у дома си някакво лекарство срещу треска?

— Нямам. Обикновено ние не обръщаме никакво внимание на треската.

— Но храна можем да получим от теб, нали?

— За съжаление не. Банда разбойници ме ограби до шушка.

— Я не ни будалкай! Сами ще проверим какво може да се намери.

— Няма да ви позволя. Този дом не е собственост на всеки минал оттук непознат, а е мой!

— Не ме карай да се смея! Да не си въобразяваш, че ще изплашиш двайсет мъже? Искаме да ядем и ти трябва да набавиш всичко, от което имаме нужда!

— Ама страшно късо режете! Какво ще стане с плащането? Имате ли пари?

— Пари ли? — изсмя се Реди. — Ако искаш тояга, от тази стока имаме колкото щеш, но пари не!

— Хм-м, че е имало тояги, виждам и сам. Дирите им все още ясно си личат!

— Човече, какво искаш да кажеш?

— Точно това, което казвам.

— Искам да знам, откъде накъде ти хрумна да говориш за тояги!

— Та кой пръв отвори дума за тях? Не аз, ами ти!

— Ах, тъй ли! Помислих си, че... А сега ни направи място да влезем!

— Мястото пред дома ми е мое и на никой друг!

— Не дрънкай глупости! Нуждаем се от месо, брашно и други неща и ти не можеш да ни забраниш да ги потърсим!

— Well, както искате! Наистина не мога да ви забраня. Само си мисля, че ще има да се чудите на месото, което ще намерите!

— Стига приказки, а се отдръпни!

Ковачът се остави да го избутат от вратата. Трамповете напиреха по петите на Реди. Щом ковачът прекрачи прага, каза:

— Ето, вижте месото ми. Човешко е, живо човешко месо. Всичките наши пушки бяха насочени към вратата. Реди ни видя и се изплаши:

— Назад, назад! — завика той. — Връщайте се бе, негодници! Тук са Олд Шетърхенд и Винету, а и всички останали!

Следващите го по петите трампове също ни видяха. На бърза ръка ни обърнаха гръб. Започна се блъскане, бутане и тикане, само и само

час по-скоро да се измъкнат от къщата. Изпратихме ги с гръмогласен смях. Отвън те се метнаха на конете си и препуснаха много по-бързо, отколкото бяха дошли. Отново последен беше жрецът, който дърпаше поводите на коня, възседнат от жена му. Дебелият Хамердал не можа да се сдържи, стреля подир тях през прозореца и извика:

— Плюха си на петите без месо и без брашно! Преселихме им супата! Не съм ли прав. Пит Холбърс, старий Куне?

— Хм-м, само с една гола супа нямаше да се задоволят! Тук щяха да я свършат същата, каквато я свършиха вчера и разбойниците на Спенсър. Цяло щастие е за ковача, че не си тръгнахме, а останахме при него!

— Дали е било за него цяло щастие или нещастие, е все едно, щом негодниците нямаха никакъв късмет!

Винету бързо изскочи навън и отиде при нашите коне. Минута по късно го видяхме да препуска по следите на трамповете. Знаех защо бързаше толкова много — те трябваше да го забележат, трябваше да разберат, че е по петите им и ги наблюдава. Така щеше да им мине всякакво желание тайно да се върнат и да ни издебнат. След около два часа апачът се появи и ни увери, че трамповете са си обрали крушите и поне в близко време няма защо да очакваме враждебни действия от тяхна страна.

Тъй като засега се чувствахме в безопасност и не беше необходимо да сме заедно, Мато Шако и Апаначка отидоха «да направят месо» и ловът им бе твърде успешен. Винету остана при мен, за да се грижи за раната ми.

Трябваше да спомена още, че от сутринта огънят гореше, защото ковачът имаше задачата да се погрижи за конете ни, при което неговите синове му помагаша. Ние не бяхме вече в прерията, където земята е мека, а се канехме да се изкачим в Скалистите планини, а там поне конете на белите се нуждаят на всяка цена да са добре подковани. Винаги, когато бе необходимо, на враните ни жребци завинтвахме специални «железни обувки», изобретение на апача. «Обувките» и нужните инструменти се намираха в кобурите на седлата ни. За случаите, когато се налагаше да заблудим някакви съгледвачи, бяхме поръчали да ни изработят подкови с винтчета и секретни заключалки, които често са ни били от полза.

Така измина времето до свечеряване, когато отново ме втресе, но треската ми беше по-слаба и много по-краткотрайна от миналия път. Спах през цялата нощ, а и Винету спа до зори. Щом прегледа раната ми, той със задоволство каза:

— Здравият организъм на моя брат и билките надминаха очакванията ми. Твоят Хататитла има плавен ход и като имам предвид умението ти да яздиш, можем да рискуваме да тръгнем на път без опасения за здравето ти, освен ако не ни се наложи да минем през много труден терен, където ездата ще е изнурителна. Ще спираме да почиваме по-често от обикновено.

Той извади няколко златни зърна от скритата в пояса си торбичка, за да плати на ковача. Ковачът възрази, че било твърде много, искал възнаграждение само за труда си, но не и за гостоприемството. Но апачът не взе обратно нищо от златото. Изпратени със сърдечни пожелания от тези добри хора, ние възседнахме конете и поехме към планините.

Оттук нататък пътят ни постоянно се изкачваше нагоре. Привечер вече прехвърлихме предпланините, изградени от пясъчници, и се озовахме пред самите Скалисти планини.

Не ни беше кой знае колко грижа, в каква посока са яздили трамповете. За нас бе важно колкото се може по-бързо да се доберем до «парка» на Сан Луис. Знаехме, или по-скоро предполагахме, че там отново щяхме да срещнем Тибо и жена му. С изключение на Олд Уобъл всички останали лица ни бяха безразлични.

Сега вече трябваше да изоставим стария континентален път и да свърнем настрана. Планинските пейзажи се разкриха пред очите ни с цялото си внушително великолепие. Намирахме се в районите, обрасли с гори от таксодия^[73], и често се удивлявахме на изключителната височина на дърветата, макар че те далеч не можеха да се мерят с гигантските секвои на Сиера Невада, сред които има великани с обиколка, надхвърляща трийсет метра. В областта Висейлия се намира една секвоя, чийто диаметър възлиза на дванайсет метра.

Яздехме по стръмен терен, широк няколко английски мили, който се издигаше нагоре като покрив на къща и бе изцяло покрит с гора. Това обаче не беше девствената гора на Севера, където гъстите корони на дърветата се сплитат, образувайки плътен зелен покрив. Тук огромните конифери^[74] растяха на такова разстояние едно от друго, че

клоните им само тук-там едва се докосваха. Единственият им стремеж бе нагоре, но не и към сближаване с околните дървета. Между тях проникваха слънчевите лъчи и не позволяваха възцаряването на онзи полумрак, който е типичен за северните гори. Бавно и без да спираме, яздохме нагоре по гористите стръмни, но иначе с равна повърхност склонове, които аз все още не познавах. Ала Винету беше идвал вече тук и ни осведоми:

— Отвъд тази височина се простира Куй-ерант-юав^[75], където по всяко време може да срещнете гризли. Никой червенокож мъж не обича да остава да пренощува там, защото сивата мечка на Скалистите планини се дразни от огъня и напада хората, дори без да я закачат.

— Там ли ще пренощуваме? — попита Хамердал. — Много ми се иска да застрелям някоя гризли.

— Не. Ние сме седем души и тъй като заради сивите мечки би трябвало четирима да стоят на пост, ще могат да спят само трима, а според мен това не е добра нощувка.

— Дали ще застрелям някоя гризли, докато спя, или когато съм буден, е все едно, стига само тъй да я улуча, че да не мръдне.

— Нима моят малък дебел брат е убивал някога дивеч на сън?

— Хиляди пъти! Колко често съм сънувал, че избивам цели стада от бизони или някакъв друг добитък! Нали, Пит Холбърс, стари Куне?

— Да — кимна Дългуча. — Всичките си подвизи си ги вършил на сън, а после събудиш ли се, от геройството ти няма и помен.

— Не ме излагай! Опитвам се поне докато спя да бъда свестен човек, а ти и когато спиш, и когато си буден, си оставаш все същия нескопосан Кун.

— Нескопосан ли? Я ми доведи най-голямата гризли, каквато може да се намери по земята и тогава ще видиш, кой е нескопосаният — аз или ти!

Онова, което Винету спомена за сивите мечки на Куй-ерант-юав, събуди любопитството ми. Обикновено гризли не обича да съжителства с други мечки. Но от думите на апача можеше да се разбере, че е срещал в долината наведнъж по няколко екземпляра. Затова го попитах:

— Нима тук мечките не водят същия самотен живот, както и по другите места?

— Всички гризли са необщителни — отговори той. — Дори женската напуска мъжката, когато ѝ се родят малки, защото гризли е безсърдечен баща и няма нищо против да изяде децата си. Но щом моят брат види тази долина, няма повече да се чуди, че сивите мечки се срещат там по-често, отколкото където и да било другаде. Винаги, когато бизоните от скалистите «паркове» започнат своето преселение, непременно минават през Куй-ерант-юав. А това привлича мечките и ги задържа тук. Местността е тъй затънтена и същевременно има толкова лоша слава, че рядко се посещава от ловци. Тук растат в изобилие къпини, малини и други подобни дребни плодове, които гризли обича, а в усойните полунепристъпни странични клисури на долината мечките могат да живеят необезпокоявано от себеподобните си. Въпреки това, особено по време на чифтосването им, се случва да избухнат кървави свад и често са намирани останките от победения противник, по които личи, че не е бил убит от ловец. Ако имяхме време, щяхме да останем, за да отидем на лов.

Да, за съжаление няхаме време и все пак било ни писано да останем в злокобната долина по-дълго, отколкото предполагахме в момента.

Колко нависоко се простираше стръмният скалист склон, по който трябваше да се изкатерят конете ни, може да се разбере по това, че ни беше необходим повече от един час, за да се доберем до върха. Горе пред нас се ширна гористо плато, пресечено от многобройни клисури, което в другия си край отново се спускаше стръмно надолу.

Отвъд се простираше «Долината на мечките», към която все още няхаме открит изглед, защото ни пречеше гората. Винету ни отведе към една от клисурите, образувана от буен планински поток. Тя беше толкова стръмна, че се видяхме принудени да слезем от конете и да ги поведем за юздите. Трябва да спомена, че пътуването ни от ковачницата до тук не ме бе изморило или затруднило. Треската не се повтори повече. Вярно, раната ме болеше и то доста, но това не беше причина да спираме, а още по-малко пък да взема да лежа и да мързелувам.

Щом стигнахме долу, пред очите ни се откри една част от Долината на мечките. Там, където се намирахме, тя бе широка поне една английска миля. По дъното ѝ течеше поток, подхранван и от ляво, и от дясно от буйно спускащите се планински води. Наоколо лежах

безброй едри скални късове, срутили се от височините, които заедно с обраслите ги храсталаци предлагаха на обитателите на тази пустош удобни скривалища. И от двете страни имаше клисури, подобни на онази, по която се спуснахме. Тук-там великански дървета с широки корони стърчаха към небето, а нагоре по склоновете на долината пълзеше гора, примесена с по-ниски трънливи храсталаци. Изобщо не можеше да има по-добро убежище за сиви мечки, а по безбройните следи от бизони си личеше, че за хищниците бе осигурена изобилна храна, в случай че в момента наистина се навъртаха наоколо.

Все още не бе настъпило времето за голямото преселение на бизоните, но останалите през лятото по високопланинските (следователно по-студените) пасища, все пак вече се бяха спуснали долу и преминали през долината. Особено по-възрастните яки и едри екземпляри на американския «бъфало» са единствените животни, осмеляващи се да излязат срещу гризли. Теглото на сивата мечка достига до 500 килограма, а бизонът може да надхвърли дори един тон. Какви ли ужасни схватки несъмнено е виждала вече тихата затынтена Куй-ерант-юав!

Прекосихме я, без да ни е грижа за следите на бизоните, и се отправихме към една от страничните клисури, които, както Винету добре знаеше, предлагаше сравнително удобен път нагоре по отсрещния склон на долината.

По дъното на тази клисура течеше макар съвсем малко тънкоструйно поточе и, скачайки по многобройните съвсем тесни каскади, се спускаше долу в долината, като ни оставяше необходимото място да се изкачим нагоре. Щом достигнахме приблизително средата на височината, апачът, който яздеше начело, спря коня си и скочи от седлото. С изключително старание започна да оглежда изровената и силно напукана скала, покрита тук-там с оскъдна трева и мъх, а после каза:

— Ако имаме време, можехме да се сдобием с кожата на една сива мечка. Дошла е от дясно, пресякла е клисурата и навярно леговището ѝ се намира нейде между скалите от лявата страна.

Всички ние също тъй бързо скочихме от конете, за да видим следата. Но Винету накара спътниците ни да не мърдат от местата си с думите:

— Нека моите братя останат там, където са, за да не заличат дирята! Нека само Олд Шетърхенд дойде при мен!

Приближих се до него. Само острото зрение на апача бе в състояние да открие дирята. Двамата я проследихме през потока до отвъдната страна на клисурата, където тя ставаше по-ясна. Трябва да е бил някой възрастен и много силен Татко Ефраим, който бе оставил тук отпечатъците си. (Уестманът нарича гризли Татко Ефраим.) Тук ясно си личаха следите от могъщите лапи, а след като се изкатерихме още малко по-нагоре, спускащите се отстрани отъпкани пътечки ни показаха, че наистина сме съвсем близо до скривалището на мечката.

Имах голямо желание да направим посещение на този Ефраим и затова погледнах Винету въпросително. Но той поклати глава и започна да се спуска обратно. Наистина не бе трудно да предположим, че нямаше да има време за лов, а и нямаше да е кой знае колко удобно да влачим с нас тежката мечка кожа. Когато се завърнахме при нашите другари, видях, че очите на Мато Шако и Апаначка блестяха от възбуда, но те нищо не казаха. Хамердал ни попита:

— Има ли някакъв звяр отсреща?

— Да — кимнах в отговор.

— Well! Тогава да му светим маслото!

— Не, ще го оставим на спокойствие!

— Но защо? Да откриеш леговището на мечка и да не опразниш бърлогата е все едно да намериш бонанса и да оставиш златото непокътнато! Наистина не го разбирам!

— Трябва да продължим.

— Добре де, но едва след като пернем онзи юначага с някой куршум!

— Това не е толкова лесно и няма да стане тъй бързо, както си мислиш, драги Хамердал. Не бива да забравяш, че ще рискуваме живота си.

— Дали ще го рискуваме или не, е все едно, стига само гризли да не ни пречука. И тъй, предлагам сега да...

— Нека моят брат Хамердал ни последва, без да прави предложения — прекъсна го Винету, като яхна коня си и продължи поетата вече посока.

— Каква голяма грешка! — кисело промърмори Дебелия, възсядайки старата си кобила. — Пологът тъй хубавичко си лежи под

носа ни, а ние оставяме яйцата в него непокътнати! Какво ще кажеш за това, Пит Холбърс, стари Куне?

— Че тези яйца са много опасни, скъпи Дик. Да ги оставим там, където са! — отговори му Дългуча.

— Опасни ли? Хайде бе! Гризли си е гризли и нищо повече!

Аз също съжалявах, че бяхме принудени да оставим «полога», без да вземем яйцата от него, както се изрази Хамердал, но Винету беше прав. Дори и да не рискувахме чак живота си, то при една среща със сивата мечка винаги може да се очаква да се случи някоя беда, а на мен моята рана ми стигаше!

Малко след като изкачихме отсрещната височина, ние се озовахме в края на една от онези открити площи сред горите, които в Скалистите планини наричат «паркове». Този «парк» се простираше нагоре по височината на около две английски мили, а средната му ширина бе половин миля. Отделните сенчести дървета, малките скупчени групи от различни дървесни видове, както и храсталаците, чието правилно подреждане напомняше лехи с декоративни растения, му придаваха вида на изкуствено озеленена площ. Откъм отвъдната страна на възвишението гората постепенно отново се спускаше в друга широка долина.

Паркът бе разположен точно в посока север-юг, а ние се намирахме в неговия югоизточен край, откъдето продължихме да яздим към южните му предели, за да се спуснем в следващата долина преди смрачаване и там да пренощуваме. В този момент на северозапад забелязах ято врани, които от време на време се вдигаха във въздуха над дърветата и после пак кацаха, но не на едно и също място, а като непрекъснато се местеха в определена посока. Това не можеше да не ми направи впечатление. Погледът на Винету също бе отправен натам, за да наблюдава враните. Вниманието и на другите също бе привлечено от поведението на птиците и Мато Шако се обади:

— Уф! Ей там от долината се изкачват хора. От време на време, подплашени от тях, враните литват над дърветата.

— Изглежда, предположението на вожда на осагите е вярно — казах аз. — И аз мисля, че оттам се задават хора и при това не са малко, защото птиците едва ли ще се плашат толкова от двама-трима души.

— Не трябва ли да се опитаме да разберем кои са те? — Всъщност нямаме време за това. Забавим ли се тук, няма да успеем да се спуснем в долината преди настъпването на нощта. Нека Винету реши дали появяването на толкова много хора е достатъчно важно за нас, за да останем тук и да ги наблюдаваме.

— Сигурно са индианци — заяви апачът.

— Това е опасно за нас! Какво ли ще търсят от тази страна на планината? Ако действително са индианци, възможно е да са единствено от племето юта, чиито пътеки минават през проходите, разположени на север.

— Моят брат Шетърхенд е прав. Какво ли могат да търсят тук? Трябва да се опитаме да разберем. Но понеже не знаем в каква посока ще поемат след като достигнат този «парк», сме принудени да навлезем обратно в гората и там да изчакаме появяването им.

В този изключително рядък случай не бях съгласен с Винету. Ето защо се обърнах към него с онзи учтив тон, който особено между приятели е направо наложителен:

— Нека моят брат ме извини, но аз не предпочитам да изчаквам тук!

— Защо — попита ме той.

— Ако изчакаме тук, а после искаме да ги огледаме, ще трябва да тръгнем подир тях едва когато достигнат северния край на «парка». А дотам има две мили път. Тъй като те няма да спрат, а ще продължат ездата, ще сме принудени да следваме дирята им, което никак няма да е лесно, защото междувреме ще се е стъмнило.

— Моят брат е прав — съгласи се той.

— Искам да ги наблюдавам отблизо, докато преминават покрай нас!

— За тази цел разполагаме с твърде малко време. Е да, ние двамата можем да достигнем мястото, откъдето ще минат, защото имаме най-добрите коне, но не и нашите спътници.

— Тогава да тръгнем сами, а нашите приятели ще ни последват по-бавно. Понеже не бива да оставяме следи в открития «парк», те ще трябва да се придържат към този край на гората в сянката на дърветата, а после при отсрещния ъгъл да свърнат на север, като продължат да се движат между последните дървета. Ще спрат да ни

чакат горе, където онези високи върхари стърчат над останалите корони.

— Винету е съгласен със своя брат. Нека ни чакат там, но да не палят огън, защото могат да се издадат!

И тъй ние се разделихме с останалите и препуснахме под короните на дърветата в края на гората отначало на запад, а после, щом достигнахме югозападния ъгъл на «парка», свърнахме на север. Всичко това ни се удаде само благодарение на обстоятелството, че дърветата не растяха нагъсто. Все пак трябваше много да внимаваме, защото имаше достатъчно стърчащи корени и скрити дупки, в които конете можеха да се спънат и да паднат.

Тъй като се налагаше да яздим, следвайки образувания от гората ъгъл, сегашният ни път бе дълъг почти три мили, а разстоянието от мястото, където забелязахме враните над гората, до началото на «парка» бе само малко повече от половин миля. Но приближаващите се хора яздеха нагоре по височината, следователно вероятно се движеха бавно, а ние летяхме в грациозен, макар и предпазлив, галоп, тъй че можехме да се надяваме първи да се доберем до северозападния ъгъл на «парка».

Преди да достигнем самия ъгъл, ние спряхме, за да оставим конете. Вързахме ги на едно подходящо място и продължихме пеша, докато се озовахме в горния край на някаква падина, водеща, изглежда, надолу към долината. Сигурно това беше пътят, по който очакваните от нас ездаци щяха да се появят. Те все още не бяха минали оттук, защото когато подадохме глави измежду храсталаците, доколкото ни беше възможно и хвърлихме поглед надолу в падина, не забелязахме никакви следи нито от хора, нито от коне.

Зарадвани, че успяхме да пристигнем навреме, обзети от голямо напрежение, ние наострихме слух да доловим идващите отдолу шумове. Не чакахме дълго и ето че дочухме приближаващия се тропот на самотен кон. Дали не бяхме се заблудили? Дали вместо цял отряд идваше само един-единствен ездач? Съвсем невероятно! Сигурно някой яздеше напред като съгледвач.

В този миг той се появи. Отначало зърнахме само главата му, която стърчеше над храсталака, а после видяхме и целия конник. Беше индианец от племето юта и при това вожд. В косата му имаше две орлови пера. Конят му...

Небеса! Конят му...! Не ме ли лъжеха очите? Та това беше съвсем същият кон, който преди време откъгнах от вожда на команчите от Каам-кулано, а по-късно го подарих на Олд Шуърхенд! Винету ме побутна и тихо каза:

— Уф! Твоят команчески кон! Конят на нашия брат Шуърхенд!

— Да, той е, съвсем сигурно е той! — отвърнах му също тъй тихо.

— Да му мислят, ако са го нападнали и пленили!

— Тежко им! Познаваш ли този индианец?

— Познавам го. Той е Тусага Сарич^[76], вождът на капотите от племето юта. Виждал съм го неведнъж.

— Що за воин е той?

— Не е храбър, а е лицемерен и изпълнен с коварство.

— Нека почакаме да видим воините му!

Вождът отмина. След малко се зададоха неговите хора, като яздеха един подир друг според обичая на индианците. Преброихме петдесет и двама души. В средата на върволицата, яхнал стара кранта, яздеше... Олд Шуърхенд. Ръцете му бяха вързани, а също и краката — с ремък под корема на коня.

Как ли беше попаднал в ръцете на индианците юта? Имаше вид на страдащ човек, но в никакъв случай не изглеждаше сломен. Можеше да се предположи, че е от няколко дни при тези червенокожи, които вероятно се отнасяха зле с него и не му даваха храна.

В момента не можехме да направим за него нищо, абсолютно нищо. Налагаше се да ги оставим спокойно да отминат, но бяхме твърдо решени да направим и рискуваме за него всичко, което бе по силите ни. След като тропотът от конете им заглъхна, ние изпълзахме от храсталака и предпазливо тръгнахме по петите им. Трябваше да разберем къде се канеха да лагеруват.

Когато достигнаха «парка», индианците се отправиха към северния му край, но не отидоха много далеч. После слязоха от конете. Скоро разбрахме, че са решили да останат на това място. Ето защо се върнахме при конете и се отправихме към високите дървета, където имахме среща с нашите спътници.

Те бяха вече там и ни очакваха. Лесно може да си представи човек какво впечатление им направи нашият разказ. Най-важното бе да разберем с каква цел индианците юта идваха в тази местност, какво

мислеха да правят с Олд Шуърхенд и какви възможности ни се откриваха да го освободим.

Преди всичко трябваше да изчакаме настъпването на нощта, за да се промъкнем незабелязано до индианците. Наистина скоро щеше да започне да се смрачава, но за плана ни бе необходима пълна тъмнина. Междувременно Винету прегледа раната ми и според него състоянието ѝ беше задоволително.

Щом се спусна непрогледният нощен мрак, ние се отправихме към лагера на индианците юта.

Не тръгнахме направо през открития «парк», а отново покрай гората и когато стигнахме до ъгъла на «парка», свърнахме надясно. Не след дълго забелязахме светлината на няколко огъня, чийто дим усетихме още преди това. За нас беше добре дошло, че индианците не бяха запалили огньовете под открито небе, а между дърветата, защото именно тези дървета щяха да ни осигурят прикритие. Само конете им стояха спънати малко навътре в «парка», охранявани от двама червенокожи, които отегчено се разхождаха нагоре-надолу.

Навлязохме наляво в гората, за да се озовем в гръб на индианците. Това ни се удаде напълно, понеже там имаше високо избуяла папрат, през която можахме да се промъкнем почти до самите червенокожи. Разбира се, за тази цел бе необходима голяма сръчност и много време. И най-лекото докосване на долната част от стеблото предизвикваше ясно забележимо раздвижване на перестите листа. Улеснихме си работата, като апачът запълзя пръв напред, а аз го последвах. Разделихме се, едва когато стигнахме колкото бе възможно по-близо до лагера. Така отпаднаше необходимостта да проправяме два пътя, и си спестявахме половината от работата, която ни очакваше на връщане.

С думата «работа» имам предвид заличаването на следите. В ранни зори, щом се развиделеше, индианците не биваше да забележат, че някой се е крил в папратта. Едва ли е необходимо да споменавам, колко е тежка подобна работа и колко много време отнема. Докато се оттегля назад, човек трябва да изправя всяко отделно растение, всяко листо, както и да премахва всеки отпечатък от ръцете и краката си.

Тусага Сарич седеше, облегал гръб на ствола на едно дърво, обърнал към нас лявата си страна. Краката му, кажи-речи, достигаха до самия огън, който гореше пред него. Отвъд огъня срещу вожда седеше Олд Шуърхенд, вързан за едно дърво. Освен това както китките на

ръцете, тъй и глезените му бяха стегнати с ремъци. Подобно на невчесана грива дългата му кестенява коса се спускаше в безпорядък чак до земята. Това му придаваше прилика с Винету, но още по-голяма беше приликата му с... Колма Пуши, тайнственият индианец, и то такава прилика, която сега ми се стори направо очебийна.

По разхвърляните наоколо остатъци разбрахме, че индианците бяха вечеряли. Вероятно Олд Шуърхенд не бе получил нищо. Невъзможно беше да подозира присъствието ни. Та нали той изобщо не знаеше, че съм бил в Джеферсън Сити, че там съм научил плановете му и съм го последвал. Навярно сега можех да му дам някакъв знак, който му бе познат от по-рано, но бях достатъчно предпазлив да не го направя, защото трябваше да се съобразя с голямата му изненада. Можеше да се очаква, че тя ще ни издаде.

Лежахме така повече от половин час, без да чуем нещо важно. Индианците разговаряха, но не споменаха нищо, което да е важно за нас. Изобщо не отвориха дума за целта на пътуването си. А вождът бе съвсем мълчалив. Почти не помръдваше. Лицето и фигурата му изглеждаха като издялани от камък. Само в очите му имаше живот. Непрекъснато поглеждаше към пленника с израз на задоволена омраза. Олд Шуърхенд също седеше почти неподвижно, с полупритворени клепачи. Изглеждаше сякаш околният свят му е безкрайно безразличен и го изпълва с такова презрение, че изобщо не си струва труда да си отвори очите. Ако имаше дума, подходяща за поведението му, това бе единствено думата гордост!

След споменатия повече от половин час в далечината се разнесе гласът на планински вълк, на който отговориха и други вълци. Този вой даде повод на вожда да наруши мълчанието си:

— Чува ли бледоликите вълците? Боричкат се за кокалите, които им е оставил Куй-ерант^[77] след гощавката си.

Олд Шуърхенд не отговори. Вождът на юта продължи:

— Тъй ще се боричкат утре вечер и за твоите кости!

Понеже пленникът и този път не проговори, Тусага Сарич гневно му кресна:

— Защо мълчиш? Ме знаеш ли, че когато някой прочут вожд си отвори устата да ти каже нещо, ти трябва да му отговориш?

— Прочут ли? Pshaw! — обади се презрително Олд Шуърхенд.

— Съмняваш ли се?

— Да. Не те познавах досега. Нито веднъж не бях чувал името ти. Възможно ли е тогава да си прочут?

— Нима прочут е само онзи, чието име непременно трябва да е стигнало тъкмо до твоите уши?

— Който познава Запада тъй добре като мен, трябва да знае името на всеки прочут мъж!

— Уф! Искаш да ме обидиш само за да умреш бързо! Но това няма да стане. Ти ще се изправиш срещу сивата мечка!

— За да се издокараш после с кожата, ушите, ноктите и зъбите ѝ и да лъжеш хората, че ти си я убил!

— Мълчи! Тук има над петдесет воители, които ще знаят, че не аз съм я убил. Как тогава ще мога да говоря тъй, както ти казваш?!

— Подлецът е способен на всякаква лъжа. Защо ме прашате да отида в Долината на мечките? Защо самите вие не искате да се спуснете в нея?

— Куче! Ти не присъства ли на съвещанието ни и не чу ли всяка дума от нашето решение? Ти уби нашите двама воители, които бяха баща и син и се наричаха Мечи зъб и Меча лапа. Двамата бяха получили тези имена затова, защото бяха убивали могъщата сива мечка на Скалистите планини. Те бяха много прочути воители...

— Бяха страхливци! — прекъсна го Олд Шуърхенд. — Страхливци, които ме нападнаха в гръб! Убих ги в открита честна борба, като се отбранявах срещу тях. Ако не се бяхте нахвърлили толкова много хора върху мен, петдесет срещу един, ако не бях изненадан и нападат в гръб, щяхте да се запознаете с мен по съвсем друг начин!

— Всеки червенокож мъж познава бледаликите. Те са кръвожадни и грабливи като дивите зверове и затова човек трябва да се отнася с тях като към хищници. Ако някой повярва, че са достойни за честна борба, той загива от ръката им. Ти си бледалик, макар да предполагам, че в жилите ти тече и индианска кръв. Но точно този вид хора са най-лошите, каквито може да има!

Думите на вождата ме слисаха. В жилите на Олд Шуърхенд индианска кръв! Но той нямаше външните белези, а още по-малко пък нрава на метис. И все пак колко често, когато съм седял до него и безмълвно съм го наблюдавал, ми се е струвало, че в него има нещо индианско. Само че не съм могъл да открия в какво всъщност се крие

то. Ето че сега червенокожият вожд открито изказа тази мисъл и когато след думите му в очите на Олд Шуърхенд запламтя изгарящ, но сдържан огън, поне едно ми стана ясно: това бяха индиански очи! Вождът продължи:

— Трябва да отмъстим за смъртта на Мечия зъб и Мечата лапа. Не можем да те вземем с нас до лагерните огньове на нашето племе, за да умреш там на кола на мъченията, защото то живее твърде далеч оттук. Затова решихме да изберем друга смърт за теб. Ти уби двете «Мечки» и ето защо трябва да бъдеш убит от мечките. Нима намираш в това решение някаква подлост или страхливост от наша страна?

— В решението не, но в начина, по който смятате да го изпълните. Това не е страхливост, а милосърдие към теб! Pshaw! Нямаме кураж да слезете в Долината на мечките!

— Дръж си езика зад зъбите, куче! Нима не ти оказваме голямо доверие, като два дена поред рано сутрин ще ти разрешаваме сам да напускаш този лагер, вярвайки на думата ти, че вечерта пак ще се върнеш?

— Но как се съчетава това доверие с думите, които каза преди малко за бледоликите? Тогава защо ми вярвате?

— Защото знаем, че Олд Шуърхенд винаги държи на обещанието си. В това отношение той съвсем прилича на Олд Файерхенд и Олд Шетърхенд.

— Познаваш ли тези двама бели ловци?

— Никой от тях не съм виждал, но знам, че думата им никога на две не става. Съвсем същото съм чувал и за теб. Ти си от малкото бледолики, в които човек може да има доверие, макар че и вие като всички бели си оставате врагове на червенокожите мъже. Ти да не мислиш, че с приказките си ще можеш да промениш произнесената над теб присъда?

— И през ум не ми минава да си помисля подобно нещо. Твърде добре ви познавам!

— Искаш да кажеш, че и ние умеем да държим на дадената дума. Решението ни за твоята участ остава непроменено. Утре, щом се разсъмне, ще те пуснем да слезеш в Долината на мечките. Ще получиш ножа и пушката си. Вечерта ще се върнеш, а на следващото утро ще ти разрешим пак да отидеш там и като се свечери, отново ще

се появиш при нас. Ако през двата дни убиеш четири мечки и донесеш кожата им, ще ти подарим живота.

— Живота да, но не и свободата, така ли?

— Не. Ще ти върнем свободата едва когато дойдеш с нас и вземеш за жена някоя от нашите дъщери. По твоя вина изгубихме двама храбри воители и в замяна на това ще станеш воин на нашето племе, ако не те изядат мечките.

— Вече неколкократно ви казах, че не съм съгласен.

— Ще видим. Ще намерим начин да те принудим!

— Pshaw! Олд Шуърхенд не може да бъде принуден!

— Но този път ще бъдеш. Няма да можем да те принудим само ако не изпълниш обещанието си и не се върнеш. Ала ние знаем, че това няма да се случи. Няма да се завърнеш само ако те разкъсат зъбите и ноктите на мечките.

— Well! Няма да ме разкъсат и непременно ще се върна. Ей там точно покрай гората минава една пътека, прехвърля възвишението, което ни отделя от Долината на мечките и води право в нея. Оттам ще се спусна долу, оттам и ще се върна. Но ще ме търсите ли, ако все пак не дойда?

— Не дойдеш ли, значи си мъртъв и изяден.

— Но възможно е да бъда само ранен!

— Не. Човек, който е ранен така, че да не може да ходи, непременно ще стане плячка на хищниците. Тъй че няма да те търсим!

— Кажете най-сетне истината! Страхувате се от сивите мечки!

— Мълчи! Нима не сме над петдесет воители?! Сред нас няма нито един, който да се бои сам да нападне сивата мечка. Тогава как ще ни е страх като сме толкова много? Ще изчакаме тук да видим дали ще донесеш четирите кожи, две за Мечи зъб и две за Меча лапа. Но върнеш ли се жив без кожата, ще те застреляме. Не дойдеш ли, значи си мъртъв и двамата наши воители са отмъстени. Такова решение взехме и няма да го променим. Аз казах. Хау!

Той направи с ръце знак, че повече не иска да слуша и отново се облегна на дървото. Ние изчакахме още около четвърт час и след като никой от тях не отвори уста, разбрахме, че няма да научим нищо друго и по описания вече начин напуснахме наблюдателния си пост.

Заличаването на следите ни бе възможно само благодарение на това, че индианците бяха запалили огньове. Притиснати плътно до

земята, поглеждахме срещу пламъците им и така получавахме необходимата светлина, но все пак цялата работа продължи около час. Едва тогава можехме да си кажем, че на разсъмване няма да има и помен от присъствието ни.

Току-що се бяхме измъкнали от гъстата папрат и тъкмо се канехме да пропълим още двайсетина-трийсет метра до едно място, където вече можехме да се изправим, когато вождът стана на крака и даде заповедите си за през нощта. Чухме, че всички огньове трябвало да бъдат изгасени с изключение на огъня, при който лежеше пленникът, а червенокожите да налягат около него в двоен кръг. Освен това двама стражи непрекъснато щяха да обикалят бивака, защото Долината на мечките бе твърде близо и не беше изключено някоя гризли да се появи насам.

Тази предпазна мярка бе наистина наложителна, още повече че голяма част от индианците бяха въоръжени само с копия, лъкове и стрели, но за нас се оказа изключително неблагоприятна. Вземехме ли решение да освободим Олд Шуърхенд още тази нощ, двойният кръг от хора извънредно много щеше да ни затрудни, а прибавят ли се и постовете, тази работа ставаше почти невъзможна, при положение че не искахме да пролеем кръв. От страх от мечките оставените на пост индианци сигурно щяха да са двойно по-внимателни и ако Винету и аз се канехме да ги изненадаме по обичайния си маниер, не биваше да забравяме, че и всички останали щяха да спят леко, защото тревогата им щеше да ги държи нащрек. В случая бе невъзможно да използваме начина, по който измъкнах Апаначка от ръцете на осагите или както Колма Пуши ни освободи от трамповете.

Докато всички юта изпълняваха заповедите на вожда си, те вдигнаха такъв шум, че лесно и незабелязано успяхме да се отдалечим. После Винету тръгна редом с мен, но без да продума. Размисляше. Както го познавах, той нямаше да се върне при спътниците ни, без да е взел някакво решение.

И не се излъгах. Все още бяхме твърде далеч от нашия лагер, когато той спря и с обичайния си решителен глас каза:

— Моят брат Шетърхенд е убеден, че днес не можем да предприемем нищо, нали?

— За съжаление да — отвърнах му.

— Навярно ще се справим с постовете, но при конете са поставени още двама, а всички индианци ще спят леко.

— И въпреки това, ако се стигне до схватка и рискуваме живота си, пак ще успеем, но аз съм против това.

— Винету също. Каквото можем да постигнем без риск, ще го постигнем без риск. И тъй ще чакаме до зазоряване.

— И тогава ще се върнем в Долината на мечките, нали?

— Да, за да говорим с Олд Шуърхенд.

— Колко ще се изненада и как ще се зарадва, когато ни види!

— Сърцето му ще се изпълни с блаженство! Но той няма да тръгне с нас.

— Не, непременно ще удържи на думата си.

— Уф! Знаем къде се намира леговището на една гризли. Казват, че в Долината на мечките винаги имало по няколко. Дано да е истина!

— Това е изключителна идея, достойна за моя червенокож брат!

— В такъв случай Олд Шуърхенд ще може да им занесе кожата!

— Но положението му не би се променило кой знае колко. Тогава ще му подарят само живота, но не и свободата.

— Моят брат има право. Във всички случаи ще се видим принудени да го освободим. Но само ако се сдобие с кожата, ще може после да тръгне с нас. Иначе не. На индианците юта той не е обещавал да язди заедно с тях и да си избере за скуоу една от техните жени.

— Добре, утре ще потърсим следи от мечки! Но сега се сещам за нашите собствени следи. Сигурно утре през целия ден всички юта ще се скитат из «парка» и ще открият мястото, където сме се разположили на бивак.

— Уф! Не бива да оставаме там. Но къде ще отидем?

— Налага се да избягваме «парка» и околностите му, защото дирите ни непрестанно ще бъдат открити. Има само две възможности: първо, да продължим и да се спуснем в долината, откъдето дойдоха индианците юта, но това не ни върши работа поради тъмнината и защото рано сутринта ще трябва да яздим обратно. И второ, да се върнем пак в Долината на мечките, където утре ще се разиграят решителните действия. При настъпилата тъмнина това, разбира се, е опасна работа, но днес се запознахме с клисурата и ако ние двамата водим конете и се спускаме съвсем бавно, сигурно ще успеем.

Наистина, не бива да забравяме, че бърлогата на гризли се намира съвсем близо до пътя ни.

— Щом ние двамата водим останалите, нищо лошо няма да им се случи. Ако мечката се намира наблизо, конете ни ще издадат присъствието ѝ. А и срещу тъмнината има средство. В горната част на клисурата Винету забеляза едно съвсем изсъхнало таго-тси^[78], от което ще станат хубави факли.

— Добре! Значи слизаме обратно в Долината на мечките, така ли?

— Да. Що се отнася до мечката, от шума на потока няма да чуем приближаването ѝ, но затова пък ще държим очите си отворени.

— А следите, които ще оставим из «парка»? Защото не можем пак да се придържаме в края на гората, ще трябва да го прекосим.

— Винету ще ги заличи с одеялото си. Хау!

Това «хау!» показваше, че съвещанието ни е свършило и ние се отправихме към нашите спътници, за да им съобщим кого сме видели, какво сме чули и после решили. Всички, и особено онези, които бяха приятели на Олд Шуърхенд, а именно Апаначка, Дик Хамердал и Пит Холбърс, пожелаха да помогнат в освобождаването му. Разказът ни бе съвсем кратък. Другите поискаха да чуят и подробностите, но Винету ги възпря с думите:

— Нека моите братя почакаат, докато разполагаме с повече време. Преди всичко трябва да заличим следите си тук наоколо, а това доста ще ни забави.

Заедно с Мато Шако и Апаначка той се нагърби с тази тежка работа, защото на мен навеждането ми причиняваше болки. После възседнахме конете и ги насочихме през «парка» към входа на клисурата, откъдето днес бяхме минали. Яздехме в индианска нишка, като Винету бе последен, за да изправя смачканата трева с помощта на одеялото си, което влачеше зад коня си, вързано за ласото. Щом стигнахме до клисурата, слязохме от седлата, защото трябваше да водим конете за юздите.

Тук Винету застана начело, след него вървах аз, а другите ни следваха. Заради мечките държахме пушките си готови за стрелба. Горе в края на «парка» благодарение на изгрелите звезди беше станало малко по-светло отпреди, но в дълбоко врязалата се клисура цареше такъв мрак, че едва различавах жребеца на Винету, макар да вървах тъй близо подир него, че можех да го хвана за опашката. Тук отново по

най-блестящ начин се прояви несравнимото чувство за ориентиране на апача както и неговият силно развит нюх.

Въпреки привикналите ни към тъмнината очи пътят ни беше много труден. Улесняваше ни само това, че днес бяхме минали вече по пътеката край потока. Дори на някои места шумът на водата ни служеше за водач. Най-сетне, след доста дълго време Винету спря пред мен и каза:

— Тук от лявата ми страна се намира сухото таго-тси. Нека моите братя опипат клоните му и отрежат за факли онези, по които има повече смола! Междувременно аз ще бдя да не ни изненада гризли.

Понеже се намирах най-близо до дървото, пръв намерих един доста смолист клон и го отрязах. След като го запалих, работата тръгна по-лесно. Скоро всеки от нас се запаси с по няколко факела и тогава продължихме, стиснали в единия си юмрук горящия клон, праметнали през лакът юздите, хванали с другата ръка пушката.

Естествено за това спускане ни трябваше много повече време, отколкото за изкачването. Представлявахме изключително фантастична гледка. Добрахме се до мястото, където Винету беше открил мечите следи. Той освети земята. Не се виждаха нови отпечатьци. Вероятно старият Ефраим все още се чувстваше добре в бърлогата си или пък противно на очакванията ни тя се намираше твърде далече и той не можеше нито да ни види, нито да ни чуе. Спуснахме се в долината, без ни най-малко да бъдем удостоени с вниманието му. Но с това трудностите ни не се свършиха, защото трябваше да намерим подходящо за бивакуване място.

Щом клоните изгоряха, отново останахме на тъмно. Но долината беше просторна, тъй че звездната светлина бе достатъчна, за да се оправим. Имахме основание да предполагаме, че сме единствените хора в Куй-ерант-юав и следователно можехме да се откажем от предохранителните мерки, които е наложително да се вземат, когато се намираш близо до неприятели. И тъй започнахме да си търсим място за бивак не под короните на дърветата по склоновете на долината, а в средата ѝ под открито небе. Скоро намерихме едно кътче, което ни се стори подходящо.

Наоколо имаше няколко огромни скални отломки, разположени така, че от три страни обграждаха достатъчно просторно място за нас и конете ни. Следователно само откритата четвърта страна трябваше

да бъде охранявана. Пролуките между отделните скали бяха запълнени от къпинови храсти, между които имаше много суха трева. Понеже подобни места често се посещават от змии, ние подпалихме тревата. Огънят бързо се разпространи, като обхвана и храстите, а това ни позволи, внимателно и подробно да огледаме бивака си. Наистина имаше няколко змии. Видяхме ги да бягат от огъня и ги избихме. Така мястото бе прочистено и вече можехме безгрижно да се настаним. Двама от нас трябваше да застанат на пост. Поради раната ми моите другари искаха да ме освободят от това задължение, но аз не се съгласих и заедно с Хамердал поех първата стража, която щеше да продължи два часа.

Седнахме един до друг откъм откритата страна на обграденото от скали място и сложихме пушките си до нас, за да са ни подръка. Спътниците ни поприказваха съвсем малко и после легнаха да спят. Междувременно разказах на Дебелия всичко каквото чухме от индианците юта. След това отидох до един близък храсталак да отрежа млади клони за храна на конете. Тъй минаваше времето и щом нашите два часа изтекоха, събудихме Апаначка и Холбърс, които бяха на ред. Мато Шако и Тресков щяха да поемат следващата стража, а за четвъртата оставаше единствено апачът. Сам Винету щеше да гарантира сигурността ни повече от достатъчно.

Много ми се искаше да заспя, но не можах. Не че отново бях измъчван от треска, не, но пулсът ми биеше по-ускорено от обикновено, без да знам защо. Все пак сигурно причината се криеше в раната ми. Двамата пазачи седяха съвсем на същото място, където бях седял и аз с Хамердал. Те тихо разговаряха. Хрупането на конете и редките удари на някое копито в земята бяха единствените шумове, нарушаващи нощната тишина. Над главите ни звездите блестяха по-силно отпреди. Ясно се различаваха скалите и намиращите се между тях хора и коне.

И ето че в този миг видях как враният жребец на Винету с рязко и странно движение вдигна глава от нарязаните клони. Веднага след това забелязах, че и моят жребец направи съвсем същото движение. И двата коня издадоха страхливо пръхтене и застанаха така, че задните им крака бяха обърнати към мен. Те надушваха някаква опасност и тя приближаваше откъм мястото, където лежах. Не беше възможно да е

човек, защото тогава пръхтенето на конете щеше да бъде по-тихо и предупредително, а не толкова изплашено. Наострих слух.

Лежах пред процепа между две скали, който допреди малко бе закрит от трънливите храсти, но след догарянето им беше зейнал. За щастие отворът беше тесен — колкото да се промуши човешка ръка. В този момент от другата страна на процепа нещо започна да дращи и да рови, но тъй шумно и мощно, както никой човек не би могъл да го стори. Същевременно се разнесе онова свистящо сумтене и душене, което познавах толкова добре, че мигновено скочих на крака, грабнах мечкоубиеца и прошепнах на вожда на команчите:

— Апаначка, мечка! Но не вдигайте шум, никакъв шум, елате поблизо насам!

Винету, който имаше толкова изострен слух, още в съня си беше усетил ставането ми и вече стоеше до мен със Сребърната карабина в ръка.

— Мечка до скалата зад гърба ни! — осведомих го аз. Другите продължаваха да спят. Нищо не бяха чули и ние сметнахме, че ще е по-добре да не ги будим, тъй като вероятно щяха да вдигнат шум. Поне от страна на Тресков можеше да се очаква подобно нещо.

Със запънати спусъци на пушките Апаначка и Холбърс се приближиха до нас. Винету им даде следното указание:

— Ще стреляте само в случай на крайна нужда! За гризли най-подходяща е пушката на Олд Шетърхенд, тъй че той ще има право на първите два изстрела. Едва тогава идва моят ред. Вие ще стреляте само когато ви кажа!

Холбърс беше леко възбуден. Той попита:

— Дали ще се изкатери по скалата, за да дойде тук?

— Не — отвърнах му. — Сигурно ще...а-а, ето я вече! Стойте тихо! Оставете ме да действам!

Откъм откритата страна на бивака ни, заобикаляйки тъгла на последната скала, бавно и непохватно се появи тъмна тежка маса. Беше мечката. Държеше главата си ниско над земята и душеше. Конете ни силно изпръхтяха от страх. Двата врани жребеца обърнаха задниците си към нея, за да се отбраняват със задните си копита. Все още не биваше да стрелям. Куршумът трябваше да мине между ребрата ѝ и да прониже сърцето. За тази цел бе необходимо мечката да се изправи на задните си лапи. И тъй, направих един скок към нея, за

да привлече вниманието ѝ върху себе си, а после бързо отстъпих назад, защото въпреки привидната си непохватност гризли е изключително бързо животно.

Постигнах целта си. Щом ме зърна, тя веднага се изправи — беше най-много на шест крачки от мен. В този миг изстреля първият ми изстрел. Стори ми се, сякаш мечката получи удар отпред и щеше да падне по гръб. Само че не падна, а се олюля насам-натам и после пристъпи още две крачки напред. Тогава изстрелях и втория куршум, който я събори. Паднала на земята, тя присви лапи към тялото си, като че искаше да прегърне някого и да го удуши, отърколи се на другата си страна, после отново се обърна, разтвори лапи и замря. При това не издаде никакъв звук, не се чу дори последното ѝ издихание. Всъщност сивата мечка не издава никакъв глас, най-често борбата с нея е тиха, безмълвна, но тъкмо това я прави тъй страшна, че «да се смръзне мозъкът на костите ти», както обичаше да се изразява моят стар приятел Сам Хокинс. При гръмовития рев на лъва човек стреля някак си по-лесно.

— Мъртва е! — обади се Винету. — И двата куршума пронизаха сърцето ѝ. Но все още не се приближавайте до нея! Гризли има жилав живот, понякога макар за няколко мига той се връща в нея.

Разбира се, още първият изстрел разбуди всички останали и те бързо скочиха на крака. Съвсем по гордия индиански маниер Мато Шако остана безмълвен. Макар и да не беше страхливец, Тресков се оттегли до самите скали. Хамердал се промъкна между конете, приближи се до мен и извика:

— Мечка! По дяволите, наистина е мечка! И тъкмо аз да я проспя! Унесъл съм се само за минутка и тогава се е появила. Бях толкова изморен! Яд ме е на мен самия, бесен съм от гняв! Иде ми с две ръце да се зашлевя!

— Направи го, скъпи Дик, направи го незабавно! — подкани го Холбърс.

— Мълчи, стари скакалец! За да вземеш сам да си биеш шамари, е необходима по-голяма сръчност, отколкото притежаваш например ти! Ама не, как пък се случи тъкмо на мен! Извън себе си съм от яд, целият съм извън себе си!

— Ами че тогава пак влез в себе си, та да се съвземеш.

— Дали ще вляза в себе си и дали ще се съвзема е все едно, стига само този звяр да не беше излязъл толкова глупав да дойде точно когато отново бях заспал! Щом една мечка няма повече акъл, от кого мога да очаквам, че ще има, питам те аз?!

Колкото и комично да изразяваше яда си, той все пак говореше сериозно. Ниското дебело човече сигурно нямаше да се изплаши, несъмнено щеше да се хвърли върху мечката! С това, разбира се, не искам да твърдя, че щеше да я убие. Необмислената смелост лесно може да стане опасна. Тъй като Хамердал пропусна възможността да се изправи срещу живата гризли, сега въпреки предупреждението на апача се запъти към мъртвата, за да ни покаже, че не се страхува. Обърна я на другата ѝ страна, разбира се, с голямо напрежение на силите, взе да дърпа лапата ѝ насам-натам и каза:

— Мъртва е, мешърс, съвсем мъртва е, иначе нямаше да позволи да се отнасят с нея така. Предлагам да ѝ свалим ръкавиците и ботушите заедно с цялата ѝ рунтава кожа. Във всеки случай вече не може и дума да става за сън!

Имаше право. Никой ловец не може да заспи до току-що убита гризли. Трябваше да запалим огън и затова почти всички тръгнахме да търсим суха дървесина. Когато пламъците лумнаха, забелязахме, че мечката беше женска и тежеше към 350 килограма. Беше забележително красиво животно.

— Сигурно преди сме видели нейните следи — обади се Тресков.

— Не — отговори Винету. — Онези следи бяха оставени от много по-тежко животно. Не е била жената на мечока, а самият той. Щом дойде Шуърхенд, ще отидем да намерим и него.

Извадихме ножовете, за да свалим на жената на мечока ръкавиците, ботушите и ловната ѝ дреха. Всички без Винету и мен се заловиха за работа. Ние двамата гледахме.

— Уф! — възкликна апачът след известно време, като скочи на крака и посочи навън към откритото място пред скалите. — Ей там е бебето!

Между скалите огънят хвърляше светлината си далеч навън и на нея забелязахме млада мечка, застанала до храстите, от които бях отрязал клоните за храна на конете. Размерите ѝ бяха колкото на средно голямо теле, само че тя беше по-дебела.

— Ура, бебето на тази лейди! — извика Дик Хамердал, скочи на крака и се втурна навън право към мечката.

— Дик, Дик — завиках подир него. — Не я закачай, не я закачай! Това животно е много по-опасно, отколкото си мислиш!

— Глупости! Глупости! Вече я хванах, вече я хванах! — изкрещя ми той в отговор.

Да, само че и мечката го хвана! Отначало той не искаше да я пусне, но после пък сам не успя да се изтръгне от нея. Не се виждаше точно как се бяха сграбчили двамата. Затъркаляха се по тревата, при което Дебелия започна да крещи:

— Woe to me! Help, help!^[79] Този звяр не ме пуска!

С нож в ръката Апаначка се втурна между скалите към двамата добре закръглени герои. Като бръкна с лявата си ръка между човека и животното, той вдигна десницата си, за да нанесе смъртоносния удар. Сигурно улучи точно, защото видяхме, че мечката остана да си лежи на земята, а Хамердал с мъка се изправи на крака и гневно извика:

— Ама че звяр! Какво необразовано добиче! Искях да го хвана живо, а вижте само как ме подреди! Трябваше да напрегна всичките си сили, за да се предпазя от зъбите му! Но за наказание ще бъде изпечено и изядено, независимо от това, дали още е живо, или не!

Той улови «бебето» за единия му крак и го довлече при нас. Ножът на Апаначка беше улучил мечката право в сърцето. Хамердал изглеждаше твърде зле. На много места дрехите му бяха разкъсани, а лицето му — издрано. Ръцете му също кървяха, а и от краката му се стичаха червени капки. Външният му вид накара най-добрият му приятел, Дългуча Холбърс, да изгуби самообладание. Той даде израз на привързаността си към него не със състрадателни думи, а с гневни упреци:

— Какви ги вършиш бе? Я се погледни на какво приличаш! Решава си човекът и хуква да хване с голи ръце една гризли! Подобна глупост никой не е виждал! Кажи сега какво да те правя? Това ли ти е обичта към мен, за която толкова често си ми говорил? С твоите щуротии не правиш ли и себе си, и мен безкрайно нещастен? Нима кожата ти е дадена, за да бъде обезобразена от ноктите на мечка? Какво си застанал пред мен и ме зяпаш? Говори! Отвори си устата! Човече, кажи нещо де!

Хамердал наистина стоеше с отворена уста, втренчил смаяния си поглед в своя най-добър приятел. Каква дълга реч! Думите на Дългуча бяха направо «изстреляни» от устата му, надпреварвайки се една друга! Невъзможно бе това да е кроткият, спокоен и лаконичен Пит Холбърс! Хамердал поклати глава и отговори:

— Пит, стари Пит, наистина ли си ти, или не си? Та аз не мога да те позная! Изведнъж си станал такъв оратор, какъвто не можеш срещна никъде! Ти съвсем си се променил! Да не повярва човек! Нима толкова много ме обичаш?

— Разбира се, че те обичам, глупако! Как иначе!? Защо трябва да ми причиняваш такава болка, да те гледам тъй изподран! Какъв вид имаш само! Виж се в огледало! Ах, тъй, тук нямаме огледало! С теб човек си има само ядове, мъки и страдания! А радост? Pshaw! С теб човек изобщо не може да преживее никаква радост!

— Стига си ругал! Дали ще преживееш с мен радост или страдание, е все едно, стига само изобщо да преживееш нещо с мен! Кой можеше да знае, че едно такова пале ще има толкова сила!

— Пале! Една гризли ми била пале! Не мога да те гледам повече в такъв вид. Очите ме заболяват от яд и мъка заради теб. Добрата ти мила физиономия тъй изподрана! Хайде, Дик, ела с мен при потока. Ще те измия.

Той го хвана за ръка и го задърпа след себе си към близкия поток. Когато се върнаха, «скъпият Дик» беше добре измит. Разбира се, драскотините не се бяха заличили. Водата не бе помогнала и на скъсаните му дрехи.

— Нима този човек не прилича на скитник? — продължи да се гневи Пит. — Мистър Шетърхенд, моля те да ми направиш една голяма услуга!

— Каква?

— В кобурите на седлото си имаш необходимите неща за шев. Моля те да ми послужиш с тях, защото аз естествено ще трябва да му закърня съдраните партакеша.

— С удоволствие, вземи ги, Пит!

Той изпълни подканата ми. После ни предложи възможност да наблюдаваме как човек, който иска да вдене игла, четвърт час не може да улучи ухото й. А на какво приличаха бодовете му! Бодове, които бяха на такова разстояние един от друг, като дърветата край улиците!

При второто вдяване беше забравил да направи възела на конеца и не престана да шие, разбира се, без никакъв резултат, докато не му обърнах внимание на конеца, който все се изнизваше. После му обясних и как дадено място трябва да се тропоса, друго да се мине на заден бод, а трето да се зашие с подгъване. Тогава той гневно захвърли кълбото конци, побутна ми крака на Дебелия, убоде ме с иглата по пръста, докато ми я подаваше и извика:

— На ти целия кърпеж, сър! Щом можеш по-добре, направи го сам! Тропосване! Задни бодове! Кой ти е чувал подобно нещо! Ами какви други бодове има още, мистър Шетърхенд?

— Синджирен бод, обикновен и двоен машинен бод, а бодове могат да се направят също с нож и сабя.

— Бодовете с нож по ми харесват, но с другите ме пощади! Я ти го изкърпи този тип! На мен ми писна!

Какви бяха последствията ли? Че седях почти до зори да кърпя ловната дреха, панталоните и жилетката на дебелия ловец на мечешки бебета! Междувременно хапнахме мечешко печено. Лапите, които, както е известно, са най-вкусната част от мечката, увихме и прибрахме за по-нататък, защото стават най-апетитни едва след като вземат да «бъкат» от червеи. Но дали така ще се харесат на всеки?

Щом започна да се зазорява, Винету и аз се метнахме на конете и като поведохме за юздата тъмнокафеникавия жребец на Мато Шако, поехме нагоре по долината, където искахме да изчакаме появяването на Олд Шуърхенд. Бяхме изминали около две английски мили, и ето че от лявата ни страна видяхме да се отваря клисурата, откъдето според подслушания от нас снощи разговор той трябваше да дойде. Спряхме на известно разстояние зад някакви храсти, зад които се скрихме с конете си, но така, че да не е възможно да мине, без да го видим.

Не беше изключено горе при индианците юта да се е случило нещо непредвидено или вождът да е променил плана си. Ето защо бяхме изпълнени с голямо напрежение дали ловецът щеше да се появи, или не. Измина повече от час и ето че най-после отсреща между дърветата забелязахме някакъв човек. Но той не излезе на открито, тъй че не успяхме ясно да различим кой беше. Въпреки това реших да рискувам и силно извиках:

— Мистър Шуърхенд! Мистър Шуърхенд!

Човекът се спря, но само за миг-два. Ако това беше той, сигурно щеше да се приближи, без да се бави. Като пленник на индианци несъмнено щеше да се зарадва да завари тук други хора и при това негови познати. Не се излъгах в предположението си. Щом извиках името му за трети път, той бързо изскочи между дърветата и се отправи към нас, но понеже не се показахме, наред пътя се спря и ни подвикна:

— Кой е в храстите? Кой извика името ми?

— Приятел — отговорих му.

— Покажи се! В Дивия запад човек трябва да е предпазлив.

— Ето ме!

При тези думи аз се показах иззад храстите, но Винету все още остана скрит. Олд Шуърхенд веднага ме позна.

— Олд Шетърхенд! Олд Шетърхенд!

Назовавайки името ми, от радостна изненада той изпусна пушката си, втурна се към мен с широко разтворени ръце и ме придърпа, не, буквално ме сграбчи и притисна до гърдите си.

— Каква радост, какво щастие! Моят приятел Олд Шетърхенд, спасителят ми от по-рано, а може би мой спасител и този път!

При всяка дума той ме побутваше назад, за да ме погледне в очите и после отново ме притискаше в прегръдките си. Очите му блестяха. Страните му пламнаха. Беше изпаднал в състояние на безкрайно щастлива възбуда. След това продължи:

— Кой можеше да предположи, че сега, тъкмо сега се намираш в Скалистите планини, и то точно в Долината на мечките! Как се радвам, колко съм щастлив! Имаш ли някоя особена причина, за да предприемеш това пътуване?

— Да. Идвам от Джеферсън Сити.

— А-а! При банкера ли си бил? Той ли ти каза, че съм тръгнал насам?

— Да.

— И ти ме последва?

— Разбира се! Джеферсън Сити, после кръчмата на Лебрънс в Топека, фермата на Фенър и тъй нататък! Виждаш, че съм точно осведомен.

— Слава Богу, слава Богу! Спасен съм! Ти нямаш представа какво имам предвид. Трябва да ти кажа, че съм пленник!

— На вожда Тусага Сарич!

— Какво? Ти знаеш...? — учуди се той.

— За днес и утре те пуснаха срещу честната ти дума! — продължих през смях.

— Той наистина всичко знае! — възкликна ловецът.

— За да им занесеш четири мечи кожи!

— Но...но...сър...кажи ми как успя да научиш всичко това!

— Снощи, когато горе в «парка» ти седеше край огъня при вожда, ние лежахме скрити в папрата на три крачки от вас и ви подслушвахме.

— Небеса! Само ако знаех!

— Чухме всяка дума. Беше невъзможно още същата нощ да те освободим. Ето защо въпреки тъмнината снощи се спуснахме обратно в тази долина, за да те изчакаме да дойдеш тук. Колко се радваме, че дойде!

— Но ти говориш само за себе си, а казваш «ние»! Има ли някой с теб?

— Да. Ела да го видиш!

Заведох го зад храстите. Щом Олд Шуърхенд зърна Винету, нададе възторжен вик и му протегна и двете си ръце. Апачът сърдечно ги стисна и го приветства:

— Душата на Винету се радва отново да види своя брат Олд Шуърхенд. Мислехме, че ще можем да го догоним едва високо горе в «парка» на Сан Луис, но затова пък сега сме толкова по-доволни да покажем на вожда на юта-капотите, че петдесет негови воители няма да са достатъчни, за да задържат в плен Олд Шуърхенд!

— Дадох им дума да се върна! — предпазливо подхвърли Олд Шуърхенд. — Без такова обещание те нямаше да ме пуснат.

— Знаем. Олд Шуърхенд няма да наруши дадената дума и ще се върне. Но тогава Олд Шетърхенд и Винету ще отидат при индианците юта, за да им кажат няколко думи!

— До утре вечерта трябва да им занесе четири кожи от гризли, иначе ще изгубя живота си. Известно ли е това на вожда на апачите?

— Известно ни е. Олд Шуърхенд ще занесе кожата. А за да може да го направи, нека ми разреши временно да го изоставя!

Той възседна коня си и се отдалечи.

— Къде отива? — попита ме Олд Шуърхенд.

— Ще търси следа от гризли.

— Well. Тук ли трябва да го чакаме?

— Не. И ние ще тръгнем. После той сам ще ни намери.

— Разбира се, с голяма радост ще дойда с теб, но не бива да забравям, че времето ми е много скъпо.

— Заради мечите кожи ли?

— Да.

— Има време. Ето, възседни този жребец!

— Вие двамата имате три коня. Не сте ли сами? Има ли и други хора с вас?

— Да. Ще се срещнеш с познати.

Докато Винету се отправи нагоре по долината, ние свърнахме в обратната посока. Преди това Олд Шуърхенд взе пушката си от мястото, където я беше изпуснал от смайване. Той разбра, че го очакваха и други изненади и затова се отказа да ми задава въпроси, на които и бездруго нямаше да му отговоря. Когато приближихме нашия лагер, недалеч от него видях Хамердал. Олд Шуърхенд също го забеляза, позна го и ме попита:

— Мистър Шетърхенд, това не е ли старият Дик Хамердал?

— Той е — отговорих му.

— Ами тогава много вероятно при вас се намира и неговата сянка, Пит Холбърс, а?

— Естествено! «Двойният сандвич» е неразделен.

— Аха, значи това е изненадата, която си ми приготвил! Благодарят ти!

Оставих го да си мисли така. Хамердал се завтече към нас, спря коня на Олд Шуърхенд, подаде му ръка и извика:

— Welcome, мистър Шуърхенд, welcome в тези хубави планини! Надявам се не си забравил своя добър приятел Дик!

— О, не съм, драги Хамердал. Винаги с удоволствие съм си спомнял за теб.

— Дали е било с удоволствие или без удоволствие, е все едно, стига само и за Пит Холбърс да има място в сърцето ти!

— Разбира се, че има!

— Значи и за двама ни?

— Естествено! И за него, колкото и да е дълъг, и за теб, колкото и да си дебел. Така доволен ли си?

— Напълно! Ела тук да видиш добрия стар дангалак!

Стигнахме до самия лагер и скочихме от седлата. Хамердал поведе Олд Шуърхенд между скалите и с ликуващ глас извика:

— Пит Холбърс, старий Куне, ето го! Водя ти го. Подай му ръка. Но не му се хвърляй на врата, защото от теб човек не може да се отърве. Ръцете ти всекиго ще обгърнат два пъти!

Отначало вниманието на Олд Шуърхенд бе насочено изцяло към Холбърс, но когато погледът му падна върху Апаначка, той се стресна от изненада.

— Апаначка! Моят червенокож брат Апаначка! — възкликна той. — Това... това... наистина не очаквах! Е, сега вече знам по-добре каква изненада си имал предвид, мистър Шетърхенд! Нека моят червенокож брат ми позволи да го прегърна!

Очите на команча сияеха от радост. Без да каже нито дума, той разтвори ръце. По време на съвместното си пътуване до форт Теръл двамата се бяха привързали един към друг и сега се хвърлиха в прегръдките си. След това бе поздравен и Тресков. После му представих вожда на осагите. С обичайното си достойнство Мато Шако му подаде ръка, дружелюбно му кимна и като посочи към мечите кожи каза:

— Моят брат Шуърхенд трябва да занесе на юта четири кожи, нали?

— Да — отговори му ловецът.

— Ето тук има вече две. Олд Шетърхенд уби голямата мечка, а Апаначка — по-малката.

— Тези не се броят. Трябва сам да ги убия. Тогава го попитах:

— А нима Тусага Сарич изрично спомена това условие?

— Не, изрично не. Но той не можеше да знае, че тук ще срещна такива добри помощници. Сигурно си е мислил, че ще му занеса кожите на мечки, убити от самия мен.

— Какво си е мислил или предполагал, не ни засяга. Ще се съобразяваш само с уговореното.

— Беше казано само, че трябва да донеса четири кожи.

— Ами тогава занеси му ги! Струва ми се, все ще се намерят още две.

— Може би Тусага Сарич няма да признае тази малката.

— Защо?

— Защото е от млада мечка.

— Но е кожа, цяла непокътната кожа и нищо не ѝ липсва. Ще трябва да я признае.

— Ами ако откаже?

— Тогава ще го принудим. Ти си се задължил да му занесеш четири кожи от мечки, а това е мечка кожа.

— Съгласен съм с теб, че трябва да се съобразявам само с изрично договореното.

— А даже и с него не! На въпроса може да се погледне и от една друга страна. Изобщо не е нужно да им носиш каквито и да било кожи.

— Хм-м!

— Да. Не е трудно да се проумее. Какво ще стане, ако не им занесеш нито една кожа?

— Ще ме застрелят.

— Тогава не им носи нищо! Ние ще се погрижим да не те застрелят. Недей излишно да се двоумиш как да постъпиш с тези червенокожи! Та какво са ти обещали? Ако рискуваш четирикратно живота си и убиеш четири гризли, ще ти подарят само живота, но не и свободата. Нима е справедливо?

— Наистина не е!

— А ти не си им обещал нищо друго, освен да се върнеш. Трябва да удържиш на дадената дума, както бих постъпил и аз. Но повече никой не може да иска от теб. Изобщо сега не му е времето да се занимаваме с тези излишни неща. Убеден съм, че има нещо друго много по-важно за теб.

— Какво е то?

— Да се нахраниш.

— Прав си — отвърна ми той с усмивка. — Индианците ме държаха много изкъсо и за три дни не ми дадоха нито хапка.

— Тогава най-напред яж до насита! Всичко останало ще се уреди.

Дадохме му храна и той започна да яде с апетит, който наистина свидетелстваше за тридневни пости. Нарочно го бях накарал да седне на такова място, където не можеше да чуе тихото ми предупреждение към другите, което всъщност трябваше да отправя към тях още преди да отида да го посрещна. Казах им, че не бива да споменават пред него думите Тибо така, Тибо вете, Вава Дерик и «myrtle weath». Имах основания за това. Когато предупредих и Апаначка, той ми отправи

много странен, разсеян и въпросителен поглед, но нищо не каза. Дали не започваше да подозира онова, което мислех, че знам единствено аз?

Бяхме пуснали конете на свобода. Те пасяха край потока, а ние се разположихме отвън пред скалите, за да можем да ги наблюдаваме и, ако се наложеше, да ги защитим с пушките си. Започнахме да си разказваме истории за лични преживявания, както и за случки, засягащи всички нас, но с нито една дума не споменахме нещо свързано с развитието на сегашните събития. Изключение направи само разказът на Олд Шуърхенд за това, как беше попаднал в ръцете на индианците юта.

Цялото продължително пътуване предприел съвсем сам и преди четири дни се разположил на бивак край един извор, в чиято околност не се забелязвали никакви човешки следи. Почувствал се в безопасност, задрямал, но ненадейно бил събуден от двама червенокожи, един по-млад и друг по-възрастен, които били коленичили до него с ножове в ръка. Отблъсквайки ги настрана, той светкавично скочил на крака и измъкнал револвера си. Въпреки това те отново се нахвърлили върху него с ножовете си и за да се спаси, той бил принуден да ги застреля. Но още в следващия миг се видял заобиколен от петдесетина други индианци, които така го притиснали, че въпреки значителната си физическа сила, не бил в състояние да се съпротивлява. Изтръгнали му револвера, а той самият бил повален на земята и вързан. Не бе необходимо да ни разказва останалото — бяхме го чули предишната вечер горе в лагера на индианците юта.

Така в приказки измина времето до обяд. Малко по-късно се появи апачът на своя жребец. Той скочи на земята и ме попита:

— Научи ли нашият брат Шуърхенд всичко, което трябва да знае засега?

— Да, всичко — потвърдих аз.

— Ще вземе ли тези две мечи кожи?

— Да.

— Ще намерим и другите две. А сега нека моите братя Олд Шетърхенд и Апаначка ме придружат.

— Къде отиваме?

— Да открием бърлогата на мечката, чиито следи видяхме вчера.

Щом чу тези думи Дик Хамердал веднага попита:

— Ами аз няма ли да дойда?

— Не. Клисурата е много тясна и излишни хора само ще ни пречат.

— Дик Хамердал никога не пречи! Да не ме смятате за някакъв безполезен тип или за страхливец, който си плюе на петите веднага щом зърне носа на мечка?

— Не, но Дик Хамердал има твърде много кураж. С прекалената си храброст лесно може да ни докара голяма беда. Бебето на старата мечка му даде добър урок.

— Урок — не урок, е все едно, но ви обещавам, че ще си взема бележка!

Дебелото човече се моли толкова настоятелно, че накара апача да омекне и да вземе следното решение:

— Тогава нека моят дебел брат дойде с нас, но ако направи някаква грешка или не ми се подчини, никога повече няма да го взема със себе си!

Холбърс и Тресков не се почувстваха засегнати от това, че щяха да останат в лагера. Но Мато Шако навъсено попита:

— Нима Винету мисли, че вождът на васайите съвсем внезапно се е превърнал в негоден воин?

— Не. Мато Шако не знае ли, защо го оставям тук? А кой ще защити конете ни, ако докато ни няма се появи някоя мечка, а може би и враждебно настроени хора?

Наистина не бе достатъчно да се разчита само на Холбърс, а да не говорим за Тресков. Осагът се почувствува поласкан и с гордост в гласа отговори:

— На конете няма да им се случи нищо лошо. Моите братя могат да бъдат спокойни!

И тъй, ние петимата взехме пушките си и тръгнахме на път. След около десетина минути достигнахме клисурата и навлязохме в нея. Докато се изкачвахме, се стараехме да избягваме всякакъв шум и колкото по-нагоре вървахме, толкова по-предпазливи ставахме. Дебелакът крачеше втори, непосредствено след Винету. Изразът на лицето му бе изключително самоуверен. Ако нещата зависеха от него, то всички сиви, кафяви, черни и други мечки сигурно щяха да се разбягат!

Когато достигнахме вчерашното място, много внимателно претърсихме пътя и в двете посоки. Но нищо не забелязахме. Мечката

не се беше прехвърляла на отсрещната страна. Тогава прекосихме потока и тръгнахме нагоре по скалистата стръмнина. Винету беше начело, а Хамердал продължаваше да върви подир него. Натъкнахме се на отпечатъците, които бяхме забелязали още миналия ден. Тези отпечатъци се събираха в добре отъпкана меча пътека, която завиваше зад острия ръб на една скала. Винету не заобиколи веднага скалата. Най-напред подаде глава само толкова, колкото да може с едно око да хвърли поглед на нея. После се закова неподвижно на мястото си и с ръка ни направи знак да пазим абсолютна тишина. Бях убеден, че е видял мечката. Когато след малко се обърна към нас, цялото му лице сияеше.

Той хвана Хамердал за раменете и, без да каже нито дума, съвсем тихо лекичко го побутна към ъгъла и го накара предпазливо да погледне зад скалата. Само след секунда Дебелия отдръпна глава, бързо се промуши покрай мен и останалите и застана последен. Беше пребледнял като платно. Тогава и аз надзърнах иззад ръба на скалата и разбрах, че Хамердал нямаше защо да се срамува от това, че беше пребледнял. Между камънаците и трънливите храсти добре отъпканата пътека водеше към едно място, където скалата образуваше масивна задна стена с доста напред надвесена каменна козирка. Там, върху насъбраните с нокти земя, трева и клонаци, защитен от вятър и дъжд, лежеше кралят на сивите мечки. Да, той заслужаваше това име, защото още не бях виждал мечка с подобни размери. Този Татко Ефраим като нищо имаше четирийсет години. За това свидетелстваше и козината му, която изглеждаше дори още по-стара. Какво туловище, каква глава, какви крайници! Ако бях на мястото на най-силния бизон, сигурно щях да избягам от страх. Кралят спеше. Как ли щеше да изглежда този колос, когато се изправеше! Човек наистина можеше да се разтрепери!

Отстъпих назад и дадох възможност и на другите да се полюбуват на мъжествената красота и великолепия профил на този мечешки Адонис. После се скупчихме, за да се съвещаваме. Олд Шуърхенд и Апаначка направиха своите предложения. Хамердал упорито мълчеше. Винету ме погледна в очите с онзи неописуем израз, който остава незабравим за мен, и ме попита:

— Моят брат Шетърхенд има ли все още онова доверие в мен, както по-рано?

Разбрах, какво намерение имаше и кимнах.

— Доверие в мен, в десницата ми и в моя нож? — попита ме той повторно.

— Да.

— Ще ми повери ли живота си?

— Да.

— Тогава нека моите братя ме последват! Той ни поведе обратно към един гъст храсталак. Там се спря и каза:

— Ще се скрия зад онези храсти. Олд Шетърхенд ще ми доведе мечката и ще я накара да мине оттук. Нека другите мои братя се притаят зад онази скала и внимателно наблюдават какво ще се случи по-нататък! Олд Шетърхенд и Винету са едно цяло. Двамата имат едно тяло, една душа, а също и само един живот. Неговият живот ми принадлежи, а моят е негов. Хау!

— Какво се каните да правите? — угрижено попита Олд Шуърхенд.

— Нищо, което може да те разтревожи — отвърнах му.

— Подозирам, че имате намерение да се изложите на голяма опасност!

— Няма никаква опасност, защото познавам Винету. И тъй спокойно изпълни нареждането му, а ето вземи и моите пушки!

— Как? Какво? Искаш да останеш невъоръжен?!

— Не. Съвсем няма да съм без оръжие. Само върви... върви!

Спътниците ни се отправиха към скалните късове и се сгушиха зад тях. Винету хвана дръжката на ножа си с лявата ръка и пропълзля зад храстите, където се скри. В случай че все още имах някакви опасения, с успокоителен глас той ми прошепна:

— Вятърът е наш съюзник, но ако все пак мечката ме открие, ти ще ѝ нанесеш първия удар!

Изобщо не се страхувах. Неизвестността може да те разтревожи, но разбереш ли какво те заплашва, изправиш ли се непосредствено пред опасността, безпокойството ти минава. Аз също стиснах ножа си с лявата ръка и леко изтичах обратно до ръба на скалата. Когато погледнах зад нея, видях, че мечката продължаваше да лежи в същото положение. Вероятно през нощта тя здравата се беше натъпкала и затова сега спеше толкова по-дълбоко. Знаех, че това щеше да е последният сън в живота ѝ, взех един камък, заобиколих скалата и го хвърлих по мечката. Улучих я и тя вдигна глава. Малките ѝ зловни очи

се спряха на мен и без да се протяга и бави, тя се изправи на крака с такава бързина, която едва ли можеше да бъде надмината от някой тигър или пантера. Побягнах обратно край ъгъла и, без да го изпускам из очи, закрачих гърбом към храстите, зад които се криеше апачът. В този миг мечката се появи иззад скалата и вече наистина ставаше въпрос за живота ми. Ако се спънех и паднех, бях безвъзвратно загубен.

Номерът се състоеше в това, да подмамя звяра да мине покрай Винету и точно тогава да го накарам да се изправи на две лапи, за да дам възможност на апача да нанесе сигурен удар. С онази привидно тромава лекота, която освен на мечката е свойствена и на слона, тя ме последва, на пръв поглед бавно и колебливо, но всъщност много бързо и решително. Не видях друго живо същество освен мен и започна да ме догонва. Това и исках. Когато достигнах храстите, тя бе само на осем крачки от мен. Затичах се по-бързо. Ето че в този момент гризли се озова при храстите. Направи още една крачка и ако не успеях да я накарам да се изправи, с мен беше свършено! Никое живо същество на земята не можеше да устои срещу лапите на това чудовище. Сигурно по сила далеч превъзхождаше лъва.

И тъй, или — или! Бързо направих две крачки напред и вдигнах ръка. Винету бе вече изскочил от храстите и застана зад мечката с нож в юмрука. При моето привидно нападение гризли спря и се изправи на задните си крака. Цялата ѝ глава стърчеше над мен. В този миг апачът заби ножа си между познатите две ребра право в сърцето на звяра, но не припряно и прибързано, а с пъргаво и отмерено движение, както е необходимо, ако човек иска да улучи съвсем точно. Острието на ножа му се заби до дръжката. Той не го остави в мечката, а незабавно го издърпа, за да не бъде с голи ръце.

Чудовището се олюля, сякаш щеше да рухне, но после съвсем неочаквано светкавично се извърна и протегна лапи към Винету, който едва намери време да отскочи назад. В тези секунди неговият живот беше в опасност, а не моят. Незабавно се озовах зад мечката, замахнах и ѝ нанесох удар с ножа, но след това мигновено отскочих назад, оставяйки забитото острие в нея. Този път тя нито се заклати, нито се олюля. Старият Ефраим остана свършено неподвижен. Дори главата му не промени положението си. Това продължи десет, дваисет, трийсет,

четиридесет секунди. После, сякаш ударена с невидим железен чук, гризли се строполи на място и не помръдна.

— Уф! Точен удар! — каза апачът и ми подаде ръка. — Повече няма да стане!

— Само довърших твоята работа — отговорих аз. — Сърцето на този великан трябва да е поставено в няколко кожени торби. Необходима е голяма сила, за да забиеш в него острието. За малко да те докопа!

Пред нас лежеше огромната маса месо, тежаща не по-малко от петстотин килограма! Този юначага разпространяваше такава миризма, от която човек можеше да изгуби всякакъв апетит да опита лапите му. Обикновено хищниците от семейство котки миришат много по-тежко и по-неприятно от мечката. Но този екземпляр правеше изключение.

Ето че спътниците ни се приближиха. Изпънахме тялото на гризли и едва тогава получихме възможност да се удивим на истинските му смразяващи кръвта размери, да помислим какво ли би станало с нас, ако ножовете ни бяха изневерили.

— Не си представлявах тъй нещата — обади се Олд Шуърхенд. — Да излезеш срещу такова чудовище само с нож в ръка, наистина това означава да предизвикваш Бога. И аз не съм някой слабак или страхливец, но не бих поел такъв риск!

— Моят брат се заблуждава — отговори Винету. — Често един хубав нож и една сигурна ръка вършат по-добра работа от не съвсем точно изпратения куршум. Не всяка мечка е толкова силна като тази.

Апаначка не каза нито дума. С изпълнен от възхищение поглед той измерваше мъртвото чудовище, докато се навеждаше, за да измъкне ножа ми. Но затова пък толкова по-шумен бе Дик Хамердал. Той разгледа раните и каза:

— Съвсем близо са една до друга! Мешърс, всъщност откъде може да знае човек точно мястото, където трябва да нанесе удара?

— За това няма определено правило, остава ти само верният поглед — отговорих му аз. — Не всички мечки имат еднакво телосложение, а и видът и качеството на кожата и руното също лесно могат да се окажат съдбоносни.

— Хм-м! Ами ако улучиш реброто?

— Тогава ножът ти ще се отплесне и вероятно набързо ще бъдеш скалпиран.

— Благодаря! В такъв случай хвала на пушката ми! Е да, ако можеше с едната си ръка спокойно да потърсиш мястото, където с другата да забиеш ножа! Тогава и аз бих искал да опитам!

— Борбата с гризли няма нищо общо с клането на прасе!

— Сам го видях! А сега кажи, какво ще правим с този мил Татко Ефраим?

— Ще му вземем кожата и ще го оставим да лежи тук.

— А месото му?

— Благодаря! Сигурно ще се дъвче толкоз лесно, колкото подметка. Да побързаме, защото, изглежда, Винету ни е намерил и друга работа!

— Моят брат Шетърхенд отгатна — кимна апачът.

— Има ли следи от друга гризли?

— Да, но много далеч оттук, чак в другия край на долината.

— Можеше да се очаква. Мечките гризли не обичат да живеят тъй нагъсто една до друга, както бобрите или прерийните кучета. Мисли ли моят брат Винету, че ще успеем да се справим още днес преди настъпването на нощта?

— Да. Конете бързо ще ни отведат дотам.

— Ще мога ли пак да дойда с вас? — попита Хамердал.

— Не — отвърнах му. — Няма как, ще трябва да се съобразим и с Мато Шако. Ако и този път го пренебрегнем, ще го схване като обида. Не забравяй, че той самият е убил вече седем сиви мечки.

— Дали ще го пренебрегнем или не, е все едно, стига само да му позволим да участва в лова. И тъй, с удоволствие му отстъпвам.

— Дали е с удоволствие или не, е все едно, щом не ти остава друг избор! — имитирах го аз. — А сега изтичай до лагера да доведеш един кон, за да не мъкнем ние тежката кожа!

Той изпълни подканата ми. Когато се върна, доведе старата си кобила, както и Пит Холбърс. Кобилата остави долу на пътя край потока, а двамата с Пит Холбърс се изкачиха при нас на скалите. Там Хамердал се обърна към мен и ми каза:

— Мистър Шетърхенд, ето го коня, който пожела да имаш!

Междувременно бяхме приключили работата си — бяхме смъкнали кожата на мечката «ръкавиците, ботушите и дрехата». Затова му наредих:

— Ето, отнеси кожата при коня!

— Какво? При моята кобила ли? — попита Хамердал с лукава усмивка. — Но аз я доведох само за да я яздя, а не да мъкне кожата.

— А кой ще я носи?

— Конят, дето ти го поиска, мистър Шетърхенд, е ей това дългокрако морско конче, Пит Холбърс, старият Кун.

Едва сега добрият Пит проумя, защо дебелият му приятел го беше взел със себе си. Той гневно му се скара:

— Как се осмеляваш! Струва ми се, че трябваше да имам честта пръв да получа правото да видя тази мечка! А вместо това ти пак си правиш майтап с мен!

— Не се горещи толкова много, скъпи Пит! Нима не я виждаш пръв от хората, останали в лагера?

— Но няма да мъкна кожата!

— Добре, ще проявя разбиране, защото и бездруго трябва да влачиш собствената си кожа, което не е малък товар. И тъй, хващай, ще я занесем само до кобилата!

Докато двамата се измъчваха с тежката кожа, ние, останалите, избързахме напред.

Щом стигнахме в лагера, казахме на Мато Шако, че този път той ще дойде с нас. Вождът го сметна за съвсем естествено. Тресков, Хамердал, Холбърс и Апаначка щяха да останат при кожата.

Яздейки вече към горния край на долината, ние минахме покрай мястото, където се срещнахме с Олд Шуърхенд. Освен разстоянието, Винету не ни съобщи никаква друга подробност за приключението, към което се приближавахме все повече и повече.

Долината беше изключително дълга и колкото по-нагоре се изкачвахме, толкова повече тя се стесняваше. Тук-там срещнахме бизони, къде сами, къде на цели семейства, но не и на многочислени стада, защото времето на истинското есенно преселение все още не беше настъпило. Тези животни толкова малко се плашеха от хора, че изобщо не бягаха от нас, а само се поотдръпваха настрана. По това заключихме, че през лятото не са били безпокоени от ловци. Намираха се някои стари мъжкар, които дори не се отместваха, а само втрещваха учудени погледи в нас или най-много предизвикателно свеждаха големите си глави с яки рога, докато отминем. Разбира се, ловната страст се разбуди във всеки един от нас, но не биваше да ѝ се

отдаваме, защото няхаме необходимото време, а и от мечките разполагаме с повече от достатъчно месо.

Уестманът никога не убива животно, ако не се нуждае от месото му. Също така не е вярно, че по време на двете големи преселения на бизоните индианците устройвали голяма съвършено ненужна касапница сред тях. Червенокожите знаят твърде добре, че без тези стада не могат да живеят и неминуемо ще загинат. Затова винаги внимават да не «правят повече месо», отколкото имат нужда. Ако в днешно време бизоните са измрели, вината е единствено на белите. Така например цели тълпи от бели ловци-убийци се събирали и наемали влакове, които спирали в прерията веднага щом се покажело стадо бизони. После направо от вагоните, подтиквани единствено от жаждата за избиване, те стреляли по животните, докато пукотевицата им омръзнела. След това влакът продължавал, за да спре пак при следващото стадо. Никой не се интересувал дали улучените бизони са мъртви или ранени. Ранените животни се влачели докдето им стигнели силите и после рухвали на земята, за да бъдат разкъсани от лешоядите и вълците. Така единствено от жажда за кръв били «избумкани» или смъртно ранени хиляди и хиляди бизони, а милиони центнери месо изгнили, без да донесат полза на нито един човек. Самият аз нерядко съм се озовавал на такива места, където е имало подобно масово избиване на бизони и съм виждал избелените им кости да лежат на големи купчини. Дори кожата и рогата им не бяха взети.

При гледката на подобно поле, покрито с лешове на бизони, сърцето на всеки истински уестман не може да не се свие от болка, а какво ли са си мислели индианците, какво ли са си казвали, не е толкова трудно да се отгатне! Те са оставали с убеждението, че правителството не само търпи тази позорна касапница, ами дори я покровителства, за да ускори изстребването на червенокожата раса, обречена по такъв начин на глад. А когато червенокожите се опитвали да се противопоставят на масовото избиване, самите те били също тъй безмилостно унищожавани като бизоните.

Къде са сега стадата бизони, къде са гордите червенокожи и бели ловци с рицарско поведение? Твърдя, че вече не е останал нито един-единствен от онези уестмани, за чиито подвизи и преживявания се разказваше край всеки лагерен огън. Костите им са разпилени и ако в наши дни мотиката или ралото изрови от земята някой полуизгнил

череп, вероятно там се е разиграло подло нападение или отчаяна схватка от онези, при които, както навсякъде в напоения с кръв Запад, насилието безмилостно е потъпквало право и справедливост...

Яздехме вече над един час, и то съвсем не бавно, но въпреки това все още не бяхме достигнали до другия край на Куй-ерант-юав. По едно време Винету най-сетне спря коня си и каза:

— Само след две-три минути ще се доберем до едно място, където Винету намери убит бизон. Бил е повален от гризли. Мечката е изяла само малка част от месото, но е разтрошила костите с мозък и го е изсмукала. Така постъпва само сивата мечка. Следата ѝ води нагоре по склона на долината, излиза извън нея и после продължава нататък по планинския скат.

— Винету откри ли там бърлогата ѝ? — осведоми се Олд Шуърхенд.

— Не. Искан само да разбера накъде водят следите ѝ, но не и да нарушавам спокойствието ѝ, за да могат после и моите братя да кажат, че са убили една гризли. Мисля, че постъпих правилно!

— Да справедливо е! Когато занеса четирите кожи, ми се иска да мога да си кажа, че поне едната от тях е мой ловен трофей.

— Може би Олд Шуърхенд желае да му оставим тази гризли на него?

— Да, моля ви.

— Тогава ще я има! Ще вземе ли за целта мечкоубиеца на Олд Шетърхенд?

— Не. Мога да разчитам на моята пушка.

— Ами аз какво ще правя? — попита вождът на осагите. — Нима хората трябва да кажат, че в присъствието на Мато Шако са били убити четири мечки, без той да си е помръднал пръста?

— Навярно и за моя червенокож брат ще се намери какво да прави — отговори Винету, — но какво, ще видим едва когато открием мечката. Ще спрем наблизо и... уф, уф!

През последната част на разговора ни бяхме продължили ездата. По едно време Винету отново спря коня си и протегна ръка, за да покаже нещо пред нас. На около хиляда крачки откъм лявата страна на долината забелязахме една гризли, която се появи между дърветата и като се затича тромаво, пое направо през откритата равнина. Държеше главата си сведена ниско над земята и не се оглеждаше нито наляво,

нито надясно. Ако я беше обърнала макар и леко към нас, непременно щеше да ни забележи. Не можеше да ни надуши, защото вятърът духаше към долния край на долината.

— Посред бял ден! — каза Олд Шуърхенд. — Този звяр сигурно е гладен!

— Да — кимна Винету. — Щом е напуснал бърлогата си по това време, означава, че му се е изострил апетита, но също е и сигурен признак, че от доста отдавна ловци не са посещавали тази местност.

— Къде е бизонът? — попитах аз.

— Моят брат не може да го види оттук, защото онези хрусталаци се намират между него и нас — отговори апачът.

— Това, че мечката съвсем противно на навиците си идва посред бял ден, ще ни спести време. Не е необходимо да я търсим. Тук ще слезем от конете и ще ги спънем! Храстите, за които спомена Винету, ще ни позволят да се приближим до нея, без да ни забележи.

— Нека моите братя почакат още малко, имам едно предложение — каза осагът щом слязохме от конете.

— Какво е то? — попита Олд Шуърхенд.

— Нямам нищо против, ако моят брат Шуърхенд убие тази гризли, но разрешете ми и аз да участвам в лова!

— Как?

— Дик Хамердал ми разказа как Олд Шетърхенд и Винету са убили другата мечка. Заедно с Олд Шуърхенд искам да убием тази гризли по същия начин.

— Много е рисковано!

— Не е.

— О, рисковано е! Самият аз не съм съвсем сигурен дали още с първия удар ще я улуча така, че веднага да рухне на земята. А Мато Шако толкова ли е сигурен в ножа си?

— И аз още не съм убивал сива мечка само с нож. Но и нямам предвид да ѝ излезем само с нож в ръка. Може ли Олд Шуърхенд да разчита на пушката си?

— Да.

— Тогава няма да е трудно да убием мечката. Моят брат ще вземе пушката си и ще се скрие, а аз ще му доведа животното, също както е постъпил преди и Олд Шетърхенд.

— Щом като Мато Шако желае да поеме този риск, аз нямам нищо против.

— Няма никакъв риск, стига само куршумът да попадне там, където трябва.

— Pshaw! Няма да пропусна целта!

— Винету и Олд Шетърхенд съгласни ли са? Разбира се, че бяхме съгласни. Спънахме конете по-накъсо и в индианска нишка се отправихме към споменатия храсталак. Когато го достигнахме, на около стотина крачки пред нас видяхме гризли, спряла при бизона. Беше с гръб към нас и ровеше с лапите си месото, за да оголи костите, пълни с мозък. След главния мозък костният мозък е най-голямото лакомство за сивата мечка. На около трийсетина крачки от нас имаше отломък от скала, чиято големина позволяваше на един човек да се скрие зад него. Осагът го посочи и каза:

— Нека моят брат залегне зад онзи камък. Аз ще се приближа до мечката и ще я доведа при него. Всичко ще стане тъй лесно, сякаш е детска игра.

Както аз, тъй и Винету съвсем не споделихме мнението на Мато Шако. Разстоянието между мечката и скалата беше твърде голямо. Но си замълчахме, за да не нараним гордостта на осага.

Той остави пушката си при нас, легна на земята и запълзя към скалата, за да я използва като прикритие. Олд Шуърхенд го последва по същия начин, но, разбира се, с пушката си. Щом достигнаха големия камък, Олд Шуърхенд остана там, а Мато Шако продължи.

Мечката все още не бе забелязала нищо от онова, което се кроеше срещу нея. Въпреки доста голямото разстояние чувахме как зъбите ѝ шумно трошаха костите на бизона. Мато Шако се промъкваше все по-напред и по-напред. Но това бе повече проява на непредпазливост, отколкото на смелост.

— Уф! — обади се Винету. — Нека държим пушките готови за стрелба. Вождът на осагите не умее правилно да разпределя пътя си!

Аз също не можех да разбера действията на Мато Шако. Той изобщо не се съобразяваше с бързината на гризли. Не биваше да се отдалечава от Олд Шуърхенд толкова много, че на връщане да бъде застигнат от мечката. Но вместо да обърне вниманието на гризли върху себе си от такова разстояние, че преследван от нея, пръв да стигне до

Олд Шуърхенд, той продължаваше да пълзи все по-напред и по-напред! Тогава Винету сложи длан около устата си и му извика:

— Мато Шако спри! Спри и се изправи!

Осагът го чу и стана на крака. Но и мечката чу вика и се обърна в посоката, откъдето се беше разнесъл. Забеляза индианеца и незабавно се затича в тръс към него. А какво означаваше това ще стане ясно от сравнението, че тръсът на една гризли се равнява на конски галоп. Мато Шако се беше приближил на двайсетина крачки от мечката и следователно до Олд Шуърхенд имаше да измине около петдесет крачки. Но сигурно гризли щеше да го догони преди това! Към всичко друго се прибавяше и обстоятелството, че ако Олд Шуърхенд действително искаше не само да рани мечката, а да я убие, не биваше да стреля, преди тя да се изправи и да открие гърдите си като мишена. Затова припряно му извиках:

— Мистър Шуърхенд, не стреляй още! Аз ще закрилям осага!

Вдигнах моя мечкоубиец в положение за стрелба и зачаках. Навярно Мато Шако никога през живота си не беше правил такива скокове, но напразно. Мечката бързо го догонваше.

— Мато Шако, свърни бързо встрани! — изкрещях му аз.

Извиках му, защото той и мечката се приближаваха към нас в една права линия и следователно никой не можеше да стреля по животното без опасност за човека. Но вождът не обърна внимание на моя вик и продължи да тича право напред. Тогава аз изскочих далеч пред храстите и повторно изкрещях предупреждението си. Гризли бе само на три крачки зад гърба му. Този път той ме разбра и светкавично свърна встрани. Вече имах открита цел и мечката получи от мен един куршум, преди още да свари да го последва. Разбира се, не стрелях, за да я убия, исках само да я спра и това ми се удаде. Тя изостави осага и се закова на едно място. Поклащайки глава насам-натам, гризли видя, че от нея тече кръв и вдигна лапа към раната, която куршумът ми бе отворил малко по-долу от врата ѝ. Този момент бе използван от Олд Шуърхенд, който се изправи иззад скалата и дръзко тръгна към мечката. Разстоянието бе приблизително десетина метра. Мечката го видя и се изправи на задните си лапи. Олд Шуърхенд продължи непоколебимо да крачи напред и стреля веднъж в гърдите ѝ, а след няколко крачки ѝ изпрати втория си куршум. После захвърли пушката и извади ножа. Но за щастие тази предпазливост се оказа излишна.

Това бе предостатъчно и за този Татко Ефраим. Той падна, отърколи се няколко пъти насам-натам по земята, лапите му конвулсивно потръпнаха и после, оставяйки тялото си заедно с кожата при нас, душата му пое своя път към Вечните ловни полета.

От предупредителния вик на Винету до този миг не бе изминала дори една минута, толкова бързо се разигра всичко. Мато Шако застана до нас тъй запъхтян, че едва успяваше да си поеме дъх.

— Едва... едва... отървах кожата! — задъхано изрече той.

— Защо моят брат бе толкова непредпазлив! — обади се апачът.

— Непредпазлив ли? Аз?

— Да! Та кой друг?

— Ти! Винету!

— Уф! Аз ли съм бил непредпазлив?

— Да. Ако не ми беше извикал преждевременно, мечката нямаше да ме забележи! Така е!

Няколко мига Винету го гледа с усмивка в очите, а после, без да каже нито дума, гордо се извърна.

— Обръща ми гръб! Нима не съм прав? — попита ме осагът.

— Вождът на осагите не е прав — отвърнах му аз.

— Олд Шетърхенд се лъже! Нима Винету трябваше да привлича вниманието на мечката върху мен?

— Да. Нали ти се промъкваше към животното, за да привлечеш вниманието му!

— Но не тъй прибързано!

— Прибързано ли? Напротив, трябваше да стане къде-къде порано! Много преди това трябваше да се изправиш и да извикаш на мечката. Тогава тя нямаше да хукне тъй близо по петите ти, а и ти нямаше да развалиш удоволствието на Олд Шуърхенд.

— Аз ли съм му развалил удоволствието? С какво?

— С изстрела, който бях принуден да дам, за да ти спася живота. Преди още Олд Шуърхенд да убие животното, то получи от мен един куршум. Нима това не е ядосало ловеца?

— Уф, уф! Да, не го помислих!

— Тогава помисли за нещо друго, че трябва да благодариш на Винету вместо да го укоряваш! Ако не ти беше извикал, щеше още повече да се приближиш до мечката и вероятно сега нямаше да си жив.

При тези думи аз също го зарязах и отидох при мечката, където Винету и Олд Шуърхенд вече се бяха заели да ѝ събличат кожата. Този Татко Ефраим се намираше в най-зрялата си възраст, ако мога да си послужа с тоя израз. Взехме лапите му, а изрязавме и един от бутите, защото ни се струваше уместно да се запасим с възможно повече месо. Очаквахме, че горе на студа във високите планини то щеше добре да се запази.

Ето че вече разполагахме и с четвъртата кожа и можехме да се върнем в бивака. Четири мечки за един ден! Макар сред тях да имаше и една кожа на младо животно, все пак това бе изключително рядко успешен лов, още повече че никой от нас не беше ранен, да, такъв успех едва ли беше възможно да се постигне нейде другаде освен в затътената и тъй рядко посещавана от бели ловци Куй-ерант-юав!

Когато се върнахме в лагера, вече беше късен следобед и трябваше да решим какво да предприемем вечерта. Вярно, Олд Шуърхенд бе получил двудневен срок, но на нас и през ум не ни минаваше съвсем безполезно да пропиляваме още един ден. Онова, което можеше да се направи за освобождаването му, трябваше да стане тази вечер, но какво и как, ето най-важните въпроси.

За Олд Шуърхенд бе невъзможно сам да замъкне кожата до «парка». Трябваше да ги занесат конете ни. Но не биваше да се изкачваме оттам, откъдето той се беше спуснал в долината, защото индианците юта щяха да ни забележат. И тъй, избрахме да минем през нашата клисура, където убихме големия стар Татко Ефраим. Също както и предишния ден, най-напред щяхме да се доберем до северозападната страна на «парка». Винету се промъкваше на известно разстояние пред нас, за да успее да ни предупреди, в случай че някои индианци се бяха залутали в тази посока.

От само себе си се разбира, че Дик Хамердал не предприемълчаливо трудното изкачване, тъй че чух следния разговор:

— Сега ще изиграем на червенокожите един номер. Но за да играем каквото и да било, ни трябва музика. Ти на какъв инструмент умееш да свириш, стари Пит?

— На най-дългата ерихонска тръба — отвърна му неговият приятел.

— Да, наистина. Ти можеш да свириш на всичко, което е дълго, с изключение на самия себе си! Много ми се ще да чуя какви ли звуци

ще излязат от такъв стар обой!

— Ами тогава подрънкай на собствените си струни, стара китаро! Ама че си разстроена!

— Дали съм разстроен или не, е все едно, но днес искам да ми се чуе гласът. Три грамадни мечки и едно бебе при това! Такова нещо не се е нито чувало, нито виждало!

— Да, и всичките четири убити от теб!

— Не се подигравай! Да не би смъртта им да тегне на твоята съвест?

— Не, но не се надувам с тях като теб.

— От сърце ти вярвам. Та как ли може да се надуе такъв дълъг скелет като теб? Впрочем аз само изброих случките и събитията от световната история на днешния ден, а той още съвсем не е свършил. Сега тепърва предстои ужасно да изплашим горе онези юта.

— Уф! Те пък сигурно страшно ще се изплашат от теб, нали?

— Във всеки случай от мен ще се изплашат повече, отколкото от теб! А сега мълчи, скоро ще стигнем целта си!

Когато се озовахме горе, вече се беше толкова стъмнило, че не ни бе възможно да различим никакви следи и така и не разбрахме дали индианците бяха идвали чак дотук. Още от миналия ден знаехме пътя и тъй като не яздехме, а водехме конете за юздите, сравнително лесно се добрахме до онази група високи дървета, при които предишния ден ни бяха чакали нашите другари, докато Винету и аз подслушвахме червенокожите.

Тук се налагаше да оставим конете си, защото ако ги вземехме с нас близо до индианците, лесно можеха да ни издадат.

После, помъкнали кожата, ние се приближихме до лагерните огньове на червенокожите дотолкова, че да не се изложим на опасността да ни открият. Там оставихме кожата на земята.

Най-накрая трябваше също тъй незабелязано да се промъкнем още по-близо до бивака. За да се улесни задачата ни, бе необходимо да отвлечем вниманието им, и най-сигурното средство за тази цел бе самият Олд Шуърхенд. Появеше ли се в лагера, несъмнено всички погледи щяха да се насочат към него. И така той получи указанието да се върне при огньовете десетина минути след отдалечаването ни.

Един подир друг, водейки се за ръка, ние навлязохме в гората. Огньовете от лявата ни страна улесняваха промъкването ни. Въпреки

това определеното време почти изтече, докато сварим да се сгушим в сянката на дърветата в гръб на червенокожите. Но трябваше да се приближим още, за да успеем, налагаше се да изчакаме появяването на Олд Шуърхенд.

Ето че се разнесоха силни викове на изненада. Ловецът беше дошъл и, пълзейки по земята, ние се промъкнахме сред споменатата по-рано гъста папрат. Този път голямата предпазливост, проявена миналия ден, се оказа излишна, защото никой не гледаше към нас.

Все още не бе преминало вълнението, предизвикано от появяването на Олд Шуърхенд, когато ние вече се бяхме разположили сред листата на папратта колкото можеше по-удобно. Трябва да се отбележи, че вождът Тусага Сарич седеше на съвсем същото място както миналата вечер, само че този път беше сам. Той бе единственият човек, който не скочи на крака. Всички останали се стълпиха около Олд Шуърхенд и го обсипаха с въпроси. Но той не отговори на нито един от тях, а безмълвно се заоглежда на всички страни.

Едва след като реши, че вече сме заели набелязаните от нас места, със силен глас той се обади:

— Воините на юта ме посрещат с многобройни въпроси, без да се замислят, че тук единствено вождът е онзи човек, на когото ще отговарям!

— Уф! Бледоликият е прав — изказа одобрението си Тусага Сарич. — Нека Олд Шуърхенд ми каже дали е бил долу в Долината на мечките!

Ловецът отговори на вожда с думите:

— Да, бях долу.

— Видя ли следи от гризли?

— Дори от няколко гризли!

— Също и самите мечки ли?

— Да.

— Но без да влизаш в двубой с тях, нали?

— Досега не съм срещал гризли, която да не се е простила с живота си, след като е била тъй непредпазлива да се мерне пред очите ми!

— Но ти не си ранен!

— Никога не съм позволил на никоя мечка да се докосне до мен. Та за какво имам пушка?

— Значи излезе победител?

— Да.

— Но не виждам никаква кожа!

— Кожа ли? Ти говориш само за една кожа! Нима забрави какво ми беше възложено? Не трябваше ли да донеса четири кожи?

— Уф! Приказваш много гордо! Нима събра четирите кожи?

— Събрах ги.

— Не е истина, не е възможно, не мога да повярвам!

— Олд Шуърхенд винаги казва истината!

— Но как си могъл да носиш кожите? Четири кожи от сиви мечки тежат толкова много, че никой човек не е в състояние да ги мъкне сам!

— Изглежда, синовете на юта-капотите са много слаботелесни хора. Изпрати четирима воители да отидат на четирийсетина крачки надолу покрай гората и нека донесат каквото намерят там!

— Уф, уф! Дадох ти срок от два дни, днес и утре. Ако мислиш, че можеш да се шегуваш, ще те накажа, като от двата дни ти оставя само един, тъй че ще трябва да умреш още днес!

— Не приказвай толкова много, а ги изпрати!

— Уф! През изминалия ден бледоликният сигурно се е побъркал!

По негов знак четирима мъже се втурнаха в указаната посока. Вождът и останалите зачакаха с голямо напрежение. Никой не продумваше. И ето че се разнесоха силни възгласи на изненада, сигурен признак, че индианците не са се разкарвали напразно. Юта-капотите, наседали преди малко на земята, отново скочиха на крака и очаквателно впериха погледи натам, откъдето трябваше да дойдат четиримата им другари. И те се появиха, като всеки от тях влачеше по една кожа от гризли, която остави съвсем близо до огъня.

Индианците задърпаха кожите насам-натам и много внимателно ги заглеждаха. Най-голямо възхищение предизвика кожата на стария Татко Ефраим, когото убихме в клисурата. Напразно търсиха дупката от куршума, а когато най-сетне откриха следите от двата удара с нож, разположени съвсем близко една до друга, и разбраха, че мечката не е застреляна, а е убита с нож, многогласният шум замря и се възцари толкова по-впечатляваща тишина. Изпълнените с удивление погледи на всички се отправиха към белия ловец.

Убиването на мечка се смята от индианците за най-големия подвиг. Онзи, който без чужда помощ убие гризли, се радва на почести

до края на живота си, а даже и подир смъртта си. В съвета на старейшините неговият глас е пръв след гласа на вожда дори и да е все още съвсем млад човек. Тъй като юта-капотите не се отличаваха с никакви особени бойни качества, сигурно победата над гризли имаше за тях още по-висока стойност, отколкото за другите племена, прочули се с голямата си храброст. И ето че сега в краката им лежах не една, а четири такива кожи! А сред тях се намираше и кожухът на едно наистина великанско животно, което беше убито с нож! Никой от юта-капотите не би се осмелил да се изправи срещу къде-къде по-малка сива мечка само с нож в ръката! Ето защо изведнъж се възцари такава тишина, а погледите на всички петдесет и три чифта очи се отправиха към Олд Шуърхенд.

Ловецът се престори, че не ги забелязва, извади от ловната си чанта парче печено месо и започна да яде. Тогава вождът го попита:

— Това месо от тези мечки ли е?

— Да — отговори му ловецът.

— Но за да изпечеш месото трябва да имаш огън! Ние изпразнихме всички джобове на Олд Шуърхенд. Той не е имал нито пункс^[80], нито каквото и да било друго огниво, с което да запали огън!

— Прав си!

— И все пак си имал огън, нали? Как си могъл да го запалиш?

Тусага Сарич бе обзет от подозрения. Олд Шуърхенд отговори:

— Червенокожите мъже не са запознати с науките на бледоликите. Белият не се нуждае нито от пункс, нито от клечки със сяра. Нима Тусага Сарич все още не е чувал, че с помощта на стомана и камък може да се запали огън?

— Това го знам.

— Е, острието на ножа ми е стоманата, а кремък намерих долу при скалите. В хралупата на всяко загнило дърво има предостатъчно прахан.

— Уф! Вярно! Вече си бях помислил, че Олд Шуърхенд е срещнал други хора, бледолики, които се му дали огън. А как успя да намериш четири мечки?

— Имам очи!

— А да ги убиеш?

— Имам пушка и нож!

— А как изкачи дотук тежките кожи?

— Имам рамене и ръце!
— Но кой човек не може да носи тези четири тежки кожи.
— Наведнъж не. Но кой е казал, че съм постъпил така?
— А нима си могъл да го направиш иначе?
— Разбира се! Не мога ли да ги донеса дотук една по една?
— Уф! Вярно. Ще видим дали утре ще убиеш още една мечка!
— Още една ли? Кой го иска?
— Аз. Между кожата има една много малка. Тя не се брои!
— Но затова пък старата гризли е толкоз по-голяма.
— Няма значение, че тя е по-голяма. Мечката си е мечка!
— Тук съм съгласен с теб. Мечката си е мечка. Следователно и малката мечка трябва да се признае за мечка. Донесъл съм четири кожи и толкова!

— Единствено аз решавам това, не ти! Тъй че мълчи!

С тези думи, без да подозира, той предизвика началото на такава развръзка, която щеше да му донесе къде-къде по-големи вълнения, отколкото мечите кожи. Най-спокойно Олд Шуърхенд му отговори:

— Наистина ли си въобразяваш, че Олд Шуърхенд е човек, на когото можеш да заповядаш да мълчи, когато реши да говори? Аз приказвам, когато си искам, и правя каквото пожелая. Нямах право да ми заповядваш!

— Нямам ли? Нима не си мой пленник?

— Не!

— Уф! Тъй си мислиш само защото пушката и ножът са ти все още в ръцете!

— Pshaw!

— Това, че още не съм наредил да ги вземат, трябва да ти покаже колко сигурно те държим в ръцете си. Ще заповядам пак да те вържат.

— Няма да го направиш! Аз изпълних каквото поиска от мен и вече съм свободен!

— Нищо подобно! Малката не се смята. Но дори да се съглася да се брои и тя, ще спасиш само живота си! Ще тръгнеш ли с нас и ще вземеш ли жена от нашите?

— Не!

— Тогава оставаш пленник!

— Учудвам се, че се осмеляваш да разговаряш с мен по такъв начин. Онзи, който безстрашно се е спуснал в Куй-ерант-юав и е

донесъл четири кожи от сиви мечки, не се бои от никой червенокож мъж! От долината донесох и свободата си.

— Говори по-ясно, ако искаш ухото ми да разбира думите ти.

— Добре, ще говоря ясно! Давам ви възможност да изберете дали Олд Шуърхенд да бъде ваш приятел, или ваш враг. Върни ми свободата!

— Отказвам! Не разчитай много на ножа и на пушката си! Тя не е омагьосана като карабината на Олд Шетърхенд, която непрекъснато стреля, без да я зареждаш и срещу която не могат да излязат нито петдесет, нито сто воини.

— Значи си убеден, че тази карабина превъзхожда вашите оръжия?

— Убеден съм, а сигурно и всеки воин е убеден в това.

— Виждал ли си някога тази карабина?

— Не.

— Тогава обърни глава наляво!

Не бяхме давали на Олд Шуърхенд никакви определени указания как да се държи, нито пък имахме уговорка какво да прави и какво да приказва. Ходът на събитията щеше да определя и нашето, и неговото поведение. Винету и аз сметнахме подканата му към вожда за сигнал за намеса и се изправихме. Насочих карабината «Хенри» към Тусага Сарич, а в същото време Винету безстрашно се приближи до него, като че се намираше в кръга на най-добрите си приятели, тикна обкованата със сребро карабина под носа му и попита:

— Можеш ли да ми кажеш каква е тази карабина? Как я наричат?

В този момент отново пролича какво впечатление правеше обикновено появяването на Винету, неговият величествен вид и гордото му самоуверено поведение. Всички погледи се отправиха към него. Никой не посмя да посегне към оръжието си. Индианците бяха толкова изненадани и изплашени от внезапното ни изникване, че дори не успяха да дадат външен израз на обзелите ги чувства. Вождът им тъй и забрави да скочи на крака. С втренчени в карабината очи, почти заеквайки, той отговори:

— Това... това... уф... това е Сребърната карабина на Винету!

— Да, аз съм Винету, вождът на апачите, а ето там стои моят брат Олд Шетърхенд с омагьосаната си карабина, зад него пък виждаш други вождове на различни червенокожи племена, както и храбри

воини на бледоликите, насочили пушките си към вас. Кажете на воините си да кротуват, защото, който се осмели да направи някакво движение, незабавно ще получи куршум в главата!

За нас бе истинско удоволствие да наблюдаваме въздействието на тези думи. Никой от индианците не посмя да помръдне, всички стояха като статуи. Вождът им ме погледна с изпълнени със страх очи и умолително се обърна към апача:

— Виждам, че ти си Винету и вярвам, че онзи бледолик е Олд Шетърхенд. Не искам да държи омагьосаната си карабина насочена към мен. Кажете му да я отмени!

Тогава Винету му отговори:

— Изглежда, вождът на юта-капотите не разбира в какво положение се намира. Какви са тези ремъци, дето виждам да лежат в краката на моя брат Шуърхенд?

— Това са ремъците, с които бях вързан тази сутрин — отвърна му ловецът.

— Вдигни ги и вържи с тях ръцете и краката на Тусага Сарич!

Вождът понечи да скочи на крака. Тогава аз шумно запънах спусъка.

— Стой! Кротувай! — предупреди го Винету. — Още едно такова движение и няма да ти се размине куршумът! Чуйте ме всички мъже от племето на юта-капотите! Не пропускайте нито сричка от думите, които ще ви кажа! Вие сте наши пленници, сложете оръжие и не оказвайте съпротива, докато ви връзваме. Утре рано сутринта ще ви върнем оръжията и свободата и ще можете да отидете накъдето поискате. Който не е съгласен, нека вдигне ръка, но който вдигне ръка, незабавно ще бъде застрелян!

Разбира се, нито една ръка не се помръдна.

— Вие сте пленили нашия приятел и брат Олд Шуърхенд и сте го влачили с вас. Оставили сте му да избира между смъртта и борбата със сивата мечка. Това не може да не бъде наказано. Ние ще ви наложим незначително наказание. За провинението си ще бъдете пленници за една нощ. Утре сутринта отново ще сте свободни. Онзи, който се съгласи с условията ни, ще постъпи умно. Който отблъсне добрината ни, ще заплати със своя живот. Винету каза. Хау!

Не чухме абсолютно никакви възражения и тогава се обадох:

— И аз, Олд Шетърхенд, давам на воините на юта-капотите думата си, че ако се оставят да ги вържем без съпротива, утре сутринта пак ще са свободни. Вождът пръв ще се запознае с ремъците. Дик Хамердал и Пит Холбърс, вие двамата разбирате от този занаят! И аз вече казах. Хау!

Много интересно е да се наблюдава почти неизбежното въздействие, оказвано от подобно спокойно, решително и самоуверено държане върху хора като юта-капотите. Репутацията, с която се славехме, както и страхът от моята мнимо омагьосана карабина, навярно също имаха дял, но особено външността на апача, и начинът, по който се държеше и говореше, и в този случай постигнаха целта, преследвана от Винету — докато го връзваха, вождът не оказва съпротива, а и воините му нямаше какво друго да правят, освен да последват примера му. Едва когато и последният индианец бе стегнат с ремъци, аз отпуснах карабината си. Ръцете ме боляха.

Следващата ни работа беше да върнем собствеността на Олд Шуърхенд. Обстоятелството, че нищо не се е изгубило, го настрои помирително и той ни заяви:

— Всъщност тези индианци заслужават един добър урок, защото никак не е приятно няколко дни да те мъкнат насам-натам като пленник. Не бива да ми държат сметка за това, че застрелях двама техни хора, понеже бях принуден да спасявам живота си. Така че сега собствено все още не съм квит с тях и можех да им поискам някакво обезщетение. Но тъй като те станаха причина да се срещна тук с вас, ще задраскам сметката им и ще се съглася утре сутринта да им разрешим да продължат пътя си. Но, разбира се, няма да им дадем мечите кожи!

— Само това липсваше! — съгласи се с него Дик Хамердал. — Ако някой иска да има меча кожа, нека сам отиде да си поговори с юначагата, който, следвайки природните закони, е пораснал заедно с нея. Нали, Пит Холбърс, стари Куне?

— Хм-м! — изръмжа Дългуча. — Ами ти всъщност в каква кожа си пораснал, скъпи Дик?

— Разбира се, не в твоята! Да не би пак да започваш да ме дразниш! От снощи, откакто мистър Шетърхенд ми стана придворен шивач, вече държа на чест и слава и няма да ти позволя да си правиш майтапи с мен и да ме ядосваш. Но, мешърс, кой ще влачи тези кожи

толкова далеч нагоре из планините? Та това ще е неудобно, ще бъде голяма съсипия!

— Моите братя ще се откажат от кожата и ще задържат само трофеите — обади се Винету. — Това е достатъчно.

Той имаше предвид зъбите, ноктите и ушите на мечките, които ловците по стар обичай носят на врата или на шапката си като символ на победата. Трябва да спомена, че с помощта на томахоките и ножовете бяхме извадили зъбите на животните. Оставаше само да се реши въпросът, кой ще получи тези трофеи. Олд Шуърхенд беше застрелял последната мечка, тя му принадлежеше. После стана дума за женската с малкото, чиято кожа и зъби бяха присъдени на мен. Що се отнася до стария силен Татко Ефраим, Винету искаше да наложи мнението, че е убит от втория удар с нож, което ще рече от моята ръка. Между мен и него се завърза спор, от който излязох победител. Реши се, че огромната гризли е убита от него. Той се подчини с думите:

— Олд Шетърхенд и Винету не са две различни лица, а едно цяло. Следователно е безразлично, кой ще получи трофеите.

— Ами бебето? — обади се Дик Хамердал. — Кой ще получи почетните символи от него?

— Апаначка — отговорих аз.

— Какво? Защо пък гой?

— Защото той уби с ножа си младата мечка.

— Ах тъй! А защо успя да я убие с нож, мистър Шетърхенд?

— Разбира се, защото държеше в ръката си нож.

— Не позна! Защото аз бях хванал бебето и здраво го държах. Ако не бях аз, той нямаше да може да го убие с ножа си.

— Май че беше обратното!

— Как е било?

— Не ти държеше мечката здраво, ами тя тебе!

— Дали тя ме е държала или аз нея, е все едно, бяхме се вкопчили здраво и не я пуснах, преди Апаначка да я убие. Ако в сърцето на прочутия вожд на команчите има поне следа от човешка справедливост, ще трябва да признае, че заслугата единствено и неоспоримо е моя!

При тези думи Апаначка се усмихна и каза:

— Моят брат Хамердал носи по себе си следи от бебето и затова нека той получи кожата!

— Наистина ли мислиш така, скъпи приятелю и братко Апаначка?

— Да. Тъй като бебето бе сграбчило моя брат Хамердал толкова здраво, Апаначка се отказва от дрехата, облечена му от неговата меча майка.

— Но ние му я съблякохме и сега ми принадлежи! Чу ли и разбра ли, Пит Холбърс, стари Куне?

— Йес! — кимна Дългуча.

— Ами ти какво получи?

— Нищо! Не позволявам да ми правят подаръци!

— Да не би тази кожа да е подарък за мен?

— Йес, нищо друго!

— Охо! Честно съм си я заслужил. Договорът за покупко-продажба е изписан с ясни букви върху кожата ми!

— И то толкова здраво, че не успях да го измия!

— Пак искаш да ме ядосаш! Но няма значение. Аз съм и си оставам твой най-добър и най-верен приятел. Ще делим.

— Какво? Бебето ли?

— Не, а само предметите, които ще ни останат като спомен за милото дете. Кажи ми, стари Пит, искаш ли да вземеш половината от тях?

При тези думи по лицето на Холбърс се появиха бръчките на най-милата му усмивка и той възкликна:

— Едва ли ще постъпиш така, скъпи Дик!

— Защо не? Забрави ли какво каза преди малко Винету?

— Какво?

— Олд Шетърхенд и Винету не са две различни лица, а едно цяло. Значи е съвсем безразлично кой ще получи трофеите. Но същото се отнася и за нас двамата — Дик Хамердал и Пит Холбърс са едно тяло и една душа — тялото си ти, а душата съм аз. Да дадем тогава на тялото едната половина от хубавите бебешки неща, а другата да отредим на душата. Съгласен ли си?

Той му подаде ръка. Холбърс я пое и каза:

— Йес, съгласен! Все пак ти си човек на място, стари Дик!

— И тебе си те бива! Тялото и душата винаги трябва да са в съюз. И тъй не ме ядосвай повече и ще ти остана верен до гроб!

Човек наистина не знаеше дали трябва да се чувства трогнат, или да се смее на двамата чудаци. Дебелата душа и източеното мършава

тяло представляваха прелестният незабравим образ на тази неразделна, но тъй често «раздвоена» от караници двойка.

Разпределението на трофеите бе извършено между нас така, че индианците нищо не чуха. Искахме и за в бъдеще да останат с убеждението и да разказват на всички, че за един ден Олд Шуърхенд е убил четири сиви мечки. Откакто ги бяхме вързали, юта-капотите мълчаха и кротуваха. Нито разговаряха помежду си, нито пък на вожда им му идваше наум да ни подхвърли някоя дума. Впрочем ние нямахме нищо против, защото през последната нощ бяхме спали съвсем малко и се нуждаехме от почивка. За да опростим осветяването на лагера, запалихме само един голям огън, където приготвихме вечерята си, състояща се от печено мечо месо. Докато се хранехме разпределихме постове. Измолих за себе си първия пост, защото се чувствах доста изморен. Тази вечер раната ме болеше по-силно отколкото миналия ден, но не го казах. Затова исках после да се опитам да поспя без прекъсване.

Що се отнася до постове, направихме нещо, което навярно никога досега не се беше случвало в Дивия запад. Накарахме да участват и пленниците. Всичко на всичко с нас имаше шейсет коня, които трябваше да бъдат пазени, за да не се пръснат през нощта. С тази работа можеха да се заемат юта-капотите, от които всеки час освобождавахме по двама воители, а после пак ги връзвахме. Така не се излагахме на опасност. Та нали те нямаха никакви оръжия и понеже знаеха, че рано сутринта отново щяха да бъдат свободни, нямаше защо да очакваме неприятности от тяхна страна.

Щом другите ни спътници налягаха да спят, Олд Шуърхенд седна при мен и каза:

— Позволи ми да взема участие в твоята стража! През цялата нощ съм спал и съм свеж и бодър като рибата в потока. Радостта от срещата ни не ми дава да заспя. Вярно, че още днес предобед си казахме някои неща, но да седя сам с тебе е все пак друга работа. Бил си при Уолас в Джеферсън Сити. Придружаваше ли те някой друг?

— Не, сам бях — отговорих му.

— Негов гост ли беше?

— Предложи ми, но му отказах.

— Защо?

— Защото в такъв случай сигурно щяхме да говорим за теб повече, отколкото бе необходимо. Не исках да науча от него нищо друго освен настоящата ти цел и пътя, по който яздиш.

— И само това ли приказвахте?

— Да.

— Благодаря ти, сър!

— Моля. Допускаше ли, че ще задавам такива въпроси, които ми е разрешено да поставя само след смъртта ти?

— Не, в никакъв случай! Но не е изключено Уолас да се е разприказвал. Който вземе да разговаря с теб, лесно разкрива душата си. Знам го от собствен опит.

— Уверявам те, че не съм чул и една дума, която да намекне дори за някаква тайна!

— Имам ти доверие, мистър Шетърхенд. Повярвай ми, ако можех да говоря, тъкмо ти щеше да си първият, с когото всичко щях да споделя. Но съществуват някои обстоятелства, които ме принуждават да мълча.

— Знам, че ми имаш доверие. Затова и въпреки това искам да ти задам един въпрос.

— Кажете го!

— Наистина ли, каквото и да става, ти трябва да мълчиш?

— Все още ми е забранено да говоря, но, разбира се, могат да настъпят такива обстоятелства, които да ми разрешат да проговоря.

— Хм-м! Кажете-речи, се чувствам задължен да направя следната забележка: виждал съм такива случаи, когато принудителното мълчание, мълчанието заради дадената честна дума, е било равносилно на грях, на престъпление. Дано и твоето мълчание не спада към тези случаи, или?

— Не. Чувствам се свободен от всякаква вина.

— А сегашното ти пътуване свързано ли е с тайната?

— Всичките ми скитания са свързани с нея.

— Предполагам, че нещо търсиш, търсиш някого, искаш да хвърлиш светлина сред някакъв мрак. Спомни си само къде ли не съм обикалял из Щатите и Дивия запад! Съвсем ли смяташ за изключено именно аз да съм научил нещо важно за теб, именно аз да съм в състояние да ти дам някакво указание, стига само да ми загатнеш за какво става дума?

— Не, немислимо е, мистър Шетърхенд. Онова, което ми е на сърцето, е толкова далеч от теб, че не е възможно да си влизал в досег с него.

— Не е възможно ли? Well! Ами ако е станало обратното и вече съм се сблъсквал с него?

— Невъзможно е! Повярвай ми, невъзможно е!

— И все пак толкова ми се иска да ти помогна да отърсиш от себе си тежестта, която те потиска!

При тези думи той бързо се отдръпна от мен и почти с рязък тон ми каза:

— Тежест ли? Мистър Шетърхенд, никаква тежест не ме потиска! Моля те да не настояваш повече, няма да ме накараш да проговоря!

— Ах, приятелю, що за думи! Нямам никакво намерение да изтръгвам нещо, което искаш и трябва да запазиш в тайна! Говорих ти от най-чисто сърдечно съчувствие, а не от любопитство. Давам ти това уверение с мисълта, че ще ми повярваш.

— Вярвам ти, но все пак вече се чувствам изморен и ще си легна да поспя. Желая ти лека нощ!

— Лека нощ!

Той си избра удобно място и легна на земята. Как тъй изведнъж се почувства изморен? Беше се засегнал. Но как можеше той, който трябваше добре да ме познава, да вземе искреното ми съчувствие за натрапчивост, и да почувства нещо отблъскващо в добронамерената ми готовност да му помогна? Мъжът в мен, характерът ми усещаше обидата, но човекът в мен, доброто ми сърце и благият ми нрав превъзмогнаха надигащото се огорчение. Хората, които крият в душата си някоя тайна, и са може би твърде обременени, не могат да се нарекат щастливи, а всеки нещастен човек има право на снизхождение и извинение. Резките думи и поведение на приятеля ми бяха вече простени.

Когато времето на моята стража изтече, аз се погрижих да сменя двамата пазачи на конете от юта-капотите, а после събудих Апаначка, защото той трябваше да застане на пост след мен. Бях изморен, но въпреки това още дълго умувах над разгадаването на тайната, за която ми беше забранено да се интересувам. На заспиване все още мислех за гроба сред скалите във високите планини и край него чувах жало-вен женски глас да вика своя Вава Дерик. Сънувах също как около този

гроб се движеха счепкани в схватката човешки фигури, но когато призори се събудих, не можах да си спомня нещо по-определено за никоя от тях...

5. глава

При Devils Head

Вече се намирахме високо горе в самите Скалисти планини и яздехме по източните склонове на Па-савере-пайев^[81]. Величествената панорама, сред която се движехме, ние, нищожните джуджета, се отличаваше със завладяващо великолепие. Тук гигантските измерения на планинските масиви в съюз с богатите багри на голите скали имаха поразителен ефект. Това бяха високи до небето и дълги много мили гранитни скали с причудливо изваяни бастиони, които изглеждаха непреодолими. Обърнехме ли глави, за да погледнем назад, далеч-далеч в ниското, на изток виждахме ширналата се подобно на безбрежно море прерия, над чиято повърхност играеха несигурни светлинки. Потоците шумяха край нас като разбито на пяна течено сребро. Облечена в зелената си кадифена премяна с изискано съчетани багри, украсила главата си със зелена корона, госпожа Флора с горди стъпки се изкачваше нагоре по грандиозните планински скатове и купени. На една страна се издигаха едно върху друго гигантски каменни стъпала, по които растяха могъщи балсамови ели, служещи като стълба на планинските духове, когато нощно време слизат отгоре «загърнати в груб вълчи кожух, стиснали в юмрука си по някой бор». На друга страна в полите на самотен, царствено издигащ се планински титан се бяха образували цели редици от великански колонади, зад чиито горски кулиси чудните тайни на този тъй близък до небето свят замечтано дремеха. Зад ясните и тъмни контури на привидно най-високите върхове сред сиво-сини воали блещукаха сребристи и златисти точки, сияеха диамантени линии и ленти. Дали не бяха поздравя от някакъв недостъпен за смъртните приказен свят, от една вълшебна страна, намираща се някъде в другия край на земното кълбо, или там слънчевите лъчи се отразяваха от челата на далечни планински върхове, в сравнение с които заобикалящите ни скалисти великани изобщо не можеха да си съперничат по височина?

Ние продължавахме да яздим нагоре през цялото това великолепие и величественост. Днешната ни цел беше Па-савере, онова самотно светлозелено езеро, за което индианските легенди

разказват необикновени неща. Там се канехме да пренощуваме, а на следващото утро да се спуснем в «парка» на Сан Луис, където очаквах да се разрешат толкова много загадки.

На сутринта след приключенията ни в Долината на мечките освободихме петдесет и тримата индианци, както им бяхме обещали. Тъй като Олд Шуърхенд бе вече при нас, няхме основание да бързаме кой знае колко и затова не потеглихме от онзи «парк» преди юта-капотите, а ги оставихме да тръгнат на път преди нас, защото винаги е по-изгодно враждебно настроените хора да са пред теб, отколкото зад гърба ти.

А че бяха враждебно настроени към нас, бяха, макар да не можеха да се оплачат от отношението ни към тях. На никой не беше паднал и косъм от главата, никому не бяхме казали лоша дума. Въпреки това след като рано сутринта развързахме вожда, той ни заяви:

— Снощи Олд Шуърхенд ни каза, че все още не е квит с нас. Но той се изрази погрешно, защото всъщност ние все още не сме квит с него. Той уби двама воини.

— Но нали затова ви донесе четири кожи — отговори Винету.

— Не сме ги получили.

— Можете да ги вземете!

— След като им отрязахте ушите и ноктите ли? Не! А дори и да ги бяхме получили, пак щяхме да му подарим само живота, но не и свободата. Той трябва да е наш!

— И ако ви падне в ръцете, ще го убие, нали?

— Да, защото не получихме кожата, откупа за неговия живот. Между нас отново стои пролятата кръв и ние ще поискаме неговата.

— Уф! Олд Шетърхенд и Винету винаги са били приятели на всички червенокожи мъже. И на вас не причинихме никакво зло, макар че бяхте наши пленници и преди да се разделим, се канехме да изпушим с вас лулата на мира.

— Не желаем и да чуем за вашия калюмет.

— Тогава ще бъдете не само врагове на Олд Шуърхенд, а и наши!

— Да. Между нас и вас остава враждата!

— Да бъде волята на Тусага Сарич, вожда на юта-капотите. Винету, вождът на апачите, никому не натрапва приятелството си, защото той няма навика да се страхува от който и да било неприятел. Юта-капотите могат да си тръгнат!

— Да, нека си тръгнат, глупаците! — извика Хамердал. — Изобщо благодаря за тяхното приятелство, защото побратимството им веднага ще се изпари, а от дългогодишен опит знам, че онзи, който ти предложи първо приятелството си, а после пожелае и да се побратими с теб, обикновено има намерението да ти изтупа джоба. Това винаги се оказва непоклонимата истина. Нали, Пит Холбърс, старий Куне?

— Не — отвърна Дългуча.

— Какво? Ти не ми даваш право? Та нима познаваш човек, който не посяга веднага към джоба ти?

— Познавам. Това съм аз!

— Да, вярно, наистина! Но ти си изключение, действително си едно-единствено изключение, защото всички, всички други са постъпвали така!

Дебелият стар шегобиец наистина донякъде имаше право. И аз от собствен опит можех да твърдя същото, което, разбира се, се отнасяше само за «бледоликите». Колко често един или друг човек се е опитвал да се сближи с мен с помощта на думата «приятел», а после незабавно е последвало онова изключително едностранно действие, наречено от Хамердал тъй прозаично с не съвсем изисканите думи «изтупване на джоба». Индианецът не е способен на подобно нещо. Но затова пък, изглежда, обикновеният среден бледолик не се замисля много-много. За съжаление думите, споменати от Дик Хамердал не само са ми много добре познати, но и мога да разказвам твърде много за това явление. Хау!

И тъй, юта-капотите си тръгнаха. Всъщност бе твърде жалко за хубавите мечи кожи, които бяхме принудени да оставим ей тъй да изгният, но нямаше как да ги мъкнем с нас. И понеже не знаехме по кой път щяхме да се върнем, не си заслужаваше излишния труд да ги обработим и после да ги закопаем, за да ги вземем по-късно. Кой ли може да каже, какви количества от най-различни кожи са се похабили по подобен начин в Дивия запад!

Не последвахме индианците веднага по петите, защото щеше да е голяма грешка, а изчакахме до обед, за да получат известна преднина. После разбрахме, че те са бързали извънредно много и са поели съвсем в същата посока, в която трябваше да яздим и ние. Това не означаваше нищо добро за нас.

— Мисли ли Олд Шетърхенд, че имат намерение да ни отмъстят? — попита ме Апаначка.

— Да, тъй мисля — отговорих му.

— Тогава не бива да яздят пред нас, а трябва да се опитат да заобиколят и да ни излязат в гръб.

— Скоро ще го направят. Обзалагам се, че ще използват първия удобен случай, за да заличат дирите си.

Оказах се прав. През нощта се изви буря с проливен дъжд, който продължи до сутринта, и когато потърсихме следите на индианците, видяхме, че пороят ги беше унищожил.

През последните два дни Олд Шуърхенд бе извънредно мълчалив и странеше особено от мен, макар да не го правеше по обиден начин. Поведението му не бе резултат от някакво недружелюбно чувство, а подозирах, че той водеше вътрешна борба дали да бъде откровен с мен, или да продължи да мълчи. Не направих нищо, за да повлияя върху изхода от тази борба. Той беше мъж и трябваше сам да се справи със собствената си нерешителност. Забелязах, че най-сетне у него надви гласът да запази тайната си. Но въпреки това той чувстваше, че все пак трябва да спомене нещо за последния ни разговор и след като известно време язди редом с мен, проговори:

— Мистър Шетърхенд, обидих ли те с нещо, докато разговаряхме в «парка»?

— Не, мистър Шуърхенд — отговорих му.

— Струва ми се, че не бях много словоохотлив, нали?

— Ами когато човек е изморен, обикновено не е приказлив.

— Така е. Изведнъж се почувствах страшно изморен. А ти спомняш ли си разговора ни навремето в Ляно Естакадо?

— Да.

— Преди това ти беше говорил с Олд Уобъл за Бога и религията.

— Помня.

— Все още ли си на същото мнение като през онази нощ?

— Естествено!

— Значи наистина вярваш, че има Бог?

— Не само го вярвам, а го знам.

— Тогава сигурно смяташ за глупав всеки човек, който не споделя тази вяра, така ли?

— Глупав? Защо? Именно подобна надменност от моя страна би била съвсем глупава. Има хиляди и хиляди хора, които не вярват в Бог и въпреки това ме превъзхождат. И обратно, има хора, непоколебимо вярващи в Бога, но иначе неструващи кой знае колко.

— А как наричаш хората, които не вярват, че има Бог? Невярващи ли?

— Не съм съвсем сигурен как е най-правилно да ги наричаме. Много добре разбирам какво искаш да кажеш, но има толкова видове невярващи хора, че би трябвало дати разграничаваме. Едни са твърде равнодушни, други твърде лениви, трети твърде горди, за да потърсят Бога. Четвърти предпочитат сами да са си господари, да нямат над себе си никакъв повелител. Пети вярват само в себе си, шести само във властта на парите, седми вярват в голямото Нищо, осми — в материята, а деветите, десетите, единайсетите и всички останали вярват в определена мания. Нямам нито желание, нито право да ги класифицирам и да произнасям някаква присъда над тях.

— Спомняш ли си все още целия ни разговор?

— Да.

— Помолих те да ми възвърнеш изгубената вяра.

— И аз ти отговорих, че съм твърде слаб за това. Истинска помощ, поне тъй мисля аз, можеш да получиш от Бога.

— Ти ми каза и нещо друго, само че вече не си спомням точните ти думи.

— Посъветвах те да се молиш, мистър Шуърхенд. Но само не мисли, че това веднага ще ти помогне! Повярвай ми, ако голямото желание, което таиш в сърцето си, е изобщо изпълнимо, то отдавна вече щеше да е изпълнено, стига ти да вярваше в Бога и да му се беше молил! Това е моето твърдо убеждение!

— Откъде можеш да знаеш какво е желанието ми, голямо или не?

— Подозирам, предчувствам какво е.

Той ме погледна изпитателно в лицето и попита:

— Имаш ли основание за предчувствието си?

— Ще ти отговоря с въпрос: има ли неоснователни предчувствия?

— Не знам.

— Или основателни? Възможно ли е да съществуват такива?

— Аз съм неук човек. Не ги разбирам тези неща.

— Тогава нека се задоволим с това, че предчувствам нещо.

Тук разговорът ни бе прекъснат, защото трябваше да прекосим изпредилия се на пътя ни поток, който не беше дълбок и при това бе толкова бистър, че ясно виждахме дъното му. Забелязахме отпечатьци от конски копита, но не успяхме да разберем колко са били конете, във всеки случай броят им надхвърляше четири-пет. Също тъй не можехме да определим и времето, когато са минали оттук, защото потокът имаше незначителен пад и следователно не притежаваше достатъчно сила за кратко време да заличи отпечатьците. Не беше изключено да са изминали часове или дни, а също и седмици, откакто са били оставени тези дири. Но все пак имаше полза, че ги открихме — от този момент нататък започнахме да внимаваме за следи по пътя си повече, отколкото в последно време.

Обаче не успяхме да намерим нищо, защото бяхме оставили вече зад гърба си прохода и последвалите го теснини и яздехме сред висока гора, която предлагаше толкова голяма възможност да тръгнеш на къде ли не, че за да открием определена диря, можеше да се наложи да я претърсваме с дни.

Вече се бяхме добрали до купена на Па-савере-пайев. Той бе обрасъл с високостеблена гора и ние яздехме под короните на дърветата като в катедрала, през чийто гъст зелен покрив само тук-там успяваше да се промъкне някой слънчев лъч. Това бе девствената гора на Севера, която единствено можеше да вирее на тази надморска височина.

Дълги часове яздихме под покрива от шума и непрекъснато се изкачвахме все по-нагоре и по-нагоре. Под короните на дърветата се стъмни, защото слънцето потъна зад върха и ние се видяхме принудени да пришпорим конете, за да достигнем Езерото на зелената вода преди падането на нощта.

Най-сетне се озовахме горе! От тази страна слънцето се бе вече сбогувало с планините, но все още бе достатъчно светло, за да огледаме езерото, докъдето ни стигаха очите. Казвам «докъдето ни стигаха очите», защото отсрещният бряг не се виждаше — езерото бе твърде голямо. Тъй като започна да се смрачава, нямаше и следа от светлозеления цвят, за който напомняше името му — на езика на племето юта «па» означава вода, а «савере» — светлозелен. Доколкото можахме да забележим, езерото бе заобиколено от гора. Ние се намирахме на източния му бряг. Южният образуваше сравнително

равна дъга, непрекъснатата от нито един залив, а от северния бряг доста навътре във водата се врязваше широк полуостров, покрит с гъста гора. За да стигнем до полуострова, щеше да ни е необходим още четвърт час езда, но понеже нямахме никаква причина точно там да се разполагаме на бивак, останахме на мястото, където бяхме в момента.

Хамердал и Холбърс се засуетиха наоколо да съберат сухи дърва и съчки, докато все още можеше да се вижда. Щом натрупаха достатъчно голяма купчина, за да ни стигне за през цялата нощ, те се наканиха да запалят огън. Но апачът им забрани с думите:

— Засега не палете! Огънят ще хвърли светлината си далеч навътре в езерото, а нали днес забелязахме конски отпечатьци. Възможно е край езерото да има хора, които не бива да разберат, че сме тук. Нека изчакаме докато се смрачи. После ще видим дали ще можем да си позволим да останем тук и да запалим огън.

Пуснахме конете да пасат на воля и легнахме на земята. Бързо се стъмни и веднага стана ясно, че предпазливостта на Винету е била съвсем основателна, защото на брега на полуострова срещу нас пламна огън. Значи там имаше хора! А само минути по-късно откъм същата страна на езерото само че далеч по-надолу забелязахме и друг огън, но той беше видим единствено за много добро зрение, тъй като представляваше само една мъничка светла точка. Хората от полуострова едва ли имаха възможност да забележат другия огън, но и самите те не можеха да бъдат открити от втория лагер. Затова пък от нашето място се виждаха и двата огъня.

При тези обстоятелства ни оставаше да вечеряме само студено месо. Вярно че можехме да се оттеглим обратно в гората и да запалим огън, обаче там нямаше храна за конете ни. Невъзможността да се възползваме от единия природен елемент компенсирахме, като се хвърлихме в обятията на другия — тоест във водата. След банята първата ни работа бе да разузваем какви хора се намираха на брега на езерото. От само себе си се разбира, че за тази задача бе изпратен Винету, а това, че той ме прие за придружител постигнах благодарение на настоящето уверение, че раната ми не ме боли и изобщо не ми пречи. Иначе той щеше да вземе със себе си Олд Шуърхенд.

Оставихме пушките си на нашите спътници и поехме по не съвсем удобния път в нощта. Най-напред трябваше да навлезем в гората, докдето стигаха храсталаците, после с протегнати напред ръце

продължихме, заобикаляйки езерото откъм северната му страна. Кажиречи, напредвахме по-бавно и от волска каруца, защото измина не помалко от час, докато излязохме на полуострова. И тъй, свърнахме наляво и поехме по него. Скоро усетихме миризма на пушек, а не след дълго видяхме и самия огън.

Тогава легнахме на земята и започнахме да пълзим. В брега на полуострова се врязваше малко заливче, в дъното на което гореше огънят. Достигнехме ли края на заливчето от външната му страна, щяхме да се озовем пред лагеруващите около огъня хора лице в лице. Опитахме се да постъпим точно така и имяхме пълен успех. Наоколо растеше колкото щеш тръстика, сред която намерихме не само прикритие, но и мек, макар и мочурест, килим, където удобно можехме да лежим.

Търсените от нас хора бяха съвсем близо пред очите ни. И кого видяхме? Олд Уобъл заедно с трамповете!

Присъствието им на това място не беше никакво чудо, но все пак останахме изненадани. Нима сред тях имаше човек, който знаеше пътя до езерото? Престоят ни в ковачницата и в Долината на мечките беше позволил на тези хора да спечелят преднина от няколко дни. Изглежда, бяха в доста добро настроение. Поне разговорът, който водеха, беше много оживен. Всички, както ги познавахме, седяха край огъня. Никой не липсваше. Но един от тях, изправен в целия си ръст, стоеше облегнат на близкото дърво и това беше... старият Уобъл. Ръката му висеше в превръзка през врата, направена от груба нещавена кожа. Видът му направо можеше да изплаши човек. Високото му кльощаво тяло бе измършавяло още повече, а страните на лицето му, които и преди нямаха кой знае колко плът, бяха хлътнали още повече, тъй че главата му съвсем бе заприличала на мъртвешки череп. Иначе толкова чисто поддържаната му бяла «грива», която всъщност се бе запазила само наполовина, просто «лепнеше» от мръсотия, ако мога да си послужа с този популярен израз. От Стария бе останал само един скелет, а почти изцяло изпокъсаното му облекло висеше като парцалите на бостанско плашило. Храна сигурно не му беше липсвала. Причина за тази промяна бе счупената му ръка. Той изглеждаше много изтощен и едва се държеше на краката си. И гласът му не бе вече същият. Звучеше глухо, сякаш говореше през кюнец и някак треперливо, като че го разтърсваше треска.

Когато заехме местата си в тръстиката, Стария тъкмо казваше нещо. Лежахме достатъчно близо и можехме да чуваме всичко, но трябваше да полагаме големи усилия, за да разберем точния смисъл.

— Ти спомняш ли си още, нищожество такова, в какво ми се закле навремето в Хелмърс Хоум? — чухме го да пита.

Погледът на неговите дълбоко хлътнали помръкнали очи бе насочен право към едно място, където забелязахме да лежи нещо подобно на продълговат добре завързан пакет. Дали беше човек? И ако беше човек, кой ли можеше да е той? В Хелмърс Хоум? Дали думите му не засягаха тогавашните ни преживелици в онази ферма? След като не получи отговор, Стария продължи:

— Запомних заканата ти дума по дума. Тя гласеше: «Пази се от мен, гад такава! Срещна ли те пак, ще ми платиш за тези удари с живота си. Заклевам ти се с всички възможни клетви!» Дано не си го забравил!

Аха, това можеше да е единствено «генералът»! Значи гой бе пленен, пленен тук от Олд Уобъл! Бил е принуден да пътува дотук сам, защото неговите бандити нямаха възможност да го последват и така е паднал в ръцете на стария Крал на каубоите. Това обстоятелство бе изключително важно за нас. Винету го потвърди с едно тихичко трикратно «Уф, уф, уф!»

— Не съм го забравил! — обади се този път «генералът» с гневен глас. — Нали ти ме би!

— Да, бяха петдесет хубави, чудесни удара! И до ден-днешен се радвам, че ги получи, защото ти ме издаде на Олд Шетърхенд и Винету, като им каза, че и аз съм участвал в кражбата на пушките им. Значи ти, обеснико, искаш да си отмъстиш, искаш да ме убиеш?

— Да, да, ще го направя!

— Но няма да стане тъй бързо, както си мислиш! Първо е мой ред! Тъй като беше толкова искрен да ми кажеш, какво мога да очаквам от теб, ще ти отвърна със същата откровеност, защото на любовта заслужава да се отговори с любов. Това е ясно! И аз ще взема тъй малко да те убия. Чуваш ли, да те убия!

— Посмей де!

— Pshaw! От какво ли има да се плаша?

— Не съм сам!

— Я не ме будалкай!

— Имам съюзници, имам много мои хора, които ще отмъстят за мен.

— Кой са пък те?

— Това си е моя работа!

— Ах, значи било твоя работа, а не моя, така ли? Е, ами тогава няма какво да ме е грижа за тези хора. Впрочем разправяш ми ги тия само за да ме сплашиш и да се спасиш. Но Олд Уобъл, the king of the cowboys, не е човекът, който ще си подвие опашката пред теб! Знаем много добре, какво е положението с твоите хора и колко са на брой.

— Нищо не знаеш, нищо!

— Охо! Е да, ако при нас не беше Шели! Та нали ти всичко си му разказал в Топика и си искал да го вземеш със себе си, но след като си го обрал на хазарт, си го зарязал! С теб са само шестима негодници, от тях ли ще ни е страх? Те сигурно киснат при Фоум Каскейд, а ти си тръгнал насам самичък да търсиш зелен хайвер. Сам си и никой няма да ти помогне!

— Лъжеш се, дърти подлеце! Пази се! Всяка злина, която ми причиниш, ще трябва да платиш десетократно!

— Наричаш ме подлец, ти, който си най-големият мерзавец на този континент! — процеди гневно през зъби Стария. — Добре, тогава, преди утре сутринта да се заловим с теб както трябва, още сега ще преживееш едно малко въведение. Заради думата «подлец» искам да ти освежа спомените за Хелмърс Хоум. Ще бъдеш бит. Ще получиш пак петдесет удара също като тогава, само че по-силни, защото за съжаление миналия път аз само се преструвах, че замахвам силно. Момчета, съгласни ли сте незабавно да получи ударите?

— Да, петдесет удара, ама такива, че свят да му се завие — пръв се обади Шели. — Задето тъй ме оскуба в Топика!

Шумно и ликуващо останалите също изразиха съгласието си, а един от тях силно извика:

— Така ще направим една тренировка, та да сме готови за Винету, Олд Шетърхенд и техните хора, които ще получат десетократно повече удари, каквито и те... ах да! Не е необходимо този тип да го научи!... които ни оставиха в бонансата проклетата бележка вместо злато. Да отрежем «свирки», хубави «свирки», както направи дебелият Хамердал при извора!

Ще пропусна последвалата сцена. «Генералът» заплашваше и проклинаше, трамповете се смееха, а сред този шум Олд Уобъл подхвърляше своите богохулни забележки. След първите удари Винету ме побутна и ние запълзахме обратно, напуснахме полуострова и отново навлязохме в гората. Трябваше да се промъкнем и до другия огън. Но преди това апачът ме попита:

— Какво ще предложи моят брат за бледоликия, който сам се нарича генерал?

— Той ни трябва.

— Тогава трамповете ще бъдат принудени да ни го дадат. Канят се да го убият едва на сутринта, но ние ще го измъкнем още тази нощ.

След това, промъквайки се от дърво на дърво, ние продължихме. Пътят, който трябваше да изминем, беше двойно по-дълъг от предишния. Не изтече и четвърт час, когато нейде пред нас доловихме шум, сякаш някой се блъсна в стърчащ сух клон и го прекърши. Този звук се различава от звука при счупването на клон, настъпен на земята. Откършеният от дървото клон издава звук, който замира в пробягващото нагоре по ствола ехо. Ние се хванахме за ръка и бързо се шмугнахме далеч настрана. Там легнахме на земята и притиснахме в нея ухо. Приближаваха се хора, не един и двама, а много хора. Вървяха с тихи крачки, но преминаха толкова близо покрай нас, че чухме шума от стъпките им. Идваха от посоката, накъдето се бяхме отправили.

— Уф! — обади се Винету, щом отминаха. — Дали тези мъже са седяли край долния огън?

— Ако се съди по стъпките им, трябва да са индианци.

— Да, червенокожи мъже са. Откъде ли идват и накъде ли отиват? Дали идват от единия огън и отиват при другия? Или идват от някое друго място? Да не би да са се запътили към онази страна на езерото, където е нашият лагер?

— Трябва да разберем, Винету!

— Да, трябва да го научим, и то бързо, защото може би над спътниците ни е надвиснала опасност. А опасността мигновено ще изчезне, щом Олд Шетърхенд отиде при тях.

— Значи да се върна в лагера ни, така ли?

— Да, колкото е възможно по-бързо и то без да се бавиш при трамповете.

— Ами ти?

— Продължавам надолу към втория огън.

— Тъй като индианците ще останат между теб и нас, ти се наемаш с рисковано начинание, което може да свърши зле.

— Pshaw! Винету няма да загине от опасност, която познава! Нека моите братя не заспиват, докато се върна.

Той безшумно изчезна, а аз тръгнах обратно.

Оттук нататък пътят ми беше по-опасен, защото индианците бяха пред мен. Предполагах, че целта им бе полуостровът, но въпреки това навлязох още по-навътре в гората, за да избегна на всяка цена среща с тях. Не искам да описвам природните «красоти», с които буквално с сблъсках по пътя си. Никога през живота си не съм се държал тъй «безцеремонно» с околната среда, както в онзи час. Дърветата край онова езеро могат да разкажат много неща! След споменатото време от един час се появих в нашия лагер с изподрано и насинено лице и ръце, целия полепнал със смола. Попитаха ме къде е Винету. Разказах им какво видяхме и чухме, а после накарах спътниците си да образуват верига от постове в права линия от брега на езерото до едно определено място навътре в гората. Това беше най-добрата и единствена предохранителна мярка, която можехме да вземем при тези обстоятелства.

Всички седяха на земята с пушки в ръка. Измина около четвърт час и тогава откъм полуострова до нас достигна внезапно надигнал се многогласен рев, който можеше да ти скъса нервите. Индианците, минали край нас, нападаха трамповете. При това не се разнесе нито един изстрел. Следователно белите бяха изненадани от червенокожите без съпротива.

После отново се възцари тишина.

Един-единствен миг от нощния живот в дивите девствени гори, един-единствен! И все пак колко неща бе в състояние да промени и колко ли струваше, а може би и тепърва щеше да струва! Такъв е кървавият Запад!

Измина може би още един час и огънят на полуострова угасна. Другият огън в долния край на езерото продължаваше да гори. След още два часа долових доста шумни крачки. Това можеше да е само Винету, защото друг човек би се промъкнал тайно и безшумно. Да, наистина беше той, също изподран и изранен като мен, както

установихме на разсъмване. Той, който винаги проявяваше съобразителност, побърза да ни успокои:

— Моите братя спокойно могат да се съберат в лагера. Няма от какво да се страхуват. До сутринта сигурно никакъв враг няма да дойде насам!

И тъй, прибрах веригата от постове и след като пак насядахме един до друг попитах апача:

— Беше ли моят червенокож брат долу при другия огън?

— Да — отговори той.

— Там ли лагеруват индианците, с които се срещнахме?

— Да.

— Успя ли да разбереш от кое племе са?

— Да, разбрах. Двама от тях бяха останали да пазят конете. Олд Шетърхенд ще има да се чуди?

— Да не би да са юта-капотите?

— Те са, начело с вожда си Тусага Сарич.

— Това наистина е изненадващо! Сигурно са се срещнали с «генерала», който е съумял да ги спечели за съюзници. Предполагам, че той познава тази местност от по-рано, тъй че им е било възможно да ни изпреварят.

— Така е. Моят брат отгатна истината. Двамата пазачи, които подслушвах, говориха за това и аз го чух. «Генералът» се отправил към полуострова, но не се върнал. Тогава те тръгнали да го търсят.

— Каква ли цел е преследвал?

— Нищо не им е казал. Никого не пожелал да вземе със себе си. Сигурно е някаква тайна. Именно затова у индианците се събудили подозрения и щом се стъмнило, го последвали. Тъй като на полуострова видели, че са го пленили трамповете, те ги нападнали и го освободили.

— Моят брат Винету беше ли повторно на полуострова?

— Да, но юта-капотите бяха угасили огъня.

— Защо?

— Винету не знае.

— Значи нищо не можа да видиш.

— Нито видях, нито чух.

— Хм-м! Как да постъпим? Непременно трябва да се доберем до «генерала»!

— Щом не гори огън, не е възможно да го измъкнем.

— За съжаление си прав. Трябва да изчакаме или пак да запалят огън, или да се развидели. Не ни остава друг избор. А може би ще ти хрумне някоя по-добра мисъл?

— Мислите на Олд Шетърхенд са винаги добри.

— Тогава да лягаме да спим, но нека преди това да хвърлим жребий за двойни постове!

— Винету е съгласен. Намираме се на опасно място и трябва да бъдем извънредно предпазливи. Затова няма да пренощуваме тук край езерото, а ще се установим по-навътре в гората, където, преди да се развидели, последните постове трябва да доведат конете ни, за да не би още с настъпването на деня юта-капотите да забележат присъствието ни.

И тъй, оттеглихме се навътре в гората, като за момента оставихме конете да пасат край езерото. Един от двамата пазачи щеше да бди край тях, а другият при нас. Отново ми се падна първият пост. Трябваше да будувам час и половина, но това време премина спокойно. След като събудихме хората, които щяха да ни сменят, легнах да спя.

Сутринта станах два часа след разсъмване. Ядосах се че са ме оставили да спя толкова дълго, но Винету ме успокои:

— Моят брат не е пропуснал нищо. На мен се падна последната стража и щом се развидели, отидох на разузнаване. Невъзможно е да нападнем юта-капотите на полуострова и да им отнемем пленниците. Трябва да разберем накъде ще се отправят и да избързаме напред, за да изберем друго място подходящо за засада. На моя брат Шетърхенд е известно, че който съумее да се сдобие с предимството предварително да определи мястото на схватката, вече наполовина я е спечелил. Това предимство трябва да бъде на наша страна!

Той беше напълно прав, тъй че останахме там, където пренощувахме, за да изчакаме оттеглянето на индианците. Винету се отдалечи и отиде да ги наблюдава, което посред бял ден бе трудна и опасна работа. Разбира се, конете не бяха вече на брега на езерото, а при нас в гората.

Часовете се нижеха един подир друг в чакане. Полуостровът се намираше твърде далеч, за да можем да видим какво става там. Предишната вечер бяхме забелязали само светлината на огъня. Няколко пъти Винету се връща, за да не се тревожим поне за него. Не

можеше да ни съобщи нищо друго освен че индианците все още са на полуострова. После ни каза че чул силни удари от брадва. Изглежда, с помощта на своите томахоки юта-капотите се бяха заели да отсекаят някакво дърво, но защо, не можахме да се досетим. След като превали пладне, най-сетне той се върна, за да донесе вестта, че червенокожите са си тръгнали. Скрит зад едно дърво на около стотина крачки от тях, апачът видял как яхнали конете и потеглили на път.

— Но тогава те сигурно преди това са довели конете от мястото, където снощи забелязахме другия огън — обадох се аз.

— Така е — кимна той. — Бях наблизил, когато ги докараха.

— Можа ли да огледаш всички при тръгването им.

— Не. Между мен и тях имаше твърде много дървета.

— Разбира се, пленниците бяха с тях, нали?

— Намирах се толкова далеч, че не успях да различа червенокожите мъже от белите, а не биваше да рискувам да се приближа повече до полуострова.

— В каква посока потеглиха?

— На северозапад. Това е пътят, по който ще поемем и ние.

— Хм-м! Трябва да отидем на полуострова. Веднага ли ще препуснем с конете натам, или първо ще разузнаем дали не ни заплашва някаква опасност?

— Нищо не ни заплашва. Винету продължи малко по-нататък, за да провери дали юта-капотите наистина са си отишли.

Тъй като напълно можехме да се доверим на апача ние се метнахме на седлата и потеглихме към полуострова. Щом наближихме, най-напред потърсихме следите на индианците. Да, наистина си бяха отишли. Нямахме причина да се опасяваме, че ще ни изненадат. Безгрижно се отправихме към мястото, където бяха бивакували отначало Олд Уобъл и трамповете, а после и индианците. Там слязохме от конете.

Тревата и мъхът наоколо бяха изпотъпкани, както обикновено става при напускането на лагера. Нямахме основание да очакваме, че тук ще открием кой знае каква находка, но въпреки това по стар навик се огледахме на всички страни. Индианците не се бяха ограничили да останат само в очертанятията на самия бивак, а следите им водеха в няколко посоки. Разделихме се, за да проследим различните дири и ето че след минута-две чухме вика на Олд Шуърхенд:

— Елате насам, елате насам! Елате всички насам! Ей тук лежат! Бързо, бързо!

Завтекох се в посоката, откъдето се разнесе гласът му. Каква гледка ме очакваше там! На това място между дърветата лежаха трамповете, всички заедно без изключение! Кървавочервените им глави бяха без коса и кожа. Бяха скалпирани. Дори ги бяха подредили един до друг в редица. По-подробният оглед показва, че преди това са наръгани с нож.

Побиха ни тръпки! Убитите се числяха към един човешки вид, който от морална гледна точка бе пропаднал твърде ниско. Не им бе мигвало окото да извършват какви ли не престъпления, но все пак беше ужасно да ги видим в краката си така обезобразени!

За да могат тъй бързо и сигурно да се справят с двайсет души, сигурно всеки от червенокожите предварително е знаел много добре върху кого от белите ще се нахвърли. Петдесет индианци на двайсет бели. Мъртъвците се бяха вкочанили, следователно не бяха убити едва тази сутрин, а още снощи. Но защо индианците бяха останали на това място? Защо бяха довели тук дори и конете си? Сигурно е имало нещо, което са отложили за ранната утрин и после то бе продължило до обед. Какво ли можеше да бъде? В същия миг се сетих за Олд Уобъл. Неговият труп липсваше. Несъмнено «генералът» го беше взел със себе си, за да му отмъсти по някакъв съвсем специален начин.

Докато в първите мигове стояхме безмълвно изправени пред труповете, малко след това се разнесоха толкова по-възбудени възгласи. Ако в този момент червенокожите се изпречеха пред дулата на пушките ни, струва ми се, че щяха да бъдат избити до крак! Хамердал посочи един от труповете и каза на Холбърс:

— Пит, това е Хоузия, дето искаше да ни убие!

— Йес! А ето го и Джоуел, който не повярва, че имахме желание да им подарим толкоз много пари! — отвърна му Дългуча, посочвайки към друг от мъртъвците.

— Но въпреки всичко те са твои братовчеди. Не си ли на същото мнение, стари Куне?

— Да, така е.

— Нима ще ги оставиш да лежат тук?

— Не ми се ще да причинявам такава мъка на майка им, макар че тя ме е карала да изживявам някои болезнени мигове.

— Много хубаво от твоя страна, стари Пит! И тъй, какво предлагаш?

— Да ги погребем. Не си ли на същото мнение, скъпи Дик?

— Дали ще ги погребем или не, е все едно, но ако имаме време ще им направим такива гробове, където да им е удобно доколкото позволяват обстоятелствата. Това е наше християнско задължение, още повече че са твои братовчеди. Правилно ли е да постъпим така, стари Куне?

— Хм-м! Щом мислиш да го направиш заради мен и моите роднини, тогава ти си свестен човек, скъпи Дик!

Те си стиснаха ръцете и трябва да призная, че в момента нищо друго не бе в състояние да посмекчи тази ужасяваща сцена толкова, колкото своеобразните отношения между двамата добряци. Нямахме излишно време, трябваше да преследваме юта-капотите и да заловим «генерала», който несъмнено бе виновен за смъртта на двайсетте трампове. Но щом щяхме да погребваме двамата братя, не биваше да оставяме другите да лежат ей така. Ето защо тръгнах да търся подходящо място. При това се натъкнах на широка дияра и я проследих. Тя водеше към един бор, който растеше малко по-настрани от другите дървета и когато го...

Тук перото ми отказва да продължи! Онова, което видях, беше толкова ужасяващо, че нададох силен вик. Ето защо всички мои другари се втурнаха незабавно към мен. Гледката, разкрила се пред очите им, ги ужаси не по-малко отколкото мен.

Борът беше с обиколка горе-долу колкото на седем-осем годишно дете и бе разцепен от горе на долу нейде до височината на рамото ми. Ето откъде са идвали ударите с томахок, които беше чул Винету. Индианците си бяха помогнали с дървени клинове, забивайки ги в цепнатината, защото томахоките са се оказали слаби да разцепят целия дънер. Чрез допълнителното набиване на все по-големи и по-дебели клинове, понякога и няколко един до друг, цепнатината се беше разширила толкова, че в горната си част надхвърляше диаметъра на човешко тяло и точно там бяха заклешили вързан стария Уобъл. След това бяха избили по-дебелите клинове, които лежаха пръснати по земята. И ето че нещастният старец висеше в хоризонтално положение в цепнатината с ужасно притиснат корем; от едната страна на дървото стърчаха краката му, а от другата бе увиснала горната част на тялото

му. Ако бяха приклешили гърдите му, досега гръдният му кош щеше да е смачкан и Олд Уобъл нямаше да е вече жив. Но индианците със сатанинска пресметливост го бяха напъхали така, че да е притиснат само коремът му. Още беше жив. Здравата му ръка и краката се движеха, но въпреки неописуемите болки, които сигурно изпитваше, той не можеше да вика, защото бяха затъкнали устата му с топка парцали и освен това ги бяха завързали отгоре. Очите му бяха затворени. От носа му се стичаха тежки тъмни капки кръв. Поради кръвта дишането му се придружаваше от странни свирещи звуци. Нямаше време нито за думи на възмущение, нито на състрадание, трябваше бързо да му се притечем на помощ, без да губим и секунда.

— Забивайте дебелите клинове! — наредих аз. — И отгоре, и отдолу! Бързо! Необходими са ни повече, отколкото има тук. Вадете ножовете и томахоките!

Още докато изговарях тези думи, пъхнах в цепнатината един от клиновете и го забих с удари на приклада на моя мечкоубиец, който беше обкован с желязо. Да можеше отнейде да се види как се развъртяха другарите ми! Само Винету и Мато Шако имаха томахоки, но това бе достатъчно. Наблизо се намираха няколко изсъхнали дървета. Разхвърчаха се трески. За броени мигове приготвихме нови дебели клинове. Вместо чукове използвахме моя мечкоубиец и старото «оръдие» на Хамердал, чиито приклади бяха обковани с яки железни пръстени. Накратко казано, изминаха едва две минути, докато разширихме цепнатината толкова, че успяхме да измъкнем Олд Уобъл. Положихме го на земята и го освободихме от топката парцали, което всъщност трябваше да направим още преди това, но от вълнение и възбуда просто забравихме.

Отначало той остана да лежи съвсем неподвижно, но после гърдите му се повдигнаха и чухме как дълбоко пое въздух. След това отвори очи. Те бяха налети с кръв. И тогава, тогава последва нещо, което няма да забравя до края на живота си. Последва вик, но какъв вик само! Чувал съм как реват лъвовете и тигри, познат ми е тръбният зов на слоновете, чувал съм страшния неописуем предсмъртен стон на конете, но всичко това не може да се сравни с ужасния протяжен и сякаш безкраен вик, който се разнесе от устата на Олд Уобъл, сякаш той искаше да изкрещи болката на целия свят. Викът му отекна в

отсрещния бряг на езерото и събуди ехото дълбоко в задрямалата гора. Бяхме потресени!

После за известно време Стария пак притихна. Стояхме около него с противоречиви чувства, но все пак съчувствието ни надделяваше. Ето че след малко започна да стене все по-силно и по-силно. След това изведнъж последва рев като от глутница диви животни. Затиснах си ушите с ръце. Отново се разнесоха по-тихи стенания и вопли, а после пак проехтя такъв рев, който ни накара да отстъпим назад. И така продължиха стенанията и скимтенето му, прекъсвани от време на време от неистови крясъци. Просто нямаше край. Изглежда, той не можеше нито да чува, нито да вижда, не можеше и да говори. Какво ли бе по силите ни да направим? Холбърс остана при него, за да му налива вода в устата. Ние отидохме да приготвим гроб за трамповете. Не разменихме нито дума за тези клетници. Бяхме обзети от безмълвен ужас.

Най-сетне на западния бряг на полуострова намерихме каквото търсехме — голямо количество изхвърлени от вадата камъни, които щяха да ни стигнат за изграждането дори на толкова голяма гробница. Нямахме инструменти, за да изкопаем яма, каквато щеше да е необходима за многобройните трупове. Започнахме да мъкнем камъните към средата на полуострова, където имаше падина, дълбока почти един метър. Тя щеше да послужи за гроб.

Тази работа ни отне много време, а и непрекъснато бяхме принудени да слушаме крясъците и ревовете на Краля на каубоите, докато след около час той най-сетне поутихна. Малко по-късно при мен дойде Холбърс и ми каза, че Стария вече можел да вижда и започнал да говори. Отидох при него.

Той лежеше проснат на земята, дишаше тихо и неравномерно и щом ме забеляза, втренчи поглед в мен.

— Олд...Ше...тър...хенд — прошепна той. После се понадигна малко и ми кресна: — Куче проклето, махай се, махай се оттук!

— Мистър Кътър, намираш се пред вечността! — отговорих му. Никой не може да ти помогне! След малко, може би само след час ще издъхнеш. Оправи си сметките с Бога тук на земята, на онзи свят няма да имаш време за молби!

— Пастир на овчици! Разкарай се оттук! Искам да умра без теб и без него! Махни се от очите ми!

Разбира се, не си отидох, а му казах:

— Наистина би трябвало да се помириш с Бога и със света, би трябвало да се помолиш за опрощаване на греховете си.

— Върви си, върви си, ти казвам! — изкрещя той разярено. — Дайте ми нож, нож ми дайте, ви казвам, за да убия този тип!

Олд Шуърхенд се беше приближил до нас. Той чу думите му и се обади:

— Тоя няма да го промениш и в последните му мигове. Или ще опиташ с някоя молитва?

Погледнах го в очите. Наистина говореше сериозно. Въпреки това го попитах:

— Защо ми даваш този добър съвет?

— Защото вчера говорихме за молитвата и нейната сила. Ти вярваш в нея непоклонимо.

— Well! Ако е угодно на Бога, ще получиш доказателство за тази сила, но не и сега, не и в този момент.

Олд Уобъл повторно изгуби съзнание. Изпадна в предишното си състояние. Стенанията и животинските резове пак започнаха да се редуват. Отдалечих се. Когато след около половин час се успокои, отново отидох при него. Той ме позна и ми кресна:

— Кога най-сетне ще ми дадеш доказателство за съществуването на твоя Бог, небесна овца такава!

Нима трябваше да му отговарям, след като пак се подиграваше? Не. Нищо повече не бях в състояние да направя за тази заблудена душа, можех само да се моля за него. Олд Шуърхенд беше забелязал, че отново отивам при Олд Уобъл и ме бе последвал. Бяхме сами при Стария. Коленичих и започнах да се моля, но не тихо, а високо, така че да могат да ме чуват Олд Шуърхенд и Олд Уобъл. Когато свърших и се изправих, очите на Олд Шуърхенд бяха влажни. Той ми стисна ръката и тихо каза:

— Вече знам какво значи да се молиш истински! Ако това не помогне, нищо повече не е в състояние да му помогне!

Съвсем противно на очакванията ми Олд Уобъл не ме прекъсна нито веднъж. Наистина ме гледеше подигравателно, но не обели нито дума. Да не би вече да се боеше да ми се присмива? Щеше да е добър признак. Не исках да преча на това благоприятно въздействие и като дръпнах Олд Шуърхенд за ръката, двамата се отдалечихме.

След известно време бяхме вече готови с работата си дотам, че можехме да положим трупите в падината. И ето че тогава ми хрумна една мисъл, не, не беше мисъл, а по-скоро внушение. Накарах да донесат стария Уобъл и да го оставят до гроба. Пренасянето му причини силни болки. Той взе да крещи без прекъсване, а после попита, защо не сме го оставили на мястото му.

— За да видиш къде ще погребем скалпираните ти другари — отговорих му аз. — Ще оставим място и за теб, тъй като преди още слънцето да залезе и ти ще спиш тук вечния си сън. Имаш само толкова време, колкото да се разкаеш за грешния си живот.

Очаквах, че гневно ще се разкреши, но той лежеше притихнал, съвсем притихнал. Гледаше как един подир друг положихме всички трампове в ямата, а после ги покрихме с клони. Видя също как най-отгоре натрупахме камъни, как оставихме място и за него. Очите му следяха всяко наше движение. И той все още не продумваше ни дума. Ала в погледа му се четеше страх, страх, който непрекъснато растеше. Най-сетне приключихме с работата си и се отдалечихме привидно, без да му обръщаме никакво внимание. Но в себе си аз усещах изключително голямо вътрешно напрежение.

И ето че изведнъж въздухът потрепери от такъв вик, който по нищо не се различаваше от първия. Пак се върнах при него. Силните му болки се бяха възобновили, но този път той не изгуби съзнание. Гърчеше се като червей. Удряше и риташе с крака и ръце около себе си, но от устата му не се чуваха вече нито клетви, нито проклетия. После отново притихна, започна да стене и да охка. Зъбите му заскърцаха, а по челото и страните му избиха едри капки пот. Избърсах я няколко пъти. Това състояние продължи доста дълго. По едно време го чух с приглушен глас да казва:

— Мистър Шетърхенд!

Наведох се над него и тогава бавно и на пресекулки той ме попита:

— Ти знаеш всичко... всичко... не знаеш ли и старата... песен... песен... за... за... вечността?

— Коя песен? Как започва?

— Eter... nity... oh... thunder... word.

— Знам я.

— Кажи й думите... кажи ги!

Хвърлих многозначителен поглед към Олд Шуърхенд, който се беше присъединил към мен, седнах до Стария и подех текста на старата толкова силно въздействаща църковна песен, започваща така:

«О, Вечност, дума гръмовита.
меч, врязал острие в душите,
о, ти начало на Безкрая!
О, Вечност, необятно време,
което скоро ще приеме
и мен в прегръдката си, зная!»

По изражението на Олд Уобъл си личеше, че усеща как всяка следваща дума го пронизва все по-силно и по-силно като острието на кинжал.

Но какво беше това? С голяма мъка той се опита да изговори след мен: «Ти Божията милост ще познаеш, когато греховете си покаеш»^[82]...

Внезапно, обзет от неописуем страх, той извика:

— Колко време му трябва на човек, за да получи Божията милост? Колко? Кажи ми бързо!

— Само няколко мига, стига да си искрен — отговорих му.

— Твърде малко е, на съвестта ми тежат повече грехове, отколкото звезди има на небето! Кой ще ми опрости многобройните грехове? Ти можеш ли, мистър Шетърхенд?

— Аз не. Помоли Бог. Единствено той може.

— Де да се бях вслушал по-рано в думите ти! Много труд си даде с мен. Аз отричах Бога и Му се надсмивах, но сега не искам да умра без Него! Дано се смили над мен!

— О, Господи! — въздъхна Олд Шуърхенд. — виждал съм вече не един и двама как падат мъртви в схватка с неприятели, но за пръв път виждам да се умира така!

Думите на Олд Уобъл накараха другарите ни да се приближат. Наобиколиха ни. Пъхнах ръка под дрехата на Стария и потърсих сърцето му. Едва усетих лекия неравномерен пулс. Известно време той остана да лежи като труп.

— Мешърс, свалете си шапките! — помолих аз. Секундите се проточиха в минути, минутите в четвърт час, после в още един и още един.

И ето че Олд Уобъл отвори очи. Погледът, който се спря на мен, бе ведър и благ и макар гласът му да беше слаб, прозвуча ясно, когато каза:

— Спах дълго и дълбоко. Присъни ми се бащината къща, а в нея и майка ми, беше много отдавна, когато ги видях за последен път. Сънувах, че се държах към майка си лошо, много лошо и я огорчих. Помолих я за прошка. Тогава тя ме притисна до гърдите си и ме целуна. Никога през живота си Олд Уобъл не е целуван, единствено сега в предсмъртния си час. Дали това е бил духът на майка ми, мистър Шетърхенд? Дали е Божията милост, за която се молих?

— Да, тя е била — отговорих му простичко. Тогава по силно набръчканото му лице се плъзна усмивка, а после по него премина тръпка и... той издъхна.

Колко странно същество е все пак човек! Какви чувства хранехме към умрелия само преди някой и друг час! А сега стоях изправен пред трупа му така, сякаш бе починал някой мой скъп приятел! Кончината му заличи всичко лошо от миналото. И аз не бях единственият, който изпитваше такива чувства. Дик Хамердал се приближи, хвана ръката на мъртвеца, лекичко я разтърси и каза:

— Сбогом, стари Уобъл! Ако беше разбрал малко по-рано онова, което разбра днес, нямаше да умреш от такава окаяна смърт. Страшно глупаво постъпи, но не ти се сърдя! Пит Холбърс, дай му и ти ръка!

Не беше необходимо Дик да подканя Холбърс да стори същото, защото той вече се намираше до Уобъл. Съвсем не по своя лаконичен маниер, а дълбоко развълнуван, ловецът каза:

— Farewell, стари кралю! Настъпи краят на кралството ти! Ако беше по-разумен, щеше да продължиш с нас, а не с трамповете. Жалко, страшно жалко за славния каубой, какъвто си бил някога! Хайде, драги Дик, да го поставим в последното му ложе!

— Не, още не! — обадох се аз.

— Добре, но не трябва ли да продължим? — попита Хамердал.

— Разполагаме само с още два часа, докато се стъмни. Не си заслужава толкова скоро пак да търсим друго място за нощуване. Ще останем тук.

— Ами юта-капотите и «генерала»?

— Остави ги да си вървят по пътя! Няма да ни избягат, длъжни сме да ги заловим на всяка цена, защото трябва да им отмъстим за мъките, понесени от този мъртвец. Доскоро ми се струваше, че нямаме време, но сега то е повече от достатъчно.

— Съгласен съм с моя брат Шетърхенд — обади се Винету.

И тъй, разбрахме се тази нощ да останем на полуострова. Но сред нас се намери един човек, който не прояви такава готовност. Беше Олд Шуърхенд. Направи ми знак да се отдръпна настрани и ми каза:

— Мистър Шетърхенд, не ми е възможно да остана тук. Ще тръгна на път и то тайно, за да не може никому да хрумне мисълта да ме задържи. Но все на някого трябваше да го кажа и избрах теб. Не ме издавай, преди да съм изчезнал!

— Нима е толкова наложително да си вървиш? — попитах го. — Наистина ли не ти е възможно да останеш тук?

— Трябва да тръгна.

— Сам?

— Съвсем сам!

— Хм-м! Ти си добър уестман и затова няма да ти говоря за опасностите, с които може да се сблъскаш, но мистър Шуърхенд, няма ли поне да ми кажеш що за начинание ти пречи да останеш при нас?

— Не мога.

— Аз нямам ли право да науча къде отиваш?

— Не.

— Хм-м! Нямам намерение да ти отправям упреци, но все пак поведението ти граничи с недоверие.

При тези думи той бързо изпадна в лошо настроение и ми отговори:

— Сър, би трябвало да знаеш не по-зле от мен дали имам доверие в теб, или не! Вече ти казах, че става дума за тайна, за която не искам и нямам право да говоря.

— И пред мен ли не желаеш да говориш?

— Не! — прозвуча в отговор много рязко и недружелюбно.

— Well! Всеки има правото да запази своите работи за себе си. Вярно, че яздих от Джеферсън Сити дотук с мисълта да запазя доброто си приятелство с теб. Не искам да кажа, че така придобивам някакви права, а за теб произтичат някакви задължения, но все пак съжалявам,

ако имаш намерения, които, опиташ ли се да осъществиш сам, могат да те вкарат в беля, докато ако благоволитиш да си по-откровен към мен, е възможно да се увенчаят с успех. Нима си толкова уверен в себе си, та да си позволиш да твърдиш, че нямаш нужда от нас?

— Щях ли да дойда сам дотук, ако не вярвах, че не ми е необходима чужда помощ?

— Съвсем правилно! Но наистина ли не ти бе необходима помощ?

— Разбира се, имаш предвид, че бях в плен на юта-капотите, нали?

— Да.

— Навярно щях и сам да се освободя.

Сега вече аз бях онзи, който възприе резервиран тон:

— Убеден съм в това. Смятай въпросът за приключен! Върви си по пътя с Божията помощ! Няма да ти преча!

Наканих се да му обърна гръб. Тогава той ме хвана за ръката и умолително каза:

— Сър, не ми се сърди! В думите ми прозвуча неблагодарност. Но ти сигурно знаеш, че не съм неблагодарен!

— Знам го.

— И... и... ще ти кажа поне едно: оставам все тъй дискретен, само защото вярвам, че щом разбереш кой съм, ще ми обърнеш гръб.

— Глупости! Какъвто и да си, Олд Шуърхенд си остава свестен човек!

— Но аз съм син на... затворник!

— Pshaw!

— Какво? Това не те ли плаши?

— И през ум не ми минава!

— Но помисли си, сър,... затворник!

— Знам че в затворите и в каторгите е имало и свестни хора!

— Баща ми дори е умрял в затвора!

— Това е много тъжно! Но няма нищо общо с приятелството ни!

— И майка ми е била в затвора!

— Ужасно!

— Вуйчо ми също!

— Нещастен човек си ти!

— Но двамата са избягали!

— Радвам се за тях.

— Сър, та ти изобщо не питаш, защо са били наказани!

— Каква полза, ако го науча?

— Заради фалшификация на пари!

— Лошо! Това се наказва много сурово.

— Е? Все още ли ще разговаряш с мен?

— Защо не?

— Със сина и племенника на фалшификатори на пари, на затворници?

— Слушай, мистър Шуърхенд, какво ме засягат парите и затворите на Съединените щати? Дори да допуснем, че роднините ти действително са извършили това престъпление и са заслужили наказанието си, ти каква вина имаш?

— Нима няма да ми обърнеш гръб?

— Слушай, сър, не ме обиждай! Да не съм варварин? Онзи, който заслужава наказание, да си го понесе, но изтърпи ли го, поне в моите очи той си остава пак предишният човек. Изобщо съм на мнение, че най-малко петдесет процента от хората, излежаващи подобно наказание, не са престъпници, а или са болни, или пък самите те са жертва на нещастни обстоятелства.

— Да, ти във всяко отношение мислиш хуманно, това ми е известно. И аз за моя радост мога да ти кажа, че родителите ми и моят вуйчо бяха невинни. Не са извършили никакво престъпление.

— Тогава сполетялото ги нещастие е дважд по-голямо. Но не мога да разбера как е възможно да си помислиш, че дори и да са се провинили, аз ще те смятам за длъжен да изкупуваш греховете им! Ще бъдеш ли и занапред все тъй потаен към мен?

— Принуден съм!

— Well! Тогава поне ми кажи кога ще се видим пак!

— След четири дни.

— Къде?

— В Пуй-баке, в Гората на сърцето, която се намира почти в средата на «парка» на Сан Луис. Винету сигурно я знае. Тя има формата на сърце, оттам идва името ѝ. Непременно ще бъде там.

— Ако не ти се случи нещо!

— Че какво ще ми се случи?

— Слушай, мистър Шуърхенд, ти все още си правиш сметката така, сякаш положението е същото, както когато си тръгвал на път от

Джеферсън Сити, но междувременно се случи какво ли не и нещата се промениха. Появи се «генералът» и...

— Pshaw! — прекъсна ме той. — Не ме е страх от него! Изобщо какво ли ме интересува той?

— Може би те интересува повече отколкото си мислиш!

— Съвсем не ме засяга, сър, ама ни най-малко!

— Е, няма да споря с теб! Освен това юта-капотите са наблизко.

— Все ми е едно!

— А и жрецът на команчите!

— Той пък ми е съвсем безразличен! Изобщо много е съмнително дали се намира по тези места. Ти виждал ли си го?

— Не.

— Според разказите на другарите ти той се е присъединил към трамповете, следователно трябваше да е заедно с тях на полуострова, но излиза, че ги е напуснал.

— Сигурно. И умно е постъпил!

— Ако действително е бил умен, трябва да е изостанал назад.

— Аз съм на друго мнение. Щом някой мъж е тръгнал да язди с жена си нагоре из този пущинак, несъмнено има много наложителни причини. Сигурно го разбираш не по-зле от мен.

— Естествено.

— Тогава без съмнение тези причини са все още налице, с други думи той не се е върнал. Трамповете не е бивало да научат, каква работа го води в планините. Ето защо се е разделил с тях. Сигурно е станало така.

— Защо тогава отначало е тръгнал заедно с тях?

— От жажда за отмъщение и омраза към нас и за да може под закрилата им да се добере до планините. Щом ги е достигнал, той си е обрал крушите. Съвсем сигурно е нейде наблизко.

— Нека! Не ме интересува! И тъй, ти знаеш как стоят нещата — след четири дни ще те чакам в Пуй-баке. Дотогава можеш да се занимаваш с преследването на юта-капотите, за да ги накажете заради масовото убийство, което извършиха тук! Надявам се никой от вас да не тръгне по следите ми!

— В това отношение можеш да бъдеш спокоен.

— Обещавах ли ми?

— Да, давам ти дума!

— Тогава се разбрахме. Сбогом!

— Има още нещо! Няма ли да вземеш месо?

— Не. Самите вие имате нужда от него, а и ще направи впечатление, ако се запаса с провизии.

— Ще го сторим тайно!

— Благодаря ти! Пътем ще намеря достатъчно дивеч. И тъй, още веднъж сбогом!

— Сбогом, мистър Шуърхенд! Да си пожелаем щастлива среща!

Ние се разделихме и аз успях тъй да наредя нещата, че той можа да отиде до коня си и да се отдалечи, без да направи някому впечатление. По-късно когато забелязаха отсъствието му и разбраха от мен, че тайно се е измъкнал с коня си, това предизвика всеобща изненада. Всички искаха да научат каква причина го е накарала да си тръгне, без да се сбогува, но аз нищо не им казах. Само Винету не зададе никакъв въпрос, но после, след като се смрачи и двамата седяхме един до друг, той сметна за уместно да направи следната забележка:

— Пак ще се наложи да освобождаваме Олд Шуърхенд!

— И аз мисля така — казах аз.

— Или ще видим трупа му!

— И това не е изключено.

— Не се ли опита моят брат да го задържи?

— Безуспешно.

— Можеше да му кажеш, че знаеш повече, отколкото си мисли.

— Това и смятах да направя, но той искаше да запази своята тайна само за себе си.

— Тогава си постъпил правилно, като си замълчал. Доверие не се печели насила.

— Скоро ще разбере, че е било по-добре да бъде откровен!

— Да. Ще има да се чуди, като види, че с проникателността си моят брат Шетърхенд за кратко време е стигнал по-далеч от него за толкова дълги години! Необходимо ли е заради заминаването му да променяме планове си?

— Не.

— Значи ще преследваме юта-капотите?

— Да.

— Но до утре сутринта следите им ще се заличат и няма да можем да ги разчетем.

— Няма значение. «Генералът», който ги предвожда, иска да се качи до Фоум Каскейд, следователно знаем къде отиват.

— А пък те знаят, че яздим по петите им, което означава, че ще ни устройват засади, за да си отмъстят, че им отнехме Олд Шуърхенд.

— Ето защо предполагам, че той отново ще им падне в ръцете.

— Да не губим време. През нощта той няма възможност да язди кой знае колко бързо, а ние ще имаме възможност да препускаме. Ето това трябваше да му мине през главата. Дори да не му се случи нищо лошо, пак няма да достигне Фоум Каскейд много преди нас. Не биваше да се отделя!

След известно време положихме Олд Уобъл в гроба и също го покрихме с клони и камъни. Казахме «Отче наш», както и една друга молитва, а после направихме дървен кръст и го поставихме върху гроба. Ето тъй остана да лежи високо в планините старият Крал на каубоите, прекарал целия си живот в прериите на Запада и то погребан от онези, които беше тръгнал да преследва, за да им донесе отмъщение и смърт, смърт, връхлетяла самия него.

Останахме на лагер край осветявания от огъня гроб и спяхме до сутринта. Веднага щом започна да се развиделява тръгнахме на път.

Следите на индианците все още си личаха в меката горска почва, но щом пътят ни излезе на по-твърд терен, те изчезнаха. Това не ни смути. Престанахме да ги търсим и, без да ни е грижа за каквото и да било, продължихме в избраната посока толкова бързо, колкото ни позволяваше релефът на околността.

От Езерото на зелената вода се спуснахме надолу до «парка» на Сан Луис. Към обяд се добрахме до него. Той се разкри пред очите ни в цялото си величие и красота, заел много мили надлъж и нашир. За ловеца едва ли може да съществува по-прекрасна гледка от обградения отвсякъде от издигащи се до небето планински великани «парк», в който горите и прериите, скалите, потоците и езерата се редуват така, сякаш с прахосването на много милиони долари любителите на лова са го създали по изкуствен начин и то тъй, че човек да може да поостане по-продължително и при случай да стреля по всички годни за лов животни, предлагани от Дивия запад.

По-рано на това място бизоните са живеели с хиляди. Сега са прогонени. Куршумите на златотърсачите ги бяха принудили да напуснат тукашните места. Доскоро «паркът» на Сан Луис все още е бил главна цел на тези търсачи на приключения. Сега обаче те го бяха изоставили, за да се отправят към планините на Корес Рейндж, където, както разказват, били открити неизчерпаеми златни залежи. Разбира се, всичко това научихме едва по-късно, а в момента все още бяхме на мнението, споделяно и от Тоби Спенсър, че тук нейде край Фоум Каскейд са открити значителни находища. «Паркът» не бе напуснат от всички златотърсачи. «Елитът», ако мога така да се изразя, си беше отишъл, но утайката беше останала, понеже подобни хора не притежават средствата за едно такова дълго пътуване. Тези люде продължаваха да се скитат из «парка» и подобно на събирачите на парцали от градовете чоплеха в изоставените мини и клеймове, като не пропускаха изгоден случай да жънат там, където нищо не са посели.

Олд Шуърхенд ни беше определил среща в Пуй-баке, Гората на сърцето. Винету знаеше къде се намира тя. Но на нас и през ум не ни минаваше да я посетим. Първата ни цел беше Фоум Каскейд, накъдето се беше отправил и ловецът.

Целия предобед яздихме през една местност, която изглеждаше така, сякаш е пренесена направо от Швабия. По обяд наближихме малка горичка, където решихме да дадем на конете си едночасова почивка. През нея минаваше бистър поток — той щеше да ни осигури необходимата за обяда вода. Все още не бяхме достигнали самата горичка, когато се натъкнахме на диря, която идвайки отстрани, водеше към същата цел. Следата не беше по-стара от един час и издаваше, че оттук са минали между дванайсет и петнайсет коня. Естествено спряхме. Винету слезе от седлото и тръгна сам напред, за да разбере с какви хора щяхме да се срещнем. Върна се съвсем набързо. Не бе възможно в горичката да се намират кой знае какви уестмани, защото тайното промъкване до подобни люде би му отнело значително повече време. Лицето му бе придобило онова надменно-дяволито изражение, което рядко се наблюдаваше при него и винаги обещаващо нещо забавно.

— Навярно хората не са особено опасни, а? — попита Тресков, щом забеляза странната усмивка на апача.

— Дори са много опасни! — отговори му Винету и веднага стана сериозен.

— Индианци ли са?

— Не.

— Значи са бели. Колцина са?

— Тринайсет.

— Добре ли са въоръжени?

— Да с изключение на червенокожия.

— Ах! Значи с тях има и индианец?

— Пленен индианец. Затова Винету ги нарече опасни.

— Става интересно. Къде лагеруват? Далече ли е оттук?

— От другата страна на горичката.

— Какви са? Ловци?

— Тези бледолики не са ловци, нито уестмани, а са златотърсачи.

Но защо Тресков не попита за най-важното?

— За най-важното ли? И кое е то?

— Индианецът.

— Ах, да! Вярно! Може ли да се разбере, от кое племе е той?

— Не е от никое племе.

— Тъй ли! Да не би Винету да го познава?

— Познавам го.

— Кой е той?

— Индианец? Наш добър приятел? Не мога да отгатна!

— Нека Тресков попита Олд Шетърхенд, по чието изражение виждам, че се е досетил.

Без да изчаквам въпроса на детектива, отговорих:

— Индианец, който не се числи към нито едно племе и е наш приятел, това, мистър Тресков, е много лесно да се отгатне. Той може да е само Колма Пуши.

— Гръм и мълния! Нашият загадъчен спасител! Него ли са пленили белите? Разбира се, че ще го освободим!

— Но не и веднага — намеси се Винету. — Ще се престорим, че не го познаваме. После уплахата им ще е толкова по-голяма.

Наистина бях очаквал да се срещнем с Колма Пуши тук в «парка», но не предполагах, че ще го видим толкова скоро и то пленен. Реших да приема тази случка като знак, че не бива повече да пазя само за себе си всичко онова, за което се бях досетил, което бях вече открил.

Заобиколихме горичката, а после свърнахме към потока, където се бяха разположили белите със своя пленник.

Щом ни забелязаха, всички скочиха на крака и грабнаха пушките си. Без изключение бяха пропаднали типове, от които можеш да очакваш всичко друго, само не и добро.

— Good day, мешърс! — поздравих аз, щом спряхме. — Както личи, тук човек може прекрасно да лагерува. И ние имаме намерение да се настаним на това място за някой и друг час.

— Кои сте вие? — попита един от тях.

— Уестмани сме.

— Но сред вас има и индианци! Това е подозрително. Тук си имаме един такъв тип, дето ни окраде. Твърде вероятно е от племето юта. Да не са и вашите червенокожи от същото племе?

— Не, единият е апач, другият команч, а третият е осаг.

— Well, тогава не е опасно. Тези племена живеят много далеч оттук и съм убеден, че няма да се интересувате от този червенокож нехранимайко.

Първоначално възнамерявахме да си направим с тях една шега, но щом огледахме пленника малко по-внимателно, веднага се отказахме от тази мисъл. Да, това беше Колма Пуши и от наша страна щеше да е голямо безобразие, ако не го освободяхме незабавно, защото той бе така вързан, че сигурно изпитваше силни болки. Един поглед към Винету бе достатъчен, за да го уведомя за намеренията си. Всички слязохме от конете си и ги спънахме. Междувременно белите оставиха пушките си и отново насядаха. Приближих се до тях с карабината «Хенри» в ръка и попитах:

— Джентълмени, сигурни ли сте, че този човек ви е обрал?

— Разбира се! Спипахме го на местопрестъплението — отговори същият златотърсач.

— Well, тогава да ви се представим. Казвам се Олд Шетърхенд. Тук до мен стои Винету, вождът на влачите, а...

— Винету ли? — възкликна човекът. — Виж ти! Значи имаме много прочути гости! Добре сте ни дошли, добре сте ни дошли! Сядайте, мешърс! Сядай при нас, мистър Шетърхенд, и ни кажи дали това в ръцете ти е карабината «Хенри»? А през рамо мечкоубиеца ли носиш?

— Изглежда сте чували за моите пушки. Ще ти кажа, сър, че много ми харесваш. Не ми харесва само едно нещо!

— Какво?

— Че сте вързали този индианец.

— Че защо да не ти харесва? Та нали той изобщо не те засяга!

— Засяга ни дори много, защото е наш добър приятел. Не прави излишни сцени, сър! Искам да си поговорим съвсем дружески. Ако се разберем с теб, ще се разделим миролюбиво. Ако ли не, пушките ни незабавно ще загърмят! Я развържи ремъците на пленника! Който се докосне до пушката си, мигновено ще бъде застрелян!

При тези думи дулата на всички наши пушки се насочиха към златотърсачите. Не бяха очаквали подобно нещо! Добре беше, че ни познаваха по име, вследствие на което никой от тях и не помисли за съпротива. Предводителят им само ме попита:

— Сериозно ли говориш, мистър Шетърхенд?

— Да, не се шегувам.

— Е, тогава ние се пошегувахме, но сега вече край!

Той се приближи до Колма Пуши и го развърза. Индианецът се изправи, протегна се, вдигна от земята някаква пушка измъкна от пояса на един от белите закривен нож, присъедини се към нас и каза:

— Благодаря на моя брат Шетърхенд! Тази пушка и този нож са мои. Нищо друго не са ми взели. Разбира се, не съм откраднал от тях каквото и да било!

— Убеден съм в това! Какво е мнението на моя брат Колма Пуши, как да постъпим с тези хора? Ние ще се вслушаме в желанието му.

— Остави ги да си вървят!

— Наистина ли?

— Да. Намирам се в ръцете им едва от един час. Не заслужават да си губим времето с тях и да ги наказваме. Не искам моите братя да се занимават с тях!

— Не мога изцяло да изпълня желанието ти. Налага се, преди да продължим, да им кажа няколко думи, тъй като няма да останем при тях. Искам да разбера защо са пленили и вързали един индианец, без да им е сторил никакво зло.

— И аз мога да го кажа на моя брат Шетърхенд.

— Не! Искам да го чуя от самите тях!

При тези думи човекът, който беше говорил досега, зарови ръка в косата си, взе да се чеше, където не го сърбеше и каза:

— Надявам се, че не ни смяташ за страхливци, само защото не оказваме съпротива, сър! Но това не е от страхливост, а от уважение пред мъже като вас. Ще ви разкажа всичко най-откровено. Дойдохме тук да търсим злато, но работата ни потръгна много мизерно. Този индианец непрекъснато се мярка из «парка», а хората разправят, че знае богати залежи на злато, които, разбира се, никому не издава. Пленихме го, за да го принудим да ни каже някое хубаво място. После пак щяхме да го пуснем. Тъй стоят нещата и ми се струва, че няма за какво да ни държите сметка. Откъде можехме да знаем, че ви е приятел!

— Добре, добре! Така ли е както казва той? — попитах Колма Пуши.

— Така е — потвърди той. — Моля да не ги закачате!

— Well! Ще бъдем снизходителни, но се надявам, че и занапред няма да имаме повод да се държим с тях по-различно от днес. Ако някой иска да открие златна жила, нека сам си я търси. Това е най-добрият съвет, който мога да ви дам, джентълмени! Моля ви да не тръгвате оттук, преди да са изминали два часа, иначе все пак карабините ни ще започнат да гърмят!

Още докато изговарях предупреждението си, Колма Пуши се метна на своя кон, който естествено се намираше при животните на златотърсачите и ние потеглихме, без повече да удостоим с поглед тези хора. Те бяха от най-ниските обществени слоеве.

За да се отдалечим колкото може повече от тях, препускахме в галоп, докдето беше възможно, а после спряхме на едно място, което също като онази горичка бе доста подходящо за почивка.

Конят на Колма Пуши привличаше любопитството ми, защото нали долу край Ръш Крийк го бяхме видели за съвсем кратко време. Беше мустанг с превъзходно телосложение, бърз и издръжлив, както успяхме да установим за това сравнително късо разстояние.

Докато се хранехме, разговорът ни замря. Причина за това бе присъствието на тайнствения индианец. Когато изядох моето парче месо и отново пъхнах ножа си в пояса, Колма Пуши също се бе вече нахранил. Изправи се, приближи се до коня си, метна се на седлото и каза:

— Моите братя ми направиха голяма услуга. Благодаря им! Ще се радвам, ако някога се видим отново!

— Нима моят брат Колма Пуши се кани вече да си тръгне? — попитах го аз.

— Да.

— Защо бърза да се разделим?

— Той е като вятъра, трябва да отиде там, закъдето е тръгнал!

— Да, той е като вятъра, който усещаш, щом се появи, но изчезне ли, не знаеш къде е отишъл. Нека моят брат слезе от коня и остане още малко при нас, защото искам да говоря с него!

— Нека моят брат Шетърхенд ме извини! Трябва да тръгвам!

— Защо Колма Пуши се бои толкова от нас?

— Колма Пуши не се бои от никого, но задачата, която има да изпълнява, му повелява да бъде сам.

За мен бе цяло удоволствие да наблюдавам лицето на Винету. Той подозираше намеренията ми и вътрешно се радваше на ефекта, който щеше да предизвика поведението ми.

— Моят червенокож брат не се нуждае вече от кой знае колко време, за да се справи със задачата си — отвърнах му аз, — Скоро тя ще бъде изпълнена.

— Олд Шетърхенд говори думи, които не разбирам. Аз си отивам и казвам на братята си сбогом!

Той бе вдигнал вече ръка, за да подкара коня си, когато се обадох:

— Колма Пуши няма да си тръгне, а ще остане тук!

— Трябва да си вървя! — отвърна ми той най-решително.

— Well, тогава ще ти кажа следното: ако моят брат Колма Пуши трябва да си върви, то моля моята сестра да бъде така добра да остане тук при нас!

Особено много наблегнах на двете думи «брат» и «сестра». Моите спътници ме гледаха слисано, а Колма Пуши бързо скочи на земята, приближи се до мен и почти изгубил самообладание, извика:

— Какво каза Олд Шетърхенд? Какви думи чух от устата му?

— Казах, че Колма Пуши не е мой брат, а моя сестра — отвърнах аз.

— Да не би да мислиш, че съм жена?

— Да.

— Лъжеш се!

— Не се лъжа! Олд Шетърхенд знае винаги какво говори.

Тогава той протегна към мен и двете си ръце, като че искаше да се защити и извика:

— Не, не! Този път Олд Шетърхенд не знае какво говори!

— Знам!

— Не, не! Как е възможно да е жена такъв воин, какъвто е Колма Пуши!

— Техуа, красивата сестра на Икветзи-па още съвсем млада е умеела добре да язди и добре да стреля.

При тези думи Колма Пуши нададе силен вик, отстъпи няколко крачки назад и втренчи широко отворените си очи в мен. Аз продължих:

— Навярно Колма Пуши ще остане сега при нас, нали?

— Какво... какво... знаеш ти за... Техуа и какво... какво за Икветзи-па?

— И за двамата знам много, много неща. Ще бъде ли моята сестра Колма Пуши достатъчно силна да ги чуе?

— Говори, говори, о, говори! — отвърна тя като умолително склони ръце и пристъпи съвсем близо до мен.

— Знам, че Икветзи-па е бил наричан също и Вава Дерик.

— Уф, уф! — възкликна тя.

— Чувала ли е някога моята сестра имената Тибо така и Тибо вете? Познат ли ѝ е разказът за «myrtle wreath»?

— Уф, уф, уф! Продължавай!

— Наистина ли се чувстваш достатъчно силна да чуеш всичко?

— Силна съм. Само продължавай, продължавай!

— Трябва да те поздравя от двете малки хлапета, които преди години се казвали Лио Бендър и Фред Бендър.

При тези думи тя отпусна ръце. Опита се да извика, но викът ѝ заседна в гърлото. После бавно се отпусна на земята, опря лакти в тревата, скри лице в дланите си и заплака, но толкова силно и сърцераздиращо, че започнах да се безпокоя за нея.

Не е трудно човек да си представи с какво удивление спътниците ми следяха нашия разговор и какво изразяваха погледите им, втренчени в плачещата жена, която все пак, изглежда, бе надценила своята сила и самообладание. В този момент Апанака се изправи, приближи се до мен и ме попита:

— Моят брат Шетърхенд спомена Тибо така, Тибо вете и Вава Дерик. Това са думи и имена, които са ми познати. Защо те разплакаха Колма Пуши?

— Тя плаче от радост, а не от скръб.

— Нима Колма Пуши не е мъж, не е воин?

— Тя е жена.

— Уф, уф!

— Да, жена е. Нека сега моят брат Апаначка прояви своята сила и мъжество. Тибо така не му е баща и Тибо вете не е негова майка. Моят брат има друг баща и друга майка...

Не можах да продължа, защото Колма Пуши светкавично скочи на крака, хвана ме за ръката и сочейки към Апаначка изкрещя:

— Това Лио ли е... да не би да е Лио Бендър?...

— Не е Лио, а Фред Бендър, по-малкият от братята — отговорих аз. — Колма Пуши може да ми вярва, знам го съвсем сигурно.

Тогава тя се обърна към него, свлече се на земята, прегърна коленете му и изхлипа:

— Сине мой, сине мой! Той е Фред, моят син, моето момче!

При тези думи Апаначка извика, не, изкрещя в лицето ми:

— Тя ли е... тя ли ми е майка, наистина ли е моя майка?

— Да, тя е — отговорих му.

Тогава той я хвана през раменете, изправи я, погледна я в очите и каза:

— Колма Пуши не е мъж, а жена! Колма Пуши е моята майка, моята майка! Затова значи, затова те обикнах тъй силно веднага, щом те видях!

В този момент и неговите сили му изневериха. Заедно с нея той се отпусна на колене, прегърна я здраво и притисна глава о бузата ѝ. Винету се изправи и се отдалечи. Направих знак на останалите и те ме последваха. Тръгнахме си, за да оставим двамата насаме, не биваше никой да ги смущава. Но не мина много време и ето че Апаначка дойде при мен и с припрян, настойчив и умолителен глас ми каза:

— Нека моят брат Шетърхенд се върне при нас! Та ние нищо не знаем и имаме толкова много въпроси!

Отведе ме при Колма Пуши, която седеше на земята и ме посрещна с очаквателен поглед. Апаначка се настани до нея, прегърна я с едната си ръка и ме подкани:

— Нека моят брат ни разкаже как е разбрал, че Колма Пуши е моя майка! Винаги съм мислил, че Тибо вете ми е майка!

— Тибо вете ти е леля, тя е сестра на майка ти. Когато е била млада са я наричали Токбела.

— Това е вярно, о, Боже, вярно е! — възкликна майката. — Мистър Шетърхенд, добре си помисли дали всичко, което чуваме от теб е истина! Повярвам ли сега, че съм намерила сина си, а после все пак излезе, че не е той, че ти си се излъгал, тогава може да полудея като сестра си! Размисли, моля те, размисли!

Нейният език, както и начинът ѝ на изразяване бяха вече съвсем същите като на някоя бяла лейди. Ето защо се отказах да се обръщам към нея по индиански обичай с «моята сестра» или с името Колма Пуши, и отговорих:

— Моля те, кажи ми дали си мисис Бендър!

— Аз съм Техуа Бендър — отвърна ми тя.

— Тогава не се лъжа, Апаначка е твойт по-малък син.

— Значи е истина, истина ли е, мистър Шетърхенд?

— Той е. Можеш да бъдеш сигурна.

— Доказателства, моля те за доказателства!

— Искаш ми доказателства? Нима твоето сърце не ти говори, че е той?

— Говори ми, да, говори ми, че е той! Още щом го видях за пръв път как мина на кон през входа на онзи бивак, сърцето ми веднага заговори. То ме уверява, че ми е син, но въпреки това трепери от страх, защото все пак е възможно да не е той. Сърцето ми иска доказателства не заради съмненията си, а за да намери покой и в бъдеще да може безгрижно да се радва на това неочаквано щастие.

— Добре, но какво разбираш под доказателства, мисис Бендър? Да не искаш да ти донеса свидетелство за раждане? Не мога!

— Нямам това предвид, но сигурно има и други доказателства!

— Има някои доказателства, само че в този момент не са ми подръка. Ще познаеш ли сестра си?

— Сигурно, съвсем сигурно!

— Ами зет си?

— Аз нямам зет.

— Токбела не е ли женена?

— Не. Венчавката беше прекъсната.

— От твоя брат Падре Дитерико, нали?

— Да.

— Как се казваше годеникът?

— Тибо.

— Брат ти ли стреля по него?

— Да. Рани го в ръката.

— Тогава не е възможно да се лъжа! Какъв беше този Тибо?

— Фокусник.

— Тя знаеше ли го?

— Не.

— Искаш ми доказателства, но аз мога да ти ги дам само ако съм запознат с тогавашните обстоятелства и събития, защото трябва искрено да ти призная, че всичко, което знам, се гради единствено върху предположения. Но това не бива да те плаши. Апаначка е твоят син Фред и ми се струва, че съвсем скоро ще видиш и брат му Лио.

— Лио? Господи! Жив ли е? И той ли е още жив?

— Да.

— Къде е?

— Сега е тук в «парка». В продължение на дълги години те е търсил, но всичките му усилия са били напразни.

— Значи всичко, което знаеш, сър, си го научил от него?

— За съжаление не. Нищо не съм научил от него, нищичко, нито дума, освен че баща му бил умрял в затвора, а майка му и вуйчо му също били на това печално място.

— И той го знае? Сам ли ти го каза? Но откъде го е научил? Кой ли му го е казал? По онова време беше само на няколко годинки!

— Виж, това не сподели с мен. Но я ми кажи дали вуйчото, който бил също в затвора, е твоят брат Икветзи-па?

— Да.

— Ужасно! Той, проповедникът, да е фалшификатор на пари?

— За съжаление! Представиха се доказателства, които не можа да обори.

— Но как е било възможно да осъдят трима души, макар че са били невинни?

— Моят девер беше планирал и премислил всичко толкова рафинирано, че не успяхме да се защитим.

— Той е бил брат на мъжа ти, така ли?

— Да, но не кръвен брат, а заварен.

— Хм-м! Значи само природен брат, така ли?

— Той беше от първия мъж на моята свекърва.

— Как се казваше?

— Всъщност Етърс, Даниъл Етърс, но по-късно по името на своя пастрок бе наречен Бендър, и то Джон Бендър, защото умрелият първороден син се е казвал Джон.

— От тези две имена Джон Бендър ли използвахте по-често или Дан, Даниъл Етърс?

— Никога не използвахме второто име.

— Аха! Затова на кръста е написано Д.Б., а не всъщност правилното Д.Е.!

— За какъв кръст говориш?

— На гроба на твоя брат.

— Какво? Ходил си вече горе на гроба му?

— Не.

— А откъде знаеш за кръста?

— Един познат ми разказа за него. Виждал го е и е чел буквите.

— Кой е той?

— Казва се Харбър.

— Харбър ли? Да, познавахме се! Значи той е бил горе?

— Ти ли ми задаваш този въпрос, мисис Бендър! Та нали си го видяла!

— Аз ли? Кой твърди подобно нещо?

— Аз. Ти си го спасила от гладна смърт с онази половин печена планинска овца!

— Предположения, сър — усмихна се тя.

— Да, наистина е предположение, но е вярно! Защо си се държала на разстояние, защо не си се показала пред него?

— Щеше да ме познае. Значи той ти е разказал за онзи гроб?

— Да. И благодарение на разказа му лека-полека успях да установя фактите и да ги свържа помежду им.

— Винету помогна ли ти в разгадаването им?

— Да, по своя безмълвен, мълчалив начин. Още като малко момче той е виждал брат ти, който после внезапно изчезнал.

— Да, заедно с мен и Токбела.

— Може ли да науча причината за внезапното ви изчезване?

— Да. Брат ми Дерик, чието индианско име бе Икветзи-па, ала като християнин го наричаха Дитерико или на английски Дерик, беше известен проповедник, но всъщност не е следвал. Искаше допълнително да навакса пропуснатото и затова отиде в източните щати. Още от по-рано се бяхме виждали с Бендър. Обикнахме се, но преди да стана негова жена, трябваше да усвоя познанията и обноските на бледоликите. Моят брат беше горд човек. Не искаше да признае пред хората, че още има да учи. Няколко червенокожи воители също силно ме желяеха за жена. Те щяха да тръгнат подир мен и да убият Бендър. Това са двете причини, поради които напуснахме дома, без да кажем защо, нито пък къде отиваме. Моят брат започна да посещава един колеж, а ние с Токбела се настанихме в пансион. Бендър ни навестяваше там. Водеше и брат си. Та този негов брат ме видя и от същия миг започна да полага големи усилия да ме отнеме от Бендър. Не успя и любовта му към мен се превърна в омраза. Бендър беше богат, а Етърс беден. Бедният получи работа в кантората на богатия. Скоро той се запозна много добре с всички помещения на кантората и с цялото им обзавеждане. Когато се оженихме, Токбела заживя при нас. Етърс започна да води у дома някакъв млад човек на име Тибо. След известно време, забелязахме, че Тибо и Токбела се обичат. Но Бендър научи лоши неща за Тибо и му забрани да ни посещава. Това разсърди Етърс, но въпреки всичко той продължи да води приятеля си у нас. Обаче бе принуден да напусне работа и оттогава той не биваше повече да ни идва на гости. Двамата решиха да си отмъстят.

— Подозирам какво е станало! Та Тибо е бил фалшификатор на пари!

— Предположението ти е вярно, мистър Шетърхенд. Един ден у дома дойде полиция. Вместо истински пари в касата намериха почти само фалшиви. Под хастара на палтото на брат ми също бяха защити фалшиви пари, а в моята стая откриха клишетата. Арестуваха ни и тримата. Представиха ни различни документи, написани с подправения почерк на мъжа ми и на брат ми. Тези документи доказваха тяхната, а също и моята вяна. Осъдиха ни и ни изпратиха в затвора.

— А кантората на Бендър?

— Премина в ръцете на Етърс. Бендър нямаше никаква възможност да го предотврати. Токбела заедно с двете ми момчета

отиде в същия пансион, в който бях живяла още като девойка.

— Ужасно! Ти, привикналата на такава свобода индианка, в затвора!

— Уф! Отрязаха ми косата, принудена бях да облека дрехите на престъпниците и ме затвориха в малка тясна килия. Бях нещастна, много нещастна, плачех ден и нощ!

— В това време Тибо сигурно пак се е опитал да се домогне до сестра ти, нали?

— Така е. Тя му обещала да стане негова жена, ако ни освободи. Тибо подкупил един ключар от затвора, който избягал заедно с брат ми.

— Защо не е избягал с Бендър или с теб?

— Заради златото. Брат ми знаеше няколко находища, беше вземал вече злато оттам, за да го подари на Бендър за нашата сватба. Това бе известно на Етьрс. Ето защо освободиха само моя брат — за да се докопат до пари, било от него, било чрез него. Когато избягал заедно с ключаря, той взел със себе си Токбела и моите две момчета. Отвел ги в Денвър, където ги оставил под закрилата на бившия служител от затвора. После отишъл в планините да вземе още злато. Било му необходимо, за да възнагради ключаря, а също и за да освободи Бендър и мен. Със златото, което получил, бившият служител на затвора открил кантора за обмяна на пари и ценни книжа. Токбела и момчетата останали да живеят при него. Той обикнал децата. Брат ми напуснал Денвър, за да освободи Бендър и мен. Това му се удаде само наполовина. Аз излязох на свобода, но междувременно от мъка по изгубеното щастие и поруганата чест Бендър се разболя и умря в затвора. Дерик ме отведе в Денвър. В същото време там бяха пристигнали Тибо и Етьрс, който беше банкрутирал. С лъжа и измама накарали Токбела да се съгласи да стане жена на Тибо. Ние пристигнахме на сватбения им ден и заварихме годеника и годеницата готови да се венчаят. Но Дерик бързо смъкна венчето от главата на годеницата и...

— Мисис Бендър, извинявай, че трябва да те прекъсна. Токбела говори тъкмо обратното, че той бил поставил венчето върху главата ѝ.

— Това е заблуда на умопомрачението ѝ.

— Аха! Ти знаеше ли, че е полудяла?

— Да. Етърс и Тибо се нахвърлиха върху Дерик, завърза се схватка, при която Дерик простреля ръката на Тибо.

— Но това не стана в църквата, нали?

— Не, а в жилището на Токбела, в дома на някогашния ключар от затвора, който междувременно бе станал банкер.

— Сега ми идва една мисъл. Да не би този банкер да се казва Уолас?

— Не. Откъде ти хрумна това име, сър?

— Ще ти кажа по-късно. Продължавай разказа си!

— Токбела се бе стопила от мъка, докато сме били в затвора. Беше болна и отслабнала. Уплахата от прекъсването на венчавката и последвалата схватка я повалиха на легло. Обзета от нервна треска говореше незвързани неща и скоро изпадна в умопомрачение. Започна да буйства. Успокояваше се само когато при нея беше по-малкото ми момче, Фред, когото тя много обичаше. Заедно с момчето, без което тя нямаше да тръгне, брат ми я изпрати в лудница под надзора на психиатър. Дерик, аз и Лио останахме да живеем при банкера. Етърс и Тибо изчезнаха. Поне така мислехме ние. Златото се беше свършило и Дерик отново трябваше да отиде в планината. Помолих го да ме вземе със себе си и той се съгласи, защото в ездата и стрелбата бях сръчна като червенокож воин. Стигнахме до Девилс Хед, където ни нападнаха. Етърс и Тибо съвсем не бяха изчезнали, а се бяха крили, за да ни наблюдават и ни бяха проследили. Етърс, когото винаги сме наричали Джон Бендър, застреля Дерик, и възползвайки се от уплахата ми, двамата успяха да ме обезоръжат и вържат. Навярно убийците си мислеха, че вече сме били при находището и носим у себе си злато. Тъй като не намериха ни грам, толкова се разгневиха, че решиха да не ме убиват бързо, а да ме оставят да умра от бавна смърт — от глад и жажда. Заровиха брат ми близо до самата скала и ме сложиха върху гроба му. Там ме вързаха толкова здраво, че не можех да помръдна. Лежах тъй три дни и четири нощи, и вече чувствах, че скоро ще умра, когато дойдоха индианци и ме освободиха.

— От кое племе бяха?

— Бяха юта-капотти.

— Ха! Странно! Продължавай!

— Тези юта ми дадоха да ям и да пия и ме отведоха със себе си. Един техен млад воин, наречен Тусага Сарич, искаше да ме вземе за

жена и затова не ме пусна да си отида. Когато достигнахме пасищата на племето юта, аз отказах да стана негова скуоу. Опита се да ме принуди. Междувременно бях възстановила силите си, излязох срещу него на двубой и го победих. Тогава той набързо се отказа от мен, а и другите мъже от племето не ме пожелаха, защото никой не искаше жена, която побеждава воините.

— А в какви отношения си сега с юта-капотите?

— Те са ми приятели. Тусага Сарич все още ме обича, макар навремето да се видя принуден да се откаже от мисълта да ме вземе за жена. От него мога да поискам всичко. Вярно че не ми върнаха свободата веднага. Пуснаха ме едва след две години, когато се заклех в свещения амулет, че винаги ще се чувствам като воин на юта-капотите. Разбира се незабавно препуснах към Денвър. Децата ми бяха изчезнали. Етърс и Тибо бяха ходили при психиатъра и със заплахи бяха отвели Токбела. Тя тръгнала с тях, но щом я разделили с Фред, започнала да буйства, тъй че били принудени да вземат и момчето. Банкерът също беше изчезнал и то заедно с Лио, моя син. Разпитах за него и от шерифа разбрах, че няколко дни след изчезването му дошли полицаи, за да го арестуват заради участието му в освобождаването на затворник.

— Значи може да се предположи, че Етърс или Тибо е направил донос срещу него, но все пак банкерът своевременно е бил предупреден от някого. Избягал е, грижливо заличавайки всяка своя следа.

— Точно така е направил, защото дълги години напразно търсих както него, тъй и Токбела.

— Мога да те успокоя, като ти кажа, че е приел друго име и е положил големи грижи за възпитанието на момчето. Понастоящем той или неговият син живее в Джеферсън Сити.

— Наистина ли? И ти го познаваш, сър?

— Да, бях при него. Но разказвай по-нататък!

— Ей сега свършвам. Започнах да търся децата си, но напразно. Яздих из всички савани през всички долини. Разпитвах в градовете и сред червенокожите. Но не ги намерих. Нямаше да ми е възможно да върша всичко това като жена. Ето защо облякох мъжки дрехи, които нося и до ден-дневен. Когато всичките ми усилия останаха напразни, почти отчаяна пак отидох при Девилс Хед. Знаех, че обикновено

убиецът се завръща на местопрестъплението и затова небето над този «парк» се превърна в мой покрив. Убиецът все още не се е появил, но той непременно ще дойде, ще дойде! Убедена съм! И тогава тежко му! Сигурно още не е умрял, защото Бог е справедлив. Той ще ми го изпрати в ръцете, за да си разчистя сметките с него и да го накажа!

— А ще можеш ли да го познаеш?

— Да.

— Но оттогава са изминали много години, мисис Бендър!

— Ще го позная, ще го позная! Колкото и да се е променил, ще го позная по зъбите му!

— По двата липсващи зъба на горната челюст!

— Уф! И това ли знаеш? Значи и ти го познаваш?

— Не го познавам. Или ако предположенията ми не ме лъжат, все пак го познавам! Синът ти Лио ми каза за липсващите му зъби.

— Лио? Жив ли е? Наистина ли си разговарял с него?

— Да.

— Бързо ми кажи къде е сега!

— Тук, в «парка» на Сан Луис. Ако не днес, ще го видиш утре или вдругиден. А ако не се заблуждавам, скоро ще срещнеш и убиеца. Той е на път към местопрестъплението. Тибо идва заедно с Токбела, а Етьрс язди с известна преднина пред тях. Впрочем мога да ти кажа накъде са поели навремето двамата негодници с Токбела и Лио, след като са напуснали Денвър.

— И това ли си научил? От кого?

— От Винету и Мато Шако.

— Кажи ми, мистър Шетърхенд, кажи ми!

— Отишли при осагите и не само че им отмъкнали всички кожи, събрани от лов в продължение на цяла година, но убили и няколко техни воители. После двамата се разделили. Тибо заедно със сестра ти и момчето поел към команчите от племето наини. Той се скрил при тях, защото престъпленията му излезли на бял свят. По пътя му натам бил намерен в края на Ляно Естакадо от бащата на Винету, който го спасил да не умре от жажда.

— Трябва да чуя всичко по-подробно! Двамата ще ми го разкажат! Тя скочи на крака и се нареди да се отдалечи.

— Чакай, мисис Бендър! — помолих я аз. — Могат да ти го разкажат и пътем. Не бива да губим никакво време. Трябва да яздим

нагоре към Девилс Хед. Или все още искаш да се разделиш с нас и да продължиш пътя си сама?

— Не, не! Оставам при вас. Това се разбира от само себе си!

— Тогава ще извикам спътниците си. Тръгваме. След броени минути отново бяхме на път. Колма Пуши знаеше по-добре и от Винету откъде трябва да минем. Тя яздеше начело заедно с него, Апаначка и осага. Четиримата водеха разговор, на който не беше необходимо да присъствам. Яздех след тях. Подир мен следваха Тресков и «обърнатият сандвич». Слисаният Хамердал изпадна във въодушевление от това, че тайнственият индианец се беше оказал жена. Чух го да казва зад гърба ми:

— Виждал ли е някой досега подобно нещо, един мъж да излезе всъщност жена? От Колма Пуши, чиято храброст и хитрост толкова ни възхищаваха, взе че се излюпи една скуоу, от която човек няма как да не се възхищава още повече! Какво мислиш по този въпрос, Пит Холбърс, старий Куне?

— Нищо! — отговори Дългуча.

— Всъщност тъй е най-правилно. Нищо, абсолютно нищо! Та кой ли знае какво да каже? От днес нататък смятам всичко за възможно. Вече няма да се изплаша дори ако и моят стар приятел Пит Холбърс се превърне в скуоу!

— И през ум няма да ми мине, скъпи Дик!

— Дали ще ти мине или не, е все едно. Какво ли можеш да направиш, ако изведнъж разбереш, че си преоблечена фуста?

— Много добре знам какво ще направя!

— Какво?

— Незабавно ще се омъжа за теб!

— Охо! Без да ме питаш?

— Да, без да те питам!

— Но тогава след венчавката незабавно ще се разведе!

— А аз пък няма да ти дам развод!

— Ще видим! Ти да не мислиш, че ще подам молба за развод, без да имам уважителни причини?

— Не съществуват такива!

— Колкото искаш!

— Кажи ми поне една!

— Веднага! Явно недохранване! Ето ти една причина.

— Да не би да изглеждаш зле хранен?

— Не аз, а ти! Ще заявя, че не съм в състояние да изхранвам жена си и ако не ми повярват, ще те представя като доказателство. И ако след това някой все още си въобразява, че при мен се намира достатъчно хляб за теб, тогава нека си сложи портрета в рамка и си го закачи на стената като спомен за нещо много глупаво!

— Каквото ми липсва на дебелина, навакзвам го на дължина!

— Каква ми е ползата от жена, която е толкова източена, че не мога от време на време да ѝ трия сол на главата? Навярно разбираш, какво искам да кажа, нали?

— Йес.

— Понякога тази процедура е твърде необходима, старий Куне. Сегиз-тогиз и твоята глава е толкоз твърда, че човек просто не знае какво да те прави.

— Ами остави я каквато си е! И в твоята глава не винаги всичко е наред и мога лесно да ти го докажа!

— Докажи го де!

— Я си спомни само за «бебето» на сивата мечта майка! Започва да се боричка дебелакът му с дебелак с една гризли така, сякаш двамата току-що заедно са излезли от училище! И до ден-дневен по кожата ти личи каква достойна роля игра в онази история!

— Дали съм я играл аз или мечката, е все едно, стига само някой да я е изиграл! Освен това изобщо не разбирам от къде на къде от нашата сватба се отплесна да говориш за мечката! Я кажи нещо по-свястно, кажи например какво ще правим с «генерала», когато ни падне в ръцете!

— Нищо по-лесно от това!

— Е?

— Ще му платим със същата монета. Също ще го заклешим в ствола на някое дърво. Според мен напълно си го е заслужил.

— Аз, разбира се, ти давам право. С най-голямо блаженство ще помагам да направим подходяща цепнатина в някой ствол, където той ще пропее още по-хубаво от Олд Уобъл, онзи клетник. Ще го заклешим и това е!

Чувството за справедливост на двамата приятели ги доведе до повелята на Стария завет, а също и до закона на пустинята, на който се подчиняват бедуините: зъб за зъб, око за око, кръв за кръв. С

изключение на Хамердал и Холбърс сред нас не се намираше друг човек, който да няма сметки за уреждане с тъй наречения «генерал». Мато Шако искаше да му потърси сметка за убийство и грабеж с измама. Тресков го търсеше заради други престъпления. Да не говорим за Винету и мен. Ами Апаначка и Колма Пуши? На тях двамата «генералът» дължеше много повече, отколкото на всички други взети заедно. Защото за мен вече нямаше никакво съмнение, че само той и никой друг бе тъй дълго търсеният Дан Етърс. Фактът че не му липсваха зъби, а често се споменаваха за два липсващи зъба, не можеше да ме заблуди, понеже съществуват и изкуствени зъби, имало ги е още при древните египтяни. Но ми се струваше направо невероятно, че тази мисъл не бе хрумнала никому, не бе хрумнала дори и на Олд Шуърхенд. Бях толкова сигурен, че Етърс ще ни падне в ръцете, че отсега обмислях какво наказание да му наложим.

Малко по-късно ме извикаха при Колма Пуши и мога да кажа, че по време на ездата си говорихме и разказвахме толкова много, имаше толкова много въпроси и отговори, както рядко се е случвало. Така измина следобедът и се свечери.

Все още няхмахме намерение да спираме, защото луната бе изгряла на небето и преди да залезе, щеше да ни свети поне още половин час. А през това време можехме да продължим ездата.

Слънцето бе вече отдавна изчезнало, когато свърнахме в една от онези долини със съвсем полегати склонове, които придават на «парка» на Сан Луис толкова своеобразен релеф. И тогава забелязахме някаква диря, водеща точно в нашата посока. След като я огледахме, се оказа, че е оставена от три коня и в никакъв случай не бе по-стара от един час. Веднага си помислих за жреца, жена му и техния товарен кон. Както разбрах от погледа, който ми хвърли, на Винету му бе хрумнала същата мисъл. Пак ни предстоеше вълнуваща сцена!

Пришпорихме конете и мълчаливо продължихме ездата. Силно приведен напред, Винету «висеше» отстрани на седлото, за да не изпуска следите из очи, но само след десетина минути не можехме вече да ги различаваме. Вярно, че луната пръскаше мъжделива светлина, но тя не бе достатъчна. И тъй двамата с Винету слязохме от конете. Дадохме юздите им на другите да ги водят и вървейки начело, от време на време се навеждахме съвсем ниско над земята, за да се убедим дали все още има някакви отпечатьци. Тъй измина около

половин час и луната взе да залязва. Не беше ли по-добре да спрем на това място да бивакуваме и рано сутринта отново да тръгнем по следата?

Още докато ни занимаваше този въпрос, усетихме миризма на изгоряло, която лекият ветреца довя до нас. Изглежда, огънят, откъдето тя идваше, бе току-що запален, иначе щяхме да я надушим по-рано. Помолихме нашите спътници да ни чакат и двамата безшумно продължихме. Не след дълго от дясната страна на долината се натъкнахме на малка полянка, засенчвана от короните на дърветата и точно там гореше огънят. Легнахме на земята и запълзахме напред, защото забелязахме три коня и двама души, седнали край огъня, но не ни бе възможно по-подробно да ги различим. Когато се приближихме достатъчно, разбрахме кои са. Винету прошепна:

— Уф! Жрецът и неговата скуоу!

— Да, те са, точно както си мислехме — потвърдих и аз.

— Ще ги пленим ли?

— Както иска моят брат.

— Ако ги заловим, ще се измъчим да ги мъкнем с нас, но оставим ли ги да продължат пътя си, е възможно пак да офеят. Не е ли по-добре да ги пленим?

— По-добре е. Ще доведем ли първо и другите?

— Не. Веднага ще го сграбчим така, че да не може да се съпротивлява.

Промъкнахме се толкова близо до огъня, колкото бе възможно, без да ни забележат. Жената се хранеше, а междувременно мъжът мързеливо се беше изтегнал в тревата.

— Хайде! — прошепна Винету.

Исправихме се и с няколко скока се нахвърлихме върху него. Жрецът извика, но аз го ударих с юмрук два пъти по главата и той притихна. Вързахме го с неговото ласо. После Винету отиде да доведе спътниците ни, защото това място беше удобно за пренощуване. Приятелите ни дойдоха и слязоха от конете. Жената не ни обърна никакво внимание. Не каза нито дума, когато пленихме мъжа ѝ. Апаначка заведе майка си при огъня, посочи жената на жреца и рече:

— Това е Тибо вете елен!

Елен беше християнското име на Токбела. Минута-две Колма Пуши безмълвно гледа жената, а после въздъхна дълбоко и каза:

— Това ли е моята мила хубава Токбела?

— Да, тя е — потвърдих аз.

— Боже Господи, какво е станало с най-красивата дъщеря на нашия народ! Как ли съм се променила и аз!

Да, някога и двете са били много красиви, обаче възрастта, животът в дивата пустош и умопомрачението бяха толкова съсипали Небето, тъй като Токбела означава «небе», че на сестра ѝ бе необходимо известно време, за да я познае. Колма Пуши понечи да коленичи до нея, за да може да ѝ обърне повече внимание, но Винету каза:

— Моята сестра все още не е погледнала мъжа, но нека засега тя се скрие, защото скоро той ще дойде в съзнание. Тибо не бива веднага да разбере кой още се намира тук. Зад дърветата има удобно скривалище.

Тези думи се отнасяха и за другите и, подчинявайки се на поканата му, те се изпокриха, тъй че щом Тибо се съвземеше, щеше да види само Винету и мен.

Не беше необходимо дълго да чакаме и ето че той се раздвижи и отвори очи. Щом ни позна, възкликна:

— Апачът! И Олд Шетърхенд! Уф, уф, уф! Какво искате от мен? Какво съм ви направил, че сте ме вързали?

— Че пак сме те вързали, искаш навярно да кажеш — отвърнах му аз. — Просто следваме един стар хубав навик, от който не искаме да се откажем, защото неведнъж е доказвал предимствата си.

— Но не може безпричинно да се напада и връзва човек! Нима съм ви дал някакъв повод?

— Не един и два.

— И сега пак ли?

— Всъщност само непряко.

— Непряко? Уф, уф! Какво означава това?

— Я млъкни с твоето «уф, уф!» и престани да се правиш на индианец! Сигурно фокусникът Тибо много добре знае, какво се разбира под непряко. Нали?

— Проклятие! Фокусник ли?

— Да, фокусник, фалшификатор, крадец, негодник, разбойник, фалшификатор на пари, убиец и други подобни. Както чуваш, това е

цяла поредица от гальовни думи, които до една прекрасно ти подхождат.

— По-скоро подхождат на теб!

— Pshaw! Нали искаш да знаеш защо пак сме те вързали! С удоволствие ще ти кажа: за да не отидеш преждевременно на уговорената среща.

— Среща ли? Сигурно бълнуваш!

— Едва ли!

— И къде е тя?

— При Девилс Хед.

— Кога?

— На двацет и шести септември.

— Както вече разбрах, винаги обичаш да говориш със загадки, но този път ми е съвсем невъзможно да се досетя какво имаш предвид!

— Тогава вместо двацет и шести септември ще ти кажа, че срещата е в деня на свети Киприан. Може би така ще разбереш по-лесно.

— Киприан ли? Какво ме засяга този светец?

— На неговия празник трябва да пристигнеш при Девилс Хед.

— Кой ти каза?

— Дан Етърс.

— Мътните го взели! — кипна той. — Не познавам никакъв Дан Етърс!

— Тогава той те познава.

— И това не е вярно!

— Не е ли? Но нали ти пише писма!

— Писма? Хабер си нямам!

— Писма върху кожа, а написаното е оцветено с цинобър. Не е ли вярно?

— Да те вземат дяволите! За пръв път чувам за някакво писмо.

— Но то е в кобурите на седлото ти.

— Подлецо! Да не би да си ровил в моите неща?

— Разбира се!

— Кога бе?

— Когато ми се прииска! Според моите изчисления ще пристигнеш един ден по-рано за честването на празника на свети

Киприан при Девилс Хед. Затова малко те позавързахме, та да се позабавиш. Какво ще правиш там толкова рано? Не съм ли прав?

— Как ми се ще заедно с твоя Киприан да вземеш да вървиш по дяволите!

— Вярвам ти, вярвам, че ти се иска, но за съжаление не ми е възможно да изпълня твоето желание, защото съм нужен другаде.

— Навярно трябва да питам къде, а?

— Не е необходимо! Сам ще видиш къде, защото отсега нататък оставах при нас и ще яздиш натам, накъдето отиваме и ние.

— И през ум не ми минава!

— Изобщо няма да те питаме какво ти минава през ума и какво не, защото занапред ще се съобразяваш с нашия ум и с нашите желания. Я ми кажи, всъщност кой е Вава Дерик, за когото понякога говори жена ти? Много ми се иска да разбера!

— Питай самия него!

— Излишно е! «Вава» е дума от езика на моките и затова предполагам, че тя е индианка от племето моки и той е неин брат.

— Нямам нищо против!

— Но аз мисля, че ти си имал нещо против този брат.

— Мисли, каквото си щеш.

— Против него и против семейство Бендър!

— По дяволите! — извика изплашено той.

— Моля те, не се вълнувай! Какво знаеш в общи линии за това семейство? Питам, защото се търси някой си Фред Бендър.

Той се изплаши така, че не можа да отговори.

— Та за същия този Фред Бендър казват, че бил отвлечен от тебе при осагите, които все още имат да уреждат една сметка с теб.

— Сметка ли? Представа си нямам!

— Заедно с онзи знаменит «генерал» сте сключили с тях сделка за различни кожи, която, ако се провали, може да ти струва живота.

— Не познавам никакъв генерал!

— Разправят, че във връзка с онази сделка двамата с него сте убили няколко осаги.

— Невероятна фантазия имаш, мистър Шетърхенд!

— О, не! Както знаеш, при мен е Мато Шако. И той вече те видя, но не каза нищо, за да не ни развали удоволствието.

— Тогава продължавай да се забавляваш, само мен ме остави на мира! С теб нямам никакво вземане-даване!

— Моля, моля! Ако искаме да се забавляваме, ти не бива да липсваш. На теб се пада да играеш главната роля!

— Тогава кажи в името на сатаната, какво всъщност искате от мен!

— Абсолютно нищо. Ще ми се само да ти покажа един човек.

— Кой е той?

— Един индианец. Любопитен съм да видя дали го познаваш. Я го погледни!

Направих знак на Колма Пуши. Тя се приближи и се изправи пред него.

— Добре го огледай! — подканих Тибо — Познаваш го.

Двамата впиха погледи един в друг. По изражението на Тибо разбрах, че през ума му мина определено подозрение, но не каза нищо.

— Може би ще ме познаеш, ако ме чуеш да говоря — каза Колма Пуши.

— Хиляди дяволи! — извика той. — Кой... кой си ти?

— Не се ли сещаш?

— Не... не... не!

— Спомни си за Девилс Хед! Там се разделихме, убиецо!

— Уф, уф! Нима мъртвите отново възкръсват? Не може да бъде!

— Да, мъртвите възкръсват! Аз не съм мъж, а жена.

— Не може да бъде! Не може и не бива да е истина!

— Но е истина. Аз съм Техуа Бендър!

— Техуа, Техуа Бендър!

Той затвори очи и остана да лежи безмълвно и неподвижно.

— И ти ли го позна? — тихо попитах Колма Пуши.

— Веднага! — каза тя.

— Искаш ли още да разговаряш с него?

— Не, засега не.

— А със сестра си?

— Да.

Хванах жреца под мишниците, вдигнах го и го поставих с лице към най-близкото дърво. Там го вързахме, без да обели и една дума. Много му беше дошло. Появяването на жената, която бе смятал за мъртва, го бе съкрушило.

Колма Пуши седна до сестра си и аз бях извънредно любопитен да видя как ли щеше да се държи умопобърканата, щеше ли да я познае?

— Токбела, мила Токбела! — каза Колма Пуши, като улови сестра си за ръката. — Познаваш ли ме? Сещаш ли се коя съм?

Жената не отговори.

— Токбела, аз съм твоята сестра, сестра ти Техуа!

— Техуа! — безизразно промълви умопобърканата.

— Погледни ме! Погледни ме! Ти трябва да ме познаеш! Токбела изобщо не вдигна поглед.

— Кажи й името на твоя по-малък син — прошепнах на Колма Пуши.

— Токбела, слушай! — поде тя. — Фред е тук. Фред Бендър е тук!

При тези думи умопобърканата вдигна очи, задълго втренчи поглед в нея и макар все още неразбиращо повтори името:

— Фред Бендър... Фред Бендър!

— Познаваш ли Етърс, Даниъл Етърс?

Тя потръпна и отговори:

— Етърс... Етърс... зъл човек... много зъл човек!

— Той уби нашия Вава Дерик! Чуваш ли? Вава Дерик!

— Вава Дерик? Къде е моето сватбено венче, моето myrtle wreath.

— Няма го, изчезна, но аз съм тук, твоята сестра Техуа Бендър.

При тези думи очите на жената се пооживиха. Тя попита:

— Техуа Бендър? Техуа Бендър? Това... това е моята сестра.

— Да, твоята сестра! Погледни ме! Погледни ме, виж дали ме познаваш!

— Техуа... Техуа... Токбела, Токбела, това съм аз, аз, аз!

— Да, ти си! Познаваш ли Фред Бендър и Лио Бендър, моите синове?

— Фред Бендър... Лио Бендър... Фред е мой, мой!

— Да, той е твой. Ти го обичаше.

— Обичах... много обичах! — каза тя и приветливо се усмихна. Фред е мое момче. Фред... на моята ръка... в моите прегръдки!

— Ти обичаше да му пееш люлчената песен.

— Люлчена песен... да, да люлчена песен!

— Тогава нашият Вава Дерик те взе заедно с него и Лио и тримата ви отведе в Денвър. Чуваш ли ме? Вава Дерик ви заведе в Денвър!

Това име събуди в нея никакви спомени, но те не бяха приятни. Тя поклати тъжно глава, сложи длан върху нея и каза:

— Денвър... Денвър... там беше моето myrtle wreath... в Денвър.

— Припомни си! Припомни си! Погледни ме! Колма Пуши хвана с две ръце главата ѝ, извъртя я така, че умопобърканата да я погледне в очите и добави:

— Погледни ме и кажи името ми! Сега ми кажи, коя съм аз!

— Коя съм аз! Аз съм Токбела, аз съм Тибо вете елен!

— Коя си ти?

— Коя си ти... ти? — тя отправи към сестра си поглед, в който вече се четяха съзнание и воля. После отговори:

— Ти си... ти си мъж.

— Господи, тя не ме познава! — завайка се Техуа.

— Твърде много изискваш от нея — обадох се аз. — Трябва да се изчака някой миг на просветление. Тогава ще имаме по-голяма надежда да си припомни някои неща. В момента усилията ти са напразни.

— Клетата Токбела, клета, клета сестро!

Тя притисна главата на жената до гърдите си и започна да я милва по хлътналите сбръчкани страни. Тези ласки бяха за клетницата такава рядкост, че тя отново затвори очи и лицето ѝ придоби изражение, сякаш цялата бе нащрек. Но това не продължи дълго. Напрегнатото очакване бързо изчезна от чертите ѝ и отстъпи място на безизразната празнота, чийто отпечатък обикновено се четеше по лицето ѝ.

Ето че в този момент Апаначка се приведе към майка си, и попита:

— Красива ли беше Токбела, когато бе млада?

— Красива беше, много красива!

— И тогава нейният дух бе винаги при нея, така ли?

— Да.

— А беше ли щастлива?

— Тя беше щастлива като цветето в прерията, когато слънчевите целувки изпиват росата от чашката му. Тя беше любимката на племето ни.

— И кой ѝ отне щастието и душата?

— Тибо, дето е вързан на онова дърво.

— Не е вярно! — извика жрецът, който, разбира се, бе чул всяка дума. — Не съм я побъркал аз, а твоят брат, когато прекъсна венчавката ни. Него трябва да упрекваш, а не мен!

Тогава Мато Шако стана, изправи се пред него и каза:

— Куче, още ли се осмеляваш да отричаш! Не знам какви чувства имат бледоликите и как се обичат, но ако тази жена никога не те бе срещнала, нямаше да загуби душата си я все още щеше да е тъй щастлива, както и преди. Погледът ѝ буди в мен жалост, а изразът на лицето ѝ ми разкъсва сърцето. Тя не може да те обвини, нито да ти потърси сметка. Но аз ще го сторя вместо нея. Признаваш ли, че навремето, когато те приехме като гост, ти ни измами?

— Не!

— Не участва ли в убийството на нашите воини?

— Не!

— Уф! Веднага ще чуеш отговора ми на това непрестанно отричане!

Осагът се върна при нас и ни попита:

— Защо моите братя искат да водят този човек чак до Девилс Хед? Нуждаят ли се от него там горе?

— Не — отговори Винету.

— Тогава чуите какво ще ви каже Мато Шако! Тръгнах с вас и дойдох дотук да отмъстя за злото, причинено ни на времето. Пленихме Тибо така, а сигурно ще заловим и «генерала». Досега всичко приемах мълчаливо, но вече знам, че няма да ми дадете «генерала», защото другите имат по-голямо право на отмъщение към него от осагите. Затова пък искам да разполагам с Тибо така. Да, трябва да го имам и ще го имам, сега, веднага! Няма да го убия тъй както се коли куче. Видях как постъпвате вие, видях че давате възможност да се бори за живота си дори онзи, който е заслужил смъртта. Жрецът е мой. Казвам ви го. Но той ще получи право да се защитава! Направете съвещание! Предоставите ли ми го, тогава нека се бие с мен! Но ако не сте съгласни и се опитате да го закриляте, ще го застрелям, без да питам. Давам ви четвърт час. Постъпете както искате, но аз ще удържа на думата си! Не ми ли разрешите да се бия с него, ще го застрелям! Аз казах. Хау!

Той се отдръпна десетина крачки настрани и седна на земята. Предложението му бе за нас съвсем неочаквано. Трябваше да се

отнесем към него напълно сериозно, защото бяхме твърдо убедени, че Мато Шако щеше да изпълни всяка своя дума. Случаят бе съвсем прост: ако не допуснехме двубоя да се състои, след четвърт час Тибо щеше да бъде труп. Допуснехме ли го, жрецът щеше да има възможност да се защитава и да си спаси живота. И тъй съвещанието ни беше кратко, не продължи и пет минути. Двубоят щеше да се състои. Наистина отначало Тибо се опъна и не искаше да се съгласи, но щом разбра, че осагът не се шегува и ще го застреля, той се подчини. Що се отнасяше до вида на оръжието, Мато Шако бе достатъчно горд, за да предостави избора му на противника си. Тибо избра огнестрелно оръжие. По команда, дадена от Винету, всеки от тях щеше да има право на три изстрела. Не повече. Щяха да стрелят едновременно и то от петдесет крачки разстояние.

Отмерих дистанцията на открито равно място в долината, а после в двата края на тази линия запалихме по един огън, за да може всеки да вижда целта си. Развързахме ръцете на Тибо. Глезените му вързахме с ремък, който му позволяваше удобно да стои, а също и бавно да ходи, но не и да избяга. След това му дадохме пушката с три куршума и го отведохме до мястото му. Разбира се, всички ние присъствахме на тази сцена. Само жената на жреца остана да седи край лагерния огън.

Когато Винету даде знак, двата изстрела почти се сляха в едно. Никой от двамата не улучи. Тибо се изкиска подигравателно.

— Не се смей! — предупредих го. — Не познаваш осага! Имаш ли някакво желание, в случай че умреш? Имащ ли поръчение, което можем да изпълним?

— Ако ме застрелят, желая само едно: всички да отидете по дяволите!

— Помисли за жената!

— Ти помисли за нея! Тя не ме интересува повече!

— Well! А сега един въпрос: «генералът» е Дан Етърс, нали?

— Попитай го него самия, а не мен!

Той отново вдигна пушката си в положение за стрелба. Винету даде знак и изстрелите изтрещяха. Тибо се олюля, посегна с ръка към гърдите си и се свлече на земята. Винету се наведе над него и прегледа раната му.

— Право в сърцето, мъртъв е.

С бавни крачки осагът се приближи, погледна го, без да продума, след което се върна при лагерния огън и седна на земята. Той бе останал невредим. А ние отново трябваше да копаем гроб, с която работа се заловиха Хамердал и Холбърс. Жената на жреца не подозираше, че е станала вдовица, но несъмнено сполетялата я загуба бе за нея по-скоро печалба.

Мога да отмина последвалата нощ, защото не се случи нищо, което заслужава да се спомене. На сутринта тръгнахме на път също тъй рано, както и предишния ден. Апаначка яздеше редом с майка си и двамата разговаряха много продължително, но колкото и да е странно, разговорът им никак не вървеше. Младежът изглеждаше потиснат. Не му беше безразлично, че Тибо така, когото бе смятал за свой баща, умря по такъв начин. И тази негова потиснатост му правеше чест!

Вероятно вече се намирахме пред началото на края и колкото повече се приближавахме до целта си, пътуването ни ставаше все по-опасно. Можеше да се очаква, че «генералът» ще ни постави множество клопки. Имаше достатъчно места, откъдето трябваше да минем и които бяха много подходящи за засада. Оттам спокойно можеха да стрелят по нас. Но нищо подобно не се случи. Той или не вярваше, че ще се появим още днес, или си запазваше правото да ни погоди някой номер едва горе при Фоум Каскейд или чак при Девилс Хед.

За да бъда по-кратък, само ще отбележа, че привечер се озовахме близо до Фоум Каскейд. Представете си прочутия швейцарски водопад в долината Лаутербрунер, където водата се разбива на прах, само че тук скалите не са чак толкова високи, а сгромолясващите се надолу водни маси са три пъти по-могъщи, и ето ви картината на Фоум Каскейд в «парка» на Сан Луис. Високо горе над скалите се извисяваше вековен лес, а и долу почти цялото дъно бе покрито със скални отломъци както също и с гора. Истински хаос от камънаци, а над тях надвиснал зеленият свод от короните на дърветата, който бе толкова гъст, че бе направо невъзможно да пропусне някой слънчев лъч. Щом се озовахме под този покров, около нас се възцари полумрак.

— Откъде минава пътят за Девилс Хед? — попитах Колма Пуши. — Сигурно нейде по този път можем да очакваме да се натъкнем на юта-капотите.

— Ей там вляво през гората, а после води нагоре по скалите — отговори ми тя. — Безпокоят ли ви юта-капотите?

— Не особено, но естествено трябва да знаем къде са.

— И до ден-днешен се числя към тяхното племе и ще разговарям с тях. Щом съм заедно с вас, няма защо да се боите от тези юта.

Разбира се, бяхме й разказали вече за срещата си с Тусага Сарич и неговите воители.

— Както вече споменах, не ни е страх от тях и предпочитам да не се ослабям много-много на посредничеството ти.

— Защо?

— Защото искат да ни отмъстят, а и са обещали на «генерала» помощта си срещу нас. Това са две важни обстоятелства, които са против нас, докато в наша полза може да се посочи само един фактор — твоето влияние над тях. В най-добрия случай ще има продължителни преговори, по време на които «генералът» може би ще избяга. Не, не, предпочитам да разчитам на себе си!

— Тогава елате! Познавам гората, както и всяка скала. Ще ви водя.

Тя застана начело и ние я последвахме в индианска нишка. Яздихме около половин час, докато се стъмни толкова, че се видяхме принудени да слезем от седлата и да поведем конете. Навярно на открито едва сега се здрачаваше, но дълбоко в гората бе вече нощ. Продължихме да вървим все по-нататък и по-нататък, както ни се стори безкрайни часове. Изведнъж някъде пред нас изцвили кон и ние спряхме.

Чий ли беше този кон? На всяка цена трябваше да разберем. Спътниците ни останаха да чакат, а както обикновено Винету и аз продължихме. Съвсем скоро пред нас просветля. Гората свърши и само броени крачки по-нататък в скалистата стена се отваряше процеп и ние забелязахме тясна много стръмна пътечка, която водеше нагоре. Несъмнено оттам се отиваше за Девилс Хед. На малко по-светлото място между скалите и гората като пазачи на пътеката се бяха разположили твърде добре познатите ни юта-капотити. Те знаеха, че щом искаме да отидем до Девилс Хед, ще минем оттук, и затова се бяха установили на лагер в началото ѝ с намерението да ни заловят. Какво късогледство! Лесно можеха да се досетят, че няма да се втурнем право в ръцете им, а първо ще разузнаем какво е положението.

«Генералът» не беше сред тях, но пък видяхме един друг човек, който не се числеше към отряда им — нашия Олд Шуърхенд! Значи се беше случило точно каквото Винету и аз си бяхме вече помислили и предсказали: индианците пак го бяха пленили. Защо ли ни беше зарязал, вместо да изчака нощта при нас? В този момент ме хвана яд на него.

— Ей го къде е вързан на дървото. Пленник както и преди! — казах аз. — Нека моят брат ме почака тук!

— Къде отива Олд Шетърхенд? — попита Винету.

— Ще доведе другарите ни.

— За да го освободим?

— Да. И ако вождът на апачите не иска да ми помогне, сам ще се втурна сред червенокожите негодници. Трябва да се сложи край на тази история. Вечното пълзене и дебнене ми втръснаха!

— Уф! Разбира се, Винету ще участва с удоволствие!

— Тогава ще отведем конете на някое скрито място и ще се върнем тук. Ти остани да ни чакаш!

Забързах обратно, защото нямаше никакво време за губене. Каквото искахме да вършим, трябваше да стане, докато все още бе донякъде светло.

В тази околност, навсякъде осеяна с удобни скривалища, бързо намерихме място, където да скрием конете. Оставихме Тресков да ги пази и отидохме при Винету, който в това време беше обмислил тактиката ни. Другите се пръснаха в широка верига, описвайки полукръг около червенокожите и, след като им дадохме указания как да се държат, можехме да пристъпим към изпълнение на плана ни, който донякъде можеше да се нарече рискован и не дотам добре обмислен. Но аз бях изгубил вече търпение. Искаше ми се и трябваше да си излея върху някого яда, а Винету, верният приятел, се оказа дотам снизходителен, че не пожела допълнително за ме дразни с никакви възражения.

За да държи пленника под око, вождът седеше, разбира се, съвсем близо до него. Червенокожите бяха притихнали. Никой не говореше. И ето че ние двамата изведнъж се озовахме сред тях. Винету мигновено преряза ремъците на Олд Шуърхенд, а аз стиснах с една ръка вожда за гърлото и с другия си юмрук го ударих по главата така, че се простря на земята. Индианците скочиха на крака, грабнаха оръжие и нададоха

бойния си вик. Веднага насочих дулото на карабината към главата на вожда и ги надвиках:

— Тихо, иначе ще застрелям Тусага Сарич в главата!

Те млъкнаха.

— Никой да не мърда! — продължих. — Ако само един насочи оръжието си към нас, вождът ще умре. А ако се държите миролюбиво, нито на него, нито на някой друг ще се случи нещо лошо. Обградени сте и можехме да ви избием. Защо все пак не го направихме ще ви обясни Колма Пуши.

Индианката се показва иззад дърветата. Щом я видяха, юта-капотите се поуспокоиха. Тя им заговори така, както го изискваха обстоятелствата и за наша радост докара нещата дотам, че индианците временно ни предадоха оръжията си. Влиянието ѝ над тях наистина бе по-голямо, отколкото предполагах. Вързахме вожда.

Естествено първата ни работа беше да попитаме за «генерала». Бил поел с коня си към Девилс Хед и се канел да се върне предобед на следващия ден. Въпреки това незабавно изпратих осага нагоре по пътеката да я охранява и да се погрижи Дъглас-Етърс да не ни изненада. Както ни обясни Колма Пуши, той трябвало да мине през тази теснина, защото друг път нямало.

Човек лесно може да си представи какви очи опули вождът, когато се съвзе и видя, че Олд Шуърхенд е свободен, а самият той вързан. Бях взел мерки Тусага Сарич да бъде спечелен за нашето дело. Колма Пуши седна при него и му обясни всичко. Разказа му за престъпленията на «генерала», извършени към самата нея. Преди това трябваше най-настойчиво да я уверя, че «генералът» не е никой друг освен Дан Етърс. Тя каза на вожда, че техният сегашен съюзник навремето е застрелял брат ѝ, а самата нея оставил вързана върху гроба му. Така тя почти го спечели на своя и наша страна. А след като по мое поръчение му съобщи, че всъщност сме дошли да отмъстим на юта-капотите за ужасната смърт на Олд Уобъл и трамповете, но ще се откажем от отмъщението си, ако те се отрекат от «генерала» и минат на наша страна, тогава Тусага Сарич заяви със силен глас, та всички да можем да го чуем:

— Ако удържите на думата си, ние няма повече да го закриляме. Вярно, че му обещахме да бъдем негов братя, след което двамата изпушихме калюмета. Затова на нас ни е забранено да се държим

враждебно с него. Следователно ни е възможно да постъпим само така, както ще ви кажа. Веднага, си тръгваме. Ще прекосим гората и ще стигнем до «парка». На сутринта ще продължим да яздим. Тъй че вие оставате господари на този път, по който ще дойде бледоликият. Ще можете да го плените и да правите с него, каквото поискате. Тусага Сарич каза. Хау!

Нито Винету, нито аз бяхме на мнение, че можем напълно да му се доверим, но Колма Пуши се застъпи за него, тъй че не се колебахме дълго и приехме предложението му. Не беше изтекъл и половин час, когато те тръгнаха през тъмния лес с горящи главни в ръка, водейки конете си за юздите. Накарахме Колма Пуши да ги придружи и след като се върна, тя ни извести, че юта-капотите наистина са си отишли и не кроят срещу нас никакви коварни планове. Тогава изгасихме огъня и легнахме да спим, но постът в теснината остана и го сменяхме през цялата нощ. Изглежда, Олд Шуърхенд нямаше намерение сам да ни разкаже как е попаднал отново в ръцете на индианците. Но пък и ние не искахме да го засегнем с излишни въпроси, тъй че цялата работа бе подмината с мълчание.

Чакахме почти до обед, но «генералът» не се появи. Тогава в нас се зароди мисълта, че юта-капотите са ни излъгали. Напълно бе възможно той изобщо да не се е отправил към Девилс Хед. Не ни оставаше никакъв друг избор, трябваше да се изкачим дотам.

Исклучително тежко бе да изминеш този път на кон. Харбър ни го беше описал напълно достоверно. Той се виеше все между стените на тесни скалисти процепи или покрай пропасти. Колма Пуши ни водеше. Трябваше да накараме конете да напрегнат всичките си сили. Бяхме яздили вече над два часа, когато Колма Пуши ни каза, че остава само още около половин час път. Едва изрекла тези думи и пред нас се разнесе вик. Видяхме самотен ездач, появил се иззад един от завоите. Беше «генералът». Викът му се бе изтръгнал при вида на нашата водачка, в която беше втренчил изпълнения си с ужас поглед. После той съзря и мен, тъй като яздех след нея.

— По дяволите, Олд Шетърхенд! — изкрещя той. После обърна коня си, за което едва-едва намери място и изчезна.

— След него! Бързо, пришпори коня колкото му държат краката! — подвикнах на Колма Пуши. — Избяга ли ни сега, никога вече няма да го видим!

Тя смуши коня си и се започна такава бясна и рискована гонитба, споменът за която и до ден-днешен ме кара да изтръпвам. Следвайки го по петите, а той пришпорваше коня си към все по-лудешка бързина, ту го виждахме, ту се скриваше от очите ни според това накъде извиваше пътят. Винету яздеше съвсем близо зад мен. Безумното преследване не бе продължило и четвърт час, когато от дясната страна на пътя се отвори широк напречен проход. «Генералът» свърна в него. Колма Пуши го последва, но се обърна върху гърба на коня си и ми извика:

— Неколцина наляво, за да го пресрещнат!

И тъй аз продължих в тази посока, като дадох на Винету указаниято:

— Ти надясно, аз наляво! Ние двамата сме достатъчни! Както можеше да се заключи от поведението на Колма Пуши, някъде по-нататък тези два пътя се пресрещаха, така че беглецът неминуемо щеше да попадне между нас. Продължих да яздя пак между скалите толкова бързо, колкото ми позволяваше теренът и за всеки случай взех карабината в ръка. Каменните стени от двете ми страни ставаха все по-високи и по-високи.

След няколко минути достигнах едно място, където отляво зееше дълбока пропаст, а отдясно почти право нагоре водеше тесен пролом. В същия момент долових тропота на галопиращ кон, който се приближаваше срещу мен. И ето конникът се появи иззад завоя. Беше «генералът». Той забеляза пропастта от едната страна, видя и мен пред себе си с пушка в ръка и избълва ужасяващо проклетие. Кажи-речи, все още в галоп скочи от коня и се втурна нагоре през тесния пролом. Можех да го застрелям, но исках да го заловим жив. В този миг се появиха Винету и Колма Пуши, които също спряха конете си.

— Ей тук нагоре побягна! — извиках им. — След него, след него!

— Това е Девилс Хед — отговори Колма Пуши. — Няма друг път до горе и обратно. Той е в ръцете ни!

Започна се такова катерене, което би направило чест на всеки ловец на диви кози. «Генералът» имаше съвсем малка преднина. Той захвърли пушката си, понеже му пречеше. Аз бях праметнал през рамо само карабината «Хенри», а мечкоубиеца бях оставил долу. Така продължихме да се изкачваме все по-високо и по-високо. Проломът стана още по-тесен и свърши с тесен каменен перваз, който водеше

встрани. Точно натам се устреми «генералът». Последвах го. Тук на човек можеше да му се завие свят. На едно място первазът прекъсваше. Трябваше да се направи скок почти колкото дължината на човешко тяло. В страха си беглецът предприе тази рискована стъпка. И наистина се добра до отвъдния край на каменния перваз, но изглежда, там скалата бе напукана, от нея се откърти голямо парче и заедно с «генерала» с трополене и шум се срути в бездната. Ужасен отвърнах глава.

— Връщайте се, той падна! — извиках на Винету и Колма Пуши.

Със същата трескава бързина се втурнахме обратно по пътя, по който се бяхме изкачили. Щом се озовахме долу, ние се метнахме на конете и препуснахме обратно. След броени минути видяхме нашите спътници. Те стояха край купчина каменни късове. Онова парче скала бе съборило по пътя си и други значително по-големи отломки, които едва са се крепели. Под най-големия камък лежеше «генералът». От кръста нагоре тялото му беше свободно. Но долната му половина се намираше под камъка. Несъмнено смазана. В момента той не усещаше нищо, защото бе изгубил съзнание.

— Боже мой! — възкликнах аз. — Също като Олд Уобъл! Коремът му е затиснат! Какво възмездие!

— А тук! Погледнете тук! — обади се Колма Пуши, сочейки към каменната стена. — Забелязвате ли, какво е издълбала там ръката ми?

Видяхме разни фигури, между които един кръст, а под него можеше да се прочете: «На това място Д.Б. уби Падре Дитерико, за да си отмъсти на Е.Б.». Под тези думи имаше едно слънце с буквите Е.Б. По гърба ми побиха студени тръпки. Попитах Колма Пуши:

— Това ли е онзи гроб в скалите?

— Да. Подписът Е.Б. е мой, защото християнското ми име е Емили. Този човек лежи сега върху гроба на брат ми, точно там, където ме остави вързана и където, докато се борих с него, изгубих венчалната си халка.

— Венчална халка ли? Да не е тази?

Аз свалих пръстена от ръката си и й го подадох. Тя го огледа, прочете гравираниите букви и цифри и ликуващо извика:

— Е.Б. 5 VIII 1842, той е! Моят пръстен, моят пръстен пак се намери! Откъде го имаш, мистър Шетърхенд?

— Изхлузил се е от ръката на «генерала», докато получаваше петдесет удара с пръчка по гърба в Хелмърс Хоум на границата на Ляно Естакадо.

— Каква случайност!

— Не е случайност — обади се Олд Шуърхенд. — Който и с този пример не стигне до убеждението, че има Бог, и не се научи да вярва и да се моли, той навеки е загубен! Дълги години аз нито вярвах, нито се молих, но сега отново научих и едното, и другото.

— За което ще бъдеш незабавно възнаграден — обадох се аз. — Но я ми кажи най-сетне съвсем искрено, откога престана да се молиш?

— Откогато моят пастрок Уолас ми разказа какво се е случило в семейството ми. Оттогава търся майка си, вуйчо си и леля си.

— А защо дойде дотук?

— На Уолас бе предадено писмо за мен, което ме приканваше на двайсет и шести септември да се явя на някаква среща при Девилс Хед, но не биваше да казвам никому нито дума.

— Писмото е било от «генерала». В Ляно Естакадо той те е познал и е започнал да събира сведения за теб. Искал е да те погуби. Подмамил те е тук, за да те убие.

— «Генерала»? Та какво общо може да има той с мен?

— Този тъй наречен «генерал» е Дан Етърс, когото ти търсеше.

— Дан Етърс...? Господи, възможно ли е?

— Да. Веднага ще ти го докажа. Та нали и ти имаш доброто зрение на уестман. Я погледни в устата му! Тя е широко отворена и ето тук...!

Бръкнах в устата на «генерала» и измъкнах протеза с два изкуствени зъба.

— Тези зъби не са истински — продължих аз. — Виждаш ли двете празни места на горната му челюст?

Какво смайване предизвика това! А аз добавих:

— Казах, че вече имаш награда за промяната, извършила се в теб. Името ти е Лио Бендър, а това е майка ти.

Невъзможно е да се опише последвалата сцена. Обградиха ме, обсипаха ме с въпроси, запрегръщаха ме. Побягнах и останах по-надалеч, докато чух протяжен страшен вик, който ме накара да се върна обратно. Дан Етърс беше дошъл в съзнание и надаваше такъв рев, в сравнение с който виковете на Олд Уобъл бяха направо

«пианисимо». С него не можеше да се размени нито дума. Той само ревеше, не като лъв, а като глутница диви зверове. Беше нетърпимо. Видяхме се принудени да се отдалечим. Не бяхме в състояние да му помогнем, защото беше напълно невъзможно да помръднем скалата, за да измъкнем изпод нея тялото му. Съдено му бе да умре точно на мястото, където лежеше, на мястото на своето престъпление. По-късно, когато виковете му престанаха, ние се върнахме при него. Той бе стиснал здраво зъби и ни посрещна с изцъклен поглед, който не може да бъде описан.

— Дан Етърс, чуваш ли ме? — попитах го.

— Олд Шетърхенд! Бъди проклет! — отвърна той.

— Имаш ли някакво желание?

— Бъди проклет во веки веков, куче!

— Смъртта вече те е сграбчила. Искам да се помоля с теб.

— Да се помолиш? Ха-ха-ха! А не искаш ли по-добре да...

Онова, което каза, беше ужасно, нечовешко. Въпреки всичко продължих с въпросите си. И другите го питаха, молиха, напомняха му, предупреждаваха го. В отговор чухме само ругатни и богохулства. Отдалечихме се, за да спестим на слуха си най-страшните сквернословия. Тогава той отново започна да реве. Какви ли болки изпитваше, та от гърлото му се изтръгваха такива крясъци! И въпреки това нищо не бе в състояние да го накара да се разкае. Упорството му само се засилваше.

Насядахме на едно място, което беше толкова далеч от него, че крясъците му едва-едва долитаха до нас. Там го ударихме на приказки и така прекарахме остатъка от следобед, вечерта и цялата нощ. Не е трудно да се досети човек, за какво и за кого говорихме. Все още имаше въпроси и загадки, останали без отговор, но онзи, който можеше да им отговори и да ги разреши, носеше такава сатанинска душа, че отказа да ни даде каквито и да било сведения. Естествено това бе Дан Етърс. Вечерта и през нощта го посетихме няколко пъти, но винаги ни отговаряше само с проклетия и подигравателен кикот. Дори не ни позволи да го подкрепим с малко вода. Когато се опитах да го направя, той ме заплю в лицето. После пак дълго време продължи да реве, да крещи и да богохулства, а призори го намерихме умрял, умрял, но не като човек, а като... като... като, просто не мога да намеря сравнение. Така не е възможно да свърши нито бясно куче, нито

някакъв скот, нито което и да било от най-нисшестоящите същества. В сравнение с него Олд Уобъл беше ангел. Оставихме го да лежи там, където си беше, а върху него натрупахме купчина камъни.

И какъв е краят ли, драги читателю? Знам, ти би желал да научиш всички подробности за отделните лица, но реша ли да го направя още сега, ще прибързам и сам ще се лиша от удоволствието в някоя от следващите си книги да ти разкажа нещо повече за тях. Ще те успокоя само за съдбата на Токбела. Постепенно лудостта ѝ премина в тиха меланхолия, а тя не ѝ пречеше да вземе живо участие във всичко, което я заобикаля и вълнува. «Душата ѝ отново се завърна при нея.»

А Дик Хамердал и Пит Холбърс? Тези двама симпатяги са... но дали са или не са, е все едно, стига само да са живи и здрави!...

info

Информация за текста

© 1986 Веселин Радков, превод от немски

Karl May
Old Surehand II, 1896

Сканиране и разпознаване: Неизвестен любител на автора
Редакция: ВHorse, 2007

Публикация:

Карл Май, Олд Шуърхенд II
Издателство «Отечество», том 6

Band 15
Old Surehand (1894–1896)

Свалено от «Моята библиотека»
<http://www.chitanka.info/lib/text/3513>
Последна редакция: 2007-09-07 08:00:00

notes

1

(англ.) — страннопriемница, хан. Б. пр.

(англ.) — мрачните и кървави поля. Б. пр.

(англ.) — Пътуващ търговец. Б. пр.

Под «парк» в САЩ често се разбира и цяла област, заемаща огромна територия, като например националния парк Йелоустоун — около 9500 кв.км. Б. пр.

(англ.) — Пенливият водопад. Б. изд.

(англ.) — Миньор, златотърсач. Б. пр.

Съкращение от ракун, миеща мечка, любимо обръщение между ловците и траперите на К. Май. Б. пр.

Съкращение от мадам, госпожа. Б. пр.

Силно спиртно питие, смесено с доста захар и различни ароматни треви. Б. пр.

Споменатите събития са описани от автора в «Капитан Кайман», издаден у нас от изд. «Г. Бакалов», Варна, 1979 г. Б. пр.

(англ.) — скривалище-склад за кожи. Б. пр.

Благоуханно етерично масло, парфюм. Б. пр.

Кожени панталони, носени от индианци и ловци. Б. пр.

Скалистите планини. Б. пр.

Описано в «Капитан Кайман». Б. пр.

За разлика от Сан Луис в Южно Колорадо, тук става въпрос за известния Сент Луис в Мисури, наричан тогава «Врата към Запада». Б. пр.

Карабина. Б. пр.

Търкаляща се или вълниста прерия. Б. пр.

(англ.) — Хиляди дяволи! Б. пр.

(англ.) Много морално и добродетелно общество. Б. пр.

Пимо (инд.) — куче, пес. Б. пр.

Така се наричат самите осаги. Б. изд.

Дъждовната вода. Б. изд.

И двете наименования означават «Стара жена». Б. нем. изд.

Ела, жребче, ела, ела! Бел. нем. изд.

Бизони, бизони, бизони! Б.нем.изд.

Внимавай! Б. нем. изд.

Виж «Винету» том 1. Б.нем.изд.

Ела! Промъкни се насам! Дай ми ръка! Б. нем. изд.

(англ.) — артист, танцьор. Б. нем. изд.

(инд.-англ.) — омъжена жена. Б. пр.

Свещена червена глина за изработка на лули. Б. нем. изд.

Презрително прозвище на немците в САЩ. Б. пр.

Човек на Запада, тоест уестман. Б. пр.

Хонске Нонпе — Дългата ръка. Б. пр.

Скитащи се разбойници, избягали от някогашните източни щати.
Б. пр.

Уносо — ти. Б. нем. ред.

И-вуετε, и-воушингва — моята жена, моят мъж. Б. нем. изд.

Строг тъмничен затвор във Филаделфия. Б. нем. изд.

Кралят на фокусниците (заклинателите). Б. пр.

Област в Оклахома. Б. пр.

Легендарен пророк от Стария завет, чиято говореща магарица е станала пословична. Б. пр.

Възклицание, изразяващо удивление, изненада. Б. пр.

Възклицание, изразяващо радостно учудване. Б. пр.

(англ.) — Работна ръка, ратаи, слуги. Б. пр.

Дяволската глава. Б. пр.

(англ.) — Вид ядливи гъби. Б. нем. изд.

(англ.) — Планинска виторого овца. Б. нем. изд.

Стиховете са превод на Иван Стойчев.

Железния нож. Б. нем. изд.

Поток, неголяма река. Б. пр.

(англ.) — златна мина, находище. Б. пр.

Поток на катериците (англ.) Б. пр.

(англ.) В случая означава «празни приказки, дрън-дрън»! Б. пр.

Библейски пророци, известни у нас под имената Осия и Иоия. Б.
пр.

(англ.) Джентълменски. Б. ВHorse

(фр.) — Дявол да го земе! Б. пр.

куче. Б. нем. изд.

(фр.) — По дяволите! Б. пр.

Скачай, Хататитла, скачай! Б. нем. изд.

Обръщение на сина към майката от езика на команчите. Б. нем.
изд.

Скок (изява) на сила и ловкост. Б. пр.

Билка срећу рани (апач.) Бел. нем. изд.

Билка, съдържаща дъбилно вещество (апач.) Бел. нем. изд.

(англ.) — в случая: Я остави, къде ти! Б. пр.

Жълта млечка, змийско мляко. Б. пр.

Живовлек. Б. пр.

Вечния евреин (библ.) Б. пр.

(англ.) — Ковач, който подковава коне. Б. нем. изд.

Герой от немския народен епос «Песен за нибелунгите». Б. пр.

Еднооки великани от гръцката митология, които живеели на остров Сицилия и изковавали мълните на Зевс. Б. пр.

(лат.) Да бъде правосъдие! Б. пр.

Спада към семейството на кониферите, растящи в Южна Америка, Мексико, Източна Азия и Тасмания, към които се числят секвоята и блатният кипарис. (Taxodiaceae) Б. пр.

Шишарково иглолистно дърво (Coniferae). Б. пр.

Долината на мечките. Б. нем. изд.

Тусага Сарич (юта) — Черното куче. Бел. нем. изд.

Сивата мечка — Бел. нем. изд.

Смолисто дърво. Б. нем. изд.

(англ.) — Горко ми! Помощ, помощь! Б. пр.

Прерийно огниво. Бел. нем. изд.

Планина на зелената вода. Б. нем. изд.

Стиховете са превод на Иван Стойчев. — Б. пр.